

KİTAPÇIK - 2

TMMOB DEMOKRASİ KURULTAYI
KURULTAY TARTIŞMA KONU BAŞLIKLARINA
GÖRE TASNİF EDİLMİŞ YEREL KURULTAY KARAR
ÖNERGELERİ VE GEREKÇELERİ

17-18 Mart 2012
Ankara

KURULTAY TARTIŞMA KONU BAŞLIKLARINA GÖRE TASNIF EDİLMİŞ YEREL KURULTAY KARAR ÖNERGELERİ VE GEREKÇELERİ

SUNUŞ.....	5
A- DEMOKRASİ VE DEMOKRASİ KAVRAMININ GELİŞİMİ.....	7
B- TEMEL İLKELER.....	12
1- Cumhuriyet.....	12
2- Bağımsızlık.....	12
3- Laiklik.....	19
4- Hukuk Devleti ve Özgürlükçü Anayasa.....	24
C- İNSAN HAKLARI.....	37
1- Temel Hak ve Özgürlükler.....	37
2- Siyasal Haklar.....	53
3- Sağlık Hakkı.....	55
4- Eğitim Hakkı.....	58
5- Basın ve Yayın Özgürlüğü.....	91
D - DEMOKRASİNİN İŞLEYİŞİ.....	93
1- Siyasal Partiler.....	96
2- Seçimler.....	105
3- Yasama.....	113
4- Yürütme.....	114
5- Yargı ve Güçler Ayrılığı.....	115
E- ÇALIŞMA YAŞAMI.....	115
1- İstihdam- İşgücü, Sendikal Haklar, Sosyal Güvenlik.....	115
2 - İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği.....	136
F- DEMOKRASİNİN EKONOMİSİ.....	147
1- Küreselleşme.....	147
2- Ekonomi, Kalkınma, Sanayileşme.....	154
3- Bilim ve Teknoloji.....	164
4- Konut Sorunu Barınma Hakkı Kentleşme ve Yerel Yönetimler.....	175
5- Ulaşım ve Trafik.....	222

6- Deprem ve Güvenlik.....	240
7. Enerji.....	256
G. DOĞAL KAYNAKLAR, MADENLER ORMAN, TARIM, GIDA VE ÇEVRE.....	277
1. Madencilik ve Çevre.....	280
2. Tarım, Gıda ve Çevre.....	290
H- ÖRGÜTLÜ TOPLUM.....	312
I- TMMOB VE DEMOKRASİ.....	322
J. KÜRT SORUNU.....	347
K- KADIN SORUNU.....	375

SUNUŞ

TMMOB 41. Dönem Olağanüstü Genel Kurulu'nda alınan TMMOB Demokrasi Kurultayı yapılması kararının yaşama geçirilmesi amacıyla TMMOB Yönetim Kurulu 06 Kasım 2010 tarih ve 122 no'lu karar ile TMMOB Demokrasi Kurultayı Düzenleme Kurulunu belirlemiştir.

TMMOB Demokrasi Kurultayı Düzenleme Kurulu, Genel Kurul kararı ile kurultayın referans metni olan olarak belirlenen 1998 TMMOB Demokrasi Kurultayı kararlarını esas alarak, kurultay yöntemi ve tartışma konu başlıklarını belirleyerek çalışmalarına başlamıştır. Yürütülen çalışmalar çerçevesinde Düzenleme Kurulu toplam 5 (beş) toplantı gerçekleştirmiştir.

Kurultaya hazırlık çerçevesinde 20 İl Koordinasyon Kurulu tarafından Yerel Demokrasi Kurultayı gerçekleştirilmiş olup bu kurultaylara 2275 üye katılmış ve toplam 250 önerge Merkezi Kurultayda görüşülmek üzere karar altına alınmıştır.

Düzenleme Kurulu tarafından öncelikle Yerel Kurultaylardan gelen önergelerin tamamı, konu başlıkları çerçevesinde tasnif edilmiş, İKK isim sırası esas alınarak ilgili başlıklar altına yerleştirilmiştir. Yapılan çalışma Kitapçık II'de sunulmaktadır.

Kurultaya sunulacak karar önergelerinin birleştirilmesi çalışmasında ise gelen önergelerin tespit ve değerlendirme içeren giriş ve gerekçe bölümleri ayrılarak sadece kararlar bölümü esas alınmış, anlam kaybına neden olmamak için birebir aynı içerikteki önergeler birleştirilerek diğer önergeler geldikleri biçimi ile Kurultayın onayına sunulmuştur. Yapılan çalışma Kitapçık I'de sunulmakta ve toplam 138 adet karar önergesinden oluşmaktadır.

Hazırlanan çalışmadan da görüleceği üzere Kurultaya sunulan karar önergeleri arasında içerik olarak yakın anlamlar taşıyan ve benzer nitelikte önergeler bulunmaktadır. Bu nedenle Kurultayda kabul edilen benzer karar önergelerinin birleştirilmesi ihtiyacı doğacaktır. Aynı zamanda Kurultayda alınan kararlara ilişkin 1998 Demokrasi Kurultayı kitapçığı esas alınmak suretiyle giriş metinlerinin hazırlanması ve redaksiyon çalışmasının da yapılması gerekliliği doğacağından Düzenleme Kurulu olarak, Kurultay Divanı ile Kurultayda belirlenecek olan redaksiyon heyeti tarafından bu çalışmanın yapılması önerilmektedir.

Ayrıca, Kurultayda görüşülecek karar önergelerinin sayısal ve niteliksel çokluğu göz önüne alınarak Kurultayın verimli geçmesi amacıyla Demokrasi Kurultayı Çalışma Usul ve Esasları belirlenmiş olup Düzenleme Kurulu olarak Kurultayın bu esaslar dahilinde yürütülmesi önerilmektedir.

Kurultayımızda, yerel kurultaylardan süzülen karar önergelerine son şeklini verecek, üretmek büyüyen ve paylaşarak gelişen bir ülkede insanca ve barış içinde yaşamak için emek güçleriyle omuz omuza sürdürdüğümüz, bağımsızlıkçı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir Türkiye mücadelesinde azim ve kararlılığımızı bir kez daha dile getireceğiz.

Kurultayımıza gönülden destek vererek katılım sağlayan tüm meslektaşlarımıza, yerel kurultayların gerçekleştirilmesini büyük bir özveri ve çaba ile sağlayan İl Koordinasyon Kurulu Sekreterlerimize, TMMOB Yönetim Kurulu üyelerine ve TMMOB çalışanı arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Düzenleme Kurulu

A- DEMOKRASİ VE DEMOKRASİ KAVRAMININ GELİŞİMİ

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:18

DEMOKRASİ KAVRAMI, TÜRKİYE'DE DURUM VE İVEDİ GEREKLİLİKLER

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ülkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/ faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 1

DEMOKRASİ KAVRAMI, TÜRKİYE'DE DURUM VE İVEDİ GEREKLİLİKLER

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder.

Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 1

DEMOKRASİ KAVRAMI, TÜRKİYE'DE DURUM VE İVEDİ GEREKLİLİKLER

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve

yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumlan ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/ faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

4.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 1

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 1: Devletli sistemler hakim sınıfların iktidarı için demokrasiye rol biçerler ve temsili demokrasiyi esas alırlar. Halklar, ezilen sınıflar ve kadınlar açısından demokrasi ise eşitlik ve özgürlüktür. Bu nedenle demokrasi geçmişten günümüze hep sorun olarak iktidar ilişkisi içerisinde devam etmektedir .

Karar Önergesi 1.1: TMMOB demokrasiyi devlet yapısı dışında görüp, toplumun demokratikleşmesini esas alır.

Karar Önergesi 1.2: TMMOB demokrasiyi toplumun kendi içinde oluşturduğu eşit ve özgür ilişki üzerinden ele alır. İnsanın - insanla, insanın - doğayla, erkeğin - kadınlara, farklı kültürlerin birbirleri ile ilişkisinde eşit ve özgür demokratik değeri esas alır.

5.)

GAZİANTEP / ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Demokrasi kavramı bu kadar net ve basit iken, Türkiye’de bir o kadar karışık içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Çünkü demokrasi kavramı tüm toplum için olmaktan çıkıp bazı grupları gözetir duruma getirilmeye çalışılmaktadır. Hâlbuki demokrasi din, dil, ırk mezhep, sınıf gözetmeksizin tüm halk için vardır, bu konuda ayırım olamaz. Demokrasi amaçlara ulaşmak için bir araç değildir, kimsenin himayesi veya tekeline giremez. Kısacası demokrasinin işleyebilmesi için; ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, sömürü ve baskıyı sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre değil, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel ve toplumsal gereksinimlerine göre şekillendirilmelidir.

6.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 1

DEMOKRASİ – TEMEL İLKELERİ

Demokrasi ve Gelişimi

Toplumların ve onu oluşturan insanların üretim ilişkileri, bu üretim ilişkilerinin ekonomik, sosyal ve kültürel hayata yansımaları belirli bir düzen içinde olmaktadır. İnsanlık tarihinin en eski dönemlerinden günümüze kadar toplumsal hayat, farklı biçimlerde düzenlenmiştir. Toplumlar yaşamın üretimi ve gelişimi için örgütlenirler. Bu örgütlenme amaç ve çıkarlar doğrultusunda şekillenmiş toplumsal sınıfların, konumları ve paylaşımları ile kurumsallaşır, siyasal düzeni oluşturur. Sınıflar arası ilişki, sınıfların toplum ile kurduğu ilişki demokrasi kavramının niteliğine ve gelişimine de etki eder. Demokrasi kavramı da toplumsal hayatı yöneten, tarihsel süreç içinde farklılıklar ve değişimler gösterse de varlığını sürdüren siyasi bir düzendir. Eski Yunanda ilk uygulamalarını gördüğümüz Demokrasi, toplumun çoğunluğunu oluşturan kölelerin, yabancıların – zanaat ve sanatçıların dışında sadece Yunan sivililerine açık bir azınlık demokrasisiydi. Demokrasi, tarihin farklı dönemlerinde farklı uygulamalarla karşımıza çıkmıştır. Tarihin akışı içinde Demokrasi; yaşanan toplumsal mücadelelerin, ekonomik gelişmenin, sanayileşmenin sonucunda burjuvazinin; feodal düzenin egemen güçleri olan soylulara ve kilisenin baskılarına karşı mücadelesiyle yeniden şekillenmiş ve bu demokrasi anlayışına burjuva demokrasisi denilmiştir. İşçi sınıfının

da desteği ile egemen olan burjuvazi, yeteneği olan herkesin egemen olacağı söylemi ile toplumda yer etmiştir. Bu anlayış tarihin bize gösterdiği şekilde, sonrasında rekabetçi - acımasız- piyasacı olarak kendini göstermiştir. Egemenliğini güçlendiren ve bağımlılık ilişkilerini kontrol etmeye başlayan burjuvazi, feodalizmin yıkılmasına karşın, yeni bir egemen sınıf olarak ortaya çıkmış ve işçi sınıfının günümüze kadar süregelen ezilmesi başlamıştır. Kısaca demokrasi uygulamaları; başlangıçta çocuk emeğinin vahşice sömürüldüğü, işten ayrılanların hapis cezasına çarptırılabilirdiği, genel oy hakkının olmadığı vb. bir süreçten, ezilenlerin- işçilerin- köylülerin mücadeleleri- örgütlenmeleri ile beraber genel oy hakkının olduğu, çalışma saatlerinde görece iyileştirmelerin yaşandığı vb. duruma gelmiştir. Ancak sınıflı toplumun varlığını sürdürmesi, sömürünün günümüze kadar devam etmesine, hakların ve özgürlüklerin kısıtlanmasına neden olmuştur. Son yüzyılda ise Dünya’da yükselen sosyalist devrimlerin ve halk hareketlerinin, emekçilerin ve ezilenlerin mücadelelerinin sonucunda; topluma ve bireye temel haklarını - özgürlüklerini kazandırmaya başlaması, insanca yaşama koşullarını sağlayabilmesi sonucunda kapitalist sistem ve burjuva demokrasisi kendi işlevişini revize etme yoluna gitmiştir. Başta burjuva kültürünü - demokrasisini ve birey anlayışını yaşayan, birey hakkına sahip olmanın bilincine varmış batı toplumları olmak üzere; insan hayatının merkezde olduğu bir toplumsal düzen arayışları kapitalist sistemi – burjuva demokrasisini tedirgin etmiştir. Sivil toplumu, bireyin haklarını vb. konuları yüzeysel olarak ta olsa teşvik etmeye yönelik yöntemler geliştirerek sarsılan imajını toparlamak istemiştir. Ancak dönem dönem ağır krizler yaşayan kapitalist sistem; mevcut sosyalist yönetim modellerinin uygulama biçimlerinde yaşanan sorunların sonucu yıkılması ile bütünlüklü bir saldırıya geçmiş, ideolojilerin öldüğü - kapitalizmin mutlak zafer kazandığı vb. propagandaları ile dünya üzerindeki hükümdarlığını ‘kendince’ ilan etmiştir. Sonrasında ise yıllarca yine ‘kendi açısından’ verdiği tavizleri bir bir geri almaya başlamıştır. Özellikle son 30 yıllık süreçte küresel kapitalizmin ve neoliberalizmin tüm dünyayı sardığı bir dönem yaşanmaktadır. Tüm Dünya’da Emperyalizm çağı başlamış, sömürü ve beraberinde faşizm; içsel bir olgu biçiminde halkların üzerinde baskı kurmuştur. Özellikle Ortadoğu ve Afrika bu süreci en yakıcı olarak hisseden bölgedir. Burjuva demokrasisinin dahi yaşanmadığı, feodal - hatta farklı biçimlerde köle toplumu olan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere sömürü için küresel kapitalizmin baş aktörleri tarafından saldırıldığını; Irak’tan Afganistan’a, Libya’dan Mısır’a halkların yok edildiğini, kaynaklarının sömürüldüğünü görmekteyiz. Bölgede yaratılmaya çalışılan ortam iç isyanlar, askeri müdahaleler ve emperyalistlerle işbirliği yapacak yönetimlerin oluşturulması şeklinde kendini göstermektedir. Bu noktada ülkemize biçilen rol ise, bölge için örnek olacak; ılımlı muhafazakar yapısını koruyan ve beraberinde neoliberal politikaların emperyalistlerin kontrolünde hayata geçirildiği bir ülkedir. 24 Ocak 1980 kararlarıyla başlayan, 12 Eylül faşist cuntası ile önündeki engelleri kaldırarak yoluna devam eden, farklı hükümetlerle farklı biçimlerde süregelen bu uygulamalar, son 9 yılda neoliberal – muhafazakar - işbirlikçi rolünü başarı ile sürdüren hükümetler eli ile altın çağını yaşamaktadır. İlimli İslamcı - piyasacı model ülke rolü ile küresel kapitalizmin Ortadoğu Projesinin en sadık aktörü olmak konusunda görevini kararlılık ve başarı ile hayata geçiren hükümetler, kendi demokrasilerini de şekillendirmektedirler. Günümüze kadar

varolan hükümetin lehine çözümlenerek süregelen egemen sınıfların 'zoraki ittifakları' bir şekilde açık verecek ve üzeri bastırılan siyasi krizler su yüzüne çıkacaktır. Bu noktada sonucun halkın yararına olmasının yolu, toplumsal muhalefetin mücadelesinden geçmektedir. Hakları için mücadele etmenin- muhalefetin, demokrasinin gelişiminin omurgası olduğu açıktır. Ancak muhalefetin iktidarlar eliyle baskı altına alınması, ideolojik manipülasyonlarla yok edilmek istenmesi, demokrasinin olmadığını kanıttır. Muhalefeti daha büyümeden ve bir düşman gibi gören, sadece şiddet ve baskı kurmak değil, mutlak bir sessizlik- koşulsuz itaat isteyen sistem, her dönem gibi kendi yöntemleri ile muhalefeti yıpratmaya- yok etmeye yönelik politikalarını hayata geçirmektedir.

Günümüzde ise, ileri demokrasiye geçiş olarak ilan edilen 'Yeni Türkiye'nin' ipuçlarını, yargıdaki 'bilinçli' değişimlerde, muhalefete yapılan baskılarda, doğal yaşama saldırılarda, kürt sorununda bilindik politikaların sürdürülmesinde, emekçileri torba yasalarla ve uygulamalarla sömürme yöntemlerinde görmekteyiz. Herkesin dinlendiği, izlendiği ve korkunun egemen olduğu bir rejim yaratılmaktadır. 'Polis devleti' ve 'hükümetin yargısı' anlayışı halkı korkuya sürüklemektedir. Böyle bir süreçte milli iradeden söz etmek- demokrasi vurgusu yapmak sadece ideolojik manipülasyondur. Basılmamış kitapların yok edildiği, derin devlete savaş açanların hapse atıldığı, sanatın ortaçağ kurallarına göre değerlendirildiği vb. bir ülkede, sınavların dahi kopya skandalları ile anılırken 'demokrasi' varlığına vurgu yapmak en iyi niyetli hali ile gerçekleri görememektir. Ekonomik olarak işsizliğe ve yoksulluğa mahkum edilen halk, yine bu yöntemle korkutulmakta, geleceksizleştirilmektedir. Hem toplumsal hem ekonomik korku ile kuşatılan halk, toplumsal olarak cemaat ilişkileri ile kontrol edilmekte, muhafazakar- neoliberal eksende gelişen kültürü kabullenmekte ve kaderciliğin ağına düşerek kendisi ve geleceği için mücadele edememektedir. Yani son dönemde gündeme gelen başkanlık sistemi ile yukarıdan, cemaat ilişkileri ile aşağıdan yapılandırılan toplumun demokrasi ile hiçbir bağı olmadığı açıktır.

B- TEMEL İLKELER

1- CUMHURİYET

GELEN KARAR ÖNERGESİ BULUNMAMAKTADIR.

2- BAĞIMSIZLIK

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:18

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır.

Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ülkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Bağımsızlık için;

- Emperyalizm ile her türlü siyasi, askeri, ekonomik bağımlılık ilişkilerine son verilmelidir. Bağımsızlığa zarar verecek hiçbir uluslararası anlaşma yapılmamalıdır. Emperyalizme bağımlılığı pekiştiren mali, diplomatik, askeri anlaşmalar iptal edilmelidir. Ülkemizin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmalı, yeraltı ve yerüstü tüm kaynakların tek ve gerçek sahibinin ülkemiz halkları olduğu her ortamda söylenmelidir.
- Türkiye bütün komşularıyla saldırmazlık anlaşmaları imzalamalı; NATO'dan ve tüm emperyalist platformlardan çıkmalıdır. ABD askeri üsleri kapatılmalı, ikili askeri anlaşmalar iptal edilmelidir.
- ABD güdümünde gerçekleşen İsrail ile ikili anlaşmalar derhal iptal edilmeli ve Türkiye barış sürecinde Ortadoğu halklarının yanında yer almalıdır.
- Türkiye ve Yunanistan halkları arasında yaratılmak istenen düşmanca yaklaşımlar terk edilmelidir.
- Rum ve Türk halklarının kardeşçe bir arada yaşadığı "Demokratik Kıbrıs" yaratılması için Türkiye'nin Kıbrıs halkı üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılarına son verilmelidir.
- Maceracı, yayılcı ve teslimiyetçi dış politikalara son verilmelidir.
- Dünya silah tekellerinin ve ülke içindeki militarist öbeklerin çıkarlarına hizmet eden silahlanma ve askeri harcamalar kısımlıdır
- Ülkemiz kaynaklarının uluslararası tekellerle işbirliği yapılarak yok pahasına özelleştirme adı altında yağmalanmasına son verilmelidir.
- Ülke ekonomisinin Avrupa Birliği, IMF, Dünya Bankası, OECD, Dünya Ticaret Örgütü, MAİ, MİGA vb. uluslararası kuruluş ve anlaşmalarla güdüm, tavsiye ve

denetiminde yönlendirilmesine ve dış borçlanmalara son verilmelidir. Dış ve iç borçlar faizleriyle birlikte reddedilmelidir.

- Gümrük Birliği Anlaşması feshedilmelidir.
- Bağımsızlık ve toplumsal refah için kalkınma, sanayileşme, demokratikleşme perspektifi benimsenmeli, bilim ve teknolojiye gereken önem verilmeli rant ekonomisine değil üretim ekonomisine yönelik politikalar hayata geçirilmelidir.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçime indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma

yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Bağımsızlık için;

- Emperyalizm ile her türlü siyasi, askeri, ekonomik bağımlılık ilişkilerine son verilmelidir. Bağımsızlığa zarar verecek hiçbir uluslararası anlaşma yapılmamalıdır. Emperyalizme bağımlılığı pekiştiren mali, diplomatik, askeri anlaşmalar iptal edilmelidir. Ülkemizin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmalı, yeraltı ve yerüstü tüm kaynakların tek ve gerçek sahibinin ülkemiz halkları olduğu propaganda edilmelidir.
- Türkiye bütün komşularıyla saldırmazlık anlaşmaları imzalamalı; NATO'dan ve tüm emperyalist platformlardan çıkmalıdır. ABD askeri üsleri kapatılmalı, ikili askeri anlaşmalar iptal edilmelidir.
- ABD güdümünde gerçekleşen İsrail ile ikili anlaşmalar derhal iptal edilmeli ve Türkiye barış sürecinde Ortadoğu halklarının yanında yer almalıdır.
- Türkiye ve Yunanistan halkları arasında yaratılmak istenen düşmanca yaklaşımlar terk edilmelidir.
- Rum ve Türk halklarının kardeşçe bir arada yaşadığı "Demokratik Kıbrıs" yaratılması için Türkiye'nin Kıbrıs halkı üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılarına sön verilmelidir.
- Maceracı, yayılcı ve teslimiyetçi dış politikalara son verilmelidir. Halkları birbirine düşman eden, iç ve dış barışı tehdit eden politikalar yerine halkların kardeşliği, dostluğu ve dayanışmasını geliştiren politikalar esas alınmalıdır. Komşu ülke ve devletlerle dayanışma - dostluk ilişkileri; üçüncü bir ülkenin halkı, halklarının demokratik taleplerinin aleyhinde olmamalıdır.
- Dünya silah tekellerinin ve ülke içindeki militarist öbeklerin çıkarlarına hizmet eden silahlanma ve askeri harcamalar kısımlı; ilgili fonlar bayındırlık, eğitim, sağlık vb. hizmetlere aktarılmalıdır.
- Ülkemiz kaynaklarının uluslararası tekellerle işbirliği yapılarak yok pahasına özelleştirme adı altında yağmalanmasına son verilmelidir.
- Ülke ekonomisinin Avrupa Birliği, IMF, Dünya Bankası, OECD, Dünya Ticaret Örgütü, MAİ, MİGA vb. uluslararası kuruluş ve anlaşmalarla güdüm, tavsiye ve denetiminde yönlendirilmesine ve dış borçlanmalara son verilmelidir. Dış ve iç borçlar faizleriyle birlikte reddedilmelidir.
- Gümrük Birliği Anlaşması feshedilmelidir.
- Bağımsızlık ve toplumsal refah için kalkınma, sanayileşme, demokratikleşme perspektifi benimsenmeli, bilim ve teknolojiye gereken önem verilmeli rant ekonomisine değil üretim ekonomisine yönelik politikalar hayata geçirilmelidir.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO:1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumlan ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çekişme, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksin, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Bağımsızlık için;

- Emperyalizm ile her türlü siyasi, askeri, ekonomik bağımlılık ilişkilerine son verilmelidir. Bağımsızlığa zarar verecek hiçbir uluslararası anlaşma yapılmamalıdır. Emperyalizme bağımlılığı pekiştiren mali, diplomatik, askeri anlaşmalar iptal edilmelidir. Ülkemizin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmalı, yeraltı ve yerüstü tüm kaynakların tek ve gerçek sahibinin ülkemiz halkları olduğu propaganda edilmelidir.
- Türkiye bütün komşularıyla saldırmazlık anlaşmaları imzalamalı; NATO'dan ve tüm emperyalist platformlardan çıkmalıdır. ABD askeri üsleri kapatılmalı, ikili askeri anlaşmalar iptal edilmelidir.
- ABD güdümünde gerçekleşen İsrail ile ikili anlaşmalar derhal iptal edilmeli ve Türkiye barış sürecinde Ortadoğu halklarının yanında yer almalıdır.
- Türkiye ve Yunanistan halkları arasında yaratılmak istenen düşmanca yaklaşımlar terk edilmelidir.
- Rum ve Türk halklarının kardeşçe bir arada yaşadığı "Demokratik Kıbrıs" yaratılması için Türkiye'nin Kıbrıs halkı üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılarına son verilmelidir.
- Maceracı, yayılmacı ve teslimiyetçi dış politikalara son verilmelidir. Halkları birbirine düşman eden, iç ve dış barışı tehdit eden politikalar yerine halkların kardeşliği, dostluğu ve dayanışmasını geliştiren politikalar esas alınmalıdır. Komşu ülke ve devletlerle dayanışma - dostluk ilişkileri; üçüncü bir ülkenin halkı, halklarının demokratik taleplerinin aleyhinde olmamalıdır.
- Dünya silah tekellerinin ve ülke içindeki militarist öbeklerin çıkarlarına hizmet eden silahlanma ve askeri harcamalar kısılmalı; ilgili fonlar bayındırlık, eğitim, sağlık vb. hizmetlere aktarılmalıdır.
- Ülkemiz kaynaklarının uluslararası tekellerle işbirliği yapılarak yok pahasına özelleştirme adı altında yağmalanmasına son verilmelidir.
- Ülke ekonomisinin Avrupa Birliği, IMF, Dünya Bankası, OECD, Dünya Ticaret Örgütü, MAİ, MİGA vb. uluslararası kuruluş ve anlaşmalarla güdüm, tavsiye ve denetiminde yönlendirilmesine ve dış borçlanmalara son verilmelidir. Dış ve iç borçlar faizleriyle birlikte reddedilmelidir.
- Gümrük Birliği Anlaşması feshedilmelidir.
- Bağımsızlık ve toplumsal refah için kalkınma, sanayileşme, demokratikleşme perspektifi benimsenmeli, bilim ve teknolojiye gereken önem verilmeli rant ekonomisine değil üretim ekonomisine yönelik politikalar hayata geçirilmelidir.

4.)

GAZİANTEP /ÖNERGE NO: 2

Emperyalizm ile her türlü siyasi, askeri, ekonomik bağımlılık ilişkilerine son verilmelidir. Bu doğrultuda bağımsızlığa zarar verecek hiçbir uluslararası anlaşma yapılmamalıdır. Emperyalizme bağımlılığı pekiştiren mali, diplomatik ve askeri anlaşmalar iptal

edilmelidir. Ülkemizin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmalı, yeraltı ve yerüstü tüm kaynakların tek ve gerçek sahibinin ülkemiz halkları olduğu bilinmelidir.

5.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 1

Demokrasinin Temel İlkeleri

Yüzyılların birikimi, yaşanan deneyimler, demokrasinin varlığı konusunda temel kavramları beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet, Bağımsızlık, Laiklik, Hukuk Devleti demokrasi kavramının temel ilkelerini oluşturmaktadır.

Bağımsızlık kavramı ise ülkenin maddi ve manevi kaynaklarının, üretiminin ve değerlerinin halkın söz ve kararı ile yönetilebilmesidir. Bir ülkenin bağımsız olabilmesi emperyalizmden ayrı kalabilmesi ile orantılıdır. Cumhuriyet döneminde tercih edilen ekonomik model, toplum içi feodal ilişkilerin devamı vb. gibi nedenler özellikle 2. Dünya Savaşı ile beraber ülkemizi emperyalizmin ağına düşürmüştür. NATO üyeliği, küresel sermayenin işbirlikçilerinin ülkemize girmesi, sömürünün ve bağımlılığın daha da güçlenmesine neden olmuştur.

Bağımsızlık için;

1. Türkiye bütün komşularıyla saldırmazlık anlaşmaları imzalamalı; NATO'dan ve tüm askeri platformlardan çıkmalıdır. ABD askeri üsleri kapatılmalı, ikili askeri anlaşmalar iptal edilmelidir.
2. Dünya silah tekellerinin ve ülke içindeki militarist öbeklerin çıkarlarına hizmet eden silahlanma ve askeri harcamalar kaldırılmalı; silahlanmaya ayrılan askeri bütçe bilim, AR - GE, eğitim, sağlık, adalet vb. hizmetlere aktarılmalıdır.
3. ABD güdümünde gerçekleşen İsrail ile ikili anlaşmalar derhal iptal edilmeli ve Türkiye barış sürecinde Ortadoğu halklarının yanında yer almalıdır.
4. Türkiye ve Yunanistan halkları arasında yaratılmak istenen düşmanca yaklaşımlar terk edilmelidir.
5. Rum ve Türk halklarının kardeşçe bir arada yaşadığı "Demokratik Kıbrıs" yaratılması için Türkiye'nin ve Yunanistan'ın Kıbrıs'ta yaşayan Türk ve Rum halkı üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılarına son verilmelidir.
6. Halkları birbirine düşman eden, iç ve dış barışı tehdit eden politikalar yerine halkların kardeşliği, dostluğu ve dayanışmasını geliştiren politikalar esas alınmalıdır. Komşu ülke ve devletlerle dayanışma • dostluk ilişkileri; üçüncü bir ülkenin halkı, halklarının demokratik taleplerinin aleyhinde olmamalıdır.
7. Ülkemiz kaynaklarının ulusal ve uluslararası tekellerle işbirliği yapılarak yok pahasına özelleştirme adı altında yağmalanmasına son verilmelidir.
8. Ülke ekonomisinin Avrupa Birliği, IMF, Dünya Bankası, OECD, Dünya Ticaret Örgütü vb. uluslararası kuruluş ve anlaşmalarla güdüm, tavsiye ve denetiminde yönlendirilmesine ve dış borçlanmalara son verilmelidir.

3. LAİKLİK

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 1

Laik Demokratik ve Sosyal hukuk devleti tüm toplumların normlaştırmaya çalıştığı çağdaş taleptir. Ancak ülkemizdeki laiklik anlayışı bir mezhebi korumaya dayalıdır. Çağdaş ve evrensel normlarda değildir. Laikliğin uygun zemine oturmadığı devlet ve toplumlarda, demokrasi de topar olur. Laik toplumlarda bütün inançlar saygındır. Birinin diğerine üstünlüğü yoktur. Kurultayın Demokrasinin laik yanını da vurgulayarak aydınlatıcı öngörüler geliştirmesinde yarar vardır. Özellikle cem evlerinin ibadethane sayılmasına dair yasal sorumluluğun bu kurultayda gerçekleştirilmesi istenmelidir. Devlet dinden elini çekmeli, bütün inançlara saygılı ve eşit mesafede olmalı, tüm yurttaşlar özgür ve güvenle inançlarını sergilemelidir. Laik ve demokrasi ilintisinin üstünde durulmalıdır.

Talep:

- 1- Zorunlu din dersleri kaldırılmalıdır.
- 2- Cem evleri yasal statüye kavuşturulmalıdır.

2.)

ADANA/ÖNERGE NO: 18

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çekişme, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ülkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Laikliğin geliştirilmesi için;

- Hiç bir din ve inanç devletçe benimsenmemeli, kayırılmamalıdır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir.
- Devlet kimsenin dinine karışmamalı, “din” hanesi nüfus cüzdanlarından çıkarılmalıdır.
- Zorunlu din dersleri kaldırılmalı, 8 yıllık temel eğitimin yanı sıra bilimsel eğitim zorunlu hale getirilmelidir.
- İmam Hatip Liseleri kapatılmalıdır.
- Cem evleri yasal statüye kavuşturulmalıdır.

3.)

ANKARA/ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar

cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Laikliğin geliştirilmesi için;

- Hiç bir din ve inanç devletçe benimsenmemeli, kayırılmamalıdır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir.
- Devlet kimsenin dinine karışmamalı, "din" hanesi nüfus cüzdanlarından çıkarılmalıdır.
- Temel eğitimde zorunlu din dersleri kaldırılmalı, 8 yıllık temel eğitimin yanı sıra bilimsel eğitim zorunlu hale getirilmelidir.
- İmam Hatip Liseleri kapatılmalıdır.

4.)

BALIKESİR/ÖNERGE NO: 7

Toplumun her kişisi, inancı, mezhebi ve etnik kimliği göz önüne alınmadan 1.sınıf vatandaş olarak görülmeli, ayırım yapılmamalıdır. Bugünkü yapısıyla belli bir mezhebe hizmet veren Diyanet Başkanlığı lağvedilmelidir.

5.)

BURSA/ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumlan ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç

içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Laikliğin geliştirilmesi için;

- Hiç bir din ve inanç devletçe benimsenmemeli, kayırılmamalıdır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir.
- Devlet kimsenin dinine karışmamalı, “din” hanesi nüfus cüzdanlarından çıkarılmalıdır.
- Temel eğitimde zorunlu din dersleri kaldırılmalı, 8 yıllık temel eğitimin yanı sıra bilimsel eğitim zorunlu hale getirilmelidir.
- İmam Hatip Liseleri kapatılmalıdır.

6.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 8

III- LAİKLİK

Laiklik açısından din özgürlüğü, herhangi bir dinin kendi doğrultusundan hareketle istediğini yapabilmesi değil başka inançların hak ve özgürlüklerini ihlal etmemek koşuluyla istediğini yapabilmesi hukukunun sağlanmasıdır. Laik devlet, yurttaşların inanç özgürlüğünü güvence altına alan, inançlar karşısında tarafsız, ideolojisiz, bu anlamda inançsız olmak durumundadır. Devletin toplumsal denetim amacıyla çoğunluk dinini veya mezhebini ayrıcalıklı kılarak azınlık inançlarını dışlaması, yok sayması biçimindeki Türkiye’de de yaşanan uygulamalar ise laikliğin ihlalidir. Laiklik eğer yüzyıllar boyunca ortaya çıkan kazanımlar sonucunda oluşmamışsa, ele geçirilen iktidar aracılığıyla dayatılan bir yöntem olmuştur.

- 1.) Devlet kimsenin dinine karışmamalı, “din” hanesi nüfus cüzdanından çıkarılmalıdır.
- 2.) Temel eğitimde zorunlu din dersleri kaldırılmalı, 8 yıllık temel eğitimin yanı sıra laiklik ve bilimsel eğitim zorunlu hale getirilmelidir

7.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasinin Temel İlkeleri

Yüzyılların birikimi, yaşanan deneyimler, demokrasinin varlığı konusunda temel kavramları beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet, Bağımsızlık, Laiklik, Hukuk Devleti demokrasi kavramının temel ilkelerini oluşturmaktadır.

Laiklik kavramı, hak kavramını tanrısal bir emir olarak toplum yaşamına girmesinin önüne geçerek, hakların insanın hayatına ve insanın özgürlüğüne göre tanımlanmasıdır. Ancak cemaatçi yapıların • siyasi İslamın, küresel sermaye • emperyalistler vb. ile işbirliği yapma eğilimleri, beraberinde güçlenmelerine neden olmuş ve toplumsal hayat içinde dinin toplum hayatının yönetici gücü olmasını yaratmıştır. Osmanlı'nın yıkılması ile birlikte ümmet yerine ulus, gelenekçilik yerine batı uygarlığı öne çıkmıştır. Özgürleşmeden çok yeniden yapılanma olarak hayata geçmiş olan laiklik kavramı, son dönemde siyasi İslam eli ile yeniden tariflenmektedir. Özgürlüğün ve demokrasinin anahtarı olan laiklik olgusu, iktidarların kendi yöntemleri ile şekillenmektedir.

Laikliğin geliştirilmesi için;

1. Hiç bir din ve inanç devletçe benimsenmemeli, ayrımcılığa son verilmelidir.
2. Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir.
3. Devlet kimsenin dinine karışmamalı, “din” hanesi nüfus cüzdanlarından çıkarılmalıdır.
4. Temel eğitimde zorunlu din dersleri kaldırılmalıdır.

5. Eşit yurttaşlık hakkı sağlanmalı, inancı yüzünden haksızlığa ve katliamlara uğrayanların mağduriyetlerinin giderilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
6. Din eğitimi ve ibadetin özgür bir ortamda gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

4- HUKUK DEVLETİ VE ÖZGÜRLÜKÇÜ ANAYASA

1.)

ADANA/ÖNERGE NO: 18

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ülkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Demokratik Hukuk Devletinin Gerçekleşmesi İçin;

- 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı, tüm toplumsal ve siyasi oluşumların katılımının sağlandığı, tüm kimliklerin güvence altına alındığı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa yapılmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz olarak sağlanmalıdır.
- Yasa ve Anayasa değişikliği teklifi sunma ve referandum talebinde bulunma hakkı

yalnız meclis üyelerine değil aynı zamanda demokratik kitle örgütlerine ve halk örgütlenmelerine de tanınmalıdır.

- Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
- Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
- Ordu iç güvenlikle ilgili görev üstlenmemeli, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği'nin darbelere yasal zemin olan cumhuriyeti koruma ve kollama bölümü kaldırılmalıdır.
- Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.
- Türk Ceza Kanunu yeniden düzenlenmeli, başta Terörle Mücadele Yasası olmak üzere düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan bütün yasa, yönetmelik ve uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Hak arama özgürlüğü, yani bütün vatandaşların tek tek ya da topluca, idari, adli ve anayasal yargıya başvurma hakkı sağlanmalı, bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve kullanılmasını caydırıcı uygulamalar iptal edilmelidir.
- Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve ayrıcalığa olanak tanıyan tüm düzenlemeler (milletvekillerinin “kürsü dokunulmazlığı” dışındaki dokunulmazlıkları, memurların yargılanmasına ilişkin yasa, vb.) iptal edilmelidir.
- İdarenin bütün kararları ve eylemleri (Sayıştay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları, güvenlik örgütlerinin eylemleri, örtülü ödenek harcamaları, uyarma ve kınama cezaları, vb.) yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi “devlet sırrı” gibi gerekçeler de dahil olmak üzere, sınırlanmamalıdır.
- CMUK uygulamasında bölge ve ceza mahkemeleri ile ilgili getirilen sınırlamalar kaldırılmalı, uygulamalara aykırı davranışların idari ve adli yargı önünde çıkarılmaları sağlanmalıdır.
- Eski DGM'lerin işlevini gören olağanüstü yetkilerle donatılmış Özel Yetkili Mahkemeler lağvedilmelidir.
- Etkin ve hızlı bir yargılama sistemi kurulmalıdır.

2.)

ANKARA/ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel

seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasi iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Demokratik Hukuk Devletin Gerçekleşmesi İçin;

- 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı, tüm toplumsal ve siyasi oluşumların katılımının sağlandığı, tüm kimliklerin güvence altına alındığı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa yapılmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz olarak sağlanmalı, demokrasinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

- Yasa ve Anayasa değişikliği teklifi sunma ve referandum talebinde bulunma hakkı yalnız meclis üyelerine değil aynı zamanda demokratik kitle örgütlerine ve halk örgütlenmelerine de tanınmalıdır.
- Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
- Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
- Ordu iç güvenlikle ilgili görev üstlenmemeli, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği'nin darbelere yasal zemin olan cumhuriyeti koruma ve kollama bölümü kaldırılmalıdır.
- Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.
- Türk Ceza Kanunu yeniden düzenlenmeli, başta Terörle Mücadele Yasası olmak üzere düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan bütün yasa, yönetmelik ve uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Hak arama özgürlüğü, yani bütün vatandaşların tek tek ya da topluca, idari, adli ve anayasal yargıya başvurma hakkı sağlanmalı, bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve kullanılmasını caydırıcı uygulamalar iptal edilmelidir.
- Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve ayrıcalığa olanak tanıyan tüm düzenlemeler (milletvekillerinin "kürsü dokunulmazlığı" dışındaki dokunulmazlıkları, memurların yargılanmasına ilişkin yasa, vb.) iptal edilmelidir.
- İdarenin bütün kararları ve eylemleri (Sayıştay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları, güvenlik örgütlerinin eylemleri, örtülü ödenek harcamaları, uyarma ve kınama cezaları, vb.) yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi "devlet sırrı" gibi gerekçeler de dahil olmak üzere, sınırlanmamalıdır.
- CMUK uygulamasında bölge ve ceza mahkemeleri ile ilgili getirilen sınırlamalar kaldırılmalı, uygulamalara aykırı davranışların idari ve adli yargı önünde çıkarılmaları sağlanmalıdır.
- Eski DGMTerin işlevini gören olağanüstü yetkilerle donatılmış Özel Yetkili Mahkemeler lağvedilmelidir.
- Etkin ve hızlı bir yargılama sistemi kurulmalıdır.

3.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 9

Hazırlanacak Anayasa yürürlükte olan Anayasa gibi toplumun bir kısmının haklarını gözeterek değil; tüm farklı etnik kimlik ve inançları güvenceye alacak, toplumun tüm kesimlerinin mutabakatı ile katılımcı, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki tüm engelleri, TMK'yı kaldıran, Türk Ceza Kanununun hukuka aykırılık teşkil eden maddeleri haklar ve özgürlükler doğrultusunda yeniden düzenleyen, Demokratik Cumhuriyet şiarıyla bir DEMOKRATİK ANAYASA hazırlanmalıdır.

4.)

BURSA ÖNERGE NO:1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumlan ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çekişme, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinim, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Demokratik Hukuk Devletinin Gerçekleşmesi İçin;

- 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı, tüm toplumsal ve siyasi oluşumların katılımının sağlandığı, tüm kimliklerin güvence altına alındığı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa yapılmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz olarak sağlanmalı, demokrasinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Yasa ve Anayasa değişikliği teklifi sunma ve referandum talebinde bulunma hakkı yalnız meclis üyelerine değil aynı zamanda demokratik kitle örgütlerine ve halk örgütlenmelerine de tanınmalıdır.
- Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
- Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
- Ordu iç güvenlikle ilgili görev üstlenmemeli, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği'nin darbelerle yasal zemin olan cumhuriyeti koruma ve kollama bölümü kaldırılmalıdır.
- Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.
- Türk Ceza Kanunu yeniden düzenlenmeli, başta Terörle Mücadele Yasası olmak üzere düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan bütün yasa, yönetmelik ve uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Hak arama özgürlüğü, yani bütün vatandaşların tek tek ya da topluca, idari, adli ve anayasal yargıya başvurma hakkı sağlanmalı, bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve kullanılmasını caydırıcı uygulamalar iptal edilmelidir.
- Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve ayrıcalığa olanak tanıyan tüm düzenlemeler (milletvekillerinin “kürsü dokunulmazlığı” dışındaki dokunulmazlıkları, memurların yargılanmasına ilişkin yasa, vb.) iptal edilmelidir.
- İdarenin bütün kararları ve eylemleri (Sayıştay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları, güvenlik örgütlerinin eylemleri, örtülü ödenek harcamaları, uyarma ve kınama cezaları, vb.) yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi “devlet sırrı” gibi gerekçeler de dahil olmak üzere, sınırlanmamalıdır.
- CMUK uygulamasında bölge ve ceza mahkemeleri ile ilgili getirilen sınırlamalar kaldırılmalı, uygulamalara aykırı davranışların idari ve adli yargı önünde çıkarılmaları sağlanmalıdır.
- Eski DGM'lerin işlevini gören olağanüstü yetkilerle donatılmış Özel Yetkili Mahkemeler lağvedilmelidir.
- Etkin ve hızlı bir yargılama sistemi kurulmalıdır.

5.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 9

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 9: 12 Eylül faşist askeri diktanın ürünü olan tekçi ve anti - demokratik anayasadan dolayı devletin bütün araçları bir baskı aygıtı gibi işlev görmektedir. Cumhuriyet tarihinden beri yaratılan tek millet kavramı ile farklı etnik yapıdaki halklara asimilasyon politikaları uygulanmaktadır. Yaşanan isyanlar ise bu politikaların sonucu olarak gelişen tepkilerdir.

Karar Önergesi 9.1 : TMMOB, demokratik, özgürlükçü, eşitlikçi ve çoğulcu bir anayasayı savunarak; başta Kürt kimliği ve dili olmak üzere ülkemizin çok dilli, çok kültürlü yapısını güvence altına alarak insan odaklı bir anayasa için aktif çaba gösterir.

Karar Önergesi 9.2 : TMMOB demokratik anayasayı savunarak bu anayasada yeni bir ulus tanımı için görüş oluşturur.

6.) DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 15

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 15: Demokrasilerde hiç kimse; ırkı, etnik kimliği, cinsiyeti/cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimleri, yaşı, bedensel özellikleri, düşünceleri, inançları ya da yaşam tarzı nedeniyle ötekileştirilmemelidir. Demokratik anayasa sadece çoğunluğun iradesini yansıtan bir belge olmamalıdır. Özellikle yeni demokratik anayasada toplumda eşit katılımın desteklendiği ve toplumsal dışlanma tehdidinin yer almadığı düzenlemeler yapılmalıdır.

Karar Önergesi 15.1: TMMOB etnik köken ve cinsiyet temelli eşitsizlikleri red eder ve örgütsel işleyişinde de bu tarzı esas alır.

7.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 2

Halk için Demokratik Anayasa

Halk için Demokratik Anayasa;

1. Türklerin, Kürtlerin ve bütün milliyetlerden halkların tam hak eşitliğini ve özgür, demokratik koşullarda bir arada yaşamasını garanti altına almalı, bu temelde bölgesel özerklik de dâhil Kürtlerin demokratik hak ve taleplerini karşılamalı, azınlıkların varlığını kabul edip haklarını tanıyarak, “tek millet, tek dil, tek din, tek bayrak vb.” tekçi ve ırkçı her tür anlayıştan tümüyle uzak olmalıdır. Ayrımcılığı, nefreti ve ırkçılığı kesin olarak yasaklamalıdır.
2. Devletin tüm din ve mezheplere karşı eşit uzaklıkta durmasını sağlamalı, din derslerini zorunlu olmaktan çıkarmalı, diyanet aracılığıyla devlete bağlı din adamlığına son vererek gerçek bir laikliğin temelini oluşturmalı, başta Aleviler olmak üzere, ezilen ve dışlanan tüm inançların demokratik hak ve özgürlüklerini eksiksiz karşılamalıdır. Vatandaşlık kavramını, etnik köken, dinsel inanç,

cinsiyet, siyasal görüş ayrımı yapmaksızın, eşit hak ve sorumluluklar açısından tanımlamalıdır.

3. Militarizmden, güvenlik rejimi zihniyetinden tümüyle arınmış olmalı, askeri darbeleri tümüyle mahkûm etmeli, onlar aracılığıyla doğmuş bütün kurum ve yasaları ortadan kaldırmalı, başta JİTEM, Özel Harekât Dairesi, kontrgerilla gibi kurumları ve bunların faaliyetlerini gizlice finansa eden örtülü ödenek gibi kaynakları yasa dışı ilan etmeli, sorumlularının yargılanmasını teminat altına almalıdır.
4. Seçim barajların kaldırılmalı, seçim yardımı adı altında hazinenin yağmalanmasına son vermeli, bütün siyasi partilerin eşit koşullarda seçime girmesini sağlamalıdır.
5. İşçilerin, emekçilerin örgütlenme ve siyasi faaliyet yürütmesinin önündeki engelleri kaldırmalı, başta dayanışma grevi olmak üzere, grev ve toplu sözleşme hakkında sınırsız özgürlükler getirip lokavtı yasaklarken, kamu emekçilerinin grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı tanınmalı, sendikasız, sigortasız işçi çalıştırma yasaklamalı, sendikalaşma ve toplu sözleşme yapmanın önünde engel olan her tür baraj ve yasağı kaldırmalıdır. İşçileri, memurları ve köylüleri açılığa, sefalete, kölece yaşama koşullarına mahkûm eden iş ve çalışma yasalarını ortadan kaldırmalıdır.
6. Sağlık ve eğitim hakkı başta olmak üzere kamu hizmetlerinin devlet tarafından nitelikli, parasız ve zorunlu olarak verilmesini, insanca bir yaşam ve barınma hakkını devlet olarak karşılamayı güvence altına almalı, bu kapsamda gerekli sosyal yardımların düzenli ve maddi olarak yapılmasını zorunlu hale getirmelidir.
7. Sosyal adaleti sağlamanın, serbest piyasa ekonomisi denilen denetimsiz ve vahşi sömürü çarkını zincirlemekle mümkün olduğu gerçeğinden hareketle “serbest piyasa ekonomisi” adı altında sürdürülen vahşi sömürüye müdahale etmeyi ilke olarak benimsemeli, her türden ve her alandaki tekelciliği yasaklamalıdır.
8. Engellilerin yaşam koşullarını, çalışma haklarını eksiksiz tanımlamalı, kentleri, konutları, toplu taşıma araçlarını, çalışma alanlarını, eğlence ve kültür mekânlarını engelsiz hale getirmeyi hedeflemelidir.
9. Kadınların cins olarak karşılaştıkları her türden baskı, şiddet ve engellemeyi kesin biçimde yasaklamalı, her alanda eşit temsil için önlemler almalıdır.
10. Sanatın ve sanatçının eksiksiz gelişmesi için gerekli koşulları yaratan, bunun önündeki tüm hukuksal, yasal ve toplumsal engelleri kaldıran önlemler almalıdır.
11. Çevrenin korunması, anayasanın temel ilkelerinden olmalıdır. Tarihsel ve kültürel mirasın korunması için ciddi ve samimi önlemler alınmalı, daha önce bunun aksine yapılmış tüm yasalar ve başlatılmış uygulamaları iptal etmelidir.
12. Parasız, demokratik, bilimsel, özerk eğitimi ve akademik özgürlüğü tam olarak sağlamalı, üniversiteler başta olmak üzere bütün eğitim kurumlarını tüm gençler ve yurttaşlar için erişilebilir hale getirmelidir.

Gereğesi

Yeni ve demokratik bir anayasa ihtiyacı ile bunun nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde önemli olduğuna inandığımız noktaları şöylece özetleyebiliriz:

Halk için demokratik bir anayasanın içeriği kadar, içeriğin nasıl ve hangi süreçlerde saptanacağı da önemlidir. İşçilerin, emekçilerin, ezilen halkların ve baskı altındaki inançların temsilcilerinin en geniş bir katılımı hazırlayıp tartıştığı ve her şeyden ve her yerden önce halk tarafından kabul edilip onaylanmış bir anayasaya ihtiyaç vardır. Halk için demokratik bir anayasa, ancak halkı eksiksiz olarak temsil etme yeterliliğine sahip bir oluşum tarafından hazırlanabilir. Bunun için ise, her şeyden önce işçi, emekçi kitlelerinin, hakları gasp edilmiş halkların, ezilen ve dışlanan inançların, kadınların, gençlerin, engellilerin kendilerini eksiksiz ifade edebilecekleri, taleplerini ve özlemlerini özgürce dile getirebilecekleri koşullar sağlanmalıdır. Bunun aksine, “fermanla”, bürokratlar tarafından hazırlanıp, temsil yeterliliği olmayan bir parlamentoca biçimlendirilmiş ve şekle n referanduma sunulmuş bir anayasa, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da ihtiyaçlara cevap vermeyecektir. Sonuç olarak, bu taleplerin, gerçekleşmesini istediğimiz hak ve özgürlüklerin bir anayasa olarak vücut bulabilmesi için, yetkisini yalnızca kendinden alan güçlü ve demokratik bir halk hareketinin varlığı belirleyici bir koşuldur. Demokratik anayasa mücadelesi, tümüyle ve her yönüyle kapsamlı bir demokrasi mücadelesinin bugün öne çıkan parçasıdır. Bu yöndeki her türden çabanın geliştirilmesi, farklı kanallardan yürüyen çalışmaların birleştirilmesi, daha geniş ve kitlesel toplantılar halinde halka yayılması dileğimizdir.

8.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 3

Özgürlükçü Anayasa

- Sağlık ve eğitimin kamusal hizmet olarak tanımlandığı,
- Ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal destek ilen ucuz bedelle topluma sunulduğu,
- İş yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi temel yasaların çerçevesini insan ve emek odaklı olarak çizen,
- Grev ve toplu sözleşmeli sendikal hakları eksiksiz olarak tanıyan,
- Temel kültürel hakları eksiksiz biçimde güvence altına alan,
- Kadın • erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayan,
- Seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğini demokratik bir şekilde belirleyerek %10 seçim barajının olmadığı, adaletli seçim sisteminin uygulandığı,
- Yasama - yürütme - yargı temelindeki kuvvetler ayrılığı ilkesini demokratik bir çerçevede güvence altına alan; özgürlükçü ve eşitlikçi bir anayasa çalışması yapılmalıdır.

9.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 4

Özgürlükçü Anayasa

1. Sağlık ve eğitimin kamusal hizmet olarak tanımlandığı, ulaşım, enerji, iletişim, su v.b. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulduğu,
2. İş yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi temel yasaların çerçevesini insan ve emek odaklı olarak çizen,
3. Grev ve toplu sözleşmeli sendikal hakları eksiksiz olarak tanıyan,
4. Ülkemizin kanayan yarası Kürt sorununda eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakları eksiksiz bir biçimde güvence altına alan,
5. Kadın-erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayan,
6. Seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğini demokratik bir şekilde belirleyerek % 10 seçim barajının kalkarak nispi seçim sisteminin uygulandığı,
7. Yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alan,

10.)

GAZİANTEP / ÖNERGE NO: 3

- 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı, bütün demokratik örgütlerin, tüm halk kesimlerinin temsilcilerinin katılımının sağlandığı, sadece devlet ve siyasi partiler için değil, bağımsızlığı ve ulusal hakları gözeterek demokratik bir anayasa hazırlanmalı ve bunun için uğraş verilmelidir.
- Her türlü ayrımcılık kaldırılarak, “eşitlik” düzenlemeleri Anayasa’ya, yasalara, yönetmeliklere hapsedilmeden yaşama aktarılmalıdır.

11.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE NO: 3

DEMOKRASİ

Demokratik bir ülkede anayasa, onu üreten toplumsal beklentilerin kurucusu bir iradeyle toplum tarafından yapılır ve toplumun demokratik temsilcileri tarafından yazılır. Ancak bu şekilde hazırlanan bir anayasa; toplumun bütün kesimlerini kucaklayan bir siyasi toplum sözleşmesi metni özelliği taşır. Temel siyasi metin olarak yeni anayasa öncelikle, vesayetçi devlet kültürünün ve dilinin dışında; toplumun, kendi geleneğini, kültürünü, geleceğini temsil etmelidir. Toplumu ayrıştıran farklılıklar üzerinden değil, farklılıklarıyla bir arada, ortak payda üzerinden bir dil geliştirilmeli,

toplum tarafından üretilen ve toplumun tüm farklılıkları ve tercihleriyle birlikte barış içinde yaşamasını amaçlayan, özünde toplumu merkezine alan bir anlayış bütünlüğü esas alınmalıdır.

Bağımsız Demokratik Hukuk Devletinin Gerçekleşmesi İçin;

1. 12 Eylül Anayasasına son verilmeli, toplumsal eşitliği sağlayacak siyasal sosyal ve kültürel haklara dayalı bir ortak yaşamın zemini olacak yeni bir anayasa yapılmalıdır. Anayasa, çoğulcul karakteri ile farklı toplumsal kimliklere sahip olanların varlığını ve kendilerini koruyup geliştirme olanaklarını güvence altına almalıdır.
2. Anayasa ve yasalardaki bir ırka, bir kültüre, bir cinsiyete, bir dine • mezhebe, bir ideolojiye dayalı tekçi, dayatmacı, ötekileştirici tüm tanım, kavram ve maddelerden ayıklanmalı, bunun yerine yeni anayasada; tüm etnik unsurlara, kültürlere, cinslere, din ve inançlara, ideolojilere eşit mesafede duran, özgürlükçü ve eşitlikçi hükümler yer almalıdır.
3. Yeni Anayasa, askeri ve idari vesayet sistemine karşı özgürlükleri genişleten bir içeriğe sahip olmalıdır.
4. Bireye karşı devleti koruyan bir anlayış yerine devlete karşı bireyi koruyan bir anlayış benimsenmeli, insanların etnik kimliği, dini inancı, düşünceleri, cinsiyeti / cinsel yönelimleri, yaşı, bedensel özellikleri, siyasi yaklaşımları veya yaşam tarzı ile ayrımcılığa uğramasını önleyici düzenlemeler yapılmalıdır.
5. Laiklik toplumsal yapının, demokratik hukuk devletinin temel dayanaklarından birisi olarak gerçek anlamıyla korunmalı, devlet hiçbir din ve inanca karışmamalı, taraf olmamalı, eşit mesafede durmalıdır. Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir.
6. Yasa ve Anayasa değişikliği teklifi sunma ve referandum talebinde bulunma hakkı yalnız meclis üyelerine değil aynı zamanda demokratik kitle örgütlerine ve meşru halk örgütlenmelerine de tanınmalıdır.
7. Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
8. Sosyal adaletin tasfiyesine yönelik yaklaşımlar terk edilmeli, Anayasa'da sosyal devleti güçlendirici hükümler mutlaka yer almalı, güçsüzler korunmalı, kamu kaynakları halkın lehine kullanılmalı, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik alanında sosyal hakları artırıcı düzenlemeler yapılmalıdır.
9. Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalıdır
10. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği'nin darbelere yasal zemin olan cumhuriyeti koruma ve kollama bölümü kaldırılmalıdır.
11. Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli, savcı, ve yargıç bağımsızlığı, tarafsızlığı, savunmanın bağımsızlığı ve işlevselliği sağlanmalıdır.
12. Hak arama özgürlüğü, yani bütün vatandaşların tek tek ya da topluca, idari,

adli ve anayasa yargısına başvurma hakkı sağlanmalı, bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve bu hakkın kullanılmasını caydırıcı uygulamalar iptal edilmelidir.

13. Bilgi edinme hakkı, Anayasal bir hak olmalı, Anayasa’da güvence altına alınmalıdır.
14. İdarenin bütün kararları ve eylemleri (Yüksek Askeri Şura, Sayıştay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları, güvenlik örgütlerinin eylemleri, örtülü ödenek harcamaları, uyarma ve kınama cezaları, v.b) yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi “devlet sırrı” gibi gerekçeler de dahil olmak üzere, sınırlanmamalıdır;

12.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasinin Temel İlkeleri

Yüzyılların birikimi, yaşanan deneyimler, demokrasinin varlığı konusunda temel kavramları beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet, Bağımsızlık, Laiklik, Hukuk Devleti demokrasi kavramının temel ilkelerini oluşturmaktadır.

Hukuk Devleti insan haklarına dayanan, bu hakları koruyan, hukuk kurallarına uyan, tüm kararlarını,işlemlerini ve eylemlerini yargının denetimi ile gerçekleştiren devlet anlamındadır. Ancak bir hukuk devletinden söz etmek için yasaların düzgün, yürütmenin de adaletli olması gerekir. Ne yazık ki ülkemizde her zaman eksik kalan bu süreç, özellikle 12 Eylül faşist darbesi sonrasında hazırlanan anayasa ile anti demokratik bir hal almıştır. Devletin yeni sahipleriyle devletin eski sahipleri arasındaki iktidar kavgası bugün de yargı üzerinden sürmektedir. Devletin yeni sahipliğine soyunan ve bu konuda oldukça mesafe alan siyasi anlayışın; Cumhurbaşkanlığını, yasama • yürütmeyi, YÖK’ü ve medyanın büyük bölümünü yanına aldıktan sonra şimdiki hedefi de yargıdır. Küresel sermayenin ülkemizdeki yeni temsilcileri devletin eski sahiplerinin yargı üzerindeki etkisini kırma, onları tasfiye etme, kendine yandaş bir yargı yaratma çabasındadır. Bu iktidar kavgası sürecinde yaşananları yargı krizi olarak ele alarak bu kavgayı hukukla, demokrasiyle ilişkilendirebilmek, yargının bağımsızlığından, hukuktan, demokrasiden söz etmek mümkün değildir

Demokratik Hukuk Devletinin Gerçekleşmesi İçin;

1. 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı, toplumun her kesiminin katılımının sağlandığı, tüm kimliklerin güvence altına alındığı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa yapılmalıdır.
2. Başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz olarak sağlanmalı, demokrasinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
3. Yasa ve Anayasa değişikliği teklifi sunma ve referandum talebinde bulunma hakkı yalnız meclis üyelerine değil aynı zamanda demokratik kitle örgütlerine ve halk örgütlenmelerine de tanınmalıdır.

4. Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalı, bugüne kadar yapılan toplantı tutanakları ve gizli yönetmelikleri açıklanmalıdır.
5. Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
6. Ordu iç güvenlikle ilgili görev üstlenmemeli, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği'nin darbelere yasal zemin olan cumhuriyeti koruma ve kollama bölümü kaldırılmalıdır.
7. Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.
8. Türk Ceza Kanunu yeniden düzenlenmeli, başta Terörle Mücadele Yasası olmak üzere düşünce ve ifade özgürlüğü ile örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan bütün yasa, yönetmelik ve uygulamalar kaldırılmalıdır.
9. Hak arama özgürlüğü, yani bütün vatandaşların tek tek ya da topluca, idari, adli ve anayasal yargıya başvurma hakkı sağlanmalı, bu hakkı sınırlayan tüm yasal düzenlemeler ve kullanılmasını caydırıcı uygulamalar iptal edilmelidir.
10. Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve ayrıcalıklara olanak tanıyan tüm düzenlemeler (milletvekillerinin “kürsü dokunulmazlığı” dışındaki dokunulmazlıkları, memurların yargılanmasına ilişkin yasa, vb.) iptal edilmelidir.
11. İdarenin bütün kararları ve eylemleri (Sayıştay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları, güvenlik örgütlerinin eylemleri, uyarma ve kınama cezaları, vb.) yargı denetimine tabi olmalıdır; yargı denetimi “devlet sırrı” gibi gerekçeler de dahil olmak üzere, sınırlanamamalıdır. Örtülü ödenek harcamaları devletin tüm kurumlarında kaldırılmalıdır.
12. CMUK uygulamasında bölge ve ceza mahkemeleri ile ilgili getirilen sınırlamalar kaldırılmalı, uygulamalara aykırı davranışların idari ve adli yargı önüne çıkarılmaları sağlanmalıdır.
13. Eski DGM'lerin işlevini gören olağanüstü yetkilerle donatılmış Özel Yetkili Mahkemeler lağvedilmelidir.
14. Etkin ve hızlı bir yargılama sistemi kurulmalıdır.
15. Gerçek bir yargı bağımsızlığı için öncelikli olarak Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu siyasi iktidara bağımlılıktan kurtarılmalıdır. Diğer yandan askeri ve sivil yargı ikiliği ortadan kaldırılmalı disiplin suçları dışında askeri kişiler de sivil mahkemelerde yargılanmalıdır.

13.)

ŞANLIURFA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 3

- Tüm etnik topluluk ve inançların özgürlükleri anayasal güvence altına alınmalıdır.
- TMMOB ülkede herkesi kapsayacak şekilde bir anayasa hazırlanmalıdır.

14.)

VAN/ ÖNERGE NO: 17

GEREKÇE : Demokrasilerde hiç kimse; ırkı, etnik kimliği, cinsiyeti/cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimleri, yaşı, bedensel özellikleri, düşünceleri, inançları ya da yaşam tarzı nedeniyle ötekileştirilmemelidir. Demokratik anayasa sadece çoğunluğun iradesini yansıtan bir belge olmamalıdır. Özellikle yeni demokratik anayasada toplumda tüm toplum kesimlerinin katılımının sağlandığı ve toplumsal dışlanma tehdidinin yer almadığı düzenlemeler yapılmalıdır.

Karar Önergesi a) TMMOB etnik köken ve cinsiyet temelli eşitsizlikleri red eder ve örgütsel işleyişinde de bu tarzı esas alır.

C- İNSAN HAKLARI

1- TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

1.)

ANKARA /ÖNERGE NO: 5

İNSAN HAKLARI

Temel Hak ve Özgürlükler

İnsan hakları sadece insan olmak nedeniyle sahip olunan haklardır. Devlet hukukundan önce gelirler ve bağımsızdırlar. Bireyin Eksiksiz gelişimi için gerekli koşul olarak insan hakları ancak demokratik bir düzen içerisinde kendi yerini bulur.İnsan hakları kurallarında eşitlik temeli vardır, evrenselidir. Bu nedenle yüksek ahlaki niteliğe sahiptir. İnsan onurunu güvenceye alan bu kurallar insan hakları kapsamına girer. İnsan onuru ise, hukuk kurallarının adalete uygunluğunu, alman kararların doğruluğunu ölçmenin en önemli aracıdır.İnsan değerini korumayı ve sosyal gelişmesini amaçlayan, üstün kurallar bütünü olarak, insan hakları kuralları, dünyanın her yerinde devlet birey ilişkilerinin belirleyicisi, uluslar arası düzlemde de dünya barışı ve adaletinin temelini oluşturur.Hiçbir güç, hiçbir kuruluş, devlet de dahil, “ÖZÜRLÜKLERİ YOK ETME” özgürlüğüne sahip değildir. İnsan haklarının yok edilmesini amaçlayan hiçbir kural, ya da eylem geçerlilik kazanamaz.Hakların kullanılmasında bireyin zarar görmemesi, zedelenmemesi devletin gözetimi ve sorumluluğu altındadır. İnsan haklarının korunması, öncelikle bireyin korunması anlamına gelir. Bu sorumluluk birinci dereceden devlete aittir. Demokratik bir ülke anayasası da bu temel yaklaşımla yapılır. Yapılmalıdır.İnsan hakları konusundaki hukuksallık, sadece iç hukuk kuralları ile değil ancak giderek artan bir biçimde uluslararası hukuk kuralları ile de sağlanmaktadır. Yargı mercii, önündeki anlaşmazlığa, uygulanacak kurallar arasında sadece iç hukuk değil, uluslararası belgeleri de göz önünde tutmak zorundadır. Uluslararası insan

hakları kuralları iç hukuka göre üstündür. Uluslararası bağlayıcı ölçülere aykırı, bir iç hukuk kuralı, bu anayasa da olsa geçerlilik kazanamaz. Bunun içindir ki; İÇ HUKUK GENELDE VE HİÇBİR AYIRIM TANIMAKSIZIN ULUSLARARASI HUKUKLA UYUM İÇİNDE OLMALIDIR. İnsan hakları uluslararası düzlemde kabul gören ve birinci kuşak, ikinci kuşak ve üçüncü kuşak insan hakları olarak üç ana sınıfta tanımlanmaktadır. Birinci kuşak insan hakları özgürlük isteminin yarattığı kişisel ve siyasal haklardır. İkinci kuşak insan hakları eşitlik isteminin yarattığı ekonomik, sosyal ve kültürel haklardır. Üçüncü kuşak insan hakları ise dayanışma isteminin yarattığı, topluluk haklarından oluştuğu savunulmaktadır.

İnsan hakları tarihsel gelişimi

İnsan hakları, insanlığın tarihi kadar eskidir. Tarihin farklı evrelerinde hak ve özgürlükler değişik biçimlerde dile getirilmiş ve savunulmuştur. Tarihten öğrendiğimiz ilk insan hakları düzeni Sümerlerdedir. İşçi, usta, işveren ilişkilerini düzenleyen yazılı tabletler bunun böyle olduğunu gösteriyor. Biçimi ne olursa olsun, şiddete, baskı ve sömürüye karşı insan hakları mücadelesi kesintisiz tarih boyunca devam etmiştir. SPARTAKÜS, Romalı köle tacirlerine, PROMETHEUS, Mitolojik çağın tanrılarından ateşi çalarak Tiranlığa karşı insanca başkaldırarak bu mücadelenin sembolü olmuşlardır. Yakın çağın bireysel haklarla ilgili en önemli belgesi, 1215 tarihli MAGNACARTA (yüce fermanıdır). Kanunsuz tutuklamaları, mala el konulmasını, keyfi vergi alınmasını yasaklamıştır. Yine İngiltere’de anayasal düzenin temelini atan 1689 tarihli YARGI GÜVENCELERİ (BILL OF RIGHTS) parlamento ve vatandaş haklarını belirlemiştir. THOMAS JEFFERSON tarafından 1776 yazılan on üç İngiliz sömürgesinin Amerikan bağımsızlık beyannamesi (virjinia haklar bildirgesi), hükümetlerin halkın refahı için var olduğunu, güçlerini halktan aldıklarını belirtir. Fransa da 1789 EVRENSEL İNSAN VE YURTTAŞ HAKLARI BİLDİRGESİ, özgürlükleri, mülkiyeti ve yasa önünde eşitliği güvence altına almıştır. Bildirge temel hakları, ÖZGÜRLÜK, MÜLKİYET, GÜVENLİK VE ZÜLME KARŞI DİRENME OLARAK SIRALAMIŞTIR. Yirminci yüzyıl, insan hakları kavramının evrenselleştiği yüzyıldır. Bu yüzyılda, bir evrensel bildirge, üç bölgesel insan hakları sözleşmesi üretilmiştir. İkinci Dünya Savaşı ertesinde yayınlanan 1948 tarihli İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ ile Birleşmiş Milletler, faşizmin insanlık ailesine yaşattığı dramatik deneylerden, çektiği büyük acılardan sonra sosyalizmin de kazandılarıyla tarihte yeni bir dönemin başladığına işaret ediyordu. İlk bölgesel sözleşme, Avrupa Konseyi tarafından 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe konulan ve insan hakları kurallarını oluşturulması ve uygulanmasında en önemli yeri işgal eden, AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİDİR. 1890 yılında oluşturulan PAN•AMERKAN birliği 1948 yılında Amerikan devletleri örgütü halini aldı. Bu örgütlenme içinde, İnsan hakları Amerikan devletleri arası komisyonu, Amerikan devletleri arası insan hakları mahkemesi oluşturuldu. Avrupa ve Amerika örgütlemelerinin ardından üçüncü bölgesel örgüt olarak 13 EYLÜL 1963 tarihinde AFRIKA BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ yürürlüğe girmiştir. İkinci dünya savaşı sonrası, Avrupa sınırlarını belirlemeye doğu-batı ilişkilerini geliştirme amacıyla 33 Avrupalı ülke, ABD VE KANADA 1975 yılında HELSİNKİ’DE Helsinki sonuç bildirgesini imzalayarak Helsinki sürecini bir diğer deyişle, AVRUPA GÜVENLİK VE İŞ BİRLİĞİ KONFERANSI (AGİK) sürecini başlattı.

Temel kişi hak ve özgürlükleri

- YAŞAM HAKKI; İnsan haklarının en kutsalı en dokunulmazı olarak nitelendirilen yaşam hakkı, öldürülmeme hakkını ifade eder.
- İşkenceyi önleme; Yalnız fiziksel bütünlüğe değil, moral ve Entelektüel bütünlüğe de ağır biçimde zarar veren işkence insanlık onuruna karşı, bir saldırı olarak nitelendirilmektedir.
- ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI
- ÖZEL YAŞAMA İLİŞKİN HAKLAR
- DÜŞÜNCEYİ AÇIKLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- ADİL YARGILANMA HAKKI
- SANIK HAKLARI
- VATANDAŞLIK HAKKI
- TOPLANMA ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ HAKLARI
- SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ
- VİCDAN İTİRAZCILARI
- KADIN HAKLARI
- ÇOCUK HAKLARI başta olmak üzere sıralanabilir.

Türkiye'nin uluslar arası sözleşmelere göre konumu

Birleşmiş milletler evrensel insan hakları bildirgesinde yer alan kişisel ve siyasal haklar listesi; yaşama hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği, köleliğin, işkencenin, ve insanlık dışı ceza

ve muamelelerin yasaklanması, kişilik hakkı, eşitlik ve ayırım yasağı, keyfi tutuklama ve sürgün yasağı, doğru yargılama, suçsuzluk varsayımı, suç ve ceza kurallarının geriye yürümemesi, özel yaşamın korunması, mülkiyet hakkı, düşünce, din, toplanma ve dernek hakları, serbestçe dolaşma ve yerleşme, sığınma sığınmacı haklarını içermektedir. Demokrasi ilkesi, bildirgede özgün biçimde ifade edilmiştir. BİLDİRGE sadece kişisel haklara değil, ekonomik, sosyal ve kültürel haklara da yer vermektedir. Türkiye, 27 Mayıs 1949 yılında evrensel insan hakları bildirgesini resmi gazetede yayınlamış olmasına rağmen, kişisel ve siyasal haklar sözleşmesini imzalamamıştır. Birleşmiş milletler, 50 nin üzerinde kural, ilke, sözleşme, bildirge, statü ve protokole sahiptir. Bunlardan Türkiye'nin imzaladığı sadece 17 adettir.3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe giren AİHS Türkiye tarafından 10 mart 1954 tarihinde onaylanmış 18 Mayıs 1954 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Sözleşmenin önemli maddelerine çekince konularak protokolleri imzalamamıştır.AVRUPA SOSYAL ANTLAŞMASI 26 Şubat 1965 yılında yürürlüğe girerken, Türkiye tarafından 14 Ekim 1989 yılında

onaylanmıştır. 19 temel sosyal haktan altısını tümüyle, ikisini de kısmen onay dışı bırakmıştır. Tamamı onaylanmayan hükümler; çalışma süreleri, dinlenme ve izin hakları, çalışan kadınların hakları, özürlülerin hakları. Bunların dışında, ücretle ilgili 4. ve çalışan çocuklarla ilgili 8. maddelerin bazı fıkraları da onay dışında tutulmuştur. Türkiye, uluslararası sözleşmelere taraf olmasına rağmen, insan haklarının geliştirilmesi konusunda ciddi bir çabaya girilmediği gözlenmektedir. Tam tersine birçok konuda insan hakları ihlallerinin sistematik ve yoğun olarak sürdürüldüğü bir gerçektir.

Türkiye’de yaşanan insan hakları sorunları

- Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de yaşanan insan hakları ihlalleri, gerek Türkiye’de ki, gerekse uluslararası insan hakları savunucuları tarafından izlenmekte ve belgelenmektedir. İhlallerin sistematik olarak sürdürülmesinin en önemli dayanağı kişi temel hak ve özgürlüklerini sınırlamayı asıl, özgürlüğü istisna haline getiren ve kutsal devlet anlayışını her şeyin önüne çıkaran 1982 Anayasasıdır. Bu anayasadan güç alan antidemokratik kurumlaşmadır.
- Türkiye’de yaşam hakkı güvence altına alınmamıştır. Faili meçhul cinayetlerin araştırılmaması, kayıpların bulunmaması, gerekçesiz tutuklamalar kişinin yaşam hakkının korunmadığının kanıtlarıdır.
- Yasaklanmasına rağmen, gerek sorgulama sırasında gerekse ceza evlerinde işkencenin sürüyor olması da hak ve özgürlüklerin güvencede olmadığını kanıtlar.
- Terörle mücadele yasası, Türk Ceza Kanunu maddelerine göre düşünceyi ifade etme özgürlüğü yok edilmekte, ağır suç kapsamında tutulmakta, insanlar ceza evlerine konmaktadır. Ayrıca bu yasalarla kişinin özel yaşamına ve haberleşmenin gizliliği ilkelerine de müdahale olanağı sağlanmaktadır.
- Kürt sorununun demokratik çözümü yerine, askeri tedbirlere başvurulması, 30 yıla yakındır süren savaş sonucunda meydana gelen tahrifatlar bugün de sürmektedir. Kürt halkının temel ulusal demokratik haklarının inkarı, temel hak ve özgürlüklerin başında gelen insanca yaşama, adil yargılanma, düşünceyi ifade etme gibi hakların önu kesilmiş bulunmaktadır.
- Daha sıralayamadığımız bir çok sorunla birlikte, kişi temel hak ve özgürlüklerine yönelik olarak gerçekleştirilen ağır hak ihlallerinin başında kadına karşı yapılan şiddet önemli bir yer tutmaktadır. İmzalanmış uluslararası sözleşme hükümlerine rağmen,

Türkiye’de kadınlar, hem hukuk karşısında hem de diğer yaşam alanlarında ayrımcılığa ve şiddete maruz kalmaktadır.

İnsan haklarının güvence altına alınması için çözüm önerileri

- Öncelikle yaşam hakkı güvenceye alınmalıdır.
- İşkence yasaklanmalı, işkence görmeme güvence altına alınmalıdır.

- Adil yargılanma sistemi güvence altına alınmalıdır.
- Düşünceyi özgürce ifade etme güvence altına alınmalıdır.
- Özel hayata müdahale ve haberleşmenin önündeki engeller kalkmalıdır.
- Anadilde eğitim ve öğretim hakkının kullanımı sağlanmalıdır.
- Siyasi partiler, dernekler, sendikaların örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır. Tüm çalışanların toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakları tanınmalıdır.
- Yerde yerel yönetim ilkesi sağlanmalı, halkın yaşam çevrelerine ilişkin verilecek kararlarda söz sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Seyahat özgürlüğüne hiçbir kısıtlama getirilmemelidir.
- Demokratik bir anayasanın yapılması, böyle bir anayasanın oluşturulması sürecine toplumun her kesiminde etkin bir biçimde katılabilmelidir.
- Demokratik Eğitim yaygınlaştırılarak, bu kültürün toplumun her kesiminde özümsemesinin temelleri atılmalıdır.
- Sonuç olarak ülkemizde insan haklarının hayata geçirilmesi, egemen güçlerin kendiliğinden bunları teslim etmeleriyle değil, demokrasi ve insan haklarının temel savunucuları ve teminatı olan sivil ve demokratik kitle örgütlerinin mücadeleleri ve tüm emekçilerin siyasi örgütlenmesi ile Türkiye'nin demokratikleşme projesine dönüşüp, hayata geçmeli, korunmalı ve sürekli kılınmalıdır.

2.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 4

Temel Hak ve Özgürlükler

İnsan hakları sadece insan olmak nedeniyle sahip olunan haklardır. Devlet hukukundan önce gelirler ve bağımsızdırlar. Bireyin Eksiksiz gelişimi için gerekli koşul olarak insan hakları ancak demokratik bir düzen içerisinde kendi yerini bulur.İnsan hakları kurallarında eşitlik temeli vardır, evrenseldir. Bu nedenle yüksek ahlaki niteliğe sahiptir. İnsan onurunu güvenceye alan bu kurallar insan hakları kapsamına girer. İnsan onuru ise, hukuk kurallarının adalete uygunluğunu, alınan kararların doğruluğunu ölçmenin en önemli aracıdır.İnsan değerini korumayı ve sosyal gelişmesini amaçlayan, üstün kurallar bütünü olarak, insan hakları kuralları, dünyanın her yerinde devlet birey ilişkilerinin belirleyicisi, uluslar arası düzlemde de dünya barışı ve adaletinin temelini oluşturur.Hiçbir güç, hiçbir kuruluş, devlet de dahil, “**özürlükleri yok etme**” özgürlüğüne sahip değildir. İnsan haklarının yok edilmesini amaçlayan hiçbir kural, ya da eylem geçerlilik kazanamaz.Hakların kullanılmasında bireyin zarar görmemesi, zedelenmemesi devletin gözetimi ve sorumluluğu altındadır. İnsan haklarının korunması, öncelikle bireyin korunması anlamına gelir. Bu sorumluluk birinci dereceden devlete aittir. Demokratik bir ülke anayasası da bu temel yaklaşımla yapılır. Yapılmalıdır.İnsan hakları konusundaki hukuksallık, sadece iç hukuk kuralları ile değil

ancak giderek artan bir biçimde uluslararası hukuk kuralları ile de sağlanmaktadır. Yargı mercii, önündeki anlaşmazlığa, uygulanacak kurallar arasında sadece iç hukuk değil, uluslararası belgeleri de göz önünde tutmak zorundadır. Uluslararası insan hakları kuralları iç hukuka göre üstündür. Uluslararası bağlayıcı ölçülere aykırı, bir iç hukuk kuralı, bu anayasa da olsa geçerlilik kazanamaz. Bunun içindir ki; **iç hukuk genelde ve hiçbir ayırım tanımaksızın uluslararası hukukla uyum içinde olmalıdır.** İnsan hakları uluslararası düzlemde kabul gören ve birinci kuşak, ikinci kuşak ve üçüncü kuşak insan hakları olarak üç ana sınıfta tanımlanmaktadır. Birinci kuşak insan hakları özgürlük isteminin yarattığı kişisel ve siyasal haklardır. İkinci kuşak insan hakları eşitlik isteminin yarattığı ekonomik, sosyal ve kültürel haklardır. Üçüncü kuşak insan hakları ise dayanışma isteminin yarattığı, topluluk haklarından oluştuğu savunulmaktadır.

İnsan hakları tarihsel gelişimi

İnsan hakları, insanlığın tarihi kadar eskidir. Tarihin farklı evrelerinde hak ve özgürlükler değişik biçimlerde dile getirilmiş ve savunulmuştur. Tarihten öğrendiğimiz ilk insan hakları düzeni Sümerlerdedir. İşçi, usta, işveren ilişkilerini düzenleyen yazılı tabletler bunun böyle olduğunu gösteriyor. Biçimi ne olursa olsun, şiddete, baskı ve sömürüye karşı insan hakları mücadelesi kesintisiz tarih boyunca devam etmiştir. SPARTAKÜS, Romalı köle tacirlerine, PROMETHEUS, Mitolojik çağın tanrılarında ateşi çalarak Tiranlığa karşı insanca başkaldırarak bu mücadelenin sembolü olmuşlardır. Yakın çağın bireysel haklarla ilgili en önemli belgesi, 1215 tarihli MAGNACARTA (yüce fermanıdır). Kanunsuz tutuklamaları, mala el konulmasını, keyfi vergi alınmasını yasaklamıştır. Yine İngiltere’de anayasal düzenin temelini atan 1689 tarihli YARGI GÜVENCELERİ (BİLL OF RIGHTS) parlamento ve vatandaş haklarını belirlemiştir. THOMAS JEFFERSON tarafından 1776 yazılan on üç İngiliz sömürgesinin Amerikan bağımsızlık beyannamesi (virjinia haklar bildirgesi), hükümetlerin halkın refahı için var olduğunu, güçlerini halktan aldıklarını belirtir. Fransa da 1789 EVRENSEL İNSAN VE YURTTAŞ HAKLARI BİLDİRGESİ, özgürlükleri, mülkiyeti ve yasa önünde eşitliği güvence altına almıştır. Bildirge temel hakları, ÖZGÜRLÜK, MÜLKİYET, GÜVENLİK VE ZÜLME KARŞI DİRENME OLARAK SIRALAMIŞTIR. Yirminci yüzyıl, insan hakları kavramının evrenselleştiği yüzyıldır. Bu yüzyılda, bir evrensel bildirge, üç bölgesel insan hakları sözleşmesi üretilmiştir. İkinci Dünya Savaşı ertesinde yayınlanan 1948 tarihli İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ ile Birleşmiş Milletler, faşizmin insanlık ailesine yaşattığı dramatik deneylerden, çektiği büyük acılardan sonra sosyalizmin de kazanımlarıyla tarihte yeni bir dönemin başladığına işaret ediyordu. İlk bölgesel sözleşme, Avrupa Konseyi tarafından 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe konulan ve insan hakları kurallarını oluşturulması ve uygulanmasında en önemli yeri işgal eden, AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİDİR. 1890 yılında oluşturulan PAN - AMERKAN birliği 1948 yılında Amerikan devletleri örgütü halini aldı. Bu örgütlenme içinde, İnsan hakları Amerikan devletleri arası komisyonu, Amerikan devletleri arası insan hakları mahkemesi oluşturuldu. Avrupa ve Amerika örgütlemelerinin ardından üçüncü bölgesel örgüt olarak 13 EYLÜL 1963 tarihinde AFRİKA BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ yürürlüğe girmiştir. İkinci dünya savaşı sonrası, Avrupa sınırlarını belirlemeye doğu - batı ilişkilerini geliştirme amacıyla 33 Avrupalı ülke, ABD VE KANADA 1975 yılında HELSINKİ’DE Helsinki sonuç bildirgesini imzalayarak Helsinki sürecini bir

diğer deyişle, AVRUPA GÜVENLİK VE İŞ BİRLİĞİ KONFERANSI (AGİK) sürecini başlattı.

Temel kişi hak ve özgürlükleri

- YAŞAM HAKKI; İnsan haklarının en kutsalı en dokunulmazı olarak nitelendirilen yaşam hakkı, öldürülmeme hakkını ifade eder.
- İşkenceyi önleme; Yalnız fiziksel bütünlüğe değil, moral ve Entelektüel bütünlüğe de ağır biçimde zarar veren işkence insanlık onuruna karşı, bir saldırı olarak nitelendirilmektedir.
- ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI
- ÖZEL YAŞAMA İLİŞKİN HAKLAR
- DÜŞÜNCEYİ AÇIKLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- ADİL YARGILANMA HAKKI
- SANIK HAKLARI
- VATANDAŞLIK HAKKI
- TOPLANMA ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ HAKLARI
- SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI
- HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ
- VİCDAN İTİRAZCILARI
- KADIN HAKLARI
- ÇOCUK HAKLARI başta olmak üzere sıralanabilir.

Türkiye'nin uluslar arası sözleşmelere göre konumu

Birleşmiş milletler evrensel insan hakları bildirgesinde yer alan kişisel ve siyasal haklar listesi; yaşama hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği, köleliğin, işkencenin, ve insanlık dışı ceza ve muamelelerin yasaklanması, kişilik hakkı, eşitlik ve ayırım yasağı, keyfi tutuklama ve sürgün yasağı, doğru yargılama, suçsuzluk varsayımı, suç ve ceza kurallarının geriye yürümemesi, özel yaşamın korunması, mülkiyet hakkı, düşünce, din, toplanma ve dernek hakları, serbestçe dolaşma ve yerleşme, sığınma sığınmacı haklarını içermektedir. Demokrasi ilkesi, bildirmede özgün biçimde ifade edilmiştir. BİLDİRGE sadece kişisel haklara değil, ekonomik, sosyal ve kültürel haklara da yer vermektedir.

Türkiye, 27 mayıs 1949 yılında evrensel insan hakları bildirgesini resmi gazetede yayınlamış olmasına rağmen, kişisel ve siyasal haklar sözleşmesini imzalamamıştır. Birleşmiş milletler, 50 nin üzerinde kural, ilke, sözleşme, bildirge, statü ve protokole sahiptir. Bunlardan Türkiye'nin imzaladığı sadece 17 adettir. 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe giren AİHS Türkiye tarafından 10 mart 1954 tarihinde onaylanmış 18 Mayıs 1954 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Sözleşmenin önemli maddelerine çekince konularak protokolleri imzalamamıştır. AVRUPA SOSYAL ANTLAŞMASI 26 Şubat 1965 yılında yürürlüğe girerken, Türkiye tarafından 14 Ekim 1989 yılında onaylanmıştır.

19 temel sosyal haktan altısını tümüyle, ikisini de kısmen onay dışı bırakmıştır. Tamamı onaylanmayan hükümler; **çalışma süreleri, dinlenme ve izin hakları, çalışan kadınların hakları, özürliülerin hakları. Bunların dışında, ücretle ilgili 4. ve çalışan çocuklarla ilgili 8. maddelerin bazı fıkraları da onay dışında tutulmuştur.** Türkiye, uluslararası sözleşmelere taraf olmasına rağmen, insan haklarının geliştirilmesi konusunda ciddi bir çabaya girilmediği gözlenmektedir. Tam tersine birçok konuda insan hakları ihlallerinin sistematik ve yoğun olarak sürdürüldüğü bir gerçektir.

Türkiye’de yaşanan insan hakları sorunları

- Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de yaşanan insan hakları ihlalleri, gerek Türkiye’de ki, gerekse uluslararası insan hakları savunucuları tarafından izlenmekte ve belgelenmektedir. İhlallerin sistematik olarak sürdürülmesinin en önemli dayanağı kişi temel hak ve özgürlüklerini sınırlamayı asıl, özgürlüğü istisna haline getiren ve kutsal devlet anlayışını her şeyin önüne çıkaran 1982 Anayasasıdır. Bu anayasadan güç alan antidemokratik kurumlaşmadır.
- Türkiye’de yaşam hakkı güvence altına alınmamıştır. Faili meçhul cinayetlerin araştırılmaması, kayıpların bulunmaması, gerekçesiz tutuklamalar kişinin yaşam hakkının korunmadığının kanıtlarıdır.
- Yasaklanmasına rağmen, gerek sorgulama sırasında gerekse ceza evlerinde işkencenin sürüyor olması da hak ve özgürlüklerin güvencede olmadığını kanıttır.
- Terörle mücadele yasası, Türk Ceza Kanunu maddelerine göre düşünceyi ifade etme özgürlüğü yok edilmekte, ağır suç kapsamında tutulmakta, insanlar ceza evlerine konmaktadır. Ayrıca bu yasalarla kişinin özel yaşamına ve haberleşmenin gizliliği ilkelerine de müdahale olanağı sağlanmaktadır.
- Kürt sorununun demokratik çözümü yerine, askeri tedbirlere başvurulması, 30 yıla yakındır süren savaş sonucunda meydana gelen tahrifatlar bugün de sürmektedir. Kürt halkının temel ulusal demokratik haklarının inkarı, temel hak ve özgürlüklerin başında gelen insanca yaşama, adil yargılanma, düşünceyi ifade etme gibi hakların önü kesilmiş bulunmaktadır.
- Daha sıralayamadığımız bir çok sorunla birlikte, kişi temel hak ve özgürlüklerine yönelik olarak gerçekleştirilen ağır hak ihlallerinin başında kadına karşı yapılan şiddet önemli bir yer tutmaktadır. İmzalanmış uluslararası sözleşme hükümlerine rağmen, Türkiye’de kadınlar, hem hukuk karşısında hem de diğer yaşam alanlarında ayrımcılığa ve şiddete maruz kalmaktadır.

İnsan haklarının güvence altına alınması için çözüm önerileri

- Öncelikle yaşam hakkı güvenceye alınmalıdır.
- İşkence yasaklanmalı, işkence görmeme güvence altına alınmalıdır.
- Adil yargılanma sistemi güvence altına alınmalıdır.
- Düşünceyi özgürce ifade etme güvence altına alınmalıdır.

- Özel hayata müdahale ve haberleşmenin önündeki engeller kalkmalıdır.
- Anadilde eğitim ve öğretim hakkının kullanımı sağlanmalıdır.
- Siyasi partiler, dernekler, sendikaların örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır. Tüm çalışanların toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakları tanınmalıdır.
- Yerinde yerel yönetim ilkesi sağlanmalı, halkın yaşam çevrelerine ilişkin verilecek kararlarda söz sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Seyahat özgürlüğüne hiçbir kısıtlama getirilmemelidir.
- Demokratik bir anayasanın yapılması, böyle bir anayasanın oluşturulması sürecine toplumun her kesiminde etkin bir biçimde katılabilmelidir.
- Demokratik Eğitim yaygınlaştırılarak, bu kültürün toplumun her kesiminde özümsemesinin temelleri atılmalıdır.
- Sonuç olarak ülkemizde insan haklarının hayata geçirilmesi, egemen güçlerin kendiliğinden bunları teslim etmeleriyle değil, demokrasi ve insan haklarının temel savunucuları ve teminatı olan sivil ve demokratik kitle örgütlerinin mücadeleleri ve tüm emekçilerin siyasi örgütlenmesi ile Türkiye'nin demokratikleşme projesine dönüşüp, hayata geçmeli, korunmalı ve sürekli kılınmalıdır.

3.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 7

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 7: Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Terörle Mücadele Kanunundan (TMK) kaynaklı düşünce ve örgütlenme özgürlüğü engellenmekte, toplumsal muhalefet bu yasaklardan kaynaklı nedenlerden dolayı baskı altında tutulmaktadır. TCK ve TMK'ya göre her türlü düşünce terör uygulaması sayılmaktadır.

Karar Önergesi 7.1 : Türk Ceza Kanununun ve Terörle Mücadele Kanunu evrensel özgürlükçü bir yapıya kavuşması için TMMOB, "Hukuk Komisyonu"nun oluşturulup bu konuda ortaklaşacağı diğer yapılarla birlikte kamuoyuna çağrıda bulunup öncülük eder.

4.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 10

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 10: Ülkemizde yaşam hakkı konusunda yasal boşluklar ve toplumsal farkındalık konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Yaşam hakkı ihlali her gün her alanda olağan bir durummuş gibi yaşanmaktadır.

Karar Önergesi 10.1: İnsan hak ve özgürlüklerinden yana, barışı savunan ve barış için mücadele eden mesleki demokratik kitle örgütü olan TMMOB, yaşam hakkını her ortamda ve koşulda kutsal dokunulmaz görür. TMMOB yaşam hakkını ihlal edenleri, insanlığa karşı işlenmiş suç sayar.

Karar Önergesi 10.2 : TMMOB, insanlık tarihini hak ve özgürlükler için mücadele tarihi olarak görür.

5.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 11

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 11 : Bugün ülkemizde, bireysel haklardan toplumsal ve kolektif haklara; toplanma, örgütlenme haklarından grev ve toplu sözleşme haklarına; düşünce, vicdan ve din özgürlüğünden ifade özgürlüğüne kadar birçok konuda kısıtlamalar ve mağduriyetler yaşanmaktadır.

Karar Önergesi 11.1 : TMMOB, temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvenceye alınmasını ve Cumhuriyetin temel ilkelerinin bu haklar çerçevesinde yeniden düzenlenmesi konusunda çalışmalar yürütür.

6.)

GAZİANTEP / ÖNERGE NO: 4

Başta düşünce ve basın özgürlüğü olmak üzere tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz olarak sağlanmalı, demokrasinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

İnsan haklarının korunması öncelikle bireyin korunması anlamına gelir ve bu korumanın birinci derecede sorumluluğu devlete aittir.

7.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 23

Özürlülerin yaşamlarını iyi bir biçimde sürdürebilmeleri garanti altına alınmalıdır.

8.)

İSTANBUL 14 MAYIS / ÖNERGE NO: 2

İSTANBUL 10 EYLÜL / ÖNERGE NO: 4

İNSAN HAKLARI

İnsan hakları sadece insan olmak nedeniyle sahip olunan haklar olarak, devlet hukukundan önce gelirler ve bağımsızdırlar. Bireyin eksiksiz gelişimi için gerekli bir koşul olarak insan hakları ancak demokratik bir düzen içerisinde kendi yerini bulur. İnsan hakları kurallarında eşitlik temeli vardır, evrenselidir ve bu nedenle yüksek ahlaki niteliğe sahiptir. İnsan onurunu güvenceye alan bütün kurallar insan hakları kapsamına girer. İnsan onuru ise, hukuk kurallarının adalete uygunluğunu, alınan kararların doğruluğunu ölçmenin en önemli aracıdır. İnsan değerini korumayı ve insanın maddi ve manevi gelişmesini amaçlayan üstün kurallar bütünü olarak insan hakları kuralları, bütün ülkelerde devlet birey ilişkilerinin belirleyicisi, uluslararası düzlemde de dünya barışı ve adaletinin temelini oluşturur. Hiç kimse, hiç bir kuruluş ya da devlet, “özgürlükleri yok etme” hakkına sahip değildir. İnsan haklarının yok edilmesini

amaçlayan hiçbir kural ya da eylem kabul edilemez. Hakların kullanılmasında bireyin zarar görmemesi, zedelenmemesi devletin gözetimi ve sorumluluğu altındadır. İnsan haklarının korunması öncelikle bireyin korunması anlamına gelir ve bu korumanın birinci derecede sorumluluğu devlete aittir. KİŞİ HAKLARININ KORUNMASI, ANAYASANIN TÜRÜNÜNE EGEMEN BİR YAKLAŞIM OLMALIDIR. İnsan hakları konusundaki hukuksallık, sadece iç hukuk kuralları ile değil uluslararası hukuk kuralları ile de teminat altına alınmalıdır. Yargı mercii, önündeki anlaşmazlığa uygulanacak kurallar arasında sadece iç hukuk değil, uluslararası belgeleri de göz önünde tutmak zorundadır. İnsan haklarına aykırı hiç bir hukuk kuralı, anayasada yer almış olsa dahi, kabul edilemez. İÇ HUKUK GENELDE VE HİÇ BİR AYRIM TANIMAKSIZIN ULUSLARARASI HUKUKLA UYUM İÇİNDE OLMALIDIR.

Temel İnsan Haklarının Güvence Altına Alınması İçin:

1. Yaşam Hakkının güvence altına alınması sağlanmalı ve yasalarda kolluk güçlerinin yaşam hakkı da dahil tüm temel hakların ortadan kaldırılmasına veya ihlaline yönelik girişimde bulunmasına fırsat verecek düzenlemeler iptal edilmelidir. Faily meçhul cinayetler durdurulmalı, failerin bulunup yargılanması sağlanmalıdır.
2. İşkence uygulamalarına son verilmeli, işkenceciler yakalanıp yargılanarak cezalandırılmalıdır. Sorgulama süreci tamamen polis denetiminden ve ortamından çıkarılıp yargı ve savcılık kurumu içine sokulmalıdır. Polis, belge ve bilgi toplama işlevinden tamamen arındırılarak doğrudan savcılığa bağlı adli kolluk tarafından yürütülmeli ve bu süreç içinde de sanığın ya da tutuklunun avukatı ile ilişkilerinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
3. Adil yargılanma sistemi güvence altına alınmalıdır.
4. Düşünceyi İfade Etme Özgürlüğü güvence altına alınmalıdır. Düşünceyi ifade etme özgürlüğünü sınırlayan, Terörle Mücadele Yasası kaldırılmalı ve Türk Ceza Kanunu'nun, Basın Kanunu'nun yasaklayıcı maddeleri ortadan kaldırılmalıdır.
5. TCK'nın değişik maddelerinde kişinin özel hayatına ve haberleşmenin gizliliğine karışmayı mümkün kılan her türlü muğlak ifade kaldırılmalıdır. Suç ve müdahalede zorunluluk halleri ve biçimi herhangi bir yoruma yer bırakmayacak nitelikte tanımlanmalıdır. Yargı kararı olmaksızın haberleşme özgürlüğü kısıtlanmamalıdır.
6. Ana dilde eğitim hakkı tanınmalı, dilin gelişimine yönelik tedbirler alınmalıdır.
7. Siyasi partilerin, derneklerin, sendikaların örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır. Toplantı, gösteri ve yürüyüş yasaları, basın ve iletişim ile ilgili yasalar yeniden düzenlenmelidir. Tüm çalışanların toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakları tanınmalıdır.
8. Farklı inanç sahiplerine ve inançsızlara çoğunluğun dinini empoze etmeye yönelik uygulamalar ortadan kaldırılmalı, inanç ve vicdan özgürlüğünü sağlayan uygulamalar hayata geçirilmelidir. Kamu kaynaklarının ayrımcı

ve eşitsiz biçimde kullanılması engellenmeli, zorunlu din dersi uygulaması kaldırılmalı, eğitimde Alevileri ve diğer inançları ötekileştiren veya yok sayan açıklama ve uygulamalara son verilmelidir. Farklı inançların yaşatılması, geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

9. Kadınların siyasal, sosyal ve toplumsal yaşamda yer almalarının önündeki engeller kaldırılmalı ve pozitif ayrımcılık hayata geçirilmeli, kadınlara yönelik şiddet ve cinayetlerin önlenmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
10. Etnik köken ve cinsiyet temelli eşitsizliklerin ortadan kalkması için önlemler alınmalıdır.
11. Cezaevlerindeki her türlü anti - demokratik ve insan hakları ihlalleri içeren uygulamalar kaldırılmalıdır.
12. Yerinden yerel yönetim ilkesi sağlanmalı, bireylerin yaşam çevrelerine ilişkin verilecek kararlara katılımı sağlanmalıdır. Yerel yönetim hizmetleri ve kamu hizmetlerinde çok dillilik uygulanmalıdır.
13. İnsan hakları, temel hak ve özgürlükler çerçevesinde demokrasi konusunda kapsamlı, etkin eğitim programları gerçekleştirilmeli ve bu kültürün toplumun her kesiminde özümsemesinin temelleri atılmalıdır.
14. DGM'lerin yerine kurulan özel yetkili mahkeme ve savcılık uygulamasına son verilmelidir.

Sonuç olarak ülkemizde insan haklarının hayata geçirilmesi, egemen güçlerin kendiliğinden bunları teslim etmeleri ile değil, demokrasi ve insan haklarının temel savunucuları ve teminatı olan sivil ve demokratik kitle örgütlerinin mücadeleleri ve emekçilerin siyasi örgütlenmesi ile hayata geçecek, korunacak ve sürekli kılınacaktır.

9.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 2

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

GİRİŞ

Dünyamız, 11 Eylül süreciyle başlayan ve dünyada “güvenlik• özgürlük” tartışmasını “güvenlik” lehine geliştiren bir eğilimin sonuçları ile karşı karşıyadır. Bu eğilimin en önemli sonuçlarından birisi evrensel insan hakları değerlerinin erozyona uğratılmasıdır. Türkiye'nin 12 Eylül süreciyle doruğa ulaşan ve bugüne kadar devam eden olağanüstü yönetim modeli, dünyaya yeni bir şekil vermek isteyen uluslararası güçler için adeta bir esin kaynağı olmuştur. Uluslararası insan hakları ve insanlı hukuk ile uluslararası insan hakları mekanizmalarının askıya alınması, işlevsizleştirilmesi, mutlak bir yasak olan işkencenin tavsiye edilir hale geldiği bir sürecin içine girilmiştir. Neo- liberal politikalar ile dünyada yoksulluk ve varlıklı ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki uçurum artmış, yalnızca politik eksenin belirlendiği değil, iktisadi eksen de tek merkezden yönetilir bir dünya yaratılmıştır. Dünyada uygulanan insan haklarına

aykırı politikalar sonucunda, insanlığın önemli kazanımı olan çalışma, barınma, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, örgütlenme, yeterli bir yaşam standardına sahip olma hakları görmezden gelinmeye başlanmıştır. Küresel ölçekte insan hak ve özgürlüklerini tehdit eden bu eğilimlere karşı uluslararası insan hakları hareketi güçsüz konumda kalmış ve bu konuda ortak bir mücadele alanı oluşturulamamıştır. Türkiye'nin demokrasi güçleri, küresel düzeyde geliştirilen güvenlikli bakış açısının etkisinde kalarak, Kürt sorunu başta olmak üzere, Alevilerin maruz kaldığı ihlaller ile Ermeni sorunu, azınlıklar sorunu ve hatta başörtüsü sorununda yeterince tavır gösterememekte, zaman zaman, mevcut politikaları meşrulaştırıcı bir davranış sergileyebilmektedir. Türkiye'nin yıllardır değişmeyen temel sorunu, temel insan hakları, özgürlükler ve demokrasi sorunudur. Birleşmiş Milletler Dünya İnsan Hakları Konferansı Viyana Belgesi'nin 8. maddesinde de vurgulandığı gibi demokrasi, 'Halkın kendi siyasal, ekonomik, sosyal, hukuksal ve kültürel sistemlerini belirlemek için, istencinin özgürce ifade edilmesine ve kendi yaşamlarının tüm yönlerinin tam katılımına dayandığı' rejimin adıdır. Oysa Türkiye, pek çok ulusalüstü insan hakları belgesinin tarafı olmasına karşın, bu belgelerde yer alan hak ve özgürlükleri yaşama geçirememiş, demokrasiyi tesis edememiştir. Demokrasinin çoğulculuk, açıklık ve katılımcılık ilkeleri açısından, Türkiye'nin sisteminde ciddi sorunlar bulunmaktadır. Toplumun en önemli beklentisi olan demokratik bir anayasa yapılması isteği, ellerinde fırsat ve imkan olmasına rağmen, hükümetler tarafından yerine getirilmemiş, bunun yerine mevcut Anayasanın anti demokratik nimetlerinden yararlanmayı tercih etmişlerdir. Türkiye'nin gerçek anlamda demokratik, temel hak ve özgürlüklere saygılı bir yönetim modeli oluşturabilmesi için toplumun tüm kesimlerinin sürece dahil edildiği, yeni bir eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik anayasa oluşturması gereklidir. Temel hak ve özgürlüklerin korunması öncelikle bireyin korunması anlamına gelir ve bu korumanın birinci derecede sorumluluğu devlete aittir. Bu anlamda kişi haklarının korunması anayasanın tümüne egemen bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Yurttaşlar arası müşterek bağıntıyı kurmanın yolu olan kamusal müzakere ancak her bir yurttaşın bireysel hak ve özgürlüklere eşit biçimde sahip olmasıyla mümkündür. Temel hak ve özgürlükler, bireyin her türlü bağıntıdan önce sahip olduğu nitelikler olduğu için, gerçekte sadece dokunulamaz ve devredilemez değil aynı zamanda varlığı tartışılmaz ve inkar edilemez özgürlüklerdir. Bu özgürlüklere sahip olmadığı durumda bireyin toplumsal bir bağlanmanın tarafı, aktörü olamayacağı açıktır. Bu durumda demokratik bir anayasa, temel hak ve özgürlükleri tesis eden bir anayasa değil, onları toplumsal var oluşun ön koşulları olarak sunan bir anayasadır. Anayasa, bu temel hak ve özgürlüklerle donatılmış bireyler arası ortak bağıntıyı ifade eden bir metin olarak, esasında toplumun ortak adalet duygu ve bilincinin de taşıyıcısı olmalıdır. Bu bakımdan adalet ilkesi anayasanın "ruh"udur. Adalet ilkesi gereği anayasa yurttaşlar arası eşitliği bozacak hiçbir kural taşıyamaz. O halde demokratik bir anayasanın esas niteliklerinden biri, eşitliği bozacak ve bu eşitliğin gerçekleştirilebilme gücü olarak özgürlüğü engelleyecek sınırlama ve tanımlar içermemesidir. Anayasanın "herkes"i bağlayan niteliği, onun herkesin ortaklaşabilir talep ve değerlerini içermesinden gelir. Toplumun bir kısmı, hatta tek bir birey tarafından dahi kabul edilemeyecek tanım ve sınırlamalar, anayasayı despotik ve tahakküm edici bir yapı kılar. Temel hak ve özgürlükler genel anlamda üç kategoride toplanır: kişisel ve siyasal haklar, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar, topluluk ve örgütlenme hakkı.

TÜRKİYE'DE YAŞANAN TEMEL HAK SORUNLARI

Türkiye temel uluslararası sözleşmelere taraf olmasına rağmen temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi konusunda hiçbir ciddi çabaya girilmediği gözlenmektedir. Tam tersine bir çok konuda ihlallerin sistematik ve yoğun olarak sürdürüldüğü bir gerçektir. Bu durum gerek Türkiye'deki gerekse uluslararası insan hakları savunucuları tarafından izlenmekte ve belgelenmektedir. İhlallerin sistematik olarak sürdürülmesinin en önemli dayanağı, kişi temel hak ve özgürlüklerini sınırlamayı asıl, özgürlüğü istisna haline getiren ve kutsal devlet anlayışını her şeyin önüne çıkaran 1982 Anayasası ve bu anayasadan güç alan antidemokratik kurumlaşmadır. Türkiye'de yaşam hakkı güvence altına alınmamıştır. Faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ve kayıpların halen sürmesi de kişinin yaşam hakkının korunmadığının kanıtlarıdır. Yasaklanmış olmasına rağmen gerek sorgulama sırasında gerekse cezaevlerinde işkencenin sistematik olarak sürüyor olması, işkence yapanlara karşı yargının işletilememesi bir yana işkencecilerin ödüllendiriliyor olması, kötü muamelenin önlenmemesi, ihlallerin münferit olay bağlamında değerlendirilmesi de kişi temel hak ve özgürlüklerinin Türkiye'de güvence altına alınmadığının en açık kanıtıdır. Gerek Terörle Mücadele Yasası gerek Türk Ceza Kanunu maddelerine göre düşünceyi ifade etme özgürlüğü yok edilmekte ve ağır suç kapsamında tutulmakta, insanlar cezaevlerine konmaktadır. Ayrıca bu yasalarla kişinin özel hayatına ve haberleşmenin gizliliği ilkelerine de müdahale olanağı sağlanmaktadır. Demokratik çözüm usulleri yerine uygulanmakta olan askeri tedbirler ve sürdürülmekte olan savaş sonucunda zorla göç ettirme, köy boşaltmaları, faili meçhul cinayetler, insan kayıpları, işkencenin ağır biçimde sürdürülmesi, etnik kimlik ve kültürlerin reddi, temel hak ve özgürlüklerin başında gelen yaşama, barınma, seyahat etme, adil yargılanma, düşünceyi ifade etme gibi hakların önünü kesmiş, yaratılan köy koruculuğu, özel tim gibi kurumlaşmalarla ihlallerin engellenmesi daha da güçleşmiştir. Kişi temel hak ve özgürlüklerine yönelik olarak gerçekleştirilen ağır hak ihlalleri karşısında ekonomik ve sosyal hak ve özgürlükler ikinci plana itilmek durumunda kalmaktadır. Oysa ki insan hakları kavramı, ekonomik ve toplumsal eşitliğin olmaması durumunda işlemeyecektir. İnsanların siyasi, ekonomik, bilgi edinme, kamuoyunu bilgilendirme vb. hakları ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin olduğu ortamlarda gerçekleştirilemez. İmzalanmış bir uluslararası sözleşmenin varlığına rağmen Türkiye'de kadınlar hem hukuk karşısında hem de diğer yaşam alanlarında ayrımcılığa ve şiddete maruz kalmaktadır. Erkek egemen siyasi partilerde kadınlar ancak kendilerine ayrılan kotalar çerçevesinde siyasete aktif olarak katılabilmektedirler. Medeni Kanun'un bir çok maddesi (95,152,159) cinsel ayrımcılığın halen mevcut olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Gerek ev içinde gerek toplumsal yaşamda kadın yoğun olarak şiddete maruz kalmakta ve özellikle aile içi şiddet erkeğe atfedilen toplumsal rol açısından onaylanabilmektedir. Bu genel sorunların yanı sıra kırsalda yaşanan şiddet, kadınların durumunu daha da ağırlaştırmaktadır.

TEMEL İNSAN HAKLARININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI İÇİN:

1. İnsan onuru dokunulmazdır. Herkes, onuruna sahip olmaktan kaynaklanan, dokunulmaz, vazgeçilmez ve devredilemez temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Devletin varlık nedeni ve görevi, insan onurunu korumak, temel hak ve özgürlükleri geliştirmek, güçlendirmek ve kullanılmasının önündeki tüm

- engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaktır.
2. İşkence görmeme hakkı güvence altına alınmalı ve işkence yapanlar yakalanarak en ağır cezaya tabi tutulmalıdır.
 3. Adil yargılanma hakkı güvence altına alınmalıdır.
 4. Düşünceyi İfade Etme Özgürlüğü güvence altına alınmalıdır ve düşünceyi ifade etme özgürlüğü önünde engel duran tüm maddeler kaldırılmalıdır.
 5. Başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olmak üzere yerlerinden zorla göç ettirilmiş olanların kendi yerleşim bölgelerine dönmeleri (gönüllü olanların) ve gördükleri zararların tazmin edilmesi sağlanmalıdır.
 6. TMY ve TCK'nın değişik maddelerinde kişinin özel hayatına ve haberleşmenin gizliliğine karışmayı mümkün kılan her türlü muğlak ifade kaldırılmalıdır. Suç ve müdahalede zorunluluk halleri ve biçimi herhangi bir yoruma yer bırakmayacak nitelikte tanımlanmalıdır. Yargı kararı olmaksızın haberleşme özgürlüğü kısıtlanmamalıdır.
 7. Hukuk sistemi başta emekçiler olmak üzere tüm insanlık lehine yeniden oluşturulmalıdır.
 8. Cezaevlerindeki her türlü anti - demokratik ve insan hakları ihlallerini içeren uygulamalar kaldırılmalıdır.
 9. Seyahat özgürlüğü hakkı hiçbir bölge ve yerleşim ayrımı yapılmaksızın özgürce kullanılmalıdır.
 10. Kutsal devlet anlayışı yıkılarak kişi hak ve özgürlüklerinin korunmasını temel alan bir anayasa oluşturulmalıdır. Böyle bir anayasanın oluşturulması sürecine toplumun her kesimi etkin bir biçimde katılabilmelidir.
 11. İnsan hakları, temel hak ve özgürlükler çerçevesinde demokrasi konusunda kapsamlı, etkin eğitim programları gerçekleştirilmeli ve bu kültürün toplumun her kesiminde özümsemesinin temelleri atılmalıdır.
 12. Yeni Anayasa, Militarist devlet ve toplum düzeni ya da günümüzde bunun yerine ikame edilen güvenlik rejimi anlayışı zihniyetinden arınmış olmalıdır.
 13. Güvencesiz çalışma yasaklanmalı, haksız işten çıkarmalar önlenmelidir. Fazla mesai yasaklanmalı, haftalık çalışma saati 35 saate düşürülmelidir.
 14. Halkın eğitim, barınma, ulaşım, su, temiz bir çevrede yaşama, temel sağlık hizmetlerinden yararlanma ve güvenceli çalışma hakkı gibi en temel haklar anayasal güvence altına alınmalıdır.
 15. Türkiye'de yaşayan tüm halkların dil, kültür ve kimlik talepleri karşılanmalı, eşit haklar anayasal güvence altına alınmalıdır. Anadilinde eğitim görme hakkının kullanımı sağlanmalıdır.
 16. Alevi yurttaşların eşit yurttaşlık talepleri karşılanmalı, ayrımcılığa son verilmeli, zorunlu din dersleri kaldırılmalı, Diyanet İşleri Kurumu lağvedilmelidir.

17. Özelleştirilmeler durdurulmalı, özelleştirilen kamu kurumları tekrar kamuya iade edilmelidir.
18. Eşitlik ilkesini yalnızca “hukuk önünde eşitlik” statüsü olmaktan kurtarıp, sosyal adalet ve dolayısıyla eşitliğin sağlanması için çalışanların ekonomik ve sosyal haklarını güçlendirip güvence altına almalı, bu yolla toplumda bir ortak adalet ülküsünün paylaşılmasını sağlamalıdır.
19. Yurttaş bir düzen mantığı içinde “uyruk” durumuna düşürmemeli; hak ve özgürlükleri sınırlandırmamalı ve özgürlük ilkesini, yurttaş özgürlüğünün kayıtsız şartsız tesisi olarak yapılandırmalıdır.
20. Adalet ilkesinin, her türlü ayrımcılık ve baskıyı önleyecek, yurttaş hak ve özgürlüklerini güvence altına alacak bir biçimde anayasanın temel ilkesi olarak cisimleşmesi için gereken yargı bağımsızlığı kayıtsız şartsız sağlanmalıdır.
21. Her türlü baskı, kişiliksizleştirme, itibarsızlaştırma, haber alma• iletişim kurmayı engelleme ve nefret suç sayılmalıdır.
22. Anayasada yurttaşlık: herkesin etnik kökeni, dinsel inançları, mezhebi, cinsiyeti, cinsel yönelimi, siyasal görüşleri nedeniyle ya da başkaca bir nedenden dolayı ayrımcılığa uğramaksızın, eşit hak ve sorumluluklar ile donatılacağı biçimde yeniden tanımlanmalıdır.
23. Zorunlu askerlik uygulaması sonlandırılmalı, vicdani red hakkı tanınmalıdır.
24. Yurttaşların kendi hak ve özgürlüklerini korumak ve savunmak adına direnme hakkı tanınmalıdır.
25. 12 Eylül Anayasası tümünden değiştirilmelidir. Yeni Anayasa hiçbir toplumsal kesime, hiçbir sınıf ve zümreye, hiçbir millete, ırka, hiçbir dinsel inanca ya da yaşam tercihine, herhangi bir kişi, ya da değere kutsallık, ayrıcalık atfetmeyen, toplumu özgürlük ve eşitlik temelinde birleştiren, bütünleştiren; askeri veya bürokratik vesayetten tamamen arındırılmış bir toplumsal sözleşme olmalıdır.
26. Yeni Anayasa, temel hak ve özgürlükleri ve eşitlik ilkesini güvence altına alan; bu temelde evrensel olarak kabul edilmiş olan insan hakları ve uluslar arası anlaşmalarla güvence altına alınmış bireysel hakları içeren ve uygulanmasını sağlayan bir anayasa olmalıdır.
27. Türkiye Cumhuriyeti toprağına bağlı bir Anayasal vatandaşlık tanımı oluşturulmalıdır. Anayasa tüm kültürlerin demokratik bir biçimde varlığını ve kendini ifade etmesini içermelidir. Eşit yurttaşlık anayasal güvence olmalıdır.
28. Yeni Anayasada siyasi partiler , seçim, dernekler ve sendika yasaları, örgütlenme, basın ve yayınlara ilgili bütün yasalar, eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde düzenlenmelidir.
29. Güçler ayrılığı ilkesinin işleyebilmesi için, yasamanın yürütmeden özerk çalışmasını ve yürütmeyi denetlemesini amaçlayan önlemler alınmalıdır. Hukuk sisteminde köklü bir reform yaparak, yargının bağımsız ve tarafsızlığı

sağlanmalı; savunma hakkı güçlendirilmelidir. Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı beraberinde yargının kamusal denetimi de sağlanarak yargıyı, topluma hesap verebilir hale getirecek demokratik yöntem ve mekanizmalar oluşturulmalıdır.

30. Askeri ve sivil yargı ikiliği ortadan kaldırılarak askeri mahkemelerin disiplin suçlarına ilişkin kararlarının temyiz merci Yargıtay ve Danıştay olmalıdır.
31. Devlet içindeki örtülü, yasama denetimi dışına kaydırılmış olan tüm birimler lağvedilmeli ve örtülü ödenek kaldırılmalıdır.
32. Milli Güvenlik kurulu lağvedilmelidir.
33. Genelkurmay MSB'na bağlanmalıdır. Anayasanın ilgili maddesi Genelkurmay Başkanı Milli Savunma Bakanı'na karşı sorumludur" şeklinde düzeltilmelidir. Genelkurmay'ın bu kurumsal özerkliği, aynı zamanda siyasal özerklik dolayısı ile "askeri vesayet" demektir. Demokratik ülkelerde, askeriyeyle ilgili bütçeyi de siviller yapmaktadır.

10.)

MUĞLA/ÖNERGE NO:16

Mamak cezaevi, Bayrampaşa Cezaevi, Metris Cezaevi gibi 12 Eylül öncesi ve 12 Eylül Faşist Cuntasında işkencehane olarak iş gören cezaevleri müze olmalıdır.

2. SİYASAL HAKLAR

1.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 2

Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nde yer alan kişisel ve siyasal haklar listesi; yaşama hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği, köleliğin, işkencenin ve insanlık dışı ceza ve muamelelerin yasaklanması, kişilik hakkı, eşitlik ve ayırım yasağı, keyfi tutuklama ve sürgün yasağı, doğru yargılama, suçsuzluk varsayımı ve suç ve ceza kurallarının geriye yürümemesi, özel yaşamın korunması, mülkiyet hakkı, düşünce, din, toplanma ve dernek hakları, serbestçe dolaşma ve yerleşme, sığınma, sığınmacı haklarını içermektedir. İnsan haklarının, özelde siyasal hak ve özgürlüklerin; devlet ve devlet aygıtını kendi egemenlik ve sömürü çıkarları için kullanan egemen sınıflar ile ezilenler arasındaki bir gerilimin/çatışmanın içinde şekillendiği ve kuramsal veya normatif düzlemde bir dönüşüme uğradığı, dikkate alınmalıdır. Yaşadığımız dünyada ve ülkemizde, insan hakları başlığı altında yer alan bütün gelişmeler; gerek mevcut yasa ve mekanizmalar düzleminde, gerekse uygulamada, açıkça toplumun aleyhine hızlı bir geriye gidişi ortaya koymaktadır. Kolaylıkla söylenebilir ki; eğitimden sağlığa, barınmadan ulaşımına değin halkın en temel toplumsal gereksinimlerinin yok sayıldığı bu düzende, sırf insan olmaktan kaynaklı sahip olduğumuz ilan edilen, her mekan ve zamanda bireye özgülenen ilk kuşak haklarımızdan, özelde siyasal hak ve özgürlüklerimizden de

her geçen gün daha da yoksun kılınmaktayız. Siyasal haklar kapsamında, mevcut temsili demokrasinin yapısal veya işleyişe dair bilinen doğası gereği, halkın gerçek ve yeterli anlamda siyasete katılma, söz ve karar sahibi olma olanakları son derece sınırlıdır. Başlı başına bir insan hakları sorunu olmanın yanında, aynı zamanda bütün olarak hak ve özgürlüklerimizin ihlal ve tehdit potansiyelini de arttıran bu olumsuz tablo karşısında, “doğrudan demokrasi” veya bu anlayışa yakın adımların atılması önemli bir gereksinim, aynı zamanda temel bir mücadele gündemidir. Örgütlenme hakkımız; dernekleşme, sendikalaşma veya siyasi partiler düzleminde, ciddi engellerle karşılaşmakla birlikte, bütün olarak hak ve özgürlükler savunusunda temel bir öneme sahiptir. Hak ve özgürlükleri yok sayılanların, “hak verilmez alınır” ilkesine sıkı sıkıya sarılan örgütlü bir mücadele pratiğini yaşama geçirilmesi gereklidir. İnsan hakları sorununu, ilk elden görünür olan nedenleri ile birlikte tarif ederken, bu günde güncel bir tehdit konumu kazanmış olan “askeri darbe” olgusu, mutlaka dikkate alınmalıdır. Ülkemiz tarihinde de, özellikle 12 Eylül darbesi ile apaçık görüldüğü üzere, gerek darbenin ilk zamanda halka yönelen pervasız şiddeti, gerekse bu şiddeti sürekli ve kurumsal kılan “darbe düzeni”, siyasal hak ve özgürlüklerimize yaşam olanağı tanımayan önemli bir olgudur. Siyasal hak ve özgürlüklerimizi korumak ve geliştirmek adına bize sunulan bildik mekanizmalar, başta yasal ve yargısal güvenceler, gerçekte her geçen gün daha da işlevsiz kalmaktadır. Bu alanda, her biri geçmiş toplumsal mücadelelerin getirisi olan kimi kazanımlar yadsınmaksızın, bu mekanizmaların etkin biçimde kullanımından vazgeçmemek önemliyse de, özellikle polisin yetki alanına dair son yasal düzenlemelerle de görüldüğü üzere, bu alandaki gidişin yönü, kötümser bir yaklaşımı desteklemektedir.

Öneriler

1. Siyasi partiler, dernekler, sendikaların örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır. Toplantı, gösteri ve yürüyüş yasaları, basın ve iletişim ile ilgili yasalar yeniden düzenlenmelidir.
2. Merkezi demokratik yapıyla ilişkisini kuran yerinden yerel yönetim ilkesi sağlanmalı, bireylerin yaşam çevrelerine ilişkin verilecek kararlara katılımı sağlanmalıdır.
3. Halkın siyasal temsiliyetinin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Halkın gerçek ve yeterli anlamda siyasete katılma, söz ve karar sahibi olma olanakları genişletilmelidir.
4. Yüzde 10 seçim barajı kaldırılmalı, adil bir seçim yasası hazırlanmalı ve Siyasi Partiler Yasası demokratikleştirilmelidir.
5. Halkın siyasal mücadele ve örgütlenme hakkı önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Sendikal barajlar kaldırılmalı, grev ertelemeleri yasaklanmalı, kamu çalışanlarına grev ve siyaset hakkı sağlanmalıdır.
6. Kadına yönelik ayrımcılık yasaklanmalı, kadınların çalışma yaşamına katılımın önündeki engeller giderilmeli, kadınların tüm sosyal ve siyasal haklarını güvence altına alacak düzenlemeler yapılmalıdır.
7. Tüm çalışanlara toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır. Ayrıca işe ilk girişte sendikaya üye olma şartı aranmalıdır.

Milletvekillerine kürsü dokunulmazlığı dışındaki alanlarda yapmış olduğu siyasi çalışmalarını da dokunulmazlık kapsamına alınmalı, bunun dışındaki dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır

3- SAĞLIK HAKKI

1.)

GAZİANTEP / BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 9

- Türkiye’de yaşayan her bireyin sağlık hizmetlerinden herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan eşit ve ücretsiz olarak yararlanması sağlanmalıdır.
- Bireysel sağlık hakkının korunması, geliştirilmesi kamunun sorumluluğunda olmalıdır. Kamu, sağlık hakkını toplumsal ortak çıkarların yansıması olarak herkesin gereksinimleri ölçüsünde güvence altına almalıdır. Sağlık hizmetleri için piyasa koşulları kabul edilemez.
- Türkiye’de toplumsal sınıflar arasında derin çelişkiler yaratılmıştır. Özelleştirme ve aile hekimliği bu çelişkileri daha derinleştirebilir. Bu anlamda eşitlikçi, sosyal/ siyasal ve ekonomik dönüşümler zorunluluktur.
- Türkiye’de sağlık hizmetleri için ayrılan paylar yetersizdir. Bu oranlar VVHO’nun önerileri doğrultusunda en az %5 ve %10 yükseltilmelidir.
- Devlet elindeki kaynakları özel sektöre ve askeri harcamalara aktarmak yerine sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi için kullanılmalıdır.
- Sağlık hizmetlerinde görevli olanlar, hastanelerdeki personel ve yönetim branşına ilgili eğitim almış yetkin kişilerden oluşmalıdır. Siyasal kadrolaşma ve yönetim terk edilmelidir.
- Sağlık emekçilerinin örgütlenmelerinin önündeki engeller kaldırılmalı, hizmet üreten ve finanse eden kurumların her düzeyinde eşit şekilde temsil edilmelidir. Keyfi sürgünlere son verilmelidir.
- Koruyucu sağlık ilkesini benimseyen birinci basamak sağlık hizmetlerini düzenleyen 224 Sayılı Sosyalleştirme Yasası’nın önündeki engeller kaldırılarak, uygulamalara ağırlık verilmelidir.
- Hastaneler, birinci basamak sağlık kurumlarına eğitim ve danışmanlık hizmetleri veren, araştırmalar yapan kurumlar olmalıdır.
- Gözaltına alınmalarla ilgili özellikle adli raporlar düzenlemelerde hekimin bağımsızlığı ve tarafsızlığı sağlanmalıdır.
- Ülkenin her bölgesinde ayırım yapılmaksızın yeterli ve eşit sağlık hizmetinin verilmesi sağlanmalıdır.
- Üniversitelerden hastanelere kadar sağlık personelinin tam gün çalışma prensibi kabul edilmelidir.
- Yerel yönetimler toplumsal sağlığın korunması ve geliştirilmesi konusunda gerekli altyapı tedbirlerini sağlamalı ve işleyiş devlet ve sivil toplum kuruluşları tarafından denetlenmelidir.

- İnsan sağlığını tehdit eden kimyasal atıklar ve yatırımlar durdurulmalı gerekli denetim ve izleme mekanizmaları sağlanmalıdır.
- En köklü çözüm önerisi, gerek makro gerekse mikro düzeylerde, demokrasinin tüm kanallarının oluşturulması, korunması ve geliştirilmesidir. Sağlık hizmetleri halkın katılım süreci içinde gerçekleştirilmelidir.
- Sağlıklı yaşam hakkı doğuştan kazanılmış en temel bireysel ve toplumsal bir haktır. Demokratik yaşamın en temel unsuru olan bu hak satılmamalı ve devredilmemelidir
- Sağlık hizmetlerinin kalitesi arttırılmalı, hizmetlerde kar hedefi değil, toplumsal yarar ön plana çıkarılmalı, sağlık kurumlarında çalışanların yönetimde söz ve karar sahibi olması sağlanmalıdır.

2.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 2

SAĞLIK HAKKI

Sağlık hakkı, devletin sağlık hizmetleri alanında bireye karşı olan sorumluluklarını düzenler. Sağlıklı yaşam hakkı doğuştan kazanılmış en temel bireysel ve toplumsal bir haktır. Demokratik yaşamın en temel unsuru olan bu hak satılamaz, devredilemez ve tasarruf edilemez. “Sağlık hakkı” deyimini, sadece hastalanınca tedavi hizmeti alma hakkını değil; daha geniş bir kapsama, devlet tarafından herkese ücretsiz sağlık hizmeti sunulması anlamına gelir. Günümüzde sağlık hizmeti anlayışı ise, halk sağlığı yaklaşımıyla, herkese eşit, ulaşılabilir, elde edilebilir ve sağlığı koruyucu, geliştirici, iyileştirici ve esenlendirici (rehabilitasyon) öğeleri olan bir hizmeti tanımlamaktadır. BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin yanı sıra bu konudaki en önemli metinlerden birisi 1966 tarihli BM Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmede, “Herkesin varolan en yüksek fiziksel ve ruhsal standartlardan yararlanma hakkı” kabul edilmesi “bu hakkın tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için alınması gereken önlemler”, “hastalanma durumunda tüm hizmetlerin ve ilginin sağlanabileceği koşulların yaratılabilmesi için gerekli olan önlemler” olarak belirtilmiştir. 1982 Anayasası'nda ise sağlık hizmeti devletin yükümlülüğü olmaktan çıkarılmış ve sağlığı şu an varolan sistemdeki antidemokratik uygulamaların ve toplumsal eşitsizliklerin en yoğun yaşandığı bir alan haline getirmiştir. Sağlık alanında 1980'lerden bu yana değişik biçimlerde parça parça uygulamaya konulan özelleştirme Sağlık Bakanlığı'nın son şeklini verdiği yasa tasarısı ile artık kamu sağlık sisteminin bütünüyle tasfiye edilmesi aşamasına getirilmiş bulunmaktadır.

Öneriler

1. Türkiye'de yaşayan her bireyin sağlık hizmetlerinden herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan eşit ve ücretsiz olarak yararlanması sağlanmalıdır.

2. Bireysel sağlık hakkının korunması, geliştirilmesi devletin sorumluluğunda olmalıdır. Devlet, sağlık hakkını toplumsal ortak çıkarların yansıması olarak herkesin gereksinimleri ölçüsünde güvence altına almalıdır.
3. Türkiye’de toplumsal sınıflar arasında derin çelişkiler yaratılmıştır. Sağlık hizmetlerinin özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamaları bu çelişkileri daha da derinleştirmektedir. Bu anlamda eşitlikçi, sosyal/siyasal ve ekonomik dönüşümler sağlanmalıdır. Ve piyasacı, hastayı müşteri olarak gören sağlık hizmeti anlayışı terk edilmelidir.
4. Türkiye’de sağlık hizmetleri için ayrılan paylar yetersizdir. Bu oranlar Dünya Sağlık Örgütü’nün standartları doğrultusunda yükseltilmelidir.
5. Sağlık hizmetlerinde görevli olanlar, hastahanelerdeki personel ve yönetim branşıyla ilgili eğitim almış yetkin kişilerden oluşmalıdır. Siyasal kadrolaşma ve yönetim terk edilmelidir.
6. Sağlık emekçilerinin örgütlenmelerinin önündeki engeller kaldırılmalı, hizmet üreten ve finanse eden kurumların her düzeyinde eşit şekilde temsil edilmelidir. Tüm sürgünlere son verilmelidir.
7. Koruyucu sağlık ilkesini benimseyen birinci basamak sağlık hizmetlerini düzenleyen 224 Sayılı Sosyalleştirme Yasası’nın önündeki engeller kaldırılarak, uygulamalara ağırlık verilmelidir.
8. Hastaneler, birinci basamak sağlık kurumlarına eğitim ve danışmanlık hizmetleri veren, araştırmalar yapan kurumlar olmalıdır.
9. Başta göz altına alınmalarla ilgili adli raporlar olmak üzere adli hizmetlerde hekimin bağımsızlığı sağlanmalıdır.
10. Yerel yönetimler toplumsal sağlığın korunması ve geliştirilmesi konusunda gerekli altyapı tedbirlerini sağlamalı, işleyiş kamu kuruluşları tarafından denetlenmelidir.
11. İnsan sağlığına ve doğal yaşama zararlı kimyasal ve diğer tehlikeli atıkların bertaraf edilmesi ve gerekli denetim ve izleme mekanizmalarının kurulması sağlanmalıdır.
12. Ülkemizin ulusal bir ilaç politikası olmalıdır.
13. Hastanelerde ve sağlık kurumlarında hastayı müşteri pozisyonuna getiren performans ve puanlama sisteminden vazgeçilmeli ve tüm insanların daha kaliteli sağlık hizmeti almasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

3.)

MUĞLA/ ÖNERGE NO: 15

Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli; kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.

4- EĞİTİM HAKKI

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 5

PARASIZ EĞİTİM, ÖZERK, BİLİMSEL, DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE

Eğitim insanın zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yetenekleri ve davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgilerin kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Bu nedenle eğitim, bir ülkenin geleceğinin temel taşlarının en önemlisidir. Gelişmekte olan ülkeler için temel sorun, eğitimde kendi ulusal norm ve standartlarını yaratabilmektir. Ancak 12 Eylül darbesinin ardından YÖK'ün kuruluşu ile birlikte özgür bilimsel çalışmaların önü kesilmiş, eğitimin her aşamasında gerici, ırkçı, piyasacı bir anlayışla yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu dönüşümün temel felsefesi, üniversitelerin sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırılması, eğitime yön veren kodların piyasacı, sermaye odaklı, ezberci bir anlayışla yeniden belirlenmesidir. Eğitimde yaşanan bu gelişmeler AKP iktidarı döneminde hız kazanmış, yasal değişiklikler ve idari kararlarla otoriter ve piyasacı bir egemenlik sağlanması hedeflenmiştir. Parasız eğitim; özerk, bilimsel, demokratik üniversite; sağlıklı, güvenli barınma ve ucuz ulaşım isteyen öğrencilere zorba saldırılmaktadır. Kampuslar, idare ve polisin cemaatçi örgütlenmeleri desteklediği alanlar haline dönüştürülmektedir. 2003'ten 2010'a, üniversite sayısı 78'den 141'e çıkarak % 81 oranında artış göstermiştir. Altyapı ve öğretim kadrosu sorunları çözülmemiş "her ile üniversite" furyası, eğitimde düzey düşmesine ve eğitimli işsizliği artırıcı bir uygulamadır. AKP döneminde, Üniversite eğitiminin temel unsuru olan teori ve pratiğin uyumunun eğitim sürecinde kavranabilmesi için gerekli olan alt yapının sağlıklı olmaması yanı sıra yeni esnek eğitim modellerinin mühendislik, mimarlık, şehir planlama disiplinlerine sokulmaya çalışıldığı görülmektedir. Endüstri mühendisliği eğitim programının piyasalaştırılmasının yeni bir biçimi olan "uzaktan eğitim" uygulaması buna bir örnektir. Yine, bütün teknik yüksekokullar kapatılıp, adları Teknoloji Fakülteleri haline getirilerek bilimsel gerçeklerden uzak, kaos yaratacak düzenlemelere imza atılmaktadır. Mühendislik öğrencilerinin aldıkları lisans eğitimi yeterli değildir ve ezbere dayanmaktadır. Ülke gereksinimi, iş ve istihdam olanakları düşünülmeden, geleceğe yönelik plansızlık içinde yeni mühendislik bölümleri açılmaktadır. Yeni açılan bölümlerde alt yapı ve öğretim kadrosu yetersizdir. Öğrenci kontenjanlarındaki önlenemeyen artış, eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Yeni üniversiteler açılması yerine mevcutlardaki niteliğin artırılması ülkemizde sağlıklı yatırımlar için büyük önem taşımaktadır. Mezun sayısının ülke gereksiniminin çok üzerinde olması mühendis enflasyonuna neden olmakta ve buna bağlı olarak, işsizlik ve düşük ücret sorununu doğurmaktadır. Bunların doğal sonucu olarak, mühendislik mesleğine talep azalmakta, başarı seviyesi de giderek düşmektedir. Verilen eğitimin niteliği öğretim elemanlarının nitelikleriyle yakından ilgilidir. Öğretim üyesi sayısının artırılması doğrultusunda yapılan düzenlemeler, öğretim üyelerinin niteliğini önemli ölçüde düşürmüştür. İlk ve orta eğitimden başlayan üniversite giriş sınavına endeksli

eğitim sonucunda, öğrenci düşünme ve tartışma yeteneğini yitirmektedir. Öğretim ve sınav sisteminin bilgi depolamaya yönelik oluğu öğrenciyi ezbere zorlamakta, düşünsel gücü aşındırmaktadır.

Bu gerçeklerden hareketle eğitim sorununa ilişkin önerilerimiz şunlardır:

- İnsanlık ve toplum yararına bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumla paylaşmak üniversitenin temel hedefidir. Bu hedefler araştırma, yayın, uygulama ve eğitim araçlarıyla bir kamusal hizmet olarak gerçekleşir.
- Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik özgürlük; bilim insanların mevcut egemen öğretiyile kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ve kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir.
- Yukarıda sözü edilen akademik özgürlük ile özerk ve demokratik üniversitenin yaşamlarına süreklilik kazandırılması için siyasiler ve diğer güçlerin müdahalesine karşı yasal güvencelerle korunmalıdır. Akademisyen, görüşlerini özgürce ifade etme hakkını kullanırken, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmamalı ve bu haklarını kullanmalarından dolayı cezalandırılmamalıdır.
- Özerk üniversite katılımcı demokratik bir işleyişe sahip olmalıdır. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede tüm karar organları bu unsurların katılımı ile aşağıdan yukarıya doğru seçim ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilecek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır.
- Üniversiteler, mali yönden kamu desteğinde ve sınırlı (denetlenebilir, hesap verilebilir, saydamlık, şeffaflık esastır) bir özerklik içinde tanımlanabilir. Üniversite gereksinim duyduğu mali kaynakları hükümete bildirerek ve ayrılan kamu paylarını yine kamusal denetim içinde kendi öncelikleri çerçevesinde kullanabilmelidir
- Akademik özgürlüğe ilişkin bireysel sorumluluklar, akademik değerlendirme kıstasları, etik ilkeler, iş güvencesi ve işten ayrılma koşullarının adil ve açık biçimde düzenlenmesi gereklidir.
- Üniversite çalışanlarını temsil eden örgütlerin eğitim - öğretim ve bilim alanındaki ilerlemelere katkıda bulunabilecek önerilerine dikkat edilmeleri gereği açıktır.
- Üniversitelerimizde her alan ve düzeyde sarf edilen emeğin değerlendirilebildiği, ilgili tüm bileşenlerin söz sahibi kılındığı özerk, demokratik katılımcı bir üniversite ortamında; insanca yaşamaya olanak verebilecek maddi koşullar içinde çalışmak, üretmek ve paylaşmak temel ilke olmalıdır.
- Eğitim ve öğretim politikası ülkemizin sosyal ve ekonomik sorunlarına duyarlı, bilimsel, özgürlüğe sahip insan yetiştirecek anlayışta düzenlenmelidir. Bu düzenleme üniversiteler, meslek odaları ve ilgili toplum kesimleri ile birlikte yapılmalıdır.

- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakülteleri öğretim elemanı yetiştirme güçlüğü tehdidi altındadır. Bu nedenle ücret koşulları başta olmak üzere devlet; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakültelerine yönelik öğretim üyeliği mesleğini cazip ve daha saygın hale getirecek yönde ivedi tedbirler alınmalıdır.
- Mühendislik, mimarlık, ve şehir planlama eğitimi ve öğretimi programlanırken Üniversiteler Yasası hazırlık aşamasında ve diğer süreçlerde üniversitelerimizin ve mutlaka TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır. TMMOB mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili bölümlerinde verilen eğitim ve öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.
- Yükseköğretim kurumları yönetici, öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği, üniversitelerimizde akademik özgürlüğün oluşmasının önündeki engellerdendir. Tamamı katılımcı bir modelle yeniden düzenlenmelidir.
- Eğitim - öğretim politikaları ve üniversitelerin küreselleşme politikaları ve sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekânları olmalıdır.
- Üniversiteye girişin ortaöğretimden değil de dershanelerden geçiyor olması, eğitim düzeninin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öncesi eğitim - öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Her yaştaki yurttaşlara ömür boyu eğitim seçenekleri sunulmalı; meslek eğitimi ile genel kültür veren eğitim birleştirilerek bireylerin çok yönlü gelişmeleri sağlanmalıdır.
- Herkes için her düzeyde parasız, eşit ve kaliteli eğitim olanakları sağlanmalı, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmalı, üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmalıdır. Dar gelirli yurttaşın eğitim hakkını zedeleyecek, parası olana herhangi bir imtiyaz/öncelik tanıyan girişimler kesinlikle kabul edilemez.
- Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
- Özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmeli; eğitimin dershaneler de dâhil olmak üzere bir kâr kapısı olması engellenmelidir.
- Din dersi kaldırılmalı, herkese anadilinde eğitim imkânı sağlanmalı, şoven ve asimilasyoncu eğitime son verilmeli, müfredattaki ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dinci yaklaşımlar ayıklanmalıdır.
- Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, birlik vb.

oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalı, çalışanların denetiminin bir aracı olarak yaygınlaşması sağlanmalıdır.

- YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı, üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalıdır.
- TMMOB ve bağlı Odaları, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yükseköğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.
- Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu muhafazakârlaştırmaya yönelik tüm gerici uygulamalara son verilmelidir.
- Polis ve jandarma üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
- Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
- Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözülmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, mühendislik eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitim ve öğretim programları çağdaş teknolojiye ve bilim politikalarına uygun olarak emekten ve halktan yana yeniden düzenlenmelidir.
- YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
- Bilimiteknolojiye, teknolojiyi uygulamaya dönüştüren mühendislerin daha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
- Çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.

- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
- Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.
- Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dâhil olmalıdır.
- Akademik yükseltmelerde uygulanan puanlama sistemi ülkemiz üretimine katkıyı artırıcı bir hale getirilmelidir. Bilim tarihimizin gelişimini sağlıklı bir biçimde sağlamak ve ülkemiz yararına yönelik yurtdışı yayınlar kadar ulusal yayınlar da özendirilmelidir.
- Kaliteyi artırmak için, çağdaş ölçütleri içeren ulusal akreditasyon çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve yaşama geçirilmelidir. Bu konuda ülke koşullarımıza uyarlanmış akreditasyon ölçütleri ve ulusal örgütlenmeler temel hedef olmalıdır.
- Ülkemizde yabancı mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin serbest dolaşımı için gerekli rekabet koşulları yoktur. Teknik • hukuki ve mesleki mevzuatlar yetersizdir. Toplumun korunması, mesleğin ve meslek mensubunun geliştirilmesi, meslek örgütlerinin denetim yetkisinin artırılması açısından birçok düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu konu meslek odaları ve ilgili kuruluşlar tarafından kapsamlı bir şekilde tartışılarak uluslararası platformlara bu şekilde gidilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Odaların üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
- Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.
- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 7

Parasız Eğitim, Özerk, Bilimsel, Demokratik Üniversite

Eğitim insanın zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yetenekleri ve davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgilerin kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Bu nedenle eğitim, bir ülkenin geleceğinin temel taşlarının en önemlisidir. Gelişmekte olan ülkeler için temel sorun, eğitimde kendi ulusal norm ve standartlarını yaratabilmektir. Ancak

12 Eylül darbesinin ardından YÖK'ün kuruluşu ile birlikte özgür bilimsel çalışmaların önü kesilmiş, eğitimin her aşamasında gerici, ırkçı, piyasacı bir anlayışla yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu dönüşümün temel felsefesi, üniversitelerin sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırılması, eğitime yön veren kodların piyasacı, sermaye odaklı, ezberci bir anlayışla yeniden belirlenmesidir. Günümüzün ve yakın geleceğin koşulları düşünebilen, araştırabilen, çözüm üretebilen ve eksikliklerini tamamlayabilen mühendisler gerektirmektedir. Küreselleşme, sınır aşan mühendislik, sanayileşmede yeni aşamalar, iletişim araçlarının hızlı gelişimi, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler ülkemizde mühendislerin hizmet alanlarını önemli ölçülerde etkilemektedir. Ülkemizdeki yatırımlarının büyük bir bölümünü kapsayan mühendislik hizmetlerinde nitelikli uygulamalar, ancak, çağdaş bir eğitim düzeni içinde çalışan eğitim kurumlarınınca yetiştirilen nitelikli mühendisler tarafından gerçekleştirilebilir. Bir yandan teknolojiye hızlı gelişim, diğer yandan sayıları hızla artan üniversitemizin çoğalan ve biçim değiştiren sorunları bugünkü mühendislik eğitiminin yeterliliğini tartışılır kılmaktadır. Eğitimde yaşanan bu gelişmeler AKP iktidarı döneminde hız kazanmış, yasal değişiklikler ve idari kararlarla otoriter ve piyasacı bir egemenlik sağlanması hedeflenmiştir. Parasız eğitim; özerk, bilimsel, demokratik üniversite; sağlıklı, güvenli barınma ve ucuz ulaşım isteyen öğrencilere zorba saldırılmaktadır. Kampuslar, idare ve polislin cemaatçi örgütlenmeleri desteklediği alanlar haline dönüştürülmektedir. Neo-liberal dönüşümün genel felsefesine uygun biçimde, eğitim alanında da özelleştirmeler ve piyasa işleyişine bağımlı politikalar göze çarpmaktadır. Yoksul kesimler eğitimin her aşamasından, özellikle yükseköğretimden dışlanırken üniversite sayısında çarpıcı artışlar söz konusudur. 2003'ten 2010'a, üniversite sayısı 78'den 141'e çıkarak % 81 oranında artış göstermiştir. Altyapı ve öğretim kadrosu sorunları çözülmemiş "her ile üniversite" furyası, eğitimde düzey düşmesine ve eğitimli işsizliği artırıcı bir uygulamadır. AKP döneminde, benzer sorunlar mühendislik, mimarlık, şehir planlama alanlarında da görülmekte, yeni bölüm ve fakülteler açılırken mühendislik eğitiminin temelini oluşturan birçok konuya özen gösterilmemektedir. Üniversite eğitiminin temel unsuru olan teori ve pratiğin uyumunun eğitim sürecinde kavranabilmesi için gerekli olan alt yapının sağlıklı olmaması yanı sıra yeni esnek eğitim modellerinin mühendislik, mimarlık, şehir planlama disiplinlerine sokulmaya çalışıldığı görülmektedir. Endüstri mühendisliği eğitim programının piyasalaştırılmasının yeni bir biçimi olan "uzaktan eğitim" uygulaması buna bir örnektir. Yine, bütün teknik yüksekokullar kapatılıp, adları Teknoloji Fakülteleri haline getirilerek bilimsel gerçeklerden uzak, kaos yaratacak düzenlemelere imza atılmaktadır. Mühendislik öğrencilerinin aldıkları lisans eğitimi yeterli değildir ve ezbere dayanmaktadır. Ülke gereksinimi, iş ve istihdam olanakları düşünülmeden, geleceğe yönelik plansızlık içinde yeni mühendislik bölümleri açılmaktadır. Yeni açılan bölümlerde alt yapı ve öğretim kadrosu yetersizdir. Öğrenci kontenjanlarındaki önlenemeyen artış, eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Yeni üniversiteler açılması yerine mevcutlardaki niteliğin artırılması ülkemizde sağlıklı yatırımlar için büyük önem taşımaktadır. Sık sık değiştirilen mevzuatlar ve öğrenci afları sonucu yetiştirilen mühendisin niteliği de sürekli olarak düşmektedir. Mezun sayısının ülke gereksiniminin çok üzerinde olması mühendis enflasyonuna neden olmakta ve buna bağlı olarak, işsizlik ve düşük ücret sorununu doğurmaktadır. Bunların doğal sonucu olarak, mühendislik mesleğine talep azalmakta, başarı seviyesi de giderek düşmektedir. Verilen eğitimin niteliği öğretim elemanlarının

nitelikleriyle yakından ilgilidir. Öğretim üyesi sayısının artırılması doğrultusunda yapılan düzenlemeler, öğretim üyelerinin niteliğini önemli ölçüde düşürmüştür. İlle ve orta eğitimden başlayan üniversite giriş sınavına endekslı eğitim sonucunda, öğrenci düşünme ve tartışma yeteneğini yitirmektedir. Öğretim ve sınav sisteminin bilgi depolamaya yönelik oluşu öğrenciyi ezberde zorlamakta, düşünsel gücü aşındırmaktadır.

Bu gerçeklerden hareketle eğitim sorununa ilişkin önerilerimiz şunlardır:

- İnsanlık ve toplum yararına bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumla paylaşmak üniversitenin temel hedefidir. Bu hedefler araştırma, yayın, uygulama ve eğitim araçlarıyla bir kamusal hizmet olarak gerçekleşir.
- Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik özgürlük; bilim insanlarının mevcut egemen öğretiyile kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ifade eder. Akademik özgürlük bilim insanı için sınırlandırılmaz bir temel haktır. Özerklik ise kurumsal bir yetki olup, üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyetleri bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir.
- Yukarıda sözü edilen akademik özgürlük ile özerk ve demokratik üniversitenin yaşamlarına süreklilik kazandırılması için siyasiler ve diğer güçlerin müdahalesine karşı yasal güvencelerle korunmalıdır. Aynı zamanda akademik özgürlük, özerk üniversitenin iç müdahalesine karşı da güvenceye alınmalıdır. Akademisyen, yurttaş olarak devlet politikaları ve yüksek öğretimi etkileyen politikalar hakkındaki görüşlerini özgürce ifade etme yoluyla toplumsal değişime katkıda bulunma hakkı da dahil olmak üzere kişisel haklarını kullanırken, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmamalı ve bu haklarını kullanmalarından dolayı cezalandırılmamalıdır.
- Özerk üniversite katılımcı demokratik bir işleyişe sahip olmalıdır. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede tüm karar organları bu unsurların katılımı ile aşağıdan yukarıya doğru seçim ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilecek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır. Seçilmiş, yetkili ve sorumlu kurullar eliyle, her düzeyde denetime açık bir yönetsel anlayış geliştirilmelidir. Kendi iç yapısında özerk olan üniversitenin topluma karşı sorumluluğunu yerine getirebilmesi için etkileşim kanallarının kurulması önemlidir. Yerel ve ulusal düzeyde oluşturulacak platformlarla etkileşim kurumsallaştırılabilir.
- Üniversiteler, mali yönden kamu desteğinde ve sınırlı (denetlenebilir, hesap verilebilir, saydamlık, şeffaflık esastır) bir özerklik içinde tanımlanabilir. Üniversite gereksinim duyduğu mali kaynakları hükümete bildirerek ve ayrılan kamu paylarını yine kamusal denetim içinde kendi öncelikleri çerçevesinde kullanabilmelidir. Her üniversite üyesi için bilgi alma hakkı saklı kalmak üzere, ulaşılabilirlik, açıklık ve yetkili organlar eliyle hesap sorulabilir bir düzenleme yapılmalıdır. Üniversitelere

genel bütçe dışında, belediyeler ve il özel idareleri de kaynak aktarıcı olabilmelidirler. Bu bağlamda üniversiteler piyasa koşulları söyleminden uzak tutularak asli amaçları doğrultusunda parasız ve nitelikli eğitim- öğretimle sorumlu kılınmalıdır.

- Akademik özgürlüğe ilişkin bireysel sorumluluklar, akademik değerlendirme kısıtları, etik ilkeler, iş güvencesi ve işten ayrılma koşullarının adil ve açık biçimde düzenlenmesi gereklidir.
- Üniversite çalışanlarını temsil eden örgütlerin eğitim- öğretim ve bilim alanındaki ilerlemelere katkıda bulunabilecek bir güç olarak değerlendirilerek tanınmaları ve diğer bileşenlerle birlikte genel üniversite politikalarının belirlenme ve uygulanma sürecinde önerilerine dikkat edilmeleri gereği açıktır.
- Üniversitemizde her alan ve düzeyde sarf edilen emeğin; güvence içinde, liyakat, kamusal aidiyet ve etik anlayış çerçevesinde değerlendirilebildiği; bireysel akıl ve yeteneklerimizi, yaratıcılığa dönüştürebilecek, gelişmeye açık ve “insan” odaklı bir çalışma ortamının gerçekleşebildiği; bu bağlamda bilimsel özgürlüğün sınırlandırılmasına hiçbir koşulda izin vermeyen; karar süreçlerinde ilgili tüm bileşenlerin söz sahibi kılındığı özerk, demokratik katılımcı bir üniversite ortamında; insanca yaşamaya olanak verebilecek maddi koşullar içinde çalışmak, üretmek ve paylaşmak temel ilke olmalıdır.
- Eğitim ve öğretim politikası ülkemizin sosyal ve ekonomik sorunlarına duyarlı, bilimsel, özgürlüğe sahip insan yetiştirecek anlayışta düzenlenmeli; düşünme, açıklama, tartışma, sorgulama, irdeleme, karar verebilme veya sonuç çıkarma gibi bilim felsefesi ve bilimsel yönetimin içinde olan kavramların yanı sıra, davranış biçimi ve kültür kavramlarını da içermelidir. Bu düzenleme üniversiteler, meslek odaları ve ilgili toplum kesimleri ile birlikte yapılmalıdır.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakülteleri öğretim elemanı yetiştirme güçlüğü tehdidi altındadır. Bu fakültelerde çalışmakta olan Araştırma Görevlileri ve genç öğretim üyeleri ya bir ideal uğruna ya da yapacak daha iyi bir iş bulamadıkları için görevde olup, çoğu karşılına çıkan ilk fırsatta üniversiteyi terk etmektedirler. Bu nedenle ücret koşulları başta olmak üzere devlet; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakültelerine yönelik öğretim üyeliği mesleğini cazip ve daha saygın hale getirecek yönde ivedi tedbirler almalıdır.
- Mühendislik, mimarlık, ve şehir planlama eğitimi ve öğretimi programlanırken Üniversiteler Yasası hazırlık aşamasında ve diğer süreçlerde üniversitemizin ve mutlaka TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki üniversitemizin yetiştirdiği mühendisleri, mimarları istihdam ettirilmesi için öneriler sunan, mesleki faaliyetlerini denetleyen, sicillerini tutan, meslek disiplinlerinin hangi alanlarında çalışabileceğini bilen, TMMOB ve bağlı Odalardır. TMMOB mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili bölümlerinde verilen eğitim ve öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.
- Yükseköğretim kurumları yönetici, öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği, üniversitemizde akademik özgürlüğün oluşmasının önündeki engellerdendir. Tamamı katılımcı bir modelle yeniden düzenlenmelidir.

- Eğitim- öğretim politikaları ve üniversitelerin küreselleşme politikaları ve sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekanları olmalıdır.
- Üniversiteye girişin ortaöğretimden değil de dershanelerden geçiyor olması, eğitim düzeninin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öncesi eğitim- öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Her yaştaki yurttaşlara ömür boyu eğitim seçenekleri sunulmalı; meslek eğitimi ile genel kültür veren eğitim birleştirilerek bireylerin çok yönlü gelişmeleri sağlanmalıdır.
- Herkes için her düzeyde parasız, eşit ve kaliteli eğitim olanakları sağlanmalı, bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan payın artırılması, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmalı, üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmalıdır. Eğitimin ticarileşmesinin önüne geçecek yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması ülke ve toplum yararına olacağı açıktır. Dar gelirli yurttaşın eğitim hakkını zedeleyecek, parası olana herhangi bir imtiyaz/öncelik tanıyan girişimler kesinlikle kabul edilemez.
- Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
- Özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmeli; eğitimin dershaneler de dahil olmak üzere bir kâr kapısı olması engellenmelidir.
- Din dersi kaldırılmalı, herkese anadilinde eğitim imkanı sağlanmalı, şoven ve asimilasyoncu eğitime son verilmeli, müfredattaki ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dinci yaklaşımlar ayıklanmalıdır.
- Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, birlik vb. oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalı,, çalışanların denetiminin bir aracı olarak yaygınlaşması sağlanmalıdır.
- YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı, üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalı, tüm yönetim organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi olmalı; akademik kararlar akademik topluluğun tüm üyelerinin olabildiğince eşit katılımıyla alınmalıdır.
- TMMOB ve bağlı Odaları, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin

açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.

- Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu muhafazakârlaştırmaya yönelik tüm gerici uygulamalara son verilmelidir.
- Polis ve jandarma üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
- Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
- Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözülmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir. Öğretim üyelerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, endüstri, mekatronik, bilgisayar programcılığı vb. mühendislik eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgüllüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitim ve öğretim programları çağdaş teknolojiye ve bilim politikalarına uygun olarak emekten ve halktan yana yeniden düzenlenmelidir.
- YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
- Bilimi teknolojiye, teknolojiyi uygulamaya dönüştüren mühendislerin daha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
- Çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.
- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
- Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.

- Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dahil olmalıdır.
- Akademik yükseltmelerde uygulanan puanlama sistemi ülkemiz üretimine katkıyı artırıcı bir hale getirilmelidir. Bilim tarihimizin gelişimini sağlıklı bir biçimde sağlamak ve ülkemiz yararına yönelik yurtdışı yayınlar kadar ulusal yayınlar da özendirilmelidir.
- Kaliteyi artırmak için, çağdaş ölçütleri içeren ulusal akreditasyon çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve yaşama geçirilmelidir. Bu konuda ülke koşullarımıza uyarlanmış akreditasyon ölçütleri ve ulusal örgütlenmeler temel hedef olmalıdır.
- Halen ülkemizde yabancı mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin serbest dolaşımı için gerekli rekabet koşulları yoktur. Teknik - hukuki ve mesleki mevzuatlar yetersizdir. Toplumun korunması, mesleğin ve meslek mensubunun geliştirilmesi, meslek örgütlerinin denetim yetkisinin artırılması açısından birçok düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu koşullar ve mesleki faaliyetlerimizin ülkemizin gelişimine ve topluma olan etkileri göz önüne alındığında, konu meslek odaları ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından kapsamlı bir şekilde tartışılarak uluslararası platformlara bu şekilde gidilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Odaların üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi - gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
- Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.
- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.

3.)

BURSA/ÖNERGE NO: 5

PARASIZ EĞİTİM, ÖZERK, BİLİMSEL, DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE

Eğitim insanın zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yetenekleri ve davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgilerin kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Bu nedenle eğitim, bir ülkenin geleceğinin temel taşlarının en önemlisidir. Gelişmekte olan ülkeler için temel sorun, eğitimde kendi ulusal norm ve standartlarını yaratabilmektir. Ancak 12 Eylül darbesinin ardından YÖK'ün kuruluşu ile birlikte özgür bilimsel çalışmaların önü kesilmiş, eğitimin her aşamasında gerici, ırkçı, piyasacı bir anlayışla yeni bir

yapılanmaya gidilmiştir. Bu dönüşümün temel felsefesi, üniversitelerin sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırılması, eğitime yön veren kodların piyasacı, sermaye odaklı, ezberci bir anlayışla yeniden belirlenmesidir. Günümüzün ve yakın geleceğin koşulları düşünebilen, araştırabilen, çözüm üretebilen ve eksikliklerini tamamlayabilen mühendisler gerektirmektedir. Küreselleşme, sınır aşan mühendislik, sanayileşmede yeni aşamalar, iletişim araçlarının hızlı gelişimi, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler ülkemizde mühendislerin hizmet alanlarını önemli ölçülerde etkilemektedir. Ülkemizdeki yatırımlarının büyük bir bölümünü kapsayan mühendislik hizmetlerinde nitelikli uygulamalar, ancak, çağdaş bir eğitim düzeni içinde çalışan eğitim kurumlarınca yetiştirilen nitelikli mühendisler tarafından gerçekleştirilebilir. Bir yandan teknolojideki hızlı gelişim, diğer yandan sayıları hızla artan üniversitelerimizin çoğalan ve biçim değiştiren sorunları bugünkü mühendislik eğitiminin yeterliliğini tartışılır kılmaktadır. Eğitimde yaşanan bu gelişmeler AKP iktidarı döneminde hız kazanmış, yasal değişiklikler ve idari kararlarla otoriter ve piyasacı bir egemenlik sağlanması hedeflenmiştir. Parasız eğitim; özerk, bilimsel, demokratik üniversite; sağlıklı, güvenli barınma ve ucuz ulaşım isteyen öğrencilere zorbaca saldırılmaktadır. Kampuslar, idare ve polisin cemaatçi örgütlenmeleri desteklediği alanlar haline dönüştürülmektedir. Neo-liberal dönüşümün genel felsefesine uygun biçimde, eğitim alanında da özelleştirmeler ve piyasa işleyişine bağımlı politikalar göze çarpmaktadır. Yoksul kesimler eğitimin her aşamasından, özellikle yükseköğretimden dışlanırken üniversite sayısında çarpıcı artışlar söz konusudur. 2003'ten 2010'a, üniversite sayısı 78'den 141'e çıkarak % 81 oranında artış göstermiştir. Altyapı ve öğretim kadrosu sorunları çözülmemiş "her ile üniversite" furyası, eğitimde düzey düşmesine ve eğitilmiş işsizliği artırıcı bir uygulamadır. AKP döneminde, benzer sorunlar mühendislik, mimarlık, şehir planlama alanlarında da görülmekte, yeni bölüm ve fakülteler açılırken mühendislik eğitiminin temelini oluşturan birçok konuya özen gösterilmemektedir. Üniversite eğitiminin temel unsuru olan teori ve pratiğin uyumunun eğitim sürecinde kavranabilmesi için gerekli olan alt yapının sağlıklı olmaması yanı sıra yeni esnek eğitim modellerinin mühendislik, mimarlık, şehir planlama disiplinlerine sokulmaya çalışıldığı görülmektedir. Endüstri mühendisliği eğitim programının piyasalaştırılmasının yeni bir biçimi olan "uzaktan eğitim" uygulaması buna bir örnektir. Yine, bütün teknik yüksekokullar kapatılıp, adları Teknoloji Fakülteleri haline getirilerek bilimsel gerçeklerden uzak, kaos yaratacak düzenlemelere imza atılmaktadır. Mühendislik öğrencilerinin aldıkları lisans eğitimi yeterli değildir ve ezbere dayanmaktadır. Ülke gereksinimi, iş ve istihdam olanakları düşünülmeden, geleceğe yönelik plansızlık içinde yeni mühendislik bölümleri açılmaktadır. Yeni açılan bölümlerde alt yapı ve öğretim kadrosu yetersizdir. Öğrenci kontenjanlarındaki önlenemeyen artış, eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Yeni üniversiteler açılması yerine mevcutlardaki niteliğin artırılması ülkemizde sağlıklı yatırımlar için büyük önem taşımaktadır. Sık sık değiştirilen mevzuatlar ve öğrenci aflare sonucu yetiştirilen mühendisin niteliği de sürekli olarak düşmektedir. Mezun sayısının ülke gereksiniminin çok üzerinde olması mühendis enflasyonuna neden olmakta ve buna bağlı olarak, işsizlik ve düşük ücret sorununu doğurmaktadır. Bunların doğal sonucu olarak, mühendislik mesleğine talep azalmakta, başarı seviyesi de giderek düşmektedir. Verilen eğitimin niteliği öğretim elemanlarının nitelikleriyle yakından ilgilidir. Öğretim üyesi sayısının artırılması doğrultusunda yapılan düzenlemeler, öğretim üyelerinin

niteliğini önemli ölçüde düşürmüştür. İlk ve orta eğitimden başlayan üniversite giriş sınavına endeksli eğitim sonucunda, öğrenci düşünme ve tartışma yeteneğini yitirmektedir. Öğretim ve sınav sisteminin bilgi depolamaya yönelik oluşu öğrenciyi ezberle zorlamakta, düşünsel gücü aşındırmaktadır.

Bu gerçeklerden hareketle eğitim sorununa ilişkin önerilerimiz şunlardır:

- İnsanlık ve toplum yararına bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumla paylaşmak üniversitenin temel hedefidir. Bu hedefler araştırma, yayın, uygulama ve eğitim araçlarıyla bir kamusal hizmet olarak gerçekleşir.
- Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik özgürlük; bilim insanlarının mevcut egemen öğretiyi kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ifade eder. Akademik özgürlük bilim insanı için sınırlanamaz bir temel haktır. Özerklik ise kurumsal bir yetki olup, üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyetleri bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir.
- Yukarıda sözü edilen akademik özgürlük ile özerk ve demokratik üniversitenin yaşamlarına süreklilik kazandırılması için siyasiler ve diğer güçlerin müdahalesine karşı yasal güvencelerle korunmalıdır. Aynı zamanda akademik özgürlük, özerk üniversitenin iç müdahalesine karşı da güvenceye alınmalıdır. Akademisyen, yurttaş olarak devlet politikaları ve yüksek öğretimi etkileyen politikalar hakkındaki görüşlerini özgürce ifade etme yoluyla toplumsal değişime katkıda bulunma hakkı da dahil olmak üzere kişisel haklarını kullanırken, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmamalı ve bu haklarını kullanmalarından dolayı cezalandırılmamalıdır.
- Özerk üniversite katılımcı demokratik bir işleyişe sahip olmalıdır. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede tüm karar organları bu unsurların katılımı ile aşağıdan yukarıya doğru seçim ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilecek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır. Seçilmiş, yetkili ve sorumlu kurullar eliyle, her düzeyde denetime açık bir yönetsel anlayış geliştirilmelidir. Kendi iç yapısında özerk olan üniversitenin topluma karşı sorumluluğunu yerine getirebilmesi için etkileşim kanallarının kurulması önemlidir. Yerel ve ulusal düzeyde oluşturulacak platformlarla etkileşim kurumsallaştırılabilir.
- Üniversiteler, mali yönden kamu desteğinde ve sınırlı (denetlenebilir, hesap verilebilir, saydamlık, şeffaflık esastır) bir özerklik içinde tanımlanabilir. Üniversite gereksinim duyduğu mali kaynakları hükümete bildirerek ve ayrılan kamu paylarını yine kamusal denetim içinde kendi öncelikleri çerçevesinde kullanabilmelidir. Her üniversite üyesi için bilgi alma hakkı saklı kalmak üzere, ulaşılabilirlik, açıklık ve yetkili organlar eliyle hesap sorulabilir bir düzenleme yapılmalıdır. Üniversitelere genel bütçe dışında, belediyeler ve il özel idareleri de kaynak aktarıcı olabilmelidirler.

Bu bağlamda üniversiteler piyasa koşulları söyleminden uzak tutularak asli amaçları doğrultusunda parasız ve nitelikli eğitim- öğretimle sorumlu kılınmalıdırlar.

- Akademik özgürlüğe ilişkin bireysel sorumluluklar, akademik değerlendirme kistasları, etik ilkeler, iş güvencesi ve işten ayrılma koşullarının adil ve açık biçimde düzenlenmesi gereklidir.
- Üniversite çalışanlarını temsil eden örgütlerin eğitim - öğretim ve bilim alanındaki ilerlemelere katkıda bulunabilecek bir güç olarak değerlendirilerek tanınmaları ve diğer bileşenlerle birlikte genel üniversite politikalarının belirlenme ve uygulanma sürecinde önerilerine dikkat edilmeleri gereği açıktır.
- Üniversitelerimizde her alan ve düzeyde sarf edilen emeğin; güvence içinde, liyakat, kamusal aidiyet ve etik anlayış çerçevesinde değerlendirilebildiği; bireysel akıl ve yeteneklerimizi, yaratıcılığa dönüştürebilecek, gelişmeye açık ve “insan” odaklı bir çalışma ortamının gerçekleşebildiği; bu bağlamda bilimsel özgürlüğün sınırlandırılmasına hiçbir koşulda izin vermeyen; karar süreçlerinde ilgili tüm bileşenlerin söz sahibi kılındığı özerk, demokratik katılımcı bir üniversiter ortamda; insanca yaşamaya olanak verebilecek maddi koşullar içinde çalışmak, üretmek ve paylaşmak temel ilke olmalıdır.
- Eğitim ve öğretim politikası ülkemizin sosyal ve ekonomik sorunlarına duyarlı, bilimsel, özgürlüğe sahip insan yetiştirecek anlayışta düzenlenmeli; düşünme, açıklama, tartışma, sorgulama, irdeleme, karar verebilme veya sonuç çıkarma gibi bilim felsefesi ve bilimsel yönetimin içinde olan kavramların yanı sıra, davranış biçimi ve kültür kavramlarını da içermelidir. Bu düzenleme üniversiteler, meslek odaları ve ilgili toplum kesimleri ile birlikte yapılmalıdır.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakülteleri öğretim elemanı yetiştirme güclüğü tehdidi altındadır. Bu fakültelerde çalışmakta olan Araştırma Görevlileri ve genç öğretim üyeleri ya bir ideal uğruna ya da yapacak daha iyi bir iş bulamadıkları için görevde olup, çoğu karışlarına çıkan ilk fırsatta üniversiteyi terk etmektedirler. Bu nedenle ücret koşulları başta olmak üzere devlet; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakültelerine yönelik öğretim üyeliği mesleğini cazip ve daha saygın hale getirecek yönde ivedi tedbirler almalıdır.
- Mühendislik, mimarlık, ve şehir planlama eğitimi ve öğretimi programlanırken Üniversiteler Yasası hazırlık aşamasında ve diğer süreçlerde üniversitelerimizin ve mutlaka TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki üniversitelerimizin yetiştirdiği mühendisleri, mimarları istihdam ettirilmesi için öneriler sunan, mesleki faaliyetlerini denetleyen, sicillerini tutan, meslek disiplinlerinin hangi alanlarında çalışabileceğini bilen, TMMOB ve bağlı Odalardır. TMMOB mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili bölümlerinde verilen eğitim ve öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.
- Yükseköğretim kurumları yönetici, öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği, üniversitelerimizde akademik özgürlüğün oluşmasının önündeki engellerdendir. Tamamı katılımcı bir modelle yeniden düzenlenmelidir.

- Eğitim - öğretim politikaları ve üniversitelerin küreselleşme politikaları ve sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekanları olmalıdır.
- Üniversiteye girişin ortaöğretimden değil de dershanelerden geçiyor olması, eğitim düzeninin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öncesi eğitim-öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Her yaştaki yurttaşlara ömür boyu eğitim seçenekleri sunulmalı; meslek eğitimi ile genel kültür veren eğitim birleştirilerek bireylerin çok yönlü gelişmeleri sağlanmalıdır.
- Herkes için her düzeyde parasız, eşit ve kaliteli eğitim olanakları sağlanmalı, bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan payın arttırılması, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmalı, üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmalıdır. Eğitimin ticarileşmesinin önüne geçecek yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması ülke ve toplum yararına olacağı açıktır. Dar gelirli yurttaşın eğitim hakkını zedeleyecek, parası olana herhangi bir imtiyaz/öncelik tanıyan girişimler kesinlikle kabul edilemez.
- Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
- Özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmeli; eğitimin dershaneler de dahil olmak üzere bir kâr kapısı olması engellenmelidir.
- Din dersi kaldırılmalı, herkese anadilinde eğitim imkanı sağlanmalı, şoven ve asimilasyoncu eğitime son verilmeli, müfredattaki ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dinci yaklaşımlar ayıklanmalıdır.
- Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, birlik vb. oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalı,, çalışanların denetiminin bir aracı olarak yaygınlaşması sağlanmalıdır.
- YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı, üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalı, tüm yönetim organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi olmalı; akademik kararlar akademik topluluğun tüm üyelerinin olabildiğince eşit katılımıyla alınmalıdır.

- TMMOB ve bağı Odaıarı, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.
- Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu muhafazakârlaştırmaya yönelik tüm gerici uygulamalara son verilmelidir.
- Polis ve jandarma üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
- Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
- Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözümlenmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir. Öğretim üyelerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, endüstri, mekatronik, bilgisayar programcılığı vb. mühendislik eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgüllüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitim ve öğretim programları çağdaş teknolojiye ve bilim politikalarına uygun olarak emekten ve halktan yana yeniden düzenlenmelidir.
- YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
- Bilimiteknolojiye,teknolojiyiuygulamayadönüştürenmühendislerindaha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
- Çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.
- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
- Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.

- Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dahil olmalıdır.
- Akademik yükseltmelerde uygulanan puanlama sistemi ülkemiz üretimine katkıyı artırıcı bir hale getirilmelidir. Bilim tarihimizin gelişimini sağlıklı bir biçimde sağlamak ve ülkemiz yararına yönelik yurtdışı yayınlar kadar ulusal yayınlar da özendirilmelidir.
- Kaliteyi artırmak için, çağdaş ölçütleri içeren ulusal akreditasyon çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve yaşama geçirilmelidir. Bu konuda ülke koşullarımıza uyarlanmış akreditasyon ölçütleri ve ulusal örgütlenmeler temel hedef olmalıdır.
- Halen ülkemizde yabancı mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin serbest dolaşımı için gerekli rekabet koşulları yoktur. Teknik - hukuki ve mesleki mevzuatlar yetersizdir. Toplumun korunması, mesleğin ve meslek mensubunun geliştirilmesi, meslek örgütlerinin denetim yetkisinin artırılması açısından birçok düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu koşullar ve mesleki faaliyetlerimizin ülkemizin gelişimine ve topluma olan etkileri göz önüne alındığında, konu meslek odaları ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından kapsamlı bir şekilde tartışılarak uluslararası platformlara bu şekilde gidilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Odaların üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
- Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.
- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.

4.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 1

Eğitimin insanların sosyal gelişimini sağlayan dünyadaki gelişmelerin algılanmasını sağlayan bir kavramdır. Mühendislik eğitiminin, dünyadaki gelişmeler ışığında, çevreye saygılı ve koruyan, toplumsal faydayı ilke edinen bilimsel temele dayalı olacak şekilde ülkemizde tekrar gözden geçirilmeli. TMMOB ve üniversitelerin ortaklaşa düzenleyici çalışmalarla şekillendirilmelidir

5.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 7

'İnsanın kendi kendine kavuşması, ancak tüm yönlü özüne kavuşmakla mümkündür.'
Aytaç Kemal

Eğitim sınıflı toplumlar tarihinde egemen sınıfların ideolojisini yayma ve kalıcılaştırma işlevi görmüştür. Günümüz kapitalist toplumunda bu işlev ekonomik ve ideolojik temelleri yayma, kabalıştırmanın yanı sıra üretim ilişkilerinin ve üretim gereçlerinin yeniden üretimi görevini üstlenmiştir. Kapitalist üretim tarzının ihtiyacı olan ucuz iş gücünü yaratmada ve bunu toplumda kanıksatmada eğitimin rolü büyüktür. Okul öncesi eğitimden başlayarak kişileri yetilerine ya da isteklerine göre eğitmekten çok kendi çıkarlarına göre yönlendiren eğitim sistemi kapitalist devletin ideolojik aracı olmaktadır. Kapitalizm 1970'lerde yaşadığı krizden çıkış yollarını geliştirdiği neoliberal politikalarda buldu. Kazanılmış hakların gasbı, tüm toplumsal ve ekonomik ilişkileri piyasanın çıkarlarına uygun düzenlemek neoliberal politikaların bir parçasıydı. Bu politikanın gereği olarak kamu alanındaki harcamalar gereksiz görüldü ve kısıtlandı. Devlet kamu alanından çekilip bunları özel şirketlere devretmeye başladı. En temel hak olan eğitim, sağlık paralı hale getirildi. Gelir dağılımının adaletsizliğinin günden güne arttığı ülkemizde eğitim ve sağlık haklarını kullanmak egemen sınıfların oldu. Eğitim sistemindeki sistemsizlik ve adaletsizlik üniversiteye geçiş sınavında yakıcı bir sorun haline gelmiştir. Üniversiteye girecek kişi bölümünü yetisine, yeteneğine ya da ilgisine göre değil puanına göre yapmak durumunda. Alacağı puan da sınava hazırlanırken ödeyebileceği dersane ve özel ders parasına göre değişmektedir. Kısacası işçi, emekçi, memur ailelerin çocuklarının üniversite okuma şansı bu koşullarda nerdeyse imkânsız.

Öneri 1: Eğitim herkesin hakkıdır. Irk, renk, dil, inanç ve cinsiyet ayrımı yapılmadan herkesin eğitim hakkı garanti altına alınmalıdır.

Öneri 2: Eğitim parasız hale getirilmelidir. Bütçe düzenlemelerinde en büyük pay eğitime aktarılmalıdır.

Öneri 3: Anadilde eğitim evrensel bir insan hakkıdır. Herkesin kendi ana dilinde eğitim görme hakkı garanti altına alınmalıdır. Bunun koşulları ve altyapısı oluşturulmalıdır.

Öneri 4: Eğitimin amacı kapitalist sistemin ideolojisini ve ekonomik ilişkilerini yeniden üretmek olmamalıdır. Eğitimin amacı çok yönlü, tüm yetenekleri gelişmiş, tek boyutlu işbölümünün esiri olmayan ve tek bir uzmanlık alanının içinde körelmeyecek inşam yaratmak olmalıdır.

Öneri 5: Üniversiteye geçiş sınava bağlı olmaktan çıkarılmalı. Üniversiteye geçiş herkesin hakkı olmalıdır.

Öneri 6: Üniversiteler sermayeye bilim ve ucuz iş gücü üreten kurumlar olmaktan kurtulmalı ve topluma yararlı bilim üreten kurumlara dönüştürülmelidir.

Öneri 7: Üniversite seçiminin ilgi ya da isteğe göre yapılmayıp maaşı iyi olan bölümleri seçmeyi gerektiren düşük ücret ve işsizlik sorunu ile ilgili mücadele edilmelidir.

Öneri 8: Üniversiteler içinde oluşturulan döner sermayeler işleyişi ticari bir mantığa dönüştürüyor. Üniversitelerin bilim üreten kurumlar olarak kalması için ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması sağlanmalıdır.

Öneri 9: Üniversitelerin darbe ürünü YÖK'e bağlı olması demokratik yapılarını tehlike altına sokmaktadır. Üniversitelerin yönetimi akademisyenlerin, üniversite çalışanlarının ve öğrencilerin inisiyatifinde olmalıdır.

Öneri 10: Üniversite eğitiminde bölgesel eşitsizlikler giderilmelidir.

Öneri 11: Üniversite mezunlarının iş bulma zorluklarının yanında eğitimi gördükleri mesleklerine başlayabilmeleri için sınavlara tabi tutulmaları, stajyer adı altında sömürülmelerinin yolunu açan uygulamalar kaldırılmalıdır.

6.)

DENİZLİ/ÖNERGE NO: 14

Parasız Eğitim, Özerk, Bilimsel, Demokratik Üniversite

Eğitim insanın zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yetenekleri ve davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgilerin kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Bu nedenle eğitim, bir ülkenin geleceğinin temel taşlarının en önemlisidir. Gelişmekte olan ülkeler için temel sorun, eğitimde kendi ulusal norm ve standartlarını yaratabilmektir. Ancak 12 Eylül darbesinin ardından YÖK'ün kuruluşu ile birlikte özgür bilimsel çalışmaların önü kesilmiş, eğitimin her aşamasında gerici, ırkçı, piyasacı bir anlayışla yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu dönüşümün temel felsefesi, üniversitelerin sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırılması, piyasacı, sermaye odaklı, ezberci bir anlayışla yeniden belirlenmesidir. Günümüzün ve yakın geleceğin koşulları düşünebilen, araştırabilen, çözüm üretebilen ve eksikliklerini tamamlayabilen mühendisler gerektirmektedir. Küreselleşme, sınır aşan mühendislik, sanayileşmede yeni aşamalar, iletişim araçlarının hızlı gelişimi, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler ülkemizde mühendislerin hizmet alanlarını önemli ölçülerde etkilemektedir. Ülkemizdeki yatırımlarının büyük bir bölümünü kapsayan mühendislik hizmetlerinde nitelikli uygulamalar, ancak, çağdaş bir eğitim düzeni içinde çalışan eğitim kurumlarınca yetiştirilen nitelikli mühendisler tarafından gerçekleştirilebilir. Bir yandan teknolojiye hızlı gelişim, diğer yandan sayıları hızla artan üniversitelerimizin çoğalan ve biçim değiştiren sorunları bugünkü mühendislik eğitiminin yeterliliğini tartışılır kılmaktadır.

Eğitimde yaşanan bu gelişmeler mevcut iktidar döneminde hız kazanmış, yasal değişiklikler ve idari kararlarla otoriter ve piyasacı bir egemenlik sağlanması hedeflenmiştir. Parasız eğitim; özerk, bilimsel, demokratik üniversite; sağlıklı, güvenli barınma ve ucuz ulaşım isteyen öğrencilerin talepleri bastırılmaktadır. Kampuslar, idare ve polisin cemaatçi örgütlenmeleri desteklediği alanlar haline dönüştürülmektedir. Yoksul kesimler eğitimin her aşamasından, özellikle yükseköğretimden dışlanırken üniversite sayısında çarpıcı artışlar söz konusudur. 2003'ten 2010'a, üniversite sayısı 78'den 141'e çıkarak % 81 oranında artış göstermiştir. Altyapı ve öğretim kadrosu

sorunları çözülmemiş “her ile üniversite” furyası, eğitimde düzeyi düşürmüş ve eğitimi işsizliği arttırmıştır. Günümüzde benzer sorunlar mühendislik, mimarlık, şehir planlama alanlarında da görülmekte, yeni bölüm ve fakülteler açılırken mühendislik eğitiminin temelini oluşturan birçok konuya özen gösterilmemektedir. Üniversite eğitiminin temel unsuru olan teori ve pratiğin uyumunun eğitim sürecinde kavranabilmesi için gerekli olan alt yapının sağlıklı olmaması bir yana esnek eğitim modellerinin mühendislik, mimarlık, şehir planlama disiplinlerine sokulmaya çalışıldığı görülmektedir. Endüstri mühendisliği eğitim programının piyasalaştırılmasının yeni bir biçimi olan “uzaktan eğitim” uygulaması buna bir örnektir. Yine, bütün teknik yüksekokullar kapatılıp, adları Teknoloji Fakülteleri haline getirilerek bilimsel gerçeklerden uzak, kaos yaratacak düzenlemelere imza atılmaktadır. Mühendislik öğrencilerinin aldıkları lisans eğitimi yeterli değildir ve ezbere dayanmaktadır. Ülke gereksinimi, iş ve istihdam olanakları düşünülmeden, geleceğe yönelik plansızlık içinde yeni mühendislik bölümleri açılmaktadır. Yeni açılan bölümlerde alt yapı ve öğretim kadrosu yetersizdir. Öğrenci kontenjanlarındaki önlenemeyen artış, eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Yeni üniversiteler açılması yerine mevcutlardaki niteliğin artırılması ülkemizde sağlıklı yatırımlar için büyük önem taşımaktadır. Sık sık değiştirilen mevzuatlar ve öğrenci aflare sonucu yetiştirilen mühendisin niteliği de sürekli olarak düşmektedir. Mezun sayısının ülke gereksiniminin çok üzerinde olması mühendis enflasyonuna neden olmakta ve buna bağlı olarak, işsizlik ve düşük ücret sorununu doğurmaktadır. Bunların doğal sonucu olarak, mühendislik mesleğine talep azalmakta, başarı seviyesi de giderek düşmektedir. Verilen eğitimin niteliği öğretim elemanlarının nitelikleriyle yakından ilgilidir. Öğretim üyesi sayısının artırılması doğrultusunda yapılan düzenlemeler, öğretim üyelerinin niteliğini önemli ölçüde düşürmüştür. İlk ve orta eğitimden başlayan üniversite giriş sınavına endeksli eğitim sonucunda, öğrenci düşünme ve tartışma yeteneğini yitirmektedir. Öğretim ve sınav sisteminin bilgi depolamaya yönelik oluşu öğrenciyi ezbere zorlamakta, düşünsel gücü aşındırmaktadır.

Bu gerçeklerden hareketle eğitim sorununa ilişkin önerilerimiz şunlardır:

- İnsanlık ve toplum yararına bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumla paylaşmak üniversitenin temel hedefidir. Bu hedefler araştırma, yayın, uygulama ve eğitim araçlarıyla bir kamusal hizmet olarak gerçekleşir.
- Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik özgürlük; bilim insanlarının mevcut egemen öğretilerle kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ifade eder. Akademik özgürlük bilim insanı için sınırlandırılmaz bir temel haktır. Özerklik ise kurumsal bir yetki olup, üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyetleri bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir.
- Yukarıda sözü edilen akademik özgürlük ile özerk ve demokratik üniversitenin yaşamlarına süreklilik kazandırılması için siyasiler ve diğer güçlerin müdahalesine

karşı yasal güvencelerle korunmalıdır. Aynı zamanda akademik özgürlük, özerk üniversitenin iç müdahalesine karşı da güvenceye alınmalıdır. Akademisyen, yurttaş olarak devlet politikaları ve yüksek öğretimi etkileyen politikalar hakkındaki görüşlerini özgürce ifade etme yoluyla toplumsal değişime katkıda bulunma hakkı da dahil olmak üzere kişisel haklarını kullanırken, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmamalı ve bu haklarını kullanmalarından dolayı cezalandırılmamalıdır.

- Özerk üniversite katılımcı demokratik bir işleyişe sahip olmalıdır. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede tüm karar organları bu unsurların katılımı ile aşağıdan yukarıya doğru seçim ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilecek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır. Seçilmiş, yetkili ve sorumlu kurullar eliyle, her düzeyde denetime açık bir yönetsel anlayış geliştirilmelidir. Kendi iç yapısında özerk olan üniversitenin topluma karşı sorumluluğunu yerine getirebilmesi için etkileşim kanallarının kurulması önemlidir. Yerel ve ulusal düzeyde oluşturulacak platformlarla etkileşim kurumsallaştırılabilir.
- Üniversiteler, mali yönden kamu desteğinde ve sınırlı (denetlenebilir, hesap verilebilir, saydamlık, şeffaflık esastır) bir özerklik içinde tanımlanabilir. Üniversite gereksinim duyduğu mali kaynakları hükümete bildirerek ve ayrılan kamu paylarını yine kamusal denetim içinde kendi öncelikleri çerçevesinde kullanabilmelidir. Her üniversite üyesi için bilgi alma hakkı saklı kalmak üzere, ulaşılabilirlik, açıklık ve yetkili organlar eliyle hesap sorulabilir bir düzenleme yapılmalıdır. Üniversitelere genel bütçe dışında, belediyeler ve il özel idareleri de kaynak aktarıcı olabilmelidirler. Bu bağlamda üniversiteler piyasa koşulları söyleminden uzak tutularak asli amaçları doğrultusunda parasız ve nitelikli eğitim - öğretimle sorumlu kılınmalıdır.
- Akademik özgürlüğe ilişkin bireysel sorumluluklar, akademik değerlendirme kısıtları, etik ilkeler, iş güvencesi ve işten ayrılma koşullarının adil ve açık biçimde düzenlenmesi gereklidir.
- Üniversite çalışanlarını temsil eden örgütlerin eğitim - öğretim ve bilim alanındaki ilerlemelere katkıda bulunabilecek bir güç olarak değerlendirilerek tanınmaları ve diğer bileşenlerle birlikte genel üniversite politikalarının belirlenme ve uygulanma sürecinde önerilerine dikkat edilmeleri gereği açıktır.
- Üniversitemizde her alan ve düzeyde sarf edilen emeğin; güvence içinde, liyakat, kamusal aidiyet ve etik anlayış çerçevesinde değerlendirilebildiği; bireysel akıl ve yeteneklerimizi, yaratıcılığa dönüştürebilecek, gelişmeye açık ve “insan” odaklı bir çalışma ortamının gerçekleştirilebildiği; bu bağlamda bilimsel özgürlüğün sınırlandırılmasına hiçbir koşulda izin vermeyen; karar süreçlerinde ilgili tüm bileşenlerin söz sahibi kılındığı özerk, demokratik katılımcı bir üniversite ortamında; insanca yaşamaya olanak verebilecek maddi koşullar içinde çalışmak, üretmek ve paylaşmak temel ilke olmalıdır.
- Eğitim ve öğretim politikası ülkemizin sosyal ve ekonomik sorunlarına duyarlı, bilimsel, özgürlüğe sahip insan yetiştirecek anlayışta düzenlenmeli; düşünme, açıklama, tartışma, sorgulama, irdeleme, karar verebilme veya sonuç çıkarma gibi

bilim felsefesi ve bilimsel yönetimin içinde olan kavramların yanı sıra, davranış biçimi ve kültür kavramlarını da içermelidir. Bu düzenleme üniversiteler, meslek odaları ve ilgili toplum kesimleri ile birlikte yapılmalıdır.

- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakülteleri öğretim elemanı yetiştirme güçlüğü tehdidi altındadır. Bu fakültelerde çalışmakta olan Araştırma Görevlileri ve genç öğretim üyeleri ya bir ideal uğruna ya da yapacak daha iyi bir iş bulamadıkları için görevde olup, çoğu karşılıklarına çıkan ilk fırsatta üniversiteyi terk etmektedirler. Bu nedenle ücret koşulları başta olmak üzere devlet; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama fakültelerine yönelik öğretim üyeliği mesleğini cazip ve daha saygın hale getirecek yönde ivedi tedbirler alınmalıdır.
- Mühendislik, mimarlık, ve şehir planlama eğitimi ve öğretimi programlanırken Üniversiteler Yasası hazırlık aşamasında ve diğer süreçlerde üniversitelerimizin ve mutlaka TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki üniversitelerimizin yetiştirdiği mühendisleri, mimarları istihdam ettirilmesi için öneriler sunan, mesleki faaliyetlerini denetleyen, sicillerini tutan, meslek disiplinlerinin hangi alanlarında çalışabileceğini bilen, TMMOB ve bağlı Odalardır. TMMOB mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili bölümlerinde verilen eğitim ve öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.
- Yükseköğretim kurumları yönetici, öğretim elemanı ve memurları disiplin yönetmeliği, üniversitelerimizde akademik özgürlüğün oluşmasının önündeki engellerdendir. Tamamı katılımcı bir modelle yeniden düzenlenmelidir.
- Eğitim - öğretim politikaları ve üniversitelerin küreselleşme politikaları ve sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekanları olmalıdır.
- Üniversiteye girişin ortaöğretimden değil de dershanelerden geçiyor olması, eğitim düzeninin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öncesi eğitim-öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Her yaştaki yurttaşlara ömür boyu eğitim seçenekleri sunulmalı; meslek eğitimi ile genel kültür veren eğitim birleştirilerek bireylerin çok yönlü gelişmeleri sağlanmalıdır.
- Herkes için her düzeyde parasız, eşit ve kaliteli eğitim olanakları sağlanmalı, bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan payın artırılması, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmalı, üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmalıdır. Eğitimin ticarileşmesinin önüne geçecek yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması ülke ve toplum yararına olacağı açıktır. Dar gelirli yurttaşın eğitim hakkını zedeleyecek, parası olana herhangi bir imtiyaz/öncelik tanıyan girişimler kesinlikle kabul edilemez.

- Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
- Özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmeli; eğitimin dershaneler de dahil olmak üzere bir kâr kapısı olması engellenmelidir.
- Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, birlik vb. oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalı,, çalışanların denetiminin bir aracı olarak yaygınlaşması sağlanmalıdır.
- YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı, üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalı, tüm yönetim organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi olmalı; akademik kararlar akademik topluluğun tüm üyelerinin olabildiğince eşit katılımıyla alınmalıdır.
- TMMOB ve bağlı Odaları, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.
- Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu muhafazakârlaştırmaya yönelik tüm gerici uygulamalara son verilmelidir.
- Polis ve jandarma üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
- Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
- Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözülmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir. Öğretim üyelerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, endüstri, mekatronik, bilgisayar programcılığı vb. mühendislik eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgüllüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitim ve öğretim programları çağdaş teknolojiye ve bilim politikalarına uygun olarak emekten ve halktan yana yeniden düzenlenmelidir.

- YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
- Bilimiteknolojiye, teknolojiyi uygulamaya dönüştüren mühendislerin daha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
- Çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.
- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
- Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.
- Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dahil olmalıdır.
- Akademik yükseltmelerde uygulanan puanlama sistemi ülkemiz üretimine katkıyı artırıcı bir hale getirilmelidir. Bilim tarihimizin gelişimini sağlıklı bir biçimde sağlamak ve ülkemiz yararına yönelik yurtdışı yayınlar kadar ulusal yayınlar da özendirilmelidir.
- Kaliteyi artırmak için, çağdaş ölçütleri içeren ulusal akreditasyon çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve yaşama geçirilmelidir. Bu konuda ülke koşullarımıza uyarlanmış akreditasyon ölçütleri ve ulusal örgütlenmeler temel hedef olmalıdır.
- Halen ülkemizde yabancı mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin serbest dolaşımı için gerekli rekabet koşulları yoktur. Teknik - hukuki ve mesleki mevzuatlar yetersizdir. Toplumun korunması, mesleğin ve meslek mensubunun geliştirilmesi, meslek örgütlerinin denetim yetkisinin artırılması açısından birçok düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu koşullar ve mesleki faaliyetlerimizin ülkemizin gelişimine ve topluma olan etkileri göz önüne alındığında, konu meslek odaları ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından kapsamlı bir şekilde tartışılarak uluslararası platformlara bu şekilde gidilmelidir.
- Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Odaların üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
- Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.

- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.

7.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 3

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 3_: Anadilde eğitim, evrensel insan hakları çerçevesinde tartışmasız bir haktır. Demokratik hukuk devletinin mutlaka bu meşru talepleri desteklemesi gerekmektedir. Anadil bir hak olmasının yanı sıra, eğitimde fırsat eşitliği ve toplumunun bilgiye en kolay erişim aracıdır. Bir dilin yaşaması o dilin kamusal alanda kullanılmasıyla mümkündür.

Karar Önergesi 3.1: Vazgeçilmez bir insan hakkı olan anadilin kullanılması ile ilgili baskı ve engellenmelerin kaldırılması ve anadilde eğitim için TMMOB çalışmalarında aktif rol alır.

Karar Önergesi 3.2 : TMMOB anadili bir insan hakkı olarak görür ve kamusal alan da anadilin kullanılmasını savunur.

8.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 17

Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik özgürlük; bilim insanlarının mevcut egemen öğretilerle kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ifade eder. Akademik özgürlük bilim insanı için sınırlandırılmaz bir temel haktır. Özerklik ise kurumsal bir yetki olup, üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyetleri bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir. Bu bağlamda TMMOB, YÖK'ün kaldırılmasını, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmasını, üniversitelerin akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmasını, tüm yönetim organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi olması gerektiğini savunur ve bunun için mücadele eder.

9.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 18

EĞİTİM HAKKI - ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ

TMMOB; çok sayıda niteliksiz mühendis, mimar, şehir plancısı yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmesi gerektiğini; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmasını; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılması için yasama organlarına baskı oluşturur.

10.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 19

TMMOB; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, endüstri, mekatronik, bilgisayar programcılığı vb. mühendislik eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgüllüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmesi talebini sürdürerek diğer emek örgütleriyle birlikte mücadele eder.

11.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 20

TMMOB ve bağlı Odaları, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.

12.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 21

TMMOB; herkes için her düzeyde parasız, eşit ve nitelikli eğitim olanakları sağlanmasını; bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan payın artırılmasını; eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmasını; üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi uygulamalar kaldırılmasını; dar gelirli yurttaşın eğitim hakkını zedeleyecek, parası olana herhangi bir imtiyaz/öncelik tanıyan girişimler kesinlikle kabul edilememesi gerektiğini; özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmesini; eğitimin dersaneler de dâhil olmak üzere bir kâr kapısı olmasının engellenmesi gerektiğini savunur. Eşit, parasız, nitelikli ve KAMUSAL eğitim için mücadele eder.

13.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 10

Eğitim ve öğrenim hakkı dil, din ve ırk farkı gözetilmeksizin temel yurttaşlık hakkıdır. Bu temel hakkın kullanılması için eğitim alanı, laik, bilimsel ve demokratik düşünceler ışığında, ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

14.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

EĞİTİMİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Demokrasi gerçek anlamını ancak özgür yurttaşların bilincinde bulur ve gelişir. Çağdaş anlamda eğitimin amacı, bilimsel düşünme yetisine sahip, sorgulayıcı, araştırmacı, yaratıcı ve

özgür düşünüp karar verebilme bilincine erişmiş bireyler yetiştirmek ve bu taban üzerinde toplumsal gelişmeyi sağlamaktır. Totaliter yöntemlerle yönetilen toplumlarda ise eğitim özgür yurttaşlar yerine otoriteye ve onun temsil ettiği ideolojiyi sorgulamadan kabul eden tek tip bir toplum oluşturmaya yönelir. Bu nedenle eğitim, temel eğitimden yüksek öğrenime, ana okullarından meslek edinme ve geliştirme eğitimlerine kadar yaşamın her alanında bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitim ve öğrenim hakkı dil, din ve ırk farkı gözetilmeksizin temel yurttaşlık hakkıdır. Bu temel hakkın kullanılması için eğitim alanı, laik, bilimsel ve demokratik düşünceler ışığında, ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

ÖNERİLER

Bu düşünceler ışığında;

- Eğitim ve öğrenimin her kademesi 22 yaşına kadar (yaş sınırlaması olmamalı), hiçbir ayrıcalık gözetilmeden devlet tarafından parasız olarak sağlanmalıdır.
- Eğitim müfredatında yer alan, başka halkları, kültürleri, inanç ve dinleri aşağılayan tüm ırkçı, gerici, sovenist, milliyetçi ifadeler, tamamen ayıklanmalı, mevcut talim • terbiye kurulunun lagvedilmeli,, eğitim mufretadı eğitim emekçilerinin ve örgütlerinin, meslek odalarının içinde yer aldığı bağımsız komisyonlara tarafından hazırlanmalıdır
- Devlet dini eğitimin tarafı olamaz. Devlet himayesinde dini eğitim veren bütün okul, kurs vb. kurumlar kapatılmalıdır. Din dersleri eğitim programı içinde sosyolojik bakış açısı ile bilimsel bir çerçevede Dinler Tarihi ve Felsefesi öğretimi şeklinde seçmeli olarak verilmelidir.
- Yurttaşlığın gerçek anlamını ve içeriğini gençlere kavratacak Yurttaşlık Bilgisi, İnsan Hakları ve Özgürlükleri vb. ders olarak uygun bir şekilde işlenmelidir.
- Eğitim programlarında çocuk, çevresini ve toplumu tanımaya yönlendirilmeli, özgür bir kişilik bilinci verilmelidir. Özellikle kimsesiz, yoksul çocukların, tutuklu ve hükümlülerin çocuklarının eğitiminde çıkabilecek problemler devlet kontrolü altında giderilmeli ve yardımcı olunmalıdır.
- Orta öğretimde öğrencileri yeteneklerine göre yönlendirebilecek eğitilmiş, uygun nitelik ve nicelikte danışman ve rehberlik kadroları açılmalıdır. Mesleki - teknik ve yüksek öğrenime yönelik olarak ikili yapı geliştirilerek yeniden düzenlenmelidir.
- Eğitim programlarının hazırlanması MEB'in tekelinden çıkarılarak, üniversitelere ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlara bırakılmalıdır. Tespit edilen plan ve programlar MEB tarafından uygulanmalı ve demokratik kurumların denetimine açık olmalıdır.
- Eğitim kadrolarının ekonomik sorunları insanca yaşayabilecekleri ve hak ettikleri seviyede çözülerek, zamanlarını tamamen eğitime vermelerinin koşulları yaratılmalıdır. Bilimsel yayınları izleme ve meslekte gelişmeye dönük kurslar devlet tarafından desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- Gençlerin ve eğitim kadrolarının demokratik bir hak olarak örgütlenme ve kendini ifade etmelerinin önündeki tüm engeller ve kısıtlayıcı uygulamalar kaldırılmalı ve bu hakların kullanılması yasalarla güvence altına alınmalıdır. Bu demokratik ve örgütlü yapıların eğitim alanında söz hakları olmalıdır. Özellikle gençleri potansiyel

suçlu olarak gören anlayışlar terk edilmeli, gençliğin onurunu kırıcı baskılara son verilerek, güvenlik güçlerinin eğitime müdahalesi önlenmeli ve özel güvenlik birimleri de kaldırılmalıdır.

- Ülke kaynakları akılcı kullanılarak, eğitime en büyük pay ayrılmalıdır. Savaşa, vakıf okullarına ve Diyanet kurumlarına ayrılan paylar eğitime aktarılmalıdır.
- Herkesin anadilini geliştirme ve anadilinde eğitim yapma hakkının fiilen gerçekleştirilmesi için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.
- Eğitim amacı gütmeyen ve birer ticari kuruluş haline gelmiş olan özel dershaneler ve okullar kapatılmalıdır. Devlet, okullarda eğitim ve öğretim seviyesini ve kalitesini yükselterek toplumun özel okul ve dershanelere olan gereksinimini ortadan kaldırmayı amaçlamalıdır.
- Ailenin eğitiminden başlayarak, eğitim alanında çocuğun kişiliğinin özgürce gelişmesini engelleyen otoriter disiplin anlayışı terk edilerek, her türlü onur kırıcı davranışa son verilmelidir. Görsel medyanın çocuk psikolojisine yaptığı olumsuz etkiler göz önüne alınarak, şiddet içeren ve toplumsal ahlaki değerlere aykırı yayınlar yasaklanmalıdır.
- Ülkede var olan eğitim eşitsizliklerinin kaldırılması için özellikle bu bölgelere öncelik verilerek daha fazla eğitim olanakları devlet tarafından sağlanmalıdır.
- Bugünkü yapısıyla Yüksek Öğrenim Kurumu kaldırılarak, özerk ve demokratik bir üniversite yasası hazırlanmalıdır.
- Özellikle yüksek öğrenim gençliğinin sosyal gereksinimleri ücretsiz olarak karşılanmalıdır. Üniversite harçları, eğitime katkı payı, yardım gibi eğitime ayrıca kaynak yaratma uygulamaları kaldırılmalıdır.
- Ülke geleceğinde önemli bir rol oynayan üniversitelerin bilimsel, toplumsal, siyasal ve kültürel alanlardaki araştırma, geliştirme, tartışma, bilimsel ve toplumsal üretim merkez ve platformu haline dönüşmesinin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.
- Üniversitedeki döner sermaye sistemi kaldırılarak, üniversite, sanayi, meslek örgütleri ve diğer bilimsel kurumlar arasındaki işbirliğini geliştirecek yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Üniversitelerin ticari kurumlar haline gelmesi önlenmeli ve uygulanmakta olan her türlü özelleştirme girişimine son verilmelidir.
- Üniversiteler toplumsal gereksinimlere göre gerekli altyapısı hazırlanarak açılmalı, tamamen politik amaçlarla altyapısı oluşturulmadan yeni üniversite açılmasına son verilmelidir.
- Üniversiteler arasındaki altyapı eşitsizliği bölgesel ayırım yapılmaksızın giderilmelidir. Üniversiteye giriş sınavları ortadan kaldırılarak üniversiteye erişim herkes için eşit kılınmalıdır.
- Yeni üniversitelerin ve bölümlerin açılması Türkiye'nin ihtiyaçları gözetilerek yapılmalı, siyasi ve politik nedenlerle yeni üniversite ve bölümlerin açılmasının önüne geçilmesi
- Eğitim sistemi, öğrencilerin yetenek ve becerilerini açığa çıkarıcı ve geliştirici bir biçimde düzenlenmelidir.

15.)

İZMİR/ ÖNERGE NO:2

EĞİTİM HAKKI

Eğitim insanın zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar ve bilgilerin kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Bu nedenlerle eğitim, bir ülkenin geleceğinin temel taşlarının en önemlisidir. Gelişmekte olan ülkeler için temel sorun, eğitimde kendi ulusal norm ve standartlarını yaratabilmektir. Demokrasi gerçek anlamını ancak özgür yurttaşların bilincinde bulur ve gelişir. Çağdaş anlamda eğitimin amacı, bilimsel düşünme yetisine sahip, sorgulayıcı, araştırmacı, yaratıcı ve özgür düşünüp karar verebilme bilincine erişmiş bireyler yetiştirmek ve bu taban üzerinde toplumsal gelişmeyi sağlamaktır. Totaliter yöntemlerle yönetilen toplumlarda ise eğitim özgür yurttaşlar yerine otoriteye ve onun temsil ettiği ideolojiyi sorgulamadan kabul eden tek tip bir toplum oluşturmaya yönelir. Bu nedenle eğitim, temel eğitimden yüksek öğrenime, meslek edinme ve geliştirme eğitimlerine kadar yaşamın her alanında bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitim ve öğrenim hakkı dil, din ve ırk farkı gözetilmeksizin temel yurttaşlık hakkıdır. Bu temel hakkın kullanılması için eğitim alanı, laik, bilimsel ve demokratik düşünceler ışığında, ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir. Eğitimde yaşanan olumsuz gelişmeler mevcut siyasi iktidar döneminde hız kazanmış, yasal değişiklikler ve idari kararlarla otoriter ve piyasacı bir egemenlik sağlanması hedeflenmiştir. Parasız, nitelikli eğitim; özerk, bilimsel, demokratik üniversite; sağlıklı, güvenli barınma ve ucuz ulaşım isteyen öğrencilere zorbaca saldırılmaktadır. Kampuslar, idare ve polisin cemaatçi örgütlenmelerinin desteklediği alanlar haline dönüştürülmektedir. Neo-liberal dönüşümün genel felsefesine uygun biçimde, eğitim alanında da özelleştirmeler ve piyasa işleyişine bağımlı politikalar göze çarpmaktadır. Yoksul kesimler eğitimin her aşamasından, özellikle yükseköğretimden dışlanırken üniversite sayısında çarpıcı artışlar söz konusudur. 2003'ten 2010'a, üniversite sayısı 78'den 141'e çıkarak % 81 oranında artış göstermiştir. Altyapı ve öğretim kadrosu sorunları çözülmemiş "her İl'e üniversite" furyası, eğitimde düzey düşmesine ve eğitimli işsizliği artırıcı bir uygulama olmuştur.

AKP döneminde, benzer sorunlar mühendislik alanlarında da görülmekte, yeni bölüm ve fakülteler açılırken mühendislik eğitiminin temelini oluşturan birçok konuya özen gösterilmemektedir. Üniversite eğitiminin temel unsuru olan teori ve pratiğin uyumunun eğitim sürecinde kavranabilmesi için gerekli olan alt yapının sağlıklı olmaması yanı sıra yeni esnek eğitim modellerinin mühendislik disiplinlerine sokulmaya çalışıldığı görülmektedir. Endüstri mühendisliği eğitim programının piyasalaştırılmasının yeni bir biçimi olan "uzaktan eğitim" uygulaması buna bir örnektir. Yine, bütün teknik yüksekokullar kapatılıp, adları Teknoloji Fakülteleri haline getirilerek bilimsel gerçeklerden uzak, kaos yaratacak düzenlemelere imza atılmaktadır.

Öneriler

1. Eğitim - öğretim politikaları ve üniversitelerin küreselleşme politikaları ve sermaye isteklerine göre yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
2. Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak yeniden üreten eğitim yapısı terk edilmeli; üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekanları olmalıdır.
3. Her yaştaki yurttaşlara ömür boyu eğitim seçenekleri sunulmalı; meslek eğitimi ile genel kültür veren eğitim birleştirilerek bireylerin çok yönlü gelişmeleri sağlanmalıdır.
4. Eğitimde ölçme - değerlendirme yöntemi bir sürecin parçası olarak ele alınmalıdır.
5. Herkes için her düzeyde parasız, sınavsız, eşit ve nitelikli eğitim olanakları sağlanmalı, bu kapsamda eğitime ve bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan payın arttırılması, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanamayanlar için burs, teşvik ve lehte ayrımcılık politikaları uygulanmalı, üniversitelerde harç, ikinci öğretim, yaz okulu, giriş sınavı gibi uygulamalar kaldırılmalıdır.
6. Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
7. Özel okullara ve vakıf üniversitelerine bütçeden pay ayrılmasına, teşvik ve öncelik politikalarına son verilmeli; eğitimin dershaneler de dahil olmak üzere bir kâr kapısı olması engellenmelidir.
8. Temel eğitim zorunlu ve 11 yıl olmalı, zorunlu din dersleri kaldırılmalı, herkese anadilinde eğitim imkanı sağlanmalı, şoven ve asimilasyoncu eğitime son verilmesi, müfredattaki ırkçı, cinsiyetçi, militarist, dinci yaklaşımlar ayıklanmalıdır.
9. Meslek liseleri ara teknik eleman yetiştirmeye yönelik olarak yeniden planlanmalı, meslek ve teknik lise mezunlarının üniversiteye girişleri önündeki engeller kaldırılmalıdır. Gençlerin meslek liselerini tercih etmeleri teşvik edilmelidir.
10. Okullar ve üniversiteler demokrasi kültürünün ve çevre duyarlılığının kazanıldığı, yerleştiği ve geliştiği kurumlar haline getirilmeli; eğitim kurumlarında sendika, dernek, birlik vb. oluşumların özgürce örgütlenmesinin önündeki engeller kaldırılmalı, bu yapılar karar mekanizmalarında yer almalı, çalışanların denetiminin bir aracı olarak yaygınlaşması sağlanmalıdır.
11. YÖK tasfiye edilmeli, üniversite sisteminin planlama ve koordinasyonu seçilmiş üniversite temsilcilerinden oluşan bir kurula bırakılmalı, üniversiteler akademik, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmalı, tüm yönetim

organlarında öğretim elemanı, öğrenci, çalışan temsilcileri söz ve karar sahibi olmalı; akademik kararlar akademik topluluğun tüm üyelerinin olabildiğince eşit katılımıyla alınmalıdır.

12. TMMOB ve bağlı Odaları, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin görüş ve önerileri alınmalıdır.
13. Başta eğitim sistemi olmak üzere toplumu muhafazakârlaştırmaya yönelik tüm gerici uygulamalara son verilmelidir.
14. Polis, jandarma ve özel güvenlik görevlisi üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
15. Planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
16. Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözülmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir. Öğretim üyelerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.
17. Mühendislik eğitiminin bilimsel gereklerine ters bir biçimde müfredata koyulan, endüstri mühendisliği eğitiminin piyasalaştırılması anlamına gelen “uzaktan eğitim” ve mühendislik mesleğinin bilimsel özgünlüklerini hiçe sayan “teknoloji fakülteleri” uygulamalarına son verilmelidir.
18. Mühendislik, mimarlık ve şehir planlamacılığı eğitim ve öğretim programları çağdaş, teknolojiye ve bilim politikalarına uygun, çevre duyarlılığını artırıcı yönde emekten ve halktan yana yeniden düzenlenmelidir.
19. Uygulama, mühendislik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Teorik bilgiler laboratuvar uygulamaları ile desteklenmelidir.
20. YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
21. Bilimi teknolojiye, teknolojiyi uygulamaya dönüştüren mühendislerin daha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
22. Çok sayıda niteliksiz mühendis yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu teknik

eleman yetiştirilmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, nitelik eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.

23. Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.
24. Devlet dini eğitimlerden elini çekmeli: imam hatip liseleri ve ilahiyat fakülteleri kapatılmalıdır.
25. Üniversite çevrelerinde üniversite olanakları kullanılarak oluşturulan teknoloji bölgelerinde öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılmasına son verilmelidir.
26. Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dahil olmalıdır.
27. Mühendislik hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Oda üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
28. Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.
29. Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
30. Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.

16.)

KOCAELİ/ ÖNERGE NO:2

Eğitim

YÖK kaldırılmalı, özerk demokratik bir üniversite yasası hazırlanmalıdır.

- Üniversitelerdeki döner sermaye sistemi kaldırılmalı, üniversiteler ticari kurumlar olmaktan çıkarılmalıdır.
- Üniversiteler altyapısı açılarak hazırlanmalı tamamen politik amaçlarla üniversiteler açılmalıdır.
- Eğitime ayrılan pay artırılmalı, hereksin anadilde eğitim yapması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

17.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 10

EĞİTİM HAKKI

- Mevcut eğitim sistemi derhal terk edilerek toplumsal fayda temelli eğitim sistemine geçilmelidir.
- Eğitimin varlığı birey olmalıdır. Bireye bakış açısı eğitim sisteminin tüm öğelerini etkileyecektir.
- Eğitim disiplinler arası bir bilimdir. Bu bağlamda her bilim dalının, konu alanının ve eğitimle doğrudan ilişkili olan psikoloji, sosyoloji, hukuk v.b. disiplinlerin bilgi ve yöntemleri arasındaki bütünlüğün sağlanması gereklidir.
- Eğitim sistemini işletenler bölümünün en etkili öğelerinden biri de öğretmen, yönetici ve eğitim hizmetlileridir. Kurulan eğitim sisteminin dayandığı felsefeye inanan, onu bilen uygulayan ve savunan öğretmen, yönetici ve eğitim hizmetlisi yetiştirip görevlendirmek, sistemin etkili ve verimli işlemesi için kaçınılmazdır. Yani sistemin savunduğu felsefeyle sistemi işletenlerin felsefeleri birbirlerine ters düşmemelidir. Ters düşmesi durumda sistem entropiye yönelecek ve çökecektir.
- Din konusu, eğitim sisteminin bir parçası olmamalıdır.
- Dershaneler kaldırılmalıdır. Dünyanın hiçbir ülkesinde olmadığı kadar neredeyse normal okullardan çok dershanenin olduğu ülkemizde öğrencilerin her alanda yetersiz ve etkin olmayan bir eğitim ile öğrencilerin zamanı ve beyinsel zenginleşmesi elinden alınmaktadır.
- Üniversiteye giriş bir iki seanslı sınava endekslenmemelidir. Öğrencinin bilimsel proje ve sosyal başarıları belirli oranda sisteme ilave edilebilir. Sonuç olarak ülkemizin milli bir sorunu olan geleceğin sağlıklı yetişmiş ve her yönü ile donanımlı geleceği olan insan yetiştirme konusu halen sorunlu olmaya devam etmektedir. Sorunun siyaset üstü yaklaşımla çözülememesi beraberinde bugün yaşanan pratik sonuçları doğurmuştur. Siyaset bu kadar eğitim dokusu ile oynamasaydı kesinlikle bugün bu konular daha az konuşulacaktı. Her şeyden önce insanına güvenen bireyler ve güven toplumları oluşturabilmemiz gerekliliği açıkça görülmektedir.

18.)

VAN/ ÖNERGE NO: 2

GEREKÇE: Anadilde eğitim, evrensel insan hakları çerçevesinde tartışmasız bir haktır. Demokratik hukuk devletinin mutlaka bu meşru talepleri desteklemesi gerekmektedir. Anadil bir hak olmasının yanı sıra, eğitimde fırsat eşitliği ve toplumunun bilgiye en kolay erişim aracıdır. Bir dilin yaşaması o dilin kamusal alanda kullanılmasıyla mümkündür.

Karar Önergesi a) Vazgeçilmez bir insan hakkı olan anadilin kullanılması ile ilgili baskı ve engellenmelerin kaldırılması ve anadilde eğitim için TMMOB çalışmalarında aktif rol alır.

Karar Önergesi b) TMMOB anadili bir insan hakkı olarak görür ve kamusal alan da anadilin kullanılmasını savunur.

5- BASIN VE YAYIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 6

Özgürlükler

TMMOB;

1. Anayasa ve Yasalardaki “Basın ve Yayın Özgürlüğünü” kısıtlayan maddelerin kaldırılması yönünde fikir sunarak, kamuoyu oluşumuna katkı sunmalıdır,
2. İnternetin özgür kullanımını kısıtlayan filtre v.b. yöntemlerin konulmaması için hükümete uyarılarda bulunmalıdır,
3. Gazetecilik mesleğinden dolayı tutuklanmış ve cezaevine atılmış gazetecilerle dayanışma göstermelidir,

2.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

BASIN ve YAYIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1. Basın ve yayın özgürlüğü;
 - a) Düşünceyi ifade özgürlüğü,
 - b) Bilgi ve düşünceyi araştırma, elde etme ve yayma hakkından kaynaklanır, ve
 - c) Katılımcı demokrasinin en temel unsurlarındandır.

Basın ve yayın özgürlüğünü sağlamak için;

1. Anayasa ve yasalarda basın ve yayın özgürlüğünü kısıtlayıcı her türlü hüküm kaldırılarak mevzuat imzalanmış olan uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmelidir.
2. Genellikle devlet kurumlarından ve yetkililerinden kaynaklanan her türlü kısıtlama, tehdit ve baskı girişiminin cezalandırılması yasal hükme bağlanmalıdır.
3. TRT, AA ve RTÜK’ün siyasi iktidarın vesayetinden kurtulmalarını sağlayacak, özerk kurumlar haline gelmeleri için gerekli yasal tedbirler alınmalıdır.
4. Medya tekelleri yerine, yerel medya kurumları ve özellikle ticari kazanç gözetmeyen kamu yayıncılığı teşvik edilmelidir.
5. Radyo ve TV habercilerinin sarı basın kartı almasını engelleyen mevzuat hükümleri kaldırılmalıdır.
6. Medya tekellerinin sektörde çalışanları sendikasılaştırma yönündeki baskılarına karşı önlem alınmalıdır.

3.)

İZMİR/ÖNERGE NO:2

BASIN, YAYIN VE İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI

Basın ve yayın özgürlüğü; düşünceyi ifade özgürlüğü, bilgi ve düşünceyi araştırma, elde etme ve yayma hakkından kaynaklanır ve katılımcı demokrasinin en temel unsurlarındandır. Basın ve yayın yolu ile düşünceyi ifade ya da doğru haber alma özgürlüğünün kısıtlanması ya da yasaklanması; toplumu oluşturan bireylerin farklı düşünceleri ve toplumu ilgilendiren haberleri öğrenmelerini ve sağlıklı bir senteze ulaşmalarını, Kendi düşüncelerini topluma ulaştırabilmelerini, Kendilerini ve toplumu doğrudan ilgilendiren kararların oluşumuna katılmalarını engeller. Ülkemizde; basın ve yayın özgürlüğü Anayasa'nın başlangıç ilkelerinden başlayarak, Terörle Mücadele Yasası, RTUK Yasası ve ilgili ilgisiz 150 civarında yasanın kısıtlayıcı hükümleri ve idarenin yasadışı uygulamaları ile fiilen ortadan kaldırılmış durumdadır. Sistemin muhalif ya da zararlı kabul ettiği düşünceler ifade edildi diye gazete toplatma, kapatma ya da bombalama, kitap toplatma ya da yakma, radyo ve W istasyonlarını kapatma, canlı yayın sırasında müdahale, tutuklama, tehdit ve öldürmeler günlük olağan uygulamalar haline gelmiştir. Düşünce, basın ve yayın özgürlüklerine çizilen sınırlar nedeniyle ülkemizde; kendisini, şikayet, özlem ve taleplerini ifade etmeleri önündeki yasal, demokratik ve barışçıl kanalların kapatıldığı, yönetim seçeneklerini o kanallardan topluma sunmaları yasaklanmış yazan, çizen ve düşünen kişilerin suç işlemekten başka yolu kalmamıştır. Bu kişilerin sistem tarafından o dönemin modasına uygun biçimde “solcu”, “komünist”, “terörist” ya da “bölücü” olarak nitelendirilmeleri aslında düşüncelerini ifade etmeye çalışıyor oldukları gerçeğini değiştirmez. Devletin TRT ve AA üzerindeki vesayeti hem halkın doğru haber edinme hakkını hem de resmi görüş dışındaki düşüncelerin ifade özgürlüğünü engellemektedir. Ulusal Basın ve yayın kurumlarında devletin desteği ile yaratılan tekelleşme halkın düşünce ifade ve doğru haber alma haklarını tehdit eder düzeye ulaşmıştır. Teşvik uygulamaları, brifingler ve benzeri yöntemlerle siyasi iktidarın doğrudan etkisi altında bulunan tekeller dağıtım sektörünü de denetimleri altına almaları sayesinde istenmeyen herhangi bir düşüncenin, haberin topluma ulaşmasını engellemeye hizmet eden önemli bir mekanizma oluşturmuşlardır. Yerel radyo ve TV kuruluşlarının sayısında yaşanan patlama toplumda çok sesliliğin gelişmesi için önemli bir potansiyel oluşturmakla birlikte, RTÜK tarafından uygulanan yasa dışı baskılar, ihale yöntemiyle yayın kanallarının parası olana tahsisi, büyük sermaye ve medya tekellerinin baskısı bu kuruluşların bağımsız varlığını tehdit etmektedir.

Öneriler

1. Her yurttaşın haber alma ve diğer insanlarla iletişim kurma hakkı anayasal güvence altına alınmalıdır.
2. Anayasa ve yasalarda basın ve yayın özgürlüğünü kısıtlayıcı her türlü hüküm kaldırılarak mevzuat imzalanmış olan uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmelidir.

3. Genellikle devlet kurumlarından ve yetkililerinden kaynaklanan her türlü kısıtlama, tehdit ve baskı girişiminin cezalandırılması yasal hükme bağlanmalıdır.
4. TRT, AA ve RTÜK'ün siyasi iktidarın vesayetinden kurtulmalarını sağlayacak, özerk kurumlar haline gelmeleri için gerekli yasal tedbirler alınmalıdır.
5. Medya tekelleri yerine, yerel medya kurumları ve özellikle ticari kazanç gözetmeyen kamu yayıncılığı teşvik edilmelidir.
6. Radyo ve TV habercilerinin sarı basın kartı almasını engelleyen mevzuat hükümleri kaldırılmalıdır.
7. Medya tekellerinin sektörde çalışanları sendikasızlaştırma yönündeki baskılarına karşı önlem alınmalıdır.
8. İnsan iletişim ve haber alma kanallarından internet vb. uygulamaların sınırlandırılması ve filtrelenmesinin önündeki tüm engeller kaldırılmalı, haber alma ve iletişim kurma hakkı Devlet tarafından sağlanmalıdır.

D - DEMOKRASİNİN İŞLEYİŞİ

1.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişimin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

2.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

3.)

İZMİR/ÖNERGE NO: 1

Demokrasinin İşleyişi

Demokrasinin gelişimine ve temel ilkelerine baktığımızda demokrasinin işleyebilmesi için Siyasi Partiler, Seçimler, Yasama, Yürütme, Yargı ve güçler ayrılığı çerçevesinde bir sürecin varlığı ve devamlılığı gereklidir. Ancak temel hakların ve özgürlüğün varlığı esas alan bir anayasa ve yasalar, katılımcılığa önem veren siyasi partiler, halkın özgür iradesine göre oluşmuş adaletli seçim sistemi, bağımsız yargı ve şeffaf yürütme ile demokrasinin işleyişi sağlıklı olabilir.

1. SİYASAL PARTİLER

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:18

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların

mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ülkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel • toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/ faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle

Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için;

- Siyasi Partiler Yasası değiştirilmelidir.
- Halkın siyasi görüşleri doğrultusunda hiçbir engelle karşılaşmadan siyasi partilere üye olması ve çalışma yürütmesi önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalıdır; bu güvence için uluslararası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzeltmeler yapılmalıdır;
- Parti genel başkanlarını aşırı yetkilerle donatan tüzük hükümleri iptal edilmelidir.
- Partiler sivil toplum örgütleri, DKÖ ve sendikalarla organik ilişkiler kurabilmelidirler;
- Partilerin ekonomik kaynakları ve harcamaları saydamlaştırılmalı, üyelerin, halkın denetimi etkinleştirilmelidir.
- Partilerin politikalarının belirlenmesinde parti içi demokrasi ve üyelerin söz, karar sahibi olması sağlanmalıdır. Üyelerin parti çalışmaları, yönetim ve denetime, geniş ölçüde katılmaları sağlanmalı; yönetici diktasının kurulmasını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yüz kızartıcı suç işlememiş, siyasi nedenlerle mahkum edilmiş kişilere parti kurma ve yöneticilik yapma hakları sağlanmalıdır.
- Irkçı, gerici, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı partilerin kurulmasına izin verilmemelidir.

- Kadınların, toplum yaşamına ve siyasete aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir.
- Partilerin hazine yardımlarından adil şekilde yararlanması sağlanmalıdır

2.)

ANKARA/ÖNERGE NO:1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder.

Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişimin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çekişme, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla

ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için;

- Siyasi Partiler Yasası değiştirilmelidir.
- Halkın siyasi görüşleri doğrultusunda hiçbir engelle karşılaşmadan siyasi partilere üye olması ve çalışma yürütmesi önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalıdır; bu güvence için uluslar arası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzeltmeler yapılmalıdır;
- Parti genel başkanlarını aşırı yetkilerle donatan tüzük hükümleri iptal edilmelidir.
- Partiler sivil toplum örgütleri, DKÖ ve sendikalarla organik ilişkiler kurabilmelidirler;
- Partilerin ekonomik kaynakları ve harcamaları saydamlaştırılmalı, üyelerin, halkın denetimi etkinleştirilmelidir.
- Partilerin politikalarının belirlenmesinde parti içi demokrasi ve üyelerin söz, karar sahibi olması sağlanmalıdır. Üyelerin parti çalışmaları, yönetim ve denetime, geniş ölçüde katılmaları sağlanmalı; yönetici diktasının kurulmasını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yüz kızartıcı suç işlememiş, siyasi nedenlerle mahkum edilmiş kişilere parti kurma ve yöneticilik yapma hakları sağlanmalıdır.
- Irkçı, gerici, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı partilerin kurulmasına izin verilmemelidir.
- Kadınların, toplum yaşamına ve siyasete aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir.
- Partilerin hazine yardımlarından adil şekilde yararlanması sağlanmalıdır.

3.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 2

Demokrasinin ana unsuru olan siyasi partilerin kendi içerisinde demokrasi yoktur. Bu sebeple siyasi partiler kanunu değişmeli, delegelik sistemi kaldırılmalı yerine aktif üyelik sistemi getirilmelidir. Seçimlerde ön seçim esas alınmalı lidere bağlı vekil sistemine son verilmelidir.

4.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 4

Toplumun tüm kesimlerinin katılımının sağlandığı bir parlamento için %10 seçim barajının kaldırılması, Siyasi Partiler Yasasının kişiler veya belli gruplar için değil Demokratik Değerler doğrultusunda değiştirilmesi gerekmektedir.

5.)

BURSA/ÖNERGE NO:1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder.

Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana

itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için;

- Siyasi Partiler Yasası değiştirilmelidir.
- Halkın siyasi görüşleri doğrultusunda hiçbir engelle karşılaşmadan siyasi partilere üye olması ve çalışma yürütmesi önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalıdır; bu güvence için uluslar arası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzeltmeler yapılmalıdır;
- Parti genel başkanlarını aşırı yetkilerle donatan tüzük hükümleri iptal edilmelidir.
- Partiler sivil toplum örgütleri, DKÖ ve sendikalarla organik ilişkiler kurabilmelidirler;
- Partilerin ekonomik kaynakları ve harcamaları saydamlştırılmalı, üyelerin, halkın denetimi etkinleştirilmelidir.
- Partilerin politikalarının belirlenmesinde parti içi demokrasi ve üyelerin söz, karar sahibi olması sağlanmalıdır. Üyelerin parti çalışmaları, yönetim ve denetime, geniş ölçüde katılmaları sağlanmalı; yönetici diktasının kurulmasını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yüz kızartıcı suç işlememiş, siyasi nedenlerle mahkum edilmiş kişilere parti kurma ve yöneticilik yapma hakları sağlanmalıdır.
- Irkçı, gerici, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı partilerin kurulmasına izin verilmemelidir.
- Kadınların, toplum yaşamına ve siyasete aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir.

Partilerin hazine yardımlarından adil şekilde yararlanması sağlanmalıdır

6.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 5

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 5: Demokrasinin aracı olan siyasi partilerin örgütsel işleyişleri demokratik değildir. Türkiye’de siyasi partiler şirket kültürü ile patronlar tarafından yönetilmektedir.

Karar Önergesi 5.1: TMMOB, siyasi partiler kanunu ile genel başkanların yetkilerinin kısıtlanması, parti tabanının geniş katılımlarıyla temsilcilerin belirlenmesi çalışmalarına destek verir. Parti tabanları seçtikleri Belediye Başkanları ve milletvekillerinin geri çağırma yetkisine sahip olmalıdır.

7.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 16

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 16: Demokrasinin aracı olan siyasi partilerin örgütsel işleyişleri demokratik değildir. Parti içi demokrasinin işlemesine engel olan hiyerarşik yapılar hem demokrasiye, hem de her türlü değişime kapalı olması nedeniyle değiştirilmelidir. Hiyerarşik yapılanmada herkesin eşit koşullarda doğrudan katılımı esas alınmalı, tabandakiler ve üst düzeydekiler arasındaki iletişim kopukluğu ortadan kaldırılmalıdır. Parti genel merkezi; tüzükte yer alan maddeler, seçim başarısızlığı veya genel merkezle uyumsuzluk gibi nedenlerle il veya ilçe teşkilatını görevden alabilmektedir. Taşra teşkilatının genel merkeze mutlak itaatinin söz konusu olduğu, parti içi demokrasi ilkesiyle çelişen bu tür uygulamalar kaldırılmalıdır

Karar Önergesi 16.1: TMMOB, Siyasi partiler kanunu ile genel başkanların yetkilerinin kısıtlanması ve parti tabanının geniş katılımlarıyla temsilcilerin belirlenmesi çalışmalarına destek verir.

Karar Önergesi 16.2: TMMOB, parti içi demokrasinin sağlanması konusunda yapılacak çalışmalara destek sunmalıdır

8.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 17

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 17: Siyasi partiler, hangi ideolojinin ve dinin temsilcisi olursa olsun, halkı temsil ettiği, ayırım gözetmeden herkese eşit mesafede olduğu ve halkın ihtiyaçlarının karşılanmasına hizmet ettiği sürece demokrasinin gelişimine katkı sağlayacaktır. Siyasi partilerin esas amacı halkın ihtiyaçlarına cevap vermek olmalıdır.

Karar Önergesi 17.1: TMMOB, ırkçı, gerici, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı partilerin kurulmasına izin verilmemesi yönündeki çalışmalara destek sunar.

9.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 18

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 18: Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için 'Siyasi Partiler Yasası' değiştirilmelidir. Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalı; bu güvence için uluslararası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda Avrupa normları uygulanmalıdır.

Karar Önergesi 18.1: TMMOB, 'Siyasi Partiler Yasası'nın değiştirilmesi ve siyasal partilerin kapatılmasının zorlaştırılması konusunda yapılan çalışmalarda STK - kurum ve kuruluşlara destek verir.

10.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 1

Seçim Barajları ve Siyasi Partiler Yasası

Türkiye’de gerek seçim barajı, gerek milletvekillerinin seçilme şekli, gerek siyasi partiler kanunundaki lider sultasına izin veren maddeler ve gerekse sadece 4 yılda bir oy verme ile demokrasinin olmayacağı gerçeğinden hareketle;

- Seçim barajı tamamen kaldırılarak herkesin kendi kafasındaki gerçek partiye oy vermesi sağlanmalı, Türkiye’nin gerçek seçmen profili ortaya çıkarılmalıdır. Küçük partilerinde milletvekili çıkarabilmesini sağlamak amacıyla 1960 lı yıllarda olduğu gibi milli bakiye sistemine geçilmelidir. Böylece küçük partilerin nitelikli kadroları meclise girerek kalite ve renk katacaktır.
- Milletvekili seçimleri zorunlu olarak önseçim şartıyla ve partinin o ildeki delegelerinin değil tüm üyelerinin oyları ile belirlenmeli ve 2.aşama olarak seçim günü milletvekili sıralamasını oy veren seçmen yapmalıdır.
- Seçmenler o kente hizmeti yeterli olmayan veya seçmen tabanı istemediği halde parti değiştirerek seçmen eğilimine ters düşen milletvekilini üyesi olduğu parti üyelerinin 3/5 çoğunluğunun imzalı ve noter onaylı belgesi ile geri çağırabilmelidir.
- Partiler parti programlarında ve seçim vaatlerinde yer almayan temel konularda yapacakları icraatlar için ve seçim vaadi ve programda olduğu halde yapılmayanlar için de referanduma gitmek zorunda olmalıdır. (örn. Nükleer santraller, YÖK ün kaldırılması vs.)
- Üniversiteler kendi rektörlerini doğrudan seçebilmelidir.
- İllerde hükümetlerin atadığı yandaş vali sakıncasını ortadan kaldırabilmek için ya objektif bir mekanizma kurulmalı ya da belli bir kritere sahip herkesin aday olabileceği bir sistemde o ilin seçmenlerinin seçeceği bir yola gidilmelidir.

11.)

GAZİANTEP / ÖNERGE NO: 6

Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için siyasi partiler yasası değiştirilmeli, parti genel başkanlarını aşırı yetkilerle donatan tüzük hükümleri iptal edilmelidir.

12.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

SİYASİ PARTİLER

1. Partilerin emekçi sınıf ve katmanları temsil edebilmelerinin önündeki sınırlamalar kaldırılmalıdır;
2. Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalıdır; bu güvence için uluslar arası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzeltmeler yapılmalıdır;

3. Partilerin iç işleyişleri üzerindeki sınırlamalar kaldırılmalıdır;
4. Partiler sivil toplum örgütleri, DKÖ ve sendikalarla organik ilişkiler kurabilmelidirler;
5. Partilerin yerel örgütlerini gençlik, kadın gibi özel örgüt birimlerini kurabilmeleri hızla sağlanmalıdır.
6. Partilerin ekonomik kaynakları ve harcamaları saydamlaştırılmalı, halkın denetimi etkinleştirilmelidir.
7. Partilerin politikalarının belirlenmesinde parti içi demokrasiyi ve üyelerin söz, karar ve girişim sahibi olmasını sağlayacak, parti çalışmalarına yönetime, denetime, geniş ölçüde katılmaları sağlanmalıdır. Partilerde yönetici diktasının kurulmasını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
8. Partiler toplumla yaygın ve sürekli etkileşim kurabilmeli, politikalarını dayandıkları toplum kesitleriyle birlikte oluşturabilmeli, alacakları kararların hazırlayacakları yasaların geçerliliğini böyle bir iletişim ve etkileşim sürecinde önceden ölçebilmelidirler.
9. Yüz kızartıcı suç işlememiş olmak şartıyla siyasi nedenlerle mahkum edilmiş kişilerin parti kurma ve partilerde yöneticilik yapma hakları sağlanmalıdır.
10. Irkçı, gerici, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı partilerin kurulmasına izin verilmez.
11. Kadınların, toplum yaşamına ve siyasete aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir.
12. Partilerdeki disiplin kurulları yerine bağımsız siyasal biryargı kurumu oluşturulmalıdır.

13.)

İSTANBUL 14 MAYIS / ÖNERGE NO: 3

Siyasi Parti yönetimlerinin seçiminde delege sistemi iptal edilmeli yerine parti üyeleri bulunduğu (ikamet ettiği) yerden noter, huzurunda oy kullanarak seçimini yapmalıdır.

14.)

İZMİR /ÖNERGE NO: 1

Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için;

1. Halkın, siyasi görüşleri doğrultusunda hiçbir engelle karşılaşmadan siyasi parti kurabilmesi, üye olması ve çalışma yürütmesi önündeki engeller kaldırılmalıdır.
2. Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalıdır; bu güvence için uluslar arası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzeltmeler yapılmalıdır;

3. Parti genel başkanlarını aşırı yetkilerle donatan tüzük hükümleri iptal edilmelidir.
4. Partiler sivil toplum örgütleri, DKÖ ve sendikalarla organik ilişkiler kurabilmelidirler.
5. Partilerin ekonomik kaynakları ve harcamaları saydamlaştırılmalı, üyelerin, halkın denetimi etkinleştirilmelidir.
6. Siyasi Partiler Yasası demokratik olacak biçimde değiştirilmelidir. Partilerin politikalarının belirlenmesinde parti içi demokrasi ve üyelerin söz, karar sahibi olması sağlanmalıdır. Üyelerin parti çalışmaları, yönetim ve denetime, geniş ölçüde katılmaları sağlanmalı; yönetici diktasının kurulmasını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
7. Yüz kızartıcı suç işlememiş, siyasi nedenlerle mahkum edilmiş kişilere parti kurma ve yöneticilik yapma hakları sağlanmalıdır.
8. Irkçı, ayrımcı, savaş kışkırtıcısı, halk düşmanı, şiddet yanlısı partilerin kurulmasına izin verilmemelidir.
9. Kadınların, toplum yaşamına ve siyasete aktif olarak katılmaları için eşit temsiliyet benimsenmelidir.
10. Partilerin hazine yardımlarından adil şekilde yararlanması sağlanmalıdır.

15.)

KOCAELİ/ ÖNERGE NO:3

Demokrasi

- Seçim barajı kaldırılmalı, parti iç işleyişi üzerindeki sınırlamalar kaldırılmalıdır.

16.)

VAN/ ÖNERGE NO: 6

GEREKÇE: Partilerin demokratik işleyişe sahip olması için 'Siyasi Partiler Yasası' değiştirilmelidir. Partilerin etkinliklerini sürdürebilmesi güvence altına alınmalı; bu güvence için uluslararası hukukun kısıtlamaları ve sınırlamaları gözetilerek ulusal hukukta gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda Avrupa normları uygulanmalıdır.

Karar Önergesi a TMMOB, 'Siyasi Partiler Yasası'nın değiştirilmesi ve siyasal partilerin kapatılmasının zorlaştırılması konusunda yapılan çalışmalarda STK - kurum ve kuruluşlara destek verir.

17.)

VAN/ ÖNERGE NO: 18

GEREKÇE : Demokrasinin aracı olan siyasi partilerin örgütsel işleyişleri demokratik değildir. Parti içi demokrasinin işlemlerine engel olan hiyerarşik yapılar hem demokrasiye,

hem de her türlü değişime kapalı olması nedeniyle değiştirilmelidir. Hiyerarşik yapılanmada herkesin eşit koşullarda doğrudan katılımı esas alınmalı, tabandakiler ve üst düzeydekiler arasındaki iletişim kopukluğu ortadan kaldırılmalıdır. Parti genel merkezi; tüzükte yer alan maddeler, seçim başarısızlığı veya genel merkezle uyumsuzluk gibi nedenlerle il veya ilçe teşkilatını görevden alabilmektedir. Taşra teşkilatının genel merkeze mutlak itaatinin söz konusu olduğu, parti içi demokrasi ilkesiyle çelişen bu tür uygulamalar kaldırılmalıdır

Karar Önergesi a) TMMOB, demokratik bir Siyasi partiler kanununun hazırlanması ve parti tabanının geniş katılımlarıyla temsilcilerin belirlenmesi çalışmalarına destek verir.

Karar Önergesi b) TMMOB, parti içi demokrasinin sağlanması konusunda yapılacak çalışmalara destek sunar.

2. SEÇİMLER

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:18

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler.

Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri erevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır.

Bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların i dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve i egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır.

Kısacası, ölkemizde ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. her şey, toplumların i dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin

gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle;

Seçimlerin demokratikleşmesi için;

- Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, Seçim Yasası değiştirilmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlamalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır;
- Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulama kaldırılmalıdır.
- Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.
- Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır. Genel seçimlerde tercihli oy kullanılması sağlanmalıdır.
- Partilere seçimde işbirliği yapma olanağı sağlanmalıdır.
- Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
- Yüz kızartıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
- Yurtdışında çalışan yurttaşlarımıza Türkiye’deki seçimlerde oy kullanım hakkı tanınmalıdır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder.

Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden

bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişimlerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiliği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle;

Seçimlerin demokratikleşmesi için;

- Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, Seçim Yasası değiştirilmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlamalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır;
- Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulama kaldırılmalıdır.
- Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.
- Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır. Genel seçimlerde tercihli oy kullanılması sağlanmalıdır.
- Partilere seçimde işbirliği yapma olanağı sağlanmalıdır.
- Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
- Yüz kıırtıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
- Yurtdışında çalışan yurttaşlarımıza Türkiye’deki seçimlerde oy kullanım hakkı tanınmalıdır.

3.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 1

Ülkemizde seçim sistemi adaletsizdir. Seçim barajı tamamıyla kalkmalı ve milli iradeyi sandığa en iyi yansıtan seçim sistemi olan ve 1965’li yıllarda bir dönem uygulanan “nisbi temsil milli bakiye” sistemi uygulanmalıdır. Bu sistemde kullanılan her oy sandığa yansıdığından bugünkü gibi seçimlere katılabilmek için çeşitli hülle yöntemlerinin uygulanmasına gerek kalmayacak her düşünce parlamentoda gücü oranında temsil edilebilecektir.

4.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 6

Seçimlerde her türlü promosyon yasaklanmalıdır. Seçim pranga çalışmalarında vekil adaylarının harcamalarına sınırlama getirilmeli ve harcama kaynaklarının açık olması sağlanmalıdır.

5.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 1

Demokrasi, insanlar arasındaki tüm eşitsizliklerin ortadan kaldırılarak kendi yaşamları ve gelecekleri üzerinde söz ve karar sahibi olmasıyla ilgili kilit bir kavramdır. Toplumlar yaşamın üretimi, üretim araçlarının paylaşımı, bu temeldeki üretim ilişkileri ve yeniden üretim çerçevesinde örgütlenirler. Bu örgütlenmede sınıfların konumları ve buna bağlı olarak yaratılan değerlerden aldıkları paylar, o sınıfların karşılıklı konum alışlarıyla belirlenir. Bu ilişki, o toplumun siyasal düzenini belirler ve sınıfların konumlarını kurumsallaştırır. Bu durum demokrasi kavramının gelişimini ve niteliğini de karakterize eder. Tarihsel seyri içinde demokrasi, emekçi sınıfların mücadelelerine dayalı kazanımları sonucunda belirli (kapitalist) üretim ilişkileri çerçevesi içinde genişlemiş ancak süreç içinde önemli daralmalara da uğramıştır. Belirli momentlerde demokrasi, söz konusu itici gücün sonucu olarak evrensel ilkeler, uluslararası bildirgeler, sözleşmeler, şartlar ve protokollere de bağlanmıştır. Ancak bu durumun, siyasal iktidarı elinde bulunduran burjuvazinin egemenlik çıkar ve kanaatleriyle uyum içinde tanımlandığını ve hep bir mücadele konusu olduğunu unutmamak gerekir. Günümüz dünyasında bir yönetim biçimi olarak demokrasinin içine sokulduğu bazı biçimsel öğelerinin, özsel gerekleriyle yani halk egemenliği boyutuyla çatıştığını da bu arada belirtmek gerekir. Güncel olarak demokrasi mücadelesi, bu gerilim üzerinde yürümektedir. Diğer yandan eksiksiz bir demokrasiden bahsedebilmek için gerçekte insanlar arasındaki sınıfsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması, halkın her açıdan tam eşitliğe sahip olması ve yönetim süreçlerinin her düzeyinde yer alması gerekir.

Demokrasinin İşleyişi ve Bazı Nitelikleri

Demokratik bir siyasal düzenin sağlıklı yürüyebilmesi için hayati önem taşıyan niteliklerin birbirleriyle ilişki içerisinde olması demokrasinin kurumsallaşması ve ilerlemesi açısından büyük öneme sahiptir. Feodalizm ve mutlakiyet gibi eski ekonomik

siyasal düzenlerden farklı bir yönetim biçimi olarak cumhuriyetin ilk biçimlenişlerinde egemenlik, belirli mülkiyet ve üretim ilişkileri temelinde laik ve hukuki boyutlara sahip olmuş ve birden fazla iradeye, kuvvetler ayrılığına bağlanmıştır. Tarihsel uygulamalar cumhuriyet ve demokrasinin olması gereken eşitlikçi ve katılımcı egemenlik içeriğini geriye itmiş, yönetime katılım esasen genel seçimlere indirgenmiş ve emperyalizm faktörüyle birlikte toplumların iç dinamikleriyle gelişmelerinin önüne bir dizi engel çıkmıştır. Bağımsızlık bu noktada önem kazanmaktadır. Bugün açısından tarihsel gelişmenin üst evreleri, alt evrelerindeki bazı ileri öğeleri çok daha fazla geri plana itmektedir. Bunda emperyalist sermaye güçlerinin egemen sermaye birikim ve yayılma politikaları ile yerli işbirlikçilerinin birikim ve iç egemenlik politikaları arasında sağlanan çakışma, çok önemli bir rol oynamaktadır. Kısacası, ekonomi ve çalışma yaşamıyla ilgili yasalar, siyasi partiler yasası, seçim barajları, hukuk, laiklik, basın özgürlüğü, demokratik haklar, örgütlenme özgürlüğü vb. herşey, toplumların iç dinamiklerine, tarihsel - toplumsal gelişme gereksinimlerine değil, sömürü ve baskıyı gereksinen, sürdürmek isteyen güçlerin gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Günümüzdeki AKP egemenliği/faşizmi, gericiği bu temeller üzerinde yükselmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle

Seçimlerin demokratikleşmesi için;

- Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, Seçim Yasası değiştirilmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlamalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır;
- Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulama kaldırılmalıdır.
- Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.
- Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır. Genel seçimlerde tercihli oy kullanılması sağlanmalıdır.
- Partilere seçimde işbirliği yapma olanağı sağlanmalıdır.
- Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
- Yüz kırtarıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
- Yurtdışında çalışan yurttaşlarımıza Türkiye’deki seçimlerde oy kullanım hakkı tanınmalıdır.

6.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 2

GEREKÇE:

Demokrasi tarihsel gelişimi boyunca çeşitli şekillerde uygulanmış gelmiştir. Ülkemizdeki demokrasi uygulaması temsili demokrasidir ve halkın yetkilerini seçilen vekillere vermesi ile oluşan bir parlamento yapısına dayanmaktadır.

Bildiğiniz gibi 12 Haziranda ülkemiz genel seçime gidecektir. Seçimlere giden şu süreçte temsili demokrasi ile ne kadar temsil edildiğimize bakacak olursak;

- Adayların partilerin sınırlı sayıdaki üyeleri aracılığıyla belirlendiğini, hatta birçok partide adayların sadece liderler tarafından belirlendiğini,
- Milletvekili adayına değil partiye oy verildiğini ve partiye verilen oy sayesinde milletvekili seçilenlerin daha sonra rahatlıkla başka partilere geçebildiğini,
- Halka verdikleri sözleri tutamayanların tekrar iktidar olabildiklerini,
- % 10 seçim barajı yüzünden halkın özgürce istediği partiye oy vermesinin engellendiğini,
- Sosyalistlerin, emekçilerin, ezilenlerin hiçbir şekilde temsil edilemediğini söylemek mümkündür.

2007 de yapılan genel seçimin sonuçlarına bakarsak oy kullanma oranı %84 dür. Oy kullanan %84 ün %46'sı AKP ye oy vermiştir. Bu genel seçimin sayısının %38 ine tekabül eder. Ayrıca seçim barajını sadece 3 parti geçebilmiş ve oy kullanan seçmenlerin %20'si temsil edilememiştir. Tüm bunların halkı demokrasiden soğuttuğu ve seçimlere katılım oranlarını düşürdüğü, katılanların ise “ne değişecek ki” düşünceleri içinde inançlarını ve umutlarını yitirdikleri görülmektedir. Oysa seçmenlerin karar mekanizmalarında yer alabileceği, yerelden hareket edilebilir ama küresel ulaşabilecek olanakta olan, seçilenlerin gerektiğinde geri çağrılmasını veya tekrar seçimin yapılabilmesini sağlayan bir demokrasi sisteminin örülmesi gerekmektedir.

ÖNERİ: TMMOB, seçim barajı gibi halkın temsil edilmesi önündeki engellere karşı çıkar. Halkın karar süreçlerinde yer alabilmesini, söz, yetki ve kararın halka verilmesini ve katılımcı demokrasiyi savunur.

7.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 20

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 20: Seçimlerin demokratikleşmesi için; seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, “Seçim Yasası” değiştirilmelidir. Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulamalar kaldırılmalıdır. Seçime sokulmayarak, kişilerin ve partilerin siyaset yapma hakları ellerinden alınmamalıdır. Seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlanmalı, seçim barajı uygulaması kaldırılmalıdır.

Karar Önergesi 20.1 : TMMOB, seçimlerin demokratikleşmesi adına “Seçim Yasası”nın değiştirilmesi için mücadele eder.

Karar Önergesi 20.2: TMMOB, antidemokratik bir uygulama olan “seçim barajı uygulaması”nın kaldırılması için STK- kurum ve kuruluşlarla birlikte mücadele eder.

8.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 1

Seçim Barajları ve Siyasi Partiler Yasası

Türkiye’de gerek seçim barajı, gerek milletvekillerinin seçilme şekli, gerek siyasal partiler kanunundaki lider sultasına izin veren maddeler ve gerekse sadece 4 yılda bir oy verme ile demokrasinin olmayacağı gerçeğinden hareketle;

- Seçim barajı tamamen kaldırılarak herkesin kendi kafasındaki gerçek partiye oy vermesi sağlanmalı, Türkiye’nin gerçek seçmen profili ortaya çıkarılmalıdır. Küçük partilerinde milletvekili çıkarabilmesini sağlamak amacıyla 1960 lı yıllarda olduğu gibi milli bakiye sistemine geçilmelidir. Böylece küçük partilerin nitelikli kadroları meclise girerek kalite ve renk katacaktır.
- Milletvekili seçimleri zorunlu olarak önseçim şartıyla ve partinin o ildeki delegelerinin değil tüm üyelerinin oyları ile belirlenmeli ve 2.aşama olarak seçim günü milletvekili sıralamasını oy veren seçmen yapmalıdır.
- Seçmenler o kente hizmeti yeterli olmayan veya seçmen tabanı istemediği halde parti değiştirerek seçmen eğilimine ters düşen milletvekilini üyesi olduğu parti üyelerinin 3/5 çoğunluğunun imzalı ve noter onaylı belgesi ile geri çağırabilmelidir.
- Partiler parti programlarında ve seçim vaatlerinde yer almayan temel konularda yapacakları icraatlar için ve seçim vaadi ve programda olduğu halde yapılmayanlar için de referanduma gitmek zorunda olmalıdır. (örn. Nükleer santraller, YÖK ün kaldırılması vs.)
- Üniversiteler kendi rektörlerini doğrudan seçebilmelidir.
- İllerde hükümetlerin atadığı yandaş vali sakıncasını ortadan kaldırabilmek için ya objektif bir mekanizma kurulmalı ya da belli bir kritere sahip herkesin aday olabileceği bir sistemde o ilin seçmenlerinin seçeceği bir yola gidilmelidir.

9.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 7

TMMOB seçim barajı, hazine yardımı, seçim harcamaları vb. konularda seçim eşitsizliklerine karşı mücadele etmeli ve kamuoyunu bilgilendirmelidir.

10.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 7

Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli seçim yasası değiştirilmeli ve seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlanmalıdır.

11)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

SEÇİMLER:

Seçimlerin demokratikleşmesi için;

1. Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında temsilini sağlamalı,barajlar kaldırılmalıdır;
2. Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı. Her türlü anti • demokratik uygulama kaldırılmalıdır.
3. Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, bu konular yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalı, hazine yardımları kaldırılmalıdır.
4. Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır. Genel seçimlerde tercihli oy kullanılması sağlanmalıdır;
5. Partilere seçimde işbirliği yapma olanağı sağlanmalıdır.
6. Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
7. Seçimlerde anadilde propaganda yapılabilmelidir.
8. Yüz kıyartıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiçkimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
9. Yurtdışında çalışan yurttaşlarımıza da Türkiye’deki seçimlerde oy hakkı tanınmalıdır.

12.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 3

- Milletvekillerin seçimindeki %10'luk baraj %5'e indirilmelidir.
- Milletvekillerini gerçekten milletin seçmesi sağlanmalıdır

13.)

İZMİR/ÖNERGE NO: 1

Seçimlerin demokratikleşmesi için;

1. Seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, Seçim Yasası değiştirilmeli, seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlanmalı, baraj uygulaması kaldırılmalıdır.
2. Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulama kaldırılmalıdır.
3. Seçim harcamaları ve bu harcamaların kaynakları seçimlerden önce açıklanmalı, yargı ve seçmen denetimine tabi tutulmalıdır.

4. Partilerde adaylar önseçimle belirlenmeli, önseçimlerde delege sistemi yerine doğrudan temsil uygulanmalıdır. Genel seçimlerde tercihli oy kullanılması sağlanmalıdır.
5. Partilere seçim birlikteliği yapma olanağı sağlanmalıdır.
6. Seçenlere seçilmişleri geri çağırma hakkı verilmelidir.
7. Yüz kızartıcı suçlar hariç bu ülkede yaşayan hiç kimsenin, siyasi nedenlerle seçme ve seçilme hakkı sınırlandırılmamalıdır.
8. Yurtdışında çalışan yurttaşlarımızın buldukları ülkelerde oy kullanma koşulları kolaylaştırılmalıdır.

14)

KOCAELİ/ ÖNERGE NO:3

Seçim barajı kaldırılmalı, parti iç işleyişi üzerindeki sınırlamalar kaldırılmalıdır

15.)

ŞANLIURFA/ ÖNERGE NO: 2

- Antidemokratik olan %10 seçim barajı kaldırılmalı.

16.)

VAN/ ÖNERGE NO: 8

GEREKÇE: Seçimlerin demokratikleşmesi için; seçim sistemi “temsilde adalet” ilkesi çerçevesinde düzenlenmeli, “Seçim Yasası” değiştirilmelidir. Seçimlere katılan partilere eşit koşullar tanınmalı, her türlü anti - demokratik uygulamalar kaldırılmalıdır. Seçime sokulmayarak, kişilerin ve partilerin siyaset yapma hakları ellerinden alınmamalıdır. Seçimlere katılan partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsili sağlanmalı, seçim barajı uygulaması kaldırılmalıdır.

Karar Önergesi a) TMMOB, seçimlerin demokratikleşmesi adına “Seçim Yasası”nın değiştirilmesi için mücadele eder.

Karar Önergesi b) TMMOB, antidemokratik bir uygulama olan “seçim barajı Uygulaması”nın kaldırılması için STK - kurum ve kuruluşlarla birlikte mücadele eder

3- YASAMA

1.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 5

Milletvekili dokunulmazlığı kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırılmalıdır. Milletvekili maaşları ,memur ve asgari ücretli maaşına endeksli olarak belirlenmelidir.

2.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 8

Toplumdaki bireylerin yasalar önünde eşitliğini zedeleyen ve ayrıcalığa olanak tanıyan milletvekillerinin “kürsü” dokunulmazlığı” dışındaki dokunulmazlıkları, memurların yargılanmasına ilişkin yasa vb. gibi tüm düzenlemeler iptal edilmelidir.

3.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

Yasama

Demokratik bir yasama ve yasama organı için;

1. TBMM'nin en önemli görevi insan haklarına dayalı, hukukun üstünlüğü ve sosyal devlet ilkelerine uygun yeni bir anayasa hazırlamaktır.
2. Ulusal hukuk uluslararası hukuk ve insan hakları normlarına uygun hale getirilmelidir;
3. Kanun hükmündeki kararname uygulaması iptal edilmelidir;
4. TBMM denetimi hiç bir şekilde ve hiç bir gerekçeyle sınırlanmamalıdır;
5. Milletvekilleri, sıfatlarının etkili olabileceği işlerde çalışmamalıdır; ancak sivil toplum örgütlerinde çalışanların bu görevleri sürmelidir;
6. Milletvekillerinin dokunulmazlığı kürsü dokunulmazlığıyla sınırlanmalı, bunun dışındaki bütün eylemlerden dolayı yargılanabilmelidirler;
7. Meclis çalışmalarında dile getirilen görüşlerin Meclis dışında tekrarlanması suç olmamalıdır;
8. Düşünce ve düşünceyi ifade yalnızca milletvekilleri için değil, herkes için suç olmaktan çıkarılmalıdır.
9. Yasal tasarılarının meclisten önce kamuoyunda tartışılmasına olanak veren siyasi örgütlenmeler kurulmalıdır.

4- YÜRÜTME

1.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

1. Devletin saydamlığı ilkesi çerçevesinde, yürütmenin ve idarenin bütün kararları ve eylemleri ile ilgili bütün bilgiler halkın bilgisine açık tutulmalı, yürütmenin bütün kararları yayınlanmalıdır;
2. Yürütme sadece yaptığı işlerden dolayı değil aynı zamanda yapmadığı işlerden dolayı da yargı denetimine tabi tutulabilmelidir;
3. Bağımsız, demokratik ve ulusun haklarına saygılı bir devlet anlayışında herhangi bir kurumun yasama, yürütme ve yargının üzerinde bulunması mümkün değildir. Bu

- nedenlerden dolayı MGK kaldırılmalıdır. Silahlı kuvvetlerin ülkenin bağımsızlığını sağlama dışındaki görevleri, yani iç güvenlik görevleri kaldırılmalıdır;
4. Örtülü ödenek dahil tüm harcamaların Meclis ve yargı denetimine tabi tutulmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır;
 5. Güvenlik soruşturması kaldırılmalıdır; bütün yurttaşlar kendisiyle ilgili bilgilere, bu arada güvenlik ve istihbarat birimlerinin araştırmalarına erişebilmeli, bu bilgilere itiraz edebilmelidir;
 6. Yürütmenin yargı kararlarını uygulamasını sağlayacak düzenlemeler etkinleştirilmelidir.
 7. Kamu kuruluşları faaliyetleri ile ilgili bilgileri kamuoyuna sunmalı ve kamu politikasına ilişkin karar ve uygulamaların önceden halka duyurulması sağlanmalıdır.
 8. Vatandaşların kamusal kararların alındığı toplantılara örneğin Belediye Meclisi toplantılarına katılabilmeleri sağlanmalıdır.
 9. Kamu yönetiminde gizlilik ve örtbas şeklindeki yozlaşmaların cezai müeyyideleri yasalarda açık bir şekilde belirlenmelidir.

5 - YARGI VE GÜÇLER AYRILIĞI

1.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 5

Siyasi iktidarların yargıya müdahalesi önlenmeli savcı ve yargıç bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır.

E- ÇALIŞMA YAŞAMI

1- İSTİHDAM - İŞGÜCÜ, SENDİKAL HAKLAR, SOSYAL GÜVENLİK

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:13

EMEK VE İNSAN ODAKLI BİR ÇALIŞMA YAŞAMI İNSANCA YAŞAM İNSANCA BİR DÜZEN

Ülkemizde çalışma yaşamı neo - liberal politikalar uyarınca “esnekleştirme, serbestleştirme” anlayışına göre sömürünün derinleştirilmesi yönünde şekillendirilmiştir. Bu politikalar; kamusal üretim, hizmetler ve yatırımlar ile kamu kurumlarındaki

personel istihdamının tasfiye edilmesi; sermaye kesimine emeğin karşısında her türlü serbestinin tanınması sonucunu vermektedir. Ülkemizde son 9 yılın ortalama yıllık büyüme oranı % 4,82 olurken, istihdamda yıllık artış yalnızca % 0,05 oranında olmuştur. İstihdam yaratmayan büyüme olgusunun yaşandığı bu yıllarda krizlerin de etkisiyle işsizlik dalga dalga yayılmış ve çift hanelerde sabitlenmiştir. Emekçiler krizlerin pençesindeki ekonomik yapıda, bir yandan iş bulmakta zorlanırken diğer yandan başta iş güvencesi olmak üzere, kıdem tazminatları, fazla mesai ücretleri ile sendikal hak ve yetkileri budanmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası ve IMF gibi örgütlerin direktifi ve denetimi altında uygulanan yapısal uyum politikaları ve ekonomik programlar ile ülkemiz, kaynakları talan edilerek, sömürleştirilmektedir. Hizmet Ticaret Genel Anlaşması (GATS) ile genel olarak bütün kamusal hizmet alanları piyasalaştırılarak, siyasi iktidarın verdiği sınırsız taahhütlerle ülkemiz yabancı sermayenin istilasına açılmaktadır. AKP iktidarı döneminde, yoksullaşma, taşeron ve güvencesiz çalıştırma biçimleri hızla yaygınlaşmıştır. Bu politikalarla sendikalı işçi sayısı 3,5 milyondan 750 bine düşmüştür. Sanayi ve çalışma yaşamının büyük kısmı iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin dışında tutulmuştur. Son yıllarda üst üste yaşanan ve binlerce emekçinin yaşamına neden olan iş kazaları, çalışma yaşamının insan ve emek merkezli olarak yeniden örgütlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Çalışanların insanca yaşamasına olanak sağlayacak hakları elde etmesi ve koruyabilmesi örgütlü hareket edebilmesine bağlıdır. Ancak sendikal örgütlenme konusunda da ülkemizin sicilinin olumsuzdur. İstihdamın yarısının kayıt dışı olduğu ve devlet denetimlerinin yeterli olmadığı günümüz koşullarında, çalışanların sendikal haklardan mahrum kalması işçilerin güvenli koşullarda ve “adil” bir ücretle çalışmasını imkansızlaştıran faktörler arasındadır. Oysa çalışma yaşamının insanca, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ve işçi ve iş sağlığı ve güvenliğine dayalı bir istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır.

Bu görüşler ışığında çalışma yaşamı aşağıdaki ilkeler çerçevesinde düzenlenmelidir:

- İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Memurun Muhakemat Yasası, Devlet Memurları Yasası vb. çalışanların sağlığı, çalışma güvenliği ve çalışma yaşamı ile ilgili yasa ve yönetmelikler kaldırılmalı; mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli, kıdem tazminatlarını düşürme, asgari ücreti düşürme vb içerikli “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.
- İMF ve Dünya Bankasına teslim edilen politikalara derhal son verilerek bu örgütlerle yapılan tüm anlaşmalar iptal edilmeli ilişkiler kesilmelidir.
- Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslararası sözleşmeleri onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.
- Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı, istihdam geliştirilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli, eğitilmiş işgücü istihdamını güvence altına alınmalıdır.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.

- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.
- Çalışanlara bütün dünyada eş zamanlı bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.
- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçinin ücretinden tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Gelir dağılımdaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, adil bir paylaşımı sağlayıcı önlemler alınmalıdır.
- 12 Eylül anayasasıyla gaspedilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Emekçilerin mücadelelerinin ve sosyal devlet anlayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kurumlarının korunması, bu kurumlara katılımın yaygınlaştırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.
- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin bir yükümlülüğü olmalıdır.
- Prim yükümlülüklerini aksatan işverenlere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli; kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortası fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.
- 4857 Sayılı Yasanın 30. maddesi, engelli mühendis, mimar ve şehir plancılarının yararlanacağı bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi olarak, farklı statülerde çalıştırılmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmadır.

- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- İdari yargı kararlarına uyulmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.
- Bütün bu konularda TMMOB, küresel kapitalizmin ve onun temsilcisi AKP'nin saldırılarına karşı diğer meslek, emek, demokrasi güçleriyle birlikte etkin mücadelesini sürdürmelidir.
- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerinde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 8

Emek ve İnsan Odaklı Bir Çalışma Yaşamı

- İnsanca Yaşam İnsanca Bir Düzen-

Ülkemizde çalışma yaşamı neo- liberal politikalar uyarınca “esnekleştirme, serbestleştirme” anlayışına göre sömürünün derinleştirilmesi yönünde şekillendirilmiştir. Bu politikalar; kamusal üretim, hizmetler ve yatırımlar ile kamu kurumlarındaki personel istihdamının tasfiye edilmesi; sermaye kesimine emeğin karşısında her türlü serbestinin tanınması sonucunu vermektedir. Kalkınmacı, sanayileşmeci, üretime dayanan ekonomik model ve güvenceli istihdam anlayışından uzak politikaların izlendiği ülkemizde son 9 yılın ortalama yıllık büyüme oranı % 4,82 olurken, istihdamda yıllık artış yalnızca % 0,05 oranında olmuştur. İstihdam yaratmayan büyüme olgusunun yaşandığı bu yıllarda krizlerin de etkisiyle işsizlik dalga dalga yayılmış ve çift hanelerde sabitlenmiştir. Emekçiler krizlerin pençesindeki ekonomik yapıda, bir yandan iş bulmakta zorlanırken diğer yandan güvencesiz ve kurlsız çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasıyla çalışma hayatında vahşi sömürü biçimlerinin hedefi olmaktadır. Milyonlarca çalışan

örgütlenme hakkından mahrum, ekonomik ve sosyal bunalım içindedir. Çalışanların başta iş güvencesi olmak üzere, kıdem tazminatları, fazla mesai ücretleri ile sendikal hak ve yetkileri budanmaktadır. Siyasi iktidar, meslek alanlarımızı yakından ilgilendiren “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı”nı “Demokles’in kılıcı” gibi başımızda sallamakta, serbestleştirmeler ve bu yöndeki yasa değişiklikleriyle meslek alanlarımızı daraltmakta; TMMOB Yasası ve Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın bazı hükümlerinin değiştirilmesi yoluyla, yabancı mühendislerin ülkemiz mühendis ve mimarlarından daha üstün bir konuma getirilmesini hedeflemektedir. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası ve IMF gibi örgütlerin direktifi ve denetimi altında uygulanan yapısal uyum politikaları ve ekonomik programlar ile ülkemiz, kaynakları talan edilerek, sömürgeleştirilmektedir. Hizmet Ticaret Genel Anlaşması (GATS) ile genel olarak bütün kamusal hizmet alanları piyasalaştırılarak, siyasi iktidarın verdiği sınırsız taahhütlerle ülkemiz yabancı sermayenin istilasına açılmaktadır. AKP iktidarı döneminde, yoksullaşma, taşeron ve güvencesiz çalıştırma biçimleri hızla yaygınlaşmıştır. Bu dönemde, çalışma, sosyal güvenlik ve sendikal haklar üzerine çıkarılan yasalar ve yönetmelikler eliyle çalışanlar kamu güvencesinden ve denetimden uzak, can pahasına ve olumsuz koşullarda çalışmak zorunda bırakılmıştır. Bu politikalarla kamuda sendikalı işçi sayısı 3,5 milyondan 1 milyon 195 bine düşmüştür. Sanayi ve çalışma yaşamının büyük kısmı iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin dışında tutulmuştur. Son yıllarda üst üste yaşanan ve binlerce emekçinin yaşamına neden olan iş kazaları, çalışma yaşamının insan ve emek merkezli olarak yeniden örgütlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bunun başarılması için, sermayeye emeğin karşısında sınırsız haklar tanıyan politikalarla vazgeçilmesi ve güvenceli, örgütlü, kurallı bir çalışma yaşamının ciddi bir mevzuatla desteklenmesi gerekmektedir. Çalışma yaşamında emekçiler açısından önemli gerilemeler yaşanırken, çalışanlar ve bütün toplum kesimleri sosyal güvenceden yoksun kılınmaktadır. İşyerinde sağlıklı çalışma koşullarından uzak olan emekçiler ve ailelerinin sağlık ve sosyal güvenlik gibi temel haklara erişimi ticarileştirilerek engellenmektedir. Özellikle AKP döneminde yapılan müdahalelerle sosyal güvenlik bir kamusal yükümlülük olmaktan çıkarılmış, sağlık hizmetleri özelleştirilerek piyasa koşullarında yürütülecek bir faaliyet haline almıştır. Çalışanların insanca yaşamasına olanak sağlayacak hakları elde etmesi ve koruyabilmesi örgütlü hareket edebilmesine bağlıdır. Ancak sendikal örgütlenme konusunda da ülkemizin sicilinin olumsuzdur. Serbestleştirme, özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamaları sendikal örgütlenmelere darbe vururken, örgütsüzleştirme politikaları sendikal hakların kullanılmasını engellemektedir. İstihdamın yarısının kayıt dışı olduğu ve devlet denetimlerinin yeterli olmadığı günümüz koşullarında, çalışanların sendikal haklardan mahrum kalması işçilerin güvenli koşullarda ve “adil” bir ücretle çalışmasını imkansızlaştıran faktörler arasındadır. Oysa çalışma yaşamının insanca, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ve işçi ve iş sağlığı ve güvenliğine dayalı bir istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır.

Bu görüşler ışığında çalışma yaşamı aşağıdaki ilkeler çerçevesinde düzenlenmelidir:

- İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Memurun Muhakemat Yasası, Devlet Memurları Yasası vb. çalışanların sağlığı, çalışma

güvenliği ve çalışma yaşamı ile ilgili yasa ve yönetmelikler kaldırılmalı; mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli, kıdem tazminatlarını düşürme, asgari ücreti düşürme vb içerikli “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.

- IMF ve Dünya Bankasına teslim edilen politikalara derhal son verilerek bu örgütlerle yapılan tüm anlaşmalar iptal edilmeli ilişkiler kesilmelidir.
- Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslar arası sözleşmeleri onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.
- Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı, istihdam geliştirilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli, eğitilmiş işgücü istihdamını güvence altına alınmalıdır.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.
- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.
- Çalışanlara bütün dünyada eş zamanlı bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.
- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçinin ücretinden tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Gelir dağılımdaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, adil bir paylaşımı sağlayıcı önlemler alınmalıdır.
- 12 Eylül anayasasıyla gaspedilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Tüm çalışanların sigortalı yapılması ve sendikalaşma, özendirilmelidir.
- Emekçilerin mücadelelerinin ve sosyal devlet anlayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kuramlarının korunması, bu kuramlara katılımın yaygınlaştırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.

- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin bir yükümlülüğü olmalı ve bu amaçla kamusal kaynaklar seferber edilmelidir.
- Prim yükümlülüklerini aksatan işverenlere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli; kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortası fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.
- 4857 Sayılı Yasanın 30. maddesi, engelli mühendis, mimar ve şehir plancılarının yararlanacağı bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi olarak, farklı statülerde çalıştırılmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmamıştır.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmak, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.
- Bütün bu konularda TMMOB, küresel kapitalizmin ve onun temsilcisi AKP'nin saldırılarına karşı diğer meslek, emek, demokrasi güçleriyle birlikte etkin mücadelesini sürdürmelidir.
- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

3.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 11

İşçi ve Emekçi kesiminin sosyal ve örgütsel haklarını budayarak, sermaye odaklarının insafına bırakan Liberal politikalarından vazgeçilmeli, ilgili kanun ve yönetmelikler işçi ve emekçilerin haklarını koruyacak şekilde insan ve emek odaklı düzenlenmelidir.

4.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 6

Emek ve İnsan Odaklı Bir Çalışma Yaşamı

- İnsanca Yaşam İnsanca Bir Düzen-

Ülkemizde çalışma yaşamı neo - liberal politikalar uyarınca “esnekleştirme, serbestleştirme” anlayışına göre sömürünün derinleştirilmesi yönünde şekillendirilmiştir. Bu politikalar; kamusal üretim, hizmetler ve yatırımlar ile kamu kurumlarındaki personel istihdamının tasfiye edilmesi; sermaye kesimine emeğin karşısında her türlü serbestinin tanınması sonucunu vermektedir. Kalkınmacı, sanayileşmeci, üretime dayanan ekonomik model ve güvenceli istihdam anlayışından uzak politikaların izlendiği ülkemizde son 9 yılın ortalama yıllık büyüme oranı % 4,82 olurken, istihdamda yıllık artış yalnızca % 0,05 oranında olmuştur. İstihdam yaratmayan büyüme olgusunun yaşandığı bu yıllarda krizlerin de etkisiyle işsizlik dalga dalga yayılmış ve çift hanelerde sabitlenmiştir. Emekçiler krizlerin pençesindeki ekonomik yapıda, bir yandan iş bulmakta zorlanırken diğer yandan güvencesiz ve kuralsız çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasıyla çalışma hayatında vahşi sömürü biçimlerinin hedefi olmaktadır. Milyonlarca çalışan örgütlenme hakkından mahrum, ekonomik ve sosyal bunalım içindedir. Çalışanların başta iş güvencesi olmak üzere, kıdem tazminatları, fazla mesai ücretleri ile sendikal hak ve yetkileri budanmaktadır. Siyasi iktidar, meslek alanlarımızı yakından ilgilendiren “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı”nı “Demokles’in kılıcı” gibi başımızda sallamakta, serbestleştirmeler ve bu yöndeki yasa değişiklikleriyle meslek alanlarımız daraltmakta; TMMOB Yasası ve Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın bazı hükümlerinin değiştirilmesi yoluyla, yabancı mühendislerin ülkemiz mühendis ve mimarlarından daha üstün bir konuma getirilmesini hedeflemektedir. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası ve IMF gibi örgütlerin direktifi ve denetimi altında uygulanan yapısal uyum politikaları ve ekonomik programlar ile ülkemiz, kaynakları talan edilerek, sömürgeleştirilmektedir. Hizmet Ticaret Genel Anlaşması (GATS) ile genel olarak bütün kamusal hizmet alanları piyasalaştırılarak, siyasi iktidarın verdiği sınırsız taahhütlerle ülkemiz yabancı sermayenin istilasına açılmaktadır. AKP iktidarı döneminde, yoksullaşma, taşeron ve güvencesiz çalıştırma biçimleri hızla yaygınlaşmıştır. Bu dönemde, çalışma, sosyal güvenlik ve sendikal haklar üzerine çıkarılan yasalar ve yönetmelikler eliyle çalışanlar kamu güvencesinden ve denetimden uzak, can pahasına ve olumsuz koşullarda çalışmak zorunda bırakılmıştır. Bu politikalarla kamuda sendikal işçi sayısı 3,5 milyondan 1 milyon 195 bine düşmüştür. Sanayi ve çalışma yaşamının büyük kısmı iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin dışında tutulmuştur. Son yıllarda üst üste yaşanan ve binlerce emekçinin yaşamına neden olan iş kazaları, çalışma yaşamının insan ve emek merkezli olarak yeniden örgütlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bunun başarılması için, sermayeye emeğin karşısında sınırsız haklar tanıyan politikalardan vazgeçilmesi ve güvenceli, örgütlü, kurallı bir çalışma yaşamının ciddi bir mevzuatla desteklenmesi gerekmektedir. Çalışma yaşamında emekçiler açısından önemli gerilemeler yaşanırken, çalışanlar ve bütün toplum kesimleri sosyal güvenceden yoksun kılınmaktadır. İşyerinde sağlıklı çalışma

koşullarından uzak olan emekçiler ve ailelerinin sağlık ve sosyal güvenlik gibi temel haklara erişimi ticarileştirilerek engellenmektedir. Özellikle AKP döneminde yapılan müdahalelerle sosyal güvenlik bir kamusal yükümlülük olmaktan çıkarılmış, sağlık hizmetleri özelleştirilerek piyasa koşullarında yürütülecek bir faaliyet halini almıştır. Çalışanların insanca yaşamasına olanak sağlayacak hakları elde etmesi ve koruyabilmesi örgütlü hareket edebilmesine bağlıdır. Ancak sendikal örgütlenme konusunda da ülkemizin sicilinin olumsuzdur. Serbestleştirme, özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamaları sendikal örgütlenmelere darbe vururken, örgütsüzleştirme politikaları sendikal hakların kullanılmasını engellemektedir. İstihdamın yarısının kayıt dışı olduğu ve devlet denetimlerinin yeterli olmadığı günümüz koşullarında, çalışanların sendikal haklardan mahrum kalması işçilerin güvenli koşullarda ve “adil” bir ücretle çalışmasını imkansızlaştıran faktörler arasındadır. Oysa çalışma yaşamının insanca, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ve işçi ve iş sağlığı ve güvenliğine dayalı bir istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır.

Bu görüşler ışığında çalışma yaşamı aşağıdaki ilkeler çerçevesinde düzenlenmelidir:

- İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Memurun Muhakemat- ı Yasası, Devlet Memurları Yasası vb. çalışanların sağlığı, çalışma güvenliği ve çalışma yaşamı ile ilgili yasa ve yönetmelikler kaldırılmalı; mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli, kıdem tazminatlarını düşürme, asgari ücreti düşürme vb içerikli “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.
- İMF ve Dünya Bankasına teslim edilen politikalara derhal son verilerek bu örgütlerle yapılan tüm anlaşmalar iptal edilmeli ilişkiler kesilmelidir.
- Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslar arası sözleşmeleri onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.
- Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı, istihdam geliştirilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli, eğitilmiş işgücü istihdamını güvence altına alınmalıdır.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.
- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.
- Çalışanlara bütün dünyada eş zamanlı bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.
- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçinin ücretinden tüm mal

varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır.

- Gelir dağılımdaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, adil bir paylaşımı sağlayıcı önlemler alınmalıdır.
- 12 Eylül anayasasıyla gaspedilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Tüm çalışanların sigortalı yapılması şartı getirilmeli ve sendikalaşma özendirilmelidir.
- Emekçilerin mücadelelerinin ve sosyal devlet anlayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kurumlarının korunması, bu kurumlara katılımın yaygınlaştırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.
- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin bir yükümlülüğü olmalı ve bu amaçla kamusal kaynaklar seferber edilmelidir.
- Prim yükümlülüklerini aksatan işverenlere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli; kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortası fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.
- 4857 Sayılı Yasanın 30. maddesi, engelli mühendis, mimar ve şehir plancılarının yararlanacağı bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi olarak, farklı statülerde çalıştırılmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmadığı.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.

- Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- İdari yargı kararlarına uyulmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.
- Bütün bu konularda TMMOB, küresel kapitalizmin ve onun temsilcisi AKP'nin saldırılarına karşı diğer meslek, emek, demokrasi güçleriyle birlikte etkin mücadelesini sürdürmelidir.

Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerinde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır

5.)

DENİZLİ / ÖNERGE NO: 8

Emek ve İnsan Odaklı Bir Çalışma Yaşamı

- İnsanca Yaşam İnsanca Bir Düzen-

Çalışma yaşamının insanca, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ve işçi ve iş sağlığı ve güvenliğine dayalı bir istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır. Çalışma yaşamı aşağıdaki ilkeler çerçevesinde düzenlenmelidir:

- İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Memurun Muhakemat - 1 Yasası, Devlet Memurları Yasası vb. çalışanların sağlığı, çalışma güvenliği ve çalışma yaşamı ile ilgili yasa ve yönetmelikler kaldırılmalı; mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli, kıdem tazminatlarını düşürme, asgari ücreti düşürme vb içerikli "Ulusal İstihdam Stratejisi" geri çekilmelidir. Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslar arası sözleşmeleri onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.
- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.
- Çalışanlara bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.

- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçinin ücretinden tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır. 12 Eylül Anayasası ile gasp edilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Tüm çalışanların sigortalı yapılması şartı getirilmeli ve sendikalaşma özendirilmelidir.
- Emekçilerin mücadelelerinin ve sosyal devlet anlayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kurumlarının korunması, bu kurumlara katılımın yaygınlaştırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.
- Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli; kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortası fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.
- 4857 Sayılı Yasanın 30. maddesi, engelli mühendis, mimar ve şehir plancılarının yararlanacağı bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi olarak, farklı statülerde çalıştırılmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmalıdır.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir. Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.

- İdari yargı kararlarına uyulmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.
- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

6.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 9

IV- ÇALIŞMA YAŞAMI

Yapı Denetim Kuruluşlarında denetçi mühendis olarak çalışan mühendis ve mimarların; uzmanlığı belgelendirilmiş ve mesleki etik değerlere sahip olmasını öngören düzenlemeler yapılmalıdır.

Yapı Denetim Sisteminde denetçi ve kontrol mühendisi olarak çalışan meslektaşlarımızın özlük haklarını koruyacak yasal düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.

7.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 13

- Çalışmak tüm insanlar için bir haktır. Devlet bu hakkı güvence altına almalıdır. Devlet eğitilmiş işgücü istihdamında ve özellikle teknik eğitim almış mühendis ve mimarların istihdamında yaşanan sorunlara çözüm getirmelidir.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli ve işgünü süresi işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır,
- Özelleştirme uygulamalarına son verilmeli, yasa ile özelleştirilmesi durdurulan işletmeler derhal devlet mülkiyetine geçirilmelidir.
- Çalışanlara bütün dünyada eş zamanlı bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.
- Aynı koşullarda çalışanlar arasında yapılan ayrımcılığa son verilmelidir.
- Kapsam dışı personel uygulamasına son verilmelidir
- Kamuda işi alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Gelir dağılımdaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, adil bir paylaşımı sağlayıcı önlemler alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.

8.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 15

- Küçük üreticilerin kredi, üretim araçları ve ürünlerinin (emeklerinin) karşılığı olabilecek fiyat politikaları ile desteklenmeli, örgütlenme hakkı güvence altına alınmalı, kooperatifler içerisinde toplanmaları özendirilmelidir.
- Hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- 2821 ve 2822 sayılı yasalar yürürlükten kaldırılarak, tüm ücretli çalışanlar için ortak bir sendika, toplu iş sözleşmesi ve grev yasası çıkarılmalıdır. Yeni yasada temel ilke sendikal hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi olmalıdır.
- Kamu çalışanlarının 8 yıllık fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmelidir. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılman, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.

9.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 14

- Kıdem tazminatındaki tavan sınırlandırması kaldırılmalı, her türlü işten ayrılmada kullanılan bir hak olmalıdır.
- Devlet sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kaçak işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Borçlanarak, dövizle emeklilik gibi sistemin sorunlarını artıracak konulara karşı çıkılmalıdır.
- İşsizlik sigortası yürürlüğe konulmalı, emeklilerin durumları iyileştirilmelidir.
- Primlerin tahsilindeki gecikmeler önlenmeli, gecikmeleri özendirilen uygulamalarına son verilmeli, gecikme halinde primler reel faizle tahsil edilmelidir.
- Emeklilik koşulları ağırlaştırarak pratik anlamda emekli olma imkânı yok edilmemeli, fiili hizmet zammı uygulaması geliştirilmelidir.
- Çalışanların sağlığı ve çalışma güvenliği ile ilgili yasalar geliştirilmeli ve eksiksiz uygulanmalıdır.

10)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 22

- Memurun Muhakemat- 1 Yasası kaldırılmalıdır.
- İdari yargı kararlarında süreklilik esas alınmalıdır.

11.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 7

ÇALIŞMA YAŞAMI VE DEMOKRASİ

1. Giriş:

TMMOB Demokrasi İZMİR Yerel Kurultayı “Çalışma Yaşamı” konu başlığı altında aşağıdaki konu başlıklarının ele alınması planlanmıştır.

Tartışılmaya açılan konu başlıklarının altında gelen tüm görüşler gözden geçirilerek karar taslak metinleri oluşturulmuştur.

2. Demokrasi ve Örgütlenme Özgürlüğü

Sendikal Örgütlenme :

Çalışma yaşamında demokrasi kavramının aklımıza ilk getirmesi gereken **örgütlenme özgürlüğüdür**. Bu kavram da hayatta kendini sendikalaşma özgürlüğü ile göstermektedir. Sendikal süreçte özellikle son 30 yılda yaşanan gelişmeler sendikalaşmada 1980 yılından bugüne yaşananlar, kamu çalışanlarının sendikal mücadelesi ve devam eden grevli toplu sözleşmeli sendika mücadelesi ile bu sürece ilişkin sayısal ve toplumsal göstergelere bakıldığında durumun vehameti açıkça görülebilmektedir. Tüm bu politikaların amacı ülkemiz çalışma yaşamında neo - liberal politikalar uyarınca “özelleştirme, esnekleştirme, serbestleştirme” uygulamalarının rahatlıkla hayata geçirilebileceği bir ortamın yaratılmasıdır. Kamuda örgütsüzleştirmenin amacı, kamusal üretim, hizmetler ve yatırımlar ile kamu kurumlarındaki personel istihdamının tasfiye edilmesi, sermayeye dikensiz gül bahçesi oluşturulmasıdır. Bu politikaların sonucu olarak krizlerin de etkisiyle işsizlik büyük ölçüde büyümüş ve çift hanelerle ifade edilir olmuştur. Güvencesiz ve kurlsız çalışma işsizliğin alternatifi olarak sunulmaktadır. TÜİK 2008 rakamlarına göre ücretli ve yövmiyeli olarak çalışanların sayısı 13 milyon, kayıt dışı çalışanların sayısı 3,5 milyon olarak verilmektedir. Aynı dönemde aktif sendikalı sayısı (toplu pazarlık kapsamında ve sendikalara aidat ödeyen) 850 bin olarak verilmektedir. Bunun anlamı 1980’li yıllarda 3,5 milyon civarında olan örgütlü pazarlık gücüne sahip işçilerin % 6,5 lar düzeyine indirilmiş olmasıdır. Aralık 2010 itibarıyla aktif sigortalı sayısının 16 milyon olduğu göz önüne alındığında bu oranın vehameti daha fazla ortaya çıkmaktadır. Bu süreç içerisinde kamu çalışanlarının mücadeleleri sonucunda kurmuş oldukları Sendikalar hala toplu pazarlık ve grev haklarından yoksundur. Çalışma yaşamında bir yanda örgütlenme konusunda emekçiler açısından önemli gerilemeler yaşanırken diğer yandan da krizler bahane edilerek haklar geri alınmaya çalışılmaktadır. Benzer süreç sosyal güvenlik alanında da yaşanmakta, işyerlerinde sağlıklı çalışma koşullarından yoksun olan emekçiler ve ailelerinin

sağlık ve sosyal güvenlik gibi temel hakları ticarileştirilerek, bu hakları kullanmaları engellenmektedir. Çalışanların insanca yaşamasına olanak sağlayacak hakları elde edebilmesi ve koruyabilmesinin önkoşulu örgütlü hareket edebilmesine bağlıdır. Bu süreç 12 Eylül Anayasası ve yasalarıyla tıkanmış sendikal sürecin önüne işkolu sendikacılığı dışındaki meslek - işyeri sendikacılığı ve % 10 işkolu barajı getirmiş; son yıllarda da AB' yasal uyumluluk süreci gereği yürürlüğe sokulan 4857 sayılı İş Kanunu'na rağmen, torba yasalarla taşeronlaştırma ve esnek üretim teşvik edilerek 12 Eylül anlayışı devam ettirilmiştir.Çalışanların, İşverenlerin ve Hükümetlerin üye olduğu, uluslararası koşullarda çalışma yaşamına ilişkin asgari gereklilikleri belirleyen ILO'nun 2002 yılı başı itibarıyla 184 uluslararası çalışma sözleşmesinden 40 tanesini onaylamıştır. Onaylanmış sözleşmelerin uygulanmaması ise düşündürücüdür. Kaldı ki hedefimiz çalışma yaşamındaki asgari gereklilikleri içeren ILO sözleşmelerinin tamamının onaylanması ve uygulanmasının ötesinde ILO tavsiye kararlarının hayata geçirilmesi olmalıdır.

TMMOB Örgütlülüğü :

12 Eylül sürecinin TMMOB örgütlülüğüne ilişkin olarak kamu çalışanı mühendis, mimar ve şehir plancılarının Odalara üye olma zorunluluğunu kaldırması ve meslek kuruluşlarının denetimi dışına çıkarmasına ilişkin yasal düzenlemeler hala yürürlüktedir. Aynı anlayış ve süreç son dönemde Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurumunun devreye sokularak hazırlanan raporla aba altından sopa gösterilmesi şeklinde sürmektedir.Yine siyasi iktidar, meslek alanlarımızı yakından ilgilendiren “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısını” tehdit olarak kullanmakta, serbestleştirmeler ve bu yöndeki yasa değişiklikleriyle meslek alanlarımız daraltılmakta, yasal düzenlemelerle yabancı mühendislerin ülkemizdeki çalışmalarına kolaylık getirilerek haksız rekabet yaratılmak istenmektedir.

Sonuçlar ve Talepler;

- İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, Memurun Muhamemat- 1 Yasası, Devlet Memurları Yasası, vb çalışanların sağlığı, güvencesi, sağlığı ve güvenliği yasa ve yönetmeliklerindeki anti demokratik kazanılmış haklarımızı hiçe sayan hükümler kaldırılmalı; kıdem tazminatının kaldırılması ve asgari ücret dışı çalışmaları öngören “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.
- Çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslararası sözleşmeler onaylanmalı ve uygulanmalıdır.
- Siyasi iktidarların önüne Anayasal bir görev olarak konmuş olan istihdamın geliştirilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve insanca bir ücret sağlanmasına ilişkin çalışmalar hayata geçirilmelidir.
- 8 Saatlik işgünü ve dinlenme hakkının gasp edilmesine son verilmeli, riskli işlerde işgünü süresi 8 saatin altına düşürülmelidir.
- Çocukların işgücü olarak üretimde yer almaları engellenmelidir.

- Esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma, özel istihdam büroları yasaklanmalıdır.
- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süreci boyunca işçinin ücretinden tüm malvarlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Gelir dağılımındaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, çalışanların adil bir pay almaları için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- 12 Eylül Anayasası ile kısıtlanan sendikal hak ve özgürlükler grevli toplu sözleşmeli olarak tüm çalışanlara sağlanmalı, kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Sosyal Güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimde çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal Güvenlik bütün çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği önleyici önlemler alınmalıdır.
- Tüm çalışanların sigortalı yapılması şartı getirilmeli ve sendikalaşma özendirilmelidir.
- Sosyal Devlet anlayışının ürünü olan, Sosyal Güvenlik kurumlarının korunması, bu kurumlardan faydalanmanın artırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.
- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin güvenli geleceğe kavuşturulmaları; eğitim, sağlık, barınma vb sosyal hizmetlerden yararlanmaları için kamusal kaynaklar yaratılmalıdır.
- Prim yükümlülüklerini aksatan işverenlere af değil ağır yükümlülükler getirilmelidir.
- Bütün özelleştirmeler durdurulmalı, özelleştirilen sağlık birimleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli, kamudan özel sektöre doğrudan veya dolaylı kaynak aktarımına son verilmelidir.
- İşsizlik sigortası kapsamı ve süresi genişletilerek uygulanmalı, işsizlik fonu birikimlerinin amaç dışı kullanımına son verilmelidir.
- Kamuda ve özeldede aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi ve farklı statülerde çalışmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa” ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının aleyhine olan hükümlerinden arındırılmalıdır.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören yasal düzenlemeler kaldırılmalı, grevli - toplu iş sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.

- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.
- Kamuda işe alınmada uygulanan sözlü sınav kaldırılmalıdır.
- Kamuda atamalar ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal ve demokratik haklar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- İdari yargı kararları uygulanmalıdır.
- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

12.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:12

ÇALIŞMA YAŞAMI

- İMF ve Dünya Bankasına teslim edilen politikalara derhal son verilerek bu örgütlerle yapılan tüm anlaşmalar iptal edilmeli ilişkiler kesilmelidir.
- Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı, istihdam geliştirilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli, eğitilmiş işgücü istihdamını güvence altına alınmalıdır.
- Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.
- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.
- Çalışanlara bütün dünyada eş zamanlı bir saldırı olan esnek istihdama karşı çıkılmalı, taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalı, bu amaçla yürütülen mücadeleye sahip çıkılmalıdır.
- İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında kesin işe iadeyi içerecek şekilde düzenlenmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçinin ücretinden tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı ve uzun olan mahkeme sürelerinin kısaltılması için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Gelir dağılımdaki adaletsizliği artırıcı uygulamalara son verilmeli, adil bir paylaşımı sağlayıcı önlemler alınmalıdır.
- Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.

- Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.
- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin, sosyal hakları ve ücretleri düzenlenmeli insanca yaşayacak seviyeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır

13)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:13

SENDİKAL HAKLAR

- 12 Eylül anayasasıyla gaspedilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.
- Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.
- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar müdahil olarak yer almalıdır.
- Sendikal çalışmalar dolayısıyla verilen disiplin cezaları ve sürgünler tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- İdari yargı kararlarına uyulmalıdır.
- Meslek ve işyeri sendikacılığı reddedilmeli, işkolu sendikacılığı esas alınmalıdır.
- Bütün bu konularda TMMOB, küresel kapitalizmin ve onun temsilcisi AKP'nin saldırılarına karşı diğer meslek, emek, demokrasi güçleriyle birlikte etkin mücadelesini sürdürmelidir.

14)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:14

SOSYAL GÜVENLİK

- Sosyal güvenlik sistemi tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ağırlıklı olarak denetleyebildiği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. İşleyişi demokratikleştirilmeli, yönetimin oluşturulmasında çalışanların çoğunluğu sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik bütün ücretli çalışanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalı, kayıt dışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalıdır.
- Tüm çalışanların sigortalı yapılması şartı getirilmeli ve sendikalaşma özendirilmelidir.

- Emekçilerin mücadelelerinin ve sosyal devlet anlayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kurumlarının korunması, bu kurumlara katılımın yaygınlaştırılması, verilen hizmetlerin kalitesinin ve kapsamının artırılması sağlanmalıdır.
- Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin bir yükümlülüğü olmalı ve bu amaçla kamusal kaynaklar seferber edilmelidir.
- Prim yükümlülüklerini aksatan işverenlere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.
- İşsizlik sigortası fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.

15.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:11

İş Yasası, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, Sağlıkta Dönüşüm Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Memurun Muhakemat- ı Yasası, Devlet Memurları Yasası vb. çalışanların sağlığı, çalışma güvenliği ve çalışma yaşamı ile ilgili yasa ve yönetmelikler kaldırılmalı; mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli, kıdem tazminatlarını düşürme, asgari ücreti düşürme vb içerikli “Ulusal İstihdam Stratejisi” geri çekilmelidir.

- Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslar arası sözleşmeleri onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.
- 4857 Sayılı Yasanın 30. maddesi, engelli mühendis, mimar ve şehir plancılarının yararlanacağı bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Aynı iş yerinde farklı kanunlara tabi olarak, farklı statülerde çalıştırılmanın önüne geçilmelidir.
- 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmazdır.

16.)

VAN/ ÖNERGE NO: 14

GEREKÇE : Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası ve IMF gibi örgütlerin direktifi ve denetimi altında uygulanan yapısal uyum politikaları ve ekonomik programlar ile ülkemiz, kaynakları talan edilerek, sömürgeleştirilmektedir. Hizmet Ticaret Genel Anlaşması (GATS) ile genel olarak bütün kamusal hizmet alanları piyasalaştırılarak, siyasi iktidarın verdiği sınırsız taahhütlerle ülkemiz yabancı sermayenin istilasına açılmaktadır. Çalışanların insanca yaşamasına olanak sağlayacak hakları elde etmesi ve koruyabilmesi örgütlü hareket edebilmesine bağlıdır. Ancak sendikal örgütlenme konusunda da ülkemizin sicilinin olumsuzdur. İstihdamın yarısının kayıt dışı olduğu

ve devlet denetimlerinin yeterli olmadığı günümüz koşullarında, çalışanların sendikal haklardan mahrum kalması işçilerin güvenli koşullarda ve “adil” bir ücretle çalışmasını imkansızlaştıran faktörler arasındadır. Oysa çalışma yaşamının insanca, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ve işçi ve iş sağlığı ve güvenliğine dayalı bir istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır.

Karar Önergesi a) 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancıları aleyhine olan özelliklerinden arındırılmadığı.

Karar Önergesi b) Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları dernek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü yasal düzenlemeden vazgeçilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır. Grevli - toplu sözleşmeli sendika hakkı yasal güvence altına alınmalıdır.

Karar Önergesi c) Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir.

Karar Önergesi d) Kamuda işe alınmada uygulanan sınav yönetmeliğindeki sözlü sınav uygulamasına son verilmelidir.

Karar Önergesi e) Türkiye, çalışma yaşamıyla ilgili bütün uluslararası sözleşmelerin onaylamalı ve aykırı düzenlemeleri iptal etmelidir.

Karar Önergesi f) Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı, istihdam geliştirilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli, işgücü istihdamını güvence altına alınmalıdır.

Karar Önergesi g) Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gasp edilmesine son verilmeli; işgünü süresi, işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.

Karar Önergesi h) Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.

Karar Önergesi i) Çocukların işgücü olarak üretim süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.

Karar Önergesi j) 12 Eylül anayasasıyla gasp edilen grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.

Karar Önergesi k) Yaşamını emeği ile sağlayan köydeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin bir yükümlülüğü olmalıdır.

2 - İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 12

ÇALIŞMA YAŞAMININ OLMAZSA OLMAZI

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusu tüm dünyada önemli bir sorundur. Özel olarak ülkemizde ise sanayileşmenin gelişmesi, kayıt dışı ekonominin yaygınlaşması, çalışma sürelerinin uzunluğu, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma ve özelleştirmeler ile esnekleşme yoluyla güvenceden yoksun çalışma biçimlerinin yaygınlaşması iş sağlığı ve güvenliği alanındaki mevzuatın bir dizi yanlış içermesi ve ilgili yatırımların yapılmaması nedeniyle iş kazaları ve meslek hastalıkları giderek artmaktadır. Türkiye ölümlü iş kazaları ve meslek hastalıklarında Avrupa'da başı çekmektedir. Ülkemizde bu alana yönelik mevzuatta yaşanan boşluklar yanı sıra, iş kazaları ve meslek hastalıklarının tespitinde de ciddi aksaklıkları yaşanmaktadır. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği alanına son yıllarda yön veren temel eğilim, “esnekleşme ve ticarileştirme” anlayışı doğrultusunda şekillenmektedir. Bu kapsamda yakın zamanlarda bu alanı ilgilendiren birçok yasa ve yönetmelik çıkarılmış; mevzuat, esneklik yaklaşımına göre şekillendirilmeye çalışılmıştır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kamusal bir bakış açısıyla ve bilimsel • mesleki değerler ışığında tüm çalışma alanlarına yaygınlaştırılması gerekirken, Hükümetin esnekleşme ve ticarileştirme dayatması mühendislik - hekimlik uygulamalarına kadar varmıştır. Ardı ardına çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle işyerlerinde sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin ticarileştirilmesine çalışılmaktadır. Emek ve meslek örgütlerinin görüşleri ile yargı kararlarının üzerinden atlanmaya çalışılmaktadır. Bütün bunların sonucunda ülkemiz; Davutpaşa, Tuzla, Kemalpaşa, Dursunbey ve son olarak Ostim'de görüldüğü gibi “toplu iş cinayetleri”nin sıklıkla yaşanır olduğu bir yer haline gelmiştir. Ucuz işgücü sömürsünü ve çalışma yaşamının kuralsızlaştırmasını hedefleyen politikalardan vazgeçilmediği; TMMOB, TTB, bilim çevreleri ve sendikaların görüşleri dikkate alınmadığı sürece mevcut olumsuzluklar derinleşecek, yeni toplumsal facialara yol açılacaktır.

Bu durumun aşılması için:

- İş Yasası ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasa, tüzük ve yönetmelikler uluslararası sözleşme, standart ve normlar dikkate alınarak yenilenmelidir.
- ÇSGB tarafından hazırlanan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı” Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Başta KOBİ'ler olmak üzere 50'den daha az işçi çalıştırılan işyerlerinde ortak İş Sağlığı ve Güvenliği Birimlerinin kurulması yasalarla güvence altına alınmalı ve dolayısıyla bu işyerlerinde İş Güvenliği Mühendisi istihdam edilmelidir.

- “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı, yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50’den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde tam zamanlı İş Güvenliği Mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.
- İş Güvenliği Mühendisi, İşyeri Hekimi, işyeri sağlık memuru ve hemşirelerin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin kamusal bir hizmet olarak algılanması sağlanmalı, çalışma koşulları arasındaki nedensel ilişkileri araştırarak ve bilimsel araştırma yapacak kurumlar oluşturulmalıdır.
- Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğrenimden başlanarak iş sağlığı ve güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda iş sağlığı ve güvenliği eğitimi yapılmalı, üniversitelerin ilgili fakültelerinde iş sağlığı ve güvenliği kürsüleri kurulmalıdır.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde “önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği” anlayışı yerleştirilmeli; iş sağlığı ve güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır.
- Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar için, insana yakışır “norm ve standartta” bir iş yasası hazırlanmalıdır.
- Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır.
- İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.
- Gerek işçi sağlığı gerekse toplum sağlığı; bireylerin pirim ödeme gücüne yüklenmeyecek bir biçimde genel bütçeden finanse edilmeli ve koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmelidir.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde ilgili meslek örgütleri yetkilendirilmelidir.
- Taşeronlaştırmaya her alanda ve her anlamda son verilmelidir.
- Tüm çalışanlara iş güvencesi sağlanmalı, toplu sözleşmelerde iş sağlığı ve güvenliği konularına kapsamlı biçimde yer verilmelidir.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 9

Çalışma Yaşamı – Çalışma Yaşamının Olmazsa Olmaz’: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği konusu tüm dünyada önemli bir sorundur, özel olarak ülkemizde ise sanayileşmenin gelişmesi, kayıt dışı ekonominin yaygınlaşması, iş sağlığı ve güvenliği

alanındaki mevzuatın bir dizi yanlışlığı içermesi ve ilgili yatırımların yapılmaması nedeniyle iş kazaları ve meslek hastalıkları giderek artmaktadır. ILO rakamlarına göre, her gün yaklaşık 6 bin 300 kişi iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını kaybetmekte, her yıl yaklaşık olarak 360 bin kişi iş kazası, 1 milyon 950 bin kişi ise meslek hastalıklarından dolayı yaşamını yitirmektedir. Ülkemizde ise iş sağlığı ve güvenliği - alanında yapısal sorunlar yaşanmakta, mevzuat sorunları, uygulama ve denetimde yaşanan boşluklar insanlarımızın yaşamlarına neden olmaktadır. Neo - liberal ekonomik politikaların gölgesindeki kayıtdışının yaygınlığı, çalışma sürelerinin uzunluğu, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma ve özelleştirmeler ile esnekleşme yoluyla güvenceden yoksun çalışma biçimlerinin yaygınlaşması çalışma hayatını çalışanlar için oldukça riskli bir hale getirmiştir. Güvencesizliğin yaygınlaştığı son dönemde, 4857 sayılı İş Yasası ve 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun gerekli denetimleri esnetmesi, ilgili yönetmeliklerdeki sorunlar, mühendislik ve hekimlik uygulamalarına ilişkin yasal eksikler, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile kayıt dışı istihdamın büyüklüğü iş kazaları ve meslek hastalıklarının boyutunun artmasına neden olmaktadır. Türkiye ölümlü iş kazaları ve meslek hastalıklarında Avrupa'da başı çekmektedir. Ülkemizde bu alana yönelik mevzuatta yaşanan boşluklar yanı sıra, iş kazaları ve meslek hastalıklarının tespitinde de ciddi aksaklıkları yaşanmaktadır. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği alanına son yıllarda yön veren temel eğilim, "esnekleşme ve ticarileştirme" anlayışı doğrultusunda şekillenmektedir. Bu kapsamda yakın zamanlarda bu alanı ilgilendiren birçok yasa ve yönetmelik çıkarılmış; mevzuat, esneklik yaklaşımına göre şekillendirilmeye çalışılmıştır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kamusal bir bakış açısıyla ve bilimsel - mesleki değerler ışığında tüm çalışma alanlarına yaygınlaştırılması gerekirken, Hükümetin esnekleşme ve ticarileştirme dayatması mühendislik - hekimlik uygulamalarına kadar varmıştır. Örneğin, 2003 yılında kabul edilen 4857 sayılı İş Yasasında iş güvenliği mühendisliği ve işyeri hekimliği uygulaması açıkça belirtilmesine ve bu yöndeki yargı karşın ardı ardına çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle işyerlerinde sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin ticarileştirilmesine çalışılmaktadır. Yargıya taşınan bu düzenlemelerin birçoğunun yürütmesinin durdurulmasına, "mevzuatın gözden geçirilmesi" çabaları ile direnilmekte; emek ve meslek örgütlerinin görüşleri ile yargı kararlarının üzerinden atlanmaya çalışılmaktadır. Son olarak 01.08.2010 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak mevzuata giren bir torba yasa ile iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görev yapan yetki belgeli mühendis ve hekimler ile meslek odalarının eğitim ve uzmanlık birikimleri yok sayılmış, bu alan özel sektöre bırakılmıştır. 4857 sayılı İş Yasasının 78. maddesi ve "İşyeri Kurma İzni ve İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik" ile işyerlerinin kurulması aşamasında işyeri koşullarının iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uygun olmasını teşvik eden uygulama, 2008 yılında 5763 sayılı İş Yasasında değişiklik yapan yasa ile ve 04.12.2009 tarihli "İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik"le ortadan kaldırılmıştır. Böylece Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının işyerlerine yönelik denetimi yok edilmektedir. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi kurulmasının en az 50 işçi çalıştırma zorunluluğuna bağlanmasıyla işlevsizleştirilmesi de bir başka olumsuzluktur. 09.12.2009 tarihli İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ" de, çalışanları nasıl tehlikelerin beklediği adeta itiraf edilmektedir. Asıl işveren - alt işveren ilişkisinin

bulunduğu işyerlerinde, her iki işyerinde 50'den az işçi bulunması durumunda işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurma mecburiyeti olmadığı belirtilmektedir. Bunun anlamı, 50'nin üzerinde işçi çalıştıran ana işverenlerin, işyerlerini küçük parçalara ayırarak tüm yükümlülüklerden kurtulmasıdır. Bütün bunların sonucunda ülkemiz; Davutpaşa, Tuzla, Kemalpaşa, Dursunbey ve son olarak Ostim'de görüldüğü gibi “toplu iş cinayetleri”nin sıklıkla yaşanır olduğu bir yer haline gelmiştir. Ucuz işgücü sömürsünü ve çalışma yaşamının kuralılaşdırılmasını hedefleyen politikalarından vazgeçilmediği; TMMOB, TTB, bilim çevreleri ve sendikaların görüşleri dikkate alınmadığı sürece mevcut olumsuzluklar derinleşecek, yeni toplumsal facialara yol açılacaktır.

Bu durumun aşılması için:

- İş Yasası ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasa, tüzük ve yönetmelikler uluslararası sözleşme, standart ve normlar dikkate alınarak yenilenmelidir.
- ÇSGB tarafından hazırlanan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı” Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Başta KOBİ'ler olmak üzere 50'den daha az işçi çalıştırılan işyerlerinde ortak İş Sağlığı ve Güvenliği Birimlerinin kurulması yasalarla güvence altına alınmalı ve dolayısıyla bu işyerlerinde İş Güvenliği Mühendisi istihdam edilmelidir.
- “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı, yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50'den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde tam zamanlı İş Güvenliği Mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.
- İş Güvenliği Mühendisi, İşyeri Hekimi, işyeri sağlık memuru ve hemşirelerin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin kamusal bir hizmet olarak algılanması sağlanmalı, çalışma koşulları arasındaki nedensel ilişkileri araştırarak ve bilimsel araştırma yapacak kurumlar oluşturulmalıdır.
- Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğrenimden başlanarak iş sağlığı ve güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda iş sağlığı ve güvenliği eğitimi yapılmalı, üniversitelerin ilgili fakültelerinde iş sağlığı ve güvenliği kürsüleri kurulmalıdır.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde “önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği” anlayışı yerleştirilmeli; iş sağlığı ve güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır.
- Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar için, insana yakışır “norm ve standartta” bir iş yasası hazırlanmalıdır.
- Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır.

- İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.
- Gerek işçi sağlığı gerekse toplum sağlığı; bireylerin pirim ödeme gücüne yüklenmeyecek bir biçimde genel btçeden finanse edilmeli ve koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmelidir.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde ilgili meslek örgütleri yetkilendirilmelidir.
- Taşeronlaştırmaya her alanda ve her anlamda son verilmelidir.
- Tüm alışanlara iş güvencesi sağlanmalı, toplu sözleşmelerde iş sağlığı ve güvenliği konularına kapsamlı biçimde yer verilmelidir.

3.)

BURSA/ÖNERGE NO: 6

Çalışma Yaşamının Olmazsa Olmazı: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği konusu tüm dünyada önemli bir sorundur. Özel olarak ülkemizde ise sanayileşmenin gelişmesi, kayıt dışı ekonominin yaygınlaşması, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki mevzuatın bir dizi yanlışı içermesi ve ilgili yatırımların yapılmaması nedeniyle iş kazaları ve meslek hastalıkları giderek artmaktadır. ILO rakamlarına göre, her gün yaklaşık 6 bin 300 kişi iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını kaybetmekte, her yıl yaklaşık olarak 360 bin kişi iş kazası, 1 milyon 950 bin kişi ise meslek hastalıklarından dolayı yaşamını yitirmektedir. Ülkemizde ise işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında yapısal sorunlar yaşanmakta, mevzuat sorunları, uygulama ve denetimde yaşanan boşluklar insanlarımızın yaşamlarına neden olmaktadır. Neo - liberal ekonomik politikaların gölgesindeki kayıt dışının yaygınlığı, çalışma sürelerinin uzunluğu, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma ve özelleştirmeler ile esnekleşme yoluyla güvenceden yoksun çalışma biçimlerinin yaygınlaşması çalışma hayatını çalışanlar için oldukça riskli bir hale getirmiştir. Güvencesizliğin yaygınlaştığı son dönemde, 4857 sayılı İş Yasası ve 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun gerekli denetimleri esnetmesi, ilgili yönetmeliklerdeki sorunlar, mühendislik ve hekimlik uygulamalarına ilişkin yasal eksikler, kadın ve ocuk emeği sömürüsü ile kayıt dışı istihdamın büyüklüğü iş kazaları ve meslek hastalıklarının boyutunun artmasına neden olmaktadır. Türkiye lml iş kazaları ve meslek hastalıklarında Avrupa'da başı çekmektedir. Ülkemizde bu alana yönelik mevzuatta yaşanan boşluklar yanı sıra, iş kazaları ve meslek hastalıklarının tespitinde de ciddi aksaklıkları yaşanmaktadır. Ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği alanına son yıllarda yön veren temel eğilim, "esnekleşme ve ticarileştirme" anlayışı doğrultusunda şekillenmektedir. Bu kapsamda yakın zamanlarda bu alanı ilgilendiren birçok yasa ve yönetmelik çıkarılmış; mevzuat, *esneklik* yaklaşımına göre şekillendirilmeye çalışılmıştır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kamusal bir bakış açısıyla ve bilimsel - mesleki değerler işiğinde tüm çalışma alanlarına yaygınlaştırılması gerekirken, Hükümetin esnekleşme ve ticarileştirme dayatması mühendislik – hekimlik uygulamalarına kadar varmıştır.

Örneğin, 2003 yılında kabul edilen 4857 sayılı İş Yasasında iş güvenliği mühendisliği ve işyeri hekimliği uygulaması açıkça belirtilmesine ve bu yöndeki yargı karşın ardına çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle işyerlerinde sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin ticarileştirilmesine çalışılmaktadır. Yargıya taşınan bu düzenlemelerin birçoğunun yürütmesinin durdurulmasına, “*mevzuatın gözden geçirilmesi*” çabaları ile direnilmekte; emek ve meslek örgütlerinin görüşleri ile yargı kararlarının üzerinden atlanmaya çalışılmaktadır. Son olarak 01.08.2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak mevzuata giren bir torba yasa ile işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinde görev yapan yetki belgeli mühendis ve hekimler ile meslek odalarının eğitim ve uzmanlık birikimleri yok sayılmış, bu alan özel sektöre bırakılmıştır. 4857 sayılı İş Yasasının 78. maddesi ve “*İşyeri Kurma İzni ve İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik*” ile işyerlerinin kurulması aşamasında işyeri koşullarının işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerine uygun olmasını teşvik eden uygulama, 2008 yılında 5763 sayılı İş Yasasında değişiklik yapan yasa ile ve 04.12.2009 tarihli “*İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik*”le ortadan kaldırılmıştır. Böylece Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının işyerlerine yönelik denetimi yok edilmektedir. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi kurulmasının en az 50 işçi çalıştırma zorunluluğuna bağlanmasıyla işlevsizleştirilmesi de bir başka olumsuzluktur. 09.12.2009 tarihli İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ’de, çalışanları nasıl tehlikelerin beklediği adeta itiraf edilmektedir. Asıl işveren–alt işveren ilişkisinin bulunduğu işyerlerinde, her iki işyerinde 50’den az işçi bulunması durumunda işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurma mecburiyeti olmadığı belirtilmektedir. Bunun anlamı, 50’nin üzerinde işçi çalıştıran ana işverenlerin, işyerlerini küçük parçalara ayırarak tüm yükümlülüklerden kurtulmasıdır. Bütün bunların sonucunda ülkemiz; Davutpaşa, Tuzla, Kemalpaşa, Dursunbey ve son olarak Ostim’de görüldüğü gibi “toplu iş cinayetleri”nin sıklıkla yaşanır olduğu bir yer haline gelmiştir. Ucuz işgücü sömürsünü ve çalışma yaşamının kuralılaştırılmasını hedefleyen politikalardan vazgeçilmediği; TMMOB, TTB, bilim çevreleri ve sendikaların görüşleri dikkate alınmadığı sürece mevcut olumsuzluklar derinleşecek, yeni toplumsal facialara yol açılacaktır.

Bu durumun aşılması için:

- İş Yasası ve işçi sağlığı ve işgüvenliği ile ilgili yasa, tüzük ve yönetmelikler uluslararası sözleşme, standart ve normlar dikkate alınarak yenilenmelidir.
- ÇSGB tarafından hazırlanan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı” Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Başta KOBİ’ler olmak üzere 50’den daha az işçi çalıştırılan işyerlerinde ortak İş Sağlığı ve Güvenliği Birimlerinin kurulması yasalarla güvence altına alınmalı ve dolayısıyla bu işyerlerinde İş Güvenliği Mühendisi istihdam edilmelidir.
- “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı, yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50’den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde tam zamanlı İş Güvenliği Mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.

- İş Güvenliği Mühendisi, İşyeri Hekimi, işyeri sağlık memuru ve hemşirelerin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin kamusal bir hizmet olarak algılanması sağlanmalı, çalışma koşulları arasındaki nedensel ilişkileri araştırarak ve bilimsel araştırma yapacak kurumlar oluşturulmalıdır.
- Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğrenimden başlanarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi yapılmalı, üniversitelerin ilgili fakültelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kürsüleri kurulmalıdır.
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde “önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği” anlayışı yerleştirilmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır.
- Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar için, insana yakışır “norm ve standartta” bir iş yasası hazırlanmalıdır.
- Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır.
- İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.
- Gerek işçi sağlığı gerekse toplum sağlığı; bireylerin pirim ödeme gücüne yüklenmeyecek bir biçimde genel bütçeden finanse edilmeli ve koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmelidir.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde ilgili meslek örgütleri yetkilendirilmelidir.
- Taşeronlaştırmaya her alanda ve her anlamda son verilmelidir.
- Tüm çalışanlara iş güvencesi sağlanmalı, toplu sözleşmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularına kapsamlı biçimde yer verilmelidir.

4.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 14

VI- İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

İş dünyasının beklentisi, hem işvereni, hem işçiyi destekleyen, uygulanabilir, boşluksuz, kendi kendine denetleme mekanizma sistemiyle donatılmış, bağımsız, çıktıları ülkemizin değerleriyle örtüşen, mevcut yazılı mevzuatı tekbir çatı altında toplayacak DEMOKRATİK bir İSG Kanununun çıkmasıdır. Bu kanunun hedefi, işçi, işveren ve devletten bağımsız İSG kültürü yaratma olmalıdır. ve en kısa zamanda bu kanun yürürlüğe girmelidir. Yürürlüğe girmede geçecek her yeni gün, gelecek Türkiye’sinin

iş gücünde bir yara açacaktır. Bizim beklentimiz; İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yıllardan beri kongreler düzenleyen, eğitimler veren, gerekli periyodik kontrolleri yapan, teknik ölçüm ve yayın faaliyetlerinde bulunan TMMOB Makina Mühendisleri Odası ile diğer oda ve sivil toplum kurumlarının görüşleri de alınarak, yansız, tarafsız ve çıkar gözetilmeden, belirli bir kesimi değil, bütün çalışanları kapsayan, mühendislik mesleğini gerekli saygın yerine oturtan yeni bir “İş Sağlığı ve Güvenliği” yasası hazırlanarak yürürlüğe konulmasıdır.

Gerekeçesi

Zorunlu ihtiyaç: İSG Kanunu

Cumhuriyet dönemindeki ilk iş yasası 1930 yılında çıkarılmıştır. Daha sonraları konuyla ilgili değişik tarihlerde defalarca iş yasaları, buna bağlı tüzük ve yönetmelikler çıkarılmasına rağmen 80 yıldır bu konuyla ilgili bir sistem her neden ise hala bir türlü kurulamadı. Oysa adı üzerinde, iş yasası olan bu yasa direk çalışanları, dolayısıyla insanlığı ilgilendiren bir yasadır.

Ne hazindir ki insanlığı ilgilendiren çalışma ile ilgili iş yasası, sürekli bazı kişilerin kendi çıkarlarını ön plana alarak oluşturması, yasaya bağlı tüzük ve yönetmeliklerin sürekli iptal edilmesi ve konunun sürekli ortada bırakılmasına neden olunmuştur. İş kazasıymış, insan sağlığıymış kimsenin umurunda değildir. En acı tarafı ise, bu durumun oluşmasına en büyük etkiyi siyasi iktidarların çanak tutarak, destek vermesi, göz yummasıdır. 2009 yılının iş güvenliği ile ilgili verilere baktığımızda, iş kazası sonucu ölüm oranı 1/10 000 ile Avrupa da ilk sırayı almaktayız. Dünya sıralamalarında da ilk beş içinde yer alıyoruz. 2009 yılında ülkemizde 64316 adet iş kazası meydana gelmiştir. Bu kazalar ve meslek hastalıkları sonucu ise 1171 kişi ölmüştür. İş kazaları ve meslek hastalıklarının Türkiye ekonomisine getirdiği yük yıllık 1 Milyar Doları aşmıştır. Mevcut sistemle devam edildiğinde, karamsar bir tabloyla karşılaşılması muhtemeldir. Böyle bir manzara ülkemizde yaşanmasına rağmen siyasi iktidarların hala İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili bir sistem kurulamaması ve çıkar gözetilmesi, çok üzüntü vericidir. Türkiye’de çok küçük bir çalışan kesimine hitap eden İSG mevzuatı, meslek hastalıklarının belirlenememesi ve dolayısıyla istatistikî değerlerin reel değerlerden çok düşük olması, iş kazalarının günden güne artması, taşeronlaştırmanın hızla devam etmesi sonucu toplu ölümlerin gerçekleşmesi, uygulamadaki boşluk ve tartışmalar ile iptal edilen mevzuat maddeleri, İSG Kanununa ne denli ihtiyacı olduğunu açıklamak için yeterli birkaç parametredir. Biz mühendisler, çalışanların sağlıklı ve güvenli bir ortamda, çalışma koşullarının yaratılmasına hazırız. Bunun için;

1- İSG Yasalarının Çıkar Gözetilmeden Oluşturulması

Yıllardır akıl ve bilim dışı uygulamalarla, kimsenin görüşünü değerlendirmeyen ve kendi bildiğini okuyan devleti yönetenler, her nedense, yanlış tutumlarını değiştirmemekte ve işverenlerin sorumluluklardan kaçabilmeleri için yasalarda boşluklar bırakılmaktadır. Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının yasal dayanağı, Kasım 2003 yılında tadil olan 4857 sayılı İş Kanununun beşinci bölümü ile sınırlıdır. Bu maddelere atıf yapılarak çıkartılan tüzük, yönetmelik ve tebliğlerle gerekli düzenlemeler yapılmaya çalışılmaktadır. Bahsi geçen tüm mevzuat sürekli yargı masalarında, değiştirilme veya

iptal edilme sürecini yaşamış maddelerden oluşmaktadır. Hali hazırda gerek kapsam, gerek uygulama ve gerekse yeterlilik açısından yeterliği olmayan İSG mevzuatı, bir de sürekli iptal ve değiştirme sebebiyle mahkeme masalarından kalkamayınca, kanun yapıcı ve uygulayıcıları da işin içinden çıkılmaz hale sokmuştur. Kanun yapıcılar, Türkiye Cumhuriyeti İSG mevzuatını, başka ülkelerin yasal maddelerini direktif olarak alarak ve noktası noktasına birebir çevirerek, ülkemize adapte etmek istemektedirler. Etnik köken, sosyoekonomik durum, gelişmişlik, eğitim düzeyi, teknoloji, uygulanabilirlik, çevresel faktörler, denetim mekanizmaları gibi konulara bakılmaksızın yeminli tercüman işi yapan ÇSGB'nin oluşturmuş olduğu hâlihazırda İSG mevzuatları, belli kesime hitap eden, uygulanabilirliği olmayan, yasal boşluklarla dolu bir yapıdan oluşmaktadır. Kanun üretilmesi aşaması bir tasarım gibi düşünülerek, süreç girdi ve çıktılarını incelemeli, uygulanabilirliği ve sonradan oluşabilecek problemlerin tasarım aşamasında yok edilmesini sağlayacak bir yapı içerisinde bulunması ve her kesimin yorum ve düşüncelerinin alınarak oluşturulması gerekmektedir. Buradaki en önemli nokta çalışma dünyasının tüm taraflarının katılımının sağlanmasıdır. Özellikle odamız olmak üzere bu konudaki tüm uzmanlaşmış kesimlerin katılımı, doğrunun bulunmasında en önemli rolü oynayacaktır.

2- İSG Yasasının Kapsam Alanı

Türkiye'de İSG mevzuatı, sanayiden sayılan ve çalışan sayısı 50 ve üzerindeki işletmeleri kapsamaktadır. Bu durum, ülkemizde bulunan işletme sayısının % 5 ine hitap etmektedir. İşletmelerin % 95 inin İSG açısından herhangi bir yükümlülüğü yoktur. Niye yüzlerce çalışanın olduğu turizm sektörü veya buna benzer hizmet sektörleri kapsam dışı, niye 50 çalışandan az olan sanayiden sayılan iş yerleri kapsam dışı. Oysa iş kazalarının % 80 ini bu tür iş yerlerinde olan iş kazaları oluşturmaktadır. Mevzuatın tüm çalışanları kapsam içine almaması, büyük bir çalışan grubunu mağdur olması anlamına gelmektedir. Vatandaşlarının hakkını savunmak, ana görevi olan devletin, İSG konusunda ayrımcılık yapması, vatandaşlarını bilerek ölüme terk etmesine anlam vermek mümkün değildir. Çıkacak kanun tüm çalışanları kapsmalı, çalışan sayısı, sektör, çalışan cinsiyeti, bağlı olunan sigorta biçimlerinden dolayı farklılık yaratmamalıdır. Kanuna atıfla çıkartılacak tüzük, yönetmelik ve tebliğler uygulamanın her ayrıntısını açıklamalı, yoruma açık bir yer bırakmamalıdır.

3- İSG Uzmanlığı Kavramı

'İş güvenliği Mühendisi' kavramını kaldırarak, 'İş güvenliği Uzmanı' tanımını Avrupa'dan ithal eden siyasi iktidar, mühendislerle teknikerleri bir kefeye koyarak mühendislik eğitime ve mesleğine olan saygısını yitirmiştir. Koyulan tanım doğrudur, fakat uygulama yanlıştır. Bir ara elemanı olarak teknik eleman şeklinde iki yıllık MYO mezunlarına bu sektörde mutlaka ihtiyaç vardır. İş güvenliği mühendisinin yanında çalışabilecek, onlara yardımcı personel olarak iş güvenliği teknikerleri mutlaka olmalıdır. Fakat bu ihtiyaç iş güvenliği teknikeri seviyesinden ileri gitmemelidir. Burada sınırlar iyi çizilmelidir. İki yıllık MYO İSG bölümü

mezunlarının, dört yıllık üniversite bitirmiş veya ihtisas yapmış üniversite mezunları ile aynı kategoriye koymak eğitime saygısızlık, mesleğe ihanettir. Bu zihniyet asla kabul edilemez. Aynı şekilde mühendislik mesleği dışındaki diğer mesleklere de bu sektörün açılması kabul edilemez bir durumdur. Ülkemizde onca işsiz mühendis meslektaşımız var iken farklı meslek dallarına (teknik öğretmen, fizik, kimya bölümü mezunlarına v.s) bu sektörü açmak suyu bulandırmaktan başka bir anlam ifade etmemektedir. Aslında doğru olan iş güvenliği mühendislerinin kendi mesleklerinde de bu görevi yapmalarıdır. Dolayısıyla mühendislik mesleği kapsamında yer alan iş güvenliği mesleğini başka meslek dallarına açılması asla kabul edilemez.

4- ISG Uzmanlarını Sorumluluğu

İş güvencesi olmadan, iş güvenliği de olmaz. Maalesef mevcut sistemde hiçbir çalışanın iş güvencesi olmamasının dışında, işini kaybetme korkusundan dolayı kimse hakkını arayabilecek pozisyonda değildir. Dolayısıyla bu konuda en büyük sıkıntıyı iş güvenliği mühendisleri çekmektedir. Çünkü yasa her türlü iş güvenliği ile ilgili sorumluluğu iş güvenliği uzmanlarına yüklemiştir. Bütün eğitimleri vereceksin, bütün olumsuzlukları, yapacağın risk analizleri ile bulacaksın ve bulduğun bütün bu olumsuzlukların giderilmesini sağlayacaksın, herhangi bir kaza durumunda da sen ceza evine gireceksin veya oluşan zararı karşılayacaksın. Eğer işveren iş güvenliği ile ilgili sorumluluğunu da yerine getirmez ise bana şikâyet edeceksin demektir. Olamaz böyle bir durum. Böyle bir şikâyet söz konusu olduğunda, o iş yerinde çalışan iş güvenliği mühendisinin çalışmaya devam edebileceğini aklınız kesiyor mu? Sanmıyorum. Çalışanların işverenler altında ezilmesine göz yuman siyasi iktidar, Türkiye'nin iş kazalarında Avrupa birincisi, dünyada da üçüncü ülke konumuna sokmayı başarmışlardır. Her çalışanın eve sağlıklı bir şekilde dönme hakkı vardır. Bunun sağlanabilmesi için herkesin üzerine bazı işler düşmektedir, her kesim üzerine düşenleri yapmakla yükümlüdür. Kanun yapıcıların üzerine düşen konu, insan sağlığı olunca, gecikmişlik ve eksiklik su götürmemektedir. Bu nedenle herkesin sorumluluğu doğru, dengeli ve tarafsız olarak dağıtılmalıdır. Yukarıda saydığımız nedenler ve yaşanan bunca tecrübeden sonra, mevcut mevzuatın uygulanamama sebepleri, yeni yapılacak kanun, tüzük ve yönetmelikler için bir ışık olabilir. İşverenlerin konulan kuralları uygulaması için özendirici sistemler geliştirilmeli, uzman istihdamı, uygun donanım bulma ve tedarik etme, iş yeri hekimi istihdamı gibi konularda işverenlere finansal destek ve/veya vergisel indirimler, proje hibeleri gibi yapıcı uygulamalar kanunlaştırılmalıdır.

5.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 15

İş Güvenliği Mühendisliği, mühendislik mesleğinin icrasıdır. İş Güvenliği uzmanlığı mühendis olmayanlara kapatılmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında yapılan yasal düzenlemelere konunun birinci dereceden muhatabı olan TMMOB VE TTB dahil edilmelidir.

6.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 7

Çalışma Yaşamında Güvence, Sağlık ve Güvenlik :

İş Sağlığı ve Güvenliği, sanayileşmenin getirdiği önemli sorunlardan biridir. Ülkemiz sanayiindeki çarpıklıklar, kayıt dışı ekonominin yaygınlaşmasına göz yumulması, denetim anlayışı ve yetersizliği, çağdaş iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevzuatın tam olarak hayata geçirilememesi, kuruluş sürecinden itibaren işyerlerinin denetim süreçlerinden vazgeçilmesi vb. nedenler bu alandaki kayıplarımızı büyötmektedir.

ILO rakamlarına göre Dünyada; hergün yaklaşık 6 300 kişi iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirmekte, her yıl yaklaşık olarak 360 000 kişi iş kazası, 1 950 000 kişi ise meslek hastalıkları sonucu yaşamını kaybetmektedir.

Ülkemizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın resmi rakamlarına göre ;

Yıl	İş Kazası Sayısı	Meslek Hastalığı Sayısı	Sürekli İş Göremezlik	Ölüm
2000	74 847	803	1 818	1 173
2001	72 367	883	2 183	1 008
2002	72 334	601	2 087	878
2003	76 668	440	1 596	811
2004	83 830	384	1 693	832
2005	73 923	519	1 639	1 096
2006	79 027	574	2 267	1 601
2007	80 602	1 208	1 956	1 044
2008	72 963	539	1 694	866
2009	64 316	429	1 885	1 171

Olmasına karşın, yine TÜİK araştırmalarına göre meydana gelen kaza sayıları bunun yaklaşık 3 katı rakamlara ulaşmaktadır.

Özellikle meslek hastalıklarının önlenmesi ve teşhisinde ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Son dönem yasal düzenlemelerle iş güvenliği ve iş güvenliği mühendisliği ticarileştirilmeye çalışılmakta TMMOB ve TTB bu sürecin dışına itilmeye çalışılmaktadır.

Talepler:

- İş yasası ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasa, tüzük ve yönetmelikler uluslararası sözleşme, standart ve normler dikkate alınarak yenilenmelidir.
- ÇSGB tarafından hazırlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı" TMMOB, TTB, Sendikalar ve Üniversitelerin görüşleri alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Başta KOBİ'ler olmak üzere 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sürekli sağlanması konusunda gerekli düzenleme yapılmalıdır.
- "İş Güvenliği Mühendisliği" kavramı yeniden tanımlanmalı, TMMOB belgelendirme ve bu konuda hizmet veren üyelerinin denetimi konusunda yetkilendirilmelidir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda çalışan Mühendis, Hekim ve Sağlık Elemanlarının mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.

- İş Sağlığı ve Güvenliği orta öğretimden başlayarak müfredata alınmalı, mühendislik eğitiminde özel bir yer verilmelidir.
- İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işverenlerden başlayarak tüm çalışanların eğitimine önem verilmelidir.
- Meslek hastalıklarının tanısı için “Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışabilir Sağlık Raporu” kapsamlı bir muayene ve tahliller sonucu verilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İş Kazaları araştırmaları gerçekçi, güvenilir ve şeffaf olmalıdır.
- Gerek işçi sağlığı, gerekse toplum sağlığı; bireylerin prim ödeme gücüne yüklenmeyecek bir biçimde genel bütçeden finanse edilmeli ve koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmelidir.
- İşyeri temsilcilikleri yaygınlaştırılmalı ve işlevlendirilmeli, diğer çalışan örgütleriyle ortak çalışma /mücadele platformları oluşturulmalıdır.

F- DEMOKRASİNİN EKONOMİSİ

1. KÜRESELLEŞME

1.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 12

Küreselleşme Emperyalizmle Belirlenmiştir Emperyalizme Karşı Mücadele ve Bağımlılığa Son Vermek Esastır

Küreselleşme olgusu, gerçekte kapitalizmin, başından beri, klasik sömürgecilik dönemi itibarıyla olsun, emperyalizm dönemi ve yeni sömürgecilik dolayısıyla olsun, dünya ticareti ve siyasal kanallarla dünya pazarına egemen olma çabasında kök bulmaktadır. Küreselleşme bu bağlamda emperyalizmin egemenliğini, hareket serbestisini ve entegrasyon süreçlerini sağlayan hem son derece reel bir süreç hem de bu sürecin emperyalist karakterini gizlemeye yarayan ideolojik bir salgı, ideolojik bir örtü olmuştur. Küreselleşme olgusu; çok uluslu şirketlerin faaliyet ve denetiminde yürütülen mal ve hizmet ticareti ile uluslararası finansal sermaye hareketlerinin dünya piyasalarındaki serbest dolaşım ve egemenliği süreçlerinden oluşmaktadır. Bu bağlamda sosyalist ülkelerin çözümlüşünün sonrasında yaygın kullanıma kavuşan “küreselleşme” deyiminin karşılığı olan reel süreç, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile eski sosyalist ülkelerin emperyalist çıkarlara eklenmesi siyaseti ile belirlenmiştir. Metaların ve finansal hareketlerin uluslararası serbest dolaşımı süreçlerinin emperyalizm lehine tam serbestisi anlamına gelen küreselleşme, tamı tamına emperyalizmdir, emperyalizmin çıkarlarına işlemektedir. Bu çerçevede dünya, emperyalizm tarafından sınırsız ve engelsiz bir tek küresel pazar ve sömürü alanı olarak kurgulanmaktadır. Böylelikle ülkemiz ve bizim gibi gelişmesi engellenen ülkelerin tüm artı değer ve zenginliklerine el konulmakta; sosyal devletleri tasfiye ederek, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, kültür ve diğer tüm toplumsal hizmetler küresel sermayeye yeni ticari alanlar olarak sunulmaktadır. Emek piyasaları kuralılaştırılıp esnekleştirilmekte, taşeronlaştırma ve sendikasızlaştırma uygulamaları ile insanlığın yüzyıllardır süren mücadelelerle elde ettiği tüm kazanımlar tek tek yok edilmektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ulus - devlet yapılanması geriletilmekte, kamusal

varlıklar özelleştirme, küçültme, kapatma yoluyla işlevsizleştirilmektedir. Borç yükü ve sürekli ekonomik kriz tehdidi altındaki gelişmekte olan ülkelerde, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Birliği, OECD, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşlar tarafından dayatılan politikalarla, ulusal düzenlemeler küresel piyasa kurallarına bağımlı kılınmaktadır. Bu ülkelere önerilen yapısal uyum programlarında, ücretlerin azaltılması, devletlerin sosyal alandan çekilmesi, gümrük vergileri, kotalar ve ithalattaki tüm kısıtlamaların ortadan kaldırılması, ekonomilerin ihracata yönelik hale getirilmesi, kamu işletmelerinin özelleştirilmesiyle yabancı sermayeye yatırım olanakları sağlanması dayatılmaktadır. Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI), Yatırım Garanti Sözleşmesi (MIGA) ve Uluslararası Tahkim gibi anlaşma ve sözleşmelerle, yabancı yatırımlar tek yanlı olarak korunmakta, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sanayi alt yapısı bitirilmektedir. Küreselleşme sürecinin örgütlerinden biri olan Dünya Ticaret Örgütü Anlaşmalarından Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) ile mühendislik hizmetleri dahil enerjiden suya, sağlıktan eğitime, sosyal güvenlikle ulaşıma kadar tüm toplumsal hizmetler uluslararası ticarete açılmaktadır. IMF ve Dünya Bankası etkisiz kaldığında, bu programlara entegre olmayan ülkeler dünya ticaretinden dışlanmakta, bu politikalara aykırı düşen ülke coğrafyalarının parçalanması için etnik farklılıklar körüklenmekte, harita değişikliklerine varan savaşlarla halklar birbirine kırdırtmaktadır. Kendini dünyanın jandarması addeden ABD ve ordusu, küresel sermayenin hegemonyasını kabul etmeyen ve onların stratejik çıkarlarına uygun davranmayan ülkeleri terörist ilan edebilmektedir. ABD tüm uluslararası anlaşmaları ve en temel insan haklarını çiğneyerek emperyalist “koalisyon”u ile ülkeleri işgal etmekte, milyonlarca masum insanı katletmektedir. Yugoslavya’nın savaşla parçalanmasından İsrail’in Filistin işgaline, Afganistan’ın işgalinden Irak işgaline, en son Libya’ya yönelik hava saldırılarına dek tüm gelişmeler emperyalist çıkarlarca belirlenmektedir. ABD’nin Afganistan ve Ortadoğu üzerinden Orta Asya, Uzakdoğu ve Afrika’ya dek geniş bir coğrafyanın enerji kaynaklarını denetim altına almayı hedeflediği bilinmektedir. İkinci Paylaşım Savaşından sonra dünya, iki kutuplu bir yapıya; 1990’lı yıllarda sosyalist ülkelerin çözülüşü ile birlikte ise emperyalistler lehine tek kutuplu bir duruma dönüşmüştür. 1980’li yıllarda yeni bir dünya düzeni oluşturmak için harekete geçen emperyalist kapitalist sistem neo liberal politikalarını son yıllarda çok hızlı bir biçimde dünyanın her yerinde hayata geçirmiştir. Ancak bugün dünyada yine güçlü kutuplar oluşmuştur. Çin, Rusya, Hindistan, Brezilya bu açıdan birinci derecede önem kazanmıştır. Bu ülkeler ve ittifakları ile emperyalist kampın gerilimleri öne çıkmaya başlamıştır. ABD’nin dev bütçe açıkları ve ekonomisinin Çin’e bağımlılığı önemli bir faktördür. ABD „ve müttefiklerinin Kuzey Kore, İran, Irak, Filistin vb. üzerinden oluşturmak istedikleri gerilimler ile Latin Amerika’daki anti emperyalist iktidarlar, dünya çapında gelişen sınıf mücadeleleri ve Ortadoğu’da halkların başkaldırısına verilmek istenen yön, yeni dönemin başlıca gerilim konuları arasında yer almaktadır. Önümüzdeki on yıllarda dünyanın paylaşımına ilişkin bölgesel ve daha büyük gerilim ve savaşlar yaşanabilecektir. Her sorunun yeni pazarlıklara konu olduğu, kapitalist dünya ekonomisinin emperyalist yayılmacı karakterine uygun çelişki ve çatışmalı, yeni bir dönem söz konusudur. Bugünkü dünya - tarihsel durum, emperyalist küresel çıkar politikalarının neden olduğu savaşlar, işgaller, katliamlar ile daha yoğun bir sömürü ile birlikte işsizlik, açlık ve yoksulluğun artışı ile karakterize olmaktadır. 2008 yılının

son çeyreğinde dünyada başlayan dünya ekonomik krizi kapitalizmin kaçınılmaz bir sonucudur. Son ekonomik bunalımın nedenlerinden biri olan finansallaşma dünyada korkunç boyutlara ulaşmıştır. 1970'lerde günde yaklaşık 190 milyar dolar hacmi olan döviz piyasası işlemleri, 2008 - 2009'da dünya ticaret hacminin 70 misline ulaşarak 1,8 trilyon dolara çıkmıştır. Kısaca küreselleşme adı altında emperyalist kapitalizmin insanlığa dayattığı, finansal hareket şişkinliği ile oluşan bir balon ve halklara yönelik bağımlılık ve sömürü zinciridir. Küreselleşmenin demokrasisi emperyalist liberal demokrasi'dir. Ülkemizde sermaye hareketlerine tam serbesti tanınması ile piyasanın serbestleşmesine yönelik yeni liberal ekonomik politikalar ve yapısal uyum programları bu çerçevede emperyalist çıkar programlarının bir yansıması olarak gündeme gelmiştir. "Küreselleşme - yerelleşme" ve merkezi devlet yapılanmaları ile planlı merkezi ekonomilerin desantralizasyonu/merkezsizleştirilmesi şeklinde ifade edilebilecek olan bu süreç, bölgesel kalkınma dahil kalkınma ve planlama yaklaşımlarını dışlayıcı "uyum yasaları" eşliğinde ülkemize dayatılmıştır. Türkiye'de egemen sınıflar ve onların son taşeronu olan AKP iktidarı, kapitalist küreselleşme ve neo - liberal politikalar ekseninde, her alanda özelleştirme, kuralsızlaştırma ve ticarileştirme ile dışa bağımlı yapıyı pekiştirmiştir. Ülkemizde sınai yatırımlar durmuş, KOBİ'lerin önemli bir kısmı pazardan çekilmiş, işsizlik yoğun ve kronik bir sorun olmuştur. Üretimden, sanayileşmeden ve istihdamdan uzak, sermaye güçlerinin lehine çalışan "büyüme" süreçleri ise dış kaynakların ülkemize daha fazla kâr elde etmek için gelmesi ile yaşanabilmiş ve krizle birlikte ekonomi, gerçekte durgunluk sürecine girmiştir. Borsaya, devlet kağıtlarına ve hizmet sektörlerine gelen sıcak para ve doğrudan yabancı sermaye, gerçekte üretim ve ihracatın fason üretime dayalı olmasını koştulamakta, bu durum ithal ara mal girdisinin yüksek oranlı olmasını, dış borç ve faiz yükünü artırmaktadır. Bu tablo tamamen emperyalizmin dayattığı uluslararası işbölümünün bir sonucu olarak şekillenmiştir.

Bu gerçeklerden hareketle;

- TMMOB, "küreselleşmenin kaçınılmazlığı" vb. emperyalizm ve kapitalizmi doğrudan veya dolaylı olarak olumlayan liberal yaklaşımları kesinlikle reddeder.
- TMMOB ülkemizi emperyalist çıkarlara peşkeş çeken, halkların onurunu ve geleceğini zedeleyen politikalara karşı toplumcu, demokrat, yurtsever bir temelde başka bir dünya kurma mücadelesinin içinde olduğunu bir kez daha ilan eder.
- TMMOB emperyalist politikalar karşısında, bu ülkenin savaşız sömürsüz barıştan, halkların kardeşliğinden, emekten ve halktan yana güçlerin birlik, mücadele ve dayanışma bayrağını yükseltme iradesinin önemini bir kez daha dile getirir.
- Emperyalist politikaların ekonomik, toplumsal, politik, kültürel v.b. tüm alanlardaki yıkım ve tahribatlarından kurtulmak, emek ve demokrasi güçlerinin tarihsel ve güncel bir hedefi olmalıdır. ABD, AB, Dünya Bankası, IMF vb. emperyalist devlet, birlik ve kuruluşların dayattıkları ekonomik ve sosyal politikalarla üretimi, yatırımı, sanayileşmeyi, bilim ve teknolojiyi saptıran, halkı sömüren ve yoksullaştıran, bölgesel eşitsizlikleri sürekli olarak yeniden üreten politikalar reddedilmeli, ülke, kamu yararı ve halk çıkarlarını temel alan bağımsız bir Türkiye hedeflenmelidir.

- Kamu planlaması, kamu yatırımı, kamusal üretim ve hizmetleri tasfiye ederek kapitalist sömürüye daha fazla alan açan serbestleştirme, özelleştirme, taşeronlaştırma uygulamaları reddedilmeli; özelleştirilen bütün kurum, kuruluş, kaynak ve alanlar tekrar kamulaştırılmalıdır.
- TMMOB planlı bir kalkınma ve tam istihdam odaklı sanayileşmeden, etkin ve yatırım kararları ile bütünleşmiş; mühendisten, bilim, AR - GE ve teknolojik gelişme ve toplumsal refahtan yana bir ülke ile kendi kaynaklarına, birikimlerine dayalı bir ekonominin mümkün olduğu inancını taşımaya kararlılıkla devam edecektir.
- TMMOB'nin tüm karşı çıkış ve uyarılarına karşın tek yanlı olarak imzalanan Gümrük Birliği anlaşmasının ve ardından uygulanan teslimiyetçi politikaların ülkemizi getirdiği nokta ortadadır. Türkiye Gümrük Birliği'nden çıkmalı; serbest piyasa entegrasyonunu amaçlayan ve emperyalist bir projeksiyon olan Avrupa Birliği reddedilmelidir. X/-
- TMMOB Demokrasi Kurultayı, demokrasinin tüm boyutlarıyla tarihsel olarak kazanılabilesinin bazı önkoşulları ile emperyalizme bağımlılıktan kopuş arasında tam bir özdeşlik bulunduğunu kamuoyuna ilan eder.
- TMMOB Demokrasi Kurultayı, bağımsız bir ülke ve bağımsız bir ekonominin kapalı, "otoriter, devletçi vb. bir savunu" olduğu yönündeki liberal zırvalara itibar etmeksizin kalkınma, sanayileşme, tam istihdam, toplumsal refah, demokratikleşme, bağımsızlık, ülkemizin ve halklarımızın kalkınma çıkarları bütünlüğü temelinde tüm uluslararası ticari ilişkilerin gerekliliğine ve uluslar ve halklar arasındaki kardeşçe ilişkilerin tesis edilebileceğine ikircimsiz bir şekilde inanmakta ve kamuoyuna ilan etmektedir.

2.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 8

KÜRESELLEŞME EMPERYALİZMLE BELİRLENMİŞTİR

Emperyalizme Karşı Mücadele ve Bağımlılığa Son Vermek Esastır

Küreselleşme olgusu, gerçekte kapitalizmin, başından beri, klasik sömürgecilik dönemi itibarıyla olsun, emperyalizm dönemi ve yeni sömürgecilik dolayısıyla olsun, dünya ticareti ve siyasal kanallarla dünya pazarına egemen olma çabasında kök bulmaktadır. Küreselleşme bu bağlamda emperyalizmin egemenliğini, hareket serbestisini ve entegrasyon süreçlerini sağlayan hem son derece reel bir süreç hem de bu sürecin emperyalist karakterini gizlemeye yarayan ideolojik bir salgı, ideolojik bir örtü olmuştur. Küreselleşme olgusu; çok uluslu şirketlerin faaliyet ve denetiminde yürütülen mal ve hizmet ticareti ile uluslararası finansal sermaye hareketlerinin dünya piyasalarındaki serbest dolaşım ve egemenliği süreçlerinden oluşmaktadır. Bu bağlamda sosyalist ülkelerin çözülüşünün sonrasında yaygın kullanıma kavuşan "küreselleşme" deyiminin karşılığı olan reel süreç, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile eski sosyalist ülkelerin emperyalist çıkarlara eklenmesi siyaseti ile

belirlenmiştir. Metaların ve finansal hareketlerin uluslararası serbest dolaşımı süreçlerinin emperyalizm lehine tam serbestisi anlamına gelen küreselleşme, tamı tamına emperyalizmdir, emperyalizmin çıkarlarına işlemektedir. Bu çerçevede dünya, emperyalizm tarafından sınırsız ve engelsiz bir tek küresel pazar ve sömürü alanı olarak kurgulanmaktadır. Böylelikle ülkemiz ve bizim gibi gelişmesi engellenen ülkelerin tüm artı değer ve zenginliklerine el konulmakta; sosyal devletleri tasfiye ederek, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, kültür ve diğer tüm toplumsal hizmetler küresel sermayeye yeni ticari alanlar olarak sunulmaktadır. Emek piyasaları kuralsızlaştırılıp esnekleştirilmekte, taşeronlaştırma ve sendikasızlaştırma uygulamaları ile insanlığın yüzyıllardır süren mücadelelerle elde ettiği tüm kazanımlar tek tek yok edilmektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ulus - devlet yapılanması geriletilmekte, kamusal varlıklar özelleştirme, küçültme, kapatma yoluyla işlevsizleştirilmektedir. Borç yükü ve sürekli ekonomik kriz tehdidi altındaki gelişmekte olan ülkelerde, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Birliği, OECD, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşlar tarafından dayatılan politikalarla, ulusal düzenlemeler küresel piyasa kurallarına bağımlı kılınmaktadır. Bu ülkelere önerilen yapısal uyum programlarında, ücretlerin azaltılması, devletlerin sosyal alandan çekilmesi, gümrük vergileri, kotalar ve ithalattaki tüm kısıtlamaların ortadan kaldırılması, ekonomilerin ihracata yönelik hale getirilmesi, kamu işletmelerinin özelleştirilmesiyle yabancı sermayeye yatırım olanakları sağlanması dayatılmaktadır. Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI), Yatırım Garanti Sözleşmesi (MIGA) ve Uluslararası Tahkim gibi anlaşma ve sözleşmelerle, yabancı yatırımlar tek yanlı olarak korunmakta, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sanayi alt yapısı bitirilmektedir. Küreselleşme sürecinin örgütlerinden biri olan Dünya Ticaret Örgütü Anlaşmalarından Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) ile mühendislik hizmetleri dahil enerjiden suya, sağlıktan eğitime, sosyal güvenlikle ulaşıma kadar tüm toplumsal hizmetler uluslararası ticarete açılmaktadır. IMF ve Dünya Bankası etkisiz kaldığında, bu programlara entegre olmayan ülkeler dünya ticaretinden dışlanmakta, bu politikalara aykırı düşen ülke coğrafyalarının parçalanması için etnik farklılıklar körüklenmekte, harita değişikliklerine varan savaşlarla halklar birbirine kırdırılmaktadır. Kendini dünyanın jandarması addeden ABD ve ordusu, küresel sermayenin hegemonyasını kabul etmeyen ve onların stratejik çıkarlarına uygun davranmayan ülkeleri terörist ilan edebilmektedir. ABD tüm uluslararası anlaşmaları ve en temel insan haklarını çiğneyerek emperyalist “koalisyon”u ile ülkeleri işgal etmekte, milyonlarca masum insanı katletmektedir. Yugoslavya’nın savaşla parçalanmasından İsrail’in Filistin işgaline, Afganistan’ın işgalinden Irak işgaline, en son Libya’ya yönelik hava saldırılarına dek tüm gelişmeler emperyalist çıkarlarca belirlenmektedir. ABD’nin Afganistan ve Ortadoğu üzerinden Orta Asya, Uzakdoğu ve Afrika’ya dek geniş bir coğrafyanın enerji kaynaklarını denetim altına almayı hedeflediği bilinmektedir. İkinci Paylaşım Savaşından sonra dünya, iki kutuplu bir yapıya; 1990’lı yıllarda sosyalist ülkelerin çözülüşü ile birlikte ise emperyalistler lehine tek kutuplu bir duruma dönüşmüştür. 1980’li yıllarda yeni bir dünya düzeni oluşturmak için harekete geçen emperyalist kapitalist sistem neo liberal politikalarını son yıllarda çok hızlı bir biçimde dünyanın her yerinde

hayata geçirmiştir. Ancak bugün dünyada yine güçlü kutuplar oluşmuştur. Çin, Rusya, Hindistan, Brezilya bu açıdan birinci derecede önem kazanmıştır. Bu ülkeler ve ittifakları ile emperyalist kampın gerilimleri öne çıkmaya başlamıştır. ABD'nin dev bütçe açıkları ve ekonomisinin Çin'e bağımlılığı önemli bir faktördür. ABD ve müttefiklerinin Kuzey Kore, İran, Irak, Filistin vb. üzerinden oluşturmak istedikleri gerilimler ile Latin Amerika'daki anti emperyalist iktidarlar, dünya çapında gelişen sınıf mücadeleleri ve Ortadoğu'da halkların başkaldırısına verilmek istenen yön, yeni dönemin başlıca gerilim konuları arasında yer almaktadır. Önümüzdeki on yıllarda dünyanın paylaşımına ilişkin bölgesel ve daha büyük gerilim ve savaşlar yaşanabilecektir. Her sorunun yeni pazarlıklara konu olduğu, kapitalist dünya ekonomisinin emperyalist yayılmacı karakterine uygun çelişki ve çatışmalı, yeni bir dönem söz konusudur. Bugünkü dünya - tarihsel durum, emperyalist küresel çıkar politikalarının neden olduğu savaşlar, işgaller, katliamlar ile daha yoğun bir sömürü ile birlikte işsizlik, açlık ve yoksulluğun artışı ile karakterize olmaktadır. 2008 yılının son çeyreğinde dünyada başlayan dünya ekonomik krizi kapitalizmin kaçınılmaz bir sonucudur. Son ekonomik bunalımın nedenlerinden biri olan finansallaşma dünyada korkunç boyutlara ulaşmıştır. 1970'lerde günde yaklaşık 190 milyar dolar hacmi olan döviz piyasası işlemleri, 2008 - 2009'da dünya ticaret hacminin 70 misline ulaşarak 1,8 trilyon dolara çıkmıştır. Kısaca küreselleşme adı altında emperyalist kapitalizmin insanlığa dayattığı, finansal hareket şişkinliği ile oluşan bir balon ve halklara yönelik bağımlılık ve sömürü zinciridir. Küreselleşmenin demokrasisi emperyalist liberal demokrasidir. Ülkemizde sermaye hareketlerine tam serbesti tanınması ile piyasanın serbestleşmesine yönelik yeni liberal ekonomik politikalar ve yapısal uyum programları bu çerçevede emperyalist çıkar programlarının bir yansıması olarak gündeme gelmiştir. "Küreselleşme - yerelleşme" ve merkezi devlet yapılanmaları ile planlı merkezi ekonomilerin desantralizasyonu/merkezsizleştirilmesi şeklinde ifade edilebilecek olan bu süreç, bölgesel kalkınma dahil kalkınma ve planlama yaklaşımlarını dışlayıcı "uyum yasaları" eşliğinde ülkemize dayatılmıştır. Türkiye'de egemen sınıflar ve onların son taşeronu olan AKP iktidarı, kapitalist küreselleşme ve neo - liberal politikalar ekseninde, her alanda özelleştirme, kuralsızlaştırma ve ticarileştirme ile dışa bağımlı yapıyı pekiştirmiştir. Ülkemizde sınai yatırımlar durmuş, KOBİ'lerin önemli bir kısmı pazardan çekilmiş, işsizlik yoğun ve kronik bir sorun olmuştur. Üretimden, sanayileşmeden ve istihdamdan uzak, sermaye güçlerinin lehine çalışan "büyüme" süreçleri ise dış kaynakların ülkemize daha fazla kâr elde etmek için gelmesi ile yaşanabilmiş ve krizle birlikte ekonomi, gerçekte durgunluk sürecine girmiştir. Borsaya, devlet kağıtlarına ve hizmet sektörlerine gelen sıcak para ve doğrudan yabancı sermaye, gerçekte üretim ve ihracatın fason üretime dayalı olmasını koşullamakta, bu durum ithal ara mal girdisinin yüksek oranlı olmasını, dış borç ve faiz yükünü artırmaktadır. Bu tablo tamamen emperyalizmin dayattığı uluslararası işbölümünün bir sonucu olarak şekillenmiştir.

Bu gerçeklerden hareketle;

- TMMOB, "küreselleşmenin kaçınılmazlığı" vb. emperyalizm ve kapitalizmi doğrudan veya dolaylı olarak olumlayan liberal yaklaşımları kesinlikle reddeder.

- TMMOB ülkemizi emperyalist çıkarlara peşkeş çeken, halkaların onurunu ve geleceğini zedeleyen politikalara karşı toplumcu, demokrat, yurtsever bir temelde başka bir dünya kurma mücadelesinin içinde olduğunu bir kez daha ilan eder.
- TMMOB emperyalist politikalar karşısında, bu ülkenin savaşız sömürsüz barıştan, halkların kardeşliğinden, emekten ve halktan yana güçlerin birlik, mücadele ve dayanışma bayrağını yükseltme iradesinin önemini bir kez daha dile getirir.
- Emperyalist politikaların ekonomik, toplumsal, politik, kültürel v.b. tüm alanlardaki yıkım ve tahribatlarından kurtulmak, emek ve demokrasi güçlerinin tarihsel ve güncel bir hedefi olmalıdır. ABD, AB, Dünya Bankası, IMF vb. emperyalist devlet, birlik ve kuruluşların dayattıkları ekonomik ve sosyal politikalarla üretimi, yatırımı, sanayileşmeyi, bilim ve teknolojiyi saptıran, halkı sömüren ve yoksullaştıran, bölgesel eşitsizlikleri sürekli olarak yeniden üreten politikalar reddedilmeli, ülke, kamu yararı ve halk çıkarlarını temel alan bağımsız bir Türkiye hedeflenmelidir.
- Kamu planlaması, kamu yatırımı, kamusal üretim ve hizmetleri tasfiye ederek kapitalist sömürüye daha fazla alan açan serbestleştirme, özelleştirme, taşeronlaştırma uygulamaları reddedilmeli; özelleştirilen bütün kurum, kuruluş, kaynak ve alanlar tekrar kamulaştırılmalıdır.
- TMMOB planlı bir kalkınma ve tam istihdam odaklı sanayileşmeden, etkin ve yatırım kararları ile bütünleşmiş; mühendisten, bilim, AR - GE ve teknolojik gelişme ve toplumsal refahtan yana bir ülke ile kendi kaynaklarına, birikimlerine dayalı bir ekonominin mümkün olduğu inancını taşımaya kararlılıkla devam edecektir.
- TMMOB'nin tüm karşı çıkış ve uyarılarına karşın tek yanlı olarak imzalanan Gümrük Birliği anlaşmasının ve ardından uygulanan teslimiyetçi politikaların ülkemizi getirdiği nokta ortadadır. Türkiye Gümrük Birliği'nden çıkmalı; serbest piyasa entegrasyonunu amaçlayan ve emperyalist bir projeksiyon olan Avrupa Birliği reddedilmelidir.
- TMMOB Demokrasi Kurultayı, demokrasinin tüm boyutlarıyla tarihsel olarak kazanılabilesinin bazı önkoşulları ile emperyalizme bağımlılıktan kopuş arasında tam bir özdeşlik bulunduğunu kamuoyuna ilan eder.
- TMMOB Demokrasi Kurultayı, bağımsız bir ülke ve bağımsız bir ekonominin kapalı, "otoriter, devletçi vb. bir savunu" olduğu yönündeki liberal zırvalara itibar etmeksizin kalkınma, sanayileşme, tam istihdam, toplumsal refah, demokratikleşme, bağımsızlık, ülkemizin ve halklarımızın kalkınma çıkarları bütünlüğü temelinde tüm uluslararası ticari ilişkilerin gerekliliğine ve uluslar ve halklar arasındaki kardeşçe ilişkilerin tesis edilebileceğine ikircimsiz bir şekilde inanmakta ve kamuoyuna ilan etmektedir.

2. EKONOMİ, KALKINMA, SANAYİLEŞME

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 10

DEMOKRASİNİN EKONOMİSİ BAĞIMSIZ EKONOMİ, ÖZ KAYNAKLARA DAYALI KALKINMA, SANAYİLEŞME, TAM İSTİHDAM VE TOPLUMSAL REFAH BÜTÜNLÜĞÜ

1960 - 1980 arası kapitalizminin ithal ikameci sanayileşmesinde bir şekilde planlama, kalkınma öğeleri, sanayinin teşviki, korunması, finansmanı, kalkınma hızı ve istihdam parametrelerinin gözetildiğini görmek mümkündür. Ancak kalkınma ve merkezi planlama parametrelerinin yok edildiği 24 Ocak 1980 kararları sonrasında durum tamamen değişmiştir. sosyo - ekonomik yapı ve devlet yapısı itibarıyla, neo - liberal temellerde emperyalist sömürü, yerli büyük sermaye, yeni sermaye grupları ve ranta dayalı çıkarlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Sanayi üretimi ithalata bağımlı fason yapıya dönüştürülerek KOBİ'leştirilmiş, güvencesiz çalışma koşullarının yaygınlaştırılmıştır, Türkiye ekonomisi, daimi sıcak para akımı, yüksek cari açık, yüksek dış borç ve işsizliğe dayalı kırılğan, sürekli krizlere açık bir ekonomik yapıya sahiptir. Ekonomi 2009 yılında % 6,5 oranında daralmıştır. 2008 - 2013 dönemi ortalama yıllık büyüme oranı öngörüsü % 2,4'tür. Sınırlı da olsa büyüme, ithalatçı, rantiyeye, büyük sermaye, uluslararası tekeliler, lüks inşaat yapan müteahhit ve büyük bankalara yaramaktadır. Kamunun elinde kalan son tesisler de satılacak, işgücü taşeron şirketlere ve esnek çalışma sistemine kaydırılarak daha da yoksullaştırılacaktır. Gelir dağılımında en alt gelir grubunun yıllık hane halkı toplam gelirinden aldığı pay düşerken en yüksek gelir diliminin payı 2003'ten bu yana 8,3 kat artmıştır. Genel devlet borç stokunun GSHY'ya oranı % 45,5'e ulaşmış durumdadır. Artık bölgesel düzeyde bile sanayi yatırımlarından söz edilmemektedir. 2009'da kamunun sanayi yatırımlarındaki payı % 0,7'ye düşmüş, 2010'da ise herhangi bir yatırım yapılmamıştır. Orta Vadeli Program döneminde kamunun sanayiden tamamen çekilmesi, son kalan sanayi tesislerinin de (şeker sanayi, gıda ve içki vs.) özelleştirilmesi gündemdedir. Kısacası AKP iktidarı Türkiye'yi sanayisizleştirmiştir. Bugün sanayi istihdamı ancak % 19'u bulmaktadır. Sonuçta ara malı üretimini tamamen devreden çıkartan, dış borcu artan, üretimi düşen, ihracat/ithalat makası açılan; yatırımları azalan, bölgesel dengesizliği derinleşen bir sanayi tablosu ortaya çıkmıştır.

Bu durumun değiştirilmesi için aşağıdaki perspektiflerin benimsenmesi ve önerilen adımların atılması gerekmektedir.

- Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Sanayileşme ve kalkınmayı "toplumsal kalkınma" anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla, tarım, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde tanımlamak gerekmektedir.
- Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzeltecek, işsizliği ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak,

refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır. Burada yatırımlara ağırlık verilmelidir.

- Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- Türkiye küresel güçlerin ülkemize biçmiş olduğu fason üretime yönelik taşeronlaşmış sanayi işletmelerinden oluşmuş bir yapılanmayı kabul etmeyip, sanayi yapısını yeni bir modele göre, sanayileşme ve toplumsal kalkınma hedeflerine yönelik bir biçimde oluşturmalıdır.
- Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR - GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimler yapılabilecek, ülkenin doğal kaynakları daha iyi değerlendirilebilecek, işgücünün niteliğini artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapısına ulaşılabilecektir.
- Ülke ekonomisini dışa bağımlı ve kırılgan hale getiren Gümrük Birliği anlaşması mutlaka askıya alınmalıdır. AB ile üyelik müzakere süreçlerinde siyasi ödünler verilmesi istenen ve Türkiye'nin iç politikasına müdahale eden tavırlar reddedilerek, müktesebat değişiklikleri tüm sektörler ve meslek örgütleri nezdinde tartışmaya açılmalı ve ülke çıkarlarına yönelik politikalar oluşturulmalıdır.
- Sanayide üretimin Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinde yaygınlaştırılması ve KOBİ'lere rasyonel bir işletme yapısı ve ölçek getirecek düzenlemelerin yapılması zorunludur. Bunun için öncelikle bir sanayi envanteri çıkarılmalı, sistematik bir veri tabanı kurularak sürekli güncelleştirilmelidir.
- Mühendislik alt yapısı, AR - GE ve teknolojik gelişmenin önemli bir planlama ögesi olarak değerlendirilmeli, kamu yararı ön plana alınarak benimsenmelidir.
- İstihdamın yapısal özellikleri, iş gücüne katılım oranlarının % 44'lere düştüğünü, sanayide işsizlik oranının % 18'lere yükseldiğini ortaya koymaktadır. İş gücüne katılım oranı OECD ortalamasına (% 60) çıkarılmalı, % 24 olan kadın istihdamı mutlaka artırılmalıdır. Kırsal göçün önlenmesi için bölgesel eşitsizlikleri giderecek biçimde öncelikli sektörlerle ağırlık veren istihdam odaklı yatırımlar Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerine ağırlık verilerek yapılmalıdır.
- Bölgesel kalkınma planları tüm sektörlerde yapılacak yatırımlarla, istihdamı bölgelerde sağlayan bir ağırlıkla yapılmalı, orta vadeli planlamada 1,5 milyon kişiye iş olanağı sağlayacak 300 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirilmelidir.
- İşgücünün niteliğini yükseltecek meslek okulları, kurslar, seminer ve programları ile öncelikle kamunun ağırlığı olan yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Bölgelerin doğal kaynakları, tarım ürünleri ve insan yapısı esas alınarak bölge planlaması yapılmalıdır.

- Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projelerin gerçekleştirilmesi zorunludur.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 11

Demokrasinin Ekonomisi Bağımsız Ekonomi, Öz Kaynaklara Dayalı Kalkınma, Sanayileşme, Tam İstihdam ve Toplumsal Refah Bütünlüğü

1960 - 1980 arası kapitalizminin ithal ikameci sanayileşmesinde bir şekilde planlama, kalkınma öğeleri, sanayinin teşviki, korunması, finansmanı, kalkınma hızı ve istihdam parametrelerinin gözetildiğini görmek mümkündür. Ancak kalkınma ve merkezi planlama parametrelerinin yok edildiği 24 Ocak 1980 kararları sonrasında durum tamamen değişmiştir. Sanayide sübvansiyonlar büyük ölçüde kaldırılmış, KİT yatırımları durdurulmuş, büyük ölçekli sanayi kuruluşları özelleştirilmiş, sabit sermaye yatırımlarında gerileme yaşanmış, Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılık asgariye indirilmiş, Türkiye sanayisi eşitsiz koşullarda küresel rekabete açılmış, yani daha fazla dışa bağımlı bir yapıya büründürülmüştür. Özetle Türkiye, sosyo ekonomik yapı ve devlet yapısı itibarıyla, neo liberal temellerde emperyalist sömürü, yerli büyük sermaye, yeni sermaye grupları ve rantı dayalı çıkarlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Sanayi üretimi ithalata bağımlı fason yapıya dönüştürülerek KOBİ'leştirilmiş, güvencesiz çalışma koşullarını yaygınlaştırılmıştır. Türkiye ekonomisi, daimi sıcak para akımı, yüksek cari açık, yüksek dış borç ve işsizliğe dayalı kırılğan, sürekli krizlere açık bir ekonomik yapıya sahiptir. Bu durum son kriz ile bir kez daha açığa çıkmış ve ekonomi 2009 yılında % 6,5 oranında daralmıştır. 2010 yılından itibaren yeniden "büyüme" başlamışsa da önümüzdeki üç yıla dair öngörülerle birlikte 2008 - 2013 dönemi ortalama yıllık büyüme oranı öngörüsü % 2,4'tür. Bu durum Türkiye'nin ekonomik büyümede kendi klasmanında geçerli not alamayacak olması anlamına gelmektedir. Diğer yandan bu oran uluslararası konjonktüre göre değişebilecek ve daha aşağı inebilebilecektir. Sınırlı da olsa büyüme, ithalatçı, rantıye, büyük sermaye, uluslararası tekeliler, lüks inşaat yapan müteahhit ve büyük bankalara yaramaktadır. Kamunun elinde kalan son tesisler de satılacak, işgücü teşeron şirketlere ve esnek çalışma sistemine kaydırılarak daha da yoksullaştırılacaktır. Büyümenin daha hızlı olduğu 2003- 2007 döneminde gelir dağılımı nasıl çalışan sınıflar aleyhine bozuldu ise 2008 - 2013'te de farklı bir gelişme olmayacaktır. Gelir dağılımında en alt gelir grubunun yıllık hane halkı toplam gelirinden aldığı pay düşerken en yüksek gelir diliminin payı 2003'ten bu yana 8,3 kat artmıştır. Genel devlet borç stokunun GSHY'ya oranı % 45,5'e ulaşmış durumdadır. Bütçe açıkları serbestleştirme, özelleştirmeler ve vergi artırımlarıyla da kapatılamamaktadır. Cari işlemler açığı öngörülerini 2011 için öngörülen 42,2 milyar dolardan 2013 yılında 47,8 milyar dolara ulaşacaktır. (Oysa 2002 yılında cari açık yalnızca 1,2 milyar dolar idi.) Bu açık da yine dış borç ve

kredilerle kapatılacaktır. Ülke, özel sektör yatırımlarını da orta ve kısa vadeli kredilere dayandırmaktadır. 2002 - 2010 döneminde, yatırım malları ithalatında % 155 artış olurken, hammaddelerde % 163 ve tüketim mallarında % 293 oranında artış olmuştur. Ara malı girdileri ve petrol, doğalgaz gibi hammaddelerde ihracat dışı bağımlı yapısını sürdürecektir. Artık bölgesel düzeyde bile sanayi yatırımlarından söz edilmemektedir. 2009'da kamunun sanayi yatırımlarındaki payı % 0,7'ye düşmüş, 2010'da ise herhangi bir yatırım yapılmamıştır. Orta Vadeli Program döneminde kamunun sanayiden tamamen çekilmesi, son kalan sanayi tesislerinin de (şeker sanayi, gıda ve içki vs.) özelleştirilmesi gündemdedir. Kısacası AKP iktidarı Türkiye'yi sanayisizleştirmiştir. Bugün sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinden sonra gelmekte ve sanayi istihdamı % 19'u ancak bulmaktadır. Sonuçta ara malı üretimini tamamen devreden çıkartan, dış borcu artan, üretimi - düşen, ihracat/ithalat makası açılan; yatırımları azalan, bölgesel dengesizliği derinleşen bir sanayi tablosu ortaya çıkmıştır. Bu durumun değiştirilmesi için aşağıdaki perspektiflerin benimsenmesi ve önerilen adımların atılması gerekmektedir.

- Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Bu kavramlar yalnızca sanayideki teknolojik gelişmeler veya üretim sürecindeki göstere ve katma değer artışları ile tanımlanamaz. Sanayileşme ve kalkınmayı "toplumsal kalkınma" anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla, tarım, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde tanımlamak gerekmektedir.
- Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzelterek, işsizliği ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak, refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır. Burada yatırımlara ağırlık verilmelidir.
- Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- Türkiye küresel güçlerin ülkemize biçmiş olduğu fason üretime yönelik taşeronlaşmış sanayi işletmelerinden oluşmuş bir yapılanmayı kabul edecek midir? Yoksa Türkiye sanayi yapısını yeni bir modele göre, sanayileşme ve toplumsal kalkınma hedeflerine yönelik bir biçimde mi oluşturacaktır? Egemen uygulamalar, fason imalat sanayi içinde özgün ürün geliştirilmesini önlemekte ve dışı bağımlılığı artırmaktadır. Türkiye geçmiş deneyimlerden gerekli dersleri çıkaracak ipuçlarını yakalamak zorundadır.
- Ülkemizin kaynakları küresel güçlerin baskısından bağımsız bir şekilde değerlendirildiğinde, Türkiye küresel rekabette yer alabilecek potansiyellere sahiptir. Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR - GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında durum değişecektir. Böylece sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimler yapılabilecek, ülkenin doğal

kaynakları daha iyi değerlendirilebilecek, işgücünün niteliğini artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapılaşma ulaşılabilecektir.

- Ülke ekonomisini dışa bağımlı ve kırılgan hale getiren Gümrük Birliği anlaşması mutlaka askıya alınmalıdır. AB ile üyelik müzakere süreçlerinde siyasi ödünler verilmesi istenen ve Türkiye'nin iç politikasına müdahale eden tavırlar reddedilerek, müktesebat değişiklikleri tüm sektörler ve meslek örgütleri nezdinde tartışmaya açılmalı ve ülke çıkarlarına yönelik politikalar oluşturulmalıdır.
- Sanayide üretimin Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinde yaygınlaştırılması ve KOBİ'lere rasyonel bir işletme yapısı ve ölçek getirecek düzenlemelerin yapılması zorunludur. Bunun için öncelikle bir sanayi envanteri çıkarılmalı, sistematik bir veri tabanı kurularak sürekli güncellenmelidir.
- Mühendislik alt yapısı, AR - GE ve teknolojik gelişmenin önemli bir planlama ögesi olarak değerlendirilmeli, kamu yararı ön plana alınarak benimsenmelidir.
- İstihdamın yapısal özellikleri, iş gücüne katılım oranlarının % 44'lere düştüğünü, sanayide işsizlik oranının % 18'lere yükseldiğini ortaya koymaktadır. İş gücüne katılım oranı OECD ortalamasına (% 60) çıkarılmalı, % 24 olan kadın istihdamı mutlaka artırılmalıdır. Kırsal göçün önlenmesi için bölgesel eşitsizlikleri giderecek biçimde öncelikli sektörler ağırlık veren istihdam odaklı yatırımlar Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerine ağırlık verilerek yapılmalıdır.
- Bölgesel kalkınma planları tüm sektörlerde yapılacak yatırımlarla, istihdamı bölgelerde sağlayan bir ağırlıkla yapılmalı, orta vadeli planlamada 1,5 milyon kişiye iş olanağı sağlayacak 300 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirilmelidir.
- İşgücünün niteliğini yükseltecek meslek okulları, kurslar, seminer ve programları ile öncelikle kamunun ağırlığı olan yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Bölgelerin doğal kaynakları, tarım ürünleri ve insan yapısı esas alınarak bölge planlaması yapılmalıdır.
- Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projelerin gerçekleştirilmesi zorunludur.
- Kamu yararına planlama, kalkınma ve istihdam odaklı gelişmelerin gerçekleşebilmesi, demokrasinin tüm ilke ve kurumlarıyla egemen olduğu, insan hakları ve özgürlüklerinin tam anlamıyla uygulandığı, toplumun tüm kesimlerinin bir arada barış içinde yaşadığı bir ortamın oluşturulması ile sağlanabilir. Demokrasi ile kalkınma birbirini reddeden değil, birbirini tamamlayan ve geliştiren durumlar olarak görülmelidir.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 7

DEMOKRASİNİN EKONOMİSİ

Bağımsız Ekonomi, Öz Kaynaklara Dayalı Kalkınma, Sanayileşme, Tam İstihdam ve Toplumsal Refah Bütünlüğü

1960–1980 arası kapitalizminin ithal ikameci sanayileşmesinde bir şekilde planlama, kalkınma öğeleri, sanayinin teşviki, korunması, finansmanı, kalkınma hızı ve istihdam parametrelerinin gözetildiğini görmek mümkündür. Ancak kalkınma ve merkezi planlama parametrelerinin yok edildiği 24 Ocak 1980 kararları sonrasında durum tamamen değişmiştir. Sanayide sübvansiyonlar büyük ölçüde kaldırılmış, KİT yatırımları durdurulmuş, büyük ölçekli sanayi kuruluşları özelleştirilmiş, sabit sermaye yatırımlarında gerileme yaşanmış, Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılık asgariye indirilmiş, Türkiye sanayisi eşitsiz koşullarda küresel rekabete açılmış, yani daha fazla dışa bağımlı bir yapıya büründürülmüştür. Özetle Türkiye, sosyo ekonomik yapı ve devlet yapısı itibarıyla, neo liberal temellerde emperyalist sömürü, yerli büyük sermaye, yeni sermaye grupları ve ranta dayalı çıkarlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Sanayi üretimi ithalata bağımlı fason yapıya dönüştürülerek KOBİ’leştirilmiş, güvencesiz çalışma koşullarını yaygınlaştırılmıştır. Türkiye ekonomisi, daimi sıcak para akımı, yüksek cari açık, yüksek dış borç ve işsizliğe dayalı kırılğan, sürekli krizlere açık bir ekonomik yapıya sahiptir. Bu durum son kriz ile bir kez daha açığa çıkmış ve ekonomi 2009 yılında % 6,5 oranında daralmıştır. 2010 yılından itibaren yeniden “büyüme” başlamışsa da önümüzdeki üç yıla dair öngörülerle birlikte 2008–2013 dönemi ortalama yıllık büyüme oranı öngörüsü % 2,4’tür. Bu durum Türkiye’nin ekonomik büyümede kendi klasmanında geçerli not alamayacak olması anlamına gelmektedir. Diğer yandan bu oran uluslararası konjonktüre göre değişebilecek ve daha aşağı inebilecektir. Sınırlı da olsa büyüme, ithalatçı, rantiyeye, büyük sermaye, uluslararası tekeller, lüks inşaat yapan müteahhit ve büyük bankalara yaramaktadır. Kamunun elinde kalan son tesisler de satılacak, işgücü teşeron şirketlere ve esnek çalışma sistemine kaydırılarak daha da yoksullaştırılacaktır. Büyümenin daha hızlı olduğu 2003–2007 döneminde gelir dağılımı nasıl çalışan sınıflar aleyhine bozuldu ise 2008–2013’te de farklı bir gelişme olmayacaktır. Gelir dağılımında en alt gelir grubunun yıllık hane halkı toplam gelirinden aldığı pay düşerken en yüksek gelir diliminin payı 2003’ten bu yana 8,3 kat artmıştır. Genel devlet borç stokunun GSHY’ya oranı % 45,5’e ulaşmış durumdadır. Bütçe açıkları serbestleştirme, özelleştirmeler ve vergi artırımlarıyla da kapatılamamaktadır. Cari işlemler açığı öngörülere 2011 için öngörülen 42,2 milyar dolardan 2013 yılında 47,8 milyar dolara ulaşacaktır. (Oysa 2002 yılında cari açık yalnızca 1,2 milyar dolar idi.) Bu açık da yine dış borç ve kredilerle kapatılacaktır. Ülke, özel sektör yatırımlarını da orta ve kısa vadeli kredilere dayandırmaktadır. 2002–2010 döneminde, yatırım malları ithalatında % 155 artış olurken, hammadelerde % 163 ve tüketim mallarında % 293 oranında artış olmuştur. Ara malı girdileri ve petrol, doğalgaz gibi hammaddelerle ihracat dışa bağımlı yapısını sürdürecektir.

Artık bölgesel düzeyde bile sanayi yatırımlarından söz edilmemektedir. 2009'da kamunun sanayi yatırımlarındaki payı % 0,7'ye düşmüş, 2010'da ise herhangi bir yatırım yapılmamıştır. Orta Vadeli Program döneminde kamunun sanayiden tamamen çekilmesi, son kalan sanayi tesislerinin de (şeker sanayi, gıda ve içki vs.) özelleştirilmesi gündemdedir. Kısacası AKP iktidarı Türkiye'yi sanayisizleştirmiştir. Bugün sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinden sonra gelmekte ve sanayi istihdamı % 19'u ancak bulmaktadır. Sonuçta ara mali üretimini tamamen devreden çıkartan, dış borcu artan, üretimi düşen, ihracat/ithalat makası açılan; yatırımları azalan, bölgesel dengesizliği derinleşen bir sanayi tablosu ortaya çıkmıştır. Bu durumun değiştirilmesi için aşağıdaki perspektiflerin benimsenmesi ve önerilen adımların atılması gerekmektedir.

- Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Bu kavramlar yalnızca sanayideki teknolojik gelişmeler veya üretim sürecindeki gösterge ve katma değer artışları ile tanımlanamaz. Sanayileşme ve kalkınmayı “toplumsal kalkınma” anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla, tarım, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde tanımlamak gerekmektedir.
- Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzelterek, işsizliği ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak, refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır. Burada yatırımlara ağırlık verilmelidir.
- Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- Türkiye küresel güçlerin ülkemize biçmiş olduğu fason üretime yönelik taşeronlaşmış sanayi işletmelerinden oluşmuş bir yapılanmayı kabul edecek midir? Yoksa Türkiye sanayi yapısını yeni bir modele göre, sanayileşme ve toplumsal kalkınma hedeflerine yönelik bir biçimde mi oluşturacaktır? Egemen uygulamalar, fason imalat sanayi içinde özgün ürün geliştirilmesini önlemekte ve dışa bağımlılığı artırmaktadır. Türkiye geçmiş deneyimlerden gerekli dersleri çıkaracak ipuçlarını yakalamak zorundadır.
- Ülkemizin kaynakları küresel güçlerin baskısından bağımsız bir şekilde değerlendirildiğinde, Türkiye küresel rekabette yer alabilecek potansiyellere sahiptir. Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR - GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında durum değişecektir. Böylece sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimler yapılabilecek, ülkenin doğal kaynakları daha iyi değerlendirilebilecek, işgücünün niteliğini artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapısına ulaşılabilecektir.

- Ülke ekonomisini dışa bağımlı ve kırılgan hale getiren Gümrük Birliği anlaşması mutlaka askıya alınmalıdır. AB ile üyelik müzakere süreçlerinde siyasi ödünler verilmesi istenen ve Türkiye'nin iç politikasına müdahale eden tavırlar reddedilerek, müktesebat değişiklikleri tüm sektörler ve meslek örgütleri nezdinde tartışmaya açılmalı ve ülke çıkarlarına yönelik politikalar oluşturulmalıdır.
- Sanayide üretimin Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinde yaygınlaştırılması ve KOBİ'lere rasyonel bir işletme yapısı ve ölçek getirecek düzenlemelerin yapılması zorunludur. Bunun için öncelikle bir sanayi envanteri çıkarılmalı, sistematik bir veri tabanı kurularak sürekli güncelleştirilmelidir.
- Mühendislik alt yapısı, AR - GE ve teknolojik gelişmenin önemli bir planlama ögesi olarak değerlendirilmeli, kamu yararı ön plana alınarak benimsenmelidir.
- İstihdamın yapısal özellikleri, iş gücüne katılım oranlarının % 44'lere düştüğünü, sanayide işsizlik oranının % 18'lere yükseldiğini ortaya koymaktadır. İş gücüne katılım oranı OECD ortalamasına (% 60) çıkarılmalı, % 24 olan kadın istihdamı mutlaka artırılmalıdır. Kırsal göçün önlenmesi için bölgesel eşitsizlikleri giderecek biçimde öncelikli sektörlerle ağırlık veren istihdam odaklı yatırımlar Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerine ağırlık verilerek yapılmalıdır.
- Bölgesel kalkınma planları tüm sektörlerde yapılacak yatırımlarla, istihdamı bölgelerde sağlayan bir ağırlıkla yapılmalı, orta vadeli planlamada 1,5 milyon kişiye iş olanağı sağlayacak 300 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirilmelidir.
- İşgücünün niteliğini yükseltecek meslek okulları, kurslar, seminer ve programları ile öncelikle kamunun ağırlığı olan yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Bölgelerin doğal kaynakları, tarım ürünleri ve insan yapısı esas alınarak bölge planlaması yapılmalıdır.
- Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projelerin gerçekleştirilmesi zorunludur.

Kamu yararına planlama, kalkınma ve istihdam odaklı gelişmelerin gerçekleşebilmesi, demokrasinin tüm ilke ve kurumlarıyla egemen olduğu, insan hakları ve özgürlüklerinin tam anlamıyla uygulandığı, toplumun tüm kesimlerinin bir arada barış içinde yaşadığı bir ortamın oluşturulması ile sağlanabilir. Demokrasi ile kalkınma birbirini reddeden değil, birbirini tamamlayan ve geliştiren durumlar olarak görülmelidir.

4.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 34

XII- EKONOMİ, KALKINMA, SANAYİLEŞME

Piyasa ekonomisinin kontrolsüz bir şekilde sadece tüketmek üzerinden bilim ve tekniği kullanmasına TMMOB karşı çıkmalı, bilim tekniğin insanlık yararına nasıl kullanılabileceğini en geniş kitlelere anlatmalıdır. TMMOB sermaye sınıfı ve

egemenlerin ranta dayalı çılgın projelerinin karşısında sağlıklı, planlı kentleşmeyi, konut hakkını savunmalıdır. Tavsiye edilen İller Bankası ile yerel yönetimleri uluslararası finans kuruluşlarına terk edilmesine karşı kamucu kalkınmayı savunmalıdır.

Gerekçesi

Son dönemde dünyada ve ülkemizde birçok çevre felaketinin yaşanmasına ramak kalmış veya yaşanmıştır. Japonya'da Fukuşima nükleer santralinde yaşananlar, Kütahya'ya da siyanür havuzlarından iki tanesinin çökmesi, Simav da yaşanan deprem bunların yalnızca öne çıkanlarıdır. İnsanlığın nerede ise uzaya hükmeder bir konuma geldiği günümüzde bu yaşananlar bilimin, teknolojinin yalnızca kar güdüsü için kullanıldığında insanlığı ve doğayı tüketmekte olduğunu göstermektedir. Bütün bunlara ek olarak Bilim adamı onuruna yakışır bir şekilde Kocaeli Dilovası' da yaşanan çevre felaketine karşı toplumu uyaran, bölgede çalışmalar yapan ve bu yüzden yargılanan Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu' nun yanında olur benzeri gerici, bilim dışı saldırılara karşı tüm teknik elemanların sesini yükseltmesi için çalışacaktır.

5.)

GAZİANTEP / ÖNERGE NO: 16

Gelişmiş Türkiye bugün kullandığı hammaddenin 4- 5 katına gereksinim duyacaktır. Bu kaynakların nereden, nasıl karşılanacağı konusunda kısa, orta ve uzun vadeli toplumsal politikalar oluşturulmalıdır.

6.)

İSTANBUL 14 MAYIS / ÖNERGE NO: 3

Kayıtdışı ekonominin kesin önlenmesi için KDV on yıllık bir süreç sonucu kademeli olarak %5'e indirilmeli ve gelir vergisi de, yine on yıllık bir süreç sonucu kademeli olarak %10'a indirilmelidir.

7.)

VAN/ ÖNERGE NO: 11

GEREKÇE: Türkiye, sosyo ekonomik yapı ve devlet yapısı itibarıyla, neo liberal temellerde emperyalist sömürü, yerli büyük sermaye, yeni sermaye grupları ve ranta dayalı çıkarlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Sanayi üretimi ithalata bağımlı fason yapıya dönüştürülerek KOBİ'leştirilmiş, güvencesiz çalışma koşullarının yaygınlaştırılmıştır. Türkiye ekonomisi, daimi sıcak para akımı, yüksek cari açık, yüksek dış borç ve işsizliğe dayalı kırılan, sürekli krizlere açık bir ekonomik yapıya sahiptir.

Ekonomi 2009 yılında % 6,5 oranında daralmıştır. 2008 - 2013 dönemi ortalama yıllık büyüme oranı öngörüsü % 2,4'tür.

Sınırlı da olsa büyüme, ithalatçı, rantiyeciler, büyük sermaye, uluslararası tekeller, lüks inşaat yapan müteahhit ve büyük bankalara yaramaktadır. Kamunun elinde kalan son tesisler de satılacak, işgücü taşeron şirketlere ve esnek çalışma sistemine kaydırılarak daha da yoksullaştırılacaktır.

Gelir dağılımında en alt gelir grubunun yıllık hane halkı toplam gelirinden aldığı pay düşerken en yüksek gelir diliminin payı 2003'ten bu yana 8,3 kat artmıştır. Genel devlet borç stokunun GSMH'ya oranı % 45,5'e ulaşmış durumdadır.

Karar Önergesi a) Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Sanayileşme ve kalkınmayı “toplumsal kalkınma” anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla, tarım, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde tanımlamak gerekmektedir.

Karar Önergesi b) Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzelterek, işsizliği ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak, refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır. Burada yatırımlara ağırlık verilmelidir.

Karar Önergesi c) Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, çözüm önerileri geliştirilmelidir.

Karar Önergesi d) Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR - GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimler yapılabilecek, ülkenin doğal kaynakları daha iyi değerlendirilebilecek, işgücünün niteliğini artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapısına ulaşılabilecektir.

Karar Önergesi e) Sanayide üretimin Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinde yaygınlaştırılması ve KOBİ'lere rasyonel bir işletme yapısı ve ölçek getirecek düzenlemelerin yapılması zorunludur. Bunun için öncelikle bir sanayi envanteri çıkarılmalı, sistematik bir veri tabanı kurularak sürekli güncelleştirilmelidir.

Karar Önergesi f) Mühendislik alt yapısı, AR - GE ve teknolojik gelişmenin önemli bir planlama ögesi olarak değerlendirilmeli, kamu yararı ön plana alınarak benimsenmelidir.

Karar Önergesi g) İşgücünün niteliğini yükseltecek meslek okulları, kurslar, seminer ve programları ile öncelikle kamunun ağırlığı olan yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Bölgelerin doğal kaynakları, tarım ürünleri ve insan yapısı esas alınarak bölge planlaması yapılmalıdır.

Karar Önergesi h) Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projelerin gerçekleştirilmesi zorunludur.

3. BİLİM VE TEKNOLOJİ

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:14

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Bilim ve teknoloji, siyaset ve ideoloji dışı değildir; kendi başına bağımsız bir gerçekliğe ve gelişme çizgisine de sahip değildir. Bilim ve teknoloji, toplumsal yapı ve ilişkilerle iç içedir. Bu nedenle, özgürlük ve eşitlik mücadelesinde, bilim ve teknoloji politikaları kendi başına ele alınamaz; sanayileşme, özelleştirme, gümrük birliği, uluslararası anlaşmalar, devletin biçimi, sınıflar arası güçlerin hepsinin bu politikaların oluşturulmasında etkili olduğu gözletilmelidir. Özetle, bilim ve teknolojinin toplum yararına kullanılması bir iktidar sorunudur. Emperyalist ülkeler arasında ticaret, finans ve iletişim ağlarını eline geçirmek için kıyasıya bir yarış söz konusudur. Bilim de endüstrileştirilmiş, bilgi üretimi tekelleştirilmiştir. Özellikle 1930'lardan sonra emperyalist ülkeler bilimi tümüyle kendi çıkarlarına göre örgütlediler. Bilimsel ürünler daha fazla metalaştırıldı, endüstriyel ve bilimsel standartlar yükseltildi, patent yasalarıyla endüstriyel üretim denetim altına alındı. Üniversitelerin araştırma - geliştirme çalışmaları sanayinin denetimine girdi. Uzmanlık alanları tümüyle kapitalizmin çıkarlarına göre çoğaldı, darlaştı. Bilim halktan uzaklaştırıldı. Bilimdışı, metafizik düşüncelerin yayılması kolaylaştı. İdeolojik yönlendirmeler için olanaklar çoğaldı. Bilim ve teknolojinin sermayeye daha çok esneklik kazandırıyor olması, ücretli kesimler için ise yeni bir saldırı anlamına geliyor. Bilgi teknolojilerinin yardımıyla bir üretim sürecinin farklı alt bölümlerinin uzak mesafelerde gerçekleştirilebilmesiyle, tüm dünyanın ücretlileri de doğrudan rekabete sokuldu. Böylece, uluslararası şirketler, emek ve ücretlerde de büyük esneklik kazandılar. Emperyalizme bağımlı olan ülkemizde, bilimin eğitim süreçlerinden başlayarak üretimi ve toplumsal ihtiyaçlara yönelik olma ve sanayileşmedeki rolü güçsüzdür. Yerli teknoloji üretimine yapılan yatırımlar yok denecek kadar azdır ve yoğun emek sömürsüne yöneliktir. Sadece 65 işletmeye AR - GE Merkezi Belgesi verilen ülkemizde 1.300.000 işletmenin % 98,8'i küçük ve orta boy işletmelerden oluşmaktadır. Ayrıca, katma değeri yüksek ürün üretme alt yapısı zayıflatılmıştır. AR - GE faaliyetlerine ise GSMH'dan sadece % 0,89 oranında pay ayrılmaktadır. Mühendis istihdamı yetersizdir. Türkiye teknoloji eğitimi açısından da önemli yetersizliklere sahiptir. Teknik yükseköğretime kayıt olanların oranı % 1 ile alt sıralardadır. Tasarım sonucunda ortaya çıkan patent sayısına göre de 1milyon kişide 1.095 patente Japonya'nın birinci, 235 patente Almanya'nın üçüncü olduğu sıralamada Türkiye milyon kişi başına 4 patente yine en son sıralardadır. Küresel teknoloji endeksine göre de Türkiye 49 ülke içinde 32. teknolojik yenilik yapma kapasitesi sıralamasında da 39. sıradadır.

Mücadele eksenleri ve talepler

- TMMOB, Türkiye'de ülke, kamu ve halk yararını gözeterek, emek eksenli, bütünlüklü ve gerçekçi bilim ve teknoloji politikalarının hazırlanması ve uygulanmasını savunur.

- TMMOB, üyelerinin bilimsel ve teknolojik gelişmelerin iç ve dış dinamiklerini kavramalarını, teknoloji ile ilişkilerini pozitif yönde sorgulamalarını, bilim ve teknolojinin bugünkü düzeyinin ideolojik çarpıtmalar için taşıdığı olanakların farkına varmalarını sağlayacak araçların ve ortamların oluşturulması için mücadele eder.
- TMMOB alternatif teknolojilerin farklı politik düzenlerde olanaklılığını üyeleri aracılığıyla topluma göstermek için çabalar.
- TMMOB, bilimin ve teknolojinin tamamen ülke ve halk çıkarına kullanımını savunur. Teknolojinin, insanları yaptıkları işe ve doğaya yabancılaştırmayan, bireyin tüm yeteneklerinin ve yaratıcılığının önündeki teknik engelleri kaldıran, yenilenebilir kaynaklara yaslanarak doğayı tahrip etmeyen, uzmanların değil üretkenlerin ve tüm toplumun denetlediği bir teknolojinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Eylem planlarını, politikalarını, bu hedefle ilişki içinde kurgular:
- TMMOB teknolojinin getirdiği verimlilik, işgücü kazancı ve yeniliklerin insanlığın çalışma saatlerinin azaltılması, sosyal yaşamın geliştirilmesi ve yeni istihdam alanları açılması için değerlendirilmesi gerektiğini savunur ve bu hedefler için mücadele eder,
- Bilgi tüm insanlığın ortak ürünüdür. TMMOB, on binlerce yıllık insanlık tarihinin ortak ürünü olan bilginin bugün tekellerin malı haline getirilmesine, bilginin metalaştırılmasına karşı çıkar. Bilgi üzerindeki mülkiyetin temel dayanağı olan bütün ticari patent ve lisans haklarının iptal edilmesini savunur.
- Bilim ve teknoloji insanlık ve toplum içindir. Bilim ve teknolojinin kapitalist çıkarlar için kullanımı engellenmelidir. Sermayenin bilginin üretilmesi ve dağıtımını üzerindeki denetimleri kaldırılmalıdır.
- Kapitalist anlayışın dayattığı “özel üniversite” modelinin tersine toplumcu bir üniversite modeli esas alınmalıdır. TMMOB üniversitelerin temel görevlerinden biri olan, en üst düzeyde eğitim yapmak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırma yapabilecek bilimsel ve özgür düşünebilme yeteneğine sahip insanlar yetiştirmek prensibi yanı sıra dönüştüreceği topluma ve doğaya yabancılaşmamış, bağımsız düşünebilme ve düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğüne sahip insanlar yetiştirilmesi gereksinimi için mücadele eder,
- TMMOB “bilgi toplumu”, “bilişim toplumu” vb. ideolojik stratejilere karşı toplumsal gereksinimleri, çevrenin korunmasını, insanlığın eşit, özgür ve refah içinde gelişimini esas alan bilim ve teknoloji politikalarını savunur. İnsanlığa ve doğaya zararlı teknolojilere karşı çıkar.
- TMMOB, bilim ve teknolojinin sınıfsal, cinsel, ulusal, ırksal, bölgesel her türlü egemenlik ilişkisini sürdürmek ve güçlendirmek için kullanılmasına karşı çıkar.
- TMMOB bilgi iletişim ağları ve internet üzerindeki çokuluslu şirketlerin denetimi kaldırılması, yeni teknolojiler konusunda kamuoyunun aydınlatılması için çalışmalar yürütür.

- TMMOB Türkiye'deki bilim ve teknoloji politikalarını uluslararası emperyalist örgütlerin ve yerli sermaye güçlerinin belirlemesine karşı mücadele eder.
- “Yüksek teknoloji ürün grupları”nın sanayi katma değerini yükselteceği gerçeğinden hareketle TMMOB, sanayi sektörünün yüksek katma değer yaratan ve istihdam odaklı bir yapıya yönlendirilmesini ve bu amaçla yüksek teknoloji ürünler için uzun vadeli kamu desteği devreye sokulmasını savunur.
- TMMOB ülkemizin geleceğini tüm alanlarda bilim, teknoloji, AR - GE, inovasyon, mühendislik, yerli üretim, yerli kaynaklara dayalı, tam istihdam ile toplumsal refahı amaçlayan ülke halkından yana politikalarda görür ve bu uğurda mücadele eder.

2.)

ANKARA/ÖNERGE NO: 13

Bilim ve Teknoloji

Bilim ve teknoloji, siyaset ve ideoloji dışı değildir; kendi başına bağımsız bir gerçekliğe ve gelişme çizgisine de sahip değildir. Bilim ve teknoloji, toplumsal yapı ve ilişkilerle iç içedir. Bu nedenle, özgürlük ve eşitlik mücadelesinde, bilim ve teknoloji politikaları kendi başına ele alınamaz; sanayileşme, özelleştirme, gümrük birliği, uluslararası anlaşmalar, devletin biçimi, sınıflar arası güçlerin hepsinin bu politikaların oluşturulmasında etkili olduğu gözetilmelidir. Özetle, bilim ve teknolojinin toplum yararına kullanılması bir iktidar sorunudur. Günümüzde bilim ve teknoloji insanlık için değil, daha fazla kâr için, emperyalist devletler ve çokuluslu şirketlerin rekabet güçlerini yükseltmek için geliştiriliyor. Emperyalist ülkeler arasında keskinleşen rekabet, bilim ve teknoloji alanına hızla yansımaktadır. Artık, ticaret, finans ve iletişim ağlarını eline geçirmek için kıyasıya bir yarış vardır. Bilgi ve teknolojinin hegemonya aracı olduğu bir dönem söz konusudur. Bilim de endüstrileştirilmiş, bilgi üretimi tekelleştirilmiştir. Özellikle 1930'lerden sonra emperyalist ülkeler bilimi tümüyle kendi çıkarlarına göre örgütlediler. Bilimsel ürünler daha fazla metalaştırıldı, endüstriyel ve bilimsel standartlar yükseltildi, patent yasalarıyla endüstriyel üretim denetim altına alındı. Araştırmacılar ve bilimcileri büyük ücretlerle kendi araştırma merkezlerine aldılar. Üniversitelerin araştırma - geliştirme çalışmaları sanayinin denetimine girdi. Uzmanlık alanları tümüyle kapitalizmin çıkarlarına göre çoğaldı, darlaştı. Az gelişmiş ülkelerde başarılı bilimciler ve araştırmacılar emperyalist ülkeler tarafından yüksek ücretlerle transfer edildi. Az gelişmiş ülkelerin bilimcileri kendi ülkelerinin sorunlarına yabancılaştılar. Böylece bilim halktan uzaklaştırıldı. Bilimdışı, metafizik düşüncelerin yayılması kolaylaştı. İdeolojik yönlendirmeler için olanaklar çoğaldı. Halkı ilgilendiren en önemli kararlar, uzmanlar arasındaki tartışmalar olarak gizlendi. Bilimsel ve teknolojik süreçlerle birer sonuç olarak karşı karşıya kalanlar, karar süreçlerinden daha çok uzaklaştılar. Küreselleşme sürecinin bir bütün olarak bilim ve teknolojinin yaygınlaşan ve paylaşılabilen yapısına vurgu yapmasının kaynağı ise bu hareketliliğin sermayeye daha çok esneklik kazandırıyor olması, ücretli kesimler için ise yeni bir saldırı anlamına geliyor olmasıdır. Bilgi teknolojilerinin yardımıyla bir üretim sürecinin farklı alt bölümlerinin uzak mesafelerde gerçekleştirilebilmesiyle, tüm dünyanın ücretlileri de doğrudan rekabete sokuldu. Böylece, uluslararası şirketler,

emek ve ücretlerde de büyük esneklik kazandılar. Firmalar, yeni teknolojiler sayesinde, üretim sürecini farklı biçimlerde örgütleyerek işyeri düzeyinde de daha çok esneklik kazandılar. Yeni dünya düzeni ve küreselleşme rüzgarları etkisinde “bilgi toplumu”, “bilgi çağı”, “bilgi toplumu” vb. söylemler, emperyalizmin ideolojik egemenliğini pekiştirme yanında teknolojik determinist bir görüştür. Emperyalizme bağımlı olan ülkemizde, bilim ve teknolojinin toplumsal fayda gözeten bir anlayışla ele alınmadığı açıktır. Bilimin eğitim süreçlerinden başlayarak üretimi ve toplumsal ihtiyaçlara yönelik olma ve sanayileşmedeki rolü güçsüzdür. Yerli teknoloji üretimine yapılan yatırımlar yok denecek kadar azdır ve yoğun emek sömürsüne yöneliktir. Sadece 65 işletmeye AR - GE Merkezi Belgesi verilen ülkemizde 1.300.000 işletmenin % 98,8'i küçük ve orta boy işletmelerden oluşmaktadır. Ayrıca, katma değeri yüksek ürün üretme alt yapısı ve uluslararası rekabet etme gücümüz dışa bağımlı politikalar nedeniyle zayıflatılmıştır. AR - GE faaliyetlerine ise GSMH'den sadece % 0,89 oranında pay ayrılmaktadır. Mühendis istihdamı yetersizdir. Türkiye teknoloji eğitimi açısından da önemli yetersizliklere sahiptir. Teknik yüksek öğretime kayıt olanların oranı % 1 ile alt sıralardadır. Tasarım sonucunda ortaya çıkan patent sayısına göre de 1 milyon kişide 1.095 patentle Japonya'nın birinci, 235 patentle Almanya'nın üçüncü olduğu sıralamada Türkiye milyon kişi başına 4 patentle yine en son sıralardadır. Küresel teknoloji endeksine göre de Türkiye 49 ülke içinde 32., teknolojik yenilik yapma kapasitesi sıralamasında da 39. sıradadır.

Mücadele eksenleri ve talepler

- TMMOB, Türkiye'de ülke, kamu ve halk yararını gözeten, emek eksensiz, bütünlüklü ve gerçekçi bilim ve teknoloji politikalarının hazırlanması ve uygulanmasını savunur.
- TMMOB, üyelerinin bilimsel ve teknolojik gelişmelerin iç ve dış dinamiklerini kavramalarını, teknoloji ile ilişkilerini pozitif yönde sorgulamalarını, bilim ve teknolojinin bugünkü düzeyinin ideolojik çarpıtmalar için taşıdığı olanakların farkına varmalarını sağlayacak araçların ve ortamların oluşturulması için mücadele eder.
- TMMOB alternatif teknolojilerin farklı politik düzenlerde olanaklılığını üyeleri aracılığıyla topluma göstermek için çabalar.
- TMMOB, bilimin ve teknolojinin tamamen ülke ve halk çıkarına kullanımını savunur. Teknolojinin, insanları yaptıkları işe ve doğaya yabancılaştırmayan, bireyin tüm yeteneklerinin ve yaratıcılığının önündeki teknik engelleri kaldıran, yenilenebilir kaynaklara yaslanarak doğayı tahrip etmeyen, uzmanların değil üretkenlerin ve tüm toplumun denetlediği bir teknolojinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Eylem planlarını, politikalarını, bu hedefle ilişki içinde kurgular:
- TMMOB teknolojinin getirdiği verimlilik, işgücü kazancı ve yeniliklerin insanlığın çalışma saatlerinin azaltılması, sosyal yaşamın geliştirilmesi ve yeni istihdam alanları açılması için değerlendirilmesi gerektiğini savunur ve bu hedefler için mücadele eder.
- Bilgi tüm insanlığın ortak ürünüdür. TMMOB, on binlerce yıllık insanlık tarihinin ortak ürünü olan bilginin bugün tekellerin malı haline getirilmesine, bilginin

metalaştırılmasına karşı çıkar. Bilgi üzerindeki mülkiyetin temel dayanağı olan bütün ticari patent ve lisans haklarının iptal edilmesini savunur.

- Bilim ve teknoloji insanlık ve toplum içindir. Bilim ve teknolojinin kapitalist çıkarlar için kullanımı engellenmelidir. Sermayenin bilginin üretilmesi ve dağıtımı üzerindeki denetimleri kaldırılmalıdır.
- Kapitalist anlayışın dayattığı “özel üniversite” modelinin tersine toplumcu bir üniversite modeli esas alınmalıdır. TMMOB üniversitelerin temel görevlerinden biri olan, en üst düzeyde eğitim yapmak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırma yapabilecek bilimsel ve özgür düşünebilme yeteneğine sahip insanlar yetiştirmek prensibi yanı sıra dönüştüreceği topluma ve doğaya yabancılaşmamış, bağımsız düşünebilme ve düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğüne sahip insanlar yetiştirilmesi gereksinimi için mücadele eder.
- TMMOB “bilgi toplumu”, “bilişim toplumu” vb. ideolojik stratejilere karşı toplumsal gereksinimleri, çevrenin korunmasını, insanlığın eşit, özgür ve refah içinde gelişimini esas alan bilim ve teknoloji politikalarını savunur. İnsanlığa ve doğaya zararlı teknolojilere karşı çıkar.
- TMMOB, bilim ve teknolojinin sınıfsal, cinsel, ulusal, ırksal, bölgesel her türlü egemenlik ilişkisini sürdürmek ve güçlendirmek için kullanılmasına karşı çıkar.
- TMMOB bilgi iletişim ağları ve internet üzerindeki çokuluslu şirketlerin denetimi kaldırılması, yeni teknolojiler konusunda kamuoyunun aydınlatılması için çalışmalar yürütür.
- TMMOB Türkiye’deki bilim ve teknoloji politikalarını uluslararası emperyalist örgütlerin ve yerli sermaye güçlerinin belirlemesine karşı mücadele eder.
- “Yüksek teknoloji ürün grupları”nm sanayi katma değerini yükselteceği gerçeğinden hareketle TMMOB, sanayi sektörünün yüksek katma değer yaratan ve istihdam odaklı bir yapıya yönlendirilmesini ve bu amaçla yüksek teknoloji ürünler için uzun vadeli kamu desteği devreye sokulmasını savunur.
- TMMOB ülkemizin geleceğini tüm alanlarda bilim, teknoloji, AR - GE, inovasyon, mühendislik, yerli üretim, yerli kaynaklara dayalı, tam istihdam ile toplumsal refahı amaçlayan ülke halkından yana politikalarda görür ve bu uğurda mücadele eder.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 9

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Bilim ve teknoloji, siyaset ve ideoloji dışı değildir; kendi başına bağımsız bir gerçekliğe ve gelişme çizgisine de sahip değildir. Bilim ve teknoloji, toplumsal yapı ve ilişkilerle iç içedir. Bu nedenle, özgürlük ve eşitlik mücadelesinde, bilim ve teknoloji politikaları kendi başına ele alınamaz; sanayileşme, özelleştirme, gümrük birliği, uluslararası anlaşmalar, devletin biçimi, sınıflar arası güçlerin hepsinin bu politikaların oluşturulmasında etkili olduğu gözetilmelidir. Özetle, bilim ve teknolojinin toplum yararına kullanılması bir

iktidar sorunudur. Günümüzde bilim ve teknoloji insanlık için değil, daha fazla kâr için, emperyalist devletler ve çokuluslu şirketlerin rekabet güçlerini yükseltmek için geliştiriliyor. Emperyalist ülkeler arasında keskinleşen rekabet, bilim ve teknoloji alanına hızla yansımaktadır. Artık, ticaret, finans ve iletişim ağlarını eline geçirmek için kıyasıya bir yarış vardır. Bilgi ve teknolojinin hegemonya aracı olduğu bir dönem söz konusudur. Bilim de endüstrileştirilmiş, bilgi üretimi tekelleştirilmiştir. Özellikle 1930'lardan sonra emperyalist ülkeler bilimi tümüyle kendi çıkarlarına göre örgütlediler. Bilimsel ürünler daha fazla metalaştırıldı, endüstriyel ve bilimsel standartlar yükseltildi, patent yasalarıyla endüstriyel üretim denetim altına alındı. Araştırmacılar ve bilimcileri büyük ücretlerle kendi araştırma merkezlerine aldılar. Üniversitelerin araştırma - geliştirme çalışmaları sanayinin denetimine girdi. Uzmanlık alanları tümüyle kapitalizmin çıkarlarına göre çoğaldı, darlaştı. Az gelişmiş ülkelerde başarılı bilimciler ve araştırmacılar emperyalist ülkeler tarafından yüksek ücretlerle transfer edildi. Az gelişmiş ülkelerin bilimcileri kendi ülkelerinin sorunlarına yabancılaştılar. Böylece bilim halktan uzaklaştırıldı. Bilimsel, metafizik düşüncelerin yayılması kolaylaştı. İdeolojik yönlendirmeler için olanaklar çoğaldı. Halkı ilgilendiren en önemli kararlar, uzmanlar arasındaki tartışmalar olarak gizlendi. Bilimsel ve teknolojik süreçlerle birer sonuç olarak karşı karşıya kalanlar, karar süreçlerinden daha çok uzaklaştılar. Küreselleşme sürecinin bir bütün olarak bilim ve teknolojinin yaygınlaşan ve paylaşılabilen yapısına vurgu yapmasının kaynağı ise bu hareketliliğin sermayeye daha çok esneklik kazandırıyor olması, ücretli kesimler için ise yeni bir saldırı anlamına geliyor olmasıdır. Bilgi teknolojilerinin yardımıyla bir üretim sürecinin farklı alt bölümlerinin uzak mesafelerde gerçekleşirilebilmesiyle, tüm dünyanın ücretlileri de doğrudan rekabete sokuldu. Böylece, uluslararası şirketler, emek ve ücretlerde de büyük esneklik kazandılar. Firmalar, yeni teknolojiler sayesinde, üretim sürecini farklı biçimlerde örgütleyerek işyeri düzeyinde de daha çok esneklik kazandılar. Yeni dünya düzeni ve küreselleşme rüzgarları etkisinde “bilgi toplumu”, “bilgi çağı”, “bilgi toplumu” vb. söylemler, emperyalizmin ideolojik egemenliğini pekiştirme yanında teknolojik determinist bir görüştür. Emperyalizme bağımlı olan ülkemizde, bilim ve teknolojinin toplumsal fayda gözetilen bir anlayışla ele alınmadığı açıktır. Bilimin eğitim süreçlerinden başlayarak üretimi ve toplumsal ihtiyaçlara yönelik olma ve sanayileşmedeki rolü güçsüzdür. Yerli teknoloji üretimine yapılan yatırımlar yok denecek kadar azdır ve yoğun emek sömürüsüne yöneliktir. Sadece 65 işletmeye AR - GE Merkezi Belgesi verilen ülkemizde 1.300.000 işletmenin % 98,8'i küçük ve orta boy işletmelerden oluşmaktadır. Ayrıca, katma değeri yüksek ürün üretme alt yapısı ve uluslararası rekabet etme gücümüz dışa bağımlı politikalar nedeniyle zayıflatılmıştır. AR - GE faaliyetlerine ise GSMH'den sadece % 0,89 oranında pay ayrılmaktadır. Mühendis istihdamı yetersizdir. Türkiye teknoloji eğitimi açısından da önemli yetersizliklere sahiptir. Teknik yüksek öğretime kayıt olanların oranı % 1 ile alt sıralardadır. Tasarım sonucunda ortaya çıkan patent sayısına göre de 1 milyon kişide 1.095 patentle Japonya'nın birinci, 235 patentle Almanya'nın üçüncü olduğu sıralamada Türkiye milyon kişi başına 4 patentle yine en son sıralardadır. Küresel teknoloji endeksine göre de Türkiye 49 ülke içinde 32., teknolojik yenilik yapma kapasitesi sıralamasında da 39. sıradadır.

Mücadele eksenleri ve talepler

- TMMOB, Türkiye’de ülke, kamu ve halk yararını gözetken, emek eksenli, bütünlüklü ve gerçekçi bilim ve teknoloji politikalarının hazırlanması ve uygulanmasını savunur.
- TMMOB, üyelerinin bilimsel ve teknolojik gelişmelerin iç ve dış dinamiklerini kavramalarını, teknoloji ile ilişkilerini pozitif yönde sorgulamalarını, bilim ve teknolojinin bugünkü düzeyinin ideolojik çarpıtmalar için taşıdığı olanakların farkına varmalarını sağlayacak araçların ve ortamların oluşturulması için mücadele eder.
- TMMOB alternatif teknolojilerin farklı politik düzenlerde olanaklılığını üyeleri aracılığıyla topluma göstermek için çabalar.
- TMMOB, bilimin ve teknolojinin tamamen ülke ve halk çıkarına kullanımını savunur. Teknolojinin, insanları yaptıkları işe ve doğaya yabancılaştırmayan, bireyin tüm yeteneklerinin ve yaratıcılığının önündeki teknik engelleri kaldıran, yenilenebilir kaynaklara yaslanarak doğayı tahrip etmeyen, uzmanların değil üretkenlerin ve tüm toplumun denetlediği bir teknolojinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Eylem planlarını, politikalarını, bu hedefle ilişki içinde kurgular:
- TMMOB teknolojinin getirdiği verimlilik, işgücü kazancı ve yeniliklerin insanlığın çalışma saatlerinin azaltılması, sosyal yaşamın geliştirilmesi ve yeni istihdam alanları açılması için değerlendirilmesi gerektiğini savunur ve bu hedefler için mücadele eder.
- Bilgi tüm insanlığın ortak ürünüdür. TMMOB, on binlerce yıllık insanlık tarihinin ortak ürünü olan bilginin bugün tekellerin malı haline getirilmesine, bilginin metalaştırılmasına karşı çıkar. Bilgi üzerindeki mülkiyetin temel dayanağı olan bütün ticari patent ve lisans haklarının iptal edilmesini savunur.
- Bilim ve teknoloji insanlık ve toplum içindir. Bilim ve teknolojinin kapitalist çıkarlar için kullanımı engellenmelidir. Sermayenin bilginin üretilmesi ve dağıtımını üzerindeki denetimleri kaldırılmalıdır.
- Kapitalist anlayışın dayattığı “özel üniversite” modelinin tersine toplumcu bir üniversite modeli esas alınmalıdır. TMMOB üniversitelerin temel görevlerinden biri olan, en üst düzeyde eğitim yapmak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırma yapabilecek bilimsel ve özgür düşünebilme yeteneğine sahip insanlar yetiştirmek prensibi yanı sıra dönüştüreceği topluma ve doğaya yabancılaşmamış, bağımsız düşünebilme ve düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğüne sahip insanlar yetiştirilmesi gereksinimi için mücadele eder.
- TMMOB “bilgi toplumu”, “bilişim toplumu” vb. ideolojik stratejilere karşı toplumsal gereksinimleri, çevrenin korunmasını, insanlığın eşit, özgür ve refah içinde gelişimini esas alan bilim ve teknoloji politikalarını savunur. İnsanlığa ve doğaya zararlı teknolojilere karşı çıkar.
- TMMOB, bilim ve teknolojinin sınıfsal, cinsel, ulusal, ırksal, bölgesel her türlü egemenlik ilişkisini sürdürmek ve güçlendirmek için kullanılmasına karşı çıkar.

- TMMOB bilgi iletişim ağı ve internet üzerindeki çokuluslu şirketlerin denetimi kaldırılması, yeni teknolojiler konusunda kamuoyunun aydınlatılması için çalışmalar yürütür.
- TMMOB Türkiye'deki bilim ve teknoloji politikalarını uluslararası emperyalist örgütlerin ve yerli sermaye güçlerinin belirlemesine karşı mücadele eder.
- “Yüksek teknoloji ürün grupları”nın sanayi katma değerini yükselteceği gerçeğinden hareketle TMMOB, sanayi sektörünün yüksek katma değer yaratan ve istihdam odaklı bir yapıya yönlendirilmesini ve bu amaçla yüksek teknoloji ürünler için uzun vadeli kamu desteği devreye sokulmasını savunur.
- TMMOB ülkemizin geleceğini tüm alanlarda bilim, teknoloji, AR - GE, inovasyon, mühendislik, yerli üretim, yerli kaynaklara dayalı, tam istihdam ile toplumsal refahı amaçlayan ülke halkından yana politikalarda görür ve bu uğurda mücadele eder.

4.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 8

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Her toplum kendi kültürel birikimi ve kaynak hazinesine göre çevre koşullarına uygun yaşam biçimi ile teknolojisini evrimleştirmiştir. Her uygarlık kendi içsel mantığı ve ulusal kaynaklarına bağlı olarak kendisinin bilim ve teknolojisini olgunlaştırır. Bilim ve teknoloji, siyaset ve ideoloji dışı değildir; kendi başına bağımsız bir gerçekliğe ve gelişme çizgisine de sahip değildir. Bilim ve teknoloji, toplumsal yapı ve ilişkilerle iç içedir. Günümüzde bilim ve teknolojiye ucu açık büyük ilerlemeler ve gelişmeler olmaktadır. Dolayısıyla bununla koşut olarak yaşamımızda ekonomik, sosyal, kültürel ve politik açılardan büyük değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimler olurken insan, çevre ve kültürel açılardan büyük değişimlerin de gözetilmesi gerekmektedir. Bu konuda dışarıdan ithal edilmiş (yani kopyalanmış) bilim teknoloji ile eğitim programları çok iyi ve ayrıntılı incelenmelidir. Her ülkenin bu hususlardaki gereksinimleri ve yeni bilim ile teknolojilere yaklaşımları farklılıklar gösterecektir. Öğrenme ve yaratma yaşayan kültürlerde gerçek anlamını bulmaktadır. Bu da ancak ve ancak anadilinde eğitimle olabilmektedir. Yabancı dil öğrenme ile yabancı dilde eğitimi birbirine karıştırmayalım. Bilim dili ile halkın dili farklı olmamalıdır. Günümüzde bilim ve teknoloji insanlık için değil, daha fazla kâr için, emperyalist devletler ve çokuluslu şirketlerin rekabet güçlerini yükseltmek için geliştirilmektedir. Emperyalist ülkeler arasında keskinleşen rekabet, bilim ve teknoloji alanına hızla yansımaktadır. Artık, ticaret, finans ve iletişim ağlarını eline geçirmek için kıyasıya bir yarış vardır. Bilgi ve teknolojinin hegemonya aracı olduğu bir dönem söz konusudur. Bilim de endüstrileştirilmiş, bilgi üretimi tekelleştirilmiştir. Gelişmiş ülkeler –Teknoloji Gereksinimleri Değerlendirme Yöntemi - yaklaşımını kullanmaktadırlar. Bu yöntem, tüm ulusal gelişim amaçları ile ulusal gereksinimlerin ulusal sosyo - ekonomik amaçlardan ortaya çıkarılan birçok aşamaları içermektedir. Teknoloji için uygun iklimin yaratılması, teknoloji temelli kalkınma için ön koşullardan ilkidir. Teknoloji politikası ve önermelerinin tercümesi (pozitif değişimleri taşıması bağlamında) politika araçları ve pratik prosedürlerin ortaya konmasıdır. Politikanın etkinliği, bu politika araçlarının ve prosedürlerin kalitesi, doğası

ve kapsamı ile doğrudan ilişkilidir. Teknolojik gelişmiş ülkelerin deneyimi, politika araçları ve prosedürleri başlangıç büyüme ve olgunluk evreleri için teknolojinin yaşam döngüsü biçimi ile uyumu için sürekli güncellenmesini göstermektedir. Burada teknik eleman eksikliği olgusu gelişmekte olan ülkelerdeki temel bilim politikalarındaki eksikliğinden kaynaklandığı aşikârdır. Özellikle 1930'lerden sonra emperyalist ülkeler bilimi tümüyle kendi çıkarlarına göre örgütlediler. Bilimsel ürünler daha fazla metalaştırıldı, endüstriyel ve bilimsel standartlar yükseltildi, patent yasalarıyla endüstriyel üretim denetim altına alındı. Araştırmacılar ve bilimcileri büyük ücretlerle kendi araştırma merkezlerine aldılar. Üniversitelerin araştırma - geliştirme çalışmaları sanayinin denetimine girdi. Uzmanlık alanları tümüyle kapitalizmin çıkarlarına göre şekillendi. Az gelişmiş ülkelerde başarılı bilimciler ve araştırmacılar emperyalist ülkeler tarafından yüksek ücretlerle transfer edildi. Az gelişmiş ülkelerin bilimcileri kendi ülkelerinin sorunlarına yabancılaştılar. Böylece bilim halktan uzaklaştırıldı. Bilimdışı, metafizik düşüncelerin yayılması kolaylaştı. İdeolojik yönlendirmeler için olanaklar çoğaldı. Halkı ilgilendiren en önemli kararlar, uzmanlar arasındaki tartışmalar olarak gizlendi. Bilimsel ve teknolojik süreçlerle birer sonuç olarak karşı karşıya kalanlar, karar süreçlerinden daha çok uzaklaştılar. Küreselleşme sürecinin bir bütün olarak bilim ve teknolojinin yaygınlaşan ve paylaşılabilen yapısına vurgu yapmasının kaynağı ise bu hareketliliğin sermayeye daha çok esneklik kazandırıyor olması, ücretli kesimler için ise yeni bir saldırı anlamına geliyor olmasıdır. Bilgi teknolojilerinin yardımıyla bir üretim sürecinin farklı alt bölümlerinin uzak mesafelerde gerçekleştirilebilmesiyle, tüm dünyanın ücretlileri de doğrudan rekabete sokuldu. Böylece, uluslararası şirketler, emek ve ücretlerde de büyük esneklik kazandılar. Firmalar, yeni teknolojiler sayesinde, üretim sürecini farklı biçimlerde örgütleyerek işyeri düzeyinde de daha çok esneklik kazandılar. Yenedünya düzeni ve küreselleşme rüzgârları etkisinde “bilgi toplumu”, “bilgi çağı”, “bilişim toplumu” vb. söylemler, emperyalizmin ideolojik egemenliğini pekiştirme yanında teknolojik gerekirci bir görüştür. Emperyalizme bağımlı olan ülkemizde, bilim ve teknolojinin toplumsal fayda gözetken bir anlayışla ele alınmadığı açıktır. Bilimin eğitim süreçlerinden başlayarak üretimi ve toplumsal ihtiyaçlara yönelik olma ve sanayileşmedeki rolü güçsüzdür. Yerli teknoloji üretimine yapılan yatırımlar yok denecek kadar azdır ve yoğun emek sömürsüne yöneliktir. Sadece 65 işletmeye AR - GE Merkezi Belgesi verilen ülkemizde 1.300.000 işletmenin % 98.8'i küçük ve orta boy işletmelerden oluşmaktadır. Ayrıca, katma değeri yüksek ürün üretme alt yapısı ve uluslararası rekabet etme gücümüz dışa bağımlı politikalar nedeniyle zayıflatılmıştır. AR - GE faaliyetlerine ise GSMH'dan sadece % 0,89 oranında pay ayrılmaktadır. Mühendis istihdamı yetersizdir.

Türkiye teknoloji eğitimi açısından da önemli yetersizliklere sahiptir. Teknik yüksek öğretime kayıt olanların oranı % 1 ile alt sıralardadır. Tasarım sonucunda ortaya çıkan patent sayısına göre de 1 milyon kişide 1.095 patentle Japonya'nın birinci, 235 patentle Almanya'nın üçüncü olduğu sıralamada Türkiye milyon kişi başına 4 patentle yine en son sıralardadır. Küresel teknoloji endeksine göre de Türkiye 49 ülke içinde 32., teknolojik yenilik yapma kapasitesi sıralamasında da 39. sıradadır. Diğer önemli husus ise ulusal ve bölgesel kalkınma finans kuruluşlarından olan kaygılardır. Burada projelerin gerçekleştirilmesinin fiziksel çalışmaların tamamlanması ve fonların geri

ödenmesinin izlenmesi olarak algılanmasıdır. Gerçeğinde ise teknoloji temelli kalkınma işlevinde, parasal inisiyatiflerin değişik politika araçlarının uygulanması ve etkisinin izlenilmesi kaçınılmazdır. Belirli alanlarda bazı gelişmekte olan ülkelerde kayda değer atılımlar yapılmasına rağmen, hala çok büyük boşluklar bulunmaktadır. Uygun ve eşgüdümlü yaklaşımlarla ilgili alanları geliştirmek için bazı kararların evrensel boyutta alınması gerekmektedir. Aksi takdirde gelecek yıllarda aradaki mesafe daha açılacak ve “uluslararası işçilik bölüm”den “uluslararası teknoloji bölümü”ne kayma olacaktır. Belirli gelişmekte olan ülkelerdeki bazı sektörlerde önemli teknolojik atılımlar olmuştur. Öte yandan, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler arasındaki mesafe en son prosesler ve teknikler için gelişmekte olan ülkeler aleyhine hızlı bir şekilde artmaktadır. Tarihsel olarak gelişmekte olan ülkelerde teknolojinin ticarileşmesi uluslararası örgütleri (Dünya Bankası, IMF vs.) yabancı sermaye ile doğrudan ilgilenmesi işlevi içeriğinde oluşmuştur. Birleşmiş Milletlerin çeşitli ajansları ve organları, gelişmekte olan ülkelerin çeşitli teknoloji politika olguları ve teknolojisinin transferleri için hem iyi hem de kötü anlamda önemli katkılar yapmışlardır. Gelişmekte olan ülkeler yeni teknolojileri özümleme kapasiteleri teknolojik gelişmeleri izlemelerinde önemli bir olgudur. Bir diğer olgu ise bunun sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Teknoloji transferi ve kullanılması işlevi ile beraber at başı giden bir diğer olgu ise ilgili ülkenin aynı zamanda içsel olarak diğer kritik malzemelere (yan sanayi ürünleri) gereksinim duymasındır. Bu olgu hem kamu hem de özel sektör işletmelerinin görevidir. Bu da yaparak - öğrenme, ithal teknolojiler, teknik bilgi ve uzmanlık hususlarının sistemin içine yerleştirilmesi temeline dayalı, bilgi ve beceride içeren teknoloji birikiminin uzun işlevleri sonucudur. Teknolojik buluşları teşvik ve insan kaynakları geliştirmeye uygun etkin, kurumsal ve ekonomik politikalar çerçevesinde geliştirilmesi olgusu, teknolojik dönüşümün amacına erişmek için esastır.

Mücadele ekseni ve talepler

- TMMOB, Türkiye’de ülke, kamu ve halk yararını gözeten, emek eksensli, bütünlüklü ve gerçekçi bilim ve teknoloji politikalarının hazırlanması ve uygulanmasını savunur.
- TMMOB, üyelerinin bilimsel ve teknolojik gelişmelerin iç ve dış dinamiklerini kavramalarını, teknoloji ile ilişkilerini pozitif yönde sorgulamalarını, bilim ve teknolojinin bugünkü düzeyinin ideolojik çarpıtmalar için taşıdığı olanakların farkına varmalarını sağlayacak araçların ve ortamların oluşturulması için mücadele eder.
- TMMOB alternatif teknolojilerin farklı politik düzenlerde olanaklılığını üyeleri aracılığıyla topluma göstermek için çabalar.
- TMMOB, bilimin ve teknolojinin tamamen ülke ve halk çıkarına kullanımını savunur. Teknolojinin, insanları yaptıkları işe ve doğaya yabancılaştırmayan, bireyin tüm yeteneklerinin ve yaratıcılığının önündeki teknik engelleri kaldıran, yenilenebilir kaynaklara yaslanarak doğayı tahrip etmeyen, uzmanların değil üretkenlerin ve tüm toplumun denetlediği bir teknolojinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Eylem planlarını, politikalarını, bu hedefle ilişki içinde kurgular.

- TMMOB teknolojinin getirdiği verimlilik, işgücü kazancı ve yeniliklerin insanlığın çalışma saatlerinin azaltılması, sosyal yaşamın geliştirilmesi ve yeni istihdam alanları açılması için değerlendirilmesi gerektiğini savunur ve bu hedefler için mücadele eder.
- Bilgi tüm insanlığın ortak ürünüdür. TMMOB, on binlerce yıllık insanlık tarihinin ortak ürünü olan bilginin bugün tekellerin malı haline getirilmesine, bilginin metalaştırılmasına karşı çıkar. Bilgi üzerindeki mülkiyetin temel dayanağı olan bütün ticari patent ve lisans haklarının iptal edilmesini savunur.
- Bilim ve teknoloji insanlık ve toplum içindir. Bilim ve teknolojinin kapitalist çıkarlar için kullanımı engellenmelidir. Sermayenin bilginin üretilmesi ve dağıtımını üzerindeki denetimleri kaldırılmalıdır.
- Kapitalist anlayışın dayattığı “özel üniversite” modelinin tersine toplumcu bir üniversite modeli esas alınmalıdır. TMMOB üniversitelerin temel görevlerinden biri olan, en üst düzeyde eğitim yapmak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırma yapabilecek bilimsel ve özgür düşünebilme yeteneğine sahip insanlar yetiştirmek prensibi yanı sıra dönüştüreceği topluma ve doğaya yabancılaşmamış, bağımsız düşünebilme ve düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğüne sahip insanlar yetiştirilmesi gereksinimi için mücadele eder.
- TMMOB “bilgi toplumu”, “bilişim toplumu” vb. ideolojik stratejilere karşı toplumsal gereksinimleri, çevrenin korunmasını, insanlığın eşit, özgür ve refah içinde gelişimini esas alan bilim ve teknoloji politikalarını savunur. İnsanlığa ve doğaya zararlı teknolojilere karşı çıkar.
- TMMOB, bilim ve teknolojinin sınıfsal, cinsel, ulusal, ırksal, bölgesel her türlü egemenlik ilişkisini sürdürmek ve güçlendirmek için kullanılmasına karşı çıkar.
- TMMOB bilgi iletişim ağları ve internet üzerindeki çokuluslu şirketlerin denetimi kaldırılması, yeni teknolojiler konusunda kamuoyunun aydınlatılması için çalışmalar yürütür.
- TMMOB Türkiye’deki bilim ve teknoloji politikalarını uluslararası emperyalist örgütlerin ve yerli sermaye güçlerinin belirlemesine karşı mücadele eder.
- “Yüksek teknoloji ürün gruplarının sanayi katma değerini yükselteceği gerçeğinden hareketle TMMOB, sanayi sektörünün yüksek katma değer yaratan ve istihdam odaklı bir yapıya yönlendirilmesini ve bu amaçla yüksek teknoloji ürünler için uzun vadeli kamu desteği devreye sokulmasını savunur.
- TMMOB ülkemizin geleceğini tüm alanlarda bilim, teknoloji, AR - GE, inovasyon, mühendislik, yerli üretim, yerli kaynaklara dayalı, tam istihdam ile toplumsal refahı amaçlayan ülke halkından yana politikalarda görür ve bu uğurda mücadele eder.

5.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 6

BİLİM VE TEKNOLOJİ

- TMMOB’a bağlı odalar tarafından uzmanlık alanları doğrultusunda üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel kuruluşların da görüşleri alınarak Bilim ve Teknoloji Politikaları oluşturulmalıdır. Bu politikaların uygulanması konusunda siyasi erke baskı yollarını araştırılmalıdır ve BTYK’ya oda temsilcileri mutlaka katılmalıdır.

- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerden ülke ihtiyaçlarının giderilmesinde veya gelişimine olumlu katkıları sağlayacak olanların Türkiye'ye kazandırma yollarının araştırılması. Bunlardan etkin yararlanma potansiyeli olanlarla bu bilgiler paylaşılmalı. Bu bilgilerin halka sağlıklı bir şekilde, çarpıtılmadan ulaştırma yolları aranmalıdır.
- TÜBİTAK tarafından oluşturulan tüm bilim dallarını kapsayan ARBİS TARABİS gibi eleman tarama sistemlerinin oda bazında geliştirilmesi sağlanmalıdır. Desteğe ihtiyaç duyan sanayi kuruluşları ile bu konularda aktif çalışan araştırmacıların birlikte çalışma olanakları üzerine yoğunlaşılmalıdır.

4- KONUT SORUNU

BARINMA HAKKI, KENTLEŞME VE YEREL YÖNETİMLER

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 11

KENTLEŞME, KONUT SORUNU, BARINMA HAKKI

Ülkemizde gerek genel nüfus artışı gerekse kentsel nüfus artışı sürmektedir. Türkiye'de süregelen plansızlık ve denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları kaçak yapılaşma ve imar affi süreçleriyle de beslenmiş, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulamamıştır. Kentsel plansızlık ve denetimsizliğin ağır sonuçları özellikle 1999 yılında yaşanan depremlerle göz önüne serilmiştir.Çıkar çevrelerinin rant kapısı olarak kullandığı arsa, arazi talanı son yıllarda doruğa çıkarak insanların barınma hakkını, kültürel - tarihi mirası ve yeşil alanları tehdit eder boyuta ulaşmıştır.Ekonomideki daralma ve kriz nedeniyle sermayenin kent mekanı üzerindeki ilgisi ve yatırımları artmaktadır. Siyaset ve sermaye kesimlerinin kentlere duyduğu ilgi, kent mekanını ve kentsel yaşamı tahrip edici düzeydedir.Hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, konut açığını toplumsal bir sorun haline getirmiş, ranta dayalı politikalar konut sorununu derinleştirmiştir. Neo liberal politikaların uzantısı olarak gündeme gelen “kentsel dönüşüm” uygulamaları ile insanların barınma hakkı hiçe sayılmaktadır. Çoğunlukla mülkiyeti emekçilerde bulunan arazilerin yağmalanması yoluyla sermaye kesimine yeni rant alanları açılmasını hedefleyen kentsel dönüşüm politikaları barınma sorununun yaygınlaşmasından başka sonuç doğurmayacaktır.Kâr ve rant amacı gütmeyen, çağdaş anlamda toplu konut kuruluşları ile kent içinde ve çevresinde yeni yerleşim alanları oluşturarak yeni konutlar yapımı ve eskilerinin yenilenmesinin teşvik edilmesi gerektiği açıktır. Ancak AKP iktidarı tarafından yönü değiştirilen TOKİ gerçeğinde olduğu gibi, mevcut toplu konut projelerinden toplumsal fayda beklemek olanaksızdır. Kentlerde yaşayan insanların eğitim, sağlık, ulaşım, barınma gibi temel ihtiyaçları ve sosyal - kültürel gereksinmelerini giderebilmesi idari ve ekonomik kararların toplumcu bir planlamaya tabi tutulmasına bağlıdır. Planlamanın merkezinde arsa ve arazi düzenlemesi ile hizmetlerin görülmesinde toplumsal çıkarların gözetilmesi olmalıdır.

Bu doğrultuda önerilerimiz şunlardır:

- TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gerek olarak görmektedir.
- Kentlerde yaşanan sorunların çözülmesinde demokrasi kültürünün geliştirilmesi de önemlidir. İnsanların toplumsal örgütlülükler içerisinde yer alması ve bu örgütlülüklerin kentsel politikalara etki edecek kanallara sahip olması önem taşımaktadır. Kentlerin herkes için yaşanılabilir yerler olması, sosyal, kültürel ve bilimsel unsurların bir arada gözetildiği politikalar geliştirilmesiyle doğru orantılıdır. Kentlerde demokrasi, söz konusu bütünlüklü politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında meslek örgütleri, sendikalar ve demokratik kitle örgütlerinin katılımıyla anlam bulacaktır. Sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması bu açıdan temel bir gerekliliktir.
- Kentsel koruma alanları siyasal iktidarlardan özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kentleşme ve çevre ilişkisinin doğru kurulması ve kent korumacılığı, bölgesel planlama ve nazım plan kararlarında, sosyal içerikli bir bakışla olanaklıdır. Kentin sosyolojik gözlemine dayandırılmayan plan süreçleri başarısız olmaktadır.
- Planlama süreçleri kent ve demokrasi meclislerince denetlenebilir olmalıdır.
- Metropollerin çoğu için acil planlama yapılmalıdır. Ekolojik onarım paketli bu planlamalar ile kentlerin soluk alması sağlanabilecektir.
- Yerel yönetimlerde tekil kişi belediyeciliğine son verilip, bilimsel emeğe dayalı kadroların siyasi baskılardan arınmış kolektif üretimleri temel alınmalıdır.
- Mevzii imar uygulamaları kaldırılmalıdır. İmar ve orman afları yasaklanmalıdır. Kente karşı suç tanımı geliştirilerek yasal toplumsal yaptırımlara işlerlik kazandırılmalıdır.
- Bölgesel planlama birimleri oluşturularak bölgesel planlamalar yapılmalı, kent planlama birimleri oluşturularak kentsel gelişme alanlarına yönelik kamulaştırma ana planı hazırlanarak, hangi sınıf toprakların, imara açılacağı veya kamulaştırılacağı belirlenmelidir.
- Bölge Planlama, şehir planlama ve imar yasasında rantlara ve yağmalamaya olanak tanıyan maddeler kaldırılmalıdır.
- Meslek örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin kendi alanlarıyla ilgili karar ve denetlemede etkin olmaları sağlanmalıdır.
- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararlara ve alınan kararların uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı kolaylaştırılmalıdır.

- Kentleşme ve planlama alanında “kent ve çevre suçu” kavramı geliştirilmeli, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını belirleyen yasal düzenlemelerde bu kavram ve ilkeleri belirlenmelidir.
- Yerel yönetimler, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve yardım gibi temel ‘kamu hizmetlerine’, kamusal alan sorumluluğu ile yaklaşmalıdır. Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine son verilmelidir.
- Elektrik, su, doğalgaz, temiz hava, ulaşım, haberleşme gibi temel insan ihtiyaçlarının karşılanmasında, kar amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Yaşam ve çalışma alanlarının doğru bir şekilde oluşturulmasında toplumun irade etkinliğini kolektivist bir tarzda temsil etmesi gereken planlamayı toplumsal yaşamın tüm alanlarına sokacak bir süreç başlatılmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak maddi imkanı olmayan, ya da kent merkezi dışında yaşayan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal yaşamdan dışlanmanın önüne geçecek, sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için talep edildiğinde erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirmelidir.
- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Ülke emlakinin Dönüşüm Alanları Yasa Tasarısı ile ulusal ve uluslararası piyasalarda satılabilir mal haline getirilmesi ve Mortgage Yasası kanalıyla da satılmasına yönelik girişim ve düzenlemeler iptal edilmelidir.
- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve başta deprem olmak üzere, her türlü afet riski olan bölgede, söz konusu riskleri azaltacak önlemler gecikmeksizin alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır,
- Kent gelişimine göre belirlenen hedefler doğrultusunda imar durumu gözden geçirilmeli ve buna göre toplu taşımacılığa önem veren ulaşım sistemleri planlanmalıdır.
- Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, kamusal değerlerimizin rantsal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekanlar üretilmelidir.

2.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 6

HALKÇI, TOPLUMCU, KATILIMCI YEREL YÖNETİMLER

Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. Bunun yanında kentlerde sağlık, çevre, altyapı, imar, planlama, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür, çöp, su ve atık su vb birçok konuda sorunlar yaşanmaktadır. Kentlerimiz deprem, sel, heyelan, yangınlara hazırlıklı değildir. 1980 sonrasında yapılan yasal düzenlemelerle kamu ve toplum yararı önceliği dışlanmıştır. Bugün yerli, yabancı piyasa güçlerinin kentler ölçeğinde de egemen olduğu bir süreç ve arazi rantına endekslenmiş bir yağma ekonomisi, sürekli ve plansız büyüme sosyal ve kültürel yozlaşma yerel yönetimlerde başat konumdur. Yerel yönetimlerdeki egemen zihniyet, kısa vadeli, parçacı ve esnek planlamalarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptirler. “Kentsel dönüşüm” ve yeniden yapılanma olarak adlandırılan süreçlerin arkasında bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yerelleşme, yönetişim, sivil toplumculuk, yolsuzluk” yükselen değerler haline gelmiştir. Bilimi, planlamayı ve kamusal denetimi dışlayan, rant, yolsuzluk ve spekülasyona dayalı egemen anlayış, iktidarların bir tercihi olmuştur. TMMOB ve bağlı Odaları ile diğer birçok kuruluşun, bilim ve toplumsal yarar doğrultusunda oluşturdukları görüşler, öneriler, uyarılar dikkate alınmamaktadır. Bu sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir. Kentlerimizin ve insanlarımızın gereksinimi “toplumcu ve halkçı belediyecilik” anlayışı ve uygulamalarıdır. Bu çerçevede yerel yönetimlerin aktif halk katılımı ile yeniden yapılandırılması, hizmet üretimi ve dağıtımında toplumsal yararın öne çıkarılması, mali kaynakların sermaye güçlerine kapalı tutulması, istihdamda mesleki yeterlilik ve liyakatin yerleştirilmesi, personelin eğitilmiş kılınması, mühendis, mimar, şehir plancısı istihdamının sağlanması gerekmektedir.

Halkçı, toplumcu yerel yönetim ve yaşanabilir kentler için önerilerimiz şunlardır:

- Yerel yönetimler mahallelere dayandırılmalı, Mahalle Meclisleri kurulmalıdır,
- Kent Konseyi Yasası değiştirilmeli, konseye mahallelerin katılımı sağlanarak, kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen karar alma mekanizması kurulmalıdır.
- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararları ve uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.
- Kentleşme ve planlamaya yönelik “kent ve çevre suçu” kavramı geliştirilmeli, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını belirleyen yasal düzenlemelerde yer almalıdır.

- Kentsel kamu hizmetlerini ticarileştiren özelleştirmeler durdurulmalı, reddedilmelidir.
- Elektrik, su, doğalgaz, ulaşım, haberleşme gibi temel gereksinimlerin karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Su havzalarında yaşanan yoğun yapılaşmanın önüne geçilmeli; uluslararası düzeyde stratejik önemi giderek artan suyun temin edildiği kaynaklar ve havzalar kamusal temelde korunmalıdır.
- Suyun ticari bir meta haline getirilmesi kabul edilemez. Suyun her türlü kirlenmeden arındırılarak en ekonomik tercihler dâhilinde halka ulaştırılması sağlanmalıdır.
- Yaşam ve çalışma alanlarının doğru bir şekilde oluşturulmasında toplumun irade etkinliğini kolektivist bir tarzda temsil etmesi gereken planlamayı toplumsal yaşamın tüm alanlarına sokacak bir süreç başlatılmalıdır.
- Kentte yaşayan farklı sosyal kesimlerin ortak yaşam ve dayanışma bilincini geliştirecek yeni kamusal mekânlar oluşturulmalıdır.
- Kamuya ait arazi ve yapıların satışı ya da özelleştirilmesi yöntemleri ile elden çıkarılmasına son verilmelidir. Sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin görülebileceği alanlar için yeni kamulaştırmalar yapılmalıdır.
- Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirilmelidir.
- Özellikle kent yoksullarının yaşadığı bölgelerde, kentsel dönüşümün aynı zamanda kültürel ve sosyal bir dönüşüm olması gereğinden hareketle, bu bölgelerde kültürel ve sosyal ortamlar oluşturulmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak maddi imkânı olmayan, ya da kent merkezi dışında yaşayan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Yaşlılar için özel programlar geliştirmeli, sağlıklı yaşlanmanın koşulları yaratılmalı, ihtiyaç sahipleri toplumsal koruma altına alınmalıdır.
- Yerel yönetimler ile merkezi idare, konut üretiminde kâr amacı güden ticari bir kuruluş gibi çalışmamalı, gerçekten ihtiyacı olan kesimler için sosyal amaçlı konut üretimi yapılmalıdır.
- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Ülke emlakinin Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısı ile ulusal ve uluslar arası piyasalarda satılabilir mal haline getirilmesi ve Mortgage Yasası kanalıyla da satılmasına yönelik girişim ve düzenlemeler iptal edilmelidir.

- Kentsel dönüşüm projeleri bugüne kadar uygulanan rant esaslı uygulamalar dışında demokratik ve katılımcı bir anlayışla yaşama geçirilmeli, halkın barınma ihtiyacı ve ödeme gücü düşünülerek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Dönüşüm projelerinin geliştirildiği alanlarda yaşayan halk bu yaşam alanlarından uzak, sağlıklı başka bir ortamda yeniden iskan edilmemelidir.
- Deprem yanı sıra doğa olayları ve çevreye uyumsuz, kontrolsüz, plansız büyüyen yerleşim alanlarında sıkça yaşanan seller ile büyük orman yangınları afetler arasında sayılmalıdır.
- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.
- Kentsel ulaşım, özelleştirme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, çevremizi olumsuz etkileyen otoyol ve kara taşımacılığının yerine insan odaklı toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
- Kent nazım planı ile bütünlük olarak hazırlanmamış, kentsel ulaşım planı olmadan, herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suçtur. Hazırlanan ulaşım etütleri bilimsel araştırmalara dayanmalıdır.
- Kentin kaderini etkileyecek büyük projeler halkın, kentlinin tartışmasına açılmalı; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılık esas alınmalıdır. Meslek örgütlerinin ve üniversitelerin bilimsel ve hukuki temellere dayandırarak karşı çıktığı hiç bir proje yerel yönetimler tarafından hayata geçirilmemelidir.
- Ulaşım sistemi, yolcuların ihtiyaçlarına en uygun şekilde aktarma yapmalarına imkân verecek bütünlük bir sistem olarak tasarlanmalıdır.
- Ulaşım araçlarının yarattığı gürültü, hava kirliliği ve çevre sorunlarından kaynaklanan olumsuzluklar en aza indirilmelidir.
- Kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır. Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, bu tarz kamusal değerlerimizin rantsal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Neo liberal sosyo - ekonomik dönüşümler uyarınca yapılan Belediyeler Yasası, İl Özel İdare Yasası, Büyükşehir Belediyeleri Yasası, Mahalli İdare Birlikleri Yasası, İller Bankası Yasası, İmar Yasası, Kamu İhale Yasası ve ilgili diğer tüm yasa ve mevzuat değişiklikleri iptal edilerek, meslek odaları ve ilgili tüm toplum kesimlerinin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zararlar, kente karşı suç olarak görülmeli ve gereği yapılmalıdır.

- Geri dönülemez bir noktaya gelmeden, kent ekosistemlerine, kent ormanlarına ve diğer tüm doğal kaynakların tahrip edilmesine son verilmelidir.
- Kent ortamında, örneğin, kentsel ulaşım hizmetlerinin, yolların, kaldırımların, kamuya açık yapıların ve kullanım alanlarının düzenlenmesinde, engelli bireylerin hak ve ihtiyaçlarına uygun standartlarda tasarımlar yapılmalıdır.
- Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Çalışmayan engellilerin kamu hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.
- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekânlar üretilmelidir.
- Kamu İhale Yasasında yapılan değişikliklerle ihalelerde kamu denetimi azaltılarak yaratılmak istenen rant ve talana karşı çıkılmalıdır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 14

Kentleşme, Konut Sorunu, Barınma Hakkı

Ülkemizde kentsel nüfustaki artış, genel nüfus artışından daha yüksek oranlarda sürmektedir. Türkiye’de süregelen plansızlık ve denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları, kaçak yapılaşma ve imar affi süreçleriyle de beslenmiş, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulamamıştır. Kentsel plansızlık ve denetimsizliğin ağır sonuçları özellikle 1999 yılında yaşanan depremlerle göz önüne serilmiştir.Çıkar çevrelerinin rant kapısı olarak kullandığı kentsel arsa, arazi talanı son yıllarda doruğa çıkarak kent yoksullarının barınma hakkını, kültürel - tarihi mirası ve doğal değerleri tehdit eder boyuta ulaşmıştır.Kentlerde yaşayan milyonlarca insan eğitim, sağlık, barınma, beslenme gibi temel haklardan yoksun bırakılırken, öncelikle sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin sağlanmasında kullanılması gereken kamu arazileri, mevcut açık alanlar ile planlarda önerilen ortak kullanım alanları gibi kamusal varlıklar özelleştirmelerle yerli ve yabancı sermayenin hizmetine sunulmaktadır. Aynı şekilde kentsel altyapı, doğalgaz, ulaşım, eğitim, kültür, sağlık, çevre vb. alanlarda temel kamu hizmetleri ticarileştirilmekte, kamusal kaynaklar bir avuç azınlığa aktarılmaktadır. Emekçilerin, yoksulların ve tüm ezilenlerin sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamdan tümüyle dışlandığı yıkıcı bir ortamda yoksulluk ve açlık kentlerde derinleşerek sürmektedir. Ekonomideki daralma ve kriz nedeniyle sermayenin kent mekanına yönelik ilgisi ve yüksek rant beklentili yatırım arayışları artmaktadır. Bugün yerel yönetimler, neo liberal ekonomik ve toplumsal politikaların önemli bir uygulama alanını oluşturmaktadır. Siyaset ve sermaye kesimlerinin kentlere duyduğu ilgi, kent mekanını ve kentsel yaşamı tahrip edici düzeydedir.Kentleşmenin sağlıklı bir çizgide sürdürülmesinin başlıca aracı

olan planlama kurumu tahrip edilmiş, 1980'li yıllarda yerel yönetimlere devredilmiş olan planlama yetkilerine geçen yıllar içinde sektöre! ve parçacı anlayışlarla merkezi yönetim tarafından el konulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kuruluşu aşamasında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile yerel yönetimlerden vetki gaspı, sınır tanımaz boyutlara ulaşmıştır.Hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, konut açığını toplumsal bir sorun haline getirmiş, ranta dayalı politikalar konut sorununu derinleştirmiştir. Neo liberal politikaların uzantısı olarak gündeme gelen “kentsel dönüşüm” uygulamaları ile birçok kentte insanların barınma hakkı hiçe sayılmıştır. Çoğunlukla mülkiyeti emekçilerde bulunan arazilerin yağmalanması yoluyla sermaye kesimine yeni rant alanları açılmasını hedefleyen kentsel dönüşüm politikaları barınma sorununun yaygınlaşmasından başka sonuç doğurmayacaktır.Kent yoksullarının var olan evlerinin yıkılarak, yeni evler için borçlandırılmalarına davalı bir sisteme dönüşmüş olan kentsel dönüşüm uygulamalarının temel amacı kriz ortamında sıkıntıya düşen inşaat sektörünün canlandırılması ve sermayeye kaynak aktarılmasıdır.Kentlerde konut açığının belirlenebilmesi için, öncelikle bir konut envanterinin çıkarılması ve gerçekte ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi zorunludur. Reel olarak saptanacak sosyal konutaçığının giderilmesi için, nitelikli toplu konut üretimi özendirilmeli, imar rantına davalı kâr amaç olmaktan çıkarılmalıdır.Bugün içinde yaşadığımız kentlerin, mekansal ve çevresel bağlamda sağlıklı büyümesinin ardında birçok etken bulunmaktadır. Bunlar, en genel hatları ile piyasa güçlerinin kent ölçeğinde de tek egemen olduğu siyasal zemin sayesinde sadece arazi rantına endekslenmiş bir kent ekonomisi anlayışı, sürekli ve plansız büyüme, toplumsal alanda yaşanan sosyal ve kültürel yozlaşma olarak özetlenebilir.Kentlerde yaşayan insanların eğitim, sağlık, ulaşım, barınma gibi temel ihtiyaçları ve sosyal - kültürel gereksinmelerini giderebilmesi, idari ve ekonomik kararların toplumcu bir planlamaya tabi tutulmasına bağlıdır. Planlamanın merkezinde hizmetlerin görülmesinde toplumsal çıkarların gözetilmesi olmalıdır.

Bu çerçevede, kentleşme, konut sorunu ve barınma hakkı konularında önerilerimiz şunlardır:

- TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gerek olarak görmektedir.
- Kentlerde yaşanan sorunların çözülmesinde demokrasi kültürünün geliştirilmesi de önemlidir. İnsanların toplumsal örgütlülükler içerisinde yer alması ve bu örgütlülüklerin kentsel politikalara etki edecek kanallara sahip olması önem taşımaktadır. Kentlerin herkes için yaşanılabilir yerler olması, sosyal, kültürel ve bilimsel unsurların bir arada gözetildiği politikalar geliştirilmesiyle doğru orantılıdır. Kentlerde demokrasi, söz konusu bütünlüklü politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında meslek örgütleri, sendikalar ve demokratik kitle örgütlerinin katılımıyla anlam bulacaktır. Sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi açısından, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir.

- Planlama süreçleri, basta meslek odaları ve demokratik kitle örgütleri olmak üzere tüm kent halkının örgütlü katılım ve denetimine açık olmalıdır.
- Meslek örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin kendi alanlarıyla ilgili karar ve hizmetlerin denetlenmesinde etkin olmaları sağlanmalıdır.
- Metropol, ölçeğe ulaşmış kentlerimizde planlama idari sınırlardan bağımsız biçimde ele alınmalı, özerk planlama kurumu örgütlenmesi sağlanmalıdır.
- Parçacı planlama yaklaşımına son verilmeli., plan kararlarıyla celisen projeci yaklaşımlar terk edilmelidir. İmar afları yasaklanmalı, imar affi sonucunu doğuran yasal düzenlemelerden vazgeçilmelidir.
- Bölgesel planlama birimleri oluşturularak, mekansal strateji planları hazırlanmalı, alt ölçeklerde hazırlanacak planların, “planların kademeli birlikteliği” ilkesi doğrultusunda üst ölçekli plan kararlarına uyumu sağlanmalı, denetlenmelidir.
- Bölgesel ölçekten kent ölçeğine ve parsel ölçeğine kadar, uygulamada haksız rantların oluşumuna ve yağmalamaya olanak tanıyan yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Kentsel koruma alanları siyasal iktidarlardan özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kentleşme ve çevre ilişkisinin doğru kurulması ve kent korumacılığı, bölgesel planlama ve nazım plan kararlarında, sosyal içerikli bir bakışla olanaklıdır.
- Kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır. Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, kolaylaştıran yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zarar verici girişimler, “kente karşı suç” olarak görülmeli, kente ve çevreye yönelik suçlar ve yaptırımları ilgili mevzuatta tanımlanmalıdır.
- Kamuya ait arazi ve yapıların satışı ya da özelleştirilmesi yöntemleri ile elden çıkarılmasına son verilmelidir. Kamu mülklerinin tümüyle kamusal tesisler için kullanılmasının sağlanmasının yanı sıra, sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin görülebileceği alanlar için yeni kamulaştırmalar yapılmalıdır.
- Yerel yönetimler ile merkezi idare, konut üretiminde kâr amacı güden ticari bir kuruluş gibi çalışmamalı, devlet liiks konut üretiminden çekilmeli, gerçekten ihtiyacı olan kesimler için sosyal amaçlı konut üretimi yapılmalıdır.
- TOKİ elivle sürdürülen ve kentlerimizi kimliksizleştiren. tek tiplastiren toplu konut uygulamalarına son verilmeli, yöresel mimari birikimi yansıtan, mimari kültürün sürdürülmesine aracılık yapacak konut projeleri uygulamaya sokulmalıdır.
- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmak, kentsel toprak rantlarını aktarmaya yönelik politikalara dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Kentsel dönüşüm projeleri, bugüne kadar uygulanan rant esaslı uygulamaların tersine demokratik ve katılımcı bir anlayışla yaşama geçirilmeli, halkın barınma ihtiyacı ve ödeme gücü düşünülerek düzenlemeler yapılmalıdır.

- Dönüşüm projelerinin geliştirildiği alanlarda yaşayan halkın tasfiyesini öngören yaklaşımlar terk edilmeli, projeler halkın kendi yaşam alanlarında korunmasını sağlayacak bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
- Özellikle kent yoksullarının yoğun yaşadığı bölgelerde, kentsel dönüşümün aynı zamanda kültürel ve sosyal bir dönüşüm olması gereğinden hareketle, bu bölgelerde kültürel ve sosyal buluşma ortamları oluşturulmalıdır.
- Depremlerin yanı sıra, afete dönüşme riski taşıyan diğer doğa olayları, çevreye uyumsuz, kontrolsüz ve plansız büyüyen yerleşim alanlarında sıkça yaşanan seller ile büyük orman yangınlarına yönelik önlemler geliştirilmeli, kentlerimizde tüm afetlere yönelik “sakinim planları” hazırlanmalıdır.
- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.
- Geri dönülemez bir noktaya gelmeden, kentleşme, enerji, sanayileşme vb. gerekçelerle kent ekosistemlerine, kent ormanlarına ve diğer tüm doğal kaynakların tahrip edilmesine son verilmelidir.
- Su havzalarında yaşanan yoğun yapılaşmanın önüne geçilmeli; uluslararası düzeyde stratejik önemi giderek artan suyun temin edildiği kaynaklar ve havzalar kamusal temelde korunmalıdır.

3.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 15

Halkçı, Toplumcu, Katılımcı Yerel Yönetimler

Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. Bunun yanında kentlerde sağlık, çevre, altyapı, imar, planlama, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür, çöp, su ve atık su vb birçok konuda sorunlar yaşanmaktadır. Kentlerimiz deprem, sel, heyelan, yangınlara hazırlıklı değildir. 1980 sonrasında başlayan süreçte yapılan yasal düzenlemelerle kamu ve toplum yararı önceliği dışlanmıştır. Bugün yerli, yabancı piyasa güçlerinin kentler ölçeğinde de egemen olduğu bir süreç ve arazi rantına endekslenmiş bir yağma ekonomisi, sürekli ve plansız büyüme sosyal ve kültürel yozlaşma yerel yönetimlerde başat konumdadır. Sermayenin kentsel toprak rantları üzerindeki ilgisi her geçen gün daha da artmaktadır. Başta yerel yönetimler olmak üzere, “devlet kurumları sermayenin ve yeni sermaye ve rant çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt veren yaklaşım ve uygulamaları, hiç bir dönemde olmadığı ölçüde benimsemişlerdir. 1980’li yıllarda yerel yönetimlere devredilmiş olan plan onama yetkilerine geçen zaman içinde, sermayenin baskıları doğrultusunda merkezi idare tarafından el konulmuş, turizm sektörü ve sanayi sektörü ile başlayan yetki parçalanması, özelleştirme uygulamalarıyla parsel ölçeğine kadar ulaşmış. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın kuruluşuna ilişkin kararname ile yetki devri yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesine kadar

indirgenmiş, yerel yönetimler yetkisiz ve işlevsiz hale getirilmiştir. Yerel yönetimlerdeki egemen düşünce, geleceğe yönelik kestirimden uzak, parçacı, planlamayı dışlayan proiecici yaklaşımlarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptir. Son yıllarda yaygın biçimde uygulamaya sokulan ve “kentsel dönüşüm” olarak adlandırılan süreçlerin arkasında da aslen bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yönetim, sivil toplumculuk, kayırmacılık” yükselen değerler haline gelmiştir. Bilimi, planlamayı, katılımı ve kamusal denetimi dışlayan, rant, yolsuzluk ve spekülasyona dayalı egemen anlayış, iktidarların tercihi haline gelmiştir. TMMOB ve bağlı Odaları ile diğer birçok kuruluşun, kendi uzmanlık alanlarında bilim ve toplumsal yarar doğrultusunda oluşturdukları görüşler, öneriler, uyarılar dikkate alınmamaktadır. Bu sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir. Kentlerimizin ve insanlarımızın gereksinimi “toplumcu ve halkçı belediyecilik” anlayışı ve uygulamalarıdır. Bu çerçevede yerel yönetimlerin aktif halk katılımı ile yeniden yapılandırılması, hizmet üretimi ve dağıtımında toplumsal yararın öne çıkarılması, mali kaynakların sermaye güçlerine kapalı tutulması, istihdamda mesleki yeterlilik ve liyakatin yerleştirilmesi, personelin eğitimi, hizmetlerin gereğince verilebilmesini sağlayacak düzeyde mühendis, mimar ve şehir plancısı istihdamının sağlanması gerekmektedir.

Halkçı, toplumcu yerel yönetim ve yaşanabilir kentler için önerilerimiz şunlardır:

- Yerel yönetimler mahallelere dayandırılmalı, Mahalle Meclisleri kurulmalı, kararlara halkın katılım olanakları geliştirilmelidir.
- Kent Konseyi oluşumuna ilişkin yasal düzenlemeler değiştirilmeli, konseye mahallelerin katılımı sağlanarak, kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen karar alma mekanizması kurulmalıdır.
- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararları ve uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.
- Kentsel kamu hizmetlerini ticarileştiren özelleştirmeler durdurulmalı, reddedilmelidir.
- Yerel yönetim hizmetlerinin verilmesinde taşeronlaştırmaya son verilmelidir.
- Kentin kaderini etkileyecek büyük projeler kentte yaşayanların tartışmasına açılmalı; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılık esas alınmalıdır. Meslek örgütlerinin ve üniversitelerin bilimsel ve hukuki temellere dayandırarak karşı çıktığı hiç bir proje yerel yönetimler tarafından hayata geçirilmemelidir.
- Aslen yerel yönetimlere ait olması gereken görev ve yetkilerin ayrımsız biçimde yerel yönetimlere devri sağlanmalı, zaman içinde merkezi idare tarafından el konulan yetkiler iade edilmeli, kamusal denetim mekanizmaları geliştirilmelidir.
- Neo liberal sosyo ekonomik dönüşümler uyarınca yapılan Belediye Yasası. İl Özel İdaresi Yasası. Büyükşehir Belediyesi Yasası. Mahalli İdare Birlikleri Yasası, İller

Bankası Yasası, İmar Yasası, Kamu İhale Yasası, Kanun Hükmünde Kararnameler ve ilgili diğer tüm mevzuat değışiklikleri iptal edilerek, meslek odaları ve ilgili tüm toplum kesimlerinin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.

- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zarar verici girişimler, “kente karşı suç” olarak görülmeli, kente ve çevreye yönelik suçlar ve yaptırımları ilgili mevzuatta tanımlanmalıdır.
- Su haktır, suyun ticari bir meta haline getirilmesi kabul edilemez. Suyun her türlü kirlenmeden arındırılarak en ekonomik tercihler dahilinde halka ulaştırılması sağlanmalıdır.
- Suyun yanı sıra diğer kentsel altyapının, (elektrik, doğalgaz, ulaşım, iletişim, haberleşme vb.) karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Kent nazım planı ile bütünleşik olarak ve bilimsel araştırmalara dayalı olarak hazırlanması gereken kentsel ulaşım planı olmadan, herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suçtur.
- Kentsel ulaşım, özelleştirilme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, çevremizi olumsuz etkileyen özel araç öncelikli kara taşımacılığının yerine insan odaklı çağdaş toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
- Ulaşım sistemi, yolcuların gereksinmelerine uygun, kolay aktarma yapmalarına olanak sağlayacak bütünleşik bir sistem olarak tasarlanmalıdır.
- Ulaşım araçlarının yarattığı gürültü, hava kirliliği ve çevre sorunlarından kaynaklanan olumsuzlukların en aza indirilmesini sağlayacak önlemler kısa süre içinde alınmalıdır.
- Yerleşmelerin tümünde ve yerleşmenin her kesiminde, koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirilmelidir.
- Kentte yaşayan farklı sosyal kesimlerin ortak yaşam ve dayanışma bilincini geliştirecek yeni kamusal mekanlar oluşturulmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak ekonomik gücü olmayan, ya da kent merkezi dışında yaşayan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Her yerleşmede yaşlılar için özel programlar geliştirmeli, sağlıklı yaşlanmanın koşulları yaratılmalı, ihtiyaç sahipleri toplumsal koruma altına alınmalıdır.
- Kent ortamında, örneğin, kentsel ulaşım hizmetlerinin, yolların, kaldırımların, kamuya açık yapıların ve kullanım alanlarının düzenlenmesinde, engelli bireylerin hakları korunmalı, engellilerin ihtiyaçlarına uygun standartlarda tasarım ve uygulamaları yapılmalıdır. Engellilerle ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen koşulların yerine getirilmesi belediyeler için öncelikli bir görev olmalıdır. Uygulamalar, kısıtlı

alanlarda örnek uygulama olmaktan çıkarılmalı, kentin bütününde, tüm yaşam alanlarında standart uygulamaların hayata geçirilmesi için gerçekçi programlar oluşturulmalıdır.

- Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekansal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Çalışamayan engellilerin kamu hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.
- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekanlar üretilmelidir.
- Kamu İhale Yasasında yapılan değişikliklerle ihalelerde kamu denetimi azaltılarak yaratılmak istenen rant ve talana karşı çıkılmalı, ihalelerin şeffaf, denetime ve katılıma açık biçimde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

4.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 13

Kent yaşamını ilgilendiren imar, kültür ve turizm, çevre, kamu yönetimi, merkezi ve yerel yönetim sistemlerini düzenleyen yasaların insan sağlığı, doğal çevre, insan hakları - kentli hakları, katılım, yaşana bilirlik gibi kavramları referans alınması ve ön plana çıkartılması amaçlanmalıdır.

5.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 14

Özelleştirme ve rant odaklı parçacı planlama anlayışı yerine katılımcı, şeffaf, bütüncül planlama anlayışını geliştirecek yasal düzenlenmeli ve kurumsal yapılanma gecikmeksizin hayata geçirilmelidir.

6.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 15

Halkın barınma sorununun çözümüne yönelik olarak hazine arazileri arsa stoku olarak tutulmalı, bu stoklar kentsel planlamada insan - toprak ilişkisi göz önünde bulundurularak kullanılmalıdır. Barınma ihtiyacının güvenli, sağlıklı konutlar aracılığıyla çözülmesi için programlar ve kurumlar geliştirilmelidir. Halkın barınma sorununu çözmek yerine orta - üst gelir gruplarına ve ranta yönelen TOKİ, bu amaca uygun olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Yerel yönetimlerin ilgi ve sorumluluk alanı, barınma sorununa insani çözüm bulma doğrultusunda genişletilmelidir.

7.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 16

Yerel yönetimler, topluma verilecek yerel ve ortak hizmetlerden sorumlu olmaları, güvenli toplumun oluşumunda tabandan başlayacak bir örgütlenmeyi en kolay gerçekleştirecek kurum olmaları, suçların oluşumuna neden olan toplumsal deformasyonları giderebilecek ilişkilere ve araçlara sahip olmaları vb. nedenlerle kent güvenliğinin sağlanmasında birincil kurum olarak görülmelidir.

8.)

BATMAN/ÖNERGE NO: 8

Temsili Demokrasiden Doğrudan Demokrasiye geçişin en önemli aşaması olan ve sadece bölgemiz için değil, her bölgenin yerel özgünlükleri doğrultusunda, evrensel demokratik kriterleri baz alan, ULUS DEVLET anlayışını aşan Demokratik Özerk Yerel Yönetim Modeli hayata geçirilmelidir.

9.)

BODRUM/ ÖNERGE NO: 1

YEREL YÖNETİMLER, DEMOKRASİ VE KATILIMCILIK

Yaşadığımız kentlerde, insanı temel alan kültür ve sanata karşı saygılı, demokrasi ve katılımcılığı içine sindirmiş, cumhuriyet değerlerine sahip çıkan yerel yönetimleri gericiliğin ve tarikatların oyun alanı olmaktan koruyacak kent yönetimlerinin iş başına gelebilmesinde Türk Mühendis Mimar odalarının tüm bileşenleri olarak bizlerin ortak sorumluluğu vardır.Yerel yönetimlerdeki egemen zihniyet, kısa vadeli, parçacı ve esnek planlamalarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptirler. “Kentsel dönüşüm” ve yeniden yapılanma olarak adlandırılan süreçlerin arkasında bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yerelleşme, yönetişim, sivil toplumculuk, yolsuzluk” yükselen değerler haline gelmiştir.Yerel seçimler üzerinden iki yıl gibi bir süre geçmiş olmasına rağmen geçen bu süre zarfında gündeme oturan pek çok olayın başta ucube olarak tarif edilen Kars'ta ki insanlık anıtı olmak üzere, çevre üzerinde yaratacağı olumsuzlukların göz ardı edildiği daha çok kazanma arzusu ile derelerin kardeşliğini bozacak küçük ölçekli HES projeleri, hazırlanan yeni imar planları ile yok olacak orman alanları , suyun kıt yada hiç olmadığı bölgelerdeki golf yatırımları gibi pek çok konuda yerel yönetimlerin yaklaşımları hepimizce bilinmektedir.

Çevremizdeki bu “ hızlı değişim ve dönüşüm” içerisinde , ancak değişimi belirleyen temel politikaları ne yazık ki kentin gerçek dinamikleri yerine, küresel sermayeler belirlemekte, kent toprakları kamu ve toplum yararı bir yana bırakılarak saldırılara açık hale getirilmektedir. Küresel politikaların bütün dünyada uygulamaya başlaması ile birlikte, kent politikalarının odağındaki ‘yurttaş’ kavramının yerini ‘müşteri’ kavramı almış bunun neticesi görevleri yurttaşlarına sağlıklı, güvenli yaşam alanları sunmak olan yerel yönetimler bu sosyal politikalardan giderek uzaklaşmışlardır. Kentler, yönetilmeyi

ve yalnızca hizmet almayı bekleyen değil, kent yaşamını ortaklaşa bir etkinlik alanı olarak gören, ortak sorunlar karşısında birlikte hareket edebilen, katılım ve paylaşım ile yaşanabilir yerler haline getirilmesi, bizlerin yaşadıklarımız yerlere sahiplenmemizin temelinde, kent yönetiminden sorumlu olan kimselerle karşılıklı güven ortamının sağlanmasının yattığı açıktır. Günümüzde yerel demokrasiyi yalnızca yerel yönetimlerin seçimle gelmesi ile sınırlayan, aşağıdan yukarı demokratik örgütlenmeyi temel almayan anlayış bugün sadece merkezi yönetimde olmayıp, yerel yönetimlerde de gözlenmektedir. Bu yönüyle de yerel yönetimler, yalnızca bir hizmet kuruluşu olarak değil, aynı zamanda demokratik siyasi kurumlar olarak demokrasiyi olgunlaştırmak için istekli olmalıdırlar. Yerel yönetimleri diğer kurumlardan ayıran diğer bir özellik, yerel halkın katılımının ötesinde, yönetimin aldığı ya da alacağı kararların yerel halkın gündelik yaşamını anında ve doğrudan etkileyecek olmasıdır. Çünkü yerel yönetimlerin görev alanı oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede yerel yönetimler halk katılımını ön plana alan çağdaş kentsel planlamaya yönelen, şeffaf, demokratik bir yapı oluşturmalıdır. Bu bağlamda sorunların gerçekçi ve demokratik çözülmesi ve halkçı, toplumcu yerel yönetim ve yaşanabilir kentler için önerilerimiz :

- Popülist yaklaşımla imar affını siyasi istismarlara, kaçak yapılara, talana dönüştüren politikalarla ivedilikle vazgeçilmesi sağlanmalıdır.
- Kent bilincinin geliştirilmesi için çalışmalar örgütlenmelidir.
- Kent planlaması, kentsel tasarım, mimarlık vb. konularda ilgili meslek odaları ile birlikte karar süreçlerinin örgütlenmelidir.
- Yerel Yönetimlerin sivil toplum kuruluşları ile ilişkileri kurumsal düzeyde sürdürülmesi hususunda çalışmalar yapılmalıdır.
- Demokrasinin en temellerinden kuvvetler ayrılığı ilkesi gerekçe gösterilerek ,yerel yönetimlerin üzerindeki İçişleri bakanlığı teftiş gücü ve doğruluğu irdelenmeden başlatılan hukuki süreçlerin kamu oyu önünde oluşturulmak istenen itibarsızlaştırma ve bundan siyasal yarar elde etme algılaması yarattığı kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
- Meslek odalarının öncülüğünde oluşturulacak kentlilik bilinci ile halkın kendi yerel yöneticisini aktif olarak denetlemesi sağlanmalıdır.
- Kent meclislerinin yaşama geçirilmesi ve sonrasında çalışmaların izlenmesi hususunda İKK bünyelerinde komisyonlar kurulmalıdır.
- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanması ve rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projelerinin reddi için hukuki mücadelelere devam edilmelidir.
- Ulaşım araçlarının yarattığı gürültü, hava kirliliği, CSM antenlerinin yarattığı manyetik alan kirlilikleri ve çevre sorunlarından kaynaklanan olumsuzlukların en aza indirilmesi hususunda halkın biçimlendirilmesi kampanyaları yapılmalıdır.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zararlar, kente karşı suç olarak görülmeli ve gereği yapılmalıdır.
- Meslek Odalarının önceliğinde Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirme, halkın kamu bilgisine erişimi, kararlar ve uygulamaları denetleme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.

- Seksen sonrası özellikle uygulanan apolitikleştirme politikaları neticesi özellikle genç mühendis, mimar ve Şehir plancıları arkadaşların TMMOB ve bağlı meslek odalarının düzenlediği demokrasi kurultayı gibi bu tip etkinliklere katılma eğilimlerinde azlığın kusurunu onlarda aramak yerine onları bilinçlendirerek TMMOB örgütlendirme modelinde gençlerin katılımının yoğunlaştırılması için çalışmalar yapılması sağlanmalıdır.

10.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 10

KENTLEŞME, KONUT SORUNU, BARINMA HAKKI

Ülkemizde kentsel nüfustaki artış, genel nüfus artışından daha yüksek oranlarda sürmektedir. Türkiye’de süregelen plansızlık ve denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları, kaçak yapılaşma ve imar affı süreçleriyle de beslenmiş, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulamamıştır. Kentsel plansızlık ve denetimsizliğin ağır sonuçları özellikle 1999 yılında yaşanan depremlerle göz önüne serilmiştir. Çıkar çevrelerinin rant kapısı olarak kullandığı kentsel arsa, arazi talanı son yıllarda doruğa çıkarak kent yoksullarının barınma hakkını, kültürel - tarihi mirası ve doğal değerleri tehdit eder boyuta ulaşmıştır. Kentlerde yaşayan milyonlarca insan eğitim, sağlık, barınma, beslenme gibi temel haklardan yoksun bırakılırken, öncelikle sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin sağlanmasında kullanılması gereken kamu arazileri, mevcut açık alanlar ile planlarda önerilen ortak kullanım alanları gibi kamusal varlıklar özelleştirmelerle yerli ve yabancı sermayenin hizmetine sunulmaktadır. Aynı şekilde kentsel altyapı, doğalgaz, ulaşım, eğitim, kültür, sağlık, çevre vb. alanlarda temel kamu hizmetleri ticarileştirilmekte, kamusal kaynaklar bir avuç azlığa aktarılmaktadır. Emekçilerin, yoksulların ve tüm ezilenlerin sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamdan tümüyle dışlandığı yıkıcı bir ortamda yoksulluk ve açlık kentlerde derinleşerek sürmektedir. Ekonomideki daralma ve kriz nedeniyle sermayenin kent mekanına yönelik ilgisi ve yüksek rant beklentili yatırım arayışları artmaktadır. Bugün yerel yönetimler, neo liberal ekonomik ve toplumsal politikaların önemli bir uygulama alanını oluşturmaktadır. Siyaset ve sermaye kesimlerinin kentlere duyduğu ilgi, kent mekanını ve kentsel yaşamı tahrip edici düzeydedir. Kentleşmenin sağlıklı bir çizgide sürdürülmesinin başlıca aracı olan planlama kurumu tahrip edilmiş, 1980’li yıllarda yerel yönetimlere devredilmiş olan planlama yetkilerine geçen yıllar içinde sektörel ve parçacı anlayışlarla merkezi yönetim tarafından el konulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın kuruluşu aşamasında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile yerel yönetimlerden yetki gaspı, sınır tanımaz boyutlara ulaşmıştır. Hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, konut açığını toplumsal bir sorun haline getirmiş, ranta dayalı politikalar konut sorununu derinleştirmiştir. Neo liberal politikaların uzantısı olarak gündeme gelen “kentsel dönüşüm” uygulamaları ile birçok kentte insanların barınma hakkı hiçe sayılmıştır. Çoğunlukla mülkiyeti emekçilerde bulunan arazilerin yağmalanması yoluyla sermaye kesimine yeni rant alanları açılmasını hedefleyen kentsel dönüşüm politikaları barınma sorununun yaygınlaşmasından başka sonuç doğurmayacaktır. Kent yoksullarının var olan evlerinin yıkılarak, yeni evler için borçlandırılmalarına

dayalı bir sisteme dönüşmüş olan kentsel dönüşüm uygulamalarının temel amacı kriz ortamında sıkıntıya düşen inşaat sektörünün canlandırılması ve sermayeye kaynak aktarılmasıdır. Kentlerde konut açığının belirlenebilmesi için, öncelikle bir konut envanterinin çıkarılması ve gerçek ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi zorunludur. Reel olarak saptanacak sosyal konut açığının giderilmesi için, nitelikli toplu konut üretimi özendirilmeli, imar rantına dayalı kâr amaç olmaktan çıkarılmalıdır. Bugün içinde yaşadığımız kentlerin, mekansal ve çevresel bağlamda sağlıklı büyümesinin ardında birçok etken bulunmaktadır. Bunlar, en genel hatları ile piyasa güçlerinin kent ölçeğinde de tek egemen olduğu siyasal zemin sayesinde sadece arazi rantına endekslenmiş bir kent ekonomisi anlayışı, sürekli ve plansız büyüme, toplumsal alanda yaşanan sosyal ve kültürel yozlaşma olarak özetlenebilir. Kentlerde yaşayan insanların eğitim, sağlık, ulaşım, barınma gibi temel ihtiyaçları ve sosyal - kültürel gereksinmelerini giderebilmesi, idari ve ekonomik kararların toplumcu bir planlamaya tabi tutulmasına bağlıdır. Planlamanın merkezinde hizmetlerin görülmesinde toplumsal çıkarların gözetilmesi olmalıdır.

Bu çerçevede, kentleşme, konut sorunu ve barınma hakkı konularında önerilerimiz şunlardır:

- TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gerek olarak görmektedir.
- Kentlerde yaşanan sorunların çözülmesinde demokrasi kültürünün geliştirilmesi de önemlidir. İnsanların toplumsal örgütlülükler içerisinde yer alması ve bu örgütlülüklerin kentsel politikalara etki edecek kanallara sahip olması önem taşımaktadır. Kentlerin herkes için yaşanılabilir yerler olması, sosyal, kültürel ve bilimsel unsurların bir arada gözetildiği politikalar geliştirilmesiyle doğru orantılıdır. Kentlerde demokrasi, söz konusu bütünlüklü politikaların belirlenmesi ve uygulanmasında meslek örgütleri, sendikalar ve demokratik kitle örgütlerinin katılımıyla anlam bulacaktır. Sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi açısından, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir.
- Planlama süreçleri, başta meslek odaları ve demokratik kitle örgütleri olmak üzere tüm kent halkının örgütlü katılım ve denetimine açık olmalıdır.
- Meslek örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin kendi alanlarıyla ilgili karar ve hizmetlerin denetlenmesinde etkin olmaları sağlanmalıdır.
- Metropol ölçeğe ulaşmış kentlerimizde planlama idari sınırlardan bağımsız biçimde ele alınmalı, özerk planlama kurumu örgütlenmesi sağlanmalıdır.
- Parçacı planlama yaklaşımına son verilmeli, plan kararlarıyla çelişen projeci yaklaşımlar terk edilmelidir. İmar afları yasaklanmalı, imar affi sonucunu doğuran yasal düzenlemelerden vazgeçilmelidir.

- Bölgesel planlama birimleri oluşturularak, mekansal strateji planları hazırlanmalı, alt ölçeklerde hazırlanacak planların, “planların kademeli birlikteliği” ilkesi doğrultusunda üst ölçekli plan kararlarına uyumu sağlanmalı, denetlenmelidir.
- Bölgesel ölçekten kent ölçeğine ve parsel ölçeğine kadar, uygulamada haksız rantların oluşumuna ve yağmalamaya olanak tanıyan yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Kentsel koruma alanları siyasal iktidarlardan özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kentleşme ve çevre ilişkisinin doğru kurulması ve kent korumacılığı, bölgesel planlama ve nazım plan kararlarında, sosyal içerikli bir bakışla olmalıdır.
- Kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır. Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, kolaylaştıran yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zarar verici girişimler, “kente karşı suç” olarak görülmeli, kente ve çevreye yönelik suçlar ve yaptırımları ilgili mevzuatta tanımlanmalıdır.
- Kamuya ait arazi ve yapıların satışı ya da özelleştirilmesi yöntemleri ile elden çıkarılmasına son verilmelidir. Kamu mülklerinin tümüyle kamusal tesisler için kullanılmasının sağlanmasının yanı sıra, sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin görülebileceği alanlar için yeni kamulaştırmalar yapılmalıdır.
- Yerel yönetimler ile merkezi idare, konut üretiminde kâr amacı güden ticari bir kuruluş gibi çalışmamalı, devlet lüks konut üretiminden çekilmeli, gerçekten ihtiyacı olan kesimler için sosyal amaçlı konut üretimi yapılmalıdır.
- TOKİ eliyle sürdürülen ve kentlerimizi kimliksizleştiren, tek tipleştiren toplu konut uygulamalarına son verilmeli, yöresel mimari birikimi yansıtan, mimari kültürün sürdürülmesine aracılık yapacak konut projeleri uygulamaya sokulmalıdır.
- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, kentsel toprak rantlarını aktarmaya yönelik politikalara dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Kentsel dönüşüm projeleri, bugüne kadar uygulanan rant esaslı uygulamaların tersine demokratik ve katılımcı bir anlayışla yaşama geçirilmeli, halkın barınma ihtiyacı ve ödeme gücü düşünülerek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Dönüşüm projelerinin geliştirildiği alanlarda yaşayan halkın tasfiyesini öngören yaklaşımlar terk edilmeli, projeler halkın kendi yaşam alanlarında korunmasını sağlayacak bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
- Özellikle kent yoksullarının yoğun yaşadığı bölgelerde, kentsel dönüşümün aynı zamanda kültürel ve sosyal bir dönüşüm olması gereğinden hareketle, bu bölgelerde kültürel ve sosyal buluşma ortamları oluşturulmalıdır.
- Depremlerin yanı sıra, afete dönüşme riski taşıyan diğer doğa olayları, çevreye uyumsuz, kontrolsüz ve plansız büyüyen yerleşim alanlarında sıkça yaşanan seller

ile büyük orman yangınlarına yönelik önlemler geliştirilmeli, kentlerimizde tüm afetlere yönelik “sakınım planları” hazırlanmalıdır.

- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.
- Geri dönülemez bir noktaya gelmeden, kentleşme, enerji, sanayileşme vb. gerekçelerle kent ekosistemlerine, kent ormanlarına ve diğer tüm doğal kaynakların tahrip edilmesine son verilmelidir.
- Su havzalarında yaşanan yoğun yapılaşmanın önüne geçilmeli; uluslararası düzeyde stratejik önemi giderek artan suyun temin edildiği kaynaklar ve havzalar kamusal temelde korunmalıdır.

11.)

BURSA/ÖNERGE NO: 11

HALKÇI, TOPLUMCU, KATILIMCI YEREL YÖNETİMLER

Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. Bunun yanında kentlerde sağlık, çevre, altyapı, imar, planlama, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür, çöp, su ve atık su vb birçok konuda sorunlar yaşanmaktadır. Kentlerimiz deprem, sel, heyelan, yangınlara hazırlıklı değildir. 1980 sonrasında başlayan süreçte yapılan yasal düzenlemelerle kamu ve toplum yararı önceliği dışlanmıştır. Bugün yerli, yabancı piyasa güçlerinin kentler ölçeğinde de egemen olduğu bir süreç ve arazi rantına endekslenmiş bir yağma ekonomisi, sürekli ve plansız büyüme sosyal ve kültürel yozlaşma yerel yönetimlerde başat konumdadır. Sermayenin kentsel toprak rantları üzerindeki ilgisi her geçen gün daha da artmaktadır. Başta yerel yönetimler olmak üzere, devlet kurumları sermayenin ve yeni sermaye ve rant çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt veren yaklaşım ve uygulamaları, hiç bir dönemde olmadığı ölçüde benimsemişlerdir. 1980’li yıllarda yerel yönetimlere devredilmiş olan plan onama yetkilerine geçen zaman içinde, sermayenin baskıları doğrultusunda merkezi idare tarafından el konulmuş, turizm sektörü ve sanayi sektörü ile başlayan yetki parçalanması, özelleştirme uygulamalarıyla parsel ölçeğine kadar ulaşmış, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın kuruluşuna ilişkin kararname ile yetki devri yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesine kadar indirgenmiş, yerel yönetimler yetkisiz ve işlevsiz hale getirilmiştir. Yerel yönetimlerdeki egemen düşünce, geleceğe yönelik kestirimden uzak, parçacı, planlamayı dışlayan projeci yaklaşımlarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptir. Son yıllarda yaygın biçimde uygulamaya sokulan ve “kentsel dönüşüm” olarak adlandırılan süreçlerin arkasında da aslen bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yönetişim, sivil toplumculuk, kayırmacılık” yükselen değerler haline gelmiştir. Bilimi, planlamayı, katılımı ve kamusal denetimi dışlayan, rant, yolsuzluk ve spekülasyona dayalı egemen anlayış, iktidarların tercihi haline gelmiştir. TMMOB ve bağlı Odaları

ile diğer birçok kuruluşun, kendi uzmanlık alanlarında bilim ve toplumsal yarar doğrultusunda oluşturdukları görüşler, öneriler, uyarılar dikkate alınmamaktadır. Bu sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir. Kentlerimizin ve insanlarımızın gereksinimi “toplumcu ve halkçı belediyeçilik” anlayışı ve uygulamalarıdır. Bu çerçevede yerel yönetimlerin aktif halk katılımı ile yeniden yapılandırılması, hizmet üretimi ve dağıtımında toplumsal yararın öne çıkarılması, mali kaynakların sermaye güçlerine kapalı tutulması, istihdamda mesleki yeterlilik ve liyakatın yerleştirilmesi, personelin eğitimi kılınması, hizmetlerin gereğince verilebilmesini sağlayacak düzeyde mühendis, mimar ve şehir plancısı istihdamının sağlanması gerekmektedir.

Halkçı, toplumcu yerel yönetim ve yaşanabilir kentler için önerilerimiz şunlardır:

- Yerel yönetimler mahallelere dayandırılmalı, Mahalle Meclisleri kurulmalı, kararlara halkın katılım olanakları geliştirilmelidir.
- Kent Konseyi oluşumuna ilişkin yasal düzenlemeler değiştirilmeli, konseye mahallelerin katılımı sağlanarak, kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen karar alma mekanizması kurulmalıdır.
- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararları ve uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.
- Kentsel kamu hizmetlerini ticarileştiren özelleştirmeler durdurulmalı, reddedilmelidir.
- Yerel yönetim hizmetlerinin verilmesinde taşeronlaştırmaya son verilmelidir.
- Kentin kaderini etkileyecek büyük projeler kentte yaşayanların tartışmasına açılmalı; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılık esas alınmalıdır. Meslek örgütlerinin ve üniversitelerin bilimsel ve hukuki temellere dayandırarak karşı çıktığı hiç bir proje yerel yönetimler tarafından hayata geçirilmemelidir.
- Aslen yerel yönetimlere ait olması gereken görev ve yetkilerin ayrımsız biçimde yerel yönetimlere devri sağlanmalı, zaman içinde merkezi idare tarafından el konulan yetkiler iade edilmeli, kamusal denetim mekanizmaları geliştirilmelidir.
- Neo liberal sosyo ekonomik dönüşümler uyarınca yapılan Belediye Yasası, İl Özel İdaresi Yasası, Büyükşehir Belediyesi Yasası, Mahalli İdare Birlikleri Yasası, İller Bankası Yasası, İmar Yasası, Kamu İhale Yasası, Kanun Hükmünde Kararnameler ve ilgili diğer tüm mevzuat değişiklikleri iptal edilerek, meslek odaları ve ilgili tüm toplum kesimlerinin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zarar verici girişimler, “kente karşı suç” olarak görülmeli, kente ve çevreye yönelik suçlar ve yaptırımları ilgili mevzuatta tanımlanmalıdır.
- Su haktır, suyun ticari bir meta haline getirilmesi kabul edilemez. Suyun her türlü kirlenmeden arındırılarak en ekonomik tercihler dahilinde halka ulaştırılması sağlanmalıdır.

- Suyun yanı sıra diğer kentsel altyapının, (elektrik, doğalgaz, ulaşım, iletişim, haberleşme vb.) karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Kent nazım planı ile bütünleşik olarak ve bilimsel araştırmalara dayalı olarak hazırlanması gereken kentsel ulaşım planı olmadan, herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suçtur.
- Kentsel ulaşım, özelleştirilme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, çevremizi olumsuz etkileyen özel araç öncelikli kara taşımacılığının yerine insan odaklı çağdaş toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
- Ulaşım sistemi, yolcuların gereksinmelerine uygun, kolay aktarma yapmalarına olanak sağlayacak bütünleşik bir sistem olarak tasarlanmalıdır.
- Ulaşım araçlarının yarattığı gürültü, hava kirliliği ve çevre sorunlarından kaynaklanan olumsuzlukların en aza indirilmesini sağlayacak önlemler kısa süre içinde alınmalıdır.
- Yerleşmelerin tümünde ve yerleşmenin her kesiminde, koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirilmelidir.
- Kentte yaşayan farklı sosyal kesimlerin ortak yaşam ve dayanışma bilincini geliştirecek yeni kamusal mekanlar oluşturulmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak ekonomik gücü olmayan, ya da kent merkezi dışında yaşayan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Her yerleşmede yaşlılar için özel programlar geliştirmeli, sağlıklı yaşlanmanın koşulları yaratılmalı, ihtiyaç sahipleri toplumsal koruma altına alınmalıdır.
- Kent ortamında, örneğin, kentsel ulaşım hizmetlerinin, yolların, kaldırımların, kamuya açık yapıların ve kullanım alanlarının düzenlenmesinde, engelli bireylerin hakları korunmalı, engellilerin ihtiyaçlarına uygun standartlarda tasarım ve uygulamalar yapılmalıdır. Engellilerle ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen koşulların yerine getirilmesi belediyeler için öncelikli bir görev olmalıdır. Uygulamalar, kısıtlı alanlarda örnek uygulama olmaktan çıkarılmalı, kentin bütününde, tüm yaşam alanlarında standart uygulamaların hayata geçirilmesi için gerçekçi programlar oluşturulmalıdır.
- Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekansal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Çalışmayan engellilerin kamu hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.

- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekanlar üretilmelidir.
- Kamu İhale Yasasında yapılan değişikliklerle ihalelerde kamu denetimi azaltılarak yaratılmak istenen rant ve talana karşı çıkılmalı, ihalelerin şeffaf, denetime ve katılıma açık biçimde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

12.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 13

Katılımcı Yerel Yönetimler

Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. Bunun yanında kentlerde sağlık, çevre, altyapı, imar, planlama, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür, çöp, su ve atık su vb birçok konuda sorunlar yaşanmaktadır. Kentlerimiz deprem, sel, heyelan, yangınlara hazırlıklı değildir. Bugün yerli, yabancı piyasa güçlerinin kentler ölçeğinde de egemen olduğu bir süreç ve arazi rantına endekslenmiş bir yağma ekonomisi, sürekli ve plansız büyüme sosyal ve kültürel yozlaşma yerel yönetimlerde başat konumdadır.

Sermayenin kent mekanları üzerindeki ilgi ve yatırımları artmaktadır. Bugün başta belediyeler olmak üzere devlet kurumları, sermayenin ve yeni sermaye ve rant çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt veren yaklaşım ve uygulamaları, hiç bir dönemde olmadığı ölçüde benimsemişlerdir. Yerel yönetimlerdeki egemen zihniyet, kısa vadeli, parçacı ve esnek planlamalarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptirler. “Kentsel dönüşüm” ve yeniden yapılanma olarak adlandırılan süreçlerin arkasında bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yerelleşme, yönetim, sivil toplumculuk, yolsuzluk” yükselen değerler haline gelmiştir. Bilimi, planlamayı ve kamusal denetimi dışlayan, rant, yolsuzluk ve spekülasyona dayalı egemen anlayış, iktidarların bir tercihi olmuştur. TMMOB ve bağlı Odaları olarak, bilim ve toplumsal yarar doğrultusunda oluşturduğumuz görüş, öneri, ve uyarılarımız dikkate alınmamaktadır. Bunun en somut örneklerinin yaşandığı yerlerin başında da maalesef ilimiz gelmektedir. Bu sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması temel bir gerekliliktir. Bu çerçevede yerel yönetimlerin aktif halk katılımı ile yeniden yapılandırılması, hizmet üretimi ve dağıtımında toplumsal yararın öne çıkarılması, mali kaynakların sermaye güçlerine kapalı tutulması, istihdamda mesleki yeterlilik ve liyakatin yerleştirilmesi, mühendis, mimar, şehir plancısı istihdamının sağlanması gerekmektedir.

Halkçı, toplumcu yerel yönetim ve yaşanabilir kentler için önerilerimiz şunlardır:

- Yerel yönetimler mahallelere dayandırılmalı, Mahalle Meclisleri kurulmalıdır,
- Kent Konseyi Yasası değiştirilmeli, konseye mahallelerin katılımı sağlanarak, kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen karar alma mekanizması kurulmalıdır.

- Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararları ve uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.
- Kentleşme ve planlamaya yönelik “kent ve çevre suçu” kavramı geliştirilmeli, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını belirleyen yasal düzenlemelerde yer almalıdır.
- Kentsel kamu hizmetlerini ticarileştiren özelleştirmeler durdurulmalı, reddedilmelidir.
- Elektrik, su, doğalgaz, ulaşım, haberleşme gibi temel gereksinimlerin karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, teiniz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir.
- Su havzalarında yaşanan yoğun yapılaşmanın önüne geçilmeli; uluslararası düzeyde stratejik önemi giderek artan suyun temin edildiği kaynaklar ve havzalar kamusal temelde korunmalıdır.
- Suyun ticari bir meta haline getirilmesi kabul edilemez. Suyun her türlü kirlenmeden arındırılarak en ekonomik tercihler dahilinde halka ulaştırılması sağlanmalıdır.
- Yaşam ve çalışma alanlarının doğru bir şekilde oluşturulmasında toplumun irade etkinliğini kolektivist bir tarzda temsil etmesi gereken planlamayı toplumsal yaşamın tüm alanlarına sokacak bir süreç başlatılmalıdır.
- Kentte yaşayan farklı sosyal kesimlerin ortak yaşam ve dayanışma bilincini geliştirecek yeni kamusal mekanlar oluşturulmalıdır.
- Kamuya ait arazi ve yapıların satışı ya da özelleştirilmesi yöntemleri ile elden çıkarılmasına son verilmelidir. Sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin görülebileceği alanlar için yeni kamulaştırmalar yapılmalıdır.
- Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirilmelidir.
- Özellikle kent yoksullarının yaşadığı bölgelerde, kentsel dönüşümün aynı zamanda kültürel ve sosyal bir dönüşüm olması gereğinden hareketle, bu bölgelerde kültürel ve sosyal ortamlar oluşturulmalıdır.
- Eşit yurttaşlık temelinde bir toplum fikrinden hareketle, kent merkezine ulaşacak maddi imkanı olmayan, ya da kent merkezi dışında yaşayan yurttaşların yaşadığı bölgelerde sosyal, sanatsal, kültürel faaliyetler kurumsallaştırılmalı, sosyal yaşam faaliyetleri herkes için erişilebilir temel bir hak olmalıdır.
- Yaşlılar için özel programlar geliştirmeli, sağlıklı yaşlanmanın koşulları yaratılmalı, ihtiyaç sahipleri toplumsal koruma altına alınmalıdır.
- Yerel yönetimler ile merkezi idare, konut üretiminde kâr amacı güden ticari bir kuruluş gibi çalışmamalı. gerçekten ihtiyacı olan kesimler için sosyal amaçlı konut üretimi yapılmalıdır.

- Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.
- Ülke emlakinin Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısı ile ulusal ve uluslararası piyasalarda satılabilir mal haline getirilmesi ve Mortgage Yasası kanalıyla da satılmasına yönelik girişim ve düzenlemeler iptal edilmelidir.
- Kentsel dönüşüm projeleri bugüne kadar uygulanan rant esaslı uygulamalar dışında demokratik ve katılımcı bir anlayışla yaşama geçirilmeli, halkın barınma ihtiyacı ve ödeme gücü düşünülerek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Dönüşüm projelerinin geliştirildiği alanlarda yaşayan halk bu yaşam alanlarından uzak, sağlıklı başka bir ortamda yeniden iskan edilmemelidir.
- Deprem yanı sıra doğa olayları ve çevreye uyumsuz, kontrolsüz, plansız büyüyen yerleşim alanlarında sıkça yaşanan seller ile büyük orman yangınları afetler arasında sayılmalıdır.
- Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.
- Kentsel ulaşım, özelleştirilme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, çevremizi olumsuz etkileyen otoyol ve kara taşımacılığının yerine insan odaklı toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
- Kent nazım planı ile bütünlük olarak hazırlanmamış, kentsel ulaşım planı olmadan, herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suçtur. Hazırlanan ulaşım etidleri bilimsel araştırmalara dayanmalıdır.
- Kentin kaderini etkileyecek büyük projeler halkın, kentlinin tartışmasına açılmalı; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılık esas alınmalıdır. Meslek örgütlerinin ve üniversitelerin bilimsel ve hukuki temellere dayandırarak karşı çıktığı hiç bir proje yerel yönetimler tarafından hayata geçirilmemelidir.
- Ulaşım sistemi, yolcuların ihtiyaçlarına en uygun şekilde aktarma yapmalarına imkan verecek bütünlük bir sistem olarak tasarlanmalıdır.
- Ulaşım araçlarının yarattığı gürültü, hava kirliliği ve çevre sorunlarından kaynaklanan olumsuzluklar en aza indirilmelidir.
- Kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır. Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, bu tarz kamusal değerlerimizin rantsal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.

- Neo liberal sosyo• ekonomik dönüşümler uyarınca yapılan Belediyeler Yasası, İl Özel İdare Yasası, Büyükşehir Belediyeleri Yasası, Mahalli İdare Birlikleri Yasası, İller Bankası Yasası, İmar Yasası, Kamu İhale Yasası ve ilgili diğer tüm yasa ve mevzuat değişiklikleri iptal edilerek, meslek odaları ve ilgili tüm toplum kesimlerinin katılımıyla yeniden düzenlenmelidir.
- Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zararlar, kente karşı suç olarak görülmeli ve gereği yapılmalıdır.
- Geri dönülemez bir noktaya gelmeden, kent ekosistemlerine, kent ormanlarına ve diğer tüm doğal kaynakların tahrip edilmesine son verilmelidir.
- Kent ortamında, örneğin, kentsel ulaşım hizmetlerinin, yolların, kaldırımların, kamuya açık yapıların ve kullanım alanlarının düzenlenmesinde, engelli bireylerin hak ve ihtiyaçlarına uygun standartlarda tasarımlar yapılmalıdır. Engellilerle ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen koşulların yerine getirilmesi belediyeler için öncelikli bir görev olmalıdır. Örnek nitelikli, sürekliliği olmayan uygulamalarla yetinilmemeli, kentin bütününde, tüm yaşam alanlarında standart uygulamaların hayata geçirilmesi için gerçekçi programlar oluşturulmalıdır.
- Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekansal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Çalışamayan engellilerin kamu hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.
- Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekanlar üretilmelidir.
- Kamu İhale Yasasında yapılan değişikliklerle ihalelerde kamu denetimi azaltılarak yaratılmak istenen rant ve talana karşı çıkılmalıdır.

13.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 12

TMMOB, kentsel dönüşüm projelerinin, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanması gerektiğinin altını önemle çizer, ilgili diğer meslek örgütleriyle birlikte rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projelerine karşı mücadele eder.

14.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 16

İktidar tarafından yandaş şirketlerine kaynak aktarma aracı olarak kullanılan ve bir devlet şirketine dönüşmüş olan TOKİ özel sektörle rekabet yerine asli görevi olan “Dar gelirliilere konut üretme” amacına hizmet etmeli, TOKİ inşaatları Yapı Denetim Yasası kapsamında denetlenmelidir.

15.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 24

TMMOB, kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışının benimsenmesi, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmesi ve başta deprem olmak üzere, her türlü afet riski olan bölgede, söz konusu riskleri azaltacak önlemlerin alınması, tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanması ve gecikmeksizin uygulamasının olanaklarının yaratılması için yasama organına baskı oluşturur.

16.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 10

V- YEREL YÖNETİM

TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini öncelikli ve temel gereklilik olarak görür. Sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması, kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi noktasında, halkın ve meslek örgütlerinin katılım ve denetiminin sağlanması için diğer meslek örgütleriyle birlikte mücadele eder.

17.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 11

TMMOB, “Bölgesel Planlama Birimleri” oluşturularak bölgesel planlamalar yapılmasını, “Kent Planlama Birimleri” oluşturularak kentsel gelişme alanlarına yönelik kamulaştırma ana planı hazırlanmasını, hangi sınıf toprakların, imara açılacağı veya kamulaştırılacağı belirlenmesi için gerekli girişimlerde bulunarak yasama organlarına baskı oluşturur. Bölge Planlama, şehir planlama ve imar yasasında rantlara ve yağmalamaya olanak tanıyan maddelerin kaldırılması için mücadele eder.

18.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 13

TMMOB; yerel yönetimlerin, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve yardım gibi temel ‘kamu hizmetlerine’, kamusal alan sorumluluğu ile yaklaşmasını; kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine son verilmesini; elektrik, su, doğalgaz, temiz hava, ulaşım, haberleşme gibi temel insan ihtiyaçlarının karşılanmasında, kar amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmesini; engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmesini ve uygulanmasını talep eder ve bu talebini etkinleştirerek sürdürür.

19.)

GAZİANTEP / BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 20

- Plansız alanlar yerine planlı şehir alanları oluşturulmalıdır.
- Yeşil alanların çoğaltılması ve korunması sağlanmalıdır.
- Düzenli ve çevreci organize sanayi bölgeleri oluşturulmalıdır.
- Çöplerin kaynağında ayrıştırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Sanayi tesislerinin ve iş merkezlerinin mümkün olduğu kadar yerleşim merkezleri dışına kurulmasına özen gösterilmelidir.
- Özellikle hava kirliliğinin yoğun olduğu yerlerde ağaçlandırma yapılarak yeşil alanların artırılması sağlanmalıdır.
- Yeni yerleşim birimlerinde mümkünse merkezi ısıtma sistemleri kurulmalı ve enerji tasarrufu için bina yalıtımlarına özen gösterilmelidir.
- Şehir planlamasında, meteorolojik faktörler, özellikle rüzgâr durumu dikkate alınmalıdır.

20.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 12

Yapılar afet yönetmeliği dikkate alınarak yapılmalı ve zemin şartları bilinmelidir. Gaziantep'in afet senaryosu hazırlanmalıdır. Afet yönetimi konusunda yerel yönetimlerin ellerindeki mevcut yetkileri kullanarak afet risklerinin azaltılmasına yönelik plan, proje ve çalışma yapmalıdırlar. Çağdaş anlamda bir yapılaşma ve kent oluşturmak için bilimsel verilere dayalı, jeolojik ve jeofizik özellikler de dikkate alınarak imar planları düzenlenmelidir.

- Gaziantep; ülke ve bölge içindeki yeri ve konumu, ekonomik sosyal • kültürel dokusu, ulaşım, sosyal ve teknik altyapı, donatı alanları sektörlerinde pozitif dinamikleri sayesinde nüfusu bir buçuk milyona ulaşmış metropol bir kenttir. Gaziantep, bünyesindeki dinamiklerle nüfus, kentleşme, sanayi, ticaret hizmetleri vb. sektörlerde her geçen gün daha da büyümekte ve gelişmektedir. Gaziantep'in kentleşme politikası; büyüyen ve gelişen Gaziantep'in imar planı, kentleşme ve planlama kriterlerine uygun modern, sağlıklı, sürdürülebilir, yüksek yaşam kalitesine sahip, yaşanabilir ve tercih edilen dünya kenti ekseninde olmalıdır.
- Kentlerimizde birikmiş olan altyapı sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması kent halkının katılım ve denetiminde, meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesi önceliği ve temelinde ele alınmalıdır.
- Siyasetin görevlerinden biri de kent sorunlarına çözüm üretmektir. Ülkeyi yönetmeye talip siyasi partilerimizin yerel örgütleri kente ve kent yaşamına ilişkin özgün politikalar üretmeli, uzmanların ve ilgili meslek kuruluşlarının ürettiği

çalışmalardan yararlanmalıdır. Halk, yerel yönetimin kendi yönetimi olduğunu benimseyebilmelidir. Bunun gerçekleşmesi, etkin yurttaş ve kentli olma bilinci kazanılmasına katkı sağlayacaktır. Kentin sorunlarının çözümünde sorunu yaşayanların görüşleri alınmalıdır. “Ben doğruyu bilirim, Yaptım oldu” mantığı mutlaka terk edilmelidir. Sorunların çözümünde Sivil Toplum Örgütleri, Meslek Odalarının da görüşü alınarak ortak akıl ile çözüm üretilmelidir. Belediyenin yaptığı hizmetlerde kamu yararı öncelikli olmalıdır.

- Yerel Yönetimlerin Çevre, İmar, Trafik, Kentleşme Sorunlarını etkin bir şekilde çözüme kavuşturması için yeterli sayıda mühendis istihdamını sağlamaları gerekmektedir.

21.)

HATAY/ ÖNERGE NO: 2

Önerge Metni: Afet bilincinin oluşturulması konusu:

Afet bilincinin oluşturulması doğrultusunda, bu tor eğitimlerin eğitim sisteminin içinde olması gerekiyor. Ancak mevcut eğitim sisteminde bu bilincin oluşturulması ile ilgili bir ders olmadığı için, TMMOB çatısı altında gönüllülerden oluşacak bir grup afet bilinci konusunda eğitilsin ve bu eğitilmiş gruplar; okullarda öğrenci - eğitimcilere, halka sivil toplum kuruluşlarına bu bilinci anlatsınlar. Ben kendi adıma böyle bir çalışmada madden ve manen gönüllü olarak kendi yaşadığım şehir olan Hatay’da çalışmak istiyorum.

22.)

İSTANBUL 14 MAYIS / ÖNERGE NO: 4

İmar Anayasası Gereksinimi TMMOB

Demokrasi Kurultayı Yönergesi 14 Mayıs 2011 YTÜ Oditoryum

Aziz Cumhuri Kocalar

Kamu tarafından taşınmazlardaki tüm kültürel, doğal, barınma, yerleşme, insan, kent, çevre ve yaşam haklarının sınırlandırılması sonucunda, bu hakların nakit karşılıkları yerine ayrılan alanlara aktarılarak talep edilmesi, hukuksal normun “Aktarım Hakkı”na Anayasada ayrıca, İmar ve Koruma Hukukunda yer verilmesi gerekmektedir. İmar planlarının Türkiye ölçeğinde anayasal bir norm olarak bütünleştirilmek suretiyle eşitliği sağlayacak ve rantta meydan vermeyecek şekilde yeni anayasada düzenlenmesi; Buna paralel imar ve yapılaşma haklarının da yine anayasal bir norm olarak aynı başlık altında düzenlenip, sonra da buna dayanarak, alt konumdaki “İmar Hakları Aktarım Yasası”nın çıkarılıp, “Tapu ve Kadastro Yasasının da yeniden düzenlenerek ülkemizde, çok acil bir imar hukuku sorunu olarak çözümlenmesi beklenmektedir. Ülke düzeyinde tüm afetler, korumalar, dönüşümler ve gelişimlerin planlanarak, imar planlarında öncelikle ele alınması ve tüm bu planlamadaki sınırlandırılan kent, çevre ve yaşamla ilgili tüm haklarla birlikte, taşınmaz haklarının ayrılacak alanlara aktarılarak sorunun ulusal düzeyde çözümlenmesi, 2009’da kabul edilen MSGSÜ şehircilik doktora tezinde öngörülmektedir.

23.)

İZMİR/ÖNERGE NO:2

BARINMA HAKKI

Barınma hakkı, insanların en temel haklarından biridir. Ülkemizde uzun yıllardır hakim olan, neo - liberal, tüccar belediyeçilik anlayışının “kentsel dönüşüm” uygulamaları, ülkemizin birçok kentinde yurttaşların barınma hakkını ve insanca yaşam özlemini tehdit etmektedir. Yoksul emekçi kent halkının yıllardır barındığı, yaşamını sürdürdüğü yerleşim alanları, sermayenin çıkarları doğrultusunda bir yağmaya, talana maruz bırakılmaktadır. Devasa alışveriş merkezleri, lüks konutlar, yüksek güvenliğin siteleri yapılması için yoksul emekçi insanlar evlerinden çıkarılmakta, mahallelerinden sürülme, çoluk çocuk sokağa atılmaktadır. Binlerce yoksul emekçi insanın yaşamları ve gelecekleri karartılmaktadır.¹²⁵ Maddede yapılan anayasa değişikliği ile barınma hakkı mücadelelerinin hukuksal dayanakları ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Bu anayasa ile barınma hakkı mücadelesi verenler, hukuk yoluyla haklarını arama şansını neredeyse tümüyle kaybetmektedir. Son dönemde siyasi iktidar tarafından, tüm Türkiye’de yüz binlerce konut, “Kentsel Dönüşüm” politikaları adı altında yıkılmak istenmektedir. Tam bir sosyal felaket politikası olarak gündeme getirilen bu yıkım saldırıları ile milyonlarca insanımızın evsiz - barksız, yersiz - yurtsuz bırakılması hedeflenmektedir. İktidar ve belediyeleri, yıkımlarını meşrulaştırmak için ortaya, “Kentsel Dönüşüm Projesi” adı altında bir saldırı politikasıyla çıkmaktadır. Bu politikayla kentlerin güzelleştirileceği ve asıl olarak da “halkın izbe, hiçbir sosyal imkânı olmayan gecekondulardan kurtarılacağı”nın demagojisi yapılmaktadır. Gerçekte bu proje ile yapılmak istenen ise, on yıllar içinde büyüyen kentlerin şehir yapısıyla artık merkezi bölgelerinde yer alan gecekonduların mahallelerinin ve bilimsel - jeolojik araştırmalarla depreme dayanıklılığı tespit edilen bölgelerin emperyalistlere ve yerel işbirlikçilerine altın tepsi içinde sunulmasıdır. Sağlıklı ve yaşanılabilir kentsel alanlar üretimi açısından oldukça sorunlu bir kentleşme tarihine sahip ülkemiz için, “dönüşüm” ya da “yenileme” yoluyla kentsel mekanın yeniden düzenlenmesi önemli bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın çözümüne yönelik geliştirilecek uygulamalar, sosyal, ekonomik, kültürel ve fiziksel yönleriyle bütünsel olarak ele alınmalıdır. Ancak, liberal politikalar eşliğinde, siyasi iktidarın yakın dönemde çıkardığı kentsel dönüşümüne ilişkin bir dizi yasaya dayanan uygulamalar yukarıda belirtilen toplumsal kaygılardan ve mekansal bütünlükten yoksun niteliktedir. Bu durum, kentsel dönüşüm uygulamalarını, “barınma hakkı”nı ihlal eden sosyal yıkım projelerine ve kentlerin planlı gelişimi önünde birer engele dönüştürmektedir. Ankara Dikmen Vadisi, İstanbul Ayazma, Maltepe ve Zeytinburnu örneklerinde ortaya konan uygulamalarda, yerel halka yaşadıkları mekanların düzenlenmesine ilişkin söz ve karar hakkı verilmemiş, sosyal ve ekonomik koşulları yok sayılmıştır. Bu çerçevede kentsel dönüşümden daha çok tasfiye projelerine dönüşen uygulamalar, uluslararası finans çevreleri ile iç içe geçmiş büyük ölçekli inşaat şirketlerinin kentsel rantı el koyması projelerine dönüşmüştür. Kentsel mekana yatırım yapan sermayenin ölçeğinde ve niteliğindeki değişime paralel olarak artan kar oranları, bu bölgelerde yaşayan halkın barınma haklarını bile koruyamamalarına neden olmaktadır. Kentleşme sürecinde yeni bir döneme işaret eden bu durum, kentsel katılım

açısından değerlendirildiğinde ise kentte yaşayanların söz hakkının büyük sermaye çevrelerine teslimi anlamına gelmektedir. Bütün bu olumsuz uygulamalara karşın, kentsel dönüşümün sosyal ve mekansal bir ihtiyaç olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Şu anda uygulanmakta olan “kentsel dönüşüm” uygulamalarında da görüldüğü gibi, rantın büyük sermaye tarafından bölüşümü ve yerel halkı tasfiyeyi değil, ihtiyaçları karşılamayı hedefleyen gerçekçi ve adil bir kentsel dönüşüm gerçekleştirilmelidir.

Öneriler

1. Her yurttaşın insan onuruna yaraşır, doğal ve kültürel çevre ile kentsel koşullara uyumlu, sağlıklı ve güvenli bir kentsel çevrede yaşama ve barınma hakkı vardır. Devlet hakkı sağlayabilmesi için gerekli önlemleri almakla görevlidir.
2. Kentsel dönüşümün tüm kent mekanı üzerinde yaratacağı etkiler irdelenmeli, bütünsel bir planlamanın sonucu olabilecek kentsel dönüşüm stratejisi izlenmelidir. Dönüşümün nasıl ve ne şekilde olacağı kentin ortak ihtiyaçları gözetilerek belirlenmeli, salt rant amaçlı uygulamalar biran önce terk edilmelidir.
3. Kentsel dönüşüm uygulamalarını yönlendiren plan ve projeler kamu yararı ilkesine uygun bir biçimde üretilmeli, pazarlama ve rant uğruna mühendislik, mimarlık ve planlama meslek ilkeleri göz ardı edilmemelidir.
4. İmar aflarının yarattığı hakların ötesinde bir yaklaşım geliştirilerek, barınma ve konut hakları göz ardı edilmemeli, bu alanlarda yaşayanlar açısından kentsel dönüşümün sosyal bir yıkıma dönüşmesi engellenmelidir.
5. Kentsel dönüşüm bölgelerinde kiracı olarak yaşayanların da barınma hakkı olduğu unutulmamalı ve onların bu süreç sonunda barınma haklarının korunması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Planlamanın bilimsel esaslarını ve kamu yararını göz ardı eden, kentleri planlama süreçleri içerisinde değil parçacı rant odaklı “dönüşüm projeleri” etrafında geliştirecek ve mekansal eşitsizlikleri derinleştirecek kentsel dönüşüm uygulamalarına tümüyle son verilmelidir.
6. Planlama süreçleri kent ve demokrasi meclislerince denetlenebilir olmalıdır. Metropollerimizin çoğu için acil planlama yapılmalıdır. Ekolojik onarım paketli bu planlamalar ile bu kentlerin soluk alması sağlanabilecektir. Yerel yönetimlerde tekil kişi belediyeciliğine son verilip, emeğe dayalı kadroların siyasi baskılardan arınmış kolektif üretimleri temel alınmalıdır.
7. Halkın, merkezi ve yerel yönetimlerin tüm icraatlarına ilişkin doğrudan kaynağından bilgi edinme hakkı ve yolları açık tutulmalıdır.
8. Yaşam alanlarında yapılacak her türlü değişiklik sürecinde tüm insanların söz, yetki ve karar hakkı olmalı; kentte yaşanacak dönüşüm süreçleri o kentte yaşayanların ortak ihtiyaçlarını ve kamu yararını temel alan bir biçimde şekillendirilmelidir.

9. Kamu arazileri kentlerin geleceğidir, her geçen artan kentsel ortak kullanımların sağlanabilmesi için kamu arazilerinin satışı durdurulmalı, bu şekilde satılmış araziler geri alınmalıdır.
10. Kentin tüm doğal, tarihsel ve kültürel değerleri tüm kent halkının yararlanacağı şekilde düzenlenmelidir.
11. Yaşadığımız kentler eğitim, sağlık, su, çevre, ulaşım gibi diğer tüm kamusal hakları gözetilen bir biçimde tasarlanmalıdır.
12. Barınma hakkı eğitim hakkının bir parçası olarak kabul edilmeli, ihtiyacı olan tüm öğrencilere ücretsiz, eşit, nitelikli barınma olanağı sağlanmalıdır.
13. Devlet vatandaşın depreme karşı sağlıklı, güvenilir yapıları da yaşama hakkını güvence altına almalıdır.

24.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 4

“Tahsin VERGİN Anısına”

YEREL YÖNETİMLER VE KENTLEŞME

YEREL YÖNETİMLER

1. Kavramsal Yaklaşımlar
2. Tarihsel Gelişim Süreçleri
3. 1980 Sonrası Yerel Yönetim Yasaları
4. Türkiye'nin İdari Yapılanmasında Yerel Yönetimler
5. Yerel Yönetim – Merkezi İdare İlişkileri

KENT, KENTLEŞME, KENTLİLEŞME

1. Kavramsal Yaklaşımlar
2. Kentsel Dönüşüm
3. Kent Konseyleri

C) KENT, KENTLEŞME, KENTLİLEŞME ÖNERGE TASARILARI

1. İdari Uygulamalar
2. Kentsel Planlama
3. Çevrenin Korunması
4. Afetlerden Korunma
5. Kaçak Yapılaşmanın Önlenmesi, Yapılaşma ve Yapı Denetimi
6. Mali ve İnsan Kaynaklarının Etkin ve Verimli Kullanılması, Yatırımlar
7. Sosyal ve Ekonomik Sorumluluklar
8. Halkın Yönetime Katılımı

A) YEREL YÖNETİMLER

1.KAVRAMSAL YAKLAŞIMLAR:

Yerel yönetimler; “belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan, karar organları yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, üstlendiği hizmetler için kendi örgütsel yapısını kurabilen, merkez yönetimi ile ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir”

2.TARİHSEL GELİŞİM SÜREÇLERİ

a.Dünyada:

18.YY’da Avrupa’nın Sanayi Devrimi ile, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçmeye başlamasıyla ortaya çıkan yoğun göç, çarpık kentleşme, hava kirliliği, alt yapı yetersizliği gibi sorunlar Avrupa belediyciliğini derinden etkilemiş ve yerel yönetimler daha da önem kazanmıştır.

b.Osmanlıdan Günümüze:

Ülkemizde, Tanzimat’la birlikte kullanılmaya başlayan Belediye terimi şehir, memleket anlamına gelen Arapça “beled” veya belde kelimelerinden türetilmiştir.Kuruluşundan 1850’li yıllara kadar Osmanlı devletinde belediye örgütlenmesi yoktu. Su, temizlik, aydınlatma, parklar ve bahçeler, mezarlıklar, yol ve altyapı hizmetleri, halk sağlığını koruyucu çalışmalar gibi belediye hizmetleri vakıflar aracılığıyla görülüyordu. Bu tip hizmetler için halktan vergi de toplanmazdı.1848 Ebniye Nizamnamesi - 1882 tarihinde “Ebniye (Yapı) Kanunu” yasalaşmış, mevzuatımıza “**kamu yararı**” kavramı ilk defa bu kanunla girmiştir. 1854 yılında **ilk belediye örgütü olan İstanbul Şehremaneti** kurulmuştur.1924 tarihinde yasalaşan ve halen yürürlükte olan **442 sayılı Köy Kanunu** ile, köylere tüzel kişilik verilerek, köy organları geniş yetkilerle donatılmıştır. Cumhuriyet döneminin ilk şehircilik düzenlemesi, 1928 yılında 1351 sayılı Ankara şehri İmar Müdüriyeti Teşkilat ve Vazifesine Dair Yasadır. Bu yasa ile Ankara İmar Müdürlüğü kurulmuştur. Bu müdürlük, tüm belediyelerin yapmakla yükümlü oldukları imar planlarını onama yetkisini, İmar ve İskan Bakanlığı’nın kurulduğu 1958 yılına dek elinde tutmuştur. 1913 yılında düzenlenerek, 1929 yılında yasalaşan 1429 sayılı **Vilayet İdaresi Kanunu**, 3360 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu’nun 1987 yılında yürürlüğe girmesine kadar uygulanmıştır. 1930 tarihinde, dönemin Belediyeler ile ilgili ilk yasal düzenlemesi olan ve belediyeleri merkezi hükümetin bir uzantısı olarak kabul eden **1580 sayılı Belediyeler yasası** çıkarılmış ve **2005 yılına kadar** yürürlükte kalmıştır. Belediyelerin imar planları ve altyapı hizmetleri yürütmesi kaynak ihtiyacını doğurmuş, bu amaçla, yerel yönetimlere kredi açmak, teknik yardımlarda bulunmak ve bu hizmeti tek elden yürütmek için 1933 yılında Belediyeler Bankası kurulmuş, 1945 yılında itibaren de İller Bankası olarak hizmet vermeye başlamıştır.Kentleşme hızının artması ile ortaya çıkan imar ve konut sorununu çözebilmek amacıyla, **09.07.1956 tarihinde, 6785 sayılı İmar Yasası** çıkarılmıştır. Bu yasanın 29. maddesi, imar planlarının yapımı görevini belediyelere, onama yetkisini ise Nafia vekaletine (Bayındırlık Bakanlığı) bırakmıştır. 1961 Anayasası ile başlayan yeni dönem, “TC

sosyal hukuk devletidir” maddesi ile sosyal devlet ilkesini getirmiş, kalkınmanın ancak planlama yoluyla olabileceği gerçeği ile Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulması, planlı kalkınmanın önünü açan yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. 1960 sonrası dönemin en önemli adımlarından biri 27 Temmuz 1963 tarihli ve 307 sayılı kanundur. Daha önceleri Belediye Meclisi tarafından seçilen belediye başkanlarının bu yasa ile, doğrudan, serbest ve nispi temsil esasına dayanan bir seçimle göreve gelmeleri kabul edilmiştir.

3. 1980 SONRASI YEREL YÖNETİM YASALARI

Bu dönemin önemli gelişmelerinden biri, 1984 tarihinde yürürlüğe giren **3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hk. Kanun'dur**. 3360 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu 1987 yılından, Şubat 2005 tarihine kadar uygulanmıştır. Bu gün Ülkemizde yerel yönetimlerin hukuksal dayanaklarının başında Anayasa'nın 123. 126. ve 127. maddeleri gelmektedir. Yerel yönetimlerle ilgili diğer kanunlar:

1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu (13/7/2005 tarih, 25874 sayılı R.G)
2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (23/7/2004 tarih, 25531 Sayılı R.G)
3. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (11/06/2005)
4. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (04.03.2005)
5. 442 Sayılı Köy Kanunu (07/04/1924)

4. TÜRKİYE'NİN İDARİ YAPILANMASINDA YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ:

Türkiye'nin idari yapılanmasında üç çeşit yerel yönetim birimi vardır.

1. Belediyeler 2. İl Özel İdareleri 3. Köyler

2011 yılı İstatistiki verilere göre yerel yönetimlerin sayısal dağılımı şöyledir.

Büyükşehir Belediyesi	16	
İl Belediyesi	65	
Büyükşehir İlçe Belediyesi	143	
İlçe Belediyesi	749	
<u>Belde (kasaba) Belediyesi</u>	<u>1.977</u>	
Toplam	2.950	
İl Özel İdareleri	81	
Köyler	35.541	
Muhtarlıklar	53.000	(köy 35.541 , mahalle 17.459)
Nüfus dağılımı:		
Türkiye	73.722.988	
Büyükşehir Belediyeleri	33.969.146	
<u>Diğer Belediyeler</u>	<u>27.598.612</u>	
Toplam	61.567.758	
Köyler	12.155.230	

5 .YEREL YÖNETİM – MERKEZİ İDARE İLİŞKİLERİ

Merkezi Yönetim; kamu hizmetlerine ilişkin karar ve faaliyetlerin, merkezi hükümet ve onun hiyerarşik yapısı içinde yer alan örgütlerce yapılması demektir. Türkiye’de merkezi yönetimle yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde en büyük sorun, merkezi yönetimin yerel yönetimleri, bazen kendisine bağlı bir birim, bazen de rakip gibi görmesidir. Özellikle siyasi iktidarlar, muhalefet partilerinden yöneticilerin yer aldığı yerel yönetimleri iktidar olanaklarını kullanarak baskı altına almaktadırlar. Bunun sonucu olarak belediye ile valilik arasında eşgüdüm sağlanamamakta, işbirliği olanağı ortadan kalkmakta, yerel yönetimlerin hizmet üretimi engellenmeye çalışılmaktadır. Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. 1980 sonrasında yapılan yasal düzenlemelerle kamu ve toplum yararı önceliği dışlanmıştır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; bilimi, planlamayı ve kamusal denetimi dışlayan, rant, yolsuzluk ve spekülasyona dayalı egemen anlayış, iktidarların bir tercihi olmuştur. Kentlerimizin ve insanlarımızın gereksinimi “toplumcu ve halkçı belediyecilik” anlayışı ve uygulamalarıdır. Kentlerde yaşayan insanların eğitim, sağlık, ulaşım, barınma gibi temel ihtiyaçları ve sosyal - kültürel gereksinimlerinin giderebilmesi, idari ve ekonomik kararların toplumcu bir planlamaya tabi tutulmasına bağlıdır. Türkiye’deki yerel yönetimlere bakıldığında; kurumsal kapasiteleri yetersiz, merkez karşısında yetkilerini kullanamayan, yerel özerklikten, güçten ve demokratiklikten uzaklaşmış birimler göze çarpmaktadır. Yerelcilik, eşittir demokrasi anlayışı yanlıştır. Kaynakların ve gücün eşit dağıtılmadığı ortamlarda egemen sınıflar, ister merkezi idare, ister yerel idare olsunlar, hakimiyetlerini sürdürmektedirler. Sonuç itibarıyla merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki görev, yetki ve kaynak paylaşımı, etkinlik , kamusal hizmet verimliliği ve çağdaş yönetim ilkelerine göre yapılmalıdır.

B) KENT, KENTLEŞME VE KENTLİLEŞME

1- KAVRAMSAL YAKLAŞIMLAR

Sosyolojik anlamda kent, “ karmaşık, aynı cinsten, farklılaşmış ve örgütlü bir toplumsal bütünlüğe sahip, yoğun nüfuslu bir yerleşme” olarak tanımlanmaktadır. En genel anlamda kentleşme “kentleri yaratan ve büyümelerini sağlayan nüfus hareketlerinin adıdır” diye tanımlanır. Kentleşme ekonomik ,sosyal,mekansal boyutları olan sürekli bir değişme etkinliğidir. Kentleşmede sadece yapılaşmayı ön plana çıkaran ve kentleşme sosyolojisini önemsemeyen kapitalist sistem, sorunun asıl kaynağını oluşturmaktadır. Üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin gelişmesi ve buna bağlı olarak yaşam tarzlarının değişmesi ,geniş halk kesimlerinin topraktan kopması sürecini hızlandırmıştır. Hızlı sanayileşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan köyden kente göç sürecinin temelinde, ekonomik sürdürülemezlik vardır.

Bu süreçte artan göç ile birlikte kentleşme oranları yükselmiştir. Ancak oluşan çöküntü bölgeleri, gettolar, gecekondu gelir eşitsizliğinin ve yoksulluğun en temel göstergelerini oluşturmuştur. Artık kentler, vasıfsız göçmenlerin genelde kayıt dışı ve günlük işlerde çalıştığı bir alan haline gelmiştir. Burjuva siyaset kurumu öngörmek, planlamak,kaynak ayırmak ve çözüm bulmak yerine sorunu istismar etmeyi tercih etmiştir. İlk yıllarda kartopu kadar olan sorun, siyaseten yuvarlanarak büyütülmüş ve

bugün kentleri ezecek duruma gelmiştir. Hazırlanan en büyük çaplı kentsel yenileme projeleri bile, mekansal toplamda noktasal bir alana karşılık gelmektedir. Kentleşme süreci aynı zamanda farklılaşma, uzmanlaşma ve örgütlenme sürecidir. Önceleri aile ve hemşehricilik ilişkileri ile kente tutunmaya çalışan insanlar, süreç içinde bölgesel, dini ve etnik menfaat lobileri haline dönüşmüşlerdir. Bu durum sistemin gerçek sorumlularının kitleler tarafından görülmesini engellemiştir.

2- KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentler sürekli bir değişim ve dönüşüm süreci içinde yer alırlar. Büyük nüfus, piyasa mekanizmalarının rant baskıları ve gelişen ekonominin uluslar arası bağlamda değişen süreçlere eklenme koşullarındaki değişimlerin, doğal olarak bir dönüşüm sürecini tetiklediğine yönelik saptamalarda bulunmaktadır. Bu açıdan yaklaşıldığında kentsel dönüşümü süregelen bir süreç olarak görmek olanaklıdır. Ancak kavram, dünya pratiğinde özelleşmiş bir anlam kazanmış ve “ bir kentsel alanın amaçlı olarak belirli bir zaman hedefi içerisinde yeniden geliştirilmesi yönünde iş olanakları yaratmak, altyapı koşullarını iyileştirmek veya oluşturmak ve bu durumu, bölgede çevresel yenilemeyi sağlayarak desteklemek veya gerçekleştirmek” olarak kabul görmeye başlamıştır. Genel olarak, Kentsel Dönüşüm, “kentsel sorunların çözümünü sağlayan ve değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı bir vizyon ve eylem” olarak tanımlanmaktadır. (3) Değişime uğrayan kentsel bölge, tarihi bir yerleşme, işlevini yitirmiş bir sanayi alanı ya da pek çok toplumsal ve mekânsal anlamda çözülmesi amacıyla gerçekleştirilen müdahaleleri içeren süreç genel olarak “kentsel dönüşüm” olarak adlandırılmaktadır.

Kentsel dönüşüm alanları:

1. Gecekondu alanları,
2. Aşırı yoğunluklu kaçak apartman alanları,
3. Doğal afet (deprem, sel, heyelan, vb.. gibi) riski yüksek olan alanlar,
4. Kent merkezindeki çöküntü alanları,
5. Tarihi kentsel alanlar,
6. Ekonomik ömrünü doldurmuş kentsel alanlar olabilmektedir.
7. Kentsel dönüşüm, var olan yapının yok edilerek yeniden oluşturulması biçiminde eleştirilir almaktadır. Ancak, tam tersine hedefler doğrultusunda, var olan ve korunması gerekli bir yapının, korunarak yaşama geçirilmesi için de kullanılabilecek bir stratejiler bütünü olabilir.
8. Bu bağlamda kentsel dönüşüm:
9. Bir yerin (mekanın) doğasını değiştirmeyi ve yerleşik halk ile söz konusu yerin geleceğin de söz hakkı bulunan diğer aktörleri sürece dahil etmeyi amaçlar.
10. Bölgenin özel sorunlarına ve potansiyeline bağlı olarak devletin temel işlevsel sorumlulukları ile kesişen çok çeşitli hedefleri ve faaliyetleri içerir.

11. Ortaklığın özel kurumsal yapısı değişkenlik gösterse de, genellikle, farklı paydaşlar (ortaklar) arasında işleyen bir ortaklık yapısı içerir.

Yukarıda sözü geçen üç madde, aslında dönüşüm için anahtar sayılabilecek üç ana kavramı da belirtmektedir: Katılım; kamunun rol ve sorumlulukları; ortaklıklar.

Ülkemiz gündemindeki kentsel dönüşüm çalışmalarının yansımalarını İzmir kenti üzerinden gözlemekte olanaklıdır. Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir son dönemlerde mevcut sosyal ve teknik alt yapısıyla nüfus artışını kaldırmamakta ve yeni gelişim alanları sunmakta zorlanmaktadır. Her geçen gün gelişen kent, topografik koşullarını zorlayarak yağ lekeli biçiminde çeperlere doğru yayılma eğilimini göstermektedir.

1. Bu bağlamda kentsel dönüşüm uygulamalarını ilgili kanun ve yasalar çerçevesinde aşağıdaki alt başlıklar dikkate alınarak değerlendirilmelidir.
2. Devlet dönüşümdeki rant algısını değiştirmelidir. Kaçak ve mühendislikten yoksun yapılaşan kentlerdeki yapı stoklarının sağlıklı bir hayat ve depremde insanları korumaktan çok uzak bir yapıda olduğundan dolayı kentsel dönüşüm uygulamaların da devlet rant algısından çok dönüşüm alanlarında yaşayan insanları yerinden etmeden sağlıklı yaşam çevreleri yaratmak adına yapılmalıdır.
3. Katılımcı bir süreç doğrultusunda planlı ve sağlıklı kentsel mekanlar kurulmalıdır.
4. Yapılacak çalışmalar sadece bina dönüşümüyle sınırlı kalmayarak, kentin mimarisinden toplumun sosyokültürel değerlerinden kopmadan, halkın katılım ve onayıyla yapılmalıdır.
5. Mevcut kentsel dönüşüm örneklerinin bir çoğunda olduğu gibi insanı dışlayan değil; yerinde değişim ve dönüşüm yapılan yerlerde ekonomik imkanların çoğaltılması ilkesi temel alınmalıdır.

Sonuç olarak kentsel dönüşüm sadece konutları yenilemek değildir. Kentsel dönüşüm aynı tip projelerle sıkıştırılmış yaşam formları değildir. Kentsel dönüşüm konutlar yenilenecek diye insanları yaşama alanlarından uzaklaştırmak ise hiç değildir. Kentsel dönüşümlerde ilk olarak ele alınması gereken konu; bölge insanın ekonomik ve sosyal sorunlarıdır. Kentsel dönüşüm; yıkım, temizlik, proje ve inşaatlarla değil, sosyal ve ekonomik kalkınmaya yönelik programlarla, insanların beklentilerini yaşam kalitesini yükseltecek ortak ihtiyaç ve özelliklere uygun, onları bütünleştirecek projelerle olmalıdır.

3. KENT KONSEYLERİ

YG 21 süreçlerinin katılımcı yapısı olan **kent konseyleri**, 5393 sayılı **Belediye kanununun 76. maddesi ile yasal dayanağa kavuşmuştur. Madde 76-** "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehri bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır." demektedir. Konsey'e Sanayi, Ticaret ve Esnaf Odaları, Tabipler, Eczacılar, Diş

Hekimleri, vb. Odalar, TMMOB bünyesindeki odalar, Baro, Üniversitelerin temsilcileri, sendikalar, (işçi Sendikalarına bağlı şubelerinin temsilcileri, , Kamu Çalışanları örgütleri, İşveren Sendika ve dernekleri) ve diğer odalar katılmaktadır. Kent Konseyleri'nin, genelde "kurumsal temsilcilik" temelinde yapılandığından, bireysel üyeliğe kapalı tutulmaktadır. Bireysel katılım talepleri, Çalışma Grupları'na yönlendirilmektedir. **Çalışma grupları**, hukuk, imar, kentsel yenileme, afetlere hazırlık, sağlık, spor, teknik, çevre, sosyal, kültür, sanat, eğitim, kadın, çocuk, engelli, esnaf, emekli, genç basın-yayın, iletişim, sosyal yardım ve dayanışma, vb. alanlarında faaliyet göstermek üzere kurulabilir. Kent Konseyi kararlarının, belediyeler açısından bağlayıcılığı olmamasına rağmen, giderek artan bir ağırlığı olduğu kabul edilmelidir. Kent Konseyi içerisinde belediyelerin ve merkezi yönetim kuruluşlarının temsilcilerinin yer alması, Konsey kararlarının Belediye Meclisi'nin ve ilgili kamu kuruluşların gündemlerine taşınmasını kolaylaştırmakta ve bunların uygulamaya geçirilmesinin önünü açmaktadır.

C) ÖNERGE TASARI TASLAKLARI

1- İDARİ UYGULAMALAR

1. Yerel yönetimler, halkın toplumsal denetimini sağlayacak çağdaş, özerk, demokratik ve katılımcı bir işleyişe kavuşturulmalıdır.
2. Yerel Yönetimlerde özellikle belediyelerde aynı konuda farklı uygulamalardan kaçınılmalı ve mevzuat birliği sağlanmalıdır.
3. İller Bankası özelinde, Bankanın sahipleri Yerel Yönetimlerdir. Kamusal yatırımcı anlayış terk edilmemelidir.
4. Yerel yönetimlerde tekil kişi belediyeciliğine son verilip, yatırımlarda kır ve kent yoksullarının taleplerine öncelik vermek şartıyla, tüm kesimlere hakça hizmet sunulmalıdırlar.
5. Belediye sınırları dışında kalan köylerde, çok başlı yönetime son verilerek, hizmetlerin ve yatırımların İl Özel İdarelerince yürütülmesi yönünde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
6. Belediyelerin ve İl Özel İdarelerinin planlama ve uygulama birimlerinin, mekan ve kadro sorunları çözülmeli, teknik ve kurumsal kapasiteleri artırılmalı, mevcut kadrolara yönelik teknik ve hizmet içi eğitim programları düzenlenerek, kamu kaynaklarının etkin kullanımı sağlanmalıdır. Eşit işe eşit ücret ve sosyal haklar verilmeli, iş barışı sağlanmalıdır.
7. Kırsal alanda refah seviyesini arttıracak politika ve uygulamalar, merkezi bir plan dahilinde geliştirilmelidir. Merkez köy, köykent ve tarım kentleri ve benzeri yerleşim uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.
8. Köylere hizmet götürme birliklerinin yatırımları desteklenmeli, kırsal kesimde tarım dışı ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve çeşitlenmesi sağlanmalıdır.
9. Kooperatifçilik desteklenerek canlandırılmalıdır.
10. Köy Muhtarları, bağlı oldukları ilçe ve il meclislerinde söz sahibi olmalıdırlar.
11. Muhtarların, kent yönetimi, kamu yönetimi, yerel yönetimler, imar ve çevre sorunları konularında eğitim almaları sağlanmalıdır.

12. Bütün muhtarlıklar bilgisayarla donatılmalı, hızlı iletişim olanakları geliştirilmelidir. Muhtarlıklar daha işlevsel hale getirilmelidir
13. Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi kurulmalı, kent arşivi oluşturulmalı, doğal,tarihi ve kültürel miras envanteri çıkarılmalıdır.
14. Kentleşme, afet, imar ve planlama çalışmaları konusunda AR - GE faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir araştırma birimi kurularak, yerel ayakları oluşturulmalıdır.

2. KENTSEL PLANLAMA:

1. Her ölçekte yapılan planlamalar denetlenebilir olmalıdır. Arsa ve arazi spekülasyonu önlenmelidir. Kamuoyu her aşamada plan hakkında bilgilendirilmeli ve hakları korunmalıdır.
2. Kentlerimizin planlanması aşamasında sosyal donatı alanları, ulaşım, otopark, içme suyu ve kanalizasyon, enerji, iletişim gibi altyapı ihtiyaçları ve bunların çözümleri ve kente etkileri dikkate alınmalıdır.
3. Kentlerimizin neredeyse tamamı afet bölgesi sayılacak nitelikte yerleşim alanlarıdır. Kentsel planlamalar yapılmadan önce mutlaka afet risk haritaları hazırlanmalı, yapılaşma alanları ve kriterleri bu haritalar esas alınarak belirlenmelidir.
4. Planlamalar, kentleşme ve çevre ilişkisinden taviz vermeden, kentin sosyolojik ve topoğrafik gerçeklerine uygun olarak yapılmalıdır.
5. Kent korumacılığı, bölgesel planlama ve nazım plan kararlarının sosyal içerikli olması ve doğacak rantın kent halkına hakça dönüşümü sağlanmalıdır.
6. Planlamalar bölgesel yapılmalı ada, parsel bazında imar planı uygulamaları yapılmamalıdır. Kentsel doku özenle korunmalıdır.
7. Yeni açılacak AVM' lerin nitelikleri, yer seçimi ve yapılaşma kriterleri plan kararlarına uygun olmalı, sosyo- ekonomik etkileri göz ardı edilmemelidir.
8. Mimari, tarihi, arkeolojik ve kültürel varlıkların korunmasına özen gösterilmelidir. Bu bağlamda yapılacak kazı ve restorasyon çalışmaları desteklenmelidir.
9. Her türlü planlamada kamu yararı ön planda tutulmalı, rant amaçlı planlamalar yapılmamalıdır. TMMOB ve bağlı odaların katkı ve denetimine açık olmalıdır.
10. Yeşil alanlar, rekreasyon alanları ve park sayıları artırılmalı, mevcutlarının bakımları ve onarımları düzenli yapılmalıdır.Kent ormanı uygulamaları özendirilmelidir.
11. Kentsel yenileme ve dönüşüm çalışmaları toplum yararı gözetilerek yapılmalı katılım, kamunun rol ve sorumlulukları, ortaklık ilkeleri dikkate alınarak uygulanmalıdır.

12. Kentlerin Ulaşım Ana Planları yapılmalı, ulaşım ve trafik sorunlarının çözümünde bu planlar uygulanmalıdır.
13. Ulaşım planlamasında metro, hafif raylı sistem, hızlı tren ve deniz ulaşımı gibi toplu taşımaya yönelik sistemler geliştirilmeli, diğer ulaşım sistemleri ile entegrasyonu sağlanmalıdır.
14. Ulaşım planlaması insan öncelikli, ekonomik, konforlu ve çevreye duyarlı olmalıdır. Kaldırımlar genişletilmeli ve işgal edilmemelidir. Bisiklet yollarına ve yürüyüş yollarına özel önem verilmelidir.
15. Deniz ulaşımı modern gemilerle takviye edilmeli, taşıma hızı yükseltilmeli, taşıma hatlarının ve iskelelerin sayısı artırılmalıdır. Deniz taşımacılığını özendirici düzenlemeler yapılmalıdır.
16. Otopark yerleri, toplu ulaşım sistemiyle entegre olacak şekilde planlanmalı ve bu planlar uygulanmalıdır.
17. Uluslararası tanıtım ve işbirliği amacıyla Kardeş Kentler sayısı artırılmalı, ilişkiler canlı tutulmalıdır.
18. Kent bilgi ve coğrafi bilgi sistemi geliştirilmeli, diğer kurumlarla veri alışverişi sağlanmalıdır. Kent rehberi hazırlanmalıdır.
19. Yeni mezarlık alanları açılması için ağaç kesimi yapılmamalı, orman dışı bölgeler seçilmelidir. Gayrimüslim vatandaşlarımızın mezarlıklarının bakımı yapılmalı, eski mezarlarının talan edilmemesi için önlemler alınmalıdır.
20. İl Özel İdareleri köylerimizin öncelikle altyapı, ulaşım ve çevre sorunlarının çözümü için daha fazla kaynak ayırmalıdır. Tarihi ve turistik öneme sahip köylerin bu özelliklerinin korunması ve geliştirilmesi için yerel halk, üniversite ve meslek odaları ile birlikte yeni projeler geliştirmeli ve uygulamalıdır.
21. Kentsel planlamada öncelikle tarım altlıkları oluşturularak planlar yapılmalıdır.
22. Kent içindeki askeri tesis ve arazilerin halkın ortak kullanım alanı olarak değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

3. ÇEVRENİN KORUNMASI:

1. Havanın, suyun, toprağın kirlenmesinin önüne geçilmeli, gürültü denetlenmelidir. Kirlilik ve kalite ölçümleri uluslararası kriterlere uygun olarak yapılmalı, teknolojik altyapı güçlendirilmelidir. Kirlilik haritası çıkarılmalıdır.
2. Katı atıkların depolanması il geneli için planlanmalıdır. Çöpün yerinde ayrıştırılması sağlanmalıdır. Ayrıştırma, depolama ve yeniden değerlendirilmesinde son teknolojiler kullanılarak yapılmalıdır.
3. Gıda güvenliği sağlanmalı, gıda güvenliği denetimleri sıklaştırılmalıdır.
4. Flora ve faunanın korunmasına ve geliştirilmesine özen gösterilmelidir.

5. Arıtma tesislerinin sayısı artırılmalıdır.
6. Baz istasyonlarının halkın sağlığını etkilemeyecek alanlarda kurulması sağlanmalı ve yer değişimleri denetlenmelidir.
7. Küresel ısınmaya karşı, sera gazı emisyonları kontrol altına alınmalı, araç ve tesisler denetlenmeli, ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.
8. Madenlerin çıkarılması ve işlenmesi süreçlerinde sıkı denetimler yapılmalı, çevreye, su havzalarına ve yeraltı sularına zarar verecek işletmelere izin verilmemelidir. ÇED raporu alınmadan ve yerel yönetimlerin • yerel halkın ön onayı alınmadan Maden Ruhsatları verilmemelidir.

4. AFETLERDEN KORUNMA

1. Yapı stokunun tespiti yapılmalı, güçlendirme yapılması gereken binalarla ilgili idari mevzuat basitleştirilmelidir. Kaynak temininde Devlet desteği sağlanmalıdır.
2. Afetlerden sakınım, risk ve eylem planları hazırlanmalı, bütünleşik afete hazırlık, planlama ve zarar azaltma çalışmaları etkin bir şekilde sürdürülmelidir.
3. Dere ıslahı çalışmaları kurumlar arası koordinasyonla yapılmalı, su ve sel havzalarının bir bütün olduğu dikkate alınarak, havza yönetimi çalışmalarına özel önem verilmelidir. Bu alanlardaki kaçak yapılaşmalara göz yumulmamalı, yapılanlar ise derhal yıkılmalıdır. Sel ve Heyelan bölgeleri ağaçlandırılmalı, bitki örtüsü korunmalı, yapılaşmalara izin verilmemeli, seller ile büyük orman yangınları afetler arasında sayılmalıdır.
4. Bölgesel sığınaklar yapılmalı, Sığınak Yönetmeliği buna ağırlık verilecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.
5. Jeolojik ve jeofizik çalışmalar yapılarak mikro • bölgeleme belgeleri elde edilmelidir.
6. Yurttaşların can ve mal güvenliğini sağlamak maksadıyla, itfaiye ve acil yardım hizmetleri süratli ve etkin bir şekilde yürütülmelidir.
7. Doğal afet sigortası (DASK) kapsamı genişletilerek yeniden düzenlenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
8. Deprem ve doğal afet eğitimi ve tatbikatları yapılmalı, kent afet rehberi hazırlanmalıdır.

5. KAÇAK YAPILAŞMANIN ÖNLENMESİ, YAPILAŞMA ve YAPI DENETİMİ

1. İmar affı anlayışı terk edilmeli, ucuz ve alt yapısı hazır arsa üretimi yapılmalı ve dağıtılmalıdır. Gecekondu yıkımlarının çözüm olmadığı kabul edilmelidir.
2. Sosyal konut, kent yönetimlerinin temel görevleri arasında sayılmalı, bu durum yasalarda da yer almalıdır. Farklı gelir grupları için, plan kararları, yöresel doku ve mimariye uygun konut üretilmelidir.

3. İnşaat Ruhsatı işlemlerinde bürokrasi azaltılmalı, basitleştirilmeli ve kolaylaştırılmalıdır.
4. Yerel yönetimler, imar ve yapılaşma süreçlerine, yasalara ve yapı denetimi bilincine katkıda bulunacak şekilde hizmet anlayışlarını gözden geçirmelidirler.
5. İmar Kanunu 26. maddesi kapsamında avan projeye göre ve yapı denetiminden yoksun olarak ruhsatlandırılan tüm kamu binaları, yapı denetim kanunu kapsamına alınmalıdır. Bu uygulama yerel yönetimlerin öncülüğünde yaygınlaştırılmalıdır.
6. TCK madde 184 ve İmar Kanunu 32. ve 42. madde uygulamalarının kaçak ve mevzuata aykırı yapılar üzerindeki caydırıcı etkileri araştırılmalıdır.
7. Kente karşı suç kavramı geliştirilmeli ve yasal yaptırımlara gidilmelidir.
8. İmar İhtisas Mahkemeleri kurulmalı, uzmanlık alanlarına yönelik davalarda TMMOB'nin belirlediği uzmanlardan bilgi alınmalıdır.
9. 4046 sayılı Özelleştirme Yasası kentsel talana neden olmakta, buna karşın kamulaştırmanın tek çözüm olduğu bilinmelidir. Ülke emlakının Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısı ile ulusal ve uluslararası piyasalarda satılabilir mal haline getirilmesi ve Mortgage Yasası kanalıyla da satılmasına yönelik girişim ve düzenlemeler iptal edilmelidir.
10. Tarım Alanlarının Korunması Hakkındaki Kanun, adına ve amacına uygun bir şekilde uygulanmalıdır. Tarımın ve çiftçinin desteklenmesi bağlamında, seracılık desteklenmeli, üretici ve ekolojik semt pazarları yaygınlaştırılmalıdır.
11. Kırsal alanda refah seviyesini arttıracak politika ve uygulamalar geliştirilmeli, yatırımlarda altyapı hizmetlerine teşvik verilerek, bölgesel gelişmişlik farkı en aza indirilmelidir.
12. Konut sunumunun çeşitlendirilmesi ve etkinleştirilmesi için, konut yapı kooperatifçiliği yeni yasal düzenlemelerle canlandırılmalı; faal olanlarının, imar, arsa, finansman ve hukuksal sorunları çözümlenmelidir.
13. TOKİ aslı görevine dönerek, dar gelirliler için sağlıklı, deprem güvenli, estetik, ekonomik, kamusal denetime açık, sosyal projeler üretmelidir.

6. MALİ VE İNSAN KAYNAKLARININ NETKİN VE VERİMLİ KULLANILMASI, YATIRIMLAR:

1. Vatandaşın yerel yönetimlerde yürütülecek işlerini kolaylaştırabilmek için e-hizmet uygulaması yaygınlaştırılmalı ve çeşitlendirilmelidir.
2. Her türlü kaynak planlaması ve kullanımı halk yararına ve şeffaf olmalı, öncelikler altyapı yatırımlarına verilmeli, ihaleler kamu denetimine açık olmalıdır.
3. Yeterli sayıda yeni teknoloji ürünü araç - gereç ve uzman personel bulundurulmalıdır. Yerel Yönetimlerde Norm Kadro uygulamasına son verilmelidir.

4. Yüksek maliyetli projelerde merkezi yönetim desteği veya ortaklığı sağlanmalıdır.
5. Altyapı yenilemesi yapılarak özellikle su kayıpları en aza indirilmelidir.
6. Asıl görevleri, kentin altyapısı ve üstyapısı için yatırım yapmak olan yerel yönetimler, gereksiz yenileme çalışmalarına aşırı harcama yapmamalıdır.
7. Taşeronlaştırma ve hizmetlerin özelleştirilmesi uygulamalarına son verilmeli, taşeron işçiler diğer çalışan işçilerle aynı iş güvencesinde yerel yönetim kadrosuna alınmalıdır.
8. Sendikası işçi çalıştırılmamalı, toplu işten çıkarma uygulamalarına son verilmelidir.
9. Personel istihdamında liyakat esas alınmalı, kadrolaşmadan kaçınılmalıdır.
10. Hizmet içi eğitim geliştirilmeli ve motivasyon sistemi kurulmalıdır.

7. SOSYAL VE EKONOMİK SORUMLULUKLAR:

1. Yerel yönetimler koruyucu sağlık hizmetleri başta olmak üzere herkese yataklı ya da ayakta eşit ve kaliteli, ekonomik sağlık hizmeti sunmalı, sağlık konusunda bilinçli bir toplum yaratılmalıdır.
2. Kadınların, çocuklarının, yaşlıların korunması için yeterli sayıda barınma, bakım ve huzur evleri yapılmalı, mevcutlarının standardı yükseltilmelidir.
3. Muhtaç durumda olanlar için aşevleri açılmalı, maddi destek sağlanmalıdır.
4. Çalışan ve yoksul kesimdeki çocuklara eğitim ve gıda yardımı yapılmalıdır.
5. Sokak çocukları, kağıt toplayıcılar, kimsesizler ve evsizler toplumun kanayan yarasıdır. Bu insanlara sahip çıkılmalı ve yeniden hayata kazandırılmalarını sağlayacak koruma, eğitim ve istihdam ağırlıklı projeler hayata geçirilmelidir.
6. Uyuşturucu, tiner, bali vb. madde bağımlılarının tedavi ve rehabilitasyonuna yönelik merkezler açılmalıdır.
7. Yaşlıların hayatlarını kolaylaştıracak ve pozitif ayrımcılık içeren sosyal ve ekonomik uygulamalar artırılmalıdır. Belediye otobüslerinden ücretsiz ulaşım imkanı sağlanmalı, hizmetlerde öncelik tanınmalıdır.
8. Üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kampüs yakınlarında, içinde öğrenci yurtlarının da bulunduğu kompleks yapılar inşa edilmeli ve yerel yönetimler planlama süreçlerinde bunu bir görev olarak kabul etmelidirler.
9. Öğrencilerin kent içi ulaşımından ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır,
10. Engellilerin yaşamlarını kimseye muhtaç olmadan sürdürebilmeleri için, ulaşım araçlarında, binalarda ve yollarda gerekli fiziki ve mekansal düzenlemeler yapılmalı, asansör sayıları artırılmalı, engelli WC' leri yaygınlaştırılmalıdır.
11. Dar gelirli engellilerin araç, protez, bisiklet vb. ihtiyaçları karşılanmalıdır.

12. Organ nakli ve kan bağışı kampanyalarına destek olunmalıdır.
13. Sokak hayvanlarının korunması için yeterli sayıda ve fiziki koşulları uygun hayvan barınakları inşa edilmeli, ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu hayvanlardan uygun olanları, tedavileri ve aşıları yapıldıktan ve de kısırlaştırılarak yeniden alındıkları ortama salınmalıdır. Sokak hayvanlarına eziyet edenlerin cezalandırılması için yardımcı olunmalıdır.
14. Kùltür, sanat, turizm etkinlikleri düzenlenmeli, desteklenmeli. Yeni ve modern mekanlar yaratılmalı, halkın hizmetine sunulmalıdır. Halk tiyatrolarına, müzik topluluklarına ve diğer halk gösterilerine ücretsiz olarak tahsis edilmelidir.
15. Amatör spor kulüpleri desteklenmeli, herkes için yaşam boyu spor etkinlik alanları düzenlenmeli, yürüyüş yolları yapılmalı, sportif kùltür - fizik aletleri konulmalı.
16. Halk eğitimine yönelik toplantılar ve özel beceri kursları düzenlenmelidir.
17. Kente yeni gelenlerin uyum sorunlarını gidermek ve kentlilik bilincini geliştirmek amacıyla çok yönlü sosyo - kùltürel entegrasyon projeleri uygulanmalıdır.
18. Her semtte kùltür ve sanat etkinlikleri de yapılabilen "semt evleri", aile yaşam merkezleri, spor ve gençlik merkezleri gibi sosyal donatı alanları kurulmalıdır.
19. İşsizliğin azaltılması ve yeni istihdam olanaklarının yaratılması amacıyla, sanayi sektörüyle işbirliği yapılarak, ücretsiz meslek edindirme kursları açılmalıdır.
20. İl Özel İdareleri mikro kredi uygulamalarını geliştirmelidirler.
21. Yurttaşları "müşteri" olarak gören, "kar" etmek için hizmet götüren yerel yönetim anlayışı terk edilmelidir. Su, ulaşım, konut, kùltür, sanat gibi temel gereksinimlerin karşılanmasında, kâr amacı gütmeyen, arz güvenliğini temel alan, ucuz, kesintisiz, temiz hizmet üretme anlayışı geliştirilmelidir

8. HALKIN YÖNETİME KATILIMI:

1. Her tür ve ölçekteki kentsel projelerde, halkın söz ve karar sahibi olması sağlanmalı, kentin kaderini etkileyecek büyük projelerde gerektiğinde referandum yapılmalıdır.
2. Meslek odalarının öncülüğünde oluşturulacak Kent İzleme ve Bilgilendirme Birimleriyle, halkın yönetimleri ve siyasetçiyi aktif olarak denetlemesi sağlanmalıdır.
3. Yönetimlerin icraatlarına ilişkin doğrudan kaynağından bilgi edinme hakkı ve yolları açık tutulmalıdır. Yerel Yönetimler bu işler için personel ve mekan düzenlemeleri yapmalıdırlar.
4. Yerel Yönetim başkanları tarafından Halk Günleri düzenlenerek, vatandaşların sorunları ve talepleri ilk elden dinlenmelidir.
5. 1980 öncesi Fatsa Deneyimi ve bugünün olanakları da dikkate alınarak yeni bir katılımcı ve demokratik yerel yönetim anlayışı üretilmeli, paylaşılmalı, tartışılmalı ve hayata geçirilmelidir.

6. Muhtarlar bağı olduklar yerel yönetim meclis toplantılarına katılabilmeli ve söz sahibi olmalıdır.
7. Yerel yönetimler, mahallelerden başlayarak, aşağıdan yukarıya bir örgütlenme ile, toplumun farklı kesimlerinin karar süreçlerine katılımını sağlamalıdır, mahalle Meclisleri kurulmalıdır.
8. Karar alma, uygulama ve denetim süreçlerine, sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının, sendikaların, üniversitelerin katılımı sağlanmalıdır.
9. Kent Konseyi Yasası değiştirilmeli, konseye mahallelerin katılımı sağlanarak, kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarı örgütlenen karar alma mekanizması kurulmalıdır
10. Kent Konseyleri, kent meclisleri, kadın, gençlik, engelli meclisleri kurulmalı, karar alma süreçlerinde söz hakkı verilmeli ve belediyenin doğrudan yönlendirmesinden bağımsız olarak çalışmalıdır.

25.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 3

KENTLEŞME

- Kentsel Gelişme Stratejisi 2010 - 2023 belgesinde yer alan “Konut Kooperatiflerinin arsa ve finansman temini biçimlerinin araştırılması, konut sunumunun çeşitlendirilmesi ve etkinleştirilmesi için” yapılacak düzenlemelere Belediyeler, il özel İdareleri'nin katılımı yönünde meslek odalarımızın Gazelerde ortak çalışmalar yapmalı geçmiş uygulamalar da yaşanan sıkıntıların yaşanmaması için öneriler geliştirilmeli, bu önerilerin yasa ve zincir mevzuat ve konut kooperatifçiliğinin desteklenmesi çalışmalarına aktarılması yönünde çaba gösterilmelidir.
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü modernizasyon projesi kapsamında sürdürülmekte olan taşınmaz değerlerinin belirlenmesi ve kayıt altına alınması işlemleri, Almanya, İspanya örneklerinde olduğu gibi kadastro değeri Tapu ve Kadastro İdaresince belirlenmeli. Bu bilgilere merkezi ve yerel yönetimlerin doğrudan erişebilmesi ve bu konuda üretilen bilgilerin paylaşılmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu düzenlemelerle, emlak vergisinin, kamulaştırma bedelinin, trampa değerinin hesaplarında kadastro değeri baz alınmalı, değerlemenin standartlarına her idarenin uyarısı zorunlu kılınmalıdır
- TOKİ uygulayacağı projelerde kentlerin özelliklerini, çevre şartlarını ve yuttaşların sosyal dokusunu gözeten özgün projeler geliştirmeli ve uygulanmalı her bölgeye benzer tip proje uygulanmasından vazgeçilmelidir.
- TOKİ inşaatları 4708 sayılı yapı denetimi hakkındaki kanun hükümlerinden muaf tutulmamalıdır. Mesleki Sorumluluk Sigortası uygulamaya sokulmalı, Denetim Firmalarının aynı Yapı Denetim Firmalarında olduğu gibi yapı denetimi dışında faaliyette bulunmaması yasaya bağlanmalıdır. Her inşaat için ayrı sözleşme yapılmalı denetim firmalarının denetleyeceği m2 sınırlandırılmalıdır.

- TOKİ İnşaatlarında Ulaşım, su, elektrik ve doğalgaz gibi alt yapı imalatlarının saha dışı bağlantıları tamamlanmadan yapılan konut teslimlerinin, kiradan bir an önce kurtulmak için taşınan konut sahiplerine ciddi mağduriyetler yaşatmakta, bu nedenle ihale şartnamesindeki süre uyulmalı inşaatlar eskizsiz olarak teslim edilmelidir. Gecikilmesi halinde konut sahiplerinin mağduriyetleri maddi ve manevi olarak giderilmelidir.
- TOKİ Konut inşaatını yapanların tabi olacağı usul ve esasların düzenlenmesi, memleket şart ve malzemelerine uygun inşaat teknikleri ile araç ve gereçlerin geliştirilmesi konut yapımında devlet desteklemeleri gibi kuruluş amacına döndürülerek dar gelirli ve hiç geliri bulunmayanlara konut yapımına odaklanmalıdır.
- 3194 sayılı imar kanununun ilgili yönetmeliğine göre imar planları yapılmadan önce imar planına esas teşkil edecek jeolojik - jeoteknik etüd raporlarının hazırlanması şarttır. Bunun yasal takibi ilgili meslek odası yanında TMMOB'ce mutlaka yapılmalıdır.
- Planlı Alanlar Tip imar yönetmeliğininin 57. maddesinde yer alan zemin etüd raporlarının hangi mühendislik disiplinlerince hazırlanacağı açık olarak belirlenmeli ve mevcut kargaşa ortadan kaldırılmalıdır.

26.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 4

- Merkezi ve yerel yönetimler ürettikleri arazi bilgilerini coğrafi / kent bilgi sistemlerine veri oluşturacak standartlarda ve kadastral incelikte, Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri üretim yönetmeliğine uygun olarak üretilmeli.
- Planlamada Yetki Karmaşasına son verilecek Yasal ve Hukuki Düzenlemelerin Bir An Önce çıkartılması ve Plan Süreçlerinde Şeffaf, Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Örgütleri, Odalar ve Halkın katılımına ve söz hakkına olanak sağlayan Denetime açık bir planlama sürecine ihtiyacımız bulunmaktadır. Yeni bir İmar Kanunu acilen hazırlanmalıdır. Bütüncül Planlama ve Planların Kamu Yararı ilkesinin ön plana çıkartılmalıdır.
- Kentleşme ve Yapılaşma Süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için Merkezi Yönetimler ile Yerel yönetimlerin birlikte hareket edebildiği ortak paydalarda buluşmaları, kent halkı ve yerel paydaşların görüş ve önerilerinin dikkate alındığı bir sürecin oluşturulmasına ihtiyacımız vardır. Seçim ve oy kaygısı yapılaşmaların önüne geçmemelidir. Artık imar aflarının konuşulmasına hatta ima edilmesine bile tahammülümüz kalmamıştır. Tarih ve doğa bu hataları affetmemektedir.

27.)

VAN/ ÖNERGE NO: 13

GEREKÇE: Ülkemiz gibi kentlerimiz de çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir. Bunun yanında kentlerde sağlık, çevre, altyapı, imar, planlama, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür, çöp, su ve atık su vb birçok konuda sorunlar

yaşanmaktadır. Kentlerimiz deprem, sel, heyelan, yangınlara hazırlıklı değildir. Yerel yönetimlerdeki egemen zihniyet, kısa vadeli, parçacı ve esnek planlamalarla kentlere müdahale eden bir felsefeye sahiptirler. “Kentsel dönüşüm” ve yeniden yapılanma olarak adlandırılan süreçlerin arkasında bu yaklaşım bulunmaktadır. Artık “halk” kavramı yerine “müşteri” kavramı gelmiş; “bireysellik, özel alan, serbest piyasa, rekabetçilik, yerelcilik, yerleşme, yönetim, sivil toplumculuk, yolsuzluk” yükselen değerler haline gelmiştir.

Karar Önergesi a) Dönüşüm projelerinin geliştirildiği alanlarda yaşayan halkın sosyal ve kültürel dokuya uygun sağlıklı ve modern konutlarda iskani sağlanmalıdır.

Karar Önergesi b) Deprem yanı sıra doğa olayları ve çevreye uyumsuz, kontrolsüz, plansız büyüyen yerleşim alanlarında sıkça yaşanan seller ile büyük orman yangınları afetler arasında sayılmalıdır.

Karar Önergesi c) Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve söz konusu riskleri azaltacak önlemler alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.

Karar Önergesi d) Kentsel ulaşım, özelleştirme ve ticari bir işletme anlayışı ile değil, kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, çevremizi olumsuz etkileyen otoyol ve kara taşımacılığının yerine insan odaklı toplu ulaşım olanakları geliştirilmelidir.

Karar Önergesi e) Kent nazım planı ile bütünlük olarak hazırlanmamış, kentsel ulaşım planı olmadan, herhangi bir ulaşım türünü seçmek, kalıcı bir ulaşım yatırımına girişmek ve ona öncelik vermek, kente ve kentliye karşı işlenmiş bir suçtur. Hazırlanan ulaşım etütleri bilimsel araştırmalara dayanmalıdır.

Karar Önergesi f) Kentlerin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır. Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kentlerdeki varlıklarına yönelik her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, bu tarz kamusal değerlerimizin rantal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.

Karar Önergesi g) Kente dair ortak değerlere, kentsel tarihi dokuya ve çevreye yönelik zararlar, kente karşı suç olarak görülmeli ve gereği yapılmalıdır.

Karar Önergesi h) Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Toplumcu bir bakış açısıyla, engelli kentlilere yönelik sosyal hizmet uygulamaları geliştirilmelidir. Belediyelerce hazırlanan proje, uygulama ve hizmetlerde engelliler için pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.

28.)

VAN/ ÖNERGE NO: 16

GEREKÇE : Hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, konut açığını toplumsal bir sorun haline getirmiş, ranta dayalı politikalar konut sorununu derinleştirmiştir. Neo

liberal politikaların uzantısı olarak gündeme gelen “kentsel dönüşüm” uygulamaları ile insanların barınma hakkı hiçe sayılmaktadır. Çoğunlukla mülkiyeti emekçilerde bulunan arazilerin yağmalanması yoluyla sermaye kesimine yeni rant alanları açılmasını hedefleyen kentsel dönüşüm politikaları barınma sorununun yaygınlaşmasından başka sonuç doğurmayacaktır.

Ülkemizde gerek genel nüfus artışı gerekse kentsel nüfus artışı sürmektedir. Türkiye’de süregelen plansızlık ve denetimsizlik, yanlış arazi kullanım politikaları kaçak yapılaşma ve imar affi süreçleriyle de beslenmiş, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulamamıştır.

Karar Önergesi a) Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan, parasız sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları hayata geçirmelidir.

Karar Önergesi b) Kentsel dönüşüm projeleri, kültürel, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruma ve halkın çıkarları temelinde kurgulanmalı, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri reddedilmelidir.

Karar Önergesi c) Kentlerde afetlerden korunmak ve zararlarından en az etkilenmek amacıyla “Afet Risk Yönetimi” anlayışı benimsenmeli, öncelikle afet riski olan bölgeler tespit edilmeli ve başta deprem olmak üzere, her türlü afet riski olan bölgede, söz konusu riskleri azaltacak önlemler gecikmeksizin alınmalıdır. Tüm kentlerimizde kapsamlı afet yönetim planları hazırlanmalı ve gecikmeksizin uygulama olanakları yaratılmalıdır.

Karar Önergesi d) Engelli yurttaşlarımızın tüm kamusal alanlarda eşit olarak var olabilmeleri için mekânsal tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

Karar Önergesi e) Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, çocukların ve gençlerin sportif, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlayabilecekleri ortamlar ve mekanlar üretilmelidir.

Karar Önergesi f) TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünü dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı mevcut yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gerek olarak görmelidir.

Karar Önergesi g) Planlama süreçleri kent ve demokrasi meclislerince denetlenebilir olmalıdır.

Karar Önergesi h) Metropollerin çoğu için acil planlama yapılmalıdır. Ekolojik onarım paketli bu planlamalar ile kentlerin soluk alması sağlanabilecektir.

Karar Önergesi i) Yerel yönetimlerde tekil kişi belediyeciliğine son verilip, bilimsel emeğe dayalı kadroların siyasi baskılardan arınmış kolektif üretimleri temel alınmalıdır.

Karar Önergesi j) Mevzii imar uygulamaları kaldırılmalıdır. İmar ve orman afları yasaklanmalıdır. Kente karşı suç tanımı geliştirilerek yasal toplumsal yaptırımlara işlerlik kazandırılmalıdır.

Karar Önergesi k) Bölge Planlama, şehir planlama ve imar yasasında rantlara ve yağmalamaya olanak tanıyan maddeler kaldırılmalıdır.

Karar Önergesi 1) Meslek örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin kendi alanlarıyla ilgili karar ve denetlemede etkin olmaları sağlanmalıdır.

Karar Önergesi m) Yerel yönetimler, katılım ve denetimde demokratikleşmeyi içselleştirmelidir. Halkın kamu bilgisine erişimi, kararlara ve alınan kararların uygulamalarını denetleme süreçlerine katılımı kolaylaştırılmalıdır.

Karar Önergesi n) Kentleşme ve planlama alanında “kent ve çevre suçu” kavramı geliştirilmeli, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını belirleyen yasal düzenlemelerde bu kavram ve ilkeleri belirlenmelidir.

5- ULAŞIM VE TRAFİK

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 7

ULAŞIM VE TRAFİK POLİTİKALARINDA PLANLAMA GEREKLİLİĞİ ŞARTTIR

1950'lerden beri ülkemizde uygulanan yanlış ulaştırma politikaları son yıllarda neo - liberal özelleştirme - ticarileştirme - serbestleştirme uygulamaları ile doruğa ulaşmıştır. Eksik ve yanlış yatırımlar ve ülke gerçeklerine uygun olmayan yönelimler söz konusudur. Bugün dünyada; kent içi ve kent dışı taşımacılığın birbiriyle uyumlaştırıldığı, denizyolu, havayolu, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile yapılan taşımacılığın birlikte değerlendirildiği, taşımacılıkta oluşan taleplerin alternatifleriyle birlikte ele alındığı ve öncelikle toplu taşımacılığı birincil kılan ulaşım politikalarının uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde ise yük ve yolcu taşımacılığındaki talepler; tüm ulaşım çeşitlerini kapsamayan, toplu taşımacılığı birincil kılmayan politikalar ile çözülmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde yük taşımacılığının % 83'ü karayolu, % 4,8'i demiryolu, % 4,5'i denizyolu, % 0,46'sı havayolu ile; yolcu taşımacılığının ise % 90'ı karayolu, % 1,80'i demiryolu, % 0,30'u denizyolu % 8'inin havayolu aracılığıyla yapılmaktadır. Karayolu taşımacılığına ağırlık verilmesinin yol açtığı yüksek maliyet ve yatırım maliyetlerindeki artış, verimsiz yol kullanımı ile arazi kayıpları, gürültü ve çevre kirliliği meydana gelmiş; ekonomik olmayan irrasyonel yatırım kararlarıyla ülkemizde dengesiz ve çarpık bir ulaşım sistemi geliştirilmiştir. Karayolu merkezli uzun vadeli planlamaya dayanmayan yanlış politikalar trafik güvenliği açısından da ciddi sorunlar yaratmıştır. TCDD'de yeniden yapılandırılma adı altında altyapı ve işletme hizmetlerinin bölünmesi, kurum yapısının parçalanması, faaliyetlerin yatay bölünmeye tabi kılınması, özelleştirme ve taşınmazlarının satılması, istihdamın azaltılması, teknik yeteneklerin zayıflatılması yoluyla demiryollarının yerli, yabancı sermayeye açılması hedeflenmiştir. Demiryollarında yeniden yapılanma ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak uygulanan politikalara bakıldığında yenilenme hedefinin, toplumsal ve bilimsel gereksinimlere uygun olarak belirlenmediği; yapılan özelleştirme, taşeronlaştırma

uygulamalarının kamu hizmetlerinin tasfiyesini ve kamu mallarının yağmalanması sonucunu doğurduğu görülmektedir. İnsan ve çevre sağlığına duyarlı, kamusal hizmet anlayışına sahip, hizmeti yürütecek personelin istihdam koşullarını gözeten, hızlı, güvenli ve arasında dengeli bir ulaştırma sisteminin hedeflenmesi ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimi açısından vazgeçilmez öneme sahiptir.

Bu doğrultuda doğru bir ulaşım politikası için önerilerimiz şunlardır:

- Ulaşımında uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen ve plan metinlerinde yazılanların hayata geçirileceği bir “Ulaştırma Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kentler arası ve kent içi yük ve yolcu taşımacılığında temel ilke ve strateji, demiryolu yatırım artırılarak karayolu - demiryolu dengesizliğinin giderilmesi, toplu taşımacılığa ağırlık verilmesi ve kent içi otomobil kullanımının kısıtlanması olmalıdır.
- Ulaştırma planlaması tek elden eşgüdüm içinde yönetilmeli, ulaşım yatırımları mutlaka plana dayalı olarak gerçekleştirilmelidir.
- Ülke genelinde ve kentlerimizde birbirleri ile entegre ve bütünlüklü olarak ve kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutlar dikkate alınarak ulaşım master planları yapılmalıdır.
- Tüm ulaşım modları arasında uyum sağlanarak yük ve yolcu taşımacılığında ağırlık demiryolu ve denizyolu taşımacılığına verilmelidir. Tüm ulaşım türlerinin tek bir taşıma zinciri oluşturacak şekilde entegre edilmesine yönelik yeterli fiziki kapasiteye ve olanaklara sahip yükleme, boşaltma ve aktarma terminallerinin oluşturulması gereklidir.
- Stratejik öneme sahip ulaşım sektöründe ulaşım altyapısı ve işletmeleri için uygulamaya konulan özelleştirme plan ve programları durdurulmalı, kamusal hizmet anlayışı ile altyapı ve personel yatırımları ihtiyaçlara yönelik bir kapasiteyi hedefleyerek yeniden yapılandırılmalıdır.
- Ulaşımında enerji verimliliği çalışmalarının, çevresel etkiler de dikkate alınarak, ilgili tüm alanlarla bir arada ve bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlayan ulusal bir planlama politikası içinde sürdürülmesi benimsenmelidir.
- Ulaşım, taşıma ve otomotiv sektörüne ilişkin mevcut yasalar bu esaslar doğrultusunda gözden geçirilmeli, 2010 yılında yürürlüğe giren ve karayolları hizmetlerinin özelleştirilmesine ve kurumun kamu hizmetlerinden uzaklaşmasına neden olan “T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ve benzeri mevzuat tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- Demiryollarında ulaşım güvenliğini etkileyen hatlarda bakım ve onarım için bütçe ayrılıp en kısa sürede hatlar onarılmalıdır. Yük ve yolcu taşımacılığında demiryolu ve denizyolu taşıma payının artırılması hedeflenmelidir.
- Ulaşımında özellikle karayolu taşımacılığı kökenli çevre kirlenmesine karşı gerekli tedbirler özel olarak alınmalıdır.

- Araçlardan kaynaklanan hava kirliliğini azaltmak için üretilen araçların Avrupa Emisyon Normuna göre üretilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılırken, emisyon denetimlerinin meslek odaları tarafından yapılması sağlanmalıdır. Ulaşım sektöründe yüksek yakıt tüketimine sahip taşıtlar ile eski araçların kullanımdan çekilmesi hızla planlanmalıdır.
- Toplu taşımacılık yapan araçların çevreyi kirletmemeleri için çevre dostu yakıtların kullanılması tercih ve teşvik edilmelidir. Araçların egzoz emisyonlarında düşük gaz oranları ihtiva eden doğal gaz, etil alkol, bitkisel yağlar, LPG vb. alternatif yakıt türleri kullanılmalıdır.
- Kent içi ulaşımda büyük bir rahatlama sağlaması beklenen raylı sistemler, yanlış güzergâh seçimleri, zamanlama planlamasında yapılan hatalar, standart gözetmeyen yanlış sistem ve araç seçim kararları nedeniyle kent yaşamına gereken katkıyı sağlayamamakta ve önemli kaynak kaybına sebep olmaktadır. Ulaşım politikalarında tek çözüm olarak sunulan karayolları yatırımları yerine doğru planlanmış kent içi ve kentler arası raylı sistem yatırımlarına ağırlık verilmelidir.
- Gürültü azaltıcı sistemler arasında karşılaştırma yapılarak, ekonomik parametreler tespit edilmeli ve bu çerçevede gürültü önleyici tedbirler için kısa ve uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır.
- Ulaşım hizmetlerinin görülmesi için vazgeçilmez olan ulaşım personelinin iş tatmini artırılmalı, teknik personel sorununun giderilmesine yönelik istihdam artırıcı politikalar geliştirilmelidir.
- Kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve bu konularda faaliyet gösteren meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır.
- Transit trafik açısından yararı olmadığı gibi, ormanları ve su havzalarını yok ederek İstanbul'un geleceği için onarılmaz zararlar doğuracak bir rant projesi niteliğindeki 3. Köprü yapımı gündemden kesinlikle çıkarılmalıdır.
- Ulaşım kültürü ve güvenliği için eğitim programları ve görsel eğitime önem verilmelidir. Trafik güvenliğinin sağlanması için okul öncesi, ilköğretim ile yetişkinlere yönelik eğitim yapılmalıdır. Sadece sürücüler değil yayalar ve yolcular da bu eğitim kapsamına alınmalıdır. Radyo ve televizyon gibi kitle eğitim araçlarında eğitici yayınların izlenebilir saatlerde yapılması sağlanmalıdır.
- Otobüs ve minibüslerin kent içi trafiğine getirdiği olumsuz etkileri gidermeye yönelik önlemler alınmalı, yol kenarlarının park yeri olarak kullanılması önlenmeli, trafik denetimi etkinleştirilmeli, yaya ulaşım imkânları artırılmalıdır.
- Toplu taşıma araçları ve ulaştırma sistemlerinde özürlü ve engellileri gözetecek önlemler alınmalı, bu uygulamalar kalıcı olmalı ve yönetmeliklere yeni standartlar eklenmelidir.
- Kent içi ulaşımın genel ilkelerine aykırı olarak yapılan katlı kavşaklar, alt/üst geçitler, battı - çıktılar vb. den vazgeçilmelidir. Çok zorunlu olmadıkça yeni kavşak, köprü ve yol genişletme çalışmalarından kaçınılmalıdır.

- 2918 sayılı Trafik Kanunu Taslağı, meslek odaları, meslek örgütleri ve üniversitelerin görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmelidir.
- İl Trafik Komisyonlarında Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOMİ), TMMOB ve ilgili meslek odaları temsil edilmelidir.
- Ulaşım ve trafik konularında mahkemelerde bilirkişilik yapacaklarda; ilgili meslek odası tarafından bu konularda eğitilip belgelendirilmiş olmaları şartı aranmalıdır.
- Günümüz modası haline gelen şehir içi toplu taşımacılığının özelleştirilmesinde; kentin sahibi olan kentlinin, kent örgütlenmeleri, Meslek Odaları ve Üniversitelerin görüşleri alınmalı, özelleştirme politikalarından vazgeçilmelidir.
- Büyük kentlerde etkin bir toplu taşıma sistemi kurulurken, küçük taşıt kullanılmasını zorlaştıracak önlemler de alınmalıdır.
- AB mevzuatına yönelik uyum çalışmaları ve buna bağılı olarak yapılan düzenlemeler, ekonomik ve sosyal açıdan önemli projeler ve kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve ilgili meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır. Kasıtlı ve yanlış uygulama yapanlar hakkında verilen yargı kararları mutlaka uygulanmalıdır.
- Yol kapasitelerini arttırıcı trafik mühendisliğı önlemleri alınmalıdır.
- Üniversitemiz bünyesinde “Trafik Mühendisliğı” bölümü açılmalı ve bu bölüme uygun müfredat programları hazırlanmalıdır.
- Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülerek araç, gereç ve kadro yönünden güçlendirilerek Ulaşım Sistemleri yönetimini üstlenen Bakanlık kapsamına alınmalıdır.
- Trafik kazalarında en az kullanıcı hataları kadar yol güvenliğinin de önemli bir neden olduğu bilinmektedir. Kentler arası karayolları proje ve imalatları uluslararası normlara uygun olarak yapılmalı ve trafik işaretlemelerine gereken önem verilmelidir.
- Ölümlü ve yaralanmalı trafik kazalarında trafik kazası tespit tutanaklarının doldurulması; zabıta, yol/trafik, araç tekniğı konusunda eğitim almış inşaat/makine mühendisleri ile doktorlar tarafından ortaklaşa yapılmalıdır. Bu konuda mesleki yeterlilik daha açık hale getirilmeli ve yeniden tanımlanmalıdır.
- Kentler arası bir karayolu projelendirirken kent geçişi veya kent yakınından geçişlerde varsa kent imar planlarına göz önünde tutulmalı, zorunlu olmadıkça kent yakınından, dahası kent içinden ya da kentin olası gelişme bölgesinden kentler arası yol geçirmemelidir.
- Ulaşım kaynaklı çevre sorunları kapsamında yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluk sınırları tanımlanmalıdır.
- Belediyelerin yapım ve bakımından sorumlu oldukları kent içi yollardaki asfalt kaplamaların niteliğı her yıl bakım ve onarım çalışması gerektirmekte ve bu durum

ek mali külfetlere neden olmaktadır. Kent içi yollar kentsel altyapı ile bütünlüklü olarak yapılmalıdır.

- Kentsel ulaşımında belediye birimlerinin yapım ve bakımından sorumlu oldukları yolları trafik düzen ve güvenliğini sağlayacak durumda tutmaları sağlanmalı, kavşaklarda ve yollarda düşey ve bilhassa yatay işaretlemeler
- Büyük şehir olarak anılan kentlerde, kent merkezlerine trafik akışı caydırıcı hale getirilmeli, merkeze doğru trafik akışında tercihte bulunanların ek maliyetleri karşılaması için yaptırımlar uygulanmalıdır. Artan nüfus ve kent merkezine yönlendirilen araçlar beraberinde otopark sorununu da getirmektedir. Kamu binaları, sosyal tesisler vb. yapıların kent merkezine toplanmaması için gerekli planlama yapılmalı, çok merkezli kent planlaması yapılarak artan trafik planlanmalı, kent merkezlerine özel araç girişi asgari düzeye çekilmelidir.
- Sürücü kurslarında denetlemeler sıklaştırılmalıdır. Yeniden hazırlanması düşünülen sürücü okullarına ait yönetmelik, TMMOB görüşü alınarak hazırlanmalı ve eğitim ve uygulama süreleri uzatılmalıdır. Bu kurslarda mühendis denetim ve istihdamı yaygınlaştırılmalıdır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 16

Ulaşım ve Trafik Politikalarında Planlama Gerekliği Şarttır

1950'lerden beri ülkemizde uygulanan yanlış ulaştırma politikaları son yıllarda neo - liberal özelleştirme - ticarileştirme- serbestleştirme uygulamaları ile doruğa ulaşmıştır. Eksik ve yanlış yatırımlar ve ülke gerçeklerine uygun olmayan yönelimler söz konusudur. Bugün dünyada; kent içi ve kent dışı taşımacılığın birbiriyle uyumlaştırıldığı, denizyolu, havayolu, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile yapılan taşımacılığın birlikte değerlendirildiği, taşımacılıkta oluşan taleplerin alternatifleriyle birlikte ele alındığı ve öncelikle toplu taşımacılığı birincil kılan ulaşım politikalarının uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde ise yük ve yolcu taşımacılığındaki talepler; tüm ulaşım çeşitlerini kapsamayan, toplu taşımacılığı birincil kılmayan politikaları ile çözülmeye çalışılmaktadır. 1950'li yıllardan itibaren, özellikle Marshall yardımının başlaması ile birlikte, Türkiye'ye dayatılan ulaşım politikası uyarınca demiryolları ihmal edilmiş; dışa bağımlı ve karayolları merkezli yatırımlar ulaşım modları arasında yaşanan aşırı dengesizliklere yol açmıştır. Ülkemizde yük taşımacılığının % 83'ü karayolu, % 4,8'i demiryolu, % 4,5'i denizyolu, % 0,46'sı havayolu ile; yolcu taşımacılığının ise % 90'ı karayolu, % 1,80'i demiryolu, % 0,30'u denizyolu % 8'inin havayolu aracılığıyla yapılmaktadır. Karayolu taşımacılığına ağırlık verilmesinin yol açtığı yüksek maliyet ve yatırım maliyetlerindeki artış, verimsiz yol kullanımı ile arazi kayıpları, gürültü ve çevre kirliliği meydana gelmiş; ekonomik olmayan irrasyonel yatırım kararlarıyla ülkemizde dengesiz ve çarpık bir ulaşım sistemi geliştirilmiştir. Karayolu merkezli uzun vadeli planlamaya dayanmayan yanlış politikalar trafik güvenliği açısından da ciddi sorunlar yaratmıştır. Öyle ki, araç sayısı bakımından AB ülkelerinde alt sırada yer alan Türkiye, araç başına düşen kaza sayısı bakımından zirvede bulunmaktadır. Dışa

bağımlı ve ülke ihtiyaçlarını görmezden gelen politikalar, milyonlarca insanımızın can güvenliğini hiçe saymaktadır. Diğer yandan, AKP döneminde “yeniden yapılandırma” adı altında ulaştırma sektöründe bir hareketlilik göze çarpmaktadır. Ulaşımında bu dönemde uygulanan politikalar; AB uyum programları, Dünya Bankası ve IMF’ye verilen taahhütler uyarınca serbestleştirme, özelleştirme, “yap- işlet- devret”, “yap - işlet” ve “kamu- özel sektör ortaklığı” yoluyla kamunun güçsüz kılınıp özel sektörün güçlendirilmesi, hizmetlerin ticarileştirilmesi, kamuda personel yükünün azaltılması ve taşınmazların sermayenin kullanımına açılması şeklindedir. Bu kapsamda TCDD’de yeniden yapılandırılma adı altında altyapı ve işletme hizmetlerinin bölünmesi, kurum yapısının parçalanması, faaliyetlerin yatay bölünmeye tabi kılınması, özelleştirme ve taşınmazlarının satılması, istihdamın azaltılması, teknik yeteneklerin zayıflatılması yoluyla demiryollarının yerli, yabancı sermayeye açılması hedeflenmiştir. Son yıllarda gündeme gelen “yüksek hızlı tren”, demiryollarında “yeniden yapılandırma”nın imaj yönünü oluşturmaya yönelik atılan önemli adımlardan biridir. Ancak, proje bütünlüğü olmayan, altyapı çalışmaları eksik olan ve bilimsel- teknik uyarıları dışlayan “yüksek hızlı tren”, güvenli ve konforlu ulaşım hizmeti sağlamak bir yana adı kazalarla anılarak demiryollarının prestijine zarar vermiştir. Demiryollarında yeniden yapılanma ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak uygulanan politikalara bakıldığında yenilenme hedefinin, toplumsal ve bilimsel gereksinimlere uygun olarak belirlenmediği; yapılan özelleştirme, taşeronlaştırma uygulamalarının kamu hizmetlerinin tasfiyesini ve kamu mallarının yağmalanması sonucunu doğurduğu görülmektedir. İnsan ve çevre sağlığına duyarlı, kamusal hizmet anlayışına sahip, hizmeti yürütecek personelin istihdam koşullarını gözeten, hızlı, güvenli ve arasında dengeli bir ulaştırma sisteminin hedeflenmesi ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimi açısından vazgeçilmez öneme sahiptir.

Bu doğrultuda doğru bir ulaşım politikası için önerilerimiz şunlardır:

- Doğru ve uygulanabilir bir plan yaklaşımının yöntem ve kapsam tanımlanması ancak, örgütsel ve yönetsel bir plan modelinin kurulmasıyla mümkündür. Ulaşımında uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen ve plan metinlerinde yazılanların hayata geçirileceği bir “Ulaştırma Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kentler arası ve kent içi yük ve yolcu taşımacılığında temel ilke ve strateji, demiryolu yatırımları artırılarak karayolu - demiryolu dengesizliğinin giderilmesi, toplu taşımacılığa .ağırlık verilmesi ve kent içi otomobil kullanımının kısıtlanması olmalıdır.
- Ulaştırma planlaması tek elden eşgüdüm içinde yönetilmeli, ulaşım yatırımları mutlaka plana dayalı olarak gerçekleştirilmelidir.
- Ülke genelinde ve kentlerimizde birbirleri ile entegre ve bütünlüklü olarak ve kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutlar dikkate alınarak ulaşım master planları yapılmalı, planlamada karayolu, havayolu, denizyolu ve demiryolu taşımacılığı birlikte düşünülmeli, aralarındaki aktarma ve eşgüdüm sağlanmalıdır.
- Tüm ulaşım modları arasında uyum sağlanarak yük ve yolcu taşımacılığında ağırlık demiryolu ve denizyolu taşımacılığına verilmelidir. Karayolu/Denizyolu/Demiryolu/

Havayolu entegrasyonlu kombine taşımacılık, bir başka deyişle bütün türlerin tek bir taşıma zinciri oluşturacak şekilde entegre edilmesine yönelik yeterli fiziki kapasiteye ve olanaklara sahip yükleme, boşaltma ve aktarma terminallerinin oluşturulması gereklidir.

- Stratejik öneme sahip ulaştırma sektöründe ulaştırma altyapısı ve işletmeleri için uygulamaya konulan özelleştirme plan ve programları durdurulmalı, kamusal hizmet ° anlayışı ile altyapı ve personel yatırımları ihtiyaçlara yönelik bir kapasiteyi hedefleyerek yeniden yapılandırılmalıdır.
- Ulaşımında enerji verimliği çalışmalarının, çevresel etkiler de dikkate alınarak, ilgili tüm alanlarla bir arada ve bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlayan ulusal bir planlama politikası içinde sürdürülmesi benimsenmelidir.
- Ulaşım, taşıma ve otomotiv sektörüne ilişkin mevcut yasalar bu esaslar doğrultusunda gözden geçirilmeli, 2010 yılında yürürlüğe giren ve karayolları hizmetlerinin özelleştirilmesine ve kurumun kamu hizmetlerinden uzaklaşmasına neden olan “T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü ’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ” ve benzeri mevzuat tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- Demiryollarında ulaşım güvenliğini etkileyen hatlarda bakım ve onarım için bütçe ayrılıp en kısa sürede hatlar onarılmalıdır. Yük ve yolcu taşımacılığında demiryolu ve denizyolu taşıma payının artırılması hedeflenmelidir.
- Ulaşımında özellikle karayolu taşımacılığı kökenli çevre kirlenmesine karşı gerekli tedbirler özel olarak alınmalıdır.
- Araçlardan kaynaklanan hava kirliliğini azaltmak için üretilen araçların Avrupa Emisyon Normuna göre üretilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılırken, emisyon denetimlerinin meslek odaları tarafından yapılması sağlanmalıdır. Ulaşım sektöründe yüksek yakıt tüketimine sahip taşıtlar ile eski araçların kullanımdan çekilmesi hızla planlanmalıdır. Ömrünü tamamlamış araçların dolaşımdan kaldırılması ve araç parkının yenilenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Toplu taşımacılık yapan araçların çevreyi kirletmemeleri için çevre dostu yakıtların kullanılması tercih ve teşvik edilmelidir. Araçların egzoz emisyonlarında düşük gaz oranları ihtiva eden doğal gaz, etil alkol, bitkisel yağlar, LPG vb. alternatif yakıt türleri kullanılmalıdır.
- Kent içi ulaşımında büyük bir rahatlama sağlaması beklenen raylı sistemler, yanlış güzergah seçimleri, zamanlama planlamasında yapılan hatalar, standart gözetmeyen yanlış sistem ve araç seçim kararları nedeniyle kent yaşamına gereken katkıyı sağlayamamakta ve önemli kaynak kaybına sebep olmaktadır. Ulaşım politikalarında tek çözüm olarak sunulan karayolları yatırımları yerine doğru planlanmış kent içi ve kentler arası raylı sistem yatırımlarına ağırlık verilmelidir.
- Gürültü azaltıcı sistemler arasında karşılaştırma yapılarak, ekonomik parametreler tespit edilmeli ve bu çerçevede gürültü önleyici tedbirler için kısa ve uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır.

- Ulaşım hizmetlerinin görülmesi için vazgeçilmez olan ulaşım personelinin iş tatmini artırılmalı, teknik personel sorununun giderilmesine yönelik istihdam artırıcı politikalar geliştirilmelidir.
- Kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve bu konularda faaliyet gösteren meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır.
- Transit trafik açısından yararı olmadığı gibi, ormanları ve su havzalarını yok ederek İstanbul'un geleceği için onarılmaz zararlar doğuracak bir rant projesi niteliğindeki 3. Köprü yapımı gündemden kesinlikle çıkarılmalıdır .
- Ulaşım kültürü ve güvenliği için eğitim programları ve görsel eğitime önem verilmelidir. Trafik güvenliğinin sağlanması için okul öncesi, ilköğretim ile yetişkinlere yönelik eğitim yapılmalıdır. Sadece sürücüler değil yayalar ve yolcular da bu eğitim kapsamına alınmalıdır. Radyo ve televizyon gibi kitle eğitim araçlarında eğitici yayınların izlenebilir saatlerde yapılması sağlanmalıdır.
- Otobüs ve minibüslerin kent içi trafiğine getirdiği olumsuz etkileri gidermeye yönelik önlemler alınmalı, yol kenarlarının park yeri olarak kullanılması önlenmeli, trafik denetimi etkinleştirilmeli, yaya ulaşım imkânları artırılmalıdır.
- Toplu taşıma araçları ve ulaştırma sistemlerinde özürsüz ve engellileri gözetecek önlemler alınmalı, bu uygulamalar kalıcı olmalı ve yönetmeliklere yeni standartlar eklenmelidir.
- Kent içi ulaşımın genel ilkelerine aykırı olarak yapılan katlı kavşaklar, alt/üst geçitler, battı - çıktılar vb. den vazgeçilmelidir. Çok zorunlu olmadıkça yeni kavşak, köprü ve yol genişletme çalışmalarından kaçınılmalıdır.
- 2918 sayılı Trafik Kanunu Taslağı, meslek odaları, meslek örgütleri ve üniversitelerin görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmelidir.
- İl Trafik Komisyonlarında TMMOB ve ilgili meslek odaları temsil edilmelidir.
- Ulaşım ve trafik konularında mahkemelerde bilirkişilik yapacaklarda; ilgili meslek odası tarafından bu konularda eğitilip belgelendirilmiş olmaları şartı aranmalıdır.
- Günümüz modası haline gelen şehir içi toplu taşımacılığının özelleştirilmesinde; kentin sahibi olan kentlinin, kent örgütlenmeleri, Meslek Odaları ve Üniversitelerin görüşleri alınmalı, özelleştirme politikalarından vazgeçilmelidir.
- Büyük kentlerde etkin bir toplu taşıma sistemi kurulurken, küçük taşıt kullanılmasını zorlaştıracak önlemler de alınmalıdır.
- AB mevzuatına yönelik uyum çalışmaları ve buna bağlı olarak yapılan düzenlemeler, ekonomik ve sosyal açıdan önemli projeler ve kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve ilgili meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır. Kasıtlı ve yanlış uygulama yapanlar hakkında verilen yargı kararları mutlaka uygulanmalıdır.

- Yol kapasitelerini arttırıcı trafik mühendisliği önlemleri alınmalıdır.
- Üniversitelerimiz bünyesinde “Trafik Mühendisliği44 bölümü açılmalı ve bu bölüme uygun müfredat programları hazırlanmalıdır.
- Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülerek araç, gereç ve kadro yönünden güçlendirilerek Ulaşım Sistemleri yönetimini üstlenen Bakanlık kapsamına alınmalıdır.
- Trafik kazalarında en az kullanıcı hataları kadar yol güvenliğinin de önemli bir neden olduğu bilinmektedir. Kentler arası karayolları proje ve imalatları uluslararası normlara uygun olarak yapılmalı ve trafik işaretlemelerine gereken önem verilmelidir.
- Ölümlü ve yaralanmak trafik kazalarında trafik kazası tespit tutanaklarının doldurulması; zabıta, yol/trafik, araç tekniği konusunda eğitim almış inşaat/makine mühendisleri ile doktorlar tarafından ortaklaşa yapılmalıdır. Bu konuda mesleki yeterlilik daha açık hale getirilmeli ve yeniden tanımlanmalıdır.
- Kentler arası bir karayolu projelendirirken kent geçişi veya kent yakınından geçişlerde varsa kent imar planlarına göz önünde tutulmalı, zorunlu olmadıkça kent yakınından, dahası kent içinden ya da kentin olası gelişme bölgesinden kentler arası yol geçirmemelidir.
- Ulaşım kaynaklı çevre sorunları kapsamında yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluk sınırları tanımlanmalıdır.
- Belediyelerin yapım ve bakımından sorumlu oldukları kent içi yollardaki asfalt kaplamaların niteliği her yıl bakım ve onarım çalışması gerektirmekte ve bu durum ek mali külfetlere neden olmaktadır. Kent içi yollar kentsel altyapı ile bütünlüklü olarak yapılmalıdır.
- Kentsel ulaşımında belediye birimlerinin yapım ve bakımından sorumlu oldukları yolları trafik düzen ve güvenliğini sağlayacak durumda tutmaları sağlanmalı, kavşaklarda ve yollarda düşey ve bilhassa yatay işaretlemeler uygulanmalıdır.
- Büyük şehir olarak anılan kentlerde, kent merkezlerine trafik akışı caydırıcı hale getirilmeli, merkeze doğru trafik akışında tercihte bulunanların ek maliyetleri karşılması için yaptırımlar uygulanmalıdır. Artan nüfus ve kent merkezine yönlendirilen araçlar beraberinde otopark sorununu da getirmektedir. Kamu binaları, sosyal tesisler vb. yapıların kent merkezine toplanmaması için gerekli planlama yapılmalı, çok merkezli kent planlaması yapılarak artan trafik planlanmalı, kent merkezlerine özel araç girişi asgari düzeye çekilmelidir.
- Sürücü kurslarında denetlemeler sıklaştırılmalıdır. Yeniden hazırlanması düşünülen sürücü okullarına ait yönetmelik, TMMOB görüşü alınarak hazırlanmalı ve eğitim ve uygulama süreleri uzatılmalıdır. Bu kurslarda mühendis denetim ve istihdamı yaygınlaştırılmalıdır.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 12

ULAŞIM VE TRAFİK POLİTİKALARINDA PLANLAMA GEREKLİLİĞİ ŞARTTIR

1950'lerden beri ülkemizde uygulanan yanlış ulaştırma politikaları son yıllarda neo - liberal özelleştirme - ticarileştirme - serbestleştirme uygulamaları ile doruğa ulaşmıştır. Eksik ve yanlış yatırımlar ve ülke gerçeklerine uygun olmayan yönelimler söz konusudur. Bugün dünyada; kent içi ve kent dışı taşımacılığın birbiriyle uyumlaştırıldığı, denizyolu, havayolu, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile yapılan taşımacılığın birlikte değerlendirildiği, taşımacılıkta oluşan taleplerin alternatifleriyle birlikte ele alındığı ve öncelikle toplu taşımacılığı birincil kılan ulaşım politikalarının uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde ise yük ve yolcu taşımacılığındaki talepler; tüm ulaşım çeşitlerini kapsamayan, toplu taşımacılığı birincil kılmayan politikaları ile çözülmeye çalışılmaktadır. 1950'li yıllardan itibaren, özellikle Marshall yardımının başlaması ile birlikte, Türkiye'ye dayatılan ulaşım politikası uyarınca demiryolları ihmal edilmiş; dışa bağımlı ve karayolları merkezli yatırımlar ulaşım modları arasında yaşanan aşırı dengesizliklere yol açmıştır. Ülkemizde yük taşımacılığının % 83'ü karayolu, % 4,8'i demiryolu, % 4,5'i denizyolu, % 0,46'sı havayolu ile; yolcu taşımacılığının ise % 90'ı karayolu, % 1,80'i demiryolu, % 0,30'u denizyolu % 8'inin havayolu aracılığıyla yapılmaktadır. Karayolu taşımacılığına ağırlık verilmesinin yol açtığı yüksek maliyet ve yatırım maliyetlerindeki artış, verimsiz yol kullanımı ile arazi kayıpları, gürültü ve çevre kirliliği meydana gelmiş; ekonomik olmayan irrasyonel yatırım kararlarıyla ülkemizde dengesiz ve çarpık bir ulaşım sistemi geliştirilmiştir. Karayolu merkezli uzun vadeli planlamaya dayanmayan yanlış politikalar trafik güvenliği açısından da ciddi sorunlar yaratmıştır. Öyle ki, araç sayısı bakımından AB ülkelerinde alt sırada yer alan Türkiye, araç başına düşen kaza sayısı bakımından zirvede bulunmaktadır. Dışa bağımlı ve ülke ihtiyaçlarını görmezden gelen politikalar, milyonlarca insanımızın can güvenliğini hiçe saymaktadır. Diğer yandan, AKP döneminde “yeniden yapılandırma” adı altında ulaştırma sektöründe bir hareketlilik göze çarpmaktadır. Ulaşımında bu dönemde uygulanan politikalar; AB uyum programları, Dünya Bankası ve IMF'ye verilen taahhütler uyarınca serbestleştirme, özelleştirme, “yap-işlet-devret”, “yap-işlet” ve “kamu-özel sektör ortaklığı” yoluyla kamunun güçsüz kılınıp özel sektörün güçlendirilmesi, hizmetlerin ticarileştirilmesi, kamuda personel yükünün azaltılması ve taşınmazların sermayenin kullanımına açılması şeklindedir. Bu kapsamda TCDD'de yeniden yapılandırılma adı altında altyapı ve işletme hizmetlerinin bölünmesi, kurum yapısının parçalanması, faaliyetlerin yatay bölünmeye tabi kılınması, özelleştirme ve taşınmazların satılması, istihdamın azaltılması, teknik yeteneklerin zayıflatılması yoluyla demiryollarının yerli, yabancı sermayeye açılması hedeflenmiştir. Son yıllarda gündeme gelen “yüksek hızlı tren”, demiryollarında “yeniden yapılandırma”nın imaj yönünü oluşturmaya yönelik atılan önemli adımlardan biridir. Ancak, proje bütünlüğü olmayan, altyapı çalışmaları eksik olan ve bilimsel- teknik uyarıları dışlayan “yüksek hızlı tren”, güvenli ve konforlu ulaşım hizmeti sağlamak bir yana adı kazalarla anılarak demiryollarının prestijine zarar vermiştir. Demiryollarında yeniden yapılanma ihtiyacı

olduğu açıktır. Ancak uygulanan politikalara bakıldığında yenilenme hedefinin, toplumsal ve bilimsel gereksinimlere uygun olarak belirlenmediği; yapılan özelleştirme, taşeronlaştırma uygulamalarının kamu hizmetlerinin tasfiyesini ve kamu mallarının yağmalanması sonucunu doğurduğu görülmektedir. İnsan ve çevre sağlığına duyarlı, kamusal hizmet anlayışına sahip, hizmeti yürütecek personelin istihdam koşullarını gözeten, hızlı, güvenli ve arasında dengeli bir ulaştırma sisteminin hedeflenmesi ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimi açısından vazgeçilmez öneme sahiptir.

Bu doğrultuda doğru bir ulaşım politikası için önerilerimiz şunlardır:

- Doğru ve uygulanabilir bir plan yaklaşımının yöntem ve kapsam tanımlanması ancak, örgütsel ve yönetsel bir plan modelinin kurulmasıyla mümkündür. Ulaşımında uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen ve plan metinlerinde yazılanların hayata geçirileceği bir “Ulaştırma Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kentler arası ve kent içi yük ve yolcu taşımacılığında temel ilke ve strateji, demiryolu yatırımları artırılarak karayolu- demiryolu dengesizliğinin giderilmesi, toplu taşımacılığa ağırlık verilmesi ve kent içi otomobil kullanımının kısıtlanması olmalıdır.
- Ulaştırma planlaması tek elden eşgüdüm içinde yönetilmeli, ulaşım yatırımları mutlaka plana dayalı olarak gerçekleştirilmelidir.
- Ülke genelinde ve kentlerimizde birbirleri ile entegre ve bütünlüklü olarak ve kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutlar dikkate alınarak ulaşım master planları yapılmalı, planlamada karayolu, havayolu, denizyolu ve demiryolu taşımacılığı birlikte düşünülmeli, aralarındaki aktarma ve eşgüdüm sağlanmalıdır.
- Tüm ulaşım modları arasında uyum sağlanarak yük ve yolcu taşımacılığında ağırlık demiryolu ve denizyolu taşımacılığına verilmelidir. Karayolu/Denizyolu/Demiryolu/Havayolu entegrasyonlu kombine taşımacılık, bir başka deyişle bütün türlerin tek bir taşıma zinciri oluşturacak şekilde entegre edilmesine yönelik yeterli fiziki kapasiteye ve olanaklara sahip yükleme, boşaltma ve aktarma terminallerinin oluşturulması gereklidir.
- Stratejik öneme sahip ulaştırma sektöründe ulaştırma altyapısı ve işletmeleri için uygulamaya konulan özelleştirme plan ve programları durdurulmalı, kamusal hizmet anlayışı ile altyapı ve personel yatırımları ihtiyaçlara yönelik bir kapasiteyi hedefleyerek yeniden yapılandırılmalıdır.
- Ulaşımında enerji verimliği çalışmalarının, çevresel etkiler de dikkate alınarak, ilgili tüm alanlarla bir arada ve bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlayan ulusal bir planlama politikası içinde sürdürülmesi benimsenmelidir.
- Ulaşım, taşıma ve otomotiv sektörüne ilişkin mevcut yasalar bu esaslar doğrultusunda gözden geçirilmeli, 2010 yılında yürürlüğe giren ve karayolları hizmetlerinin özelleştirilmesine ve kurumun kamu hizmetlerinden uzaklaşmasına neden olan “T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ve benzeri mevzuat tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.

- Demiryollarında ulaşım güvenliğini etkileyen hatlarda bakım ve onarım için bütçe ayrılıp en kısa sürede hatlar onarılmalıdır. Yük ve yolcu taşımacılığında demiryolu ve denizyolu taşıma payının artırılması hedeflenmelidir.
- Ulaşımında özellikle karayolu taşımacılığı kökenli çevre kirlenmesine karşı gerekli tedbirler özel olarak alınmalıdır.
- Araçlardan kaynaklanan hava kirliliğini azaltmak için üretilen araçların Avrupa Emisyon Normuna göre üretilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılırken, emisyon denetimlerinin meslek odaları tarafından yapılması sağlanmalıdır. Ulaşım sektöründe yüksek yakıt tüketimine sahip taşıtlar ile eski araçların kullanımdan çekilmesi hızla planlanmalıdır. Ömrünü tamamlamış araçların dolaşımdan kaldırılması ve araç parkının yenilenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Toplu taşımacılık yapan araçların çevreyi kirletmemeleri için çevre dostu yakıtların kullanılması tercih ve teşvik edilmelidir. Araçların egzoz emisyonlarında düşük gaz oranları ihtiva eden doğal gaz, etil alkol, bitkisel yağlar, LPG vb. alternatif yakıt türleri kullanılmalıdır.
- Kent içi ulaşımında büyük bir rahatlama sağlaması beklenen raylı sistemler, yanlış güzergah seçimleri, zamanlama planlamasında yapılan hatalar, standart gözetmeyen yanlış sistem ve araç seçim kararları nedeniyle kent yaşamına gereken katkıyı sağlayamamakta ve önemli kaynak kaybına sebep olmaktadır. Ulaşım politikalarında tek çözüm olarak sunulan karayolları yatırımları yerine doğru planlanmış kent içi ve kentler arası raylı sistem yatırımlarına ağırlık verilmelidir.
- Gürültü azaltıcı sistemler arasında karşılaştırma yapılarak, ekonomik parametreler tespit edilmeli ve bu çerçevede gürültü önleyici tedbirler için kısa ve uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır.
- Ulaşım hizmetlerinin görülmesi için vazgeçilmez olan ulaşım personelinin iş tatmini artırılmalı, teknik personel sorununun giderilmesine yönelik istihdam artırıcı politikalar geliştirilmelidir.
- Kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve bu konularda faaliyet gösteren meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır.
- Transit trafik açısından yararı olmadığı gibi, ormanları ve su havzalarını yok ederek İstanbul'un geleceği için onarılmaz zararlar doğuracak bir rant projesi niteliğindeki 3. Köprü yapımı gündemden kesinlikle çıkarılmalıdır.
- Ulaşım kültürü ve güvenliği için eğitim programları ve görsel eğitime önem verilmelidir. Trafik güvenliğinin sağlanması için okul öncesi, ilköğretim ile yetişkinlere yönelik eğitim yapılmalıdır. Sadece sürücüler değil yayalar ve yolcular da bu eğitim kapsamına alınmalıdır. Radyo ve televizyon gibi kitle eğitim araçlarında eğitici yayınların izlenebilir saatlerde yapılması sağlanmalıdır.
- Otobüs ve minibüslerin kent içi trafiğine getirdiği olumsuz etkileri gidermeye yönelik önlemler alınmalı, yol kenarlarının park yeri olarak kullanılması önlenmeli, trafik denetimi etkinleştirilmeli, yaya ulaşım imkânları artırılmalıdır.

- Toplu taşıma araçları ve ulaştırma sistemlerinde özürlü ve engellileri gözeterek önlemler alınmalı, bu uygulamalar kalıcı olmalı ve yönetmeliklere yeni standartlar eklenmelidir.
- Kent içi ulaşımın genel ilkelerine aykırı olarak yapılan katlı kavşaklar, alt/üst geçitler, battı- çıktılar vb. den vazgeçilmelidir. Çok zorunlu olmadıkça yeni kavşak, köprü ve yol genişletme çalışmalarından kaçınılmalıdır.
- 2918 sayılı Trafik Kanunu Taslağı, meslek odaları, meslek örgütleri ve üniversitelerin görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmelidir.
- İl Trafik Komisyonlarında TMMOB ve ilgili meslek odaları temsil edilmelidir.
- Ulaşım ve trafik konularında mahkemelerde bilirkişilik yapacaklarda; ilgili meslek odası tarafından bu konularda eğitilip belgelendirilmiş olmaları şartı aranmalıdır.
- Günümüz modası haline gelen şehir içi toplu taşımacılığının özelleştirilmesinde; kentin sahibi olan kentlinin, kent örgütlenmeleri, Meslek Odaları ve Üniversitelerin görüşleri alınmalı, özelleştirme politikalarından vazgeçilmelidir.
- Büyük kentlerde etkin bir toplu taşıma sistemi kurulurken, küçük taşıt kullanılmasını zorlaştıracak önlemler de alınmalıdır.
- AB mevzuatına yönelik uyum çalışmaları ve buna bağlı olarak yapılan düzenlemeler, ekonomik ve sosyal açıdan önemli projeler ve kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve ilgili meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır. Kasıtlı ve yanlış uygulama yapanlar hakkında verilen yargı kararları mutlaka uygulanmalıdır.
- Yol kapasitelerini arttırıcı trafik mühendisliği önlemleri alınmalıdır.
- Üniversitelerimiz bünyesinde "Trafik Mühendisliği" bölümü açılmalı ve bu bölüme uygun müfredat programları hazırlanmalıdır.
- Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülerek araç, gereç ve kadro yönünden güçlendirilerek Ulaşım Sistemleri yönetimini üstlenen Bakanlık kapsamına alınmalıdır.
- Trafik kazalarında en az kullanıcı hataları kadar yol güvenliğinin de önemli bir neden olduğu bilinmektedir. Kentler arası karayolları proje ve imalatları uluslararası normlara uygun olarak yapılmalı ve trafik işaretlemelerine gereken önem verilmelidir.
- Ölümlü ve yaralanmalı trafik kazalarında trafik kazası tespit tutanaklarının doldurulması; zabita, yol/trafik, araç tekniği konusunda eğitim almış inşaat/makine mühendisleri ile doktorlar tarafından ortaklaşa yapılmalıdır. Bu konuda mesleki yeterlilik daha açık hale getirilmeli ve yeniden tanımlanmalıdır.
- Kentler arası bir karayolu projelendirirken kent geçişi veya kent yakınından geçişlerde varsa kent imar planlarına göz önünde tutulmalı, zorunlu olmadıkça kent yakınından, dahası kent içinden ya da kentin olası gelişme bölgesinden kentler arası yol geçirmemelidir.

- Ulaşım kaynaklı çevre sorunları kapsamında yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluk sınırları tanımlanmalıdır.
- Belediyelerin yapım ve bakımından sorumlu oldukları kent içi yollardaki asfalt kaplamaların niteliği her yıl bakım ve onarım çalışması gerektirmekte ve bu durum ek mali külfetlere neden olmaktadır. Kent içi yollar kentsel altyapı ile bütünlüklü olarak yapılmalıdır.
- Kentsel ulaşımında belediye birimlerinin yapım ve bakımından sorumlu oldukları yolları trafik düzen ve güvenliğini sağlayacak durumda tutmaları sağlanmalı, kavşaklarda ve yollarda düşey ve bilhassa yatay işaretlemeler uygulanmalıdır.
- Büyük şehir olarak anılan kentlerde, kent merkezlerine trafik akışı caydırıcı hale getirilmeli, merkeze doğru trafik akışında tercihte bulunanların ek maliyetleri karşılması için yaptırımlar uygulanmalıdır. Artan nüfus ve kent merkezine yönlendirilen araçlar beraberinde otopark sorununu da getirmektedir. Kamu binaları, sosyal tesisler vb. yapıların kent merkezine toplanmaması için gerekli planlama yapılmalı, çok merkezli kent planlaması yapılarak artan trafik planlanmalı, kent merkezlerine özel araç girişi asgari düzeye çekilmelidir.
- Sürücü kurslarında denetlemeler sıklaştırılmalıdır. Yeniden hazırlanması düşünülen sürücü okullarına ait yönetmelik, TMMOB görüşü alınarak hazırlanmalı ve eğitim ve uygulama süreleri uzatılmalıdır. Bu kurslarda mühendis denetim ve istihdamı yaygınlaştırılmalıdır.

4.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 15

Ulaşım ve Trafik Politikalarında Planlama Gerekliliği Şarttır

1950'lerden beri ülkemizde uygulanan yanlış ulaştırma politikaları son yıllarda doruğa ulaşmıştır. Eksik ve yanlış yatırımlar ve ülke gerçeklerine uygun olmayan yönelimler söz konusudur. Bugün dünyada; kent içi ve kent dışı taşımacılığın birbiriyle uyumlaştırıldığı, denizyolu, havayolu, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile yapılan taşımacılığın birlikte değerlendirildiği, taşımacılıkta oluşan taleplerin alternatifleriyle birlikte ele alındığı ve öncelikle toplu taşımacılığı birincil kılan ulaşım politikalarının uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde ise yük ve yolcu taşımacılığındaki talepler; tüm ulaşım çeşitlerini kapsamayan, toplu taşımacılığı birincil kılmayan politikaları ile çözülmeye çalışılmaktadır. 1950'li yıllardan itibaren, özellikle Marshall yardımının başlaması ile birlikte, Türkiye'ye dayatılan ulaşım politikası uyarınca demiryolları ihmal edilmiş; dışa bağımlı ve karayolları merkezli yatırımlar ulaşım modları arasında yaşanan aşırı dengesizliklere yol açmıştır. Ülkemizde yük taşımacılığının % 83'ü karayolu, % 4,8'i demiryolu, % 4,5'i denizyolu, % 0,46'sı havayolu ile; yolcu taşımacılığının ise % 90 ı karayolu. % 1,80' i demiryolu, % 0,30'u denizyolu % 8'inin havayolu aracılığıyla yapılmaktadır. Karayolu taşımacılığına ağırlık verilmesinin yol açtığı yüksek maliyet ve yatırım maliyetlerindeki artış, verimsiz yol kullanımı ile arazi kayıpları, gürültü ve çevre kirliliği meydana gelmiş; ekonomik olmayan yatırım kararlarıyla ülkemizde

denge ve çarpık bir ulaşım sistemi geliştirilmiştir. Karayolu merkezli uzun vadeli planlamaya dayanmayan yanlış politikalar trafik güvenliği açısından da ciddi sorunlar yaratmıştır. Öyle ki, araç sayısı bakımından AB ülkelerinde alt sırada yer alan Türkiye, araç başına düşen kaza sayısı bakımından zirvede bulunmaktadır. Dışa bağımlı ve ülke ihtiyaçlarını görmezden gelen politikalar, milyonlarca insanımızın can güvenliğini hiçe saymaktadır. Diğer yandan, mevcut iktidar döneminde” yeniden yapılandırma” adı altında ulaştırma sektöründe bir hareketlilik göze çarpmaktadır. Ulaşım bu dönemde uygulanan politikalar; AB uyum programları. Dünya Bankası ve IMF’ye verilen taahhütler uyarınca serbestleştirme, özelleştirme, “yap- işlet- devret”, “yap- işlet” ve “kamu- özel sektör ortaklığı” yoluyla kamunun güçsüz kılınıp özel sektörün güçlendirilmesi, hizmetlerin ticarileştirilmesi, kamuda personel yükünün azaltılması ve taşınmazların sermayenin kullanımına açılması şeklindedir. Bu kapsamda TCDD’de yeniden yapılandırılma adı altında altyapı ve işletme hizmetlerinin bölünmesi, kurum yapısının parçalanması, faaliyetlerin yatay bölünmeye tabi kılınması, özelleştirme ve taşınmazlarının satılması, istihdamın azaltılması, teknik yeteneklerin zayıflatılması yoluyla demiryollarının yerli, yabancı sermayeye açılması hedeflenmiştir. Son yıllarda gündeme gelen “yüksek hızlı tren”, demiryollarında “yeniden yapılandırmanın imaj yönünü oluşturmaya yönelik atılan önemli adımlardan biridir. Ancak, proje bütünlüğü olmayan, altyapı çalışmaları eksik olan ve bilimsel- teknik uyarıları dışlayan “yüksek hızlı tren”, güvenli ve konforlu ulaşım hizmeti sağlamak bir yana adı kazalarla anılarak demiryollarının prestijine zarar vermiştir. Demiryollarında yeniden yapılanma ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak uygulanan politikalara bakıldığında yenilenme hedefinin, toplumsal ve bilimsel gereksinimlere uygun olarak belirlenmediği; yapılan özelleştirme, taşeronlaştırma uygulamalarının kamu hizmetlerinin tasfiyesini ve kamu mallarının yağmalanması sonucunu doğurduğu görülmektedir. İnsan ve çevre sağlığına duyarlı, kamusal hizmet anlayışına sahip, hizmeti yürütecek personelin istihdam koşullarını gözetilen, hızlı, güvenli ve arasında dengeli bir ulaştırma sisteminin hedeflenmesi ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimi açısından vazgeçilmez öneme sahiptir.

Bu doğrultuda doğru bir ulaşım politikası için önerilerimiz şunlardır:

- Doğru ve uygulanabilir bir plan yaklaşımının yöntem ve kapsam tanımlanması ancak, örgütsel ve yönetsel bir plan modelinin kurulmasıyla mümkündür. Ulaşım uzun ve kısa erimli hedefleri ve stratejileri belirleyen ve plan metinlerinde yazılanların hayata geçirileceği bir “Ulaştırma Ana Planı” yapılmalıdır.
- Kentler arası ve kent içi yük ve yolcu taşımacılığında temel ilke ve strateji, demiryolu yatırımları artırılarak karayolu - demiryolu dengesizliğinin giderilmesi, toplu taşımacılığa ağırlık verilmesi ve kent içi otomobil kullanımının kısıtlanması olmalıdır.
- Ulaştırma planlaması tek elden eşgüdüm içinde yönetilmeli, ulaşım yatırımları mutlaka plana dayalı olarak gerçekleştirilmelidir.
- Ülke genelinde ve kentlerimizde birbirleri ile entegre ve bütünlüklü olarak ve kentlerin tarihsel ve kültürel dokusu, çevre ve ekonomik boyutlar dikkate alınarak ulaşım master planları yapılmalı, planlamada karayolu, havayolu, denizyolu ve demiryolu taşımacılığı birlikte düşünülmeli, aralarındaki aktarma ve eşgüdüm sağlanmalıdır.

- Tüm ulaşım modları arasında uyum sağlanarak yük ve yolcu taşımacılığında ağırlık demiryolu ve denizyolu taşımacılığına verilmelidir. Karayolu/Denizyolu/Demiryolu/Havayolu entegrasyonlu kombine taşımacılık, bir başka deyişle bütün türlerin tek bir taşıma zinciri oluşturacak şekilde entegre edilmesine yönelik yeterli fiziki kapasiteye ve olanaklara sahip yükleme, boşaltma ve aktarma terminallerinin oluşturulması gereklidir.
- Stratejik öneme sahip ulaştırma sektöründe ulaştırma altyapısı ve işletmeleri için uygulamaya konulan özelleştirme plan ve programları durdurulmalı, kamusal hizmet anlayışı ile altyapı ve personel yatırımları ihtiyaçlara yönelik bir kapasiteyi hedefleyerek yeniden yapılandırılmalıdır.
- Ulaşımında enerji verimliliği çalışmalarının, çevresel etkiler de dikkate alınarak, ilgili tüm alanlarla bir arada ve bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlayan ulusal bir planlama politikası içinde sürdürülmesi benimsenmelidir.
- Ulaşım, taşıma ve otomotiv sektörüne ilişkin mevcut yasalar bu esaslar doğrultusunda gözden geçirilmeli, 2010 yılında yürürlüğe giren ve karayolları hizmetlerinin özelleştirilmesine ve kurumun kamu hizmetlerinden uzaklaşmasına neden olan “T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü ‘nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kamın ” ve benzeri mevzuat tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- Demiryollarında ulaşım güvenliğini etkileyen hatlarda bakım ve onarım için bütçe ayrılıp en kısa sürede hatlar onarılmalıdır. Yük ve yolcu taşımacılığında demiryolu ve denizyolu taşıma payının artırılması hedeflenmelidir.
- Ulaşımında özellikle karayolu taşımacılığı kökenli çevre kirlenmesine karşı gerekli tedbirler özel olarak alınmalıdır.
- Araçlardan kaynaklanan hava kirliliğini azaltmak için üretilen araçların Avrupa Emisyon Normuna göre üretilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılırken, emisyon denetimlerinin meslek odaları tarafından yapılması sağlanmalıdır. Ulaşım sektöründe yüksek yakıt tüketimine sahip taşıtlar ile eski araçların kullanımdan çekilmesi hızla planlanmalıdır. Ömrünü tamamlamış araçların dolaşımdan kaldırılması ve araç parkının yenilenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Toplu taşımacılık yapan araçların çevreyi kirletmemeleri için çevre dostu yakıtların kullanılması tercih ve teşvik edilmelidir. Araçların egzoz emisyonlarında düşük gaz oranları ihtiva eden doğal gaz, etil alkol, bitkisel yağlar, LPG vb. alternatif yakıt türleri kullanılmalıdır.
- Kent içi ulaşımında büyük bir rahatlama sağlaması beklenen raylı sistemler, yanlış güzergah seçimleri, zamanlama planlamasında yapılan hatalar, standart gözetmeyen yanlış sistem ve araç seçim kararları nedeniyle kent yaşamına gereken katkıyı sağlayamamakta ve önemli kaynak kaybına sebep olmaktadır. Ulaşım politikalarında tek çözüm olarak sunulan karayolları yatırımları yerine doğru planlanmış kent içi ve kentler arası raylı sistem yatırımlarına ağırlık verilmelidir.
- Gürültü azaltıcı sistemler arasında karşılaştırma yapılarak, ekonomik parametreler tespit edilmeli ve bu çerçevede gürültü önleyici tedbirler için kısa ve uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır.

- Ulaşım hizmetlerinin görülmesi için vazgeçilmez olan ulaşım personelinin iş tatmini artırılmalı, teknik personel sorununun giderilmesine yönelik istihdam artırıcı politikalar geliştirilmelidir.
- Kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve bu konularda faaliyet gösteren meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır.
- Transit trafik açısından yararı olmadığı gibi, ormanları ve su havzalarını yok ederek İstanbul'un geleceği için onarılmaz zararlar doğuracak bir rant projesi niteliğindeki 3. Köprü yapımı gündemden kesinlikle çıkarılmalıdır .
- Ulaşım kültürü ve güvenliği için eğitim programları ve görsel eğitime önem verilmelidir. Trafik güvenliğinin sağlanması için okul öncesi, ilköğretim ile yetişkinlere yönelik eğitim yapılmalıdır. Sadece sürücüler değil yayalar ve yolcular da bu eğitim kapsamına alınmalıdır. Radyo ve televizyon gibi kitle eğitim araçlarında eğitici yayınların izlenebilir saatlerde yapılması sağlanmalıdır.
- Otobüs ve minibüslerin kent içi trafiğine getirdiği olumsuz etkileri gidermeye yönelik önlemler alınmalı, yol kenarlarının park yeri olarak kullanılması önlenmeli, trafik denetimi etkinleştirilmeli, yaya ulaşım imkânları artırılmalıdır.
- Toplu taşıma araçları ve ulaştırma sistemlerinde özürlü ve engellileri gözetecek önlemler alınmalı, bu uygulamalar kalıcı olmalı ve yönetmeliklere yeni standartlar eklenmelidir.
- Kent içi ulaşımın genel ilkelerine aykırı olarak yapılan katlı kavşaklar, alt/üst geçitler, battı • çıktılar vb. den vazgeçilmelidir. Çok zorunlu olmadıkça yeni kavşak, köprü ve yol genişletme çalışmalarından kaçınılmalıdır.
- 2918 sayılı Trafik Kanunu Taslağı, meslek odaları, meslek örgütleri ve üniversitelerin görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmelidir.
- İl Trafik Komisyonlarında TMMOB ve ilgili meslek odaları temsil edilmelidir.
- Ulaşım ve trafik konularında mahkemelerde bilirkişilik yapacaklarda; ilgili meslek odası tarafından bu konularda eğitilip belgelendirilmiş olmaları şartı aranmalıdır.
- Günümüz modası haline gelen şehir içi toplu taşımacılığının özelleştirilmesinde; kentin sahibi olan kentlinin, kent örgütlenmeleri, Meslek Odaları ve Üniversitelerin görüşleri alınmalı, özelleştirme politikalarından vazgeçilmelidir.
- Büyük kentlerde etkin bir toplu taşıma sistemi kurulurken, küçük taşıt kullanılmasını zorlaştıracak önlemler de alınmalıdır.
- AB mevzuatına yönelik uyum çalışmaları ve buna bağlı olarak yapılan düzenlemeler, ekonomik ve sosyal açıdan önemli projeler ve kentlerin kaderini etkileyecek büyük projeler tartışmaya açılmalı, meslek odalarının, üniversitelerin ve ilgili meslek örgütlerinin görüşleri alınmalı ve karar süreçlerine katılmaları sağlanmalıdır. Kasıtlı ve yanlış uygulama yapanlar hakkında verilen yargı kararları mutlaka uygulanmalıdır.

- Yol kapasitelerini arttırıcı trafik mühendisliği önlemleri alınmalıdır.
- Üniversitelerimiz bünyesinde “Trafik Mühendisliği” bölümü açılmalı ve bu bölüme uygun müfredat programları hazırlanmalıdır.
- Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik Genel Müdürlüğü’ne dönüştürülerek araç, gereç ve kadro yönünden güçlendirilerek Ulaşım Sistemleri yönetimini üstlenen Bakanlık kapsamına alınmalıdır.
- Trafik kazalarında en az kullanıcı hataları kadar yol güvenliğinin de önemli bir neden olduğu bilinmektedir. Kentler arası karayolları proje ve imalatları uluslararası normlara uygun olarak yapılmalı ve trafik işaretlemelerine gereken önem verilmelidir.
- Ölümlü ve yaralanmalı trafik kazalarında trafik kazası tespit tutanaklarının doldurulması; zabıta, yol/trafik, araç tekniği konusunda eğitim almış inşaat/makine mühendisleri ile doktorlar tarafından ortaklaşa yapılmalıdır. Bu konuda mesleki yeterlilik daha açık hale getirilmeli ve yeniden tanımlanmalıdır.
- Kentler arası bir karayolu projelendirirken kent geçişi veya kent yakınından geçişlerde varsa kent imar planlarına göz önünde tutulmalı, zorunlu olmadıkça kent yakınından, dahası kent içinden ya da kentin olası gelişme bölgesinden kentler arası yol geçirmemelidir.
- Ulaşım kaynaklı çevre sorunları kapsamında yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluk sınırları tanımlanmalıdır.
- Belediyelerin yapım ve bakımından sorumlu oklukları kent içi yollardaki asfalt kaplamaların niteliği her yıl bakım ve onarım çalışması gerektirmekte ve bu durum ek mali külfetlere neden olmaktadır. Kent içi yollar kentsel altyapı ile bütünlüklü olarak yapılmalıdır.
- Kentsel ulaşımında belediye birimlerinin yapım ve bakımından sorumlu oldukları yolları trafik düzen ve güvenliğini sağlayacak durumda tutmaları sağlanmalı, kavşaklarda ve yollarda düşey ve bilhassa yatay işaretlemeler uygulanmalıdır.
- Büyük şehir olarak anılan kentlerde, kent merkezlerine trafik akışı caydırıcı hale getirilmeli, merkeze doğru trafik akışında tercihte bulunanların ek maliyetleri karşılması için yaptırımlar uygulanmalıdır. Artan nüfus ve kent merkezine yönlendirilen araçlar beraberinde otopark sorununu da getirmektedir. Kamu binaları, sosyal tesisler vb. yapıların kent merkezine toplanmaması için gerekli planlama yapılmalı, çok merkezli kent planlaması yapılarak artan trafik planlanmalı, kent merkezlerine özel araç girişi asgari düzeye çekilmelidir.
- Sürücü kurslarında denetlemeler sıklaştırılmalıdır. Yeniden hazırlanması düşünülen sürücü okullarına ait yönetmelik, TMMOB görüşü alınarak hazırlanmalı ve eğitim ve uygulama süreleri uzatılmalıdır. Bu kurslarda mühendis denetim ve istihdamı yaygınlaştırılmalıdır.

5.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 25

TMMOB, kent gelişimine göre belirlenen hedefler doğrultusunda imar durumunun gözden geçirilmesi ve buna göre toplu taşımacılığa önem veren ulaşım sistemlerinin planlanması için gerektiğinde bünyesinde çalışma grubu oluşturur ve gerekli girişimlerde bulunur.

6.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:21

- Şehir merkezlerindeki yoğun trafiğin çevre yollara aktarılması sağlanmalıdır.
- Özel vasıta kullanımı yerine toplu taşımacılığın yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Konforlu, hızlı olan raylı ve elektrikli toplu taşıma araçları geliştirilmeli ve kullanılmalıdır.

6 - DEPREM VE GÜVENLİK

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 9

DEPREME DAYANIKLI BİNALARDA BARINMA HAKKI DEMOKRATİK BİR HAKTIR

İnsanların içinde yaşadığı evinin başına her an yıkılması korkusunu yaşamadan güvenle yaşayabileceği bir ortamda barınma hakkı, en temel bir haktır. Afetlere karşı halkı bilinçlendirmek, depreme dayanıklı binalar yaptırmak, denetlemek devletin en temel görevlerinden biridir. Normalde doğal bir olay olan deprem, plansız kentleşme, kontrolsüz - denetimsiz yapılaşma yüzünden yıkıcı, ekonomik ve sosyal sonuçları olan afete dönüşmekte, rant ekonomisinin aracı haline getirilmektedir. Siyasal iktidarlar yasama ve yürütme gücünü kullanarak bu rant ekonomisini beslemektedir. Yerleşime uygunluk haritaları hazırlanırken afet tehlike ve riskinin belirlenmesi, güvenli arazi kullanımı için mikro bölgeleme çalışmalarının da yapılarak deprem ve afet açısından güvenli alanlar yaratılmalıdır. Parsel bazında da bir binanın oturacağı zeminin, deprem karşısında nasıl davranacağı belirlenerek insanların depreme dayanıklı binalarda barınması sağlanmalıdır. Yoksul insanların sağlıksız, denetimsiz, projesiz ve mühendislik hizmeti almamış gecekondularda barınmaya mahkum edilmesi, onları bir gün oluşacak depremde ölüme mahkum etmek ile eşdeğerdir. Halkımızın afet ve deprem bilinci geliştirilmeli, depreme dayanıklı yapı tasarımında uluslararası normlar kullanılmalıdır. Hızlı nüfus artışı ve kırsaldan kentlere göç, konut açığının her geçen gün biraz daha artmasına neden olmaktadır, insanlar plansız ve kendiliğinden gelişen kentlerde yaşamaya mahkum edilmemelidir. Kentlerin, kent meclisleri aracılığıyla planlama ve karar verme sürecinde, halkın ve demokratik kitle örgütlerinin de katılımı sağlanmalıdır.

2.)

ANKARA/ÖNERGE NO: 17

Depremlere Karşı Önlemler Yapı Denetiminden Başlamalı

Bilim, mühendislik ve akla aykırı uygulamalar ile rant politikaları nedeniyle, ülkemiz bir “deprem ve afet ülkesi” de olmuştur. GSMH'nin her yıl ortalama % 3'ü ile % 7'si afet zararlarını karşılamaya harcanmaktadır. Gerçekte hepsi birer doğa olayı olan deprem, heyelan, çığ/kaya düşmesi, su baskını v.b. olaylar bilinçsizce verilmiş yer seçimi kararları, mühendislik verilerinden yoksun imar planları, düşük standartlarda ve mühendislik hizmeti görmemiş yapı üretimi, kısaca ranta dayalı hızlı, düşük nitelikli, tasarımsız, plansız kentleşme ve sosyo-ekonomik politikalar sonucu insani, sosyal ve ekonomik yıkımlara dönüşmektedir. Bu dönüşüm sürecinin yani hemen her doğa olayının afete ve felaket dönüşmesinin sorumluları gerekli önlemleri almayan merkezi ve yerel yönetimlerdir. Doğa olaylarının toplumsal afetlere dönüşmesi takdir - i ilahi değil; engellenebilir, etkileri, sonuçları azaltılabilir bir şekilde değerlendirilmelidir. Olumsuzlukların gerçek nedenleri arasında insana değer verilmeyişinin bulunduğu da gözetilerek, Türkiye'nin deprem sorunu bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır. Türkiye topraklarının yüzde 93'ü, nüfusunun ve sanayi kuruluşlarının yüzde 98'i, barajlarının yüzde 95'i ve enerji santrallerinin yaklaşık yüzde 50'si deprem bölgeleri içinde yer almaktadır.17 Ağustos 1999'da merkez üssü Kocaeli/Gölcük olan Marmara depreminden, yaklaşık 16 milyon insan değişik düzeylerde etkilenmiş, depremde 112 bin 724'ü yıkık ve ağır hasarlı olmak üzere toplam 376 bin 479 konut ve işyerinde hasar saptanmış, 133 bin 683 bina çökmüş, 17 bin 480 yurttaşımız yaşamlarını kaybetmiştir. Resmi olmayan rakamlara göre ise ölü sayısı 50 bin, yaralı sayısı da 100 bine yakındır. Olası bir Marmara depreminin yaratacağı tablo çok daha ağır olacaktır.81 ilimizin 55'inin Birinci Derece Deprem Bölgesinde bulunmasına karşın Yapı Denetim Yasasının 2001 'de yalnızca 19 ili kapsamına alması, şimdi ise tüm illere ise şimdi yayılmış olmasına karşın meslek odalarının önerdiği değişikliklerin yapılmamış olması; yakın dönemde Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılması; mühendislik, mimarlık hizmetlerine gereken önemin verilmemesi, deprem önlemlerinin ülkemizdeki yetersizliğine ilişkin ciddi ipuçları sunmaktadır. Yapı denetçisi, mühendis ve mimarları güvencesiz kılan, sorumluluğu ağır ama bunun karşılığı hak ve yetkiyi vermeyen Yapı Denetimi Hakkında Yasa Tasarısı en son 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de 17 milyon civarındaki yapı stokunun yüzde 67'si ruhsatsız ve kaçak, yüzde 60'ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşmakta ve yüzde 40'ı depreme karşı güçlendirilmesi gerekir durumdadır. Ne tesadüf ki 17 Ağustos depreminin yıldönümünde yayımlanan 648 sayılı KHK ile depreme karşı dayanıksız yapıların bulunduğu alanlardaki dönüşüm ve uygulamaları yapmak - yaptırmak. kentsel dönüşüm, yenileme, transfer alanlarını geliştirmek, her ölçekte imar planı ve uygulamalarını yapmak, paylı mülkiyetleri ayırmak, birleştirmek, arsa - arazi düzenlemeleri yapmak, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izinlerini vermek ile kat mülkiyeti ve tescilini sağlamak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkisine verilmiştir. Bu KHK ile Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da denetimsiz yapılaşmayı yaygınlaştıracak düzenlemeler yapılmaktadır. Kamu yapı ve tesisleri,

ruhsata tabi olmayan yapılar, 200 metrekareyi geçmeyen iki katlı müstakil yapılar yine yapı denetiminin kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu yapılara ek olarak, nüfusu 5.000'in altında olan belediyelerde 4 - 5 kata ulaşan yapılar ve bodrum kat dışında inşaat alanı 500 m²'ye ulaşan konut yapılan yapı denetim kapsamı dışına çıkarılmıştır.648 sayılı KHK yapı denetiminde yarattığı fiili zafiyetleri ticari süreçlerle de birleştirmektedir. Öyle ki, bir yandan yapı denetim firmalarının alacağı ücretler yapı maliyetinin % 3'ünden % 1.5'ine çekilerek yapı denetim firması ile yapımçı arasındaki pazarlığın önü açılmakta, diğer yandan ülke genelinde toplanan tüm yapı denetim ücretlerinin % 1 'i döner sermaye aracılığıyla Bakanlığın kullanımına aktarılacaktır.KHK'de yer alan ve TMMOB'nin yetki alanlarını sınırlandıran, meslektaşlarımızın uzmanlıklarını işlevsizleştiren diğer bir olumsuz düzenleme de yapı denetim kuruluşlarının sahip olması gereken asgari niteliklerin, çalışma usûl ve esaslarının., asgari hizmet bedellerinin belirlenmesi, yapılara sertifika verilmesi ve meslek içi eğitim konularında Bakanlığın yetkilendirilmesi olmuştur. Bunun TMMOB ve bağlı Odalarının zayıflatılması boyutu yanı sıra, denetimsizlik yoluyla iktidara yandaş kesimlerin kayırılması sonucunu doğuracağı bellidir.Ülkemizde; dönemsel depremler ve yan etkileri genel olarak büyük olmaktadır. Son derece düşük standartta, denetimsiz, mühendislik hizmeti almayan kaçak yapı stoku oldukça fazladır. Projeler, mühendislik kuralarına uygun olarak yapılmayıp, ruhsat almanın eki ve formalitesi haline dönüşmüştür. Taşıyıcı sistemi ile oynanan yapılar hiçte az değildir. Doğal bir olayla karşılaşmadan, kendiliğinden yıkılan yapılarımız mevcuttur. Denetlenmeyen, bir bütünlükten yoksun imar, yapılaşma ve kullanım biçimleri vardır. Kullanım öncelikli kamu binalarının büyük çoğunluğunun yeterli deprem güvenliğine sahip değildir. Konut alanlarıyla iç içe olan tehlikeli, yanıcı, patlayıcı, kirletici maddeleri işleten, depolayan yerler vardır. Olabilecek kayıplarla orantılı önlemlerin alınmasını sağlayacak kurumsal ve toplumsal bilinç yoksunluğu vardır.Bu bağlamda ülkemizin deprem ve doğal afetler sorunu; kentsel dokudaki riskler, uygun olmayan arazi kullanımları, yetersiz açık alan, tehlikeli maddelerden kaynaklanan riskler, tarihi ve kültürel mirasla ilgili riskler, bina stoklarındaki riskler bütünsellik içinde göz önüne alınarak çözümlenmelidir.

Deprem sorununa kalıcı önlemler için önerilerimiz şunlardır:

Deprem sorununa güvenli önlemler açısından yapılması gereken bazı temel hususlar şunlardır.

- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma yönündeki istemler, en temel insan hakları arasında ele alınmalıdır. Daha güvenli, daha sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakları olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.
- Doğal, ekolojik, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren bir arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde planlı kentleşmeyi sağlamak üzere gerekli kaynak ayırmak ve gerekli organizasyonları kurmak devletin görevi olmalıdır. Deprem kuşağında yer alan ülkemizde yerleşim, bu gereklilik eşliğinde planlanmalıdır.
- Yapı üretim süreci bir bütün olarak algılanmalıdır. Bu üretim zincirinde ilk halka olan "projelerin tasarımı" safhasından başlayarak "projelerin uygulanması" ve "uygulamanın denetimi"nin aynı titizlikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen imar atlarından vazgeçilmelidir.
- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı ve Afet Yönetimi Stratejik Planı oluşturulmalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili Odalar, üniversiteler ve ilgilir kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.
- Mevcut Yapı Denetim Yasasının öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine; meslek örgütlerinin sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların ürettiği yapılar da dahil olmak üzere tüm kamu yapıları yasa kapsamına alınmalıdır.
- Yapı denetim sisteminde yaşanan birçok sorunun temelinde denetçi mühendis ve mimarlarının belgelendirilmesi ve sertifikalandırılmasında uygulanan yöntem yanlışlığı yatmaktadır. 5 yılını doldurmuş tüm mühendis ve mimarlara herhangi bir bilgi ve deneyim sahibi olup olmadığı sınanmadan Denetçi Belgesi verilebilmektedir. Proje ve Uygulama Denetçileri, mesleki eğitim ve sınav başarısından sonra sertifikalandırılmaktadır. Meslek odalarına bu konuda belirleyici bir rol verilmelidir.
- Yapı üretimi düzeninin asli öğelerinden olan müteahhitlik kurumu meslekten olmayanlara kapatılmalıdır.
- Gerek yapılar için, gerekse yapı üretim sürecinde bulunan ve gerekse sorumluluk üstlenenler için, “Mali Sorumluluk Sigortası” ve “Mesleki Sorumluluk Sigortası” hayata geçirilmelidir.
- Denetim ücretlerinde haksız rekabet önlenmeli ve denetimin “kamu yararı” niteliğine uyumlu bir model geliştirilmelidir.
- Laboratuvarların çalışmaları denetlenememektedir. Kamu kuruluşlarına ait laboratuvarların hizmet vermesinin engellenmesi, az sayıdaki laboratuvarın kalitelerinin artmasını sağlamamış, tam tersi bir etki yaratmıştır.
- 5 Şubat 2008 Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği ile zorunlu hale getirilen Yapı Denetimi Hakkında Kanuna tabi inşaatlarda zorunlu şantiye şefi bulundurulması uygulamasının 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili yönetmeliğinde beş ayrı müteahhit adına beş ayrı inşaatta görev yapabilecek şekilde düzenlenmesi günü kurtarma ve gerektiğinde sorumluluk yükleyecek bir günah keçisi bulma anlayışının bir göstergesidir. Yasa ve yönetmelikler hizmet tanımının gereklerine göre düzenlenmelidir.

- Şantiye Şefliği, Yapı üretimi veya mimarlık mühendislik hizmeti gerektiren herhangi bir imalatın; plan, proje, resim ve hesaplarına, fen ve sanat kurallarına, genel şantiye organizasyonu işlerine dair teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve denetlenmesi işidir. Bu anlamda şantiye şefliği bir mühendislik ve mimarlık görevi olup, bu görev teknik öğretmenlere ve teknikerlere verilmemelidir.
- Bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında üretenler ve denetleyenler TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından belgelendirilmiş konunun uzmanı mühendisler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Yasasında yer almalıdır.
- TMMOB tarafından hazırlanan “Yetkili Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Belirlenmesi ve Belgelendirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı” ivedilikle yasallaşmalıdır.
- I. ve II. sınıf gayri sıhhi müesseseler kapsamındaki endüstriyel tesislerin birbirlerine güvenlik - yaklaşma mesafeleri konusunda gerekli çalışmalar yapılarak standart vec koşullar imar mevzuatına aktarılmalı; bu mesafeler içindeki alanlar Bakanlar Kurulu Kararı ile “afet bölgesi”, “yapı yasaklı alan” ilan edilmelidir.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, makina, elektrik mühendisleri ve mimarların tasarım, üretim ve denetim aşamalarında aktif rol üstlenebilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı, üniversiteler, TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar ve Belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.
- Sağlık, su, yağmur suyu, atık su, sıcak su, kızgın su, buhar, kızgın yağ, ısıtma, soğutma, asansör, doğalgaz, LPG, sanayi gazı, yakıt, yangın, acil durum, ışıklandırma, yangın, elektrik, yalıtım, güvenlik, depolama, havuz, iletişim ve ulaştırmaya ilişkin tüm tesisat uygulamaları deprem, acil ve afet durumları açısından incelenmeli ve TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların eğitim, belgelendirme, denetim süreçlerine tabi olmalıdır.
- Doğalgaz, elektrik, ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri meslek odalarınca yürütülmelidir.
- Bir deprem ülkesi olan ülkemizde deprem gerçeği siyasi iktidarlarca umursanmamaktadır. Deprem gerçeğini sürekli gündemde tutmaya yönelik çalışmalar etkin olarak yapılmalı, konunun bütün aktörlerinin katıldığı “Ulusal Deprem Konseyi” yeniden kurulmalıdır.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 13

DEPREMLERE KARŞI ÖNLEMLER YAPI DENETİMİNDEN BAŞLAMALI

Bilim, mühendislik ve akla aykırı uygulamalar ile rant politikaları nedeniyle, ülkemiz bir “deprem ve afet ülkesi” de olmuştur. GSMH'nın her yıl ortalama % 3'ü ile % 7'si afet zararlarını karşılamaya harcanmaktadır. Gerçekte hepsi birer doğa olayı olan

deprem, heyelan, çığ/kaya düşmesi, su baskını v.b. olaylar bilinçsizce verilmiş yer seçimi kararları, mühendislik verilerinden yoksun imar planları, düşük standartlarda ve mühendislik hizmeti görmemiş yapı üretimi, kısaca ranta dayalı hızlı, düşük nitelikli, tasarımsız, plansız kentleşme ve sosyo - ekonomik politikalar sonucu insani, sosyal ve ekonomik yıkımlara dönüşmektedir. Bu dönüşüm sürecinin yani hemen her doğa olayının afete ve felaket dönüşmesinin sorumluları gerekli önlemleri almayan merkezi ve yerel yönetimlerdir. Doğa olaylarının toplumsal afetlere dönüşmesi takdir-i ilahi değil; engellenebilir, etkileri, sonuçları azaltılabilir bir şekilde değerlendirilmelidir. Olumsuzlukların gerçek nedenleri arasında insana değer verilmeyişinin bulunduğu da gözetilerek, Türkiye'nin deprem sorunu bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır.

Türkiye topraklarının yüzde 93'ü, nüfusunun ve sanayi kuruluşlarının yüzde 98'i, barajlarının yüzde 95'i ve enerji santrallerinin yaklaşık yüzde 50'si deprem bölgeleri içinde yer almaktadır. 17 Ağustos 1999'da merkez üssü Kocaeli/Gölcük olan Marmara depreminden, yaklaşık 16 milyon insan değişik düzeylerde etkilenmiş, depremde 112 bin 724'ü yıkık ve ağır hasarlı olmak üzere toplam 376 bin 479 konut ve işyerinde hasar saptanmış, 133 bin 683 bina çökmüş, 17 bin 480 yurttaşımız yaşamlarını kaybetmiştir. Resmî olmayan rakamlara göre ise ölü sayısı 50 bin, yaralı sayısı da 100 bine yakındır. Olası bir Marmara depreminin yaratacağı tablo çok daha ağır olacaktır. 81 ilimizin 55'inin Birinci Derece Deprem Bölgesinde bulunmasına karşın Yapı Denetim Yasasının 2001'de yalnızca 19 ili kapsamına alması, şimdi ise tüm illere ise şimdi yayılmış olmasına karşın meslek odalarının önerdiği değişikliklerin yapılmamış olması; yakın dönemde Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılması; mühendislik, mimarlık hizmetlerine gereken önemin verilmemesi, deprem önlemlerinin ülkemizdeki yetersizliğine ilişkin ciddi ipuçları sunmaktadır. Yapı denetçisi, mühendis ve mimarları güvencesiz kılan, sorumluluğu ağır ama bunun karşılığı hak ve yetkiyi vermeyen Yapı Denetimi Hakkında Yasa Tasarısı en son 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de 17 milyon civarındaki yapı stokunun yüzde 67'si ruhsatsız ve kaçak, yüzde 60'ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşmakta ve yüzde 40'ı depreme karşı güçlendirilmesi gerekir durumdadır. Ne tesadüf ki 17 Ağustos depreminin yıldönümünde yayımlanan 648 sayılı KHK ile depreme karşı dayanıksız yapıların bulunduğu alanlardaki dönüşüm ve uygulamaları yapmak - yaptırmak, kentsel dönüşüm, yenileme, transfer alanlarını geliştirmek, her ölçekte imar planı ve uygulamalarını yapmak, paylı mülkiyetleri ayırmak, birleştirmek, arsa - arazi düzenlemeleri yapmak, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izinlerini vermek ile kat mülkiyeti ve tescilini sağlamak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkisine verilmiştir. Bu KHK ile Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da denetimsiz yapılaşmayı yaygınlaştıracak düzenlemeler yapılmaktadır. Kamu yapı ve tesisleri, ruhsata tabi olmayan yapılar, 200 metrekaresi geçmeyen iki katlı müstakil yapılar yine yapı denetiminin kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu yapılara ek olarak, nüfusu 5.000'in altında olan belediyelerde 4 - 5 kata ulaşan yapılar ve bodrum kat dışında inşaat alanı 500 m²'ye ulaşan konut yapıları yapı denetim kapsamı dışına çıkarılmıştır. 648 sayılı KHK yapı denetiminde yarattığı fiili zafiyetleri ticari süreçlerle de birleştirmektedir. Öyle ki, bir yandan yapı denetim firmalarının alacağı ücretler yapı maliyetinin % 3'ünden % 1.5'ine çekilerek yapı denetim firması ile yapımcı arasındaki pazarlığın önü açılmakta, diğer yandan ülke

genelinde toplanan tüm yapı denetim ücretlerinin % 1'i döner sermaye aracılığıyla Bakanlığın kullanımına aktarılacaktır.KHK'de yer alan ve TMMOB'nin yetki alanlarını sınırlandıran, meslektaşlarımızın uzmanlıklarını işlevsizleştiren diğer bir olumsuz düzenleme de yapı denetim kuruluşlarının sahip olması gereken asgari niteliklerin, çalışma usul ve esaslarının, asgari hizmet bedellerinin belirlenmesi, yapılara sertifika verilmesi ve meslek içi eğitim konularında Bakanlığın yetkilendirilmesi olmuştur. Bunun TMMOB ve bağlı Odalarının zayıflatılması boyutu yanı sıra, denetimsizlik yoluyla iktidara yandaş kesimlerin kayırılması sonucunu doğuracağı bellidir. Ülkemizde; dönemsel depremler ve yan etkileri genel olarak büyük olmaktadır. Son derece düşük standartta, denetimsiz, mühendislik hizmeti almayan kaçak yapı stoku oldukça fazladır. Projeler, mühendislik kuralına uygun olarak yapılmayıp, ruhsat almanın eki ve formalitesi haline dönüşmüştür. Taşıyıcı sistemi ile oynanan yapılar hiçte az değildir. Doğal bir olayla karşılaşmadan, kendiliğinden yıkılan yapılarımız mevcuttur. Denetlenmeyen, bir bütünlükten yoksun imar, yapılaşma ve kullanım biçimleri vardır. Kullanım öncelikli kamu binalarının büyük çoğunluğunun yeterli deprem güvenliğine sahip değildir. Konut alanlarıyla iç içe olan tehlikeli, yanıcı, patlayıcı, kirletici maddeleri işleten, depolayan yerler vardır. Olabilecek kayıplarla orantılı önlemlerin alınmasını sağlayacak kurumsal ve toplumsal bilinç yoksunluğu vardır. Bu bağlamda ülkemizin deprem ve doğal afetler sorunu; kentsel dokudaki riskler, uygun olmayan arazi kullanımları, yetersiz açık alan, tehlikeli maddelerden kaynaklanan riskler, tarihi ve kültürel mirasla ilgili riskler, bina stoklarındaki riskler bütünsellik içinde göz önüne alınarak çözümlenmelidir. Deprem sorununa kalıcı önlemler için önerilerimiz şunlardır:

Deprem sorununa güvenli önlemler açısından yapılması gereken bazı temel hususlar şunlardır.

- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma yönündeki istemler, en temel insan hakları arasında ele alınmalıdır. Daha güvenli, daha sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakları olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.
- Doğal, ekolojik, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren bir arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde planlı kentleşmeyi sağlamak üzere gerekli kaynak ayırmak ve gerekli organizasyonları kurmak devletin görevi olmalıdır. Deprem kuşağında yer alan ülkemizde yerleşim, bu gereklilik eşliğinde planlanmalıdır.
- Yapı üretim süreci bir bütün olarak algılanmalıdır. Bu üretim zincirinde ilk halka olan “projelerin tasarımı” safhasından başlayarak “projelerin uygulanması” ve “uygulamanın denetimi”nin aynı titizlikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen imar aflarından vazgeçilmelidir.
- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı ve Afet Yönetimi Stratejik Planı oluşturulmalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı

Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağı ilgili Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.

- Mevcut Yapı Denetim Yasasının öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine; meslek örgütlerinin sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- TOKİ, KIPTAŞ ve benzeri kuruluşların ürettiği yapılar da dahil olmak üzere tüm kamu yapıları yasa kapsamına alınmalıdır.
- Yapı denetim sisteminde yaşanan birçok sorunun temelinde denetçi mühendis ve mimarlarının belgelendirilmesi ve sertifikalandırılmasında uygulanan yöntem yanlışlığı yatmaktadır. 5 yılını doldurmuş tüm mühendis ve mimarlara herhangi bir bilgi ve deneyim sahibi olup olmadığı sınanmadan Denetçi Belgesi verilebilmektedir. Proje ve Uygulama Denetçileri, mesleki eğitim ve sınav başarısından sonra sertifikalandırılmalıdır. Meslek odalarına bu konuda belirleyici bir rol verilmelidir.
- Yapı üretimi düzeninin asli öğelerinden olan müteahhitlik kurumu meslekten olmayanlara kapatılmalıdır.
- Gerek yapılar için, gerekse yapı üretim sürecinde bulunan ve gerekse sorumluluk üstlenenler için, “Mali Sorumluluk Sigortası” ve “Mesleki Sorumluluk Sigortası” hayata geçirilmelidir.
- Denetim ücretlerinde haksız rekabet önlenmeli ve denetimin “kamu yararı” niteliğine uyumlu bir model geliştirilmelidir.
- Laboratuvarların çalışmaları denetlenmemektedir. Kamu kuruluşlarına ait laboratuvarların hizmet vermesinin engellenmesi, az sayıdaki laboratuvarın kalitelerinin artmasını sağlamamış, tam tersi bir etki yaratmıştır.
- 5 Şubat 2008 Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği ile zorunlu hale getirilen Yapı Denetimi Hakkında Kanuna tabi inşaatlarda zorunlu şantiye şefi bulundurulması uygulamasının 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili yönetmeliğinde beş ayrı müteahhit adına beş ayrı inşaatta görev yapabilecek şekilde düzenlenmesi günü kurtarma ve gerektiğinde sorumluluk yükleyecek bir günah keçisi bulma anlayışının bir göstergesidir. Yasa ve yönetmelikler hizmet tanımının gereklerine göre düzenlenmelidir.
- Şantiye Şefliği, Yapı üretimi veya mimarlık mühendislik hizmeti gerektiren herhangi bir imalatın; plan, proje, resim ve hesaplarına, fen ve sanat kurallarına, genel şantiye organizasyonu işlerine dair teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve denetlenmesi işidir. Bu anlamda şantiye şefliği bir mühendislik ve mimarlık görevi olup, bu görev teknik öğretmenlere ve teknikerlere verilmemelidir.
- Bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında üretenler ve denetleyenler TMMOB’ye bağı Odalar tarafından belgelendirilmiş konunun

uzmanı mühendisler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Yasasında yer almalıdır.

- TMMOB tarafından hazırlanan “Yetkili Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Belirlenmesi ve Belgelendirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı” ivedilikle yasalaşmalıdır.
- I. ve II. sınıf gayri sıhhi müesseseler kapsamındaki endüstriyel tesislerin birbirlerine güvenlik-yaklaşma mesafeleri konusunda gerekli çalışmalar yapılarak standart ve koşullar imar mevzuatına aktarılmalı; bu mesafeler içindeki alanlar Bakanlar Kurulu Kararı ile “afet bölgesi”, “yapı yasaklı alan” ilan edilmelidir.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, makina, elektrik mühendisleri ve mimarların tasarım, üretim ve denetim aşamalarında aktif rol üstlenebilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı, üniversiteler, TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar ve Belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.
- Sağlık, su, yağmur suyu, atık su, sıcak su, kızgın su, buhar, kızgın yağ, ısıtma, soğutma, asansör, doğalgaz, LPG, sanayi gazı, yakıt, yangın, acil durum, ışıklandırma, yangın, elektrik, yalıtım, güvenlik, depolama, havuz, iletişim ve ulaşturmaya ilişkin tüm tesisat uygulamaları deprem, acil ve afet durumları açısından incelenmeli ve TMMOB’ye bağlı ilgili Odaların eğitim, belgelendirme, denetim süreçlerine tabi olmalıdır.
- Doğalgaz, elektrik, ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri meslek odalarınca yürütülmelidir.
- Bir deprem ülkesi olan ülkemizde deprem gerçeği siyasi iktidarlarca umursanmamaktadır. Deprem gerçeğini sürekli gündemde tutmaya yönelik çalışmalar etkin olarak yapılmalı, konunun bütün aktörlerinin katıldığı “Ulusal Deprem Konseyi” yeniden kurulmalıdır.

4.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 12

Depremlere Karşı Önlemler Yapı Denetiminden Başlamalı

Bilim, mühendislik ve akla aykırı uygulamalar ile rant politikaları nedeniyle, ülkemiz bir “deprem ve afet ülkesi” de olmuştur. GSMH’nın her yıl ortalama % 3’ü ile % 7’si afet zararlarını karşılamaya harcanmaktadır. Gerçekte hepsi birer doğa olayı olan deprem, heyelan, çığ/kaya düşmesi, su baskın v.b. olaylar bilinçsizce verilmiş yer seçimi kararları, mühendislik verilerinden yoksun imar planları, düşük standartlarda ve mühendislik hizmeti görmemiş yapı üretimi, kısaca ranta dayalı hızlı, düşük nitelikli, taşarımız, plansız kentleşme ve sosyo-ekonomik politikalar sonucu insani, sosyal ve ekonomik yıkımlara

dönüşmektedir. Bu dönüşüm sürecinin yani hemen her doğa olayının afete ve felaket dönüşmesinin sorumluları gerekli önlemleri almayan merkezi ve yerel yönetimlerdir. Doğa olaylarının toplumsal afetlere dönüşmesi takdir - i ilahi değil; engellenebilir, etkileri, sonuçları azaltılabilir bir şekilde değerlendirilmelidir. Olumsuzlukların gerçek nedenleri arasında insana değer verilmeyişinin bulunduğu da gözetilerek, Türkiye'nin deprem sorunu bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır.

Türkiye topraklarının yüzde 93'ü, nüfusunun ve sanayi kuruluşlarının yüzde 98'i, barajlarının yüzde 95'i ve enerji santrallerinin yaklaşık yüzde 50'si deprem bölgeleri içinde yer almaktadır.17 Ağustos 1999'da merkez üssü Kocaeli/Gölcük olan Marmara depreminde, yaklaşık 16 milyon insan değişik düzeylerde etkilenmiş, depremde 112 bin 724'ü yıkık ve ağır hasarlı olmak üzere toplam 376 bin 479 konut ve işyerinde hasar saptanmış, 133 bin 683 bina çökmüş, 17 bin 480 yurttaşımız yaşamlarını kaybetmiştir. Resmi olmayan rakamlara göre ise ölü sayısı 50 bin, yaralı sayısı da 100 bine yakındır. Olası bir Marmara depreminin yaratacağı tablo çok daha ağır olacaktır.81 ilimizin 55'inin Birinci Derece Deprem Bölgesinde bulunmasına karşın Yapı Denetim Yasasının 2001'de yalnızca 19 ili kapsamına alması, şimdi ise tüm illere yayılmış olmasına karşın meslek odalarının önerdiği değişikliklerin yapılmaması; yakın dönemde Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılması; mühendislik, mimarlık hizmetlerine gereken önemin verilmemesi, deprem önlemlerinin ülkemizdeki yetersizliğine ilişkin ciddi ipuçları sunmaktadır.Türkiye'de 17 milyon civarındaki yapı stokunun yüzde 67'si ruhsatsız ve kaçak, yüzde 60'ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşmakta ve yüzde 40'ı depreme karşı güçlendirilmesi gerekir durumdadır.Ülkemizde; dönemsel depremler ve yan etkileri genel olarak büyük olmaktadır. Son derece düşük standartta, denetimsiz, mühendislik hizmeti almayan kaçak yapı stoku oldukça fazladır. Projeler, mühendislik kuralarına uygun olarak yapılmayıp, ruhsat almanın eki ve formalitesi haline dönüşmüştür. Taşıyıcı sistemi ile oynanan yapılar hiçte az değildir. Doğal bir olayla karşılaşmadan, kendiliğinden yıkılan yapılarımız mevcuttur. Denetlenmeyen, bir bütünlükten yoksun imar, yapılaşma ve kullanım biçimleri vardır. Kullanım öncelikli kamu binalarının büyük çoğunluğunun yeterli deprem güvenliğine sahip değildir. Konut alanlarıyla iç içe olan tehlikeli, yanıcı, patlayıcı, kirletici maddeleri işleten, depolayan yerler vardır. Olabilecek kayıplarla orantılı önlemlerin alınmasını sağlayacak kurumsal ve toplumsal bilinç yoksunluğu vardır.Bu bağlamda ülkemizin deprem ve doğal afetler sorunu; kentsel dokudaki riskler, uygun olmayan arazi kullanımları, yetersiz açık alan, tehlikeli maddelerden kaynaklanan riskler, tarihi ve kültürel mirasla ilgili riskler, bina stoklarındaki riskler bütünsellik içinde göz önüne alınarak çözülmelidir.

Deprem Sorununa kalıcı önlemler için önerilerimiz şunlardır;

Deprem sorununa güvenli önlemler açısından yapılması gereken bazı temel hususlar şunlardır.

- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma yönündeki istemler, en temel insan hakları arasında ele alınmalıdır. Daha güvenli, daha sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakları olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.

- Doğal, ekolojik, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren bir arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde planlı kentleşmeyi sağlamak üzere gerekli kaynak ayırmak ve gerekli organizasyonları kurmak devletin görevi olmalıdır. Deprem kuşağında yer alan ülkemizde yerleşim, bu gereklilik eşliğinde planlanmalıdır.
- Yapı üretim süreci bir bütün olarak algılanmalıdır. Bu üretim zincirinde ilk halka olan “projelerin tasarımı” safhasından başlayarak “projelerin uygulanması” ve “uygulamanın denetimi”nin aynı titizlikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen imar atlarından vazgeçilmelidir.
- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı ve Afet Yönetimi Stratejik Planı oluşturulmalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.
- Mevcut Yapı Denetim Yasasının öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine; meslek örgütlerinin sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- TOKİ ve benzerleri kuruluşların ürettiği yapılar da dahil olmak üzere tüm kamu yapıları yasa kapsamına alınmalıdır.
- Yapı denetim sisteminde yaşanan birçok sorunun temelinde denetçi mühendis ve mimarlarının belgelendirilmesi ve sertifikalandırılmasında uygulanan yöntem yanlışlığı yatmaktadır. 5 yılını doldurmuş tüm mühendis ve mimarlara herhangi bir bilgi ve deneyim sahibi olup olmadığı sınanmadan Denetçi Belgesi verilebilmektedir. Proje ve Uygulama Denetçileri, mesleki eğitim ve sınav başarısından sonra sertifikalandırılmalıdır. Meslek odalarına bu konuda belirleyici bir rol verilmelidir.
- Yapı üretimi düzeninin asli öğelerinden olan müteahhitlik kurumu meslekten olmayanlara kapatılmalıdır.
- Gerek yapılar için, gerekse yapı üretim sürecinde bulunan ve gerekse sorumluluk üstlenenler için, “Mali Sorumluluk Sigortası” ve “Mesleki Sorumluluk Sigortası” hayata geçirilmelidir.
- Denetim ücretlerinde haksız rekabet önlenmeli ve denetimin “kamu yararı” niteliğine uyumlu bir model geliştirilmelidir.
- Laboratuvarların çalışmaları denetlenmemektedir. Kamu kuruluşlarına ait laboratuvarların hizmet vermesinin engellenmesi, az sayıdaki laboratuvarın kalitelerinin artmasını sağlamamış, tam tersi bir etki yaratmıştır.

- 5 Şubat 2008 Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği ile zorunlu hale getirilen Yapı Denetimi Hakkında Kanuna tabi inşaatlarda zorunlu şantiye şefi bulundurulması uygulamasının 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili yönetmeliğinde beş ayrı müteahhit adına beş ayrı inşaatta görev yapabilecek şekilde düzenlenmesi günü kurtarma ve gerektiğinde sorumluluk yükleyecek bir günah keçisi bulma anlayışının bir göstergesidir. Yasa ve yönetmelikler hizmet tanımının gereklerine göre düzenlenmelidir.
- Şantiye Şefliği, Yapı üretimi veya mimarlık mühendislik hizmeti gerektiren herhangi bir imalatın; plan, proje, resim ve hesaplarına, fen ve sanat kurallarına, genel şantiye organizasyonu işlerine dair teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve denetlenmesi işidir. Bu anlamda şantiye şefliği bir mühendislik ve mimarlık görevi olup, bu görev teknik öğretmenlere ve teknikerlere verilmemelidir.
- Bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında üretenler ve denetleyenler TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından belgelendirilmiş konunun uzmanı mühendisler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Yasasında yer almalıdır.
- TMMOB tarafından hazırlanan “Yetkili Mühendis. Mimar ve Şehir Plancılarının Belirlenmesi ve Belgelendirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı” ivedilikle yasallaşmalıdır.
- 1. ve 11. sınıf gayri sıhhi müesseseler kapsamındaki endüstriyel tesislerin birbirlerine güvenlik - yaklaşıma mesafeleri konusunda gerekli çalışmalar yapılarak standart ve koşullar imar mevzuatına aktarılmalı; bu mesafeler içindeki alanlar Bakanlar Kurulu Kararı ile “afet bölgesi”, “yapı yasaklı alan” ilan edilmelidir.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, makina, elektrik mühendisleri ve mimarların tasarım, üretim ve denetim aşamalarında aktif rol üstlenebilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı, üniversiteler, TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar ve Belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.
- Sağlık, su, yağmur suyu, atık su, sıcak su, kızgın su, buhar, kızgın yağ, ısıtma, soğutma, asansör, doğalgaz, LPG, sanayi gazı, yakıt, yangın, acil durum, ışıklandırma, yangın, elektrik, yalıtım, güvenlik, depolama, havuz, iletişim ve ulaştırmaya ilişkin tüm tesisat uygulamaları deprem, acil ve afet durumları açısından incelenmeli ve TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların eğitim, belgelendirme, denetim süreçlerine tabi olmalıdır.
- Doğalgaz, elektrik. ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri meslek odalarınca yürütülmelidir.
- Bir deprem ülkesi olan ülkemizde deprem gerçeği siyasi iktidarlarca umursanmamaktadır. Deprem gerçeğini sürekli gündemde tutmaya yönelik çalışmalar etkin olarak yapılmalı, konunun bütün aktörlerinin katıldığı “Ulusal Deprem Konseyi” yeniden kurulmalıdır.

5.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 22

Türkiye, deprem riski yüksek bir coğrafyada yer almaktadır. Nüfusunun %92 si, yüzölçümünün de % 96 sı deprem riski altındadır. Ülkemizde meydana gelen her yıkıcı depremden sonra yapılan çalışmalar yara sarmayla sınırlı kalmaktadır. Oysa deprem zararlarını azaltma ve depremlerin afete dönüşmesine engel olabilmek için deprem öncesi çalışmaların yapılması ve önlemlerin alınması gerekmektedir. Yapılacak çalışmalar ve alınacak önlemler ise bir plan çerçevesinde yapılmalıdır. Bu nedenle öncelikli olarak stratejik ulusal bir planının hazırlanmasına ihtiyaç vardır. Türkiye de deprem zararlarını azaltmayı ve önlemeyi amaçlayan, deprem öncesi çalışmaları kapsayan, ulusal stratejik deprem planına altlık oluşturacak önerilerimizin, TMMOB tarafından yapılacak merkezi kurultayda görüşülmesini talep ediyoruz.

6.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 23

1. Depremle doğrudan veya dolaylı ilişkili tüm mevzuat afet ve imar ana ekseninde düzenlenecek çatı/çerçeve yasaların altında yeniden oluşturulmalıdır.
2. Afet mevzuatı 7269 Sayılı Kanun'un bütünlüştük afet yönetiminin ana hatlarını içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi yoluyla elde edilecek bir çatı yasa altında yeniden yapılandırılmalıdır.

Bu çatı yasa altında afet mevzuatımıza, diğer ülkelerde de örneğine rastlanan, deprem özelindeki çalışmalara referans olacak "Fay Yasası" kazandırılmalıdır. "Diri Fay Haritası", "Yüzey Faylanma Tehlike Zonu Belirleme (Tampon Bölge)" ve "Sismotektonik Harita" hazırlanması ve kullanımına ilişkin alt mevzuatı ve kurullar oluşturulmalıdır.

3. İmar mevzuatı "Yapı Kanunu" ve "Şehircilik ve Planlama" olarak iki çatı yasa altında yeniden yapılandırılmalı, İmar ve afet mevzuatı arasında kopukluk giderilmelidir.
4. Yapı Kanunu, yapı üretiminin her aşamasına yönelik hükümleriyle, yapı malzemesinin depremlere uygunluğundan temel ve zemin etüdüne kadar uzanan bütünsellikte ele alınmalıdır.
5. Şehircilik ve Planlama Kanunu, mevcut planlama sürecindeki karmaşayı giderecek, depreme ve diğer afetlere duyarlı planlama ilkelerini belirleyecek bir yasa olmalıdır. Yeni planlama düzeni bölge planlarından imar uygulama planlarına kadar her tür ve ölçekteki planlarda tehlike haritaları, imar planına esas jeolojik - jeoteknik etüt raporları ve mikrobölgeleme haritalarının hazırlanması ve kullanımına ilişkin alt mevzuatı kapsamalıdır.
6. 5902 sayılı kanunla kurulan Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı kuruluş sürecinden başlamak üzere eşgüdüm merkezi olamayacağını gösterdiğinden yerine depremin her evresine yönelik çalışmaların eşgüdümünü sağlayacak

düze yde ve yaptırım gücüne sahip bir üst yapılanma/müsteşarlık oluşturulmalıdır.

Bu eşgüdüm merkezi sadece merkezi ve yerel yönetim birimleri arasında değil sivil toplum kuruluşları ve diğer gönüllü organizasyonlar ile işbirliğini gözetmelidir.

7. Afet riski yüksek olan (1. ve 2. derecede tehlikeli deprem bölgelerindeki yerleşimler v.b.) yerel yönetimlerde “Jeoloji ve Zemin Birimleri” kurularak jeolojik - jeoteknik ve mikro bölgeleme etütler, varsa deprem erken uyarı ve izleme sistemleri gibi konular ile il ölçeğindeki deprem planlarına girdi sağlayacak kentsel jeolojik bilgi üretimi gerçekleştirilmelidir.

Yerel yönetimlerde (Belediye ve il Özel İdareleri) başta Jeoloji Mühendisi olmak üzere mühendis, mimar ve plançı istihdamı zorunlu hale getirilmelidir.

8. Afet yönetim sisteminde görev alan birimler ve personel arasında etkin işbirliği, bilgi paylaşımı ve koordinasyonu sağlanmalı; plan, yasa vb düzenlenmelerin uygulanmasının takip edilmesi için Başbakanlık düzeyinde bir komisyon oluşturulmalı ve periyodik raporlar hazırlanmalıdır.
9. Maliye Bakanlığının koordinasyonunda deprem konusundaki araştırma ve işlemler ilişkin gerekli mali kaynak yaratılmalı; “Afet Fonu” oluşturulmalı; kurumlar bütçelerinin belirli bir bölümünü deprem e yönelik projelere ayırmalıdır.

Ayrıca bu düzenlemelerin yanı sıra Stratejik Planda teknik bazda aşağıdaki eylemler de tanımlı olmalıdır;

10. Türkiye'nin Sismotektonik haritası bulunmamaktadır. 1/25.000 ölçeğinde hazırlanıp 1/250000 ölçekte basılacak Sismotektonik haritalar üretilmelidir.
11. Türkiye Diri Fay ve Deprem Bölgeleri Tehlike Haritası güncellenmelidir.
12. Türkiye Aktif fay ve paleosismoloji çalışmalarına hız verilmeli, Aktif Tektonik, paleosismoloji, mikro bölgeleme harita üretimi, erken uyarı sistemleri gibi konularda araştırma projeleri ve/veya yüksek lisans programları arttırılmalı, gerekli mali kaynaklar yaratılmalıdır.
13. 1999 Depremlerinden bugüne kadar yaşananlar afet bilincinin yüksek tutulmasının önemini göstermiştir. Deprem politikalarının hem toplumsal hem de meslek içi eğitim süreçleriyle desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.
14. Yaşam çevremizin bir parçası olan jeolojik çevreye farkındalık yaratılması doğa olaylarının algılanmasına başlangıcı oluşturur. Bu nedenle ilköğretimden başlamak üzere Jeoloji dersi eğitim programı kapsamına alınmalıdır.

Gerekçesi

Jeolojik bakımdan dünyanın en karmaşık coğrafyasında yer alan Türkiye, çok sayıda diri fayın etkisi altındadır. Bu nedenle deprem aktivitesi de oldukça yüksektir. Araştırmacılar ülkemiz yüzölçümünün % 96' sının deprem tehdidi altında olduğunu belirtmektedir.

Bu jeolojik gerçeğin bilinmesine karşın, yaşadığımız çevrenin depremlere karşı daha güvenli hale getirildiğini söylemek hala mümkün değildir 17 ağustos ve 12 Kasım 1999 depremlerinin yıkıcı sonuçlarının etkileri; toplumsal dayanışma ve ülkemizin temel afet stratejisi olan “Yara Sarma” yaklaşımıyla ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Aradan 12 yıl geçmesine rağmen, depremlerin zararlarının azaltılmasını amaçlayan ve yeterli hazırlıkları içeren bir plan oluşturulmamıştır. Deprem tehlikeleri açısından hassas bir coğrafyada bulunan ülkemizde, yara sarma yerine depremlerin afete dönüşmesini engelleyen stratejik bir deprem planına ihtiyaç vardır. Bu plan toplumsal ve yönetsel düzeyde tüm kaynakları zarar azaltma hedefine yönlendirecek, kişi ve kurumlar arasında eş güdümü sağlayacak bir plan olmalıdır. Hazırlanacak stratejik deprem planı, Yüksek Planlama Kurulu ve Bakanlar Kurulunca onaylanarak Resmi Gazetede yayımlanmalı ve devlet politikası olarak uygulanmalıdır. Deprem yönetimi aynı zamanda toplumsal bir projedir. Bu bağlamda tüm yurttaşlar, merkezi ve yerel yönetimler, özel sektör, üniversiteler, Meslek odaları, STK'lar sistemin aktörleridir. Stratejik plan tüm aktörleri kucaklamalı, bir toplumsal sözleşme olmalıdır. Stratejik planın yanıt arayacağı önemli sorunlardan biri de yapı stokumuza ilişkin neler yapılabileceğidir. Bugün kentlerimizde yapı çevrenin belirli bir doygunluğa ulaşması, yapı stokunun niceliği ve niteliğizliği, mali kaynak gereksinimi v.b. faktörler sorunu karmaşık bir hale getirmektedir. Ancak, pek dile getirilmese de, kırsal alandaki yapılarda göz önüne alındığında işler daha da karışmaktadır. Geldiğimiz noktada sorunun çözümü için gerek DASK Kanunu gerekse Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmeliğe eklenen “Mevcut Binaların Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi” bölümü ile “Yapı Güçlendirme” ve “Yapı Sigortası” alanlarına odaklanılmaktadır. Toplumsal dönüşümü öngörmeyen kentsel dönüşüm anlayışları ise kentsel rantın aktarım aracı olmaktan öteye geçememektedir. Stratejik Planının bu konuda demokratik katılımçılık ekseninde alansal kullanım kararlarını kullanan, ancak kentsel ve kırsal alanlar için farklı iki yönde ilerleyecek bir eylem planları oluşturması yararlı olacaktır.

- Tüm taraflarının bir araya geleceği bir platform oluşturulmadan; kentsel ve kırsal yerleşimler için Jeoloji bilgi ve haritalarının üretilerek zemin karakteri ortaya çıkartılmadan bir yaklaşım geliştirilmemelidir.
- Yapı ve zemine ilişkin risk unsurları karar matrisine taşınmalı ve her ikisi için en riskli kabul edilecek alanlarda uygulama başlatılmalıdır. Bu bağlamda ilk etapta kentlerdeki yüksek riskli alanlarda yeni yapılaşmaya izin verilmemesi ve bu alanlardaki yoğunluğun düşürülmesi temel kriter olmalıdır. Kırsal alanlarda ise yöresel mimari özellikleriyle uyumlu ahşap vb yapılar tercih edilmelidir.
- Sistemi destekleyecek teşvik, ucuz kredi, vergi muafiyeti vb. mali kaynaklar yaratılmalıdır.
- Görev alacak teknik personelin eğitimi sağlanmalıdır.

7.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 26

TMMOB olarak bu ulaşım, trafik, yangın, deprem ve güvenlik gibi bir yerleşim yerine teknik insanların mühendislerin el birliği ile ortak yaptıkları çalışmalar ile götürülecek sonuçlar

konusu ile ilgisi olmayan kişilere kaldığında o yerde bilimsellikten söz edilmez. O yerde gerçek mühendislik çalışması olmaz, o yerde demokrasi den de söz edilemez. TMMOB'nin önemli görevlerinden birinin bu tür olaylara göz yummaması ve bu konularda önlem alması gerekmektedir.

Gerekçesi

Bu konuların tümü bir yerleşim yerinde ortaya çıkan ve çıkacak olan belli başlı problemleri oluşturur. Son zamanlarda nüfus yoğunluğuna bakılmaksızın ortaya çıkan problemlerin başında bu konular gelmektedir. Bu konuların tümü aslında "AFET" olarak da tanımlanabilir. Konular bu nedenle birbirleri ile ilişkilidir. Deprem bir doğal afettir. Deprem sonrası ortaya çıkan yangınlar da birçok can ve mal kaybına neden olabilir. Japonya'da Kobe Depremi sonrası çıkan yangınlardan neredeyse depremde hayatını kaybeden insan kadar can kaybedilmiştir. Yine yeterli ve uygun ulaşım olanağı olmamasının getirdiği problem nedeni ile can kaybı artmıştır. Afet sonrası güvenlik gerektiği gibi sağlanamamıştır. Dünyada insan nüfusunun artması ile birlikte bu başlık altında bulunan konular önem kazanmıştır. Bu konular önem kazanınca bu konularla ilgili meslek gruplarının yanı sıra, çok farklı meslek gruplarından da bu konulara ilgi duyanların sayısında artış olmuştur. Bu yan gruptan olan kişiler gerçek meslek grupları ile birlikte çalışırlarsa o konuda denecek bir şey olamaz. Fakat bu kişiler ortak çalışma yapmaktan da kaçınır, kendi başlarına fikir üretirlerse bu tehlikeli olmaya başlar. Türkiye'de bu konu ilginçtir. Hele Eskişehir'de ise oldukça ilginçtir. Herkes başka meslek dalı konularında kendi öz meslek dalında daha fazla bilgi sahibidir. Kendi konusunu bilmez, başka konularda fikir yürütürler. Çok geniş kitleleri ilgilendiren konularda akıla ve bilime sığmayan demeçler verirler. Bu kişiler birde kendilerine yandaş o yörenin o yerleşim yerinin sorumlu kişilerinden bir veya birkaç kişi buldular mı, mesleki etik ve mesleki bilgi biter, sonlanır. Kimse de bunlara ne yapıyorsun demez, diyemez.

8.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO:5

DEPREM VE GÜVENLİK

- Deprem Yönetmeliğinde Bina önem katsayısı 1'in üzerinde olan tüm yapıların (Okul, cami hastane ,çok amaçlı salon vb) yer seçiminde ilgili idare yanında kamuoyunda görüşü, bilgisi alınması esas olmakla birlikte ilgili meslek odalarından da mutlak görüş alınmalıdır.
- İlimizde depreme ilişkin Risk yönetimi oluşturulmalı, kargaşanın adını kriz yönetimi olarak geçiştirilmemeli olası bir afette felaketin üstüne felaketlerin yaşanmasına engel olunmalıdır.
- 5902 Sayılı Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 8.maddesinin a, b, c bendleri doğrultusunda zarar azaltmaya yönelik çalışmalar ve sakinim planları zaman kaybedilmeden başlanılmalı, uygulama yönetmelikleri çıkarılmalı ve planlama ve zarar azaltmaya yönelik çalışmalara meslek odalarının da katılımı sağlanmalıdır."

7. ENERJİ

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:8

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞI SON

Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Gerek dünyada gerekse de, ülkemizde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojiadaki gelişmeler enerji talebini hızla artırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politik istikrarsızlığa yol açarken, son yıllarda tanıştığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır. Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikalarının asli unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir ülkenin geleceğinin de bitirilmesi demektir. Bu nedenle emperyal güçler enerji, su ve petrol kaynaklarına ilişkin birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Enerjinin emperyal ülkeler açısından önemini anlatmak için, başta Irak işgali olmak üzere yakın coğrafyamızdaki son yıllardaki gelişmelere göz atmak tek başına yeterlidir. Bu bölgede, Ortadoğu'dan Afrika ve Kafkasya'ya, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ulaşan geniş bir coğrafyada enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik gerilimlerin altyapısı oluşturulmaktadır. Bütün bu gerçekler ve gelişmelere karşın ülkemizde bu konuda tam bir teslimiyet ve plansızlık yaşanmakta ve dışa bağımlı politikalarda ısrar edilmektedir. Diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji alanı da yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticaret unsuru olarak örgütlenmiştir. Kamusal bir hizmet olan enerji üretimi basit bir piyasa faaliyeti olarak görülmüş, stratejik planlama anlayışı terk edilmiştir. Özellikle son 30 yıla damgasını vuran özelleştirme ve serbestleştirme politikaları ile enerji alanlarındaki kamu kuruluşları parçalanmış, küçültülmüş, işlevsizleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Bir kamu hizmeti olan enerji alanı yargının denetimi dışına çıkarılarak, çok uluslu sermayenin insafına terk edilmiştir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü ve kendini kurtarma peşinde olan siyasi iktidara kendini doğası gereği küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılamayacak kadar önemlidir. Diğer yandan ülkemizde enerji verimli kullanılmamaktadır. Binalar, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Sanayide % 20, ulaşımda % 15, binalarda % 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bütün bu yanlış politika ve uygulamalar sonucu ülkemizde enerji maliyetleri ve dışa bağımlılık sürekli artmaktadır. 2010 yılı itibariyle enerji tüketimimizin sadece % 26'sı yerli kaynaklarla karşılanabilmiştir. Resmi kurumların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2015'te % 68 ve 2020 yılı için % 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu olumsuz gidişi tersine çevirmek olanaklıdır. Bunun için her şeyden önce kamu yararını ve ülke çıkarlarını dışlayan dışa bağımlı uygulamalardan ivedilikle vaz geçilmeli, kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımına öncelik veren politikalar devreye sokulmalıdır.

Önerilerimiz:

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.
- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.
- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır. Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir "Ulusal Enerji Platformu" oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir "Ulusal Enerji Strateji Merkezi" kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate

alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje • tasarım konularında çalışılmalıdır.

- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye’de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Allianoi, Hasankeyf, Munzur ve Fırtına Vadisinde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi - kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve sökülme maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 18

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞA SON

Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Gerek dünyada gerekse de, ülkemizde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojideki gelişmeler enerji talebini hızla arttırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politik istikrarsızlığa yol açarken, son on yılda tanıttığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır. Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikalarının asli unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir (ilkenin geleceğinin de bitirilmesi demektir. Bu nedenle emperyal güçler enerji, su ve petrol kaynaklarına ilişkin birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Enerjinin emperyal ülkeler açısından önemini anlatmak için, başta Irak işgali olmak üzere yakın coğrafyamızdaki son yıllardaki gelişmelere göz atmak tek başına yeterlidir. Bu bölgede, Ortadoğu’dan Afrika ve Kafkasya’ya, Afganistan üzerinden Orta Asya’ya ulaşan geniş bir coğrafyada enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik gerilimlerin altyapısı oluşturulmaktadır. Bütün bu gerçekler ve gelişmelere karşın ülkemizde bu konuda tam bir teslimiyet ve plansızlık yaşanmakta ve dışa bağımlı politikalarda ısrar edilmektedir. Diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji alanı da yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticaret unsuru olarak örgütlenmiştir. Kamusal bir hizmet olan enerji üretimi basit bir piyasa faaliyeti olarak görülmüş, stratejik planlama anlayışı terk edilmiştir. Özellikle son 30 yıla damgasını vuran özelleştirme ve serbestleştirme politikaları ile enerji alanlarındaki kamu kuruluşları parçalanmış, küçültülmüş, işlevsizleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Dünya Bankası’nın dayattığı yapısal uyum düzenlemeleri, yap - işlet - devret, yap - işlet gibi finansman modelleri ve işletme

hakkı devirleriyle yapılan özelleştirmeler ile tahkim yasasıyla, bir kamu hizmeti olan enerji alanı yargının denetimi dışına çıkarılarak, çok uluslu sermayenin insafına terk edilmiştir. İthal yakıtlı santrallere verilen ticari taahhütler nedeniyle linyit yakıtlı santrallerimizin ve hidroelektrik santrallerimizin gerekli iyileştirme, kapasite artırımı, bakım ve onarım çalışmaları yaptırılmamış yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik yeni kamu yatırımlarının önüne geçilmiştir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü ve kendini kurtarma peşinde olan siyasi iktidara kendini doğası gereği küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılamayacak kadar önemlidir. Rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın yeterince değerlendirilmesi için gerekli adımlar yeterince atılmamış, enerjinin etkin ve verimli kullanımı konusunda gerekli önlemler alınmamıştır. Oysa ki, özellikle güneş, jeotermal ve rüzgar kaynaklarından enerji elde etmek için gerekli teknoloji ve ekipmanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizde üretimi vardır. Ülkemiz bu konuda gerekli yetkinlikte mühendis ve teknik elemana da sahiptir. Diğer yandan ülkemizde enerji verimli kullanılmamaktadır. Binalar, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Sanayide % 20, ulaşımında % 15, binalarda % 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bütün bu yanlış politika ve uygulamalar sonucu ülkemizde enerji maliyetleri ve dışa bağımlılık sürekli artmaktadır. 2010 yılı itibarıyla enerji tüketimimizin sadece % 26'sı yerli kaynaklarla karşılanabilmiştir. Resmi kumruların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2015'te % 68 ve 2020 yılı için % 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu olumsuz gidişi tersine çevirmek olanaklıdır. Bunun için her şeyden önce kamu yararını ve ülke çıkarlarını dışlayan dışa bağımlı uygulamalardan ivedilikle vaz geçilmeli, kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımına öncelik veren politikalar devreye sokulmalıdır.

Önerilerimiz:

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.
- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.

- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.
- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir "Ulusal Enerji Platformu" oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir "Ulusal Enerji Strateji Merkezi" kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat becereli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje • tasarım konularında çalışılmalıdır.
- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye'de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Allianoi, Hasankeyf, Munzur ve Fırtına Vadisi'nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi • kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve söküm maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

3.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 10

Onlarca kültürün ortak mirası ve sanat eseri olan ve binlerce yıllık bir geçmişe dayanan Hasankeyf antik kentini sular altında bırakan ve Hasankeyf gibi Tarihsel ve kültürel geçmişimizin kısa vadeli Enerji Politikalarına kurban edilmesini sağlayan her türlü olumsuz eylemin zeminini sağlayan, tahrip ve yok edilmelerinin önünü açan, bu tarz kamusal değerlerimizin rantsal dönüşümünü hedefleyen yasal düzenlemeler kaldırılmalıdır.

4.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 14

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞA SON

Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Gerek dünyada gerekse de, ülkemizde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojideki gelişmeler enerji talebini hızla artırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politikistik rarsızlığa yol açarken, son on yılda tanıştığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır. Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikasının asli unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir ülkenin geleceğinin de bitirilmesi demektir. Bu nedenle emperyal güçler enerji, su ve petrol kaynaklarına ilişkin birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Enerjinin emperyal ülkeler açısından önemini anlatmak için, başta Irak işgali olmak üzere yakın coğrafyamızdaki son yıllardaki gelişmelere göz atmak tek başına yeterlidir. Bu bölgede, Ortadoğu'dan Afrika ve Kafkasya'ya, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ulaşan geniş bir coğrafyada enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik gerilimlerin altyapısı oluşturulmaktadır. Bütün bu gerçekler ve gelişmelere karşın ülkemizde bu konuda tam bir teslimiyet ve plansızlık yaşanmakta ve dışa bağımlı politikalarda ısrar edilmektedir. Diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji alanı da yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticaret unsuru olarak örgütlenmiştir. Kamusal bir hizmet olan enerji üretimi basit bir piyasa faaliyeti olarak görülmüş, stratejik planlama anlayışı terk edilmiştir. Özellikle son 30 yıla damgasını vuran özelleştirme ve serbestleştirme politikaları ile enerji alanlarındaki kamu kuruluşları parçalanmış, küçültülmüş, işlevsizleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Dünya Bankası'nın dayattığı yapısal uyum düzenlemeleri, yap - işlet - devret, yap - işlet gibi finansman modelleri ve işletme hakkı devirleriyle yapılan özelleştirmeler ile tahkim yasasıyla, bir kamu hizmeti olan enerji alanı yargının denetimi dışına çıkarılarak, çok uluslu sermayenin insafına terk edilmiştir. İthal yakıtlı santrallere verilen ticari taahhütler nedeniyle linyit yakıtlı santrallerimizin ve hidroelektrik santrallerimizin gerekli iyileştirme, kapasite artırımı, bakım ve onarım çalışmaları yaptırılmamış yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik yeni kamu yatırımlarının önüne geçilmiştir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü ve kendini kurtarma peşinde olan siyasi iktidara kendini doğası gereği küresel sermayenin

uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılamayacak kadar önemlidir. Rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın yeterince değerlendirilmesi için gerekli adımlar yeterince atılmamış, enerjinin etkin ve verimli kullanımı konusunda gerekli önlemler alınmamıştır. Oysa ki, özellikle güneş, jeotermal ve rüzgar kaynaklarından enerji elde etmek için gerekli teknoloji ve ekipmanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizde üretimi vardır. Ülkemiz bu konuda gerekli yetkinlikte mühendis ve teknik elemana da sahiptir. Diğer yandan ülkemizde enerji verimli kullanılmamaktadır. Binalar, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Sanayide % 20, ulaşımda % 15, binalarda % 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bütün bu yanlış politika ve uygulamalar sonucu ülkemizde enerji maliyetleri ve dışa bağımlılık sürekli artmaktadır. 2010 yılı itibarıyla enerji tüketimimizin sadece % 26'sı yerli kaynaklarla karşılanabilmiştir. Resmi kurumların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2015'te % 68 ve 2020 yılı için % 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu olumsuz gidişi tersine çevirmek olanaklıdır. Bunun için her şeyden önce kamu yararını ve ülke çıkarlarını dışlayan dışa bağımlı uygulamalardan ivedilikle vaz geçilmeli, kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımına öncelik veren politikalar devreye sokulmalıdır.

Önerilerimiz:

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.
- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.
- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör

strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.

- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir “Ulusal Enerji Platformu” oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir “Ulusal Enerji Strateji Merkezi” kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje - tasarım konularında çalışılmalıdır.
- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye’de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Alliano, Hasankeyf,, Munzur ve Fırtına Vadisi’nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi - kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve sökülme maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

5.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 10

GEREKÇE: (ENERJİ)

Dünyada 1970’lerden sonra başlayan neoliberal dönemin etkileri ülkemizde 80’lerden sonra neoliberal politikalar ile gerçekleştirilen devlet bütçelerinde, yabancı sermayenin girişini destekleyen faaliyetlerle ve kapitalist dünyaya dahil olmaya dayalı politikalarla

kendini göstermektedir. Bu politikaların izlerini takip edecek olursak özelleştirmelere hız verildiğini, kamu harcamalarının azaltıldığını, devletin, küçülmesinin hedeflendiğini, IMF ve Dünya Bankası politikalarına dayalı bir ekonomik politika izlendiğini söylememiz mümkündür. Ülkemiz için ekonomik dönüşüm noktalarından önemli bir tarih 24 Ocak 1980 dir. Hepimizin 24 Ocak kararları diye bildiği bu kararlarda temel olarak devletin ekonomideki payını küçülten önlemler alınmış, tarım ürünleri destekleme alımları sınırlandırılmış, dış ticaret serbestleştirilmiş, yabancı sermaye yatırımları teşvik edilmiş ve yurtdışı müteahhitlik hizmetleri desteklenmiştir. Bir diğer önemli dönüm noktası da 14 Nisan 2001 de açıklanan “Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı”dır. Kemal Derviş Programı olarak da bilinen bu programlarla Kamulaştırma Yasasından Kamu İhale Yasasına, Telekom Yasasından Enerji Piyasası Yasasına kadar birçok alanda köklü değişiklikler hedeflenmiştir. 80'li yıllarda yap - işlet, yap - işlet - devret, otoprodüktör ve işletme devirleri gibi yöntemlerle başlayan özelleştirmelerin ardından 2001 yılında uygulamaya giren Elektrik Piyasası Kanunu ile birlikte elektrik alanı serbestleştirilmiştir. 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile amaçlanan serbestleşme ile merkezi planlama yapısından uzaklaşmış ve hızla piyasalaşmaya gidilmiştir. Dolayısıyla Enerji, kamunun dışarıda bırakıldığı ticari bir alan hale dönüştürülmüştür.

ÖNERİ:

Enerji, temel bir insan hakkıdır ve tedariki zorunlu bir kamu hizmetidir. Bu yüzden üretim, iletim, dağıtım ve tüketimin bütüncül bir anlayışla merkezi bir yapı içinde ele alınması gerekmektedir. TMMOB özelleştirmelere son verilmesi ve tekrar kamulaştırma yapılması için mücadelesi sürdürür.

6.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 11

GEREKÇE: (ENERJİ)

Nükleer santrallere sahip olma sevdası yıllardır süren ülkemizde, nükleer santral konusu her iktidar döneminde gündeme gelmektedir. AKP iktidarı döneminde de gündeme gelen nükleer santrallerin büyük bir inatla yapılma çalışmasına hepimiz tanık olmaktadır. İnsanlık için hiç de katlanılması gerekmeyen ciddi bir risk oluşturan nükleer santrallere ilişkin, böylesi riskler taşımayan alternatif kaynakların bulunmasından ve dünyanın enerji ihtiyacını karşılamak açısından yeterli oldukları ortaya çıkmasından itibaren, nükleer santrallerin tarihsel bakımdan gerici nitelik kazandığı aşikardır. Nükleer santraller, gerek radyoaktif atık sorunu ile gerekse reaktörün bir tür radyasyon fabrikası olması nedeniyle çok ciddi riskler taşımaktadır. Yüzlerce tür izotop barındıran atık üretir ve içlerinde radyoaktif yarılanma ömürleri milyonlarca yıl olanları vardır. Kimi nükleerciler bu atıkları hacim olarak çok küçük olmaları nedeniyle önemsiz bir ayrıntı gibi göstermektedirler. Oysa radyasyon tehlikesinin varlığının hacimle uzaktan yakından alakası yoktur. Nükleer bombalarında hacimleri oldukça küçüktür ancak yarattıkları tahribatın ne kadar büyük olduğunu bütün insanlık tecrübe etmiştir. 2011 yılının mart ayında, tüm kuzey yarımküreyi etkileyecek büyük bir nükleer felaket yaşanmıştır. Japonya'daki Fukuşima santralinde devre dışı kalan soğutma suyu nedeniyle oluşan arıza bugün geri dönülmesi imkansız tahribatlara yol açmıştır. Bu bir kapitalist cinayettir çünkü deniz suyuyla soğutma

olanağı bulunduğu halde bu önlem için 2 gün beklenmiştir. Santrali işleten dünya devi şirketin reaktörlerini tekrar kullanamama endişesi nedeniyle son ana kadar beklendiği Japon Atom Enerjisi Komisyonu tarafından da açıklanmıştır. Kazadan sonra neredeyse tüm ülkelerin hükümetleri tarafından nükleer santrallere karşı politikalar gözden geçirilirken maalesef ülkemizdeki bakanların ve Başbakanın açıklamaları bizi nasıl aptal yerine koyabildiklerini göstermiştir. Başbakan, yüzyıllar boyunca milyonlarca insanın sağlığını etkileyecek nükleer kazaları tüpgaz patlamasıyla eş tutabilecek aymazlıktadır. Orta şiddette bir depremde bile yıkılmayan binalar yapılmasını sağlayamayan Bayındırlık Bakanı, depreme karşı en dayanıklı santrali kendilerinin yapacağını söylemektedir. Enerji Bakanı, güvenlik açısından daha önceki nesillerle nitelik olarak bir farklılığı bulunmayan ve henüz denenmemiş olan 3. Nesil santralleri överek Akkuyu'ya bundan yapacaklarını müjdelemiştir!

ÖNERİ: TMMOB, Türkiye'nin ve dünyanın neresinde olursa olsun nükleer enerji üretimine ve nükleer silahlara karşı çalışmalar yürütür, bu konuda kamuoyunu bilinçlendirir, yenilenebilir enerji kaynakları konusunda çalışmaları destekler, doğayı ve yaşamı tehdit eden tüm enerji üretim sistemlerine karşıdır.

7.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 16

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞA SON

Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Gerek dünyada gerekse de, ülkemizde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojiadaki gelişmeler enerji talebini hızla artırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politik istikrarsızlığa yol açarken, son on yılda tanıştığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır. Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikalarının aslı unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir ülkenin geleceğinin de bitirilmesi demektir. Bu nedenle emperyal güçler enerji, su ve petrol kaynaklarına ilişkin birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Enerjinin emperyal ülkeler açısından önemini anlatmak için, başta Irak işgali olmak üzere yakın coğrafyamızdaki son yıllardaki gelişmelere göz atmak tek başına yeterlidir. Bu bölgede, Ortadoğu'dan Afrika ve Kafkasya'ya, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ulaşan geniş bir coğrafyada enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik gerilimlerin altyapısı oluşturulmaktadır. Bütün bu gerçekler ve gelişmelere karşın ülkemizde bu konuda tam bir teslimiyet ve plansızlık yaşanmakta ve dışa bağımlı politikalarda ısrar edilmektedir. Diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji alanı da yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticaret unsuru olarak örgütlenmiştir. Kamusal bir hizmet olan enerji üretimi basit bir piyasa faaliyeti olarak görülmüş, stratejik planlama anlayışı terk edilmiştir. Özellikle son 30 yıla damgasını vuran özelleştirme ve serbestleştirme politikaları ile enerji alanlarındaki kamu kuruluşları parçalanmış, küçültülmüş, işlevsizleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Dünya Bankası'nın dayattığı yapısal uyum düzenlemeleri, yap - işlet - devret, yap - işlet gibi finansman modelleri ve işletme hakkı devirleriyle yapılan özelleştirmeler ile tahkim

yasasıyla, bir kamu hizmeti olan enerji alanı yargının denetimi dışına çıkarılarak, çok uluslu sermayenin insafına terk edilmiştir. İthal yakıtlı santrallere verilen ticari taahhütler nedeniyle linyit yakıtlı santrallerimizin ve hidroelektrik santrallerimizin gerekli iyileştirme, kapasite artırımı, bakım ve onarım çalışmaları yaptırılmamış yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik yeni kamu yatırımlarının önüne geçilmiştir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü ve kendini kurtarma peşinde olan siyasi iktidara kendini doğası gereği küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılamayacak kadar önemlidir. Rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın yeterince değerlendirilmesi için gerekli adımlar yeterince atılmamış, enerjinin etkin ve verimli kullanımı konusunda gerekli önlemler alınmamıştır. Oysa ki, özellikle güneş, jeotermal ve rüzgar kaynaklarından enerji elde etmek için gerekli teknoloji ve ekipmanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizde üretimi vardır. Ülkemiz bu konuda gerekli yetkinlikte mühendis ve teknik elemana da sahiptir. Diğer yandan ülkemizde enerji verimli kullanılmamaktadır. Binalar, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşılmaktadır. Sanayide % 20, ulaşımında % 15, binalarda % 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bütün bu yanlış politika ve uygulamalar sonucu ülkemizde enerji maliyetleri ve dışa bağımlılık sürekli artmaktadır. 2010 yılı itibarıyla enerji tüketimimizin sadece % 26'sı yerli kaynaklarla karşılanabilmiştir. Resmi kuramların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2015'te % 68 ve 2020 yılı için % 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu olumsuz gidişi tersine çevirmek olanaklıdır. Bunun için her şeyden önce kamu yararını ve ülke çıkarlarını dışlayan dışa bağımlı uygulamalardan ivedilikle vaz geçilmeli, kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımına öncelik veren politikalar devreye sokulmalıdır.

Önerileniniz:

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.
- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.

- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.
- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir "Ulusal Enerji Platformu" oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir "Ulusal Enerji Strateji Merkezi" kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje - tasarım konularında çalışılmalıdır.
- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye'de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Allianoi, Hasankeyf, Munzur ve Fırtına Vadisi'nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi • kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve söküm maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

8.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 27

TMMOB; enerji üretiminde ağırlığın; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmesi gerektiğini; enerji planlamalarının, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemesi gerektiğini savunur.

9.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 28

TMMOB; tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgâr, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanması için bünyesinde çalışma birimleri oluşturur. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulması için çalışma yapar. Benzer şekilde, Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılması; kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmesi; kamu eliyle yatırımlar yapılması için diğer emek örgütleriyle birlikte mücadele eder.

10.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 29

TMMOB; enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmesi, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmesi gerektiğini savunur. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiğinin, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiğinin ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje - tasarım konularında çalışılması gerekliliğinin altını önemle çizerek bu konuda girişimlerde bulunur.

11.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 32

TMMOB; plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vazgeçilmesi gerektiğini, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Alliano, Hasankeyf,, Munzur ve Fırtına Vadisi'de somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmesini savunur. "Enerji üretiminde alternatifler geliştirilebileceği, ancak tarihi - kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifinin olmayacağı" gerçeğinden yola çıkarak doğanın tahrip edilmesine karşı mücadele eder.

12.)

GAZİANTEP/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 17

- Üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum örgütleri ve ilgili tüm kesimlerin katılımları ile ulusal enerji politikaları ve ulusal çevre politikaları oluşturulmalıdır. Temel kriter, öz kaynakların en iyi şekilde değerlendirilmesi ve çevrenin korunması olmalıdır,
- Ülkemizin enerji politikalarının belirlenmesinde dışa bağımlı olan ve çevreyi kirleten enerji kaynakları ve teknolojileri yerine ulusal kaynaklarımıza dönük yatırımlar ve çevresel etkileri yok denecek kadar az olan enerji kaynakları ön plana çıkarılmalıdır.

13.)

HATAY/ ÖNERGE NO: 1

Önerge Metni: EMO öncülüğünde Hatay yerinde Nükleer karşıtı platform kurulması, Akkuyu ve Sinop ile ilgili eylem ve etkinliklerin artırılması diğer oda ve sivil toplum kuruluşları NKP içinde toplanması NKP içinde olacak tüm bileşenlerin aktif çalışması

Gereke Metni: Neo liberal politikaların baskılarının ve hak gasplarının artması bununla beraber küreselleşme adı altında ülkemizde nükleer termik ve hidroelektrik santralleri ile çevreyi toplum ve insan yaşamını tehlikeye atan siyaseti ve eylemleri durdurmak.

14.)

İZMİR / ÖNERGE NO: 5

DOĞAL VARLIKLAR – EKOLOJİ• ENERJİ

İnsan, etkinliklerinin doğaya uyumlu olarak planlanması, doğaya bir lütuf değil, bir zorunluluk olarak düşünölmelidir. Yaşam çevresinin korunmasını hedeflemeden, demokratik bir yaşamın kurulması ve kalıcı kılınması da mümkün değildir. Doğal çevreye uyumlu bir biçimde insan etkinliklerinin planlanması, doğal dengelerin işleyişinin kavranmasını gerektirir. Çözömden yana olanları, sorunu yaratanlardan ayıran demokratik katılımdır. Demokrasi, atmosferin içinde doğan ve yaşayan tüm insanların bilgi, beklenti ve taleplerinin karar verme süreçlerine katılımının örgütlenmesidir. Bu katılımın sağlanması demokratik ve sürdürülebilir bir yaşamın kurulmasını gerçekleştirse bile kalıcı hale getirmeye yetmemektedir. Demokrasinin kurulması ve korunması için insan etkinliklerinin yanı sıra yürütöldükleri atmosferin temel kısıtlarının da dikkate alınmasını gerekmektedir. İnsanların ve diğer tüm canlıların sağlıklı yaşayacağı bir yaşam çevresini hedeflemeyen bir demokrasi mücadelesinin başarıya ulaşması mümkün değildir. Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Günümüzde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojideki gelişmeler enerji talebini hızla artırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz

dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politik istikrarsızlığa yol açarken, son on yılda tanıştığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır. Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikalarının asli unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir ülkenin geleceğinin de bitirilmesi demektir. Bu nedenle emperyal güçler enerji, su ve petrol kaynaklarına ilişkin birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Bugün DEMOKRASİ getirmek adına gerçekleştirilen ülke işgalleri, saldırılar, aslında ENERJİ'ye sahip olmak amacıyla yapılmaktadır. Başta Irak işgali olmak üzere son yıllarda yakın coğrafyamızdaki gelişmelere göz atmak tek başına yeterlidir. Bu bölgede, Ortadoğu'dan Afrika ve Kafkasya'ya, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ulaşan geniş bir coğrafyada enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik gerilimlerin altyapısı oluşturulmaktadır. Bütün bu gerçekler ve gelişmelere karşın ülkemizde bu konuda tam bir teslimiyet ve plansızlık yaşanmakta ve dışa bağımlı politikalarda ısrar edilmektedir. Diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji alanı da yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticaret unsuru olarak örgütlenmektedir. Kamusal bir hizmet olan enerji üretimi basit bir piyasa faaliyeti olarak görülmüş, stratejik planlama anlayışı terk edilmiştir. Özellikle son 30 yıla damgasını vuran özelleştirme ve serbestleştirme politikaları ile enerji alanlarındaki kamu kuruluşları parçalanmış, küçültülmüş, işlevsizleştirilmiş ve özelleştirilmiştir. Dünya Bankası'nın dayattığı yapısal uyum düzenlemeleri, yap - işlet - devret, yap - işlet gibi finansman modelleri ve işletme hakkı devirleriyle yapılan özelleştirmeler ile tahkim yasasıyla, bir kamu hizmeti olan enerji alanı yargının denetimi dışına çıkarılarak, çok uluslu sermayenin insafına terk edilmiştir. İthal yakıtlı santrallere verilen ticari taahhütler nedeniyle linyit yakıtlı santrallerimizin ve hidroelektrik santrallerimizin gerekli iyileştirme, kapasite artırımı, bakım ve onarım çalışmaları yaptırılmamış yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik yeni kamu yatırımlarının önüne geçilmiştir. Ülkenin enerji konusundaki geleceği; günü ve kendini kurtarma peşinde olan siyasi iktidarlara, kendini küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılmayacak kadar önemlidir. Rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın yeterince değerlendirilmesi için gerekli adımlar atılmamış, enerjinin etkin ve verimli kullanımı konusunda gerekli önlemler alınmamıştır. Oysa ki, özellikle güneş, jeotermal ve rüzgar kaynaklarından enerji elde etmek için gerekli teknoloji ve ekipmanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizde üretimi vardır. Ülkemiz bu konuda gerekli yetkinlikte mühendis ve teknik elemana da sahiptir. Diğer yandan ülkemizde enerji verimli kullanılmamaktadır. Binalar, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Sanayide % 20, ulaşımında % 15, binalarda % 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bütün bu yanlış politika ve uygulamalar sonucu ülkemizde enerji maliyetleri ve dışa bağımlılık sürekli artmaktadır. 2010 yılı itibarıyla enerji tüketimimizin sadece % 26'sı yerli kaynaklarla karşılanabilmiştir. Resmi kurumların yapmış oldukları uzun vadeli projeksiyonlarda dışa bağımlılık oranının 2015'te % 68 ve 2020 yılı için % 70'ler seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Tüm bunlarla birlikte, doğal kaynaklarımızı korumak amacıyla tarafsızlık ilkesinden uzak denetim sistemi hatta denetimsizlik ve uygulamada en son akla gelen ekolojik yaklaşımlar yaşamda sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Bu

olumsuz gidişi tersine çevirmek olanaklıdır. Bunun için her şeyden önce kamu yararını ve ülke çıkarlarını dışlayan dışa bağımlı uygulamalardan ivedilikle vaz geçilmeli, kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımına öncelik veren politikalar devreye sokulmalıdır.

Önerilerimiz:

- Enerji üretim planlamalarında, tesis ve çevresi bazında öncelikle ekolojik denge gözetilmeli, doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunması ilkesiyle hareket edilmelidir.
- Enerji üretim yöntemleri belirlenmeden önce, ilk yapılması gereken, bilimsel verilere dayalı ve reel olarak ülkemizin enerji ihtiyacının belirlenmesi ve bunun tüm şeffaflığıyla kamuoyuyla paylaşılmasıdır. Bir sonraki adımda ise, bu ihtiyacın, ekolojik dengeye ve doğal kaynaklara en az etki yaratacak, hangi teknolojik yöntemlerle karşılanması gerektiği, bilimsel çalışmalarla, toplumsal mutabakat ve ortak akıl çerçevesinde tesbit edilmelidir. Enerji yatırımlarında, "Ben yaptım oldu zihniyetinden, demokratik katılıma geçmek", ancak bu şekilde mümkün olur.
- Hızlı Ekonomik Kalkınma ve Sürdürülebilir Gelişme, iki karşıt gelişme biçimidir. Türkiye'nin resmi politikası hızlı ekonomik kalkınmacı modeldir ve büyümeyi hedef almaktadır. Bu kapsamda, nükleer santral önerileri bu model içinde tutarlılık sergilemektedir. Oysa, dünyada doğal kaynaklara ve ekolojik dengeye yönelik önemli duyarlılıklar oluşmuştur. Öte yandan, hızlı ekonomik kalkınma, büyümeyi niceliksel değerlerle tanımladığı için, toplumsal maliyetleri çok ciddi düzeylere varmaktadır. Türkiye'de hızlı ekonomik kalkınma modelinin sorgulanması ve sürdürülebilirlik ilkesine göre kaynaklarını değerlendirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda her tür faaliyetin Çevresel Etki Değerlendirme süreci bilimsel ve teknik yaklaşımlarla ve yerelin görüşleri dikkate alınarak tamamlanmalıdır. (Halkın, STK'ların ve Meslek Odalarının görüşleri dikkate alınmadan kabul gören ÇED Raporlarına, TMMOB tarafından açılan davalar, Aliğa'daki 800MW'lık termik santral davası, halen sürmektedir.)
- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, ekosistemin korunmasını, yurtaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu gereklidir.

- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, yenilenebilir enerji kaynakları ve çevre dostu enerji yatırımları konusunda uzman ve teknik kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına ve kamu menfaatlerini gözeten, uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- 2008 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından Kentleşme Şurası kapsamında hazırlanan KENTGES (Bütünleşik Kentsel Gelişme Strateji ve Eylem Planı) dökümanı, Kasım 2010 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, 2010 - 2023 dönemi ulusal devlet politikası olarak kabul edilmiştir. KENTGES dokümanı içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın sorumluluk alanında "6.2.4 - Kentsel enerji taleplerinin mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynakları ile karşılanmasına yönelik araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları yapılacaktır." denmektedir. Buna karşın, bu çalışmalar yapılmadan, enerji politikaları belirlenmiştir. Siyasal iktidar, kendi politikasından dahi sapma göstermektedir.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır. Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katımlı bir "Ulusal Enerji Platformu" oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir "Ulusal Enerji Strateji Merkezi" kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje - tasarım konularında çalışılmalıdır.
- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye'de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Su kaynaklarının korunması için , kentsel gelişimin nüfus ve yapı yoğunluğu açısından büyüklüğü, bölgenin su kapasitesi ile dengeli, diğer bir deyişle kaynak kapasitesini aşmayacak bir biçimde belirlenmelidir.

- Su havzalarının korunması için, koruma kullanım dengesini gözeten, Master Plan çalışmaları yapılmalıdır.
- Tarım alanlarında, doğal kaynak alanlarında, sulak alanlarda yapılaşmalara izin verilmemeli, bu alanlardaki kaçak yapılaşmalar ortadan kaldırılmalıdır.
- Kentsel mekansal gelişim politikalarında, küresel ısınma ve iklimsel değişim konularına önem verilmeli ve iklimsel değişime adaptasyon stratejileri geliştirilmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Allianoi, Hasankeyf, Munzur ve Fırtına Vadisi'nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi • kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve sökülme maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir. Japonya gibi dünyada teknoloji harikası olarak görülen bir ülkenin başına gelenlerden ders çıkartılmalıdır! Hala Katı Atıkların ,Tehlikeli Atıkların doğru dürüst yönetemediğimiz ülkemizde, nükleer atıklarla ilgili bir sorun yaşanmayacağı,inandırıcılıktan uzaktır.
- Enerji sektöründe olduğu gibi ülkemiz yeraltı zenginlikleri açısından da önemli potansiyellere sahiptir. Önemli bir ekonomik gelir kaynağı olan bu sektörün faaliyetleri düzenlenirken çevre koruması, sürdürülebilirlik temel kriter olmalı ve çevre dostu teknolojilerin kullanımı teşvik edilmelidir. Madencilik faaliyetlerinin yer aldığı bölgeler genellikle ekolojik ve çevre açısından önemli değere sahip olan yerlerdir, ne pahasına olursa olsun üretim mantığının buralarda terk edilip ekolojik değerle ön planda tutulmalıdır. Bu husus desteklemek üzere Maden Kanununda Çevre ve ormanlarımız gözardı edilmemelidir. Madencilik sektörünün neden olabileceği çevresel maliyetlerin bu sektörün yaratacağı ekonomik getirilerden çok daha büyük olabileceği unutulmamalıdır.
- Doğal kaynakları ve turizm potansiyeli açısından da oldukça zengin olan ülkemiz de eko turizm teşvik edilmeli, doğal kaynaklarımızın hoyratça kullanımın önüne geçilmelidir.
- Alternatif enerji kaynaklarının kullanılmasının önü açılmalı, bu kaynakların kullanımındaki vergiler azaltılmalı ya da kaldırılmalıdır. Özellikle taşıtlarda elektrik enerjisi kullanımı teşvik edilmeli bu yöndeki altyapı çalışmalarına hız kazandırılmalı, bu taşıtlardaki vergiler asgari düzeye indirilmelidir.

15.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 1

- Yaşanan onca nükleer kaza, felaket ve trajediden sonra (TMI, Çernobil ve en son Fukushima vb.), nükleer santrallardan vazgeçen, mevcutları durduran, kapatan veya yavaşlatma kararı alan tüm ülkelerle birlikte, Ülkemiz ve Hükümetimiz de; nükleer santral yapılması konusunda kararını yeniden gözden geçirmeli ve nükleer yanlıların

bile kabul etmediği; Doğalgaz ve petrol vanalarından sonra Türkiye'nin Rusya'ya enerji bağımlılığını artıran bu “anlaşma”nın; santral inşaatının başlamadan derhal İPTAL edilmesi gerekmektedir.

- İlimizde ve tüm ülkede yapılması planlanan özellikle nehir tipi HES'lerin yapılmasının ve planlamasının durdurulması, doğanın tahrip edilmesinin, suyun ticari meta haline getirilmesinin önüne geçilmesi için TMMOB tarafından daha etkili bir politika izlenmelidir.
- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir.
- Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
- Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artırmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.
- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.
- ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.
- Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.
- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.
- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir “Ulusal Enerji Platformu” oluşturulmalıdır.

- Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir “Ulusal Enerji Strateji Merkezi” kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.
- Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje • tasarım konularında çalışılmalıdır.
- Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemleri nin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye’de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.
- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Allianoi, Hasankeyf,, Munzur ve Fırtına Vadisi’nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi - kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.
- Hammadde, kalifiye iş gücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığı daha da arttırılmaktadır. Kurulum, işletim ve söküm maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

16.)

VAN/ ÖNERGE NO: 12

GEREKÇE: Enerji insan yaşamının ve üretimin en temel girdisidir. Gerek dünyada gerekse de, ülkemizde nüfus artışı, konfor standartlarının yükselmesi, sanayi ve teknolojiadaki gelişmeler enerji talebini hızla arttırmaktadır. Diğer taraftan sınırlı kaynakların dünya üzerindeki dengesiz dağılımı ve emperyalist ülkelerin paylaşım hırsları politik istikrarsızlığa yol açarken, son yıllarda tanıştığımız iklim değişikliği olgusu ve politikaları enerji tüketimini baskı altına almaktadır.

Karar Önergesi a) Bu temel özelliklerinden ve stratejik niteliğinden dolayı enerji politikaları, ülkelerin ulusal kalkınma, sanayileşme, bilim, teknoloji ve yenilenme politikalarının asli unsurudur. Bu alanda dışa bağımlılık ve kamunun devre dışı bırakılması bir ülkenin geleceğinin de bitirilmesidir.

Karar Önergesi b) Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.

Karar Önergesi c) Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.

Karar Önergesi d) Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.

Karar Önergesi e) Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır. Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.

Karar Önergesi f) Enerji santralleri konusunda ülkemize uygun teknolojiler geliştirilmeli, projelendirme ve tasarım konularına destek verilmelidir. Ülkemizde yeterli ve donanımlı teknik eleman ve iş gücü bulunmasına rağmen projelendirme ve tasarım konularında yabancı firmalara büyük bedeller ödendiği, özellikle hidroelektrik enerji santrallerinin elektromekanik teçhizat bedeli olan % 18 ile % 26 arası bir bedelin proje ve tasarım ücreti olarak yabancı firmalara ödendiği ve enerji yatırımlarındaki rakamlara göre bu tutarların milyarlarca dolara ulaştığı dikkate alınarak, bu durumun aşılması için üniversite ve sanayi işbirliği ile proje- tasarım konularında çalışmalıdır.

Karar Önergesi g) Rüzgar türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye'de üretimine yönelik çalışmalar bir Master Plan dahilinde ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.

Karar Önergesi h) Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vaz geçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna Zeugma, Alliano, Hasankeyf, Munzur ve Fırtına Vadisi'nde somutlanan bilim dışı uygulamalarla, tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Unutmamak gerekir ki enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihi -kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifi yoktur.

Karar Önergesi i) Enerji ve sulama özellikleri olmayan ve sadece güvenlik amaçlı Hakkari'de 4, Şırnak ilinde ise 7 güvenlik barajının yapımına son verilmelidir.

G. DOĞAL KAYNAKLAR, MADENLER ORMAN, TARIM, GIDA VE ÇEVRE

1.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 22

Program bölüm başlığındaki DOĞAL KAYNAKLAR ve ÇEVRE ifadesinde yer alan “Doğal Kaynak..ifadesinin “Doğa Varlıkları..ile değiştirilmesinin yerinde olacağı düşüncesini taşımaktayız. Görüş ve oylarınıza saygılarımızla sunmak isteriz.

Gerekçe:

Doğa varlıklarının tümünü birer kaynak ve üretim (aslında kâr) için bir girdi olarak değerlendiren mevcut egemen, sermaye sınıfı, doğayı ve içinde insanın da yer aldığı türlerin varlığını, devamlılığını talan etmek suretiyle tehdit etmektedir. Sermaye için esas olan en kârlı hammadde ve üretim verimi, içinden çıkıp geldiğimiz doğanın tümünü bir kaynak olarak görmeyi gerektirmektedir. Oysa biz mühendis, mimar ve plancılardan insan tarafından kaynak olarak değerlendirilmeyecek doğa varlıklarına dair sorumlulukları bulunmaktadır. DOĞAL KAYNAK ifadesi yalnızca bütün doğayı iştah kabartan bir hammadde girdisi dolayısıyla kaynak olarak gören bir bakışın düşünüşüne bizleri yaklaştırmış olmakla kalmıyor peşi sıra biz mimar, mühendis ve plancılardan, HES, maden gibi amaçlarla talan ve peşkeşin tavan hıza ulaştığı bir dönemde doğa varlıklarının tanımlanmasına ve insan tarafından değerlendirilme özelliklerine dair önemli bir sorumluluğumuzu da bir kenara itmiş bulunuyor. Gerek sermayenin yarattığı tahribat gerekse hızla işlettiği metalaşma sürecine birer isyan olarak kendini gösteren bölge halklarının direnişi sadece sosyal bilimlerin alan çalışmalarını değil mimar, mühendis ve plancılardan da bilimsel esaslardan gelen bir basınçla bütünlüklü bir yerden sürece katılımını gerekli kılmaktadır.

2.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 21

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 21: Su ve toprak diğer doğal kaynaklardan farklı olarak, yaşamın sürdürülebilmesi için alternatif olmayan, yeniden üretilmeyen, çoğaltılamayan nitelikleriyle ekonomik ve politik açıdan stratejik konumda bulunmaktadır. Su ve toprak ve buna bağlı tarım; enerji ve çevre, sektörel ve kaynak olarak ciddi tehlike boyutunda yok edilmektedir. Yüzeysel su kaynakları - deniz, göl, akarsu, ıslak alan - yer altı suyu kaynakları, ormanlar, çayır, mera, yayla ve madenler, mülkiyeti, üretken ve mekansal kullanım hakları; ekolojik dengeyi, yeryüzünün üretkenliğinin ve yaşanabilirliğinin sürdürülmesini ortadan kaldırmaktadır.

Karar Önergesi 21.1: TMMOB doğal kaynaklar halkındır ilkesiyle hiçbir doğal kaynağın özelleştirilmesini kabul etmez. Kamu eliyle işletilmesini savunur.

3.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 22

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 22: Havzalarda yürütülen yanlış politikalar; yeraltı suyu kirliliğine, yağış ve sıcaklıkta ortaya çıkabilecek değişimlere, endemik balık ve bitki türlerinin ortadan kalkmasına, tarım alanlarında verimin düşmesi ve gübreleme ihtiyacının artmasına, taşkın ve sel olaylarının artmasına ve çölleşme - çoraklaşmaya neden olmaktadır. Bu sebeple havza yönetiminin etkinliği ve başarısı bakımından; biyolojik çeşitliliğin korunması, yüksek kalite ve düzeyde su üretimi, arkeolojik değerlerin korunması veya turizme açılması, ekolojik tarımın teşviki, eko turizm olanaklarının değerlendirilmesi ve yerel halkın gelir seviyesinin yükseltilmesi göz önünde bulundurularak ve en önemlisi yerel halk ve karar vericilerin görüşleri esas alınarak değerlendirmeler yapılmalıdır.

Karar Önergesi 22.1 : TMMOB su - toprak dünyamızın ekosistemini ve insanlığın ortak vazgeçilmez değeri olduğu bilinciyle bunların yönetiminde yeryüzü demokrasisi prensibini esas alır.

Karar Önergesi 22.2 : TMMOB, havza yönetimlerinde teknik bir yönetimden ziyade ekosistem esaslı katılımcı, yerinden yönetim modeli ile halkın taleplerinin esas alındığı yönetim için çalışmalar yürütür, mücadele eder.

4.)

GAZİANTEP / BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 19

- Çevre koruma ve enerji tasarrufu bilinci geliştirmeye ilköğretimden başlanmalıdır. Üniversitelerde, kamuda ve özel sektörde teknoloji geliştirme amaçlı araştırma-geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- Çevrenin ve doğal hayatın korunmasına ilişkin gerekli araştırma ve planlamalar yapılmalıdır. Çevre enerji konularında yasa ve yönetmeliklerin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve var olan yasaların uygulanması sağlanmalıdır.
- Küresel ısınmaya neden olan düşük seviyeli ozon kloroflokarbon, azotoksit, metan, karbondioksit gibi sera gazlarının yoğunluğunun azalması için yasal tedbirler alınmalıdır.
- Etkin bir çevre denetim sistemi geliştirilerek yerelde kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.
- Gelecek nesillerin iyi bir çevre eğitimi ile yetiştirilmesi sağlanmalıdır.
- Çevre sorunlarının çözümü için sivil toplum kuruluşlarının sayısı artırılmalıdır.
- Sivil toplum örgütleri ile kamu kuruluşları ortak çalışmalar yürütmelidir.
- Kaliteli yakıtların kullanılması sağlanmalıdır.
- Çevre sorunlarının önlenmesi için yerel yönetimler tarafından teşvik edici uygulamalar başlatılmalıdır.

- Çevre ve Orman Bakanlığı taşra teşkilatının daha etkin çalışması sağlanmalıdır.
- Yerel yönetimlerin asli görevleri çevre sorunlarının çözülmesi olmalıdır.
- Halkın etkin bir şekilde çevre adına yapılacak projelere katılımı sağlanmalıdır.
- Vatandaşlarımız, çevre ve hava kirliliği konusunda bilinçlendirilmeli, hatta ilköğretimden başlamak üzere tüm okulların eğitim programlarında çevre konularına daha kapsamlı yer verilmelidir.

5.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 2

Türkiye; güneş, deniz, kum çerçevesindeki kıyı ve sahil turizmi yerine kültür turizmini destekleyecek, kıyılarımızın betonlaşmasına, ormanlarımızın talan edilmesine son verecek yeni bir planlama ve yatırım anlayışını yaşama geçirecek; halkımızın turizm alanlarında ve merkezlerindeki arazilerini bakanlığın uluslararası sermaye grupları için kamulaştırma yetkisine son verecek yasal düzenlemeler yapmalıdır.

6.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 7

- En önemli Ulusal doğal kaynağımız olan ve yaşamsal öneme sahip sularımızın talan edilmeden etkin ve verimli olarak ülke yararına kullanılması jeoloji mühendisliği hizmeti vazgeçilmezdir. Bu anlamda DSİ tarafından üçüncü şahıslara verilen yer altı suyu arama ve kullanma belgelerinin kamu adına denetimlerin yapılması için bu konuda ihtisas oda olan Jeoloji Mühendisleri Odası 'nın denetiminin zorunlu olması sağlanmalıdır.
- Batı ve Güney Anadolu'da büyük alanlar kaplayan akifer özellikli kireçtaşı biriminin ihtiva ettiği yer altı sularının doğrudan denize boşalan yeraltı suları (İlimizde Azmak diye isimlendirilen) araştırılmalıdır. Bu bölgelerde son yıllarda gelişen turizm faaliyetleri nedeniyle her geçen gün artan su talepleri de dikkate alınarak bu suların bulunup faydalı hale getirilmesi, ülke ekonomisi açısından da son derece önemlidir.
- Denizle bağlantılı yer altı suyu rezervuarlarında aşırı su çekimi (pompaj) sonucu deniz suyu girişimine neden olmaktadır. Buralarda beslenmeden fazla su çekimi geri dönüşümü son derece güç hatta imkansız olan tuzluluğa sebep olacaktır. Yağış, beslenme, yoğunluk farkından kaynaklı depolama vb. kriterler dikkate alınıp hidrojeolojik bilanço yapılmadan su çekimi yapılmamalıdır.

7.)

VAN/ ÖNERGE NO: 9

GEREKÇE: Havzalarda yürütülen yanlış politikalar; yeraltı suyu kirliliğine, yağış ve sıcaklıkta ortaya çıkabilecek değişimlere, endemik balık ve bitki türlerinin ortadan kalkmasına, tarım alanlarında verimin düşmesi ve gübreleme ihtiyacının artmasına,

taşkın ve sel olaylarının artışına ve çölleşme - çoraklaşmaya neden olmaktadır. Bu sebeple havza yönetiminin etkinliği ve başarısı bakımından; biyolojik çeşitliliğin korunması, yüksek kalite ve düzeyde su üretimi, arkeolojik değerlerin korunması veya turizme açılması, ekolojik tarımın teşviki, eko turizm olanaklarının değerlendirilmesi ve yerel halkın gelir seviyesinin yükseltilmesi göz önünde bulundurulur ve en önemlisi yerel halk ve karar vericilerin görüşleri esas alınarak değerlendirmeler yapılmalıdır.

Karar Önergesi a) TMMOB su - toprak dünyamızın ekosistemini ve insanlığın ortak vazgeçilmez değeri olduğu bilinciyle bunların yönetiminde yeryüzü demokrasisi prensibini esas alır.

Karar Önergesi b) TMMOB, havza yönetimlerinde teknik bir yönetimden ziyade ekosistem esaslı katılımcı, yerinden yönetim modeli ile halkın taleplerinin esas alındığı yönetim için çalışmalar yürütür, mücadele eder.

1. MADENCİLİK VE ÇEVRE

1.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 19

MADENCİLİK POLİTİKASI ÜLKEMİZ VE HALKIMIZIN LEHİNE DÜZENLENMELİ

Madencilik, tarih boyunca uygarlıkları şekillendiren temel sektörlerden biri olmuştur. Özellikle, sanayi devriminden bu yana insanlığın gelişim sürecinin son iki yüz yılındaki baş döndürücü ilerlemede kömür ve demirin önemini yadsımak mümkün değildir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda da, madencilik faaliyetleri olmaksızın insan yaşamının refah içinde sürdürülebilmesi olası değildir. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır. Bu nedenle çok iyi planlanarak bir gramının dahi kaybedilmeden değerlendirilmesi çok önemlidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki mineral madde tüketiminde büyük farklılıklar mevcuttur. Bir Amerikalı, yılda ortalama 23 ton ham mineral tüketirken, bu sayı bir Avrupalı için 15 ton ve bir az gelişmiş ülke vatandaşı için ise 0,2 tondan bile daha azdır. İyi şekilde planlanması ve ihtiyaca göre üretilmesi koşuluyla gelişmekte olan ekonomilerin çoğu için, mineral endüstrisinin gelişmesi büyümenin motoru olabilir. Birçok ülkede madencilik endüstrisi “özelleştirme, liberalleşme ve küreselleşme”nin etkisi altında çalkalanmaktadır. Endüstrinin yeniden yapılandırılması ciddi boyutta sosyal ve insani sorunlara yol açmaktadır. Ülkemiz, doğal kaynaklar açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak ülke ekonomisinde madenciliğin önemli bir yeri olduğu söylenemez. Sektörün GSMH içindeki payı % 1.5 dolayındadır. Oysa bu oran pek çok gelişmiş ülkede daha yüksektir. Ülkemizde uygulanan yanlış ekonomik politikalar; yatırımı değil, rantı teşvik etmiştir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak yıllardır sürdürülen bu yanlış ekonomik politikalara karşın, yatırım yapılarak üreten bir ekonomik yapının savunulması gereklidir. Madenlerini efektif biçimde üreten, nihai ürüne dönüştüren bir madencilik sektörü için mücadele edilmeli, görüş ve öneriler oluşturulmalıdır. Madencilikteki

en önemli politikamız, ülkemizi hammadde üretilip satan bir ülke olmaktan çıkarıp dünya pazarlarında katma değeri yüksek son ürünlerde söz sahibi bir ülke konumuna getirmek olmalıdır. Ancak bu durumda istihdam artırılıp katma değer yaratılabilir. Bu hedefe ulaşmanın yolu, kamu yararı öncelikli bir madencilik politikasının oluşturulması, bu doğrultuda bir mevzuat hazırlanması ve uygulanmasından geçmektedir. Bugün yürürlükte olan Maden Kanunu ve yönetmelikleri bu amaca uygun değildir. Bu yanlışlıklardan bir an önce dönülmesi ve madenlerimizin bilim ve teknolojinin ışığında üretilmesi ve her türlü talana karşı korunması, hepimiz için öncelikle bir yurtseverlik görevidir. Kendi kaynaklarını yok sayan, kaynaklarını kullanmayan bir ülkenin kalkınması mümkün değildir. Madenler, kalkınmanın temel unsurlarından en önemlisidir. Ülkelerin kalkınmaları ve yaşam seviyelerinin belirleyicisi olarak kabul edilen sanayi ve enerji sektörlerinin temellerini de madencilik oluşturmaktadır. Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik politikalarından en fazla zarar gören sektörlerin başında madencilik sektörü gelmektedir. Sanayi sektörleri yerine hizmetler sektörünün genişlemesi, sanayi sektörlerine hammadde sağlayan madencilik sektörünü de zor durumda bırakmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, sadece fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu anlamda, madencilik ve sanayi sektörleri karşılıklı olarak birbirlerini besleyen sektörlerdir. Entegrasyonları sağlandığı ölçüde büyürler. Dolayısıyla, ülke sanayisinin gelişmemesi madencilik sektörünü de olumsuz etkilemekte, bu sektöre yapılabilecek yatırımlar, hızla hizmetler sektörüne kaçmakta ve madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı giderek düşmektedir. Sektörün işlevi, ülkeye döviz girdisi sağlamak üzere yurt dışına hammadde ihracı yapma düzeyine indirgenmiştir. 2010 yılında tüm maden ihracatımız 3,4 milyar dolar olmuştur. Sadece ithal kömüre ve demire 3 milyar dolardan fazla döviz ödenmesi bu yanlışlığı açıkça ortaya koymaktadır. Çokuluslu tekellerin ve gelişmiş kapitalist ülke endüstrilerinin hammadde gereksinimini karşılamayı amaçlayan politikalara karşı, kaynaklarımızı koruyacak önlemleri almak nihai olarak ülkemizin bağımsızlığı ile eş anlamlıdır. Bu konuda herkes üzerine düşen görevi yapmak zorundadır. Son yıllarda madencilik sektöründe yaşanan iş kazaları artarak sürmektedir. Madencilik sektörü, doğası gereği özellik arz eden ve bu nedenle bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren dünyanın en zor ve riskli iş koludur. Maden kazaları incelendiğinde olayın; teknik, sosyal, ekonomik, eğitim, planlama ve denetim sorunları gibi pek çok nedeni olduğu görülmektedir. Maden Mühendisleri Odası kayıtlarına göre, 2008 yılında 43 maden çalışması iş kazası sonucu yaşamını yitirmişken, 2009 yılında bu sayı 92'ye çıkmıştır. 2010 yılında 105 "kişi hayatını kaybetmiştir. 2011 yılında ise bugüne kadar 45 maden emekçisi yaşamını yitirmiştir. Ancak bu sayıların daha yüksek olduğu tahmin edilmekte ve hayatını kaybedenler içerisinde mühendis meslektaşlarımız da bulunmaktadır. Özellikle 80'li yılların başından itibaren uygulamaya konulan özelleştirme, taşeronlaşma, rodövans vb gibi yanlış uygulamalar; kamu madenciliğini küçültmüş, kamu kurum ve kuruluşlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik bilgi ve deneyim birikimini dağıtmıştır. Yoğun birikim ve deneyime sahip olan kurum ve kuruluşlar yerine üretimin, teknik ve alt yapı olarak yetersiz, deneyim ve uzmanlaşmanın olmadığı kişi ve şirketlere bırakılması, buna ek olarak kamusal denetimin de yeterli ve etkin bir biçimde yapılamaması iş kazalarının artmasına

neden olmaktadır. Halkın alın teri ile kurulan ve ülkemizin kalkınmasında önemli işlevler gören kamu kuruluşlarımızda özellikle son dönemde yönetici kademelerine yapılan atamalarda; bilgi, beceri ve liyakat aranmasından vazgeçilmiştir. Artık, atamalarda geçerli olan ölçüt, sadece “cemaatten olmak, kendilerinden olmak”tır. Bu şekilde, yetersiz kişilerin uzmanlık gerektiren makamlara getirilmesinin önü açılmış, kurumlardaki yozlaşma hızlandırılmıştır. Her dönemde belirli ölçülerde yaşanan kadrolaşma, son dönemde “kuşatma” şekline dönüşmüştür. Bu durum tüm işyerlerinde iş barışını bozmuş ve iş güvenliğini de tehdit eder hale gelmiştir. Yaşadığımız son maden kazaları bunu bir kez daha göstermiştir. Ülkemizde yaşanan iş kazaları aynı zamanda bir demokrasi ve insan hakkı sorunudur. Kazaların önlenmesi için insanı merkeze koyan, çalışanı koruyan bir mevzuatın acilen hazırlanması ve uygulanması olmazsa olmaz bir önceliktir. Bu konuda TMMOB’nin ve ilgili tarafların görüşlerinin dikkate alınması sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır. Ülkemiz, liberal ekonominin gerekliliği zannederek planlama düşüncesinden vazgeçip tüm önceliğini piyasanın ihtiyaçlarına göre şekillendirirken, AB geleceğini planlamakta ve ülkeleri için gerekli madenleri nasıl ve nereden tedarik edeceklerinin hesaplarını uzun vadeli olarak yapmaktadır. AB’nin hazırladığı “Avrupa Birliği için Kritik Hammaddeler” raporu incelendiğinde olayın önemi ve boyutu daha iyi anlaşılmaktadır. Aynı şekilde ABD ve, Çin de madenlerini ve sanayilerini korumak için uzun vadeli stratejiler oluşturmakta ve önlemler almaktadır. Bu durumda; ülkemizin de madencilik politikalarını oluşturmaları, madencilik sektörünü planlaması, “stratejik madenlerini” belirlemesi ve uzun vadeli stratejiler belirlemesi hayati önem arz etmektedir. Bu görev öncelikle siyasi iktidarlara düşmektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında önerilerimiz aşağıdadır:

- Madenlerin oluşumunda hiçbir kişinin ya da sınıfın emeği yoktur. Bu nedenle insanlığın ortak değerleri olup, toplumların refahının ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi amaçları doğrultusunda üretilmelidir.
- İçinde bulunduğumuz yüzyılda da, madencilik faaliyetleri olmaksızın insan yaşamının refah içinde sürdürülebilmesi olası değildir. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır. Bu nedenle çok iyi planlanarak kamu yararına değerlendirilmesi çok önemlidir.
- Madencilikte en önemli politikamız, ülkemizi hammadde üretip satan bir ülke olmaktan çıkarıp, katma değeri yüksek nihai ürünlerde söz sahibi bir ülke konumuna getirmek olmalıdır.
- Yürürlükte olan Maden Kanunu; özellikle madenlerimizin hammadde olarak ihracatına olanak sağlaması ve madenlerin aranması, bulunması, görünür rezerv haline getirilmesi aşamasında mühendislik bilim ve teknolojisinin yeterince göze önüne alınmaması nedeniyle kamu yararı içermeyen bir metin durumundadır. Bu nedenlerle kamu yararına uygun, çevreyi ve ekolojik dengeyi koruyan bir yasa acilen çıkarılmalıdır.
- Stratejik madenlerimiz belirlenmeli ve gelecek kuşakların da hakkı olan madenlerimizin kâr öncelikli olarak hızlı tüketimi engellenmelidir.

- Madencilik çalışmaları ve bu çalışmalar sürecinde gerçekleştiren maden üretimleri, insanın bireysel ve toplumsal gereksinimlerinin karşılanmasında temel öneme sahip alanlardan birisidir. Madencilik faaliyetleri olmaksızın refah içinde bireysel ve toplumsal bir yaşam mümkün olmadığı gibi yakın gelecekte de mümkün görünmemektedir.
- Enerji ve sanayinin temel hammaddelerini sağlayan madencilik “olmazsa olmaz” üretim faaliyetlerinden biridir. Ancak, içinde bulunduğumuz yüzyılda çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi de mümkün değildir. Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde de amaç, insanın refah ve mutluluğudur. Madencilik faaliyetleri yürütülürken göz ardı edilmemesi gereken en önemli noktalardan birisi de ekolojik çevreyi tahrip etmemek olmalıdır.
- Sanayileşmeyle birlikte artan üretim faaliyetleri ve aşırı tüketiminin sonuçları günümüzde daha net görülmektedir. Kaynakların sınırsız olmadığına anlaşılması ile birlikte “çevre”nin önemi daha çok ortaya çıkmıştır. Diğer tüm üretim çalışmaları gibi madencilik de doğal çevre üzerinde bozucu bir etki yaratmakta olduğu bir gerçektir. Yani madencilik çalışmaları genel üretim süreçlerinin bir parçası olarak doğal çevre ile belli bir ilişki ve çelişki halinde sürdürülebilmektedir.
- Kapitalizmin önceliği olarak daha fazla kâr amacıyla yapılan azami üretim, yanlış üretim metotları, keyfi verilen madencilik izinleri, yasal mevzuatın yetersizliği, denetimsizlik gibi nedenlerle madencilik ve çevreye duyarlılık birbirine zıt iki kavram gibi algılanmıştır. Oysa çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına/yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek aksine sektörün gelişimine yönelik katkı yapacaktır.
- Tüm dünyada kapitalizmin tüketim çılgınlığına bağlı şişirilen üretim anlayışının sorgulanması, bütün kaynakları sorumsuzca kullanan tüketim/üretim kalıplarından hızla uzaklaşılması gereklidir.
- Madencilik sektörüne gereken önemin verilmesi için Madencilik Bakanlığı kurulmalıdır.
- Uzun, orta ve kısa vadeli stratejilerin belirlenmesi amacıyla tüm tarafların katılacağı Madencilik Şurası toplanmalıdır.
- Madenlerde kamu denetiminin sağlıklı yapılabilmesi için MİGEM’in taşra teşkilatı kurulmalı, bu yapı teknik elemanlarca güçlendirilmelidir.
- Rezervi tükenen ya da terk edilen maden sahaları, düzenlenerek halkın kullanımına sunulmalıdır. Bu alanların rant sağlamak amacıyla kullanımının önüne geçilmelidir.
- “Doğal Kaynakların Gerçek Sahibi Halktır” gerçeğinden hareketle madencilik sektöründe; kamu yararı öncelikli, çevreye duyarlı şekilde, mühendislik bilim ve tekniğinin uygulandığı, yöre halkının onayı alınarak planlamasının yapıldığı, ihtiyaçlara göre üretilen madenlerin sanayimizde kullanılmak üzere planlandığı ve hammadde ihracatının yasaklandığı bir politikanın belirlenmesi ülkemizin ve halkımızın yararına olacaktır.

- Anayasanın 56. maddesi “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.” 168.maddesi ise “Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir.” demektir. Bu anlamda, madenlerimizi kamu yararına üretmek ve aynı zamanda çevreyi korumak kamusal bir sorumluluktur.
- Yerel halkın onayını almamış hiçbir ekonomik girişiminden başarı şansı beklenemez. Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda da ilgili yöre halkının katılımı sağlanmalıdır.
- Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katılımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görünmemektedir.

2.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 15

MADENCİLİK POLİTİKASI ÜLKEMİZ VE HALKIMIZIN LEHİNE DÜZENLENMELİ

Madencilik, tarih boyunca uygarlıkları şekillendiren temel sektörlerden biri olmuştur. Özellikle, sanayi devriminden bu yana insanlığın gelişim sürecinin son iki yüz yılındaki baş döndürücü ilerlemede kömür ve demirin önemini yadsımak mümkün değildir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda da, madencilik faaliyetleri olmaksızın insan yaşamının refah içinde sürdürülebilmesi olası değildir. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır. Bu nedenle çok iyi planlanarak bir gramının dahi kaybedilmeden değerlendirilmesi çok önemlidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki mineral madde tüketiminde büyük farklılıklar mevcuttur. Bir Amerikalı, yılda ortalama 23 ton ham mineral tüketirken, bu sayı bir Avrupalı için 15 ton ve bir az gelişmiş ülke vatandaşı için ise 0,2 tondan bile daha azdır. İyi şekilde planlanması ve ihtiyaca göre üretilmesi koşuluyla gelişmekte olan ekonomilerin çoğu için, mineral endüstrisinin gelişmesi büyümenin motoru olabilir. Birçok ülkede madencilik endüstrisi “özelleştirme, liberalleşme ve küreselleşme”nin etkisi altında çalkalanmaktadır. Endüstrinin yeniden yapılandırılması ciddi boyutta sosyal ve insani sorunlara yol açmaktadır. Ülkemiz, doğal kaynaklar açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak ülke ekonomisinde madenciliğin önemli bir yeri olduğu söylenemez. Sektörün GSMH içindeki payı % 1.5 dolayındadır. Oysa bu oran pek çok gelişmiş ülkede daha yüksektir. Ülkemizde uygulanan yanlış ekonomik politikalar; yatırımı değil, rantı teşvik etmiştir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak yıllardır sürdürülen bu yanlış ekonomik politikalara karşın, yatırım yapılarak üreten bir ekonomik yapının savunulması gereklidir. Madenlerini efektif biçimde üreten, nihai ürüne dönüştüren bir madencilik sektörü için mücadele edilmeli, görüş ve öneriler oluşturulmalıdır. Madencilikteki en önemli politikamız, ülkemizi hammadde üretip satan bir ülke olmaktan çıkıp

dünya pazarlarında katma değeri yüksek son ürünlerde söz sahibi bir ülke konumuna getirmek olmalıdır. Ancak bu durumda istihdam artırılıp katma değer yaratılabilir. Bu hedefe ulaşmanın yolu, kamu yararı öncelikli bir madencilik politikasının oluşturulması, bu doğrultuda bir mevzuat hazırlanması ve uygulanmasından geçmektedir. Bugün yürürlükte olan Maden Kanunu ve yönetmelikleri bu amaca uygun değildir. Bu yanlışlıklardan bir an önce dönülmesi ve madenlerimizin bilim ve teknolojinin ışığında üretilmesi ve her türlü talana karşı korunması, hepimiz için öncelikle bir yurtseverlik görevidir. Kendi kaynaklarını yok sayan, kaynaklarını kullanmayan bir ülkenin kalkınması mümkün değildir. Madenler, kalkınmanın temel unsurlarından en önemlisidir. Ülkelerin kalkınmaları ve yaşam seviyelerinin belirleyicisi olarak kabul edilen sanayi ve enerji sektörlerinin temellerini de madencilik oluşturmaktadır. Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik politikalarından en fazla zarar gören sektörlerin başında madencilik sektörü gelmektedir. Sanayi sektörleri yerine hizmetler sektörünün genişlemesi, sanayi sektörlerine hammadde sağlayan madencilik sektörünü de zor durumda bırakmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, sadece fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu anlamda, madencilik ve sanayi sektörleri karşılıklı olarak birbirlerini besleyen sektörlerdir. Entegrasyonları sağlandığı ölçüde büyürler. Dolayısıyla, ülke sanayisinin gelişmemesi madencilik sektörünü de olumsuz etkilemekte, bu sektöre yapılabilecek yatırımlar, hızla hizmetler sektörüne kaçmakta ve madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı giderek düşmektedir. Sektörün işlevi, ülkeye döviz girdisi sağlamak üzere yurt dışına hammadde ihracı yapma düzeyine indirgenmiştir. 2010 yılında tüm maden ihracatımız 3,4 milyar dolar olmuştur. Sadece ithal kömüre ve demire 3 milyar dolardan fazla döviz ödenmesi bu yanlışlığı açıkça ortaya koymaktadır. Çokuluslu tekellerin ve gelişmiş kapitalist ülke endüstrilerinin hammadde gereksinimini karşılamayı amaçlayan politikalara karşı, kaynaklarımızı koruyacak önlemleri almak nihai olarak ülkemizin bağımsızlığı ile eş anlamlıdır. Bu konuda herkes üzerine düşen görevi yapmak zorundadır. Son yıllarda madencilik sektöründe yaşanan iş kazaları artarak sürmektedir. Madencilik sektörü, doğası gereği özellik arz eden ve bu nedenle bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren dünyanın en zor ve riskli iş koludur. Maden kazaları incelendiğinde olayın; teknik, sosyal, ekonomik, eğitim, planlama ve denetim sorunları gibi pek çok nedeni olduğu görülmektedir. Maden Mühendisleri Odası kayıtlarına göre, 2008 yılında 43 maden çalışması iş kazası sonucu yaşamını yitirmişken, 2009 yılında bu sayı 92'ye çıkmıştır. 2010 yılında 105 kişi hayatını kaybetmiştir. 2011 yılında ise bugüne kadar 45 maden emekçisi yaşamını yitirmiştir. Ancak bu sayıların daha yüksek olduğu tahmin edilmekte ve hayatını kaybedenler içerisinde mühendis meslektaşlarımız da bulunmaktadır. Özellikle 80'li yılların başından itibaren uygulamaya konulan özelleştirme, taşeronlaşma, rodövans vb gibi yanlış uygulamalar; kamu madenciliğini küçültmüş, kamu kurum ve kuruluşlarında uzun yıllar sonucu elde edilmiş olan madencilik bilgi ve deneyim birikimini dağıtmıştır. Yoğun birikim ve deneyime sahip olan kurum ve kuruluşlar yerine üretimin, teknik ve alt yapı olarak yetersiz, deneyim ve uzmanlaşmanın olmadığı kişi ve şirketlere bırakılması, buna ek olarak kamusal denetimin de yeterli ve etkin bir biçimde yapılamaması iş kazalarının artmasına neden olmaktadır. Halkın alın teri ile kurulan ve ülkemizin kalkınmasında önemli

işlevler gören kamu kuruluşlarımızda özellikle son dönemde yönetici kademelerine yapılan atamalarda; bilgi, beceri ve liyakat aranmasından vazgeçilmiştir. Artık, atamalarda geçerli olan ölçüt, sadece “cemaatten olmak, kendilerinden olmak”tır. Bu şekilde, yetersiz kişilerin uzmanlık gerektiren makamlara getirilmesinin önü açılmış, kurumlardaki yozlaşma hızlandırılmıştır. Her dönemde belirli ölçülerde yaşanan kadrolaşma, son dönemde “kuşatma” şekline dönüşmüştür. Bu durum tüm işyerlerinde iş barışını bozmuş ve iş güvenliğini de tehdit eder hale gelmiştir. Yaşadığımız son maden kazaları bunu bir kez daha göstermiştir. Ülkemizde yaşanan iş kazaları aynı zamanda bir demokrasi ve insan hakkı sorunudur. Kazaların önlenmesi için insanı merkeze koyan, çalışanı koruyan bir mevzuatın acilen hazırlanması ve uygulanması olmazsa olmaz bir önceliktir. Bu konuda TMMOB'nin ve ilgili tarafların görüşlerinin dikkate alınması sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır. Ülkemiz, liberal ekonominin gerekliliği zannederek planlama düşüncesinden vazgeçip tüm önceliğini piyasanın ihtiyaçlarına göre şekillendirirken, AB geleceğini planlamakta ve ülkeleri için gerekli madenleri nasıl ve nereden tedarik edeceklerinin hesaplarını uzun vadeli olarak yapmaktadır. AB'nin hazırlattığı “*Avrupa Birliği için Kritik Hammaddeler*” raporu incelendiğinde olayın önemi ve boyutu daha iyi anlaşılmaktadır. Aynı şekilde ABD ve, Çin de madenlerini ve sanayilerini korumak için uzun vadeli stratejiler oluşturmakta ve önlemler almaktadır. Bu durumda; ülkemizin de madencilik politikalarını oluşturması, madencilik sektörünü planlaması, “stratejik madenlerini” belirlemesi ve uzun vadeli stratejiler belirlemesi hayati önem arz etmektedir. Bu görev öncelikle siyasi iktidarlara düşmektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında önerilerimiz aşağıdadır:

- Madenlerin oluşumunda hiçbir kişinin ya da sınıfın emeği yoktur. Bu nedenle insanlığın ortak değerleri olup, toplumların refahının ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi amaçları doğrultusunda üretilmelidir.
- İçinde bulunduğumuz yüzyılda da, madencilik faaliyetleri olmaksızın insan yaşamının refah içinde sürdürülebilmesi olası değildir. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır. Bu nedenle çok iyi planlanarak kamu yararına değerlendirilmesi çok önemlidir.
- Madencilikte en önemli politikamız, ülkemizi hammadde üretilip satan bir ülke olmaktan çıkarıp, katma değeri yüksek nihai ürünlerde söz sahibi bir ülke konumuna getirmek olmalıdır.
- Yürürlükte olan Maden Kanunu; özellikle madenlerimizin hammadde olarak ihracatına olanak sağlaması ve madenlerin aranması, bulunması, görünür rezerv haline getirilmesi aşamasında mühendislik bilim ve teknolojisinin yeterince göze önüne alınmaması nedeniyle kamu yararı içermeyen bir metin durumundadır. Bu nedenlerle kamu yararına uygun, çevreyi ve ekolojik dengeyi koruyan bir yasa acilen çıkarılmalıdır.
- Stratejik madenlerimiz belirlenmeli ve gelecek kuşakların da hakkı olan madenlerimizin kâr öncelikli olarak hızlı tüketimi engellenmelidir.
- Madencilik çalışmaları ve bu çalışmalar sürecinde gerçekleştiren maden üretimleri, insanın bireysel ve toplumsal gereksinimlerinin karşılanmasında temel öneme

sahip alanlardan birisidir. Madencilik faaliyetleri olmaksızın refah içinde bireysel ve toplumsal bir yaşam mümkün olmadığı gibi yakın gelecekte de mümkün görünmemektedir.

- Enerji ve sanayinin temel hammaddeğini sağlayan madencilik “olmazsa olmaz” üretim faaliyetlerinden biridir. Ancak, içinde bulunduğumuz yüzyılda çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi de mümkün değildir. Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde de amaç, insanın refah ve mutluluğudur. Madencilik faaliyetleri yürütülürken göz ardı edilmemesi gereken en önemli noktalardan birisi de ekolojik çevreyi tahrip etmemek olmalıdır.
- Sanayileşmeyle birlikte artan üretim faaliyetleri ve aşırı tüketiminin sonuçları günümüzde daha net görülmektedir. Kaynakların sınırsız olmadığı anlaşılması ile birlikte “çevre”nin önemi daha çok ortaya çıkmıştır. Diğer tüm üretim çalışmaları gibi madencilik de doğal çevre üzerinde bozucu bir etki yaratmakta olduğu bir gerçektir. Yani madencilik çalışmaları genel üretim süreçlerinin bir parçası olarak doğal çevre ile belli bir ilişki ve ilişki halinde sürdürülebilmektedir.
- Kapitalizmin önceliği olarak daha fazla kâr amacıyla yapılan azami üretim, yanlış üretim metotları, keyfi verilen madencilik izinleri, yasal mevzuatın yetersizliği, denetimsizlik gibi nedenlerle madencilik ve çevreye duyarlılık birbirine zıt iki kavram gibi algılanmıştır. Oysa çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına/yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek aksine sektörün gelişimine yönelik katkı yapacaktır.
- Tüm dünyada kapitalizmin tüketim çılgınlığına bağlı şişirilen üretim anlayışının sorgulanması, bütün kaynakları sorumsuzca kullanan tüketim/üretim kalıplarından hızla uzaklaşılması gereklidir.
- Madencilik sektörüne gereken önemin verilmesi için Madencilik Bakanlığı kurulmalıdır.
- Uzun, orta ve kısa vadeli stratejilerin belirlenmesi amacıyla tüm tarafların katılacağı Madencilik Şurası toplanmalıdır.
- Madenlerde kamu denetiminin sağlıklı yapılabilmesi için MİGEM’in taşra teşkilatı kurulmalı, bu yapı teknik elemanlarca güçlendirilmelidir.
- Rezervi tükenen ya da terk edilen maden sahaları, düzenlenerek halkın kullanımına sunulmalıdır. Bu alanların rant sağlamak amacıyla kullanımının önüne geçilmelidir.
- "Doğal Kaynakların Gerçek Sahibi Halktır" gerçeğinden hareketle madencilik sektöründe; kamu yararı öncelikli, çevreye duyarlı şekilde, mühendislik bilim ve tekniğinin uygulandığı, yöre halkının onayı alınarak planlamasının yapıldığı, ihtiyaçlara göre üretilen madenlerin sanayimizde kullanılmak üzere planlandığı ve hammadde ihracatının yasaklandığı bir politikanın belirlenmesi ülkemizin ve halkımızın yararına olacaktır.

- Anayasanın 56. maddesi “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.” 168.maddesi ise “Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir.” demektedir. Bu anlamda, madenlerimizi kamu yararına üretmek ve aynı zamanda çevreyi korumak kamusal bir sorumluluktur.
- Yerel halkın onayını almamış hiçbir ekonomik girişiminden başarı şansı beklenemez. Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda da ilgili yöre halkının katılımı sağlanmalıdır.
- Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görünmemektedir.

3.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 30

XI- DOĞAL KAYNAKLAR, ORMAN, MADEN, ÇEVRE

1. Düzenlenen yasa, yönetmelik ve sanayi ve madencilik sektörleri arasında hazırlanan entegrasyon projelerinde aktif rol almalıdır. Hatta bağlı olan odalarıyla ortak çalışma yaparak bu üretmelidir.
2. Son dönemlerde yaşanan iş kazalarına bakıldığında iş sağlığı ve güvenliği açısından birçok yönetmeliğe uymayan durumla karşılaşmış ve sorumlu olarak da işverenden çok orada çalışan teknik eleman sorumlu tutulmuş ve cezai işlem bu teknik elemana verilmiştir. Mühendisler ya ölmüş ya da hapse girmiştir. Sektörde yaşanan sıkıntılara bakıldığı zaman bu kazaların sorumlusu olarak teknik elemanı sorumlu tutmak çok yanlış bir yaklaşımdır. Yönetmeliklerin ve kanunların bu kazaların önlenmesi için düzenlenmesi ve bu düzenlenen yönetmeliklerin uygulanması için gerekli birimlerin gerekli çalışmaları yapması konusunda TMMOB gerekli çalışmaları yapmalıdır.

Gerekeçesi

Madenler, milyonlarca yılda oluşan, tüketildiğinde yenilenemeyen kaynaklardır. Bu nedenle mutlaka etkin bir planlamayla ülkenin ihtiyaçlarına uygun, çevreye duyarlı bir şekilde ve kamu yararı öncelikli olarak üretilmelidir. Ülkemizin öncelikli ihtiyacına göre planlaması yapılmış bir sektör herkesin yararına olacaktır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarda üretilerek yurtdışına hammadde olarak satılıp döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlanmasındadır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlamasında ülke sanayi sektörleriyle entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Madencilik faaliyetlerinin kaynak kaybına yol açmadan, çevreyle barışık, akılcı ve ekonomik kurallara göre ve işçi sağlığı ve iş güvenliği esasları çerçevesinde yürütülmesi ana hedef olmalıdır. Ancak,

Maden Kanunu'nda yapılan değişiklikler için ortaya konulan gerekçeler, ülkemizin ve madencilik sektörünün genel sorunlarını tam olarak kavramamış, buna yönelik çözümler üretmeye yönelik hazırlanmamıştır. Herhangi bir yasa, her şeyden önce, bir öncelikler • niyetler manzumesine yani bir politika metnine dayanmak zorundadır. İnsanı ve insan emeğini merkeze koyan, bir yandan madencilik faaliyetlerinde kamunun etkin gözetim ve denetimini sağlarken, diğer taraftan söz konusu faaliyetlerin çevre ve ekosistemlerin korunmasını da gözeten, temel olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilen bir “ulusal madencilik politikası” Maden Kanunu'nun temeli olmalıdır. Bu husus, gerek toplumun yararı gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece büyük önem taşımaktadır.

4.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 31

- Üniversite ve maden konusunda çalışanların işbirliği, teori ve pratiği birleştirmeleri gerekmektedir. Eskişehir bu konuda da uygun bir yer olmaktadır.
- Maden pazarı araştırmalarına önem verilmelidir,
- Tanıtım olanaklarından mümkün olduğu kadar çok yararlanılmalıdır. Maden konusunda eğitilmiş insan sayısının ve kalitesinin arttırılması,
- Maden aramada yeni teknolojiler ve yöntemlerin kullanılmasına ağırlık verilmelidir. Maden konusunda eğitilmiş insan sayısının ve kalitesinin arttırılması,
- Yeraltı kaynakları ve madenler bitkiler gibi yeniden yetişemez, yeşeremez. Bu nedenle boşa harcanmamalıdır.

Gerekçesi

Doğal kaynaklar canlı ve cansız çevreyi belirleyen çevre bileşenleridir. Doğal kaynaklar canlı doğal kaynaklar ve cansız doğal kaynaklar olarak iki grupta toplanır. Jeoloji ve maden mühendisliğinin ilgi alanına cansız doğal kaynaklar girmektedir. Maden ise, “Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral” olarak tanımlanır Madencilğin amacı, ekonomiye gerekli doğal hammaddeyi sağlamaktır. Genelde bu konuda çalışan ve uğraş veren mühendislik dallarının tümüne “Yerbilimci” adı verilmektedir. Madencilik sektörünün önemi aşığıdadır;

Madencilik sanayinin hammadde gereksinimi karşılayan ana sektörlerden biri, belki de en önemlisidir. Madencilik sektöründe görülen büyüme (üretim - tüketim) ülkenin gelişmişlik göstergesini etkileyen ana unsurdur. Madencilik sektöründe görülen gelişme yan alt sektörleri doğrudan etkiler. Madencilik sektörü, bir ülkede yeterli doğal kaynak varsa, ülkeyi kalkındıracak temel taş olacak sektörlerden biridir. Eskişehir ili de yukarıda tanımlanan ve sınırları çizilen konularda ele alınacak olursa Türkiye'de en önemli maden. Bölgelerinden biridir. Kömürden, altına; borakstan, kroma; toryumdan, seramik hammaddelerine kadar çok geniş maden zenginliğine sahiptir. Bu kadar farklı maden çeşitliliğine sahip, bazı maden rezervlerinde ise dünya çapında

olan Eskişehir bu madenleri üretme, satma ve karını yatırım olarak tekrar Eskişehir’de görme bakımından şanslı mıdır? Hayır değildir.

Eskişehir’de Bu Konularda Neler Yapılmalıdır?

Maden taşıma problemleri, Eskişehir lojistik konusunda gelişmiş ve önümüzdeki yıllarda daha da gelişecek, demiryolu, karayolu ulaşımı kolay, denize yakın bir konumdadır. Madenlerin ham olarak satılması yerine, üniversite ve sanayi işbirliği ile madenlerin işlenerek Katma Değeri yüksek ürünlere yönelmeli, Eskişehir bu konuda teknolojik gelişmesi ile uygun yerdir, Teknoloji ve Ar-Ge çalışmalarının artması, Eskişehir iki üniversite ve gelişmiş Ar-Ge olanaklarına sahip, Organize Sanayi Bölgelerinde (ATAP) maden konusunda çalışmaların arttırılmasına teşvik verilmesi, Eskişehir bu konuda iyi bir durumdadır, Eskişehir ili sınırları içinde her çeşit maden bulunmakta, maden çeşitliliği, diğer illerde bu kadar farklı maden bulunmamaktadır. Eskişehir’de ATAP, KOBİ ve KOSGEB bünyesinde madencilerin sayısının arttırılması gereklidir. Bu teşvik edilmelidir. Türkiye dünya maden piyasasında önder olacak yeni enerji kaynakları ve madenlere sahiptir. Bunun öneminin bilinmesi gerekir.

5.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO: 18

Madencilik ve çevre dengesi mutlaka kurulmalıdır. Her şeye rağmen değil çevre ile dengeyi sağlayacak üretim gerçekleştirilmelidir.

2. TARIM, GIDA VE ÇEVRE

1.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 20

TARIMDA DÜZEN DEĞİŞMELİ

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 25. Maddesi “Herkes kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme hakkına sahiptir” der. Bu durum hiç şüphesiz, insanlığın yüzyıllardır süren yaşam mücadelesinin sonunda, yaşanabilir bir dünya oluşturma sürecinin önemli bir halkasıdır. Nefes alıp vermeye başlayan her insanın yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan besin maddelerini alması en doğal hakkıdır. Belirli bir alanda birlikte yaşayan ve çeşitli bağlarla ortak yaşama iradesi gösteren insan toplulukların oluşturdukları devlet ise, insanının beslenme ihtiyacını karşılamak zorundadır. Daha yaşanabilir bir dünyanın olmazsa olmaz şartı olan gıda ihtiyacının giderilmesi, geçen zaman sürecinde maalesef sömürünün en etkili unsuruna dönüşmüştür. Dünyanın kuzey yarım küresinde sömüren, güney yarım kürede ise sömürülen insanlardan oluşan bir dünya düzeni meydana gelmiştir. Hatta bu durum ülkelerin kendi içlerinde de bölgeler bazında ayrışmalarla kendini göstermiştir. İktidarı elde tutmayı amaçlayan bu sömürü düzeninin baş aktörleri bu konuda oldukça önemli mesafeler kat etmiştir. Emperyalizmin gıda üzerinden dünyaya hakim olma düşüncesi

yeni olmasa da, yeni dünya düzeninde artık sömürücü düşüncelerin her alanda hayata geçirildiği bir dönemi yaşamaktayız. Yeni dünya düzeninde, bazı ülkeler artık üretim yapamayacak konuma getirilmiş, her yönüyle dışa açık ve uluslararası kartellerin uygulamalarına boyun eğmek zorunda bırakılmıştır. Yıllık kazançları birçok ülkenin milli gelirinden bile fazla olan uluslararası tarım kartelleri, ülkelerin üretim unsurlarını etkisizleştirip, kendilerine daha fazla pazar payı bulmuşlardır. Öyle ki bu firmalar ülkelerin tarım politikalarına, kendilerine avantaj sağlayacak unsurları baskılarla koydurarak, o ülkelerde tek üretici konumuna yerleşmişlerdir.

İki binli yıllar bu anlamda tarımda küreselleşmenin etkisinin çok yoğun bir şekilde gerçekleştiği bir dönem olmuştur. Gelişmiş ülkelerin dünya ticaretine egemen olmak adına sürdürdükleri mücadele, Dünya Bankası, IMF ve Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütlerin, geri planında, kendi çıkarlarını gerçekleştirme yoluna gittiklerini görmekteyiz. Serbest rekabet ortamının gerçekleştiği, devlet sübvansiyonlarının kaldırıldığı, tarımsal ürün fiyatlarının dünya piyasasının üstünde olamayacağı ve ticaret kotalarının kaldırılması gerektiği gibi politik söylemlerin, özellikle gelişmekte olan ülkelere uygulandığı bir dönem gerçekleşmektedir. Neoliberal politikalar sayesinde üreticilere verilen devlet desteği azaltılmış ve destekler üretim odaklı olmaktan çıkarılmıştır. IMF-Dünya Bankası odaklı bu politikaların uygulandığı ülkelerde üretim maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı, üretim kayıpları yaşanmış ve ülkelerin dışa bağımlılığı artmıştır. Kendi kendine yeterli ölçütünü yitiren ülkeler, tarımsal gelişmişliklerini tamamlamış emperyalist ülkelere bağımlı hale gelmiştir. Bir yandan, açlık sorununun baş gösterdiği ülkelere gıda yardımları sözde insani amaçla sürdürülürken, öbür yandan o ülkelerin üretim kapasiteleri yok edilmiştir. Tarımsal yok oluşun, Tarımda Yeniden Yapılandırma gibi süslü ifadelerle sunulduğu bu dönemde kırsal alan nüfusları hızlı bir şekilde azalmış, şehirlerin varoşlarında yeni dünyalar arama düşünceleri artmıştır. Bu durum, çarpık kentleşme, işsizlik ve güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

TÜRKİYE'DE DURUM

Ülkemiz açısından bakıldığında ise yeni dünya düzeninin bütün unsurlarının ülkemizde de yaşatıldığı görmek mümkündür. Tarım kesimine yönelik olarak 24 Ocak 1980'de aknan ve o dönemki güçlü muhalefet nedeniyle hayata geçirilemeyen kararlar, 2000'li yılların başında uygulanmaya başlanmıştır. Devlet üretimden çekilmiş, tarımsal KİT'ler özelleştirilmiş, devlet destekleri azaltılmış, ithalata büyük kolaylıklar getirilmiş, çıkarılan kanunlarla üretim miktarlarına kısıtlamalar getirilmiştir. Yeni destekleme politikalarıyla üretici bir anlamda cezalandırılmış, üretim maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı ekim alanları hızla azalmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidara geldiği 2002 yılı bu anlamda tarımın ticarileştirildiği ve neoliberal politikaların tam ve eksiksiz uygulandığı bir dönem olmuştur. Bir önceki koalisyon hükümeti döneminde uygulamaya konulmak istenen ancak hükümet üyeleri arasında çatışmalara sebep olan tarım politikaları, AKP hükümeti döneminde eksiksiz bir şekilde uygulanmıştır. Tarım kesimine ilişkin uygulanan bu politikaların sosyo - ekonomik sonuçları incelendiğinde şu gerçekler ortaya çıkmıştır:

- 2002 - 2010 döneminde tarımsal katma değerin GSYH içindeki payı % 11,9'dan, % 9,8'e düşmüş; tarımın istihdamdaki payı sürekli azalarak % 34,9'dan, % 24,6'ya gerilemiştir. Tarımdan kopan nüfus, sanayi ve hizmetler sektöründe de iş bulamamış ve işsizlik giderek artmıştır.
- Son 8 yılda 2.5 milyon hektar arazide üretimden vazgeçilmiştir. Toplam tarım alanları azalırken, meyve - sebze için ayrılan alanlar az da olsa genişlemiştir. Bitkisel ürünlerin çoğunda üretim ya azalmış ya da hiç artmamıştır. Başta tütün ve pamuk olmak üzere endüstriyel ürünlerin; nohut, kuru fasulye ve mercimek gibi kuru baklagillerin; patates ve kuru soğan gibi yumru bitkilerin üretimleri gerilerken, meyve ve sebze üretiminde artış kaydedilmiştir. Hububattan mısır ve pirinçte de anlamlı artışlar sağlanmıştır. Bu dönemde nüfus 3 milyondan fazla artarken buğday üretimi yerinde saymış, arpa üretimi de önemli ölçüde gerilemiştir.
- Uygulanan yanlış politikalar sonucu hayvan varlığı 4 milyon baş düşmüştür. 1998'den beri yasak olan kırmızı et ithalatına 2010 yılında izin verilmiştir. Sonuç olarak kurbanlıklar bile ithal edilmiştir.
- Tarım ürünleri ve hayvancılık dış ticaretinde net ithalatçı konumuna gelinmiştir. Ürünler itibariyle bakıldığında Türkiye meyve ve sebze ürünlerinde net ihracatçı, yağlı tohumlarda ise net ithalatçı durumdadır. Bu üretim ve dış ticaret yapısı, Türkiye'de tarımının uluslararası işbölümünün gereklerine göre biçimlendirildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Uluslararası işbölümü gelişmiş ülkelerin sermaye-teknoloji yoğun hububat sanayi bitkileri üretiminde, az gelişmişlerin ise meyve sebze gibi emek yoğun üretimde uzmanlaşmasını gerektirmektedir.
- Dönem içerisinde tarımsal desteklemeler GSYH'nin binde 5 - 6'sı seviyesinde tutulmuş; borç faizlerine ise tarımın 10 katından fazla ödeme yapılmıştır. Tarım sektörüne yönelik sabit sermaye yatırımları azalmış; başta buğday olmak üzere birçok tarımsal ürünün fiyatı gerçekleşen tüketici fiyatlarındaki artışın gerisinde kalmıştır. Bu süreç çiftçi gelirlerinin azalmasına, üretimin düşmesine ve yoksulluğun tırmanmasına neden olmuştur.
- Tarımsal KİT'lerde özelleştirme hızlanmış, TEKEL İçki ve TEKEL Sigara yabancılara satılmış ve ardından birçok fabrika kapatılmıştır.
- Tohum sektöründeki yabancılaşma kaygı verici boyutlara ulaşmıştır.
- Gıda güvenirliliği hiçe sayılarak, Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) içeren ürünlerin ithalatına olanak sağlanmıştır.

Sonuç olarak; Doğal kaynakların korunması devletlerin bekası için vazgeçilmez bir unsurdur. Doğal kaynaklarını yitirmiş bir ülkenin yok olması kaçınılmazdır. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 44. maddesinde "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır " hükmüyle güvence altına alınmıştır. Buna karşın, kaybedilmiş topraklar için af niteliğinde yasal düzenlemelere gidilmekte, hatta keyfi "kamu yararı" kararları alınarak, verimli tarım arazileri yapılaşmaya açılmaktadır.

Öncelikli kamu yararının toprağı korumak olduğı gerçeğinden hareket edilerek, bilimsel ve demokratik olmayan kurullarca verilmiş bu tür kullanım kararlarının derhal önüne geçilmelidir.

Son yıllarda artan oranda sorunlarını yaşadığımız küresel iklim değışiklikleri nedeniyle kullanılabilir su temininin her geçen gün daha da zorlaşacağı ortadadır. Bu doğrultuda, sanayileşmeden kaynaklanan çevre kirliliğı ve bilinçsiz su kullanımına karşı acil olarak tedbir alınmalıdır. İnsan ve doğa odaklı bir su politikası, kırsal ve kentsel su yönetiminin temel amacı olmalıdır.

Tarım sektörü, kadın “işgücünün en yoğun olduğu sektör konumundadır. Ancak “tarımın kadinsallaşması”, kadın emeğinin giderek daha çok istismara açık hale gelmesine yol açmıştır. Kırsalda yaşayan kadının emeğı göz ardı edilerek ve kadın nüfusu yok sayılarak demokratik haklarda bir gelişme sağlanması mümkün değildir. Bu nedenle sosyal ve siyasal haklar korunup geliştirilmeli, kadın nüfusun bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmeli, araştırma ve yayım hizmetleri yaygınlaştırılmalı ve özellikle kooperatifleşme teşvik edilmelidir.

Türkiye’de kooperatifçilik ne yazık ki üretici - köylünün hak ve çıkarlarını koruyan ve geliştiren bir etkinliğe ulaşamamıştır. Kooperatif yapının gelişmemesi, sağlıklı pazarlama kanallarının oluşmasını da engellemiştir. Tarım ile tarıma dayalı sanayi ve hizmetler sektörlerinin bütünleşik bir şekilde yapılanmasında ve tarımdan sanayiye kaynak aktarımının gerçekleştirilmesinde kooperatifler büyük rol oynamaktadır. Türkiye tarımının dünya ile rekabet edebilmesi, standartlara uygun mal üretebilmesi ve dünya fiyatlarının oluşumuna katkıda bulunabilecek arz ve talep yapısına kavuşabilmesi için kooperatifleşme çalışmaları mutlaka artırılmalıdır.

Sektörün yabancılaşmasına ve üreticinin kırsal gelir olanaklarını kaybetmesine neden olan özelleştirmelere derhal son verilmelidir.

Gıda güvencesi sorununun çözümü için “gıda arzının kesintisiz ve sürekli biçimde sağlanması ve üretilen gıdanın sağlıklı bir şekilde tüketici sofrasına ulaştırılması” ana hedef olarak belirlenmelidir.

Toplumların barış içinde ve güvenilir bir dünyada yaşamını sürdürebilmesinin en önemli ve gerekli unsuru, demokratik hak ve özgürlüklerinin korunarak geliştirilmesidir. Tarım kesimin örgütlülüğünün sağlanması ve birlikte hareket edebilme gücünün edinilmesi, hiç şüphesiz bu yönde gelişmeyi artırıcı bir faktör olacaktır.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 21

İnsanoğlunun temel yaşam ihtiyaçlarının başında “gıda” gelmektedir. Gıda olmadan yaşamı sürdürme olanağı yoktur. Her bireyin sürdürülebilir biçimde, güvenilir, uygun fiyatlı, kaliteli, sağlıklı beslenme alışkanlığını geliştirecek gıdalara ulaşması en temel gerekliliktir. Bu nedenledir ki; insanların yaşı, cinsi, kültürü ne olursa olsun, sürekli, gereğı kadar güvenli gıdaya ulaşma ve tüketme hakkı, evrensel bir hak olarak kabul

edilmiştir. “Gıdaya ulaşım hakkını temel insan hakkı” olarak tanımlayan 1948 tarihli Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinden başlamak üzere, 1975 yılında BM, 1983 yılı BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 1986 yılı Dünya Bankası, 1989 yılı Dünya Gıda Programı, 1992 yılı FAO ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından düzenlenen Uluslararası Beslenme Konferansı ve FAO’nun 1996 yılında düzenlediği Dünya Gıda Zirvesi’nde önemle durulmuştur. 2007 ve 2008 yıllarını kapsayan gıda krizi tüm dünyada gıda güvencesini yeniden tartışılır hale getirirken, iklim ya da diğer faktörlerden kaynaklanan gıda arz sorunlarına bağlı olumsuzluklardan etkilenen yoksul ve gıda ithalatçısı ülkelerin durumu ise, G - 8 ve G -20 gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri kapsayan platformlarda ele alınmaktadır. Dünyada üretilen gıdanın, dünya nüfusunu besleyecek miktarda olduğu bilinmektedir. Asıl sorun dağıtım ve bölüşüm sorunudur. Ticarete konu olan gıdaya ulaşım sorunudur. Bir yanda açlıkla mücadele ve Somali gibi çok acı örnekler dururken diğer yanda ülkemiz de dahil olmak üzere obezite ile mücadele edilmeye çalışılmaktadır. Bir insan hakkı olarak ele alınmaya başlanan gıda güvencesi konusu gıda hakkı olarak da tanımlanmakta, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi yanında Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinde de yerini almaktadır. Bu şekilde, gıda hakkı aynı zamanda demokrasinin gelişmesi açısından da bir vazgeçilmez olarak görülmeye başlamıştır. Çünkü, gıda hakkı olmayan ve bu hakkı devlet güvencesine alınmayan bir toplumun özgür olması ve demokrasiyi benimsemesi mümkün değildir. Günümüzde açlığın sık görülmediği ancak yetersiz beslenmeye sıkça rastlanılan birçok ülke bulunmaktadır. Ülkemiz de bunlardan birisi olup söz konusu ülkelere gıda hakkından daha ziyade gıda egemenliği sorunu bulunmaktadır. Yıllardan beri büyüyen çokuluslu şirketlerin tüm ülkelere dayattığı gıda üretim ve pazarlama sistemleri ile ulus üstü kurumlarca uygulatılan yeniden yapılandırma programları sonucunda desteksiz kalan küçük üreticiler tarımsal üretim dışında bırakılmaktadır. Yoksullaşan üretici kesimi ise, göç etmek zorunda kalmakta ve bu süreçte her türlü demokrasi dışı sömürüye açık hale gelmektedir. Bu süreç üretim araçlarının belli ellerde toplanmasına neden olurken azalan tarımsal üretim nedeniyle tarımsal çeşitler ve biyoçeşitlilik de yok olmaya başlamaktadır. Büyüyen gıda ithalatı faturası gıda egemenliğini de beraberinde alıp götürmektedir. Gıda güvencesi ve gıda egemenliğinin zayıflaması bağımlılığı artırırken demokratik anlayışı da körelterek istismara ve dış kaynaklı dayatmalara açık hale gelmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, sağlıklı gıdanın temini yani gıda güvenliği yaklaşımının yükseltilmesi tüketici bilincinin artırılmasına ve daha fazla güvenli gıda talep eden demokratik bir toplumu ve örgütlülüğü gerektirmektedir. Kayıtdışılığın ve insan sağlığını tehdit eden üretimin yaygın olması karşısında devletin kurumlarını harekete geçirebilecek önemli bir unsur, demokrat ve örgütlü toplum yapısıdır. Aynı şekilde, kendi kontrolünde olmayan bir anlayıştan kaynaklanan ve gıda egemenliğini tehdit eden yaklaşımlara karşı mücadele de yine örgütlü ve demokratik bir toplumun eseri olacaktır. Ülkemizde yaşanan özelleştirmeler emekçi ve işçi haklarının ortadan kaldırılmaya çalışıldığı bir süreçte neo - liberal düzenin de hakim kılındığı izlenmektedir.

- Özelleştirme mantığı artık kamusal nitelikte olan gıda kontrol ve denetimine de taşınmaktadır. Bu alanda son çıkan yasalar gıda denetiminde özelleştirmenin ilk adımlarıdır. Kamu kontrol ve denetim mekanizması iyileştirilerek gıda üretimindeki kayıtdışılık önlenip istihdam artırılacağına bunun tam tersi yaşanmaktadır.
- KHK'larla oluşturulan yeni kamusal yapı önemli sorunları beraberinde getirmektedir. Gıda alanının ciddi biçimde ele alınmadığı bir yapının adına "Gıda" eklenerek göstermelik bir düzeltme yapılmıştır.
- Özel sektör üretimi işverenin insafına bırakılmakta; örgütlü toplumun bir talebi olan gıda güvenliği konusunda ise tam bir geriye gidış yaşanmakta, mühendisler işletmeden uzaklaştırılmaca, kontrolün de zayıf olduğu bir ortamda, üretim, ustabaşımın ve işletme sahibinin anlayışı doğrultusunda olmaktadır.
- Ülkemizde üretici ve tüketici örgütlerinin yetersizliği demokratik taleplerin iletilmesini de engellemektedir. Bu nedenle, tarımsal ürünler olması gerekenden daha ucuza el değıştirirken tüketiciler de pahalıya tüketmektedir. Tüketiciler üretim aşamaları hakkında bilgi sahibi olamadığından bazı ürünleri sağlıksız şekilde tüketmek durumunda kalabilmektedir.

Görüldüğü gibi gıda alanında yaşanan sorunların bir çoğunun çözümü yine demokratik taleplerin iletilmesine ve örgütlü mücadeleye dayanmaktadır. Bu hepimize önemli bir mesaj niteliğindedir.

Emekten, bilimden, teknolojiden yana olan TMMOB gıda konusunda;

- Gıda Denetimleri mutlaka kamu eliyle yürütülmesi, Bu alanda görev yapan kamu kurumlarında yeterince mühendis istihdam edilmesi,
- Et, Süt, Tahıl gibi temel gıda maddelerinde etkin olarak görev yapabilen müdahale kurumları oluşturulması,
- Yapılanmada düzenleme katılımcı ve şeffaf olarak yürütülmesi, yasal düzenlemelerle gerçekten kamu yararı sağlanması,
- Konu ile ilgili mesleklerin üretimde olması sağlanması, bu amaca yönelik olarak özellikle küçük işletmeler için kamuda bütçe ayrılması,
- Örgütlülüğün her alanda teşvik edilmesi,
- Yaşam hakkının en önemli ayağı olan gıda özelinde, insanların güvenli gıdalarla yeterli ve dengeli beslenmesi için harcamaları savaş ve yıkımlara değil, gıda üretimine aktarılmasını savunur ve örgütlenme çalışmalarını yapar.

3.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 17

TARIMDA DÜZEN DEĞİŞMELİ

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 25. Maddesi "Herkes kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme hakkına sahiptir" der. Bu durum hiç şüphesiz, insanlığın yüzyıllardır süren yaşam mücadelesinin sonunda, yaşanabilir bir dünya oluşturma sürecinin önemli bir halkasıdır. Nefes alıp vermeye başlayan her insanın yaşamını

sürdürebilmesi için gerekli olan besin maddelerini alması en doğal hakkıdır. Belirli bir alanda birlikte yaşayan ve çeşitli bağlarla ortak yaşama iradesi gösteren insan toplulukların oluşturdukları devlet ise, insanının beslenme ihtiyacını karşılamak zorundadır. Daha yaşanabilir bir dünyanın olmazsa olmaz şartı olan gıda ihtiyacının giderilmesi, geçen zaman sürecinde maalesef sömürünün en etkili unsuruna dönüşmüştür. Dünyanın kuzey yarım küresinde sömüren, güney yarım kürede ise sömürülen insanlardan oluşan bir dünya düzeni meydana gelmiştir. Hatta bu durum ülkelerin kendi içlerinde de bölgeler bazında ayrışmalarla kendini göstermiştir. İktidarı elde tutmayı amaçlayan bu sömürü düzeninin baş aktörleri bu konuda oldukça önemli mesafeler kat etmiştir. Emperyalizmin gıda üzerinden dünyaya hakim olma düşüncesi yeni olmasa da, yeni dünya düzeninde artık sömürücü düşüncelerin her alanda hayata geçirildiği bir dönemi yaşamaktayız. Yeni dünya düzeninde, bazı ülkeler artık üretim yapamayacak konuma getirilmiş, her yönüyle dışa açık ve uluslararası kartellerin uygulamalarına boyun eğmek zorunda bırakılmıştır. Yıllık kazançları birçok ülkenin milli gelirinden bile fazla olan uluslararası tarım kartelleri, ülkelerin üretim unsurlarını etkisizleştirip, kendilerine daha fazla pazar payı bulmuşlardır. Öyle ki bu firmalar ülkelerin tarım politikalarına, kendilerine avantaj sağlayacak unsurları baskılarla koydurarak, o ülkelerde tek üretici konumuna yerleşmişlerdir.

İki binli yıllar bu anlamda tarımda küreselleşmenin etkisinin çok yoğun bir şekilde gerçekleştiği bir dönem olmuştur. Gelişmiş ülkelerin dünya ticaretine egemen olmak adına sürdürdükleri mücadele, Dünya Bankası, IMF ve Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütlerin, geri planında, kendi çıkarlarını gerçekleştirme yoluna gittiklerini görmekteyiz. Serbest rekabet ortamının gerçekleştiği, devlet sübvansiyonlarının kaldırıldığı, tarımsal ürün fiyatlarının dünya piyasasının üstünde olamayacağı ve ticaret kotalarının kaldırılması gerektiği gibi politik söylemlerin, özellikle gelişmekte olan ülkelere uygulandığı bir dönem gerçekleşmektedir. Neoliberal politikalar sayesinde üreticilere verilen devlet desteği azaltılmış ve destekler üretim odaklı olmaktan çıkarılmıştır. IMF - Dünya Bankası odaklı bu politikaların uygulandığı ülkelerde üretim maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı, üretim kayıpları yaşanmış ve ülkelerin dışa bağımlılığı artmıştır. Kendi kendine yeterli ölçütünü yitiren ülkeler, tarımsal gelişmişliklerini tamamlamış emperyalist ülkelere bağımlı hale gelmiştir. Bir yandan, açlık sorununun baş gösterdiği ülkelere gıda yardımları sözde insani amaçla sürdürülürken, öbür yandan o ülkelerin üretim kapasiteleri yok edilmiştir. Tarımsal yok oluşun, *Tarımda Yeniden Yapılandırma* gibi süslü ifadelerle sunulduğu bu dönemde kırsal alan nüfusları hızlı bir şekilde azalmış, şehirlerin varoşlarında yeni dünyalar arama düşünceleri artmıştır. Bu durum, çarpık kentleşme, işsizlik ve güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Türkiye’de Durum

Ülkemiz açısından bakıldığında ise yeni dünya düzeninin bütün unsurlarının ülkemizde de yaşatıldığını görmek mümkündür. Tarım kesimine yönelik olarak 24 Ocak 1980’de alınan ve o dönemki güçlü muhalefet nedeniyle hayata geçirilemeyen kararlar, 2000’li yılların başında uygulanmaya başlanmıştır. Devlet üretimden çekilmiş, tarımsal KİT’ler özelleştirilmiş, devlet destekleri azaltılmış, ithalata büyük kolaylıklar getirilmiş, çıkarılan kanunlarla üretim miktarlarına kısıtlamalar getirilmiştir. Yeni destekleme

politikalarıyla üretici bir anlamda cezalandırılmış, üretim maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı ekim alanları hızla azalmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidara geldiği 2002 yılı bu anlamda tarımın ticarileştirildiği ve neoliberal politikaların tam ve eksiksiz uygulandığı bir dönem olmuştur. Bir önceki koalisyon hükümeti döneminde uygulamaya konulmak istenen ancak hükümet üyeleri arasında çatışmalara sebep olan tarım politikaları, AKP hükümeti döneminde eksiksiz bir şekilde uygulanmıştır. Tarım kesimine ilişkin uygulanan bu politikaların sosyo - ekonomik sonuçları incelendiğinde şu gerçekler ortaya çıkmıştır:

- 2002 - 2010 döneminde tarımsal katma değer GSYH içindeki payı % 11,9'dan, % 9,8'e düşmüş; tarımın istihdamdaki payı sürekli azalarak % 34,9'dan, % 24,6'ya gerilemiştir. Tarımdan kopan nüfus, sanayi ve hizmetler sektöründe de iş bulamamış ve işsizlik giderek artmıştır.
- Son 8 yılda 2.5 milyon hektar arazide üretimden vazgeçilmiştir. Toplam tarım alanları azalırken, meyve - sebze için ayrılan alanlar az da olsa genişlemiştir. Bitkisel ürünlerin çoğunda üretim ya azalmış ya da hiç artmamıştır. Başta tütün ve pamuk olmak üzere endüstriyel ürünlerin; nohut, kuru fasulye ve mercimek gibi kuru baklagillerin; patates ve kuru soğan gibi yumru bitkilerin üretimleri gerilerken, meyve ve sebze üretiminde artış kaydedilmiştir. Hububattan mısır ve pirinçte de anlamlı artışlar sağlanmıştır. Bu dönemde nüfus 3 milyondan fazla artarken buğday üretimi yerinde saymış, arpa üretimi de önemli ölçüde gerilemiştir.
- Uygulanan yanlış politikalar sonucu hayvan varlığı 4 milyon baş düşmüştür. 1998'den beri yasak olan kırmızı et ithalatına 2010 yılında izin verilmiştir. Sonuç olarak kurbanlıklar bile ithal edilmiştir.
- Tarım ürünleri ve hayvancılık dış ticaretinde net ithalatçı konumuna gelinmiştir. Ürünler itibariyle bakıldığında Türkiye meyve ve sebze ürünlerinde net ihracatçı, yağlı tohumlarda ise net ithalatçı durumdadır. Bu üretim ve dış ticaret yapısı, Türkiye'de tarımın uluslararası işbölümünün gereklerine göre biçimlendirildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Uluslararası işbölümü gelişmiş ülkelerin sermaye-teknoloji yoğun hububat- sanayi bitkileri üretiminde, az gelişmişlerin ise meyve-sebze gibi emek yoğun üretimde uzmanlaşmasını gerektirmektedir.
- Dönem içerisinde tarımsal desteklemeler GSYH'nin binde 5 - 6'sı seviyesinde tutulmuş; borç faizlerine ise tarımın 10 katından fazla ödeme yapılmıştır. Tarım sektörüne yönelik sabit sermaye yatırımları azalmış; başta buğday olmak üzere birçok tarımsal ürünün fiyatı gerçekleşen tüketici fiyatlarındaki artışın gerisinde kalmıştır. Bu süreç çiftçi gelirlerinin azalmasına, üretimin düşmesine ve yoksulluğun tırmanmasına neden olmuştur.
- Tarımsal KİT'lerde özelleştirme hızlanmış, TEKEL İçki ve TEKEL Sigara yabancılara satılmış ve ardından birçok fabrika kapatılmıştır.
- Tohum sektöründeki yabancılaşma kaygı verici boyutlara ulaşmıştır.
- Gıda güvenilirliği hiçe sayılarak, Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) içeren ürünlerin ithalatına olanak sağlanmıştır.

Sonuç olarak; Doğal kaynakların korunması devletlerin bekası için vazgeçilmez bir unsurdur. Doğal kaynaklarını yitirmiş bir ülkenin yok olması kaçınılmazdır. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 44. maddesinde “Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır” hükmüyle güvence altına alınmıştır. Buna karşın, kaybedilmiş topraklar için af niteliğinde yasal düzenlemelere gidilmekte, hatta keyfi “kamu yararı” kararları alınarak, verimli tarım arazileri yapılaşmaya açılmaktadır. Öncelikli kamu yararının toprağı korumak olduğu gerçeğinden hareket edilerek, bilimsel ve demokratik olmayan kurullarca verilmiş bu tür kullanım kararlarının derhal önüne geçilmelidir.

Son yıllarda artan oranda sorunlarını yaşadığımız küresel iklim değişiklikleri nedeniyle kullanılabilir su temininin her geçen gün daha da zorlaşacağı ortadadır. Bu doğrultuda, sanayileşmeden kaynaklanan çevre kirliliğı ve bilinçsiz su kullanımına karşı acil olarak tedbir alınmalıdır. İnsan ve doğa odaklı bir su politikası, kırsal ve kentsel su yönetiminin temel amacı olmalıdır.

Tarım sektörü, kadın işgücünün en yoğun olduğu sektör konumundadır. Ancak “tarımın kadinsallaşması”, kadın emeğinin giderek daha çok istismara açık hale gelmesine yol açmıştır. Kırsalda yaşayan kadının emeğı göz ardı edilerek ve kadın nüfusu yok sayılarak demokratik haklarda bir gelişme sağlanması mümkün değildir. Bu nedenle sosyal ve siyasal haklar korunup geliştirilmeli, kadın nüfusun bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmeli, araştırma ve yayım hizmetleri yaygınlaştırılmalı ve özellikle kooperatifleşme teşvik edilmelidir.

Türkiye’de kooperatifçilik ne yazık ki üretici – köylünün hak ve çıkarlarını koruyan ve geliştiren bir etkinliğe ulaşamamıştır. Kooperatif yapının gelişmemesi, sağlıklı pazarlama kanallarının oluşmasını da engellemiştir. Tarım ile tarıma dayalı sanayi ve hizmetler sektörlerinin bütünlük bir şekilde yapılanmasında ve tarımdan sanayiye kaynak aktarımının gerçekleştirilmesinde kooperatifler büyük rol oynamaktadır. Türkiye tarımının dünya ile rekabet edebilmesi, standartlara uygun mal üretebilmesi ve dünya fiyatlarının oluşumuna katkıda bulunabilecek arz ve talep yapısına kavuşabilmesi için kooperatifleşme çalışmaları mutlaka artırılmalıdır.

Sektörün yabancılaşmasına ve üreticinin kırsal gelir olanaklarını kaybetmesine neden olan özelleştirmelere derhal son verilmelidir.

Gıda güvencesi sorununun çözümü için “gıda arzının kesintisiz ve sürekli biçimde sağlanması ve üretilen gıdanın sağlıklı bir şekilde tüketici sofrasına ulaştırılması” ana hedef olarak belirlenmelidir.

Toplumların barış içinde ve güvenilir bir dünyada yaşamını sürdürebilmesinin en önemli ve gerekli unsuru, demokratik hak ve özgürlüklerinin korunarak geliştirilmesidir. Tarım kesimin örgütlülüğünün sağlanması ve birlikte hareket edebilme gücünün edinilmesi, hiç şüphesiz bu yönde gelişmeyi artırıcı bir faktör olacaktır.

4.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 16

GIDA ve DEMOKRASİ

İnsanoğlunun temel yaşam ihtiyaçlarının başında “gıda” gelmektedir. Gıda olmadan yaşamı sürdürme olanağı yoktur. Her bireyin sürdürülebilir biçimde, güvenilir, uygun fiyatlı, kaliteli, sağlıklı beslenme alışkanlığını geliştirecek gıdalara ulaşması en temel gerekliliktir. Bu nedenledir ki; insanların yaşı, cinsi, kültürü ne olursa olsun, sürekli, gereği kadar güvenli gıdaya ulaşma ve tüketme hakkı, evrensel bir hak olarak kabul edilmiştir. “Gıdaya ulaşım hakkını temel insan hakkı” olarak tanımlayan 1948 tarihli Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nden başlamak üzere, 1975 yılında BM, 1983 yılı BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 1986 yılı Dünya Bankası, 1989 yılı Dünya Gıda Programı, 1992 yılı FAO ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından düzenlenen Uluslararası Beslenme Konferansı ve FAO’nun 1996 yılında düzenlediği Dünya Gıda Zirvesi’nde önemle durulmuştur. 2007 ve 2008 yıllarını kapsayan gıda krizi tüm dünyada gıda güvencesini yeniden tartışılır hale getirirken, iklim ya da diğer faktörlerden kaynaklanan gıda arz sorunlarına bağlı olumsuzluklardan etkilenen yoksul ve gıda ithalatçısı ülkelerin durumu ise, G - 8 ve G - 20 gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri kapsayan platformlarda ele alınmaktadır. Uluslararası alanda birçok uzman itiraf etmektedir ki, dünyada üretilen gıda, dünya nüfusunu besleyecek miktardadır. Sorun dağıtım ve bölüşüm sorunudur. Bir yanda açlıkla mücadele ve Somali gibi çok acı örnekler dururken diğer yanda ülkemiz de dahil olmak üzere obezite ile mücadele edilmeye çalışılmaktadır. Bir insan hakkı olarak ele alınmaya başlanan gıda güvencesi konusu gıda hakkı olarak da tanımlanmakta, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi yanında Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinde de yerini almaktadır. Bu şekilde, gıda hakkı aynı zamanda demokrasinin gelişmesi açısından da bir vazgeçilmez olarak görülmeye başlamıştır. Çünkü, gıda hakkı olmayan ve bu hakkı devlet güvencesine alınmayan bir toplumun özgür olması ve demokrasiyi benimsemesi mümkün değildir. Günümüzde açlığın sık görülmediği ancak yetersiz beslenmeye sıkça rastlanılan birçok ülke bulunmaktadır. Ülkemiz de bunlardan birisi olup söz konusu ülkelerde gıda hakkından daha ziyade gıda egemenliği sorunu bulunmaktadır. Yıldan yıla büyüyen çok uluslu şirketlerin tüm ülkelere dayattığı gıda üretim ve pazarlama sistemleri ile ulus üstü kurumlarca uygulatılan yeniden yapılandırma programları sonucunda desteksiz kalan küçük üreticiler tarımsal üretim dışında bırakılmaktadır. Yoksullaşan üretici kesimi ise, göç etmek zorunda kalmakta ve bu süreçte her türlü demokrasi dışı sömürüye açık hale gelmektedir. Bu süreç üretim araçlarının belli ellerde toplanmasına neden olurken azalan tarımsal üretim nedeniyle tarımsal çeşitler ve biyoçeşitlilik de yok olmaya başlamaktadır. Büyüyen gıda ithalatı faturası gıda egemenliğini de beraberinde alıp götürmektedir. Gıda güvencesi ve gıda egemenliğinin zayıflaması bağımlılığı artırırken demokratik anlayışı da körelterek istismara ve dış kaynaklı dayatmalara açık hale gelmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, sağlıklı gıdanın temini yani gıda güvenliği yaklaşımının yükseltilmesi tüketici bilincinin artırılmasına ve daha fazla güvenli gıda talep eden demokratik bir toplumu ve örgütlülüğü gerektirmektedir. Kayıtdışılığın ve insan sağlığını tehdit eden üretimin

yaygın olması karşısında devletin kurumlarını harekete geçirebilecek önemli bir unsur, demokrat ve örgütlü toplum yapısıdır. Aynı şekilde, kendi kontrolünde olmayan bir anlayıştan kaynaklanan ve gıda egemenliğini tehdit eden yaklaşımlara karşı mücadele de yine örgütlü ve demokratik bir toplumun eseri olacaktır.

Ülkemizde yaşanan özelleştirmeler ve işçi haklarının ortadan kaldırılmaya çalışıldığı bir süreçte neo - liberal düzenin de hakim kılındığı izlenmektedir.

- Özelleştirme mantığı artık kamusal nitelikte olan gıda kontrol ve denetimine bile sirayet ettirilmektedir. Kamu kontrol ve denetim mekanizması iyileştirilerek gıda üretimindeki kayıtdışılık önlenip istihdam artırılacağına bunun tam tersi yaşanmaktadır. Bu alandaki en etkin mücadeleyi demokratik kitle örgütleri olan Odalarımız yapmaktadır.
- KHK'larla oluşturulan yeni kamu yapılarının nasıl çalıştırılacağı ise kaygıyla beklenmektedir. Gıda alanının ciddi biçimde ele alınmadığı bir yapıdan adında Gıda bulunan bir Bakanlığa dönüşümün gereği olarak daha fazla meslektaşımızın istihdam edilmesi için yine demokratik bir örgüt olan Odamız çaba göstermektedir.
- Örgütlü toplumun bir talebi olan gıda güvenliği konusunda ise tam bir geriye gidüş yaşanmakta, mühendisler işletmeden uzaklaştırılmakta, kontrolün de zayıf olduğu bir ortamda, üretim, ustabaşının ve işletme sahibinin insafına bırakılmaktadır. Bu konunun düzeltilmesi için çalışmalarımız devam etmektedir.
- Ülkemizde üretici ve tüketici örgütlerinin yetersizliği demokratik taleplerin iletilmesini de engellemektedir. Bu nedenle, tarımsal ürünler olması gerekenden daha ucuza el değiştirirken tüketiciler de pahalıya tüketmektedir. Tüketiciler üretim aşamaları hakkında bilgi sahibi olamadığından bazı ürünleri sağlıklı şekilde tüketmek durumunda kalabilmektedir.

Görüldüğü gibi gıda alanında yaşanan sorunların bir kısmının çözümü yine demokratik taleplerin iletilmesine ve örgütlü mücadeleye dayanmaktadır. Bu hepimize önemli bir mesaj niteliğindedir.

Bu koşullar altında, gıda sektöründe, gıda kontrol ve denetiminin kamu eliyle ve etkin biçimde yürütülmesi, gıda alanında görev yapan kamu kurumları ve gıda işletmelerinde konunun uzmanı olan mühendislerin daha fazla istihdam edilerek güvenli gıda arzı için gerekli düzenleme ve uygulamaların yerine getirilmesi, üretici ve tüketici örgütlülüğünün desteklenerek büyümesi ve sahiplenilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu anlayışla yediğimiz içtiğimizin aklımıza nasıl hükmettiğini düşünmemiz ve aklımızın demokratik kalması için yediğimiz içtiğimizin nasıl olması gerektiğini her gün yeniden değerlendirmemiz gereken bir dünyada yaşamakta olduğumuzu belirtmek isteriz.

Gıda egemenliğini yitirmedüğümüz, gıda hakkının tüm dünyada kabul görerek hayata geçtiği günlerin yaşanması dileğiyle...

5.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 33

Toprak kurullarındaki resmi kuruluşlar lehine olan dengenin, resmi olmayan kurumlar lehine bozulması ve ayrıca alınan kararların 2/3 çoğunluk gibi “nitelikli bir çoğunlukla alınması gibi önlemler hayata geçirilmelidir.

Gerekçesi

Bilindiği gibi özellikle hafriyat kolaylığı ve ekonomik olması açısından ve ülkenin deprem riskleri göz önüne alınmadan tarım alanları konut - sanayi vb alanlar için bilinçsizce katledebilmektedir. Nitelikli tarım alanlarına kent ve sanayi planlaması bilimle, çağdaşlıkla bağdaşmamaktadır. Nitekim bu yanlışlıkları pervasızca yapan illerden Sakarya, Yalova ve İzmit in deprem sonrası tablosu bunun açık göstergesidir. Toprak Kanunu ve bu kanun gereğince oluşturulan “toprak kurulları” hükümetin etkisinde olan elemanların çoğunluğu teşkil etmesi nedeniyle toprak talanını önlemede yeterli olamamaktadır. AKP'nin referandum sonrası Mahkemeleri tarafı atamalarla etki altına alması da geçmişte yargı yoluyla kurtarılabilen alanları riske atmaktadır. Yeni düzenlemelerle artık hükümetler her kafasına koydukları alanı kolayca imara açabilecek ve her engeli aşabilecek bir güce kavuşmuş oluyor.

6.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO:24

Tarım alanlarına sanayi tesisleri kesinlikle kurulmamalı, çarpık kentleşmenin önüne geçilmeli, sanayi atıkları kontrol altında tutulmalı, arıtma tesisleri şart koşulmalı ve denetlenmeli, atıklar için geri dönüşüm projeleri ve teknolojileri kullanılmalıdır.

7.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 6

TARIM VE GIDA

Giriş;

Tarım toprağı ve tohumu kullanarak bitkisel ve hayvansal ürünler üretmek ve ürünlerden daha değerli mamuller elde etmek için yapılan bir ekonomik faaliyettir. Diğer bir ifade ile insan besini olabilecek ve ekonomik değeri olan her türlü tarımsal - hayvansal ürünün bakım, besleme, yetiştirme, koruma ve mekanizasyon faaliyetlerinin tamamı ile durgun sularda veya özel alanlarda yapılan balıkçılık faaliyetlerinin tümüdür. Tarımın geçmişi günümüzden 10.000 yıl öncesine dayanmaktadır. İnsanoğlunun tarıma başladığı ilk yıllarda buğday yabancı bir ottu. Olgunlaştığı zaman başakları çatlar, tohumları da toprağa saçılırdı. Buğdayın doğadaki devamlılığını sağlayan buydu. Ancak bu durum tohumun toplanarak üretim yapılmasına olanak vermiyordu. Kadın çiftçiler önce bu başaklar arasında tohumlarını saçmayanları seçmek suretiyle üretime başladılar. Yani doğada, tohumluğunu ekme, seçtiği tohumu tarlaya saçma yöntemiyle ıslah çalışmaları yapmaya başladılar ve böyle yapa geldiler. Kadınlar bu, ıslah ve geliştirme çalışmalarını

laboratuvarlarda değil, doğanın bağrında uygulamalı olarak yaptılar. Bu süreç ve üretim tarzı on binlerce yıldır sürmektedir. Buğday, arpa, çeltik ve daha birçok bitki kadın çiftçilerin binlerce yıldır sürdürdüğü ıslah çalışmaları ve bilgeliğiyle bugüne kadar geldi. Bu, ürün çeşitliliğini hem artırdı hem de devamlılığını sağladı. İlk tarım örneklerinin ardından, zamanla birçok toplumun arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak tüm dünyada yaygınlaştı. Tarım, insanlığın toplu hayata geçişinde büyük bir rol üstlendi. İlk çağlarda avcı - toplayıcı toplulukların, yerini tarımla uğraşan halklara bırakması, toplumları ve devletleri ortaya çıkardı. Sanayi Devrimi'ne kadar tarım, insanlığın büyük çoğunluğunun temel geçim kaynağı oldu. Ancak günümüzde de tarımda gözle görülür gelişmeler ve teknolojinin getirdiği etkiler bulunmaktadır. Özellikle 20. yüzyıl boyunca tarımda önemli değişiklikler yaşanmıştır. amonyum nitrat karıştırılan tezcek sayesinde, ilk yapay gübreler elde edildi. Tarımda işgücünü düşüren makineleşme sayesinde tarımda işçi sayısında azalmalar gözlemlendi. Üretimin artmasına karşılık işsizlik arttı. Tarım sektörü, ülkemizde de Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli görevler üstlenmiştir.

Tarım ülke halkının beslenmesi, kendine yeterlilik, gelir, dağılımındaki dengesizliğin giderilmesi, istihdama katkı sağlaması, sanayi sektörünün hammadde ihtiyacını karşılaması, ihracata dolaylı ve doğrudan katkı yapmasının yanında toplumsal yapının, kırsal mirasın ve ekolojinin korunması, kaliteli üretim araçlarıyla yaşam kalitesinin artırılması gibi işlevlerinden dolayı sadece bir ekonomik faaliyet değil aynı zamanda sosyal, bölgesel ve kültürel önem taşıyan bir toplumsal süreçtir.

Genel Bakış;

Uzun yıllardan beri kentleşme alanında kaydedilen gelişmelere karşın, nüfusun halen % 35'i kırsal alanda yaşamaktadır. Tarım sektörünün en önemli özelliği, kırsal alanın birincil ekonomik faaliyet kaynağı olmasıdır. Bu nedenle tarım sektörü, genel anlamda ülke kalkınmasının önemli bir unsuru olması yanında, kırsal kalkınma çabalarının ana sürükleyicisi konumundadır. 2010 yılı Mart ayı itibarıyla, Türkiye tarım sektörü 5,2 milyon kişiye istihdam sağlamıştır. Bu rakam Türkiye'deki toplam istihdamın yaklaşık olarak % 24'üne karşılık gelmektedir. Tarımsal istihdam 2000 yılından 2010 yılının ilk çeyreğine kadar yaklaşık % 33 oranında düşüş yaşamıştır. 2000 yılında, % 10,1 olan tarımsal üretimin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı 2009 yılında, % 8,3'e gerilemiştir. Bu dönemde, Türkiye tarım sektöründen endüstri ve hizmet sektörüne doğru gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşümünü sürdürmüştür. Gayrisafi yurt içi hasıladaki payı düşmesine rağmen tarımsal üretim 2000 yılından beri artış göstermektedir. 2007 yılında kuraklığa bağlı olarak düşen üretilen ürün miktarı, 2008 başından itibaren tekrar artışa geçmiştir. 2008 yılında 73 milyar TL olan tarımsal üretim, 2009 yılında 79 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. 2009 yılında Türkiye'nin tarımsal ithalat ve ihracatı, işlenmiş gıda hariç, sırasıyla 4,6 milyar ABD doları (toplam ithalatın % 3'ü) ve 4,5 milyar ABD doları (toplam ihracatın % 4,4'ü) olmuştur. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) 2011 yılında ekonomi bütünüyle yüzde 8.9 büyürken, nüfusumuz yüzde 1.3 artarak 73 milyona çıkarken, tarım üretimi (nüfus artış oranının da altında) sadece yüzde 1.2 oranında büyüdü. Türkiye'de GSMH içinde tarımın payının çok yüksek olmasına karşın; AB ülkelerinde GSYİH içinde tarım sektörünün

payı, ortalama yüzde 1.8 dolayındadır. Tarım, daha ziyade doğal sebeplerden, bir başka deyişle zengin toprak kaynakları, biyolojik çeşitlilik, elverişli iklim ve jeolojik şartlardan dolayı Türkiye için her zaman önde gelen bir sektör olmuştur. Tarım sektörü nüfusun büyük çoğunluğunun gıda ihtiyaçlarını karşılayarak Türkiye'yi dış kaynaklara bağımlı olmaktan korumakta, tarıma bağlı diğer sektörlerin ham madde tedarikini de gerçekleştirerek Türkiye'nin sosyal ve ekonomik gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Sanayinin gereksinim duyduğu hammaddenin büyük bölümü, tarım sektöründe karşılanmaktadır. Bunlarla birlikte, tarımın salt teknik - sektörel analizlerle değil, en az onun kadar önemli olmak üzere sosyo - politik yönden de incelenmesini ve değerlendirilmesini gerektiren husus, tarımın istihdama olan katkısıdır. AB'de ortalama işletme büyüklüğü Türkiye'nin üç katıdır. 15 AB ülkesinde toplam tarım alanı 135 milyon hektar, toplam 7 milyon işletme bulunuyor. ortalama işletme büyüklüğü 174 dekadır. Türkiye'de 28 milyon hektar tarım alanı ve 4 milyon işletme bulunmaktadır. Bu durum tarımda işgücü verimliliğini ve tarımda çalışanların gelir düzeyini düşüren en önemli etkenlerden birisidir. Türkiye'nin tarıma elverişli arazi varlığının 25 milyon hektarı üzerinde tarım yapmaya elverişlidir. Yalnızca 1/3'ü olan 8.5 milyon hektar arazisi ekonomik olarak sulanabilecek niteliktedir. Yaklaşık 4 milyon ha. alanın daha sulamaya açılması gerekiyor. Sulamada bir başka sorun GAP Bölgesi'nde yaşanmaktadır. Bölgede sulamaya açılması planlanan 1.7 milyon hektarın ancak 300.000 hektarına su götürülebilmiş olup, bu alanlarda da drenaj tesisleri yapılmadığından hızlı bir tuzlaşma ve çoraklaşma süreci yaşanmaktadır. Türkiye tarımının teknik ekonomik sosyolojik açıdan çok önemli yapısal sorunları vardır. Tüm saldırılara ve yaşadığı erozyona karşın tarım sektörü, Türkiye için oldukça yararlı sonuçlar ortaya koymaktadır. Bunlardan en önemlisi, ideolojisi ve ekonomik gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, dünyadaki tüm ülkeler için stratejik öneme sahip olan gıda güvenliğini, ülke için sağlamış olmasıdır. Ayrıca tarım, gayri safi milli hasılanın yukarıda ifade edildiği gibi hala önemli kısmını oluşturmakta, dışsattımın % 7,4'ne tarımsal ürünler konu olmaktadır. Sanayinin gereksinim duyduğu hammaddenin büyük bölümü, tarım sektöründe karşılanmaktadır. Bunlarla birlikte, tarımın salt teknik - sektörel analizlerle değil, en az onun kadar önemli olmak üzere sosyo - politik yönden de incelenmesini ve değerlendirilmesini gerektiren husus, tarımın istihdama olan katkısıdır. 1980'lerden beri tarımı aşındırmak yolunda devam eden süreç, son birkaç yıldır hız ve etkinlik kazanmıştır. Son yıllarda yukarıdaki verilerin tümü, gelişen ekonomilerde görülen normal değişimlerin ötesinde, tarım sektörü için bir geriye gidişi/çöküşü deyimler hale geldi. Bu değişim, ülkenin en yoksul kesimini oluşturan tarım üreticilerinin, köylülerin ve tüm tüketicilerin yaşam koşullarını daha da zorlaştırdı. Dünyada esen neo - liberal politikaların Türkiye yansımaları tarımı sanayileşmeye bir engel olarak görmüş ve bu doğrultuda politikalar üretmiştir. Bugün tarımın içinde bulunduğu çöküntü ise, sektörel olarak yok edilecek bir üretim sürecinin yerinin tarımsal dışalım ile doldurulması esasına dayanan bir teslimiyetçi/işbirlikçi politik sürecin eseridir. Ülke topraklarının yaklaşık 1/3'ü olan 25 milyon hektar üzerinde tarım yapmaya elverişlidir. Bu alan büyüklüğü üzerinde, ülkedeki miras hukukundan ve ekonomik yapıdan kaynaklanan nedenlerle, çok fazla sayıda mülkiyet/tasarruf altında parçalı arazi bulunmaktadır. Bunlar literatürde "tarım işletmesi" olarak tanımlanmakla birlikte, rasyonel üretim yapmaktan uzak yapıları, feodalite ile ilkel kapitalizm sürecinin özelliklerini taşımaktadırlar. Emegın en yoğun

olduğu bir sektör olan tarımda, diğer tüm katmanlar gibi, emek de benzer bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır. 2000 yılında yayımlanan bir DB raporunda “Türkiye’de tarım desteklemesi aşırıdır, milli gelirin %8’ine ulaşmaktadır; OECD ülkelerinde ise bu oran %2’yi geçmemektedir” deniyordu. DB ve IMF’nin “tarımsal desteklemeye son” çağrısına teslim olunduktan sonra, Türkiye’de bütçeden tarıma ayrılan tüm ödemeler, milli gelirin %1’inin altında kalmıştır. Oysaki Tarımla geçimini sürdüren kırsal kesimin ve yapısı gereği tarımın her zaman devlet tarafından desteklenmesi gerektir.

Türkiye’de tarım, emekçilerin büyük ölçüde üretim araçlarına sahip olduğu bir yapı taşır; yani küçük ve orta üreticiliğin hâkim olduğu bir yapıdır. Bu yapı hem kendi geçimini bu sektörden sağlar hem de tarım dışı nüfusu besler aynı zamanda da sanayiye hammadde sağlar. Ancak son yıllarda izlenen politikalar özellikle Güney Doğu Bölgesinde yaşanan savaş koşulları köy boşaltmalar sonucu sürekli olarak kırsalda kente göç hem tarımsal nüfusu azaltmış, hem de kentte sosyolojik ve ekonomik sorunlara neden olmuştur. Ülkemizde, kırsal nüfusun çözülmesi ve tarımsal üretimin azalması nedeniyle yapılan göç tartışması -Göç sorunu- bugün büyük kentlerin nüfus sorunu olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla göç sorunu, büyük kentlerin konut sorununu çözmek üzerinden tanımlanmaktadır. Bu sağlıklı bir değerlendirmedir. Göç sorunu, Türkiye’de büyük kentlerin konut sorununu çözmek amacıyla değil, kırsal alanın refah düzeyini arttırmak üzerinden tanımlanmalıdır. 2008 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından Kentleşme Şurası kapsamında hazırlanan KENTGES (Bütünlük Kentsel Gelişme Strateji ve Eylem Planı) dokümanı, Kasım 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, 2010 - 2023 dönemi ulusal devlet politikası olarak kabul edilmiştir. Ancak hükümet kendi politikasına dahi sahip çıkmamaktadır. Bu yapının yanında ülkemizde uygulanan tarım politikaları nedeni ile de üreticiler serbest pazarda oluşacak fiyatları bilmedikleri için genel olarak alım garantisi olan (devlet tarafından desteklenen) ürünlere yönelmişlerdir. Uygulanmış olan tarımsal destek politikaları üzerinde büyük eleştiriler olmuş ve bu kapsamdaki ürünlerin alımlarının bütçemiz üzerindeki etkileri günbegün artmıştır. Diğer taraftan, bu ürünler için yapılan depolama ve imha masrafları ürün toplam maliyetlerini de artırmıştır. Ülkemizin, sanayileşmede önemli mesafeler kat etmiş olduğu bir gerçektir. Ancak, tüm bunlara karşılık istihdam yapısı ve sektörel üretim ilişkileri dikkate alındığında tipik bir tarım ülkesi olduğumuzu ifade etmekte mümkündür. Diğer taraftan, Türkiye tarımının ekonomimiz içindeki önemini muhafaza etmesine karşılık sektörün mevcut potansiyelinden yeterince yararlandığı söylenemez. Ülkemizin, geniş ve farklı özelliklere sahip coğrafi yapısı, aynı anda değişik iklim özelliklerini yaşayabilmesi, geniş ürün çeşitliliği ve halen kullanılmayan geniş potansiyeli ile tarım, büyük bir şans olma niteliğini halen sürdürmektedir. Aletsiz, ekipmansız yaşayabilirsiniz, ama bir tarım ürünü olan ekmeği yemediğiniz yaşayamazsınız. Ülkemiz sahip olduğu arazi varlığı ve iklim çeşitliliği bakımından büyük tarım potansiyelinden dolayı dünya tarımında da önemli bir paya sahiptir.

Dünya fiyatları üzerinde uygulanan yüksek fiyat politikaları sonucu; tütün, çay, fındık, şeker pancarı gibi ürünlerde üretim fazlası oluşurken ayçiçeği, soya, mısır, çeltik, yem bitkileri gibi ürünlerde ise üretim açığı ortaya çıkmıştır. Bu ürünlerin eksikliğinden dolayı yağ ve yem üretiminde ithalat zorunluluğu doğmaktadır. Bu politikalar sonucu,

Devlet bütçesi önemli bir yük altına girmiş, tarım ürünleri ithalatına önemli ölçüde döviz ödenmek mecburiyetinde kalınmış ve en önemlisi pazar dengeleri bozularak tarımda plansız bir üretim yapısı oluşmuştur. Fiyat desteği, girdi desteği gibi uygulanan yanlış destekleme politikaları ile ülke ekonomisi ve tanımamız olumsuz yönde etkilenmiştir. Özellikle AB ile yapılan Gümrük Birliği Sözleşmesi tek taraflı olarak tarım ürünlerinde Türkiye aleyhine çalışmakta ve tamamen ithalata açık hale gelmektedir. Geliştirilecek yeni politikalarla tarımsal üretimin, ülke ihtiyaçları da dikkate alınarak planlanması mutlak ve kaçınılmaz zorunluluk haline gelmiştir.

Tarım Sektörünün Darboğazları

Tarım sektöründe yaşanan darboğazları tarımsal politika, üretim ve pazarlama boyutlarında irdeleyebiliriz.

1. Uygulanan Tarımsal Politikalarda Yaşanan Darboğazlar ve Nedenleri

- Uygulanan politikaların popülist yaklaşımlı ve kısa vadeli oluşu,
- Yapısal önlemlerin alınmaması,
- Destekleme politikalarının tarımsal yapıya uygun olarak belirlenememesi,
- Bilgi ve teknolojinin yeterince ilgili yerlere ulaştırılmaması,
- Avrupa Birliği açısından ortak tarım politikasının ve stratejilerin halen belirlenmemiş olması,
- Orta ve uzun vadeli tarım politika planlamalarının yapılamaması olması,
- Üretim planlamasına geçilememesi,
- Çiftçinin örgütlenemeyişi ve gerekli kooperatiflerin oluşturulmaması,
- Tarımla ilgili kuruluşlar, üniversiteler ve üreticiler arasında koordinasyonun yeterince sağlanamaması şeklinde özetlenebilir.

b. Üretimle İlgili Darboğazlar

- Üretim yapılan tarımsal arazilerin nüfus artışı ve miras hukuku gereği hızla küçülmesi,
- Gübre, tohum, ilaç, damızlık hayvan gibi önemli girdilerde dışa bağımlı kalınması,
- Tarımsal üretimin piyasaya yönelik bir ekonomik faaliyet olarak geliştirilememesi,
- Tarımsal üretimde doğal koşullara bağımlı olunması ve bunu giderecek yeterli sigorta sistemlerinin oluşturulamaması,
- Hayvancılığın dışa bağımlı hale getirilmesi,
- Modern girdi ve teknolojilerin yeterince kullanılamaması,
- Ortalama verimlerin düşük seviyelerde bulunması,
- Tarımsal potansiyelin yerinde ve yeterince kullanılamaması,
- Üreticilerin kooperatifler ve Üretici Birlikleri şeklinde yeterince

örgütlenememeleri,

- Tarım alanlarının amacı dışında kullanılmasının önlenememesi,
- Toprak, su ve gen varlıkları gibi doğal varlıkların yeterince korunamaması,
- Tarımsal bilgi, üretim, eğitim - yayım sistemindeki aksaklıklar,
- Tarıma ilişkin yetki ve sorumlulukların çeşitli kurumlara dağıtılmış olması,
- Sadece tarıma yönelik bir finans kuruluşunun oluşturulamamasıdır.

2. Pazarlama ile İlgili Darboğazlar

- Arz ve talep dengesinin kurulamaması ve bu nedenle ürün kayıplarının büyük boyutlara ulaşması,
- Modern pazarlama tekniklerinin uygulanamaması,
- Mamul madde yerine, yarı mamul madde ihraç edilerek diğer ülkelere avantaj sağlanması,
- Ülkemize özgü ağırlıklı ürünlerimizin dış piyasalarda yeterince tanıtılamaması,
- Pazarlama organizasyonlarımızın yeterli olmayışı,
- Getirisi yüksek olan ürün ihracatına gereken ve yeterli önemin verilmemesi,
- Ürün bazında ihtisas kooperatiflerinin oluşturulamaması, şeklinde özetleyebiliriz. Sektörün yaşamakta olduğu bu sorunları ele alarak tarım politikalarını değiştirmek ve bunların önlemlerini almak durumundayız.

C. Mevcut Darboğazların Aşılması İçin Gerekli Çözüm Önerileri

Tarımdaki mevcut sorunları aşmak için aşağıdaki konularda önlemlerin alınmasına acilen zorunluluk bulunmaktadır.

Yapılacak orta ve uzun vadeli politikaların ve stratejilerin belirlenmesinin yanı sıra üretim ve pazarlamada belli hususların yerine getirilerek alt sektör ve ürün bazında yeni politikalar oluşturulmalıdır.

- Çiftçi ile ilgili sadece tarıma kredi veren, destekleyen bir finans kuruluşuna veya bankaya acilen ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çerçevede Ziraat Bankası'nın kurulacak olan çiftçi birliklerine verilmesi uygundur.
- Üreticilerin hayvancılık da dahil olmak üzere, ürettikleri malları üretimden tüketime kadar güvence altına alabilmesi, pazarlayabilmesi için ürün bazında üretici birlikleri kuruluşlarına olanak sağlanmalı ve bu yönde üreticilerin ilgi alanına giren ürünlerin üretim ve pazarlanması komisyonunda Üretici Birlikleri yasası vakit geçirilmeden çıkarılmalıdır.
- Tarımda plansız üretim yapısı vakit geçirilmeden terk edilmeli oluşturulacak yeni politikalarla üretim planlamasına geçilmelidir.
- Destekleme politikaları üretimin yönlendirilmesi üreticinin üretime devam etmesi ve ihtiyaç duyulan ürünlere yönelmesi şeklinde yeniden düzenlenmelidir.

- Ürün borsalarının geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede destekleme alımlarının Devlet bütçesi üzerindeki olumsuz etkileri azalacak, teknik ve uygulamaya yönelik altyapı mekanizmalarının kurulması sağlanacak ve tarımsal ürün ticareti ile ilgili tüm tarafların yararlanabileceği sistemler ortaya konabilecektir.
- Sektörün daha iyi işleyebilmesi açısından, tarımsal politikaların belirlenmesi sırasında uygulayıcılara en doğru bilgilerin sunulabilmesi için “Tarımsal Veri Tabanı” oluşturulmalıdır.
- Tarımsal ürün ithalatı kontrollü bir şekilde yapılmalı, üreticiler ithalat nedeniyle mağdur edilmemelidir.
- Ekolojik tarımın geliştirilmesi için her türlü tedbir alınmalı, pilot bölgeler seçilerek buralarda yapılan çalışmalar ve sonuçlar daha sonra yurt genelinde genişletilerek uygulanmalıdır.
- Ülkemiz hayvancılığını geliştirmek için politikalar üretilmelidir.
- Doğayı biyolojik çeşitliliği küçük çiftçiyi köylüyü koruyan yeni projeler yapılabildiğinde ülke bir tarım potansiyelini kullanabilecek bir güce ulaşacaktır.

ÖNERGE TASARILARI / TASLAK

-Küresel İklim Değişikliği

Son yüzyılda sanayileşme ile birlikte, atmosferik sera gazı konsantrasyonlarında meydana gelen ciddi artışlar, doğal olarak değişen iklimin; değiştirilmesine ve değişimin hızlanmasına neden olmuştur. Küresel iklim değişikliğinin en önemli etkilerinden biri de çatısız bir fabrika olarak da tanımlanan tarım sektörüdür.

İklim değişikliğinin durdurulması için şu anda yetersiz olmakla birlikte Kyoto protokolünün kabulüne ilişkin tasarı 05.02.2009 tarihinde TBMM’de kabul edilmiştir. Bu doğrultuda sera gazları emisyonlarının azaltılması ile ilgili önlemler alınması konusunda TMMOB’de takipçi olmalıdır. (Kyoto Protokolü:1992 yılında Rio De Janeiro’da kabul edilen ve 1994’te yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne ek olarak kabul edilen olan bu protokol, 1997 yılında Japonya’nın Kyoto şehrinde görüşülerek kabul edilen bu protokol, 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.)

-Su Kullanımı

Dünyada nüfusun hızlı artışı, küresel iklim değişikliği ve gelişen sanayi sektörü nedeniyle artan su gereksiniminin giderilmesinde güçlüklerle karşılaşılacağı ve gelecek 20 -25 yıl içinde birçok bölgede su krizine dönüşecek bir sorun olabileceği yönünde görüşler hakimdir. İçme - kullanma ve sanayi sektörleri tarıma oranla çok daha az su kullanmalarına karşın, bu sektörlerdeki su tüketimi artışı son derece hızlıdır.

Tüm sektörlerin artan taleplerini karşılamak için su yönetiminde önlemler alınması gerekmektedir. Tarımda su kaynaklarının etkin kullanımı için öncelikle su tasarrufu sağlayan önlemler alınmalıdır.

Basınçlı sulama yöntemlerinin kullanılması, kısıtlı sulama yapılması, kullanıcılara suyun ölçülü bir şekilde verilmesi ve sulama şebekelerinde açık kanal - kanalet sistemleri yerine borulu sistemlerin yapılması gibi önlemlerle su tasarrufu sağlanmalıdır.

Son yıllardaki HES'lerle suya erişim hakkı elinden alınan çiftçiler bölge halkları desteklenerek HES'ler durdurulması için destek olunmalıdır.

Mevcut ve gelecekteki gereksinimlerin karşılanıp, gıda güvenliğinin sağlanabilmesi için su kaynaklarının yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve çevresel faktörleri de kapsayacak entegre bir yönetim yaklaşımı ile ele alınması gereklidir.

Toprak ve su kaynaklarının kullanımı ve yönetiminde ulusal devlet politikası oluşturulmalıdır,

Ülke genelinde sürdürülebilir bir havza yönetimi yönünde kurumlar arası eşgüdüm sağlanmalıdır.

- Mayınlı Araziler;

2009 yılının haziran ayında TBMM'sinde kabul edilerek yürürlüğe giren Mayınlı Arazilerin Tarıma Açılması kanununa göre bu araziler 49 yıllığına, mayın temizleme işini yapacak yabancı şirketlerin kullanımına devredilecektir. Sözü edilen mayınlı alanlarda, birinci ve ikinci sınıf tarım arazileri en büyük oranı oluşturmaktadır. Mayınlı arazilerin tarıma elverişli bölümü yaklaşık 170 bin dekar, yüzde 70'i sulanabilir özelliklere sahiptir. Mayınlı arazilerin tarıma açılması durumunda elde edilecek yıllık net gelir 20 milyon dolardır. Bu alanlar bir an önce temizlenerek bölge çiftçisinin kullanımına açılmalıdır.

- Tarım topraklarının amaç dışı kullanımı ve yabancılara satışı engellenmelidir.

- Organik Tarım /Geleneksel Tarım /Endüstriyel Tarım

Sertifikasyon sistemi şu anda yerli ve yabancı şirketlerin denetimine bırakılarak küçük çiftçi bu şirketlerin insafına terk edilmiştir. Organik tarımda sertifikasyon sistemi dışında ZMO Çiftçi örgütleri vb. bağımsız bir denetim mekanizması oluşturulmalıdır.

Endüstriyel tarımdan vazgeçmek tamamıyla mümkün olmasa da ekolojik dengeyi bozan tarımda kullanılan her türlü kimyasal girdi denetim altına alınarak iyi tarım uygulamaların yaygınlaştırılmalı ve bu konuda çiftçi desteklenmelidir.

Son 10 yılda uygulanan tarım politikaları ile küçük çiftçiler tasfiye olmaktadır. Ülke tarımı ve gıda sektörü çok uluslu şirketlerin denetimine girmek üzeredir. Küçük çiftçinin korunması ve geleneksel tarımın yaygınlaştırılması için gereken destekler sağlanmalıdır.

Yerel yönetimler tarafından Organik pazarlar değil üretici pazarlarının kurulması için çaba gösterilmelidir.

TBMM 'de 2006 yılında daha çok yabancı büyük tohum şirketlerinin egemenliğini pekiştiren ve yerel tohumların satışını yasaklayan, kendi tohumunu kullanamaz hale getirdiği küçük çiftçiyi ve köylüyü bu şirketlerin eline teslim eden tohumculuk yasasının değiştirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Yerel yönetimlerin tohum takası organizasyonları düzenlemeleri desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Halkın gıda ihtiyacını sağlayacak tarım alanlarında enerji bitkileri üretimi önlenmelidir.

GDO'ların gerek tohum gerekse üretilmiş gıda olarak ülkeye girişi önlenmelidir.

- Gıda Güvenliği ve Denetim Sistemi

Gümrük Birliği anlaşması uyarınca 1995 yılında yürürlüğe giren 560 sayılı KHK ile başlayan, 5179 sayılı; Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair KHK'nin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile devam eden, ülkemizin gıda güvenliği uygulamalarının başarıya ulaştığını söylemek mümkün değildir. Ancak Tarım Bakanlığının altyapı, personel ve benzeri eksiklikleri nedeniyle, yasanın uygulanmasında, denetiminde yoğunlukla küçük ve orta ölçekli işletmelerde olmak üzere birçok sorun ortaya çıkmıştır. Bakanlık bu sorunların çözümüne yönelik uygulamalar yerine, belli kapasitenin altındaki(30 beygir veya 10 kişiden az çalışan istihdam eden) işletmeleri, konuyla ilgili lisans eğitimi almış personel denetiminin dışında tutmayı seçmiştir. Oysa Türkiye'deki yaklaşık 50 bin gıda işletmesinin hemen hemen % 80'i bu kapasitenin altındadır. 11.06.2010 tarihinde yayımlanan, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile KOBİ'ler, konuyla ilgili lisans eğitimi almış personel denetiminin dışında tutulmuş; halk sağlığı tehlikeye atılmıştır.

Gıda güvenliğinin sağlanmasında kamu yararına yönelik düzenlemeler yapılarak, KOBİ'lerin teknik ve hijyenik standartlarının yükseltildiği ve personel çalıştırmanın küçük işletmeler üzerine bir yük oluşturmayacağı ara çözümler, sorunların kamu yararı doğrultusunda çözümlenmesi için en doğru yol olarak görülmektedir

- Nişasta Bazlı Şeker

Ticari fruktoz üretiminde en önemli hammadde olarak nişasta kullanılmakta, bu da mısırdan üretilmektedir. Ülkemizde şeker kanunu ile nişasta bazlı şeker(NBŞ) üretimi %10 ile sınırlandırılmıştır. Ancak gerekli hallerde Bakanlar Kurulu kararı ile bu sınırın % 15'e çıkarılması mümkündür. Fiili olarak ise bu sınır, Bakanlar Kurulu kararları ile her yıl %15'e çıkarılmaktadır. Bu kota AB ülkelerinde 2010 - 2011 dönemi için % 6,5 olarak planlanmıştır ve ülkemizdekinin oldukça altındadır.

Fruktoz kotasının bu şekilde her yıl artırılması, tüketiminin teşvik edilmesi yakın gelecekte çeşitli sağlık sorunlarında artışa neden olabilecektir.

NBŞ'nin önde gelen sağlık riski sindirim sistemi yoluyla hızla emilmesi; ani ve aşırı bir insülin salgısına neden olmasıdır. Bu da obezite ve diabet hastalığı riskini artırmaktadır. Ayrıca diğer bir risk de NBŞ hammaddesi olarak kullanılan mısırdan GDO potansiyeli fazla olan bitkilerden olmasıdır.

- Et İthalatı

Birçok besi işletmesi kapanmasına, süt ineklerinin bile kesime gitmesine, yerli üretimi bitirecek, hayvancılık sektörüne çok büyük darbe vuracak ve Türkiye'nin hayvan varlığının azalmasına neden olacak olan et ithalatı durdurulması için çaba gösterilmelidir.

- GÖÇ Sorunu

Kırsal alan planlaması konusu, ülkemizde son derece yeni bir kavramdır. Kırsal alanların tipik imar planı yaklaşımı ile ele alınmaması gerektiği açıktır.

Köylerin özgün dokusunu bozan türde niteliksiz modern yapılaşmanın önüne geçilmelidir.

Kırsal alanların gelişimi için siyasal iktidar tarımsal üretim politikaları değil, turizm politikalarını dayatmaktadır. Bu strateji kısa zamanda kırsal alanların özgün dokusunu bozmakta, büyük turizm yapılaşmalarının önünü açmakta, bir süre sonra turizmin kendi kaynağını tüketmesi ile sonuçlanmaktadır.

Mera alanlarının korunmasına ve geliştirilmesine yönelik politikalar geliştirilmelidir.

- Kadın

Kırsal nüfusun yarısından fazlasını kapsayan kadın ve kız çocuklarının eğitimine özel önem verilmelidir.

Tarımsal üretimde en büyük katkıyı sağlayan kadın emeğinin sosyal güvenlik kapsamına alınması sağlanmalıdır.

- Örgütlenme

Tarımda küçük çiftçilerin, kadınların örgütlenmesi ve kooperatiflerin yaygın ve etkin olması için çaba gösterilmelidir. Bir avuç küresel şirketin tüm tarım ve gıda zincirini kontrol altına alarak, alternatifleri yok ettiği bir düzen, bu alanlarda totaliterizmin doğuşu anlamına gelmektedir. Gıda ve tarım alanında demokrasi; demokrasi ve insan haklarının yeni gündemlerinden olmalıdır.

8.)

MUĞLA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 8

TARIM VE GIDA

- Ülkemiz, Zeytinlikler ve Zeytincilerimiz açısından son derece önem taşıyan mevcut Zeytincilik Yasası Yönetmeliğinin değiştirilmeksizin mevcut haliyle bırakılması, sektörünün tamamının ortak görüşüdür. Demokratik olanda, demokrasinin gereği de bu değişikliğin yapılmasıdır.
- Toprakları korumak kurulda yer alan yalnızca Ziraat Mühendislerinin sorumluluğunda olmamalıdır. TMMOB'u resmi olarak ZMO temsilcileri temsil etmekte fakat, kurul üyelerinin büyük bir çoğunluğu da diğer Mühendislerden oluşmaktadır. Bu nedenle özellikle Çevre, Orman, Jeoloji, İnşaat, Harita ve Kadastro Mühendisleri, Peyzaj Mimarları, Mimarlar ve Şehir ve Bölge Plancıları Odalarının bu kurullarda yer alan üyeleri bulunduğu için, toprak koruma kurullarının, toprak verme kurullarına dönüşmemesi için ZMO temsilcilerine destek olunması amacıyla TMMOB düzeyinde neler yapılabileceğinin tartışılması gerekmektedir.
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununun, 14.maddesi ve buna bağlı olarak çıkarılan Tüzüğün 12.maddesinde, "Tarımsal üretim potansiyeli yüksek,

erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul veya kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir.”denildiğinden, Dalaman Ovası gibi tarımsal potansiyeli yüksek ve tarım dışı kullanım tehdidi altında olan alanların hepsi Büyük Ova Koruma Alanı olarak belirlenmelidir.

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olan Odalar olarak, diyoruz ki; gıda güvenliğinin vazgeçilmezliği ilkesi çerçevesinde, doğru üretim yapma gayreti içinde olan esnafı da koruyan çözümler bulunmalı ve yaşama geçirilmelidir. Bu doğrultuda, gıda güvenliğini sağlama amaçlı önceki düzenlemeden geri adım atarak halk sağlığını riske etmek yerine; hem işletmelerin teknik ve hijyenik standartlarının yükseltildiği ve hem de personel çalıştırmanın küçük işletmeler üzerine bir yük oluşturmayacağı ara çözümler, sorunun halk, esnaf ve mühendis ortak yararına olacak biçimde çözümlenmesi için en doğru yol olarak görülmektedir.
- Türkiye'nin ithal ettiği GDO'lu ürünlerin tamamı ülkemiz coğrafyasında yetiştirilen ürünlerdir. Türkiye'nin GDO'lu ürünlere ihtiyacı yoktur. Biyolojik çeşitlilik ve doğal dengeye zarar veren insan sağlığına zararlı olan GDO'lu ürünlerin ülkeye girişi yasaklanmalıdır.
- Fruktöz kotası artırımları bir yandan toplum sağlığını olumsuz yönde etkilerken diğer yandan da ülkemizde önemli bir geçim kaynağı olan şeker pancarı tarımını da gerileteceğinden, fruktoz kotaları arttırılmamalı aksine düşürülmelidir.
- Türkiye tarım ve gıdada ulus ötesi tekellerin pazarı olmaktan ve ithalat sarmalından kurtulmak için; neoliberal politikalar dayatan tasfiye programları yerine kendi insanının ihtiyaçlarına ve ülkenin özgül ekolojik koşullarına uygun bilim, emek ve üretim odaklı tarım politikalarına geçmek zorundadır.

9.)

ŞANLIURFA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 5

TARIM VE GIDA

- Çiftçilerin daha iyi üretim yapabilmesi için mazot ve gübrede vergiler kaldırılmalı.
- Çiftçinin enerji borçları silinmeli, tarımda enerji ücretsiz olmalıdır.
- TİGEM'ler atıl durumdan çıkartılıp aktif üretim haline getirilmelidir.
- GAP işletme önceliği düşünülerek tamamlanmalıdır.
- GDO' lu ürünlerin ülkemizde üretilmesi ve satılması yasaklanmalıdır.
- İlimizde ve diğer illerde tarım alanlarının imara açılmasına ve sanayileşmesinin önüne geçilmelidir.
- Mevsimlik tarım işçilerin yerinde istihdamı sağlanmalıdır.
- Haran Ovasındaki açık sulama sisteminin bir an önce basınçlı sulama sistemine geçilmelidir.
- Sulama Birlikleri (Su dağıtan örgütler) 'nin seçiminde çoğunluklu katılımı belirlenmelidir.

H- ÖRGÜTLÜ TOPLUM

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:17

ÖRGÜTLÜ TOPLUM, ÖRGÜTLÜ HALK

DEPOLİTİZASYONA, ÖRGÜTSÜZLEŞTİRMEYE, BASKILARA, CEMAATÇİ VE PİYASACI TOPLUM YAPISINA KARŞI ÖRGÜTLÜLÜK VE MÜCADELE

Örgütlü toplumdaki, en özet haliyle bir toplum içerisindeki bireylerin, kendi ekonomik, politik, sosyal, kültürel çıkarlarının bilincinde ve haklarını elde etme yöntemlerinin farkında olarak aynı amaç çevresinde toplanmış diğer bireylerle ortak tutum aldığı, etkin bir dayanışma sağladığı ve birlikte mücadele ettiği toplumlar anlaşılmalıdır. Böylece toplumun değişik sınıflar ve katmanları hak mücadelesi yönünde kamuoyunu uyarak iktidarlar üzerinde bir baskı yaratma olanağına sahip olacaktır. Sendikalar, meslek kuruluşları, demokler ve diğer örgütler, toplumların gelişmişliği oranında kendini kabul ettirmiş, demokratik mücadelenin güçlülüğü oranında yasalara yansımış baskı guruplarıdır. Bu yapılar, açık ya da dolaylı olarak sınıflı toplumun yansımalarıdır. Dünya emperyalist - kapitalist sistemini oluşturan sınıflı toplumlarda bu baskı gurupları, üretim ilişkileri ve paylaşım ekseninde en temel çıkar çelişkisinin yarattığı iki cepheden birinde yer alırlar. Bu cephelerden birisi sermaye cephesi diğeri ise emek cephesidir. Günümüz kapitalizminin temsili süreçleri, kitlelerin depolitizasyonunu ve örgütsüzleştirilmesini, örgütlülük esprisinin ise yönetsel, sınıfsal amaçlara uygun olarak yeniden yapılandırılmasını amaçlamaktadır. Bu durum, tarihi kazanımların çok gerisinde yeni toplumsal örgütlenmelere ve cemaatçi vb. yapılara bağımlılıklara yol açmaktadır. Neo liberalizmin serbestleştirme - özelleştirme politikalarına içerilmiş olan sendikasılaştırma, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasının beslediği işsizlik ve yoksulluğun pençesindeki kitlelerin cemaatçi örgütlenmelerle kuşatılarak düzene yedeklendiği bir gerçektir. Kapitalizme, neo liberal uygulamalara, siyasal - dinsel gericiliğe, halkların esareti ve sömürüsüne karşı örgütlülüğün yaşamın her alanında yaratılmasının gerekliliği açıktır. Bu noktada yaşamın çok yönlülüğü içindeki halk örgütlülükleri ve mesleki örgütlenmeleri de içerir şekilde demokratik kitle örgütlülükleri, mevcut düzene karşı önemli bir direnç ve karşı çıkışı temsil etmektedirler. Bu nedenle “örgütlü toplum”dan, bu örgütlülüklerin güçlenmeleri, güçlü örgütlenmeler olmaları ve yaşamın her alanında benzer yapıların yaratılması gerekliliği anlaşılmalıdır. Bu noktada, son yıllarda toplumun gerçek gelişme dinamiğini oluşturan sınıf mücadelesi yerine, “sivil toplumculuk” anlayışının yaymaya çalıştığı, “devletle toplum arasındaki bir mücadele” kurgusuyla devlet dışı bir egemen sınıf varmış ya da egemen sınıflar dışında bir devlet olabirmiş yanılsaması yaratıp, halkı egemen sınıflara ve egemenler içi siyasetin çeşitli kanallarına yedekleyen yaklaşımın çok sakıncalı olduğu görülmelidir. Moda tabir ile “devletin vesayetinden uzaklaşmak” ile egemen sınıflar, egemen ideolojiler ve egemen siyasetlerin etki alanının dışında olmak gerekliliği, son yılların pratiğinin gösterdiği üzere bütünlük arz eden güncel ve önemli bir sorundur. Tarihsel olarak “sivil toplum ekonomi politikasının kurulduğu yer” anlamına gelmektedir. Ancak

egemen sınıfın, sınıfsal farklılıkları belirsizleştirmeye yönelik sosyoloji anlayışı ile ona soldan destek verenlerin sosyoloji ve siyaset yaklaşımları bu gerçeğin üzerini örtmeye çalışmaktadır. Böylece toplumun gerçekte farklı kesimleri, bir sınıf örgütü olan devletin sınıfsallıktan arındırılması eşliğinde egemen sınıf ve siyasetlerin çıkarlarına veya iktidar mücadelelerine yedeklenebilmektedir.

Bu noktada;

- TMMOB; kendisi ve TTB, TBB, SMMMO vb. mesleki örgütler ile DİSK ve KESK gibi emek - sınıf örgütlenmeleri ve İHD vb. gibi hak mücadeleleri yürüten yapılarla TUSİAD - MÜSİAD vb. sınıf örgütlenmelerinin “sivil toplum” adı altında bir araya getirilmesini reddeder. Batı’daki kullanımıyla “Hükümet dışı kuruluşlar - NGO” vb. ile anlatılabilecek yalın gerçekliklerin egemen sınıf siyaseti lehine tahrif edilmesine tam bir açıklıkla karşı çıkar.
- TMMOB, tarihi ve mücadelesi göz önüne alındığında egemenlerle mücadele etmiş, bağımlılık ilişkilerine başkaldırmış bir demokratik kitle meslek örgütü olduğunu, demokrasi mücadelesinde bu kimlik ile yer aldığını ilan eder.
- TMMOB üye tabanının ekonomik ve mesleki sorunlarının çözümü için sürdürdüğü çalışmaları, ülke genelinde yürütülen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Faşizme ve gericiliğe karşı mücadele eder.
- TMMOB, yasasındaki olumlu öğeleri korumayı ve kendi yürüyüşü içinde mesleki yarar ile kamusal - toplumsal yararı, ülke ve halk yararını, sanayileşme, kalkınma, demokratikleşme hedeflerini eşitlikçi, özgürlükçü bir Türkiye mücadelesinde birleştirip, bütünleştirdiğini kamuoyuna bir kez daha ilan eder.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 2

Örgütlü Toplum, Örgütlü Halk: Depolitizasyona, Örgütsüzleştirmeye, Baskılara, Cemaatçi ve Piyasacı Toplum Yapısına Karşı Örgütlülük ve Mücadele

Örgütlü toplumdaki, en özet haliyle bir toplum içerisindeki bireylerin, kendi ekonomik, politik, sosyal, kültürel çıkarlarının bilincinde ve haklarını elde etme yöntemlerinin farkında olarak aynı amaç çevresinde toplanmış diğer bireylerle ortak tutum aldığı, etkin bir dayanışma sağladığı ve birlikte mücadele ettiği toplumlar anlaşılmalıdır. Böylece toplumun değişik sınıf ve katmanları hak mücadelesi yönünde kamuoyunu uyarak iktidarlar üzerinde bir baskı yaratma olanağına sahip olacaktır. Sendikalar, meslek kuruluşları, dernekler ve diğer örgütler, toplumların gelişmişliği oranında kendini kabul ettirmiş, demokratik mücadelenin güçlülüğü oranında yasalara yansımış baskı guruplarıdır. Bu yapılar, açık ya da dolaylı olarak sınıflı toplumun yansımalarıdır. Dünya emperyalist- kapitalist sistemini oluşturan sınıflı toplumlarda bu baskı gurupları, üretim ilişkileri ve paylaşım ekseninde en temel çıkar çelişkisinin yarattığı iki cepheden birinde yer alırlar. Bu cephelerden birisi sermaye cephesi diğeri ise emek cephesidir. Kapitalizmin iç çelişkisinden kaynaklanan sınıf mücadelelerinde toplumun gelişim sürecine ancak egemen ideolojiler ve egemen politikalara bağımlılık ilişkisini ortadan

kaldırmayı hedefleyen örgütlenmeler katkı sunabilir. Bu nedenle emperyalist kapitalist sistemin egemenleri olan sermaye sınıflarının örgütleri ve onların güdümündeki örgütler ile mevcut sosyo ekonomik yapılanmaya olan bağımlılıklarını kırmak isteyen sınıfların örgütleri aynı düzeyde değerlendirilmemelidir. Günümüz kapitalizminin temsili süreçlerinden faşizme dek tüm yönetim biçimleri kitlelerin depolitizasyonunu ve örgütsüzleştirilmesini, örgütlülük esprisinin ise yönetsel, sınıfsal amaçlara uygun olarak yeniden yapılandırılmasını amaçlamaktadır. Bu durum, tarihi kazanımların çok gerisinde yeni toplumsal örgütlenmelere ve cemaatçi vb. yapılara bağımlılıklara yol açmaktadır. Neo liberalizmin serbestleştirme • özelleştirme politikalarına içerilmiş olan sendikasılaştırma, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasının beslediği işsizlik ve yoksulluğun pençesindeki kitlelerin cemaatçi örgütlenmelerle kuşatılarak düzene yedeklendiği bir gerçektir. Kapitalizme, neo liberal uygulamalara, siyasal - dinsel gericiliğe, halkların esareti ve sömürüsüne karşı örgütlülüğün yaşamın her alanında yaratılmasının gerekliliği açıktır. Bu noktada yaşamın çok yönlülüğü içindeki halk örgütlülükleri ve mesleki örgütlenmeleri de içerir şekilde demokratik kitle örgütlülükleri, mevcut düzene karşı önemli bir direnç ve karşı çıkışı temsil etmektedirler.

Bu nedenle “örgütlü toplum” dan, bu örgütlülüklerin güçlenmeleri, güçlü örgütlenmeler olmaları ve yaşamın her alanında benzer yapıların yaratılması gerekliliği anlaşılmalıdır. Bu noktada, son yıllarda toplumun gerçek gelişme dinamiğini oluşturan sınıf mücadelesi yerine, “sivil toplumculuk” anlayışının yaymaya çalıştığı, “devletle toplum arasındaki bir mücadele” kurgusuyla devlet dışı bir egemen sınıf varmış ya da egemen sınıflar dışında bir devlet olabilir miş yanılsaması yaratıp, halkı egemen sınıflara ve egemenler içi siyasetin çeşitli kanallarına yedekleyen yaklaşımın çok sakıncalı olduğu görülmelidir. Moda tabir ile “devletin vesayetinden uzaklaşmak” ile egemen sınıflar, egemen ideolojiler ve egemen siyasetlerin etki alanının dışında olmak gerekliliği, son yılların pratiğinin gösterdiği üzere bütünlük arz eden güncel ve önemli bir sorundur. Tarihsel olarak “sivil toplum ekonomi politiğin kurulduğu yer” anlamına gelmektedir. Ancak egemen sınıfın, sınıfsal farklılıkları belirsizleştirmeye yönelik sosyoloji anlayışı ile ona soldan destek verenlerin sosyoloji ve siyaset yaklaşımları bu gerçeğin üzerini örtmeye çalışmaktadır. Böylece toplumun gerçekte farklı kesimleri, bir sınıf örgütü olan devletin sınıfsallıktan arındırılması eşliğinde egemen sınıf ve siyasetlerin çıkarlarına veya iktidar mücadelelerine yedeklenebilmektedir.

Bu noktada;

- TMMOB; kendisi ve TTB, TBB, SMMM vb. mesleki örgütler ile DİSK ve KESK gibi emek - sınıf örgütlenmeleri ve İHD vb. gibi hak mücadeleleri yürüten yapılarla TÜSİAD - MÜSİAD vb. sınıf örgütlenmelerinin “sivil toplum” adı altında bir araya getirilmesini reddeder. Batı’daki kullanımıyla “Hükümet dışı kuruluşlar - NGO” vb. ile anlatılabilecek yalın gerçekliklerin egemen sınıf siyaseti lehine tahrif edilmesine tam bir açıklıkla karşı çıkar.
- TMMOB, tarihi ve mücadelesi göz önüne alındığında egemenlerle mücadele etmiş, bağımlılık ilişkilerine başkaldırmış bir demokratik kitle meslek örgütü olduğunu, demokrasi mücadelesinde bu kimlik ile yer aldığını ilan eder.

- TMMOB üye tabanının ekonomik ve mesleki sorunlarının çözümü için sürdürdüğü çalışmaları, ülke genelinde yürütülen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Faşizme ve gericiliğe karşı mücadele eder.
- TMMOB, yasasındaki olumlu öğeleri korumayı ve kendi yürüyüşü içinde mesleki yarar ile kamusal• toplumsal yararı, ülke ve halk yararını, sanayileşme, kalkınma, demokratikleşme hedeflerini eşitlikçi, özgürlükçü bir Türkiye mücadelesinde birleştirip, bütünleştirdiğini kamuoyuna bir kez daha ilan eder.

3.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 4

Demokrasi tüm kurum ve kurallarıyla tesis edilmeli karar süreçlerinde ilgili kurum, akademik zeminler, sendika, oda ve derneklerin görüşleri alınmalıdır.

4.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 2

ÖRGÜTLÜ TOPLUM, ÖRGÜTLÜ HALK

Depolitizasyona, Örgütsüzleştirmeye, Baskılara, Cemaatçi ve Piyasacı Toplum Yapısına Karşı Örgütlülük ve Mücadele

Örgütlü toplumdaki, en özet haliyle bir toplum içerisindeki bireylerin, kendi ekonomik, politik, sosyal, kültürel çıkarlarının bilincinde ve haklarını elde etme yöntemlerinin farkında olarak aynı amaç çevresinde toplanmış diğer bireylerle ortak tutum aldığı, etkin bir dayanışma sağladığı ve birlikte mücadele ettiği toplumlar anlaşılmalıdır. Böylece toplumun değişik sınıf ve katmanları hak mücadelesi yönünde kamuoyunu uyarak iktidarlar üzerinde bir baskı yaratma olanağına sahip olacaktır. Sendikalar, meslek kuruluşları, dernekler ve diğer örgütler, toplumların gelişmişliği oranında kendini kabul ettirmiş, demokratik mücadelenin güçlülüğü oranında yasalara yansımış baskı guruplarıdır. Bu yapılar, açık ya da dolaylı olarak sınıflı toplumun yansımalarıdır. Dünya emperyalist - kapitalist sistemini oluşturan sınıflı toplumlarda bu baskı gurupları, üretim ilişkileri ve paylaşım ekseninde en temel çıkar çelişkisinin yarattığı iki cepheden birinde yer alırlar. Bu cephelerden birisi sermaye cephesi diğeri ise emek cephesidir. Kapitalizmin iç çelişkisinden kaynaklanan sınıf mücadelelerinde toplumun gelişim sürecine ancak egemen ideolojiler ve egemen politikalara bağımlılık ilişkisini ortadan kaldırmayı hedefleyen örgütlenmeler katkı sunabilir. Bu nedenle emperyalist kapitalist sistemin egemenleri olan sermaye sınıflarının örgütleri ve onların güdümündeki örgütler ile mevcut sosyo ekonomik yapılanmaya olan bağımlılıklarını kırmak isteyen sınıfların örgütleri aynı düzeyde değerlendirilmemelidir. Günümüz kapitalizminin temsili süreçlerinden faşizme dek tüm yönetim biçimleri kitlelerin depolitizasyonunu ve örgütsüzleştirilmesini, örgütlülük esprisinin ise yönetsel, sınıfsal amaçlara uygun olarak yeniden yapılandırılmasını amaçlamaktadır. Bu durum, tarihi kazanımların çok gerisinde yeni toplumsal örgütlenmelere ve cemaatçi vb. yapılarla bağımlılıklara yol açmaktadır. Neo liberalizmin serbestleştirme• özelleştirme politikalarına içerilmiş

olan sendikasılaştırma, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasının beslediği işsizlik ve yoksulluğun pençesindeki kitlelerin cemaatçi örgütlenmelerle kuşatılarak düzene yedeklendiği bir gerçektir. Kapitalizme, neo liberal uygulamalara, siyasal• dinsel gericiliğe, halkların esareti ve sömürüsüne karşı örgütlülüğün yaşamın her alanında yaratılmasının gerekliliği açıktır. Bu noktada yaşamın çok yönlülüğü içindeki halk örgütlülükleri ve mesleki örgütlenmeleri de içerir şekilde demokratik kitle örgütlülükleri, mevcut düzene karşı önemli bir direnç ve karşı çıkışı temsil etmektedirler. Bu nedenle “örgütlü toplum”dan, bu örgütlülüklerin güçlenmeleri, güçlü örgütlenmeler olmaları ve yaşamın her alanında benzer yapıların yaratılması gerekliliği anlaşılmalıdır. Bu noktada, son yıllarda toplumun gerçek gelişme dinamiğini oluşturan sınıf mücadelesi yerine, “sivil toplumculuk” anlayışının yaymaya çalıştığı, “devletle toplum arasındaki bir mücadele” kurgusuyla devlet dışı bir egemen sınıf varmış ya da egemen sınıflar dışında bir devlet olabilirmiş yanılsaması yaratıp, halkı egemen sınıflara ve egemenler içi siyasetin çeşitli kanallarına yedekleyen yaklaşımın çok sakıncalı olduğu görülmelidir. Moda tabir ile “devletin vesayetinden uzaklaşmak” ile egemen sınıflar, egemen ideolojiler ve egemen siyasetlerin etki alanının dışında olmak gerekliliği, son yılların pratiğinin gösterdiği üzere bütünlük arz eden güncel ve önemli bir sorundur. Tarihsel olarak “sivil toplum ekonomi politiğın kurulduğu yer” anlamına gelmektedir. Ancak egemen sınıfın, sınıfsal farklılıkları belirsizleştirmeye yönelik sosyoloji anlayışı ile ona soldan destek verenlerin sosyoloji ve siyaset yaklaşımları bu gerçeğin üzerini örtmeye çalışmaktadır. Böylece toplumun gerçekte farklı kesimleri, bir sınıf örgütü olan devletin sınıfsallıktan arındırılması eşliğinde egemen sınıf ve siyasetlerin çıkarlarına veya iktidar mücadelelerine yedeklenebilmektedir.

Bu noktada;

- TMMOB; kendisi ve TTB, TBB, SMMM vb. mesleki örgütler ile DİSK ve KESK gibi emek - sınıf örgütlenmeleri ve İHD vb. gibi hak mücadeleleri yürüten yapılarla TÜSİAD - MÜSİAD vb. sınıf örgütlenmelerinin “sivil toplum” adı altında bir araya getirilmesini reddeder. Batı’daki kullanımıyla “Hükümet dışı kuruluşlar - NGO” vb. ile anlatılabilecek yalın gerçekliklerin egemen sınıf siyaseti lehine tahrif edilmesine tam bir açıklıkla karşı çıkar.
- TMMOB, tarihi ve mücadelesi göz önüne alındığında egemenlerle mücadele etmiş, bağımlılık ilişkilerine başkaldırmış bir demokratik kitle meslek örgütü olduğunu, demokrasi mücadelesinde bu kimlik ile yer aldığını ilan eder.
- TMMOB üye tabanının ekonomik ve mesleki sorunlarının çözümü için sürdürdüğü çalışmaları, ülke genelinde yürütülen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Faşizme ve gericiliğe karşı mücadele eder.
- TMMOB, yasasındaki olumlu öğeleri korumayı ve kendi yürüyüşü içinde mesleki yarar ile kamusal - toplumsal yararı, ülke ve halk yararını, sanayileşme, kalkınma, demokratikleşme hedeflerini eşitlikçi, özgürlükçü bir Türkiye mücadelesinde birleştirip, bütünleştirdiğini kamuoyuna bir kez daha ilan eder.

5.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 3

Örgütlü Toplum, Örgütlü Halk: Depolitizasyona, Örgütsüzleştirmeye, Baskılara, Cemaatçi ve Piyasacı Toplum Yapısına Karşı Örgütlülük ve Mücadele

Örgütlü toplumdaki, en özet haliyle bir toplum içerisindeki bireylerin, kendi ekonomik, politik, sosyal, kültürel çıkarlarının bilincinde ve haklarını elde etme yöntemlerinin farkında olarak aynı amaç çevresinde toplanmış diğer bireylerle ortak tutum aldığı, etkin bir dayanışma sağladığı ve birlikte mücadele ettiği toplumlar anlaşılmalıdır. Böylece toplumun değişik sınıflar ve katmanları hak mücadelesi yönünde kamuoyunu uyurarak iktidarlar üzerinde bir baskı yaratma olanağına sahip olacaktır. Sendikalar, meslek kuruluşları, dernekler ve diğer örgütler, toplumların gelişmişliği oranında kendini kabul ettirmiş, demokratik mücadelenin güçlülüğü oranında yasalara yansımış baskı guruplarıdır. Bu yapılar, açık ya da dolaylı olarak sınıflı toplumun yansımalarıdır. Dünya emperyalist - kapitalist sistemini oluşturan sınıflı toplumlarda bu baskı gurupları, üretim ilişkileri ve paylaşım ekseninde en temel çıkar çelişkisinin yarattığı iki cepheden birinde yer alırlar. Bu cephelerden birisi sermaye cephesi diğeri ise emek cephesidir. Kapitalizmin iç çelişkisinden kaynaklanan sınıf mücadelelerinde toplumun gelişim sürecine ancak egemen ideolojiler ve egemen politikalara bağımlılık ilişkisini ortadan kaldırmayı hedefleyen örgütlenmeler katkı sunabilir. Bu nedenle sistemin egemenlerinin örgütleri ile mevcut sosyo - ekonomik yapılanmaya olan bağımlılıklarını kırmak isteyen sınıfların örgütleri aynı düzeyde değerlendirilmemelidir. Günümüz kapitalizminin tüm yönetim biçimleri kitlelerin depolitizasyonunu ve örgütsüzleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu durum, tarihi kazanımların çok gerisinde yeni toplumsal örgütlenmelere ve cemaatçi vb. yapılara bağımlılıklara yol açmaktadır. Serbestleştirme - özelleştirme politikaları ile birlikte sendikasılaştırma, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasının beslediği işsizlik ve yoksulluğun pençesindeki kitlelerin cemaatçi örgütlenmelerle kuşatıldığı ve cemaatler tarafından bir gerçektir. Yaşanan uygulamalar siyasal - dinsel gericiliğe, halkların esareti ve sömürüsüne karşı örgütlülüğün yaşamın her alanında yaratılmasının gerekliliği açıktır. Bu noktada yaşamın çok yönlülüğü içindeki halk örgütlülükleri ve mesleki örgütlenmeleri de içerir şekilde demokratik kitle örgütleri, mevcut düzene karşı önemli bir direnç ve karşı çıkışı temsil etmektedirler. "Örgütlü toplum"dan. bu örgütlülüklerin güçlenmeleri, güçlü örgütlenmeler olmaları ve yaşamın her alanında benzer yapıların yaratılması gerekliliği anlaşılmalıdır. Bu noktada, son yıllarda toplumun gerçek gelişme dinamiğini oluşturan sınıf mücadelesi yerine, "sivil toplumculuk anlayışının yaymaya çalıştığı, "devletle toplum arasındaki bir mücadele" kurgusuyla devlet dışı bir egemen sınıf varmış ya da egemen sınıflar dışında bir devlet olabilir miş yanılması yaratıp, halkı egemen sınıflara ve egemenler içi siyasetin çeşitli kanallarına yedekleyen yaklaşımın çok sakıncalı olduğu görülmelidir. Moda tabiri ile "devletin vesayetinden uzaklaşmak" ile egemen sınıflar, egemen ideolojiler ve egemen siyasetlerin etki alanının dışında olmak gerekliliği, son yılların pratiğinin gösterdiği üzere bütünlük arz eden güncel ve önemli bir sorundur. Tarihsel olarak "sivil toplum ekonomi politikasının kurulduğu yer" anlamına gelmektedir. Ancak egemen sınıfın, sınıfsal farklılıkları belirsizleştirmeye yönelik sosyoloji anlayışı

ile ona destek verenlerin sosyoloji ve siyaset yaklaşımları bu gerçeğin üzerini örtmeye çalışmaktadır. Böylece toplumun gerçekte farklı kesimleri, egemen sınıf ve siyasetlerin çıkarlarına veya iktidar mücadelelerine yedeklenebilmektedir.

Bu noktada;

- TMMOB; kendisi ve TTB, TBB, SMMM vb. mesleki örgütler ile DİSK ve KESK gibi emek -sınıf örgütlenmeleri ve İHD vb. gibi hak mücadeleleri yürüten yapılarla TÜSİAD - MÜSİAD vb. sınıf örgütlenmelerinin “sivil toplum” adı altında bir araya getirilmesini reddeder. Batı’daki kullanımıyla “Hükümet dışı kuruluşlar -NGO” vb. ile anlatılabilecek yalın gerçekliklerin egemen sınıf siyaseti lehine tahrif edilmesine tam bir açıklıkla karşı çıkar.
- TMMOB, tarihi ve mücadelesi göz önüne alındığında egemenlerle mücadele etmiş, bağımlılık ilişkilerine başkaldırmış bir demokratik kitle meslek örgütü olduğunu, demokrasi mücadelesinde bu kimlik ile yer aldığını ilan eder.
- TMMOB üye tabanının ekonomik ve mesleki sorunlarının çözümü için sürdürdüğü çalışmaları, ülke genelinde yürütülen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Faşizme ve gericiliğe karşı mücadele eder.
- TMMOB. yasasındaki olumlu öğeleri korumayı ve kendi yürüyüşü içinde mesleki yarar ile kamusal - toplumsal yararı, ülke ve halk yararını, sanayileşme, kalkınma, demokratikleşme hedeflerini eşitlikçi, özgürlükçü bir Türkiye mücadelesinde birleştirip, bütünleştirdiğini kamuyoyuna bir kez daha ilan eder.

6.)

ESKİŞEHİR/ÖNERGE NO: 5

ÖRGÜTLENME

1. Kürt sorununun demokratik çözümü için; “ana dilde eğitim”, “özerklik”, “genel siyasi af”, “operasyonlara ve tutuklamalara son verilmesi”, tutuklu Kürt siyasetçilerin ve yerel yöneticilerin serbest bırakılması, Kürtlerin ulusal haklarının tanınması,
2. İnanç özgürlüğünün tanınması ve Alevilerin taleplerinin karşılanması, Diyanet işleri Başkanlığının kaldırılması, cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi, devletin imam yetiştirme ve atamalarından vazgeçmesi, imam hatiplerin kapatılması, ... laisizmin gerçek temellerine oturtulması,
3. İşçilerin ve kamu emekçilerinin grev, TİS ve sendikalaşma hakkının önündeki engellerin kaldırılması, kamu emekçilerine siyaset yapma hakkının tanınması, Esnek çalışma ve sendikasız işçi çalıştırmanın yasaklanması, taşeron çalışmasına son verilmesi,
4. Demokrasinin bütün kanallarının açılması, siyasi partiler yasasının değiştirilmesi, demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yaşama geçirilmesi ve demokrasinin evrensel normlara kavuşturulmasından sonra partilerin aldığı devlet yardımına son verilmesi”

(tartışmalar sonra değiştirilerek kabul edilen hali)

Gereğesi

Demokrasi denildiğinde akla gelen, herkesin oyunu serbestçe kullandığı herkesin ülkeyi yönetmeye aday olup seçilirse de bu yetkisini kullandığı bir rejimdir. Az çok demokratik normların geçerli olduğu ülkelerde “Herkes seçme ve seçilme hakkına sahiptir” diye ifade edilir. Gerçek bir demokrasinin, sadece yasama meclisine milletvekili seçmekle sınırlı olmadığı, tüm görevlere gelenlerin seçimle gelip, seçenler tarafından görevinden geri alınabildiği bir yönetim biçimi olduğu gerçeği bir yana, burjuva anayasalardaki haliyle “Herkesin seçme ve seçilme hakkına sahip olması”, herkesin seçme ve seçilme hakkını kullanabileceği anlamına gelmiyor. Çünkü burada “herkes” denilen o ülkelerdeki rejimler tarafından yasalarla ya da fiili durumlarla sınırlanmaktadır.

Burjuvalar İçin Demokrasi

Aslında emekçilerin, halk kesimlerinden kişilerin bırakalım seçilmeyi, seçmen olarak oy hakkına sahip olması da uzun mücadeleler sonucu olmuştur. Burjuva toplumunun ikinci cinsi kadınların seçme ve seçilme hakkını kazanmaları en gelişmiş demokrasilerde bile ancak son yüz yılın içinde mümkün olabilmıştır. Örneğin İngiltere’de kadınların oy haklarını kazanmaları için 1. Dünya Savaşı’nda erkekler askere alınınca kadınların fabrikaları doldurması ya da siyahların ABD’de seçme hakları için ABD’nin Vietnam’da yenilmesi (1970’lerde) gerekmiştir. İngiltere’de İşçi Partisi ancak belirli bir miktarın üstünde vergi ödeme gücüne sahip mülk sahibi kişileri aday gösterebiliyordu. Yani işçilerin partisi vardı ama işçilerin seçilme hakkı fiiliyatta engellenmişti. Bütün bunlar aşılabilirse bile, bir işçinin, emeği ile geçinen namuslu bir kişinin kapitalist toplumda aday olarak milletvekili seçilmesi olanaklı değildir. Eğer ki, işçiler yeterince örgütlenmiş ve burjuvazinin seçim masrafları ve seçim yasalarıyla getirdiği sınırları aşacak bir desteğe sahip değilse. Kısacası, genel olarak demokrasi mücadelesi tarihi bize gösterir ki; işçileri köylüleri soyluluğa karşı silahlandırıp onlara eşitlik, özgürlük, kardeşlik vaat eden burjuvazinin iktidarı ele geçirdikten sonra yaptığı ilk iş işçileri, köylüleri silahtan tecrit edip onları yeniden tarlalara, fabrikalara doldurarak sömürüyü son hızla sürdürmek olmuştur. Ve her burjuva devriminden sonra işçiler, köylüler, ezilenler egemen burjuvaziye karşı, burjuvazinin kendi demokrasisinin nadide meyveleri olduğu için övündüğü seçme ve seçilme hakkı, basın özgürlüğü ve öteki siyasal özgürlükleri için her adımda mücadele etmek zorunda kalmıştır. Burjuvazinin en devrimci olduğu çağda bile, burjuvazi için en temel özgürlük “mülk edinme özgürlüğü” olmuştur. Gerek köylülerin derebeyliğe karşı toprak ve özgürlük mücadelesi gerekse kentlerde yeni ortaya çıkan işçilerin özgürlük talepleri anca bu mülk edinme özgürlüğünü güçlendirdiği ölçüde burjuvazi için kabul edilir olmuştur. Ve dahası burjuvazi iktidarı ele geçirdikten sonra, toplumun ezilen, sömürülen sınıfları için vaatlerini unutmuş, onların talepleri karşısında çoğu zaman da eski toplumun kalıntıları ve kilise ile ittifak kurmaktan çekinmemiştir. Kısacası burjuva, kapitalist bir toplumda anayasa ve yasalarla belirlenmiş ve herkes yararlanır” denmiş olsa bile; demokrasi burjuvazinin çeşitli kesimlerini uzlaştırmak için vardır. İşçiler, halklar için ise demokrasinin nimetlerinden yararlanmak bir imkân olarak vardır. Bu imkânın “gerçek” olması ise işçilerin, emekçilerin örgütlenmiş olması, bir güç, toplumsal bir dinamik olarak hareket edebiliyor olmasına bağlıdır.

Demokrasi Seçime İndirgendi

Emperyalizm çağında ise işçi sınıfının mücadelesi ve sosyalizmin baskısı ile de iyice gericileşen burjuvazi, burjuva bireysel hak ve özgürlükleri kendisine ve iktidarına karşı bir tehdit olarak görmeye başlamıştır. Ancak buna rağmen 20. yüzyılda demokrasi, insan hakları ve özgürlükler ilerledi. Bu ise burjuvaziye rağmen, işçi sınıfının mücadelesi ve sosyalizmin tarih sahnesine çıkması sayesinde olabildi. Burada bir çelişki var gibiyse de gerçekte yoktur. Çünkü burjuvazi burjuva özgürlükleri tanımak, bunların kullanılmasına göz yummak zorunda kaldı. Çünkü örgütlenen işçi sınıfı onu ya taviz vermeye ya da tümüyle kaybedeceği bir kavgaya girmeye zorladı. Ve burjuvazi büyük bir manevrayla burjuva demokrasisini sosyalizme karşı bir silah olarak kullanmaya yöneldi ve “soğuk savaşı” da kullanarak bunda başarılı da oldu. Türkiye’ye “çok partililik” olarak gelen “demokrasi”; bu uluslararası sermayenin azgınlaşan bir gericilik dönemine girdiği “soğuk savaş” yıllarında geldi. “Çok partili rejim” aşırı bir antikomünizm eşliğinde devreye sokuldu; partilerin tümü için antikomünist, milliyetçi olması şartı getirilmmişti. Sınıf esasına göre parti kurmanın ise ünlü 141 • 142. maddelerle 15 yıla kadar hapisle cezalandırılması bu “demokrasinin” merkezi ilkesi yapılmıştır. Öyle ki; Türkiye’nin çizilen “Demokratik çerçevenin dışına çıkması ihtimali” olduğu durumlarda cuntaların harekete geçirilmesi, darbelerin gündeme getirilmesi bile bu demokrasinin “ilkesi” olarak benimsenmiştir. Bu yüzden de darbeler ve cuntalardan “sivil politika erbabı” şikâyetçiymiş gibi görünse de bu dönemleri “geçici olarak demokrasiye ara vermek zorunda kalan askerlerin bu müdahaleleri mecburen yaptıklarını savunmuşlardır. Hatta darbecilere dokunulmazlık vererek, onları güvenli ve şaşaalı bir emeklilik ikramiyesiyle (cumhurbaşkanlığı, şirket yönetimlerinde yüksek maaşlı görevler vb.) ödüllendirmekten geri durmamışlardır.

AKP’lilerin Yetiştirdiği Demokrasi Kültürü

Uluslararası planda bu dönemde demokrasi sosyalizme karşı bir silah olarak kullanılmış, gerçek demokrasiyi savunanlar Sovyetler Birliği’nin casusları, Moskova’nın ajanları olarak gösterilirken McCarthyciler, “muhafazakâr”, “Hıristiyan” ve “sosyal demokrat” partiler ve onların arkasındaki açık ve gizli güç odakları, parti yanlısı güçler, kilise demokrasi gücü olarak gösterilerek, her ileri çıkış; işçi sınıfı ve sosyalist dünyadaki gelişmeler kara propaganda konusu yapılarak, tamamen iftira ve yalan üstüne kurulu bir kampanya yürütülmüştür. Bu kampanya burjuvazinin “demokrasi” dendiğinde neyi anladığını göstermesi bakımından önemliydi. Türkiye’de bu dünyadaki saflaşmanın karşılığı; toprak ağaları, uluslararası sermayenin iş birlikçileri, komprador takımı, faşist odaklar, şeriatçı; en gerici güçlerin “demokrasi cephesi” olarak gösterilmesi biçiminde oldu. Amerika ve Avrupa’nın karakterini McCartycilik ve antikomünizmin belirlediği demokrasilerinin Türkiye gibi ülkeler için geliştirilen “model”i, bize “demokrasi” olarak dayatılmıştır. İşte bu demokrasinin Türkiye’deki güçleri ise DP, AP, MHP, CHP gibi partilerin yanı sıra; Milli Türk Talebe Birliği, Aydınlar Ocağı, Türk Ocakları, Ülkü Ocakları, Komünizmle Mücadele Dernekleri, Akıncılar, Yeniden Milli Mücadele gibi partiler, örgütler olmuştur. Gerçek bir demokrasi isteyen güçlerin sahneye çıkmaya başlamasıyla birlikte bu “sivil” “demokrasi yanlısı” örgütler, polis, askerinin yanı sıra ve paramiliter, kontra örgütlenmeler olarak harekete geçirilmiştir.

İşte Cumhurbaşkanı bu odak içinde en önemli örgütlerden birisi olan MTTB'ye üye olmak ve siyasi kültürünü orda edinmiş olmakla övünmektedir. Ve Türkiye'yi bu '60'lı 70'li yılların MTTB kuşağının yönettiğini söylemektedir. Ancak bu MTTB kuşağının, Batı emperyalizminin komünizme karşı "Yeşil Kuşak" stratejisinin gücü olduğunu, bütün bir "Soğuk Savaş" dönemi boyunca ABD'ye, darbe ve cuntalara hizmette kusur etmeyen, gerçek demokrasi isteyenlere karşı savaştan bir çizginin ürünü olduğunu saklamaktadır. Necmettin Erbakan, Tayyip Erdoğan, onların etrafındaki "Milli Görüş" de aslında "Soğuk Savaş"ın Yeşil Kuşağının bir bileşeni olarak serpilip gelişmiştir. '70'li yıllarda "Akıncı Gençlik diye bilinen Erbakan'ın MNP ve MSP' sinin gençlik örgütü de Tayyip Erdoğan'ın yetiştirdiği örgüttür. Ki muhtemeledir ki Erdoğan da aynı dönemde, Gül gibi, MTTB ile yakın ilişki içindeydi. Bu yüzden bunların demokrasi anlayışları, McCarthycilik ve antikomünizm markalı olup; "Soğuk Savaş"tan sonra da esaslı değişmemiştir. Belki sadece kendilerini daha serbest hissettikleri için "kendine demokrat" anlayışlarını öne çıkararak, "demokrat görünmeyi" yeğlemişlerdir. Ancak eski kontra faaliyetlerle bağlantılarını, "Yeşil Kuşak" militanlıklarının özeleştirisini hiçbir zaman yapmamışlardır. Kısacası bugün Türkiye'yi yönettiği kabul edilen "MTTB kuşağı", Amerika kuşağın (Usame bin Ladin de böyleydi) unsurlarıdır ve bunların demokrasi anlayışları da gerçekte o günden bir parmak ileride değildir. Sadece bugün düzenlerini yeterince tehdit altında görmedikleri için ve elbette Batı emperyalizminin stratejisi böyle gerektirdiği için pratikte halka bir faydası olmayan kimi demokrasi normlarını savunur görünmektedirler. Nitekim kişisel hırs ya da karakterleri icabı gerçek fikirlerini söylemek zorunda kaldıklarında tipik faşizan özelemler de ortalığa serilmekte, antikomünist söylem bile hortlamakta, en azından kendi dışlarındaki her fikri her farklılığı düşman gören anlayışlarıyla karşımızda durmaktadırlar. Sivas'ta aydınların yakılmasının bu zihniyetin eseri olduğu gerçeğini bir yana bıraksak bile, henüz basılmamış kitapları yasaklayıp kitabı bomba gibi terörizmin suç aleti sayan ya da "insanlık Anıtı"nın yıkılması ve bu yıkım sırasında anıtın kafasının tekbirlerle kestirilmesi bu zihniyetin en yakın ve çarpıcı dışı vurumudur.

Mücadele Talepler Etrafında Sürüyor

Türkiye'nin egemenleri ve Batılı gözlemciler göre Türkiye 1946'da demokrasiye geçmiş bir ülke olup, bugün tartışmalar ayrıntıdadır.

Gerçek ise tamamen tersidir. 1946'da olan burjuva klikler arasındaki mücadelenin serbest bırakılması (Toprak ağaları ve Amerikan yanlısı burjuvazinin partileşmesinin serbest bırakılması iktidara gelmelerinin önündeki engellerin ayıklanmasıdır) ve onların birbirine karşı mücadelelerine meşruiyet sağlamalarıdır. Gerçekte ise Türkiye'de 1946'dan bu yana süren demokrasi mücadelesini aydınlar, emekçiler, Kürtler, Aleviler gibi gerçek demokrasi için mücadele eden güçler sürdürmektedir. Pratikte bakıldığında demokrasi mücadelesi, Kürtler, Aleviler, işçi sınıfı ve değişik emek kesimleri, aydın ve demokrat çevrelerin büyük ölçüde ayrı ayrı kulvarlarda giriştikleri mücadeleleri olarak ilerlemektedir. Ancak şu bir gerçek ki bu mücadeleler birleştiği ve ortak talepler etrafında mücadeleye dönüştüğü ölçüde etkili olacaktır. Bu yüzden de demokrasi mücadelesi aynı zamanda demokratik özgürlükler için mücadele eden güçlerin birleştirilmesi mücadelesidir.

7.)

İZMİR /ÖNERGE NO: 1

Örgütlü Toplum

Örgütlü Toplum, toplum içindeki bireylerin kendi ekonomik• politik• sosyal• kültürel çıkarlarının bilinci ile haklarını elde etmek için ortak yöntemle ve aynı amaç doğrultusunda diğer bireyler ile birlikte ortak bir tavır alma, mücadele etme ve dayanışmanın sağlandığı toplumlar olarak tariflenebilir.Günümüzde sendikalar, meslek örgütleri, dernekler, diğer toplumsal birliktelikler gelişmişliği ve örgütlülüğü oranında etki sağlamakta ve demokratik mücadelelerinin gücü oranında yasalara baskı oluşturmaktadırlar. Ancak örgütlü yapılar kapitalist sistemin yarattığı olumsuzluklara, yaşanan haksızlıklara bütünlüklü bir karşı duruşu örgütlenme çabası, o yapının demokratik bir kitle örgütü olmasını sağlar. Diğer anlamda burjuva demokrasisi sınırları içinde tanımlanan sivil toplum mücadelesi, kısıtlı amaç ve sınırlı gelişim potansiyeli ile var olan egemen güçlerin amaçlarının dışına çıkacak bir talebi• bir mücadeleyi örgütleyemez. Sistemin• egemen sınıfın kontrolünde olan ve bağımlılık ilişkilerini de düzenleyen sivil toplum örgütlülüğü, sınıf gelişisini hiçbir zaman konusu yapmaz. Hatta son yıllarda küresel sermayenin ve neoliberal politikaların serbestleştirme• özelleştirme politikaları örgütsüz• sendikasız bir hayat yaratma yolunda sürerken, muhafazakar• cemaatçi toplumsal baskılar ile bağımlılıklar oluşturulmaktadır. Bu anlamda üretim ilişkileri içinde sınıf bilinci ile yapılan bütünlüklü mücadeleler demokrasinin gerçek anlamı ile yaşanmasının en önemli noktasıdır. Örgütlü toplumun mücadelesinin amaçlarından biri kamu yararını savunmaktır.

I- TMMOB VE DEMOKRASİ

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO:16

TMMOB VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ

1960'ların ikinci yarısından bugünlere Türkiye'de örgütlenme, toplanma, gösteri ve siyaset yapmadan üniversite, TRT vb. kurumların özerkliğine dek ciddi bir antidemokratik süreç yaşanmıştır. Özellikle 12 Eylül faşizmi sonrasında sınıfsal, toplumsal, kitlesel örgütlenmelerin etkinlik alanları daraltılmış; Siyasi Partiler Yasası, seçim barajı, meslek örgütlerine üyelik kapsamı, çalışma yaşamıyla ilgili yasalar bu içerikle belirlenmiştir. Serbestleştirme, özelleştirmeler ve IMF, DB, DTÖ, AB yasaları ile eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, altyapı, tarım, yerel hizmetler, haberleşme, ulaştırma, enerji, madenler ve mühendislik hizmetlerine kadar her alan uluslararası sermayenin egemenliğindeki piyasa işleyişine açılmış; ülkemiz emperyalist güçlerin daha açık bir sömürü alanı haline getirilmiştir.Bu politikalar sonucunda kamu yararı ve kamusal hizmet perspektifi kamudan dışlanmıştır. Toplumsal ortak çıkar ve gereksinimleri kamu örgütlülüğü aracılığıyla korumak, geliştirmek, karşılamak olarak özetlenebilecek

olan kamu yararı ve kamusal hizmetlerin tasfiyesi, serbestleştirme politikalarıyla birlikte mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı alanlarına da yansımıştır. Sanayi, tarım ve hizmetler alanındaki olumsuz gelişmelerin mühendislik uygulamalarına ilişkin sonuçları toplumsal yaşamın bütün yönlerine dek uzanmıştır. İş güvenliği mühendisliğinin önüne çıkarılan engeller, “uzaktan eğitim” ve Teknoloji Fakülteleri gibi mühendislik eğitimini tasfiye edecek yönelimler, mühendisliği teknik elemanlık düzeyine indiren uygulamalar ve onlarca yasa ile yapılan düzenlemelerle ülke, meslek, meslektaş çıkarları daraltılmıştır. Bu sistematik içinde doğrudan mühendislik aleyhine yasal düzenleme girişimleri de söz konusudur. “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” girişimleri uyarınca TMMOB Yasasının 34 ve 35. maddeleri ile Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın 1 ve 7. maddelerinin uygulanması engellenerek yabancı mühendis, mimar ve şehir plancılarının akademik ve mesleki yeterliliklerini kanıtlamalarına gerek kalmadan ülkemizde çalışmaları sağlanmıştır. Aynı şekilde AKP iktidarının Devlet Denetleme Kurulu’na hazırlattığı rapor, özü itibarı ile “siyasal iktidara bağlı meslek örgütleri yaratılması”nı hedeflemektedir. AKP iktidarı meslek örgütlerini ele geçirme sürecinde yeni bir aşamaya geçilmiştir. Rapor meslek kuruluşlarının idari, örgütsel, mali yapı ve seçim sistemlerinin değiştirilmesi gerektiği hedefini AKP’nin önüne koymuştur. Bu kurgunun bir parçası olarak Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı Kararnamesi ile TMMOB’ye yönelik saldırının farklı bir boyuta bürünmesi de ayrı bir mücadele alanı haline gelmiştir. AKP’nin kamusal, toplumsal alanlarda oluşturmak istediği siyasi hegemonya ile kamu idari yapısı ve kamusal hizmet alanlarının neo liberal dönüşümlerle yeniden yapılandırılması, serbestleştirmenin egemen kılınması, nihai erimde de mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı ve diğer meslek alanlarını kapsayan toplumsal yaşamın bir çok alanının ekonomik - siyasi rant alanları haline getirilmesine yöneliktir. Bu konu, TMMOB’nin yürüttüğü ve yürüteceği demokrasi mücadelesinde önemli bir mevzi mücadele olacaktır. Mühendis, mimar, şehir plancıları örgütlenmesi ile demokrasi ilişkisi ve TMMOB’nin ülkenin demokratikleşmesinde sahip olması gereken işlevleri; meslek alanlarının korunması ve genişletilmesiyle iç içe ve bir bütün olarak kurgulamak gerekmektedir. Bu noktada TMMOB egemen siyaset kanallarından bağımsız, bütünlüklü bir mücadele ve siyaset anlayışını benimsemiştir. Böyle bir siyaset anlayışı, ülkenin demokratikleşmesi mücadelesine, TMMOB’nin içinde yer aldığı toplumsal pratikten kaynaklanan özgün bir katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede;

1. TMMOB, ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, kamusal, toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliği ile liberal - otoriter anayasa girişimlerinin birbirlerine karıştırılması yoluyla AKP gericiliğine hizmet etmeye açıkça karşı çıkmalıdır.
2. TMMOB, ülkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığını temel bir ilke olarak benimseyen çizgisini kararlılıkla sürdürür.
3. TMMOB’nin demokrasi mücadelesi, temsili süreçleri daraltan, özü ve biçimi itibarıyla otoriter liberal gericilik rejiminden toplumsal ekonomik sosyal gereksinimleri esas alan katılımcı demokrasiye geçişi hedefler.

4. TMMOB'nin savunduğu demokrasi; yerli kaynaklara dayalı kalkınma ve sanayileşme ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formunu ve bir arada yaşamı ana ilke/ilkelere bütünü olarak içerir.
5. TMMOB Kürt sorunu ve azınlık sorunlarında eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakların eksiksiz bir biçimde güvence altına alınmasını savunur.
6. TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımının teşvikini savunur.
7. TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtacak tarzda düzenlenmesini; yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere dayanarak AKP diktasına karşı çıkacaktır.
8. TMMOB basın özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb. tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edecektir.
9. TMMOB Sanayi Kongrelerinde hep dile getirildiği üzere, ülkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, Ar - Ge, inovasyon, nitelikli işgücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikalarının kamunun görevi olarak tanımlaması ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadeleye devam eder; bu mücadele ile bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adalet sağlanması için mücadeleyi birlikte yürütür.
10. TMMOB, sağlık ve eğitimin, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlanıp para ve ticaret konusundan tamamen arındırılması; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulması için mücadele eder.
11. TMMOB, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin bütün yönlerine karşı mücadeleyi esas alan bir yaklaşımla, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına son verilmesini; enerji, haberleşme, ulaşım, barınma, gıda ve su gibi temel hizmet alanlarının ve kamusal denetimin piyasa alanından çıkarılmasını savunur. TMMOB, halkın bu hizmetlere kamusal bir hak olarak, insanca yaşam için temel gereksinim olan miktarına, ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla diğer emek örgütleriyle aynı safta yer alır.
12. TMMOB İş Yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği, imar, tarım, yapı denetimi, belediyeler, iller vb. tüm temel yasaların çerçevesinin insan ve emek odaklı olması; grev ve toplu sözleşme haklarının eksiksiz olarak tanınması ve güvencesiz çalıştırmanın yasaklanması için mücadele eder.
13. TMMOB toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın - erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile cinsel

- istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini tanımlayıp değerlendirecek modern bir sosyal yaşamı savunmaya ve bu uğurda mücadeleye devam eder.
14. TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, birarada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
 15. TMMOB, bütün meslek - meslektaş çıkarlarını yukarıda belirtilen çerçeve içinde korumaya, neo liberal hak gaspları ve meslek alanlarının daraltmasına karşı mücadele eder.
 16. TMMOB meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürünün teşhirine yönelmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulması çabalarına aktif olarak devam eder.
 17. TMMOB, mühendis, mimar, şehirplancılarının artan işsizlik ve yoksullaşmasına, toplumda artan işsizlik ve yoksulluk süreçleri ile bağı içinde karşı çıkmaya devam eder; meslek alanlarımızı daraltan Yabancı Mühendislerin Çalışması Hakkında Yasa, İş Yasası, Devlet Memurları Kanunu, ilgili torba yasalar ve ilgili tüm düzenlemelere karşı mücadelesini sürdürür; toplumun genelinde olduğu gibi kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan üyelerimizin sorunları ile aktif olarak ilgilenir; üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alır; yasal çalışma saatlerini aşan hak gasplarının önlenmesine yönelik çalışmalar yürütür.
 18. TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılığı eğitimindeki çarpıklık ve yanlışlara karşı bilimsel temelde mücadelesini geliştirir.
 19. TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
 20. TMMOB örgütlülüğünün, Oda - Şubeler - Komisyonlar vb. ve işyeri temsilcilikleri ağıyla geliştirilmesi ve işyeri temsilciliklerinin işlevsel kılınmasını hedefler.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 3

TMMOB ve Demokrasi Mücadelesi

Temsili Otoriter Liberal Rejimden Toplumsal Ekonomik Sosyal Gereksinimleri Esas Alan Katılımcı Demokrasiye Doğru

Her ülkenin siyasi rejimi; o toplumun tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel oluşum yapısı içinde biçimlenir. Bu bağlamdaki üstyapı öğeleri ve demokrasi de özü gereği, egemen üretim ilişkileri tarafından belirlenir. Bu çerçevede demokrasinin gelişmesi ya da sorunlarını, sosyo - ekonomik koşullara, sınıf mücadelesine ve egemen uluslararası siyasete, ilişkilere vb. bağımlılığı içinde değerlendirmek gerekir. Halk egemenliği ve

siyasal yaşama halkın aktif katılımını içermesi gereken demokrasi, aynı zamanda bir yönetim biçimidir. Bu çerçevede kitlelerin toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında özgürce siyasal etkinliklerde bulunmaları ve yönetme sürecinin her aşamasında yer almaları doğal bir toplumsal hak ve yükümlülük olması gerekir. Ancak genelde ve Türkiye’de demokrasi, “çok partililik” ve kitlelerin “seçim sandıkları”na gitmeleriyle sınırlı, aşırı ölçüde biçimsel bazı özelliklere doğru daraltılmıştır.

1960’ların ikinci yarısından bugünlere Türkiye’de örgütlenme, toplanma, gösteri ve siyaset yapmadan üniversite, TRT vb. kurumların özerkliğine dek ciddi bir antidemokratik süreç yaşanmıştır. Özellikle 12 Eylül faşizmi sonrasında sınıfsal, toplumsal, kitlesel örgütlenmelerin etkinlik alanları daraltılmış; Siyasi Partiler Yasası, seçim barajı, meslek örgütlerine üyelik kapsamı, çalışma yaşamıyla ilgili yasalar bu içerikle belirlenmiştir. Serbestleştirme, özelleştirmeler ve IMF, DB, DTO, AB yasaları ile eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, altyapı, tarım, yerel hizmetler, haberleşme, ulaştırma, enerji, madenler ve mühendislik hizmetlerine kadar her alan uluslararası sermayenin egemenliğindeki piyasa işleyişine açılmış; ülkemiz emperyalist güçlerin daha açık bir sömürü alanı haline getirilmiştir.

Kamu Yararı, Mühendislik, Mimarlık, Şehir Plancılığı ve Meslek Örgütlerine Saldırı

Bu politikalar sonucunda kamu yararı ve kamusal hizmet perspektifi kamudan dışlanmış. Toplumsal ortak çıkar ve gereksinimleri kamu örgütlülüğü aracılığıyla korumak, geliştirmek, karşılamak olarak özetlenebilecek olan kamu yararı ve kamusal hizmetlerin tasfiyesi, serbestleştirme politikalarıyla birlikte mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı alanlarına da yansımıştır. Sanayi, tarım ve hizmetler alanındaki olumsuz gelişmelerin mühendislik uygulamalarına ilişkin sonuçları toplumsal yaşamın bütün yönlerine dek uzanmıştır. İş güvenliği mühendisliğinin önüne çıkarılan engeller, “uzaktan eğitim” ve Teknoloji Fakülteleri gibi mühendislik eğitimini tasfiye edecek yönelimler, mühendisliği teknik elemanlık düzeyine indiren uygulamalar, ve onlarca yasa ile yapılan düzenlemelerle ülke, meslek, meslektaş çıkarları daraltılmıştır. Bu sistematik içinde doğrudan mühendislik aleyhine yasal düzenleme girişimleri de söz konusudur. “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” girişimleri uyarınca TMMOB Yasasının 34 ve 35. maddeleri ile Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın 1 ve 7. maddelerinin uygulanması engellenerek yabancı mühendis, mimar ve şehir plancılarının akademik ve mesleki yeterliliklerini kanıtlamalarına gerek kalmadan ülkemizde çalışmaları sağlanmıştır. Aynı şekilde AKP iktidarının Devlet Denetleme Kurulu’na hazırlattığı rapor ve sonrasında yaşananlar, özü itibarı ile “siyasal iktidara bağlı meslek örgütleri yaratılmasını hedeflemektedir. AKP iktidarı eliyle kamuda yürütülen siyasal kadrolaşma ve yandaş sermaye yaratma çabasının yanı sıra meslek örgütlerini ele geçirme sürecinde yeni bir aşamaya geçilmiştir. Rapor “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin Anayasa’nın 135 inci maddesinin yeniden düzenlenmesi ” değerlendirmesi eşliğinde ilgili meslek kuruluşlarının idari, örgütsel, mali yapı ve seçim sistemlerinin değiştirilmesi gerektiği hedefini AKP’nin önüne koymuştur. Bu doğrultuda hazırlanarak aleacele yürürlüğe sokulan Kanun Hükmünde Kararnameler aracılığıyla TMMOB ve bağlı meslek odalarının özerk

kamu tüzeltkişiliği ve üye iradesi yok sayılmaktadır. Odaların asli işleri olan üye kayıt ve sicillerinin tutulması, mesleki norm ve standartların belirlenmesi görevi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğüne verilerek en başta anayasaya ve ilgili yasalara aykırılık oluşturulmaktadır. Söz konusu düzenlemeler gerek içerik itibarıyla; gerek toplum, muhalefet partileri ve ilgili kuruluşlarla paylaşılmaması ve gerekse hazırlanma biçimi itibarıyla anti demokratik niteliktedir. Mevcut durum, AKP'nin kamusal, toplumsal alanlarda oluşturmak istediği siyasi hegemonya ile kamu idari yapısı ve kamusal hizmet alanlarının neo liberal dönüşümlerle yeniden yapılandırılması, serbestleştirilmenin egemen kılınması, nihai erimde de mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı ve diğer meslek alanlarını kapsayan toplumsal yaşamın bir çok alanının ekonomik - siyasi rant alanları haline getirilmesine yöneliktir. Bu konu, TMMOB'nin yürüttüğü ve yürüteceği demokrasi mücadelesinde önemli bir mevzi mücadele olacaktır.

TMMOB'nin Demokrasi Mücadelesi ve Siyaset Anlayışı

Mühendis, mimar, şehir plancıları örgütlenmesi ile demokrasi ilişkisi ve TMMOB'nin ülkenin demokratikleşmesinde sahip olması gereken işlevleri; meslek alanlarının korunması ve genişletilmesiyle iç içe ve bir bütün olarak kurgulamak gerekmektedir. Bu noktada TMMOB egemen siyaset kanallarından bağımsız, bütünlüklü bir mücadele ve siyaset anlayışını benimsemiştir. Kendi özgül meslek ve mücadele alanları, diğer toplum kesimlerinin örgütlenme ve mücadele alanları ve siyaset alanı ile ilişkileri doğru kavrayan; mevcut anti - demokratik ve baskıcı anlayış ile neo liberal politikaların her düzeyde aşılmasını hedefleyen geniş yorumlu bir siyaset anlayışı TMMOB'de temel alınmaya devam edilmelidir. Böyle bir siyaset anlayışı, ülkenin demokratikleşmesi mücadelesine, TMMOB'nin içinde yer aldığı toplumsal pratikten kaynaklanan özgün bir katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede;

1. TMMOB 633 sayılı KHK'den başlayıp 649 sayılı KHK içeriğine dek uzanan, kamu idari yapısını neo liberal teknelci zihniyetle yeniden düzenleyip, TMMOB'nin anayasal ve özerk kamu tüzeltkişilik konumu ile kamusal mesleki hizmet konumunu zayıflatacak bütün girişimlere karşı mümkün olan en bütünlüklü mücadeleyi örgütler.
2. TMMOB, ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, kamusal, toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliği ile liberal - otoriter anayasa girişimlerinin birbirlerine karıştırılması yoluyla AKP gericiliğine hizmet etmeye açıkça karşı çıkmalıdır.
3. TMMOB, ülkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığını temel bir ilke olarak benimseyen çizgisini kararlılıkla sürdürür.
4. TMMOB'nin demokrasi mücadelesi, temsili süreçleri daraltan, özü ve biçimi itibarıyla otoriter liberal gericilik rejiminden toplumsal ekonomik sosyal gereksinimleri esas alan katılımcı demokrasiye geçişi hedefler.

5. TMMOB'nin savunduğu demokrasi; yerli kaynaklara dayalı kalkınma ve sanayileşme ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formunu ve bir arada yaşamı ana ilke/ilkelere bütünü olarak içerir.
6. TMMOB Kürt sorunu ve azınlık sorunlarında eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakların eksiksiz bir biçimde güvence altına alınmasını savunur.
7. TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımının teşvikini savunur.
8. TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtacak tarzda düzenlenmesini; yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere dayanarak AKP diktasına karşı çıkacaktır.
9. TMMOB basın özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb. tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edecektir.
10. TMMOB Sanayi Kongrelerinde hep dile getirildiği üzere, ülkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, Ar - Ge, inovasyon, nitelikli işgücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikalarının kamunun görevi olarak tanımlaması ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadeleye devam eder; bu mücadele ile bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adalet sağlanması için mücadeleyi birlikte yürütür.
11. TMMOB, sağlık ve eğitimin, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlanıp para ve ticaret konusu olmaktan tamamen arındırılması; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulması için mücadele eder.
12. TMMOB, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin bütün yönlerine karşı mücadeleyi esas alan bir yaklaşımla, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına son verilmesini; enerji, haberleşme, ulaşım, barınma, gıda ve su gibi temel hizmet alanlarının ve kamusal denetimin piyasa alanından çıkarılmasını savunur. TMMOB, halkın bu hizmetlere kamusal bir hak olarak, insanca yaşam için temel gereksinim olan miktarına, ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla diğer emek örgütleriyle aynı safta yer alır.
13. TMMOB İş Yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği, imar, tarım, yapı denetimi, belediyeler, iller vb. tüm temel yasaların çerçevesinin insan ve emek odaklı olması; grev ve toplu sözleşme haklarının eksiksiz olarak tanınması ve güvencesiz çalıştırmanın yasaklanması için mücadele eder.
14. TMMOB toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın - erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile cinsel

- istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini tanımlayıp değerlendirecek modern bir sosyal yaşamı savunmaya ve bu uğurda mücadeleye devam eder.
15. TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, birarada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
 16. TMMOB, bütün meslek - meslektaş çıkarlarını yukarıda belirtilen çerçeve içinde korumaya, neo liberal hak gaspları ve meslek alanlarının daraltmasına karşı mücadele eder.
 17. TMMOB meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürünün teşhirine yönelmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulması çabalarına aktif olarak devam eder.
 18. TMMOB, mühendis, mimar, şehirplancılarının artan işsizlik ve yoksullaşmasına, toplumda artan işsizlik ve yoksulluk süreçleri ile bağı içinde karşı çıkmaya devam eder; meslek alanlarımızı daraltan Yabancı Mühendislerin Çalışması Hakkında Yasa, İş Yasası, Devlet Memurları Kanunu, ilgili torba yasalar ve ilgili tüm düzenlemelere karşı mücadelesini sürdürür; toplumun genelinde olduğu gibi kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan üyelerimizin sorunları ile aktif olarak ilgilenir; üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alır; yasal çalışma saatlerini aşan hak gasplarının önlenmesine yönelik çalışmalar yürütür.
 19. TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılığı eğitimindeki çarpıklık ve yanlışlara karşı bilimsel temelde mücadelesini geliştirir.
 20. TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
 21. TMMOB örgütlülüğünün, Oda - Şubeler - Komisyonlar vb. ve işyeri temsilcilikleri ağıyla geliştirilmesi ve işyeri temsilciliklerinin işlevsel kılınmasını hedefler.
 22. TMMOB, dile getirdiği bu ilkesel görüşlerin katılımçılık ilkesi gereği, hazırlanması düşünülen yeni Anayasada yer alması çalışmalar yapmayı vazgeçilmek bir sorumluluk olarak kabul ve beyan etmektedir.

3.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 4

Geleceğin TMMOB üyesi mühendislik öğrencileri demokratik mücadele verdikleri için hapisanelerde tecrit koşullarında ömürlerini tüketmektedir. TMMOB tutuklu mühendislik öğrencilerini sahiplenir ve maddi• manevi olarak bu sorumluluğun gereğini yerine getirir

4.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 17

TMMOB örgütünün daha demokratik - çoğulcu anlayışla yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede TMMOB bünyesinde Kürtçe materyal hazırlama çalışmalarına başlanmalı, öncelikle de “KÜRTÇE - TÜRKÇE, TÜRKÇE - KÜRTÇE MÜHENDİSLİK-MİMARLIK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ” için çalışmalara başlanmalıdır.

5.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 12

Emperyalizmin zaten sorunlu olan Demokratik sistemimizi siyasi iktidar eliyle vesayet altına almaya çalışması, emek ve meslek örgütleri üzerinde, üniversiteler ve bilim kurumları, yargı üzerindeki güç mücadelesi gibi kuşatma gayretlerinden vazgeçilmeli, bilimsel ve nesnel gerçeklikler ışığında sivil ve mesleki toplum örgütlerinin ve TMMOB'un görüş ve önerileri doğrultusunda stratejik yaklaşım sergilenmelidir.

6.)

BURSA/ ÖNERGE NO: 3

TMMOB ve DEMOKRASİ MÜCADELESİ

Temsili Otoriter Liberal Rejimden Toplumsal Ekonomik Sosyal Gereksinimleri Esas Alan Katılımcı Demokrasiye Doğru

Her ülkenin siyasi rejimi; o toplumun tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel oluşum yapısı içinde biçimlenir. Bu bağlamdaki üstyapı öğeleri ve demokrasi de özü gereği, egemen üretim ilişkileri tarafından belirlenir. Bu çerçevede demokrasinin gelişmesi ya da sorunlarını, sosyo - ekonomik koşullara, sınıf mücadelesine ve egemen uluslararası siyasete, ilişkilere vb. bağlılığı içinde değerlendirmek gerekir. Halk egemenliği ve siyasal yaşama halkın aktif katılımını içermesi gereken demokrasi, aynı zamanda bir yönetim biçimidir. Bu çerçevede kitlelerin toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında özgürce siyasal etkinliklerde bulunmaları ve yönetme sürecinin her aşamasında yer almaları doğal bir toplumsal hak ve yükümlülük olması gerekir. Ancak genelde ve Türkiye’de demokrasi, “çok partililik” ve kitlelerin “seçim sandıkları”na gitmeleriyle sınırlı, aşırı ölçüde biçimsel bazı özelliklere doğru daraltılmıştır. 1960’ların ikinci yarısından bugünlere Türkiye’de örgütlenme, toplanma, gösteri ve siyaset yapmadan üniversite, TRT vb. kurumların özerkliğine dek ciddi bir antidemokratik süreç yaşanmıştır. Özellikle 12 Eylül faşizmi sonrasında sınıfsal, toplumsal, kitlesel örgütlenmelerin etkinlik alanları daraltılmış; Siyasi Partiler Yasası, seçim barajı, meslek örgütlerine üyelik kapsamı, çalışma yaşamıyla ilgili yasalar bu içerikle belirlenmiştir. Serbestleştirme, özelleştirmeler ve IMF, DB, DTÖ, AB yasaları ile eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, altyapı, tarım, yerel hizmetler, haberleşme, ulaştırma, enerji, madenler ve mühendislik hizmetlerine kadar her alan uluslararası sermayenin egemenliğindeki piyasa işleyişine açılmış; ülkemiz emperyalist güçlerin daha açık bir sömürü alanı haline getirilmiştir.

Kamu Yararı, Mühendislik, Mimarlık, Şehir Plancılığı ve Meslek Örgütlerine Saldırı

Bu politikalar sonucunda kamu yararı ve kamusal hizmet perspektifi kamudan dışlanmıştır. Toplumsal ortak çıkar ve gereksinimleri kamu örgütlülüğü aracılığıyla korumak, geliştirmek, karşılamak olarak özetlenebilecek olan kamu yararı ve kamusal hizmetlerin tasfiyesi, serbestleştirme politikalarıyla birlikte mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı alanlarına da yansımıştır. Sanayi, tarım ve hizmetler alanındaki olumsuz gelişmelerin mühendislik uygulamalarına ilişkin sonuçları toplumsal yaşamın bütün yönlerine dek uzanmıştır. İş güvenliği mühendisliğinin önüne çıkarılan engeller, “uzaktan eğitim” ve Teknoloji Fakülteleri gibi mühendislik eğitimini tasfiye edecek yönelimler, mühendisliği teknik elemanlık düzeyine indiren uygulamalar, ve onlarca yasa ile yapılan düzenlemelerle ülke, meslek, meslektaş çıkarları daraltılmıştır. Bu sistematik içinde doğrudan mühendislik aleyhine yasal düzenleme girişimleri de söz konusudur. “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” girişimleri uyarınca TMMOB Yasasının 34 ve 35. maddeleri ile Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın 1 ve 7. maddelerinin uygulanması engellenerek yabancı mühendis, mimar ve şehir plancılarının akademik ve mesleki yeterliliklerini kanıtlamalarına gerek kalmadan ülkemizde çalışmaları sağlanmıştır. Aynı şekilde AKP iktidarının Devlet Denetleme Kurulu’na hazırlattığı rapor ve sonrasında yaşananlar, özü itibarı ile “siyasal iktidara bağlı meslek örgütleri yaratılması”nı hedeflemektedir. AKP iktidarı eliyle kamuda yürütülen siyasal kadrolaşma ve yandaş sermaye yaratma çabasının yanı sıra meslek örgütlerini ele geçirme sürecinde yeni bir aşamaya geçilmiştir. Rapor “*kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin Anayasa’nın 135 inci maddesinin yeniden düzenlenmesi*” değerlendirmesi eşliğinde ilgili meslek kuruluşlarının idari, örgütsel, mali yapı ve seçim sistemlerinin değiştirilmesi gerektiği hedefini AKP’nin önüne koymuştur. Bu doğrultuda hazırlanarak aleacele yürürlüğe sokulan Kanun Hükümünde Kararnameler aracılığıyla TMMOB ve bağlı meslek odalarının özerk kamu tüzelkişiliği ve üye iradesi yok sayılmaktadır. Odaların asli işleri olan üye kayıt ve sicillerinin tutulması, mesleki norm ve standartların belirlenmesi görevi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü’ne verilerek en başta anayasaya ve ilgili yasalara aykırılık oluşturulmaktadır. Söz konusu düzenlemeler gerek içerik itibarıyla; gerek toplum, muhalefet partileri ve ilgili kuruluşlarla paylaşılmaması ve gerekse hazırlanma biçimi itibarıyla anti demokratik niteliktedir. Mevcut durum, AKP’nin kamusal, toplumsal alanlarda oluşturmak istediği siyasi hegemonya ile kamu idari yapısı ve kamusal hizmet alanlarının neo liberal dönüşümlerle yeniden yapılandırılması, serbestleştirmenin egemen kılınması, nihai erimde de mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı ve diğer meslek alanlarını kapsayan toplumsal yaşamın bir çok alanının ekonomik - siyasi rant alanları haline getirilmesine yöneliktir. Bu konu, TMMOB’nin yürüttüğü ve yürüteceği demokrasi mücadelesinde önemli bir mevzi mücadele olacaktır.

TMMOB’nin Demokrasi Mücadelesi ve Siyaset Anlayışı

Mühendis, mimar, şehir plancıları örgütlenmesi ile demokrasi ilişkisi ve TMMOB’nin ülkenin demokratikleşmesinde sahip olması gereken işlevleri; meslek alanlarının korunması ve genişletilmesiyle iç içe ve bir bütün olarak kurgulamak gerekmektedir.

Bu noktada TMMOB egemen siyaset kanallarından bağımsız, bütünlüklü bir mücadele ve siyaset anlayışını benimsemiştir. Kendi özgül meslek ve mücadele alanları, diğer toplum kesimlerinin örgütlenme ve mücadele alanları ve siyaset alanı ile ilişkileri doğru kavrayan; mevcut anti - demokratik ve baskıcı anlayış ile neo liberal politikaların her düzeyde aşılmasını hedefleyen geniş yorumlu bir siyaset anlayışı TMMOB'de temel alınmaya devam edilmelidir. Böyle bir siyaset anlayışı, ülkenin demokratikleşmesi mücadelesine, TMMOB'nin içinde yer aldığı toplumsal pratikten kaynaklanan özgün bir katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede;

- TMMOB 633 sayılı KHK'den başlayıp 649 sayılı KHK içeriğine dek uzanan, kamu idari yapısını neo liberal tekelci zihniyetle yeniden düzenleyip, TMMOB'nin anayasal ve özerk kamu tüzelkişilik konumu ile kamusal mesleki hizmet konumunu zayıflatacak bütün girişimlere karşı mümkün olan en bütünlüklü mücadeleyi örgütler.
- TMMOB, ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, kamusal, toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliği ile liberal• otoriter anayasa girişimlerinin birbirlerine karıştırılması yoluyla AKP gericiliğine hizmet etmeye açıkça karşı çıkmalıdır.
- TMMOB, ülkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığını temel bir ilke olarak benimseyen çizgisini kararlılıkla sürdürür.
- TMMOB'nin demokrasi mücadelesi, temsili süreçleri daraltan, özü ve biçimi itibarıyla otoriter liberal gericilik rejiminden toplumsal ekonomik sosyal gereksinimleri esas alan katılımcı demokrasiye geçişi hedefler.
- TMMOB'nin savunduğu demokrasi; yerli kaynaklara dayalı kalkınma ve sanayileşme ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formunu ve bir arada yaşamı ana ilke/ilkeler bütünü olarak içerir.
- TMMOB Kürt sorunu ve azınlık sorunlarında eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakların eksiksiz bir biçimde güvence altına alınmasını savunur.
- TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımının teşvikini savunur.
- TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtacak tarzda düzenlenmesini; yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere dayanarak AKP diktasına karşı çıkacaktır.
- TMMOB basın özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb. tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edecektir.

- TMMOB Sanayi Kongrelerinde hep dile getirildiği üzere, ülkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, Ar - Ge, inovasyon, nitelikli işgücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikalarının kamunun görevi olarak tanımlanması ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadeleye devam eder; bu mücadele ile bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adalet sağlanması için mücadeleyi birlikte yürütür.
- TMMOB, sağlık ve eğitimin, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlanıp para ve ticaret konusu olmaktan tamamen arındırılması; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulması için mücadele eder.
- TMMOB, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin bütün yönlerine karşı mücadeleyi esas alan bir yaklaşımla, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına son verilmesini; enerji, haberleşme, ulaşım, barınma, gıda ve su gibi temel hizmet alanlarının ve kamusal denetimin piyasa alanından çıkarılmasını savunur. TMMOB, halkın bu hizmetlere kamusal bir hak olarak, insanca yaşam için temel gereksinim olan miktarına, ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla diğer emek örgütleriyle aynı safta yer alır.
- TMMOB İş Yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği, imar, tarım, yapı denetimi, belediyeler, iller vb. tüm temel yasaların çerçevesinin insan ve emek odaklı olması; grev ve toplu sözleşme haklarının eksiksiz olarak tanınması ve güvencesiz çalıştırmanın yasaklanması için mücadele eder.
- TMMOB toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın - erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürsü ile cinsel istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini tanımlayıp değerlendirecek modern bir sosyal yaşamı savunmaya ve bu uğurda mücadeleye devam eder.
- TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, birarada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
- TMMOB, bütün meslek - meslektaş çıkarlarını yukarıda belirtilen çerçeve içinde korumaya, neo liberal hak gaspları ve meslek alanlarının daraltılmasına karşı mücadele eder.
- TMMOB meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürünün teşhirine yönelmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulması çabalarına aktif olarak devam eder.
- TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılarının artan işsizlik ve yoksullaşmasına, toplumda artan işsizlik ve yoksulluk süreçleri ile bağı içinde karşı çıkmaya devam eder; meslek alanlarımızı daraltan Yabancı Mühendislerin Çalışması Hakkında Yasa,

İş Yasası, Devlet Memurları Kanunu, ilgili torba yasalar ve ilgili tüm düzenlemelere karşı mücadelesini sürdürür; toplumun genelinde olduğu gibi kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan üyelerimizin sorunları ile aktif olarak ilgilenir; üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alır; yasal çalışma saatlerini aşan hak gasplarının önlenmesine yönelik çalışmalar yürütür.

- TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılığı eğitimindeki çarpıklık ve yanlışlara karşı bilimsel temelde mücadelesini geliştirir.
- TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
- TMMOB örgütlülüğünün, Oda - Şubeler - Komisyonlar vb. ve işyeri temsilcilikleri ağıyla geliştirilmesi ve işyeri temsilciliklerinin işlevsel kılınmasını hedefler.

7.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 4

TMMOB ve Demokrasi Mücadelesi

Temsili Otoriter Liberal Rejimden Toplumsal Ekonomik Sosyal Gereksinimleri Esas Alan Katılımcı Demokrasiye Doğru

Her ülkenin siyasi rejimi; o toplumun tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel oluşum yapısı içinde biçimlenir. Bu bağlamdaki üstyapı öğeleri ve demokrasi de özü gereği, egemen üretim ilişkileri tarafından belirlenir. Bu çerçevede demokrasinin gelişmesi ya da sorunlarını, sosyo - ekonomik koşullara, sınıf mücadelesine ve egemen uluslararası siyasete, ilişkilere vb. bağımlılığı içinde değerlendirmek gerekir. Halk egemenliği ve siyasal yaşama halkın aktif katılımını içermesi gereken demokrasi, aynı zamanda bir yönetim biçimidir. Bu çerçevede kitlelerin toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında özgürce siyasal etkinliklerde bulunmaları ve yönetme sürecinin her aşamasında yer almaları doğal bir toplumsal hak ve yükümlülük olması gerekir. Ancak genelde ve Türkiye’de demokrasi, “çok partililik” ve kitlelerin “seçim sandıklarına gitmeleriyle sınırlı, aşırı ölçüde biçimsel bazı özelliklere doğru daraltılmıştır.

1960’ların ikinci yarısından bugünlere Türkiye’de örgütlenme, toplanma, gösteri ve siyaset yapmaktan üniversite, TRT vb. kuramların özerkliğine dek ciddi bir antidemokratik süreç yaşanmıştır. Özellikle 12 Eylül sonrasında sınıfsal, toplumsal, kitlesel örgütlenmelerin etkinlik alanları daraltılmış; Siyasi Partiler Yasası, seçim barajı, meslek örgütlerine üyelik kapsamı, çalışma yaşamıyla ilgili yasalar bu içerikle belirlenmiştir. Serbestleştirme, özelleştirmeler ve IMF, DB, DTÖ, AB yasaları ile eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, altyapı, tarım, yerel hizmetler, haberleşme, ulaştırma, enerji, madenler ve mühendislik hizmetlerine kadar her alan uluslararası sermayenin egemenliğindeki piyasa işleyişine açılmış; ülkemiz emperyalist güçlerin daha açık bir sömürü alanı haline getirilmiştir.

Kamu Yararı, Mühendislik, Mimarlık, Şehir Plancılığı ve Meslek Örgütlerine Saldırı

Bu politikalar sonucunda kamu yararı ve kamusal hizmet perspektifi kamudan dışlanmıştır. Toplumsal ortak çıkar ve gereksinimleri kamu örgütlülüğü aracılığıyla korumak, geliştirmek, karşılamak olarak özetlenebilecek olan kamu yararı ve kamusal hizmetlerin tasfiyesi, serbestleştirme politikalarıyla birlikte mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı alanlarına da yansımıştır. Sanayi, tarım ve hizmetler alanındaki olumsuz gelişmelerin mühendislik uygulamalarına ilişkin sonuçları toplumsal yaşamın bütün yönlerine dek uzanmıştır. İş güvenliği mühendisliğinin önüne çıkarılan engeller, “uzaktan eğitim” ve Teknoloji Fakülteleri gibi mühendislik eğitimini tasfiye edecek yönelimler, mühendisliği teknik elemanlık düzeyine indiren uygulamalar, ve onlarca yasa ile yapılan düzenlemelerle ülke, meslek, meslektaş çıkarları daraltılmıştır. Bu sistematik içinde doğrudan mühendislik aleyhine yasal düzenleme girişimleri de söz konusudur. “Yabancıların Çalışına İzinleri Hakkında Kanun” girişimleri uyarınca TMMOB Yasasının 34 ve 35. maddeleri ile Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasanın 1 ve 7. maddelerinin uygulanması engellenerek yabancı mühendis, mimar ve şehir plancılarının akademik ve mesleki yeterliliklerini kanıtlamalarına gerek kalmadan ülkemizde çalışmaları sağlanmıştır. Aynı şekilde iktidarın Devlet Denetleme Kurulu’na hazırladığı rapor, özü itibarı ile “siyasal iktidara bağlı meslek örgütleri yaratılmasını hedeflemektedir. Mevcut iktidar eliyle kamuda yürütülen siyasal kadrolaşma ve yandaş sermaye yaratma çabasının yanı sıra meslek örgütlerini ele geçirme sürecinde yeni bir aşamaya geçilmiştir. Rapor “kumu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin Anayasa’nın 135 inci maddesinin yeniden düzenlenmesi” değerlendirmesi eşliğinde ilgili meslek kuruluşlarının idari, örgütsel, mali yapı ve seçim sistemlerinin değiştirilmesi gerektiği hedefini koymuştur. Bu kurgu AKP’nin kamusal, toplumsal alanlarda oluşturmak istediği siyasi hegemonya ile kamu idari yapısı ve kamusal hizmet alanlarının neo liberal dönüşümlerle yeniden yapılandırılması, serbestleştirme egemen kılınması, son noktada da mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı ve diğer meslek alanlarını kapsayan toplumsal yaşamın bir çok alanının ekonomik - siyasi rant alanları haline getirilmesine yöneliktir. Bu konu, TMMOB’nin yürüttüğü ve yürüteceği demokrasi mücadelesinde önemli bir mevzi mücadele olacaktır.

TMMOB’nin Demokrasi Mücadelesi ve Siyaset Anlayışı

Mühendis, mimar, şehir plancıları örgütlenmesi ile demokrasi ilişkisi ve TMMOB’nin ülkenin demokratikleşmesinde sahip olması gereken işlevleri; meslek alanlarının korunması ve genişletilmesiyle iç içe ve bir bütün olarak kurgulamak gerekmektedir. Bu noktada TMMOB egemen siyaset kanallarından bağımsız, bütünlüklü bir mücadele ve siyaset anlayışını benimsemiştir. Kendi meslek ve mücadele alanları ile diğer toplum kesimlerinin örgütlenme ve mücadele alanları ilişkilerini doğru kavrayan; mevcut anti - demokratik ve baskıcı anlayış ile neo liberal politikaların her düzeyde aşılmasını hedefleyen bir siyaset anlayışı TMMOB’de temel alınmaya devam edilmelidir. Böyle bir siyaset anlayışı, ülkenin demokratikleşmesi mücadelesine, TMMOB’nin içinde yer aldığı toplumsal pratikten kaynaklanan büyük bir katkı sağlayacaktır.

Bu çerçevede;

1. TMMOB. ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, kamusal, toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliği ile liberal - otoriter anayasa girişimlerinin birbirlerine karıştırılması yoluyla gericiliğe hizmet etmeye açıkça karşı çıkmalıdır.
2. TMMOB. ülkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığını temel bir ilke olarak benimseyen çizgisini kararlılıkla sürdürür.
3. TMMOB'nin demokrasi mücadelesi, temsili süreçleri daraltan, özü ve biçimi itibarıyla otoriter liberal gericilik rejiminden toplumsal ekonomik sosyal gereksinimleri esas alan katılımcı demokrasiye geçişi hedefler.
4. TMMOB'nin savunduğu demokrasi; yerli kaynaklara dayalı kalkınma ve sanayileşme ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formunu ve bir arada yaşamı ana ilke/ilkelere bütünü olarak içerir.
5. TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımının teşvikini savunur.
6. TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtacak tarzda düzenlenmesini; yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere dayanarak mevcut iktidar diktasına karşı çıkacaktır.
7. TMMOB basın özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb. tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edecektir.
8. TMMOB Sanayi Kongrelerinde hep dile getirildiği üzere, ülkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, AR - GE, inovasyon, nitelikli işgücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikalarının kamunun görevi olarak tanımlaması ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadeleye devam eder; bu mücadele ile bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adalet sağlanması için mücadeleyi birlikte yürütür.
9. TMMOB, sağlık ve eğitimin, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlanıp para ve ticaret konusundan tamamen arındırılması; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulması için mücadele eder.
10. TMMOB, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin bütün yönlerine karşı mücadeleyi esas alan bir yaklaşımla, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına son verilmesini; enerji, haberleşme, ulaşım, barınma, gıda ve su gibi temel hizmet alanlarının ve kamusal denetimin piyasa alanından çıkarılmasını savunur.

TMMOB, halkın bu hizmetlere kamusal bir hak olarak, insanca yaşam için temel gereksinim olan miktarına, ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla diğer emek örgütleriyle aynı safta yer alır.

11. TMMOB İş Yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği, imar, tarım, yapı denetimi, belediyeler, iller vb. tüm temel yasaların çerçevesinin insan ve emek odaklı olması; grev ve toplu sözleşme haklarının eksiksiz olarak tanınması ve güvencesiz çalıştırmanın yasaklanması için mücadele eder.
12. TMMOB toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın • erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile cinsel istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini tanımlayıp değerlendirecek modern bir sosyal yaşamı savunmaya ve bu uğurda mücadeleye devam eder.
13. TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, birarada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
14. TMMOB, bütün meslek - meslektaş çıkarlarını yukarıda belirtilen çerçeve içinde korumaya, hak gaspları ve meslek alanlarının daraltmasına karşı mücadele eder.
15. TMMOB meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürünün teşhirine yönelmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulması çabalarına aktif olarak devam eder.
16. TMMOB. mühendis, mimar, şehirplancılarının artan işsizlik ve yoksullaşmasına, toplumda artan işsizlik ve yoksulluk süreçleri ile bağı içinde karşı çıkmaya devam eder; meslek alanlarımızı daraltan Yabancı Mühendislerin Çalışması Hakkında Yasa, İş Yasası, Devlet Memurları Kanunu, ilgili torba yasalar ve ilgili tüm düzenlemelere karşı mücadelesini sürdürür; toplumun genelinde olduğu gibi kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan üyelerimizin sorunları ile aktif olarak ilgilenir; üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alır; yasal çalışma saatlerini aşan hak gasplarının önlenmesine yönelik çalışmalar yürütür.
17. TMMOB. mühendis, mimar, şehir plancılığı eğitimindeki çarpıklık ve yanlışlara karşı bilimsel temelde mücadelesini geliştirir.
18. TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
19. TMMOB örgütlülüğünün, Oda - Şubeler - Komisyonlar vb. ve işyeri temsilcilikleri ağıyla geliştirilmesi ve işyeri temsilciliklerinin işlevsel kılınmasını hedefler.

8.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 5

TMMOB içinde il koordinasyon kurullarının yapılanması, bütçe esaslarının oluşturulması konularının tekrar merkezi olarak incelenmesi gerekmektedir.

Odalar ile ilişkileri ve yerel temsilde saygınlığını geliştirici statüler getirilmelidir.

Bu konuda TMMOB Merkez YK tarafından tüm İKK temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilecek bir Çalıştay yapılmalıdır.

9.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 6

ÖNERİ: TMMOB bünyesinde işsiz mühendislerin iş bulabilmesi için bir birim kurulması ve bu birimin mühendislerin yönlendirilmek istediği iş koluna proje iş bulabilmelerinin önünü açacak çalışmasını yapmalıdır.

10.)

DENİZLİ/ ÖNERGE NO: 9

1. Çalışma yaşamı ile ilgili yasal düzenlemeler başlığı altında TMMOB içerisindeki demokrasi anlayışını geliştirebilmek için TMMOB Yasası konusunda bir çalışma grubu oluşturulup,
2. Ankara'ya iletilmek üzere bir çalışma yapılması ve seçim süresinin ardından yapılması söz konusu olan TMMOB yasasındaki değişikliğe, alternatif bir yasanın hazır edilmesi sağlanmalıdır.

11.)

HATAY/ ÖNERGE NO: 3

Önerge Metni: TMMOB çatısı altında bulunan tüm odaların uygulamaları arasındaki farklılıkları giderecek ve ortak uygulamalar sağlayacak bir komisyon kurulması ve hemen çalışmalara başlaması

Gereğe Metni: Odalar arasındaki farklı uygulamalar üyeler arasında ciddi sıkıntı yaratmaktadır.

12.)

HATAY/ ÖNERGE NO: 4

1. TMMOB, ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, kamusal., toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliği ile liberal • otoriter anayasa girişimlerinin birbirlerine karıştırılması yoluyla gericiliğe hizmet etmeye açıkça karşı çıkmalıdır.

2. TMMOB, ÷lkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığım, teme' bir ilke olarak benimseyen çizgisini kararlılıkla sürdürür.
3. TMMOB'nin demokrasi mücadelesi, temsili süreçleri daraltan, özü ve biçimi itibarıyla otoriter liberal gericilik rejiminden toplumsal ekonomik sosyal gereksinimleri esas alan katilime! Demokrasiye geçişı hedefler.
4. TMMOB'nin savunduğu demokrasi; yerli kaynaklara dayalı kalkınma ve sanayileşme ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formunu ve bir arada yaşamı ana ilke ve ilkeler bütünü olarak içerir.
5. TMMOB Kürt sorunu ve azınlık sorunlarında eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakların eksiksiz bir biçimde güvence altına alınmasını savunur.
6. TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımın teşvikini savunur.
7. TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtacak tarzda düzenlenmesini; yasama - yürütme - yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere dayanarak, diktalara karşı çıkacaktır.
8. TMMOB basın özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edecektir.
9. TMMOB Sanayi Kongrelerinde hep dile getirildiği üzere, ÷lkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, AR - GE, yenilikçi, nitelikli işgücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikalarının kamunun görevi olarak tanımlaması ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadeleye devam eder; bu mücadele ile bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adalet sağlanması için mücadeleyi birlikte yürütür.
10. TMMOB, sağlık ve eğitimin, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlanıp pars vs ticaret konusu olmaktan tamamen arındırılması; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerin kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunulması için mücadele eder.
11. TMMOB, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin bütün yönlerine karşı mücadeleyi esas ajan bir yaklaşımla, özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarına son verilmesini; enerji, haberleşme, ulaşım, barınma, gıda ve su gibi temel hizmet alanlarının ve kamusal denetimin piyasa alanından çıkarılmasını savunur. TMMOB, halkın bu hizmetlere kamusal bir hak olarak, insanca yaşam için temel gereksinim olan miktarına, ücretsiz erişiminin sağlanması amacıyla diğer emek örgütleriyle aynı safta yer alır.

12. TMMOB İş Yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği, imar, tarım, yapı denetimi, belediyeler, iller vb. tüm temel yasaların çerçevesinin insan ve emek odaklı olması; grev ve toplu sözleşme haklandırın eksiksiz olarak tanınması ve güvencesiz çalıştırmanın yasaklanması için mücadele eder.
13. TMMOB toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın• erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile cinsel istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini tanımlayıp değerlendirecek modern bir sosyal yaşamı savunmaya ve bu uğurda mücadeleye devam eder
14. TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, bir arada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
15. TMMOB, bütün meslek - meslektaş çıkarlarını yukarıda belirtilen çerçeve içinde korumaya, neoliberal hak gaspları ve meslek alanlarının daraltmasına karşı mücadele eder.
16. TMMOB meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürünün teşhirine yönelmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulması çabalarına aktif olarak devam eder.
17. TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılarının artan işsizlik ve yoksullaşmasına, toplumda artan işsizlik ve yoksulluk süreçleri ile bağlı içinde karşı çıkmaya devam eder; toplumun genelinde olduğu gibi kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan yelerimizin sorunları ile aktif olarak ilgilenir, üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alır; yasal çalışma saatlerini aşan hak gasplarının önlenmesine yönelik çalışmalar yürütür.
18. TMMOB, mühendis, mimar, şehir plancılığı eğitimindeki çarpıklık ve yanlışlara karşı bilimsel temelde mücadelesini geliştirir.
19. TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
20. TMMOB örgütlülüğünün, Oda - Şubeler - Komisyonlar vb. ve işyeri temsilcilikleri ağıyla geliştirilmesi ve işyeri temsilciliklerinin işlevsel kılınmasını hedefler.

13.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 1

TMMOB bünyesinde oluşturacağı ya da var olan çalışma grubu ve komisyon aracılığıyla,

- Türkiye'deki insan hakları ihlalleri ve kürt sorunu,
- Antidemokratik uygulamalar

- Çalışma yaşamındaki sorunlar, direnişler, hak ihlalleri hakkında, diğer meslek odaları, sendikalar, demokratik kitle örgütleri ve dernekler ile birlikte çalışma yürütür, belirli periyotlarda üyelerine ve kamuoyuna envanter çıkarır, açıklama yapar, düzenli e - bülten gönderir.

14.)

İSTANBUL 14 MAYIS / ÖNERGE NO: 2

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE NO: 5

TMMOB'nin mühendislik - mimarlık alanında sürdürdüğü mücadelenin yanında, ülkenin demokratikleşmesi yolunda da politikalar üretmeli ve diğer meslek ve emek örgütleri ile birlikte ortak payda da buluşarak mücadelesini sürdürmelidir. Mühendis - mimar topluluğunun bugünkü durumunun ve sorunlarının saptanmasını hedefleyen TMMOB 2011 Demokrasi Kurultayı; örgüt tarihini, misyonunu, örgüt yapılanmasını sorgularken diğer yandan toplumun emek, demokrasi, insan hakları eksenli örgütlenmesi önündeki anayasal ve yasal değişiklik taleplerinin belirlenmesinde, üyelerinin geniş katılımı esas almalıdır,

TMMOB bu kapsamda :

1. Ortak ve bütünlüklü mücadelenin önünde engel olan, kendi mesleğini, şubesini ya da Odasını her şeyin önüne koyan küçük girişimci anlayışların mahkum edilmesini,
2. TMMOB'ye örgütsel aidiyet geliştirilerek, katılım ve kapsayıcılığı her düzeyde yeniden üretecek demokratik bir anlayışın temsilcilik, şube, oda işleyişlerinde yaşama geçirilmesini,
3. Mesleki etik kuralların tespit edilerek özenle uygulanmasının sağlanmasını,
4. Meslek etiği kapsamında, mühendis - mimar uzmanlık bilgilerini toplumsal yararları gözeterek kullanılmasını, toplumsal yararın mesleki çıkarların üzerinde tutulmasını,
5. Meslek alanlarının, ilgili kurum ve kuruluşların etkinliklerinin, ülke ve halkın çıkarları doğrultusunda yakından izlenmesini, mesleki denetimin bu alanlardaki soygun, vurgun ve sömürü düzeninin teşhir edilmesini ve bu konuda kamuoyu oluşturulmasını,
6. Diğer kesimlerin de talepleri göz ardı edilmeden üye tabanındaki emekçi ve işsiz çoğunluğun taleplerine uygun politikalar geliştirilmesini, bu kapsamda; Kamu ve özel sektör işyerlerinde çalışan üyelerimizin sorunları ile ilgilenilmesini, üyelerimize yönelik tehdit ve baskılara karşı aktif tavır alınmasını, Özellikle, özel sektör kuruluşlarında çalışan üyelerimize yönelik 8 saatlik işgünü hakkı gaspının ve angaryanın önlenmesine yönelik çalışmalar yapılmasını, Sayıları hızla artan işsiz mühendis ve mimarların örgüt tarafından kucaklanması ve bu konuda kamuoyu yaratılması,
7. Mühendis - mimar eğitimindeki çarpıklıklar ve yetersizliklere karşı politikalar üretilmesini

Bu kapsamda;

Yükseköğrenimi piyasa mantığı içerisinde ele alan ve öğrenimde kalitenin yükseltilmesini rekabet unsuruna indirgeyen bir yaklaşım yerine yüksek öğrenimde halkın ihtiyaçlarını gözeten ve yüksek öğrenimi kamusal bir hizmet alanı olarak gören bir anlayışın savunulması, TMMOB'nin gelecekteki üye potansiyelini oluşturacak olan öğrencilerin sorunlarına yönelik çalışmalar yapılmasını ve öğrencilerin maruz kaldığı baskı ve saldırılar karşısında aktif tavır alınmasını,

15.)

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE NO: 6

1. TMMOB içinde üretilen politikaların üyelerin gücüne dayalı kampanyalarla hayata geçirilmesi anlayışının çalışma tarzı olarak benimsenmesini, doğrudan demokrasi kanallarının zorlanarak üyelerin örgüt çalışmalarına en aktif bir şekilde katılım yollarının aranmasını,
2. Üyelerin katılımını sağlayacak, yasada belirlenmiş mekanizmalar dışında yeni mekanizmalar geliştirilmesini, işyeri temsilciliklerinin örgütlenmesini ve işlevsel kılınmasını,
3. Oda bürokrasisinin çekici olmaktan çıkarılmasını, bürokrasinin sürekli bir istihdam alanı olarak görülmesinin, ideolojik ve yönetsel egemenlik çabalarının engellenmesini, bu nedenle oda ve bağlı birimlerde yönetim organlarında uzun süreli görev alma yerine bir süre kısıtlamasının getirilmesini,
4. Odalarda; gelir getirici faaliyetlere, piyasaya yönelik hizmet üretimine ve benzeri etkinliklere izin verilmemesini, bu kapsamda odaların temel gelir kaleminin üye aidatları olması için gerekli tedbirlerin alınmasını,
5. Mesleki veya toplumsal konularda görüş ve kararların üretilmesinde; elitist - seçkinci - uzmanlar yerine, gönüllülük temelinde tüm üyelerin katılımının esas alınmasını,
6. TMMOB'de örgütsel verimlilik ve etkinliğin artırılması ve birimler arası ekonomik farklılaşmaların yarattığı olumsuzlukların önüne geçilmesi için; kaynakların rasyonel kullanılmasını, mekan ve olanakların ortak kullanılmasını, ekonomik açıdan güçsüz birimlerin desteklenmesi anlayışının geliştirilmesini,
7. Özellikle odaların örgütlenemediği illerde ve işyerlerinde; TMMOB İl Koordinasyon Kurulları ve TMMOB işyeri Temsilcilikleri'nin, mühendis ve mimarlarla ilişki kurulmasını sağlayabileceği göz önünde bulundurularak bu örgütlenmelerin gelişiminin teşvik edilmesini, Odaların örgütlü olduğu fakat mühendis ve mimarların yoğun olarak bulunduğu kamu kurumları ve organize sanayi bölgeleri gibi alanlarda TMMOB İşyeri Temsilcilikleri'nin kurulmasını,
8. TMMOB ve bağlı Odaların ortak mesleki denetim kriterlerinin belirlenmesini, sadece serbest mühendislik - mimarlık hizmetleri için değil tüm mühendislik - mimarlık hizmetleri için de (özel sektörde ücretli, şantiyeci vb.) en az ücret tarifesi belirlenmesini,

9. Örgüt birimlerinde oda organlarına aday olanlarda, özverili ve amatör çalışma anlayışı özelliklerinin aranmasını, birim yöneticilerinin sıfatlarının maddi çıkar sağlama açısından etkili olabileceği işlerde ya da konumlarda çalışmamasına dikkat edilmesini.
10. TMMOB yasasının anti - demokratik hükümlerinden olan delege olmak için 10 yıllık kıdem aranması şartının kaldırılmasını ve yasa değişikliği için çalışma yapılmasını,
11. Birliğin adının Türkiye Mühendis ve Mimar Odalar Birliği olarak değiştirilmesine yönelik alınan TMMOB Genel kurulu kararının hayata geçirilmesiyle ilgili yasa değişikliği için çalışma yapılmasını,
12. Yeni Anayasa yapının tartışıldığı bu dönemde Anayasanın 135. maddesinde yer alan hükmün kaldırılması veya yeni Anayasada yer almaması üzerine çalışma yapılması

16.)

İSTANBUL 10 EYLÜL/ÖNERGE NO: 7

12 Haziran 2012 seçimlerinden hemen önce Meclisten K.H.K (kanun hükmünde kararname) çıkarma yetkisi alan AKP, şimdi hayatın her alanına yönelik K.H.K çıkararak Türkiye'yi yönetmenin peşinde. Meslek alanlarımıza dairde bir K.H.K çıkararak, alanı sermayenin isteklerine göre yeniden yapılandırmaya yönelmiştir. Görünen o ki, Türkiye hukuka, anayasaya, yasalara ve insanlık tarihinin şimdiye dek biriktirdiği demokratik değerlere göre değil, askeri darbelerin yarattığı alışkanlıklar ile yönetilmek isteniyor. Bu durum halkın seçtiği milletvekillerinin görev ve sorumluluklarının yanı sıra meclisin de yetkilerini gasp etmektedir. AKP iktidarı, meclis çoğunluğu elindeyken bile, olağanüstü yani olağan olmayan yollara başvurmakta, konunun muhataplarını da hiç dikkate almadan, düzenleme yapmayı ve yönetmeyi demokrasinin nimeti gibi sayarak ne kadar demokrasi dışı olduğunu da göstermektedir. Olağan olmayan yollara kimlerin niye başvurduğunu yakın geçmişimizde de yaşadık. Aramızda buna tanıklık eden arkadaşlarımızda vardır. O tarih acıların, zorlukların ve zorbalıkların tarihidir. O dönemlerin arttığı değil kendisi olan olağan dışı yollara başvurma anlayışı, şimdide 644 sayılı K.H.K ile meslek alanlarımızı, odalarımızı, TMMOB'yi etkisizleştirmek ve saf dışı bırakmak için elinden geleni ardına koymamaktadır. Bu kararname ile mesleğimizin, halkın ve ülkenin menfaatlerini savunma, görüş üretme ve sorumluluk alma hakkımızın yok edilmesi amaçlanmaktadır. TMMOB ve Odalarımız bu saldırılarla ilk defa karşılaşmıyor. Haklılığımızı güce dönüştürerek her seferinde saldırıları bertaraf ettik. Şimdi yapılması gereken mesleğimize, Odalarımıza ve TMMOB'ye yönelik bu saldırıların gerçek nedenlerini üyelerimize ve kamuoyuna anlatarak mücadeleyi yükseltme ve kazanma zamanıdır. Dikkatli bakıldığında TMMOB'de bu güç ve yetenek vardır. Bu nedenle merkezi kurultayda bu doğrultuda adım atmak için TMMOB'ye görev ve sorumluluk veren önerge için desteklerinizi istiyoruz.

KARAR ÖNERİSİ:

TMMOB, siyasal iktidarların K.H.K ile ülkenin yönetiminin demokratik ve olağan bir durum olmadığını kamuoyuna aktararak meslek ve emek örgütleriyle birlikte mücadele eder.

Bu doğrultuda kalıcı ve garanti altına alınmış kazanımlar için, TMMOB demokratik hak ve özgürlüklerin, barışın ve kardeşliğin, hak ve adaletin bütünselliğinden yola çıkarak, insanlık tarihinin bugüne kadar biriktirmiş olduğu demokratik değerleri içeren Anayasanın yapılmasını ve uyum yasalarının hızla çıkarılmasını acil bir görev sayar.

Bu doğrultuda Meslek ve Emek örgütleriyle birlikte koşulsuz mücadele eder.

17.)

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE:8

TMMOB, siyasal iktidarların K.H.K ile ülkenin yönetiminin demokratik ve olağan bir durum olmadığını kamuoyuna aktararak meslek ve emek örgütleriyle birlikte mücadele eder.

Bu doğrultuda kalıcı ve garanti altına alınmış kazanımlar için, TMMOB demokratik hak ve özgürlüklerin, barışın ve kardeşliğin, hak ve adaletin bütünselliğinden yola çıkarak, insanlık tarihinin bugüne kadar biriktirmiş olduğu demokratik değerleri içeren Anayasanın yapılmasını ve uyum yasalarının hızla çıkarılmasını acil bir görev sayar.

Bu doğrultuda Meslek ve Emek örgütleriyle birlikte koşulsuz mücadele eder.

18.)

İZMİR/ ÖNERGE NO:1

TMMOB ve Demokrasi

TMMOB ve benzeri meslek örgütleri, demokratik kitle örgütü olma özellikleri konusunda 12 Eylül 1980 sonrasında apolitikleşen, duyarsızlaşan, muhafazakar - neoliberal kültürün yaygınlaştığı bir ortamda, iktidarların baskıları ile güç kaybetmektedir. Beraberinde kamusal yararın ve kamusal hizmetlerin tasfiyesi ile süregelen bu süreç, toplumsal yaşamın her alanını sarmış, kamu yararı gözeten her kurum gibi demokratik kitle örgütleri de neoliberal politikaların, muhafazakar anlayışların sonucu küçültülmek ve yok edilmek istenmektedir.

'İleri demokrasi' örneklerini yaşadığımız son yıllarda hızlı bir biçimde değiştirilen toplumsal hayat her alanda küresel sermayenin çıkarlarına yönelik şekillenmektedir. Son dönemde siyasal iktidarının Devlet Denetleme Kuruluna hazırlattığı rapor doğrultusunda iktidara bağlı meslek örgütlerinin yaratılması istenmektedir. Siyasal iktidar eli ile; kamudaki kadrolaşmalar, özelleştirmeler, yandaş sermaye yaratılması, yargının ve medyanın kontrolü gibi meslek örgütleri de ele geçirilmeye çalışılmaktadır. Rapordaki '*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin Anayasa'nın 135. maddesinin yeniden düzenlenmesi*' şeklindeki değerlendirme, meslek kuruluşlarının örgütsel, mali, idari, seçim sistemi vb. sistemlerinin değiştirilmesi ve kontrol altına

alınmasının amaçlandığını göz önüne sermiştir. Siyasal iktidarın kurguladığı senaryonun amacı; kamusal, toplumsal hayatta yaratmaya çalıştığı hegemonya ile kamunun idari ve hizmet alanını neoliberal dönüşümle yeniden yapılandırılmasını, serbestleştirme ve özelleştirmenin olağanlaştırılarak , sonucunda mühendis, mimar, şehir plancıları ve diğer meslek alanlarını kapsayan, toplumsal hayatın bütün alanlarını ekonomik • siyasi rant alanına çevirmeye yönelik bir çabadır. Ancak TMMOB nin yürüttüğü ve yürüteceği demokrasi mücadelesi bu ve benzeri her tür saldırıya cevap vererek olacaktır. TMMOB, egemen siyaset kanallarından bağımsız, bütünlüklü bir mücadeleyi ve siyaset anlayışını kendine yol edinmiş bir örgüttür. Özel meslek ve mücadele alanlarının yanında, toplumun diğer kesimlerinin örgütlenme ve mücadele alanlarını doğru kavrayarak, mevcut anti - demokratik ve baskıcı anlayışlara, neoliberal politikaların her türlü saldırısına karşı mücadele hattı örerak, halkı için verdiği demokratikleşme mücadelesine kendine özgün yöntemi ile katılmaya devam etmelidir.

TMMOB olarak;

1. TMMOB, tarihi ve mücadelesi göz önüne alındığında egemenlerle mücadele etmiş, bağımlılık ilişkilerine başkaldırmış bir demokratik meslek örgütü olduğunu, demokrasi mücadelesinde bu kimlik ile yer aldığını ilan eder.
2. TMMOB üye tabanının ekonomik ve mesleki sorunlarının çözümü için sürdürdüğü çalışmaları, ülke genelinde yürütülen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Faşizme - ırkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadele eder.
3. TMMOB, yasasındaki anlayış ve ilkelerini korumayı ve kendi yürüyüşü içinde mesleki yarar ile kamusal - toplumsal yararı, sanayileşme, kalkınma, demokratikleşme hedeflerini eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik bir Türkiye mücadelesinde birleştirip, bütünleştirdiğini kamuoyuna bir kez daha ilan eder.
4. TMMOB, ülkemizin demokratikleşmesi için, emekten, halktan, toplumsal yarardan yana yeni bir anayasa gerekliliğini savunur, neoliberal - otoriter - muhafazakar anayasa girişimlerine karşı mücadele eder.
5. TMMOB, ülkemizin küresel kapitalizmden ve neoliberalizmden ekonomik ve siyasi bağımsızlığını savunan çizgisini kararlılıkla sürdürür.
6. TMMOB, yerli kaynaklara dayalı kalkınma ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti ana ilkelerini savunur.
7. TMMOB eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakların eksiksiz bir biçimde güvence altına alınmasını savunur.
8. TMMOB, seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğinin demokratik bir şekilde belirlenmesini; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamasını, partilerin iç yaşamının lider sultasından kurtarılmasını, genel olarak katılımcılığı, özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımının teşvikini savunur.
9. TMMOB yasama ve yürütmenin, halk iradesini tam olarak yansıtabilecek tarzda düzenlenmesini ve yasama - yürütme - yargı ayrılığının demokratik bir çerçevede güvence altına alınmasını savunur.

10. TMMOB medya özgürlüğü, örgütlenme, kendini ifade etme, gösteri ve toplanma vb. tüm özgürlüklere yönelik saldırılara karşı tüm emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele eder.
11. TMMOB, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, çoğulcu, demokratik, bir arada yaşamın güvence altına alındığı bağımsız bir Türkiye için mücadele eder.
12. TMMOB önümüzdeki dönem demokrasi mücadelesini, gerek diğer dost emek - meslek örgütleriyle bütünlük içinde, gerekse üye gücüne dayalı olarak yürütmeye ve kendi bağımsızlığını korumaya önem verir.
13. TMMOB, örgütülüğün oda, şube, komisyon, işyeri temsilcilikleri vb. kurumsal yapılarla geliştirilmesi ve işlevsel kılınmasını hedefler.

19.)

KOCAELİ/ ÖNERGE NO:1

“TMMOB Ücretli ve İşsiz Mühendisler Kurultayı ve TMMOB Genel Kurul Kararı gereği olarak, TMMOB İl Koordinasyon Kurulları bünyesinde hukuk birimleri oluşturur ve çalışma yaşamındaki anti - demokratik uygulamalara karşı mücadele yürütür. TMMOB Genel Sekreteri bu birimlerin oluşumunu ve çalışmalarını takip eder.

20.)

MUĞLA/ ÖNERGE NO: 9

TMMOB Temsilciliklerinin ve Şubelerinin, kendi kentleriyle ilgili sorumluluklarını ne kadar yerine getirdiklerini son derece sert bir şekilde denetlemeli.Yöneticilerle flört edecek yöneticiler grubu varsa bile istifa etmelidir.Çünkü halk için çalışıyorsanız patronlarla ve ya başkanlarla oturup kalkmamanız gerekiyor ki, rahat rahat mücadele edebilirsiniz. Kısaca Temsilciliklerin ve Şubelerin kamusal alanların ihlali , doğaların ihlali , şehircilik alanındaki ihlaller için çalışıp çalışmadığının TMMOB tarafından zaman zaman denetlenmesini istiyoruz

21.)

VAN/ ÖNERGE NO: 5

GEREKÇE : Devletli sistemler hakim sınıfların iktidarı için demokrasiye rol biçerler ve temsili demokrasiyi esas alırlar. Halklar, ezilen sınıflar ve kadınlar açısından demokrasi ise eşitlik ve özgürlüktür. Bu nedenle demokrasi geçmişten günümüze hep sorun olarak iktidar ilişkisi içerisinde devam etmektedir .

Karar Önergesi a) TMMOB demokrasiyi devlet yapısı dışında görüp, toplumun demokratikleşmesini esas alır.

Karar Önergesi b) TMMOB demokrasiyi toplumun kendi içinde oluşturduğu eşit ve özgür ilişki üzerinden ele alır. İnsanın - insanla, insanın - doğayla, erkeğin - kadınlı, farklı kültürlerin birbirleri ile ilişkisinde eşit ve özgür demokratik değeri esas alır.

J. KÜRT SORUNU

1.)

ADANA/ÖNERGE NO:15

KÜRT SORUNUNDA ÇÖZÜM, BİRARADA YAŞAM, DEMOKRATİKLEŞME, KALKINMA BÜTÜNLÜĞÜNDEDİR

Kürt sorununun tarihsel boyutları 1998 yılındaki TMMOB Demokrasi Kurultayında etraflıca ortaya konulmuştur. Kürt sorunu, özetle tarihsel, siyasal, sosyal boyutları olan, Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyetine devrolan bir sorundur. Mevcut durumda, toplumdaki milliyetçi ideolojik eğilimlerin körüklenmesi ve çözüm gereklerinin provokatif, tasfiyeci yöntemlerle karşılanması yönündeki geleneksel devlet hassasiyetleri, yeni iktidar/devlet gücü AKP tarafından benimsenmiştir. Sözde “demokratik açılım”dan “milli birlik projesi”ne, “soy - sop” sorgulamalarına uzanan milliyetçi yaklaşımlar egemen durumdadır. AKP’nin sözde “açılımcı”lığı gerçekte Kürt yurttaşlarımızın taleplerinin istismarına ve ABD’nin bölge politikalarına bağımlı olarak gündeme gelmiş; bu vesileyle konu, iç politikada AKP’nin kendi meramına uygun bir mecraya çekilmiş; “Kürt - İslam sentezi” yönelimi öne çıkmıştır. Diğer yandan şiddet psikolojisi ve araçları diri tutularak toplumsal düzeyde milliyetçi kalkışmalara açık olan zemin korunmaktadır. Ülkemiz çift yönlü bir milliyetçi kutuplaşma ve bir iç savaş fayı üzerindedir.

TMMOB Kürt sorununun çözüm sürecinde şu konulara özellikle dikkat çeker:

- Kürt sorunu, Rum, Laz, Çerkez, Ermeni vd. etnik kökenli yurttaşlarımızın sorunlarının tanımlanacağı bir “azınlık sorunu” değildir. Kürt sorunu tarihsel olarak “birleşik kurucu” niteliği tanınmış; kendi geleceğine yönelik iradesinin tanınacağı duyurulmuş; bugünkü tarihsellikte ise ulusal ve aynı zamanda sınıfsal - toplumsal bir sorundur. Birleşik bir gelecek için mücadelede sorunun ikincil gibi algılanan bu boyutunun bilince çıkarılması gerekmektedir.
- Birlikte yaşam iradesi, provokatif, milliyetçi hezeyanlar ve emperyalist politikalara karşı birleşik ve güçlü bir tarzda yükseltilmelidir.
- Egemen sınıfları ve siyasal iktidarı “demokratik çözüm seçenekleri” yönünde daha fazla zorlamak, konunun geldiği noktanın da gösterdiği gibi, silahların devre dışı bırakılmasını gerekli kılmaktadır.
- Önümüzdeki yeni dönem ve yeni anayasa tartışmalarında, AKP otoriter - liberal demokrasi, bir diğer deyişle neo liberal politikalarla birlikte siyasal ve İslami gericiğin üstyapı egemenliğini pekiştirmeye çalışacaktır. AKP’nin referandumda yarattığı yanılsamaların bir üst düzeyde benzerinin yeni anayasa tartışmalarında Kürt sorunu üzerinden oynanmasına karşı uyanık olunmalıdır.
- Emeğin hakları, barışın ve demokrasinin bütün boyutlarıyla gerçekleşmesi, dolayısıyla siyasi üstyapı ve toplumun demokratikleştirilmesi tarihsel boyutları içinde bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Konunun gerçek bir demokratik çözüme ulaşması için önerilerimiz şunlardır.

- Savaşa derhal son verilmelidir.
- Kürt kimliği tanınmalı, anayasal güvence altına alınmalıdır. Kürt dili ve kültürünün özgür gelişimi önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Türkiye’de yaşayan, etnik temeli, dini, dili, kültürü, mezhebi ne olursa olsun herkesin anayasal yurttaşlık temelinde eşit haklara sahip olması sağlanmalı, kültürlerini yaşatma ve geliştirmeleri anayasal güvence altına alınmalıdır.
- Toplumdaki bütün eğilimlerin siyaset ve parlamentoda temsili önündeki engeller kaldırılmalı, temsilde adalet ve eşitlik sağlanmalıdır.
- Kürt sorununun tartışılması ve çözümünü engelleyen, düşünceyi ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan tüm yasalar ve psikolojik engeller kaldırılmalı, ikincil mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır. Olağanüstü Hal, Koruculuk sistemi, İller Yasası, Merkezi Kriz Yönetmeliği vb. açık - gizli tüm yönergeler kaldırılmalıdır.
- Demokrasinin yerleşmesi için Türkiye’nin taraf olduğu bütün uluslararası sözleşmeler iç hukuka yerleştirilmelidir.
- Zorunlu göçlerle köyünü, yöresini terk etmek zorunda bırakılan herkesin tüm maddi kayıpları eksiksiz olarak tazmin edilmeli; can ve mal güvenlikleri sağlanarak özgürce geri dönüşlerinin koşulları yaratılmalı, teşviklerle üretim sürecine yönelmeleri sağlanmalı; boşaltılmış köyler ve sınır boyunca mayınlanmış bölgeler mayınlardan temizlenerek organik tarıma açılmalı, çayır - mera alanları oluşturulmalı, hayvancılık teşvik edilmelidir.
- Kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklulara genel af çıkarılmalı; seçilmiş belediye başkanları, kitle örgütü temsilcileri, siyasetçilerin tutuklanmasına yönelik vb. tüm baskılar durdurulmalıdır.
- Savaş ortamında gelişen çeteler ortaya çıkarılmalı faili meçhuller aydınlatılmalı ve tüm faileri yargılanmalıdır.
- Bölgenin ekonomik ve sosyal yönden gelişimini sağlayıcı politikalar ivedilikle yaşama geçirilmelidir. Bölgeye yatırım yapmama tutumu gözden geçirmeli; bölgenin kalkınması ekonomik ve sosyal açılardan planlanmalı, kamu etkin bir şekilde devreye girmelidir. Bölgeye yönelik kamu harcamaları ciddi bir şekilde artırılmalıdır. Kamu iktisadi işletmeciliği yaşama geçirilmeli, merkezi bir planlama dâhilinde kamu eliyle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.
- Kalkınma projelerinde rol oynayacak emek ve zengin yeraltı kaynaklarının işlenmeden bölge dışına satılması yanlına düşülmemeli, bölgenin kaderi değiştirilerek emperyalistlerin iştahını kabartacağı bir pazar alanı olmaktan çıkarılmalıdır.
- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli, toprak mülkiyeti yeniden düzenlenmeli, yeni bir tarım politikası benimsenmeli, küçük üreticiye destek sağlanmalı, toprak ve tarım reformu yapılmalıdır. Tarımsal sulama için gerekli planlama ve kaynak transferi yapılmalıdır.

- Tarımdaki mevcut dönüşüm sonucu oluşan işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalı, işsizliğin yaygın olduğu bölgede istihdama yönelik özel kamu yatırımları yapılmalıdır.
- GAP Projesinin ürettiği katma değer, projenin bitirilmesi için kullanılmalıdır.
- Okur - yazar oranı yükseltilmeli, cinsiyet ayrımcılığının üstüne gidilmelidir.

2.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 6

Kürt Sorununda Çözüm, Birarada Yaşam,

Demokratikleşme, Kalkınma Bütünlüğündedir

Kürt sorununun tarihsel boyutları 1998 yılındaki TMMOB Demokrasi Kurultayında etraflıca ortaya konulmuştur. Kürt sorunu, özetle tarihsel, siyasal, sosyal boyutları olan, Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyeti'ne devrolan bir sorundur. Mevcut durumda, toplumdaki milliyetçi ideolojik eğilimlerin körüklenmesi ve çözüm gereklerinin provakatif, tasfiyeci yöntemlerle karşılanması yönündeki geleneksel devlet hassasiyetleri, yeni iktidar/devlet gücü AKP tarafından benimsenmiştir. Sözde “demokratik açılım”dan “milli birlik projesi”ne, “soy - sop” sorgulamalarına uzanan milliyetçi yaklaşımlar egemen durumdadır. AKP'nin sözde “açılımcı”lığı gerçekte Kürt yurttaşlarımızın taleplerinin istismarına ve „ ABD'nin bölge politikalarına bağımlı olarak gündeme gelmiş; bu vesileyle konu, iç politikada AKP'nin kendi meramına uygun bir mecraya çekilmiş; “Kürt - İslam sentezi” yönelimi öne çıkmıştır. Diğer yandan şiddet psikolojisi ve araçları diri tutularak toplumsal düzeyde milliyetçi kalkışmalara açık olan zemin korunmaktadır. Ülkemiz çift yönlü bir milliyetçi kutuplaşma ve bir iç savaş fayı üzerindedir.

TMMOB Kürt sorununun çözüm sürecinde şu konulara özellikle dikkat çeker:

- Kürt sorunu, Rum, Laz, Çerkez, Ermeni vd. etnik kökenli yurttaşlarımızın sorunlarının tanımlanacağı bir “azınlık sorunu” değildir. Kürt sorunu tarihsel olarak “birleşik kurucu” niteliği tanınmış; kendi geleceğine yönelik iradesinin tanınacağı duyurulmuş; bugünkü tarihsellikte ise ulusal ve aynı zamanda sınıfsal - toplumsal bir sorundur. Birleşik bir gelecek için mücadelede sorunun ikincil gibi algılanan bu boyutunun bilince çıkarılması gerekmektedir.
- Birlikte yaşam iradesi, provakatif, milliyetçi hezeyanlar ve emperyalist politikalara karşı birleşik ve güçlü bir tarzda yükseltilmelidir.
- Egemen sınıfları ve siyasal iktidarı “demokratik çözüm seçenekleri” yönünde daha fazla zorlamak, konunun geldiği noktanın da gösterdiği gibi, silahların devre dışı bırakılmasını gerekli kılmaktadır.
- Önümüzdeki yeni dönem ve yeni anayasa tartışmalarında, AKP, otoriter - liberal demokrasi, bir diğer deyişle neo liberal politikalarla birlikte siyasal ve İslami gericiğin üstyapı egemenliğini pekiştirmeye çalışacaktır. AKP'nin son referandumda yarattığı yanlışların bir üst düzeyde benzerinin yeni anayasa tartışmalarında Kürt sorunu üzerinden oynanmasına karşı uyanık olunmalıdır.

- Emeğin hakları, barışın ve demokrasinin bütün boyutlarıyla gerçekleşmesi, dolayısıyla siyasi üstyapı ve toplumun demokratikleştirilmesi tarihsel boyutları içinde bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Konunun gerçek bir demokratik çözüme ulaşması için önerilerimiz şunlardır.

- Savaşa derhal son verilmelidir.
- Kürt kimliği tanınmalı, anayasal güvence altına alınmalıdır. Kürt dili ve kültürünün özgür gelişimi önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Türkiye’de yaşayan, etnik temeli, dini, dili, kültürü, mezhebi ne olursa olsun herkesin anayasal yurttaşlık temelinde eşit haklara sahip olması sağlanmalı, kültürlerini yaşatma ve geliştirmeleri anayasal güvence altına alınmalıdır.
- Toplumdaki bütün eğilimlerin siyaset ve parlamentoda temsili önündeki engeller kaldırılmalı, temsilde adalet ve eşitlik sağlanmalıdır.
- Kürt sorununun tartışılması ve çözümünü engelleyen, düşünceyi ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan tüm yasalar ve psikolojik engeller kaldırılmalı, ikincil mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır. Olağanüstü Hal, Koruculuk sistemi, İller Yasası, Merkezi Kriz Yönetmeliği vb. açık - gizli tüm yönergeler kaldırılmalıdır.
- Demokrasinin yerleşmesi için Türkiye’nin taraf olduğu bütün uluslararası sözleşmeler iç hukuka yerleştirilmelidir.
- Zorunlu göçlerle köyünü, yöresini terk etmek zorunda bırakılan herkesin tüm maddi kayıpları eksiksiz olarak tazmin edilmeli; can ve mal güvenlikleri sağlanarak özgürce geri dönüşlerinin koşulları yaratılmalı, teşviklerle üretim sürecine yönelmeleri sağlanmalı; boşaltılmış köyler ve sınır boyunca mayınlanmış bölgeler mayınlardan temizlenerek organik tarıma açılmalı, çayır - mera alanları oluşturulmalı, hayvancılık teşvik edilmelidir.
- Kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklulara genel af çıkarılmalı; seçilmiş belediye başkanları, kitle örgütü temsilcileri, siyasetçilerin tutuklanmasına yönelik vb. tüm baskılar durdurulmalıdır.
- Savaş ortamında gelişen çeteler ortaya çıkarılmalı faili meçhuller aydınlatılmalı ve tüm failleri yargılanmalıdır.
- Bölgenin ekonomik ve sosyal yönden gelişimini sağlayıcı politikalar ivedilikle yaşama geçirilmelidir. Bölgeye yatırım yapmama tutumu gözden geçirmeli; bölgenin kalkınması ekonomik ve sosyal açılardan planlanmalı, kamu etkin bir şekilde devreye girmelidir. Bölgeye yönelik kamu harcamaları ciddi bir şekilde artırılmalıdır. Kamu iktisadi işletmeciliği yaşama geçirilmeli, merkezi bir planlama dahilinde kamu eliyle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.
- Kalkınma projelerinde rol oynayacak emek ve zengin yeraltı kaynaklarının işlenmeden bölge dışına satılması yanlışına düşülmemeli, bölgenin kaderi değiştirilerek emperyalistlerin iştahını kabartacağı bir pazar alanı olmaktan çıkarılmalıdır.

- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli, toprak mülkiyeti yeniden düzenlenmeli, yeni bir tarım politikası benimsenmeli, küçük üreticiye destek sağlanmalı, toprak ve tarım reformu yapılmalıdır. Tarımsal sulama için gerekli planlama ve kaynak transferi yapılmalıdır.
- Tarımdaki mevcut dönüşüm sonucu oluşan işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalı, işsizliğin yaygın olduğu bölgede istihdama yönelik özel kamu yatırımları yapılmalıdır.
- GAP Projesinin ürettiği katma değer, projenin bitirilmesi için kullanılmalıdır.
- Okur - yazar oranı yükseltilmeli, cinsiyet ayrımcılığının üstüne gidilmelidir.

3.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 8

Ülkemizde uzun süredir yaşanan ve Emperyalist güçler tarafından körüklenen etnik ayrımcılığa katılmıyoruz. Bizler yıllarca birlikte yaşamış Ülkenin temelini birlikte attığımız ve bu konuda bedel ödemiş ve kardeş olarak gördüğümüz Kürt halkını kendimizden ayrı görmüyoruz. Bu sorunun askeri müdahaleler değil demokrasinin geliştirilmesi, karşılıklı anlayış ve güvenle çözülebileceğini düşünüyoruz.

4.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 1

Kürt sorunu bu ülkenin en önemli ve temel sorunu olmaya devam etmektedir. Bundan hareketle, Kürtlerin de bir halk olması gerçeğinden yola çıkarak, Kürt sorununun Kürtlerin örgütlü kurumlarının meşru temsiliyeti göz önüne alınarak çözülmesi gerekmektedir.

5.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 2

Dil, Kürtçe dili, artık Kürtlerin temsiliyeti anlamında kabul görülmesi gereken bir gerçekliktir. Dil şüphesiz ki sosyal ve siyasal yaşamın en önemli organıdır. Sağlık ve Eğitim herkesin ve her kesimin hakkı olduğu gibi, anadilde eğitim ve anadilde sağlık da herkesin ve her kesimin hakkıdır. Kürtlerin ve diğer halkların kamusal alanda anadillerini kullanabilmesinin önündeki tüm siyasi, bürokratik ve yasal engellerin kaldırılması gerekmektedir.

6.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 3

Merkezi yönetimin ulusal ve uluslararası gelişmeler ışığında görevlerinin artması ve karmaşıklaşması, gelişen toplumsal ihtiyaçların merkezi bir yönetim tarafından karşılanmasını imkansız kılmıştır. Bu sebeple, yerel nitelikli hizmetlerin merkezi

yönetim dışında örgütlenmiş yerel yönetimlerce görülmesi idari bir zorunluluk olmuştur. Bu bağlamda, Kürt sorununun çözümü için Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı çerçevesinde, Sosyal ve kültürel değerlerin üretildiği, bilimin geliştirildiği, tüm yaşamsal faaliyetlerin paylaşıldığı demokratik ve siyasi örgütlenmelerin en temel biçimlerine sahne olan kentlerin ve yerel yönetimlerin üzerindeki her türlü merkezi vesayet kaldırılmalı, yerel yönetimler özerk yapılar haline getirilmelidir.

7.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 5

Kürtlere ve Kürtlerin siyasi gücüne rağmen Kürt sorununun çözülmesinin mümkün olmadığından hareketle; Belediye Başkanlarının ve tüm siyasi tutukuların serbest bırakılması ve siyasi operasyonlara son verilmelidir.

8.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 6

Barış ortamının kalıcılaştırılması için askeri operasyonlara son verilmeli, Koruculuk sistemi lağvedilmeli, Kürtlerin örgütlü güçleriyle müzakere süreci başlatılmalıdır.

9.)

BATMAN/ ÖNERGE NO: 7

Toplumsal barışın sağlanması için Meclis çatısı altında Hakikatleri Araştırma Komisyonu kurulması, Komisyonun çalışmalarının kamuoyu ile paylaşılması ve geçmiş süreçlerle ilgili sorumluların adalet önüne çıkarılması sağlanmalıdır.

10.)

BURSA/ ÖNERGE NO:18

KÜRT SORUNUNDA ÇÖZÜM, BİRARADA YAŞAM,

Demokratikleşme, Kalkınma Bütünlüğündedir

Kürt sorununun tarihsel boyutları 1998 yılındaki TMMOB Demokrasi Kurultayında etraflıca ortaya konulmuştur. Kürt sorunu, özetle tarihsel, siyasal, sosyal boyutları olan, Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyeti'ne devrolan bir sorundur. Mevcut durumda, toplumdaki milliyetçi ideolojik eğilimlerin körüklenmesi ve çözüm gereklerinin provakatif, tasfiyeci yöntemlerle karşılanması yönündeki geleneksel devlet hassasiyetleri, yeni iktidar/devlet gücü AKP tarafından benimsenmiştir. Sözde “demokratik açılım”dan “milli birlik projesi”ne, “soy - sop” sorgulamalarına uzanan milliyetçi yaklaşımlar egemen durumdadır. AKP'nin sözde “açılımcı”lığı gerçekte Kürt yurttaşlarımızın taleplerinin istismarına ve ABD'nin bölge politikalarına bağımlı olarak gündeme gelmiş; bu vesileyle konu, iç politikada AKP'nin kendi meramına uygun bir mecraya çekilmiş; “Kürt - İslam sentezi” yönelimi öne çıkmıştır. Diğer yandan şiddet

psikolojisi ve araçları diri tutularak toplumsal düzeyde milliyetçi kalkışmalara açık olan zemin korunmaktadır. Ülkemiz çift yönlü bir milliyetçi kutuplaşma ve bir iç savaş fayı üzerindedir.

TMMOB Kürt sorununun çözüm sürecinde şu konulara özellikle dikkat çeker:

- Kürt sorunu, Rum, Laz, Çerkez, Ermeni vd. etnik kökenli yurttaşlarımızın sorunlarının tanımlanacağı bir “azınlık sorunu” değildir. Kürt sorunu tarihsel olarak “birleşik kurucu” niteliği tanınmış; kendi geleceğine yönelik iradesinin tanınacağı duyurulmuş; bugünkü tarihsellikte ise ulusal ve aynı zamanda sınıfsal–toplumsal bir sorundur. Birleşik bir gelecek için mücadelede sorunun ikincil gibi algılanan bu boyutunun bilince çıkarılması gerekmektedir.
- Birlikte yaşam iradesi, provakatif, milliyetçi hezeyanlar ve emperyalist politikalara karşı birleşik ve güçlü bir tarzda yükseltilmelidir.
- Egemen sınıfları ve siyasal iktidarı “demokratik çözüm seçenekleri” yönünde daha fazla zorlamak, konunun geldiği noktanın da gösterdiği gibi, silahların devre dışı bırakılmasını gerekli kılmaktadır.
- Önümüzdeki yeni dönem ve yeni anayasa tartışmalarında, AKP otoriter - liberal demokrasi, bir diğer deyişle neo liberal politikalarla birlikte siyasal ve İslami gericiğin üstyapı egemenliğini pekiştirmeye çalışacaktır. AKP’nin son referandumda yarattığı yanılsamaların bir üst düzeyde benzerinin yeni anayasa tartışmalarında Kürt sorunu üzerinden oynanmasına karşı uyanık olunmalıdır.
- Emeğin hakları, barışın ve demokrasinin bütün boyutlarıyla gerçekleşmesi, dolayısıyla siyasi üstyapı ve toplumun demokratikleştirilmesi tarihsel boyutları içinde bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Konunun gerçek bir demokratik çözüme ulaşması için önerilerimiz şunlardır:

- Savaşa derhal son verilmelidir.
- Kürt kimliği tanınmalı, anayasal güvence altına alınmalıdır. Kürt dili ve kültürünün özgür gelişimi önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Türkiye’de yaşayan, etnik temeli, dini, dili, kültürü, mezhebi ne olursa olsun herkesin anayasal yurttaşlık temelinde eşit haklara sahip olması sağlanmalı, kültürlerini yaşatma ve geliştirmeleri anayasal güvence altına alınmalıdır.
- Toplumdaki bütün eğilimlerin siyaset ve parlamentoda temsili önündeki engeller kaldırılmalı, temsilde adalet ve eşitlik sağlanmalıdır.
- Kürt sorununun tartışılması ve çözümünü engelleyen, düşüncüyü ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan tüm yasalar ve psikolojik engeller kaldırılmalı, ikincil mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır. Olağanüstü Hal, Koruculuk sistemi, İller Yasası, Merkezi Kriz Yönetmeliği vb. açık - gizli tüm yönergeler kaldırılmalıdır.
- Demokrasinin yerleşmesi için Türkiye’nin taraf olduğu bütün uluslararası sözleşmeler iç hukuka yerleştirilmelidir.

- Zorunlu göçlerle köyünü, yöresini terk etmek zorunda bırakılan herkesin tüm maddi kayıpları eksiksiz olarak tazmin edilmeli; can ve mal güvenlikleri sağlanarak özgürce geri dönüşlerinin koşulları yaratılmalı, teşviklerle üretim sürecine yönelmeleri sağlanmalı; boşaltılmış köyler ve sınır boyunca mayınlanmış bölgeler mayınlardan temizlenerek organik tarıma açılmalı, çayır–mera alanları oluşturulmalı, hayvancılık teşvik edilmelidir.
- Kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklulara genel af çıkarılmalı; seçilmiş belediye başkanları, kitle örgütü temsilcileri, siyasetçilerin tutuklanmasına yönelik vb. tüm baskılar durdurulmalıdır.
- Savaş ortamında gelişen çeteler ortaya çıkarılmalı faili meçhuller aydınlatılmalı ve tüm faileri yargılanmalıdır.
- Bölgenin ekonomik ve sosyal yönden gelişimini sağlayıcı politikalar ivedilikle yaşama geçirilmelidir. Bölgeye yatırım yapmama tutumu gözden geçirmeli; bölgenin kalkınması ekonomik ve sosyal açılardan planlanmalı, kamu etkin bir şekilde devreye girmelidir. Bölgeye yönelik kamu harcamaları ciddi bir şekilde artırılmalıdır. Kamu iktisadi işletmeciliği yaşama geçirilmeli, merkezi bir planlama dahilinde kamu eliyle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.
- Kalkınma projelerinde rol oynayacak emek ve zengin yeraltı kaynaklarının işlenmeden bölge dışına satılması yanlışına düşülmemeli, bölgenin kaderi değiştirilerek emperyalistlerin iştahını kabartacağı bir pazar alanı olmaktan çıkarılmalıdır.
- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli, toprak mülkiyeti yeniden düzenlenmeli, yeni bir tarım politikası benimsenmeli, küçük üreticiye destek sağlanmalı, toprak ve tarım reformu yapılmalıdır. Tarımsal sulama için gerekli planlama ve kaynak transferi yapılmalıdır.
- Tarımdaki mevcut dönüşüm sonucu oluşan işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalı, işsizliğin yaygın olduğu bölgede istihdama yönelik özel kamu yatırımları yapılmalıdır.
- GAP Projesinin ürettiği katma değer, projenin bitirilmesi için kullanılmalıdır.
- Okur• yazar oranı yükseltilmeli, cinsiyet ayrımcılığının üstüne gidilmelidir.

11.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 4

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 4 : Ülkemizde yaşanan çatışmalar nedeniyle milyonlarca insan zorunlu göçe tabii tutulmuştur. İnsanlar hayvancılık ve tarımdan yani üretimden koparılmış ve bunun sonucunda da ülkemizin en önemli ve en büyük üretim alanları yitirilmiştir. Göçler metropollerde; çarpık kentleşmeler, kültür çatışması, işsizlik ve yoksulluk gibi ciddi sosyo - ekonomik sorunlara neden olmuştur.

Bölgemizde derin yaralara sebebiyet veren koruculuğun kaldırılması ve zorunlu göç

mağdurlarıyla birlikte bu kesimlere istihdam sağlanması bölgenin kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Kürtçe yer isimlerinin iadesine gidilmesi bölgede yapılacak çalışmalarda kolaylık sağlaması ve halkın sahiplenmesi açısından önemlidir. Yer isimlerinin değiştirilmesi yetkisi Yerel Yönetimlere verilmelidir.

Karar Önergesi 4.1: TMMOB, güvenli geri dönüşler için koruculuğun kaldırılmasını savunur ve neden olduğu olumsuzlukların giderilmesi için yürütülen çalışmalara destek verir.

Karar Önergesi 4.2: TMMOB, Kürtçe yer isimlerinin iadesine gidilmesi konusunda yürütülen çalışmalara destek verir.

Karar Önergesi 4.3 : TMMOB, Türkiye genelindeki illerde çift başlı yönetim yapısından vazgeçilerek Vali ile Belediye Başkanlarının yetkilerinin birleştirilmesi, statülerinin seçim ile belirlenmesi ve Belediyeler ile İl Özel İdarelerin meclislerinin birleştirilmesi yönünde çalışmalar yürütür.

Karar Önergesi 4.4 : TMMOB, 5 - 10 yıllık sosyal bütünleşme adı altında çıkarılacak yasalarla mağdur olan insanlara istihdamda öncelik verilmesi, ayrıca köyleri yakılan – yıkılan mağdurlara konut yapılmasını savunur.

12.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 6

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 6 : Bölgemizde yaşanan ve yaşanmakta olan Kürt sorunundan kaynaklı 30 yıllık çatışma sürecinin etkisi yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Bu süreçte 40 bin insanımız canını yitirmiş, 300 milyar dolarlık bir maddi kayıp yaşanmıştır. Kürt ve Türk halkları, duygusal bir kopuş sürecinin eşliğine getirilmiştir. Kürt halkının kültürel ve demokratik haklarının anayasal güvence altına alınması, kalıcı bir barışın tesisi için toplumsal uzlaşımın sağlanması her zamankinden daha acildir.

Karar Önergesi 6.1_: TMMOB Kürt halkının kültürel ve demokratik taleplerini destekler. Kalıcı bir barışın tesisi için toplumsal uzlaşmayı savunur. Siyasi genel af dahil her türlü seçenek için çaba gösterir.

13.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 2

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 2_: Türkiye, farklı dilli - dinli kültürleri bir arada yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Etnik ve kültürel sorunların çözümü için siyasi ve idari örgütlenmenin değiştirilmesi gerekmektedir. Bu örgütlenme sorununun çözümü “Özerk Yerel Yönetim” modeli ile mümkündür.

Karar Önergesi 2.1. TMMOB, etnik ve kültürel sorunların çözümü için siyasi ve idari örgütlenmede “Özerk Yerel Yönetim” modelini destekler.

14.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 8

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 8 : 12 Eylül sonrası Devlet; sol muhalefeti ve Kürt muhalefetini bastırmak için tüm araçları ile binlerce faili meçhul cinayetler işlemiş, köyleri boşaltmış ve cezaevi baskınları gerçekleştirmiştir. Bu durum toplumda ciddi bir güven bunalımı ve korku yaratmıştır.

Karar Önergesi 8.1 : Son 30 yıl içinde yaşanan hukuksuzlukları ortaya çıkarmak, geçmişle yüzleşmek ve aydın bir gelecek için “Hakikatleri Araştırma Komisyonu” kurulması yönünde TMMOB, aktif rol alır.

15.)

İSTANBUL 14 MAYIS/ ÖNERGE NO: 2

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE NO: 2

KÜRT SORUNU

Ülkemizin en temel sorunlarından biri olan Kürt sorununun, demokrasinin Türkiye’de tüm kurum ve kuralları ile köklü bir şekilde yerleşmesinin önünde engel olduğu, bu sorunun demokratik yollarla çözülmeşinden ötürü sürdürülmekte olan savaş, ülke kaynaklarını tüketmekte olduğu gibi, ülkenin gelecekteki ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel gelişimini de ipotek altına almaktadır.Siyasal iktidarlar imzaladığı uluslararası sözleşmelere ve evrensel hukuk ilkelerine bağlı kalmadıkları gibi, Kürt sorunu konusunda düşüncelerini açıklayan tüm insanlara cezai yaptırımlar uygulayarak susturmaya çalışmaktadır.Bu baskıcı anlayış sonucu 30 yılı aşkın süredir süren çatışmalı ortamda 40 bini aşkın insan hayatını kaybetti. Binlerce ‘faili meçhul’ cinayet işlendi. İnsanlar evlerinden, yerlerinden edildi, köyler boşaltıldı, yakıldı, ormanlar güvenlik bahanesiyle ateşe verildi, yerleşim yerleri bombalandı. Savaş nedeniyle geniş alanlara döşenen mayınlar, halkın can ve mal güvenliğine zarar vermeye devam etmektedir.3400’ün üzerinde köy boşaltılırken 1 milyondan fazla insan yerlerinden yurtlarından uygulanan baskılar nedeniyle ayrılmak zorunda bırakıldı. Üretimden kopan bu insanlar ekonomik sıkıntılarla baş başa açlık, sefalet içinde, insanlık dışı uygulamalara maruz bırakıldılar. Bölgede sürdürülen savaş, yüzlerce savaş zengini doğurmuştur. Yatırımların düştüğü, işsizliğin arttığı ve ekonomik gelişmenin başlangıcında olan bir ülke için gizlenen ve denetlenemeyen konular dışında milyarlarca dolara varan askeri harcamalar, ekonomik açıdan tüm toplumun yaşam standardının düşmesine neden olmasının ötesinde, toplumun geleceği üzerinde olumsuz etkileri olan bir sürecin varlığına yol açmıştır. Uygulanan baskı yöntemi koruculuk sistemini yaratmış ve bölgede çeşitli kaynaklara göre 62.034 köy korucusu, 14.872 gönüllü köy korucusu bulunmaktadır.Türkiye’yi de bağlayan uluslararası hukuk ilkelerine anlaşma ve sözleşmelere uygun olarak, eşitlik temelinde çok yönlü politik, yönetsel ve kültürel bir demokratik yapılanma oluşturmak zorunlu hale gelmiştirDemokrasi, çok seslilik demektir. Tüm etnik kimliklere eşit haklar sağlanarak, kendi dilini özgürce kullanma, kendi kültürünü geliştirme ve her türlü düşüncüyü ifade etme ve özgürce örgütlenme olanaklarının yaratılması

temel ilke olmalıdır. Barış ancak demokrasi, özgürlük ve insan haklarının olduğu bir ortamda yaşama geçirilebilir. Barışın kendisi temel bir İnsan hakkı olduğu kadar dillendirilebilmesi ve savunulabilmesi için de öteki temel hak ve özgürlükleri gerekli kılmaktadır. Kürt halkının Demokrasi ve Özgürlük talepleri, demokratik, adil, eşitlik temelinde barışçıl yöntemlerle çözümlenmelidir. Ülkemizin en temel sorunlarından biri olan Kürt sorununun, demokrasinin Türkiye’de tüm kurum ve kuralları ile köklü bir şekilde yerleşmesinin önünde engel olduğu, bu sorunun demokratik yollarla çözümlenmesinden ötürü sürdürülmekte olan savaş, ülke kaynaklarını tüketmekte olduğu gibi, ülkenin gelecekteki ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel gelişimini de ipotek altına almaktadır. Siyasal iktidarlar imzaladığı uluslararası sözleşmelere ve evrensel hukuk ilkelerine bağlı kalmadıkları gibi, Kürt sorunu konusunda düşüncelerini açıklayan tüm insanlara cezai yaptırımlar uygulayarak susturmaya çalışmaktadır. Türkiye’yi de bağlayan uluslararası hukuk ilkelerine anlaşma ve sözleşmelere uygun olarak, eşitlik temelinde çok yönlü politik, yönetsel ve kültürel bir demokratik yapılanma oluşturmak zorunlu hale gelmiştir. Demokrasi, çok seslilik demektir. Tüm etnik kimliklere eşit haklar sağlanarak, kendi dilini özgürce kullanma, kendi kültürünü geliştirme ve her türlü düşünceyi ifade etme ve özgürce örgütlenme olanaklarının yaratılması temel ilke olmalıdır. Barış ancak demokrasi, özgürlük ve insan haklarının; olduğu bir ortamda yaşama geçirilebilir. Barışın kendisi temel bir İnsan hakkı olduğu kadar dillendirilebilmesi ve savunulabilmesi için de öteki temel hak ve özgürlükleri gerekli kılmaktadır. Kürt halkının Demokrasi ve Özgürlük talepleri, demokratik, adil, eşitlik temelinde barışçıl yöntemlerle çözümlenmelidir.

Demokratik Çözüm Önerileri;

- 1) Türkiye’de tüm toplumu büyük çapta sıkıntılara sokan savaşa son verilmelidir.
- 2) Kürt kimliği ve diğer etnik kimliklerin varlığı anayasal güvence altına alınmalıdır. Dil, inanç ve kültürler üzerinde her türlü kısıtlayıcı politikalardan vazgeçilmelidir. Türkiye’de yaşayan bütün halkların kardeşçe, eşitlik ve gönüllülük temelinde bir arada yaşayabilecekleri demokratik bir ortam zaman kaybedilmeden oluşturulmalıdır.
- 3) Zorunlu göç nedeni ile köyünü ve yöresini terk etmek zorunda bırakılan insanların tüm maddi kayıpları tazmin edilmeli ve bunların can ve mal güvenliği sağlanarak özgürce yerlerine geri dönüşleri sağlanmalıdır.
- 4) Kürt sorununun tartışılmasını engelleyen, düşünceyi ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü önünde engel olan tüm yasalar kaldırılmalıdır.
- 5) Demokrasinin yerleşmesi için Türkiye’nin de taraf olduğu Uluslararası Sözleşmeler iç hukuka yerleştirilmelidir. Başta Anayasa olmak üzere anti-demokratik tüm yasalar gözden geçirilip, demokratik hukuk devleti normlarına uygun hale getirilmelidir.
- 6) Ülkede kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklulara ayrımsız genel af çıkarılmalıdır.

- 7) Hakikatleri araştırma komisyonu -yüzleşme komisyonu- kurularak faili meçhuller aydınlatılmalı ve savaştan beslenen çeteler açığa çıkartılmalı, tüm failer yargılanmalıdır.
- 8) Koruculuk sistemi kaldırılmalı, korucuların işlemiş oldukları suçlar araştırılmalıdır.

16.)

İSTANBUL 10 EYLÜL/ ÖNERGE NO: 1

Ulusal Sorun, “Azınlıklar” Sorunu Nasıl Bakmalıyız?

Demokrasi kavramının toplumsal eşitsizlikler üzerinde yükselen bir kavram olduğunun gerçeği, eşitsizliklerin dile getirilmesi ve ortadan kaldırılması için adım atmamız sağlayacaktır. Teorik olarak Ulusal sorun ve azınlıklar sorunu olarak literatüre giren farklı ulusal topluluklardan oluşan devletlerde ortaya çıkan sorunları tanımlayan bu kavram sorunun somutlaması açısından önemlidir.”Azınlık” kavramını terk etmenin ve eşitlik temelinde yeniden tanımlanacak toplumsal ilişkileri temel gündemimiz yapmalıyız. Azınlık hakları dışlayıcı ve hiyerarşik bir kod olarak olumsuzlanmalıdır.Bu anlamı ile 1998 Demokrasi Kurultayında ana çerçevenin somut koşullarda güncellenmesi ve özellikle ulusal toplulukların kolektif haklarının kendi kaderlerini tayin etme hakkının demokratik bir ilke olarak savunulması gerekmektedir. Yaşadığımız topraklarda 30 yılı aşan savaş koşullarında yakıcı bir gündem olan ama sürekli çatışmaların yoğunlaştığı dönemlerde ölümler ve cenazeler üzerinden şiddetin durması gibi soyut bir çağrının dışına çıkan yeni bir toplumsal pratik dil ve politika geliştirilmelidir. Emperyalist devletlerin başını çektiği DTÖ ve diğer mali kurumların istekleri konusunda uluslar arası sözleşmeler imzalanarak iç hukuk haline getirilirken bu yasal düzenlemelerden yola çıkarak sadece bireysel kültürel haklar değil aynı zamanda kolektif hakları talep eden Kürtler için bu haklar savunulmalıdır. Son dönem hükümete yönelik yapılan açıklama sorunun çözümünde yürünecek yolu göstermektedir.Milliyetçiliğin bu kadar yaygın olduğu koşullarda demokratik bir talep olan Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkının savunulması, kolektif haklarının somut olarak dile getirilmesi temel çizgimiz olmalıdır.

Bunun için;

Birinci olarak,

TMMOB aşağıda adı geçen ve TBMM onaylanan sözleşmelerdeki ve beyanlarını kaldırması için mücadele eder.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onaylanması hakkında Kanun - 2003/5923

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (16.12.1966) Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin ilişik beyan ve çekinceler ile onaylanmasına dair Kanun - 2003/5851

Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (21.12.1965)

Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin ilişik beyan ve çekinceler konulmak suretiyle onaylanmasına dair Kanun- 2002/4171

Ayrıca,

Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No. 5449

Kabul Tarihi: 25.1.2006, 08.02.2006 tarih ve 26074 sayılı Resmi Gazete

Yürürlüğe giren kanun ile yerel kalkınma ajanslarının önü açılmış, merkezden yerele yetki devir gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Her bölgede çok hızlı uygulamaya sokulan sermaye - devlet kurumlarını ortak örgütü ajanslar, Kürtlerin demokratik özerklik talepleri ile "uygulanamaz" hale gelmiştir. Kürtlerin çok fazla şey istediği sıkça dile getirilmeye başlanmıştır.

TMMOB kendi yasal mevzuatını bile Kürt meselesi olduğunda uygulamayan hükümeti ve devletin iki yüzlülüğünü topluma teşhir eder.

İkinci olarak,

TMMOB çok uluslu bir ülkede diğer ulusal dillerde yayın yapmayı karar altına alır.

Orta Vadeli Progran (OVP) 2011 - 2013 ile Kapsamlı sermaye birikimi ve devletin yeniden düzenlemesi süreci içinden geçerken, saldırı alanı içinde olan ve yeniden düzenlenecek olan meslek örgütlerimizde yeni dönemin içeriğe uygun bir düzenleme örgütlenme sürecini inşa ederken bölgesel yoğunluklara bağlı olarak ulusal dilleri kullanan bir anlayışı geliştirmek ve kurumsallaştırmak. OVP'da Türkçenin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine vurgu yapılırken bırakın kendi kaderini tayin hakkı anadilde eğitim taleplerinin bile çok görüldüğü açıktır.

Bir demokratik kitle örgütü olarak, Kolektif haklarının savunuculuğuna ek olarak bölgesel yoğunluklu diğer ulusal dillerin kullanımı içinde somut adımlar atmamız. Örneğin, Kürtlerin yoğun olduğu bölgelerde Birlik Bültenini Kürtçe olarak basmak, Lazların yoğun olduğu bölgelerde Lazca basmak.

Üçüncü olarak,

TMMOB milliyetçi dalgaya tavır alır, sorunun asıl kaynağının devlet ve hükümet olduğunu bir kez daha teyid eder.

Diğer demokratik kitle örgütleri ile Hükümete ve devlete yapılan çatışmaların son bulması çağrısı olumlu bir adımdır. Bu eksende tavrımızı sürdürmeli ve sürekli olarak Kürtlerin savaş istediği propagandasına alet olmamalıyız. Hükümete yakın Zaman ve Yeni Şafak gazetelerinde dile getirilen Sri Lanka Çözümün ün ne olduğunu topluma anlatmalıyız, (akınız ekteki nor). BM bile savaş suçu işlediğini raporla belgelediği Sri Lanka çözümünün tehdit olarak kullanılmasına karşı açık tavır almalıyız.

EK: sözleşmelerdeki beyanlar ve çekinceler.

BEYANLAR VE ÇEKİNCELER

HER TÜRLÜ İRK AYRIMCILIĞININ ORTADAN KALDIRILMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN

Birinci Beyan

Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin hükümlerini yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulayacağını beyan eder.

İkinci Beyan

Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin ancak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal ve idarî düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibariyle onaylanmış bulunduğunu beyan eder.

Çekince

Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından Sözleşme'nin 22. maddesi ile ilgili olarak konan çekincenin metni

Türkiye Cumhuriyeti, kendisini işbu Sözleşme'nin 22. maddesi ile bağlı saymamaktadır. Sözleşme'nin yorumlanması ya da uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek ve Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu bir uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirilebilmesinden önce her durumda Türkiye Cumhuriyeti'nin açık muvafakatinin sağlanması gerekmektedir.

MEDENİ VE SİYASİ HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞME BİRİNCİ BEYAN

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

“Türkiye Cumhuriyeti bu Sözleşme'den doğan yükümlülüklerini, BM Yasası (Charter) (özellikle 1. ve 2. maddeler) çerçevesindeki yükümlülüklerine uygun olarak yerine getireceğini beyan eder.”

Text of the Declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Civil and Political Rights.

“The Republic of Turkey declares that; it will implement its obligations under the

Covenant in accordance to the obligations under the Charter of the United Nations (especially Article 1 and 2 thereof).”

İKİNCİ BEYAN

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

“Türkiye Cumhuriyeti, bu Sözleşme'nin hükümlerinin yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulanacağını beyan eder.”

Text of the declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Civil and Political Rights.

“The Republic of Turkey declares that it will implement the provisions of this Covenant only to the States with which it has diplomatic relations.”

ÜÇÜNCÜ BEYAN

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

“Türkiye Cumhuriyeti, bu Sözleşme'nin ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasası'nın ve yasal ve idari düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibarıyla onaylanmış bulunduğunu beyan eder.”

Text of the Declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of International Covenant on Civil and Political Rights.

“The Republic of Turkey declares that this Convention is ratified exclusively with regard to the national territory where the Constitution and the legal and administrative order of the Republic of Turkey are applied.”

ÇEKİNCE

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından Sözleşme'nin 27. maddesi ile ilgili olarak konan çekincenin metni.

“Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşme'nin 27. maddesini, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Andlaşması ve Ek'lerinin ilgili hükümlerine ve usullerine göre uygulama hakkını saklı tutar.”

Text of the Reservation of the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Civil and Political Rights.

“The Republic of Turkey reserves the right to interpret and apply the provisions of Article 27 of the International Covenant on Civil and Political Rights in accordance with the related provisions and rules of the Constitution of the Republic of Turkey and the Treaty of Lausanne of 24 July 1923 and its Appendixes.”

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞME

BİRİNCİ BEYAN

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

“Türkiye Cumhuriyeti bu Sözleşme’den doğan yükümlülüklerini, BM Yasası (Charter) (özellikle 1. ve 2. Maddeler) çerçevesindeki yükümlülüklerine uygun olarak yerine getireceğini beyan eder.”

Text of the declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

“The Republic of Turkey declares that; it will implement its obligations under the Covenant in accordance to the obligations under the Charter of the United Nations (especially Article 1 and 2 thereof).”

İKİNCİ BEYAN

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

“Türkiye Cumhuriyeti, bu Sözleşme'nin hükümlerinin yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulanacağını beyan eder.”

Text of the declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

“The Republic of Turkey declares that it will implement the provisions of this Covenant only to the States with which it has diplomatic relations.”

ÜÇÜNCÜ BEYAN

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni.

Türkiye Cumhuriyeti, bu Sözleşme'nin ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal ve idari düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibarıyla onaylanmış bulunduğunu beyan eder.

Text of the declaration made by the Republic of Turkey upon ratification of International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

The Republic of Turkey declares that this Convention is ratified exclusively with regard to the national territory where the Constitution and the legal and administrative order of the Republic of Turkey are applied.

ÇEKİNCE

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin 13. Maddesiyle ilgili olarak konan çekincenin metni.

“Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşme’nin 13. Maddesinin (3). ve (4). Paragrafları hükümlerini, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 3., 14. ve 42. Maddelerindeki hükümler çerçevesinde uygulama hakkını saklı tutar.”

Text of the Reservation of the Republic of Turkey upon ratification of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

“The Republic of Turkey reserves the right to interpret and apply the provisions of the paragraph (3) and (4) of the Article 13 of the Covenant on Economic, Social and Cultural Rights in accordance to the provisions under the Article 3, 14 and 42 of the Constitution of the Republic of Turkey.”

NOT: SRİ LANKA’DA NELER OLDU?

Seçim sürecinde kavga gürültü içinde toz dumana karıştı. Dünya ekonomisinin deki “geçici büyümenin” frenlendiği (Geçen hafta uluslararası medyanın ekonomi yazarları arasındaki tartışmalar ve kimi ilginç gelişmeler sanırım iki olguya işaret ediyordu.

Birincisi: Yaklaşık beş yıldır bir mali krizden bir türlü çıkamayan dünya ekonomisinde koşullar yeniden bozulmaya başlıyor. İkincisi: Bu, dünya ekonomisinin yönetiminden sorumlu olanların **“artık yönetemediklerini”** gösteriyor. Bu koşullarda, İspanya’dan Yunanistan’a, Arap dünyasına uzanan kitle hareketleri, liberal demokrasiye karşı “gerçek demokrasi” talepleri, **“yönetilenlerin de artık eskisi gibi yönetilmek istemediklerini”** gösteriyor.

‘Toparlanma’ yavaşlıyor

Dünya ekonomisinin, ABD, Avrupa, Japonya, Çin gibi en büyük parçalarının son verileri, genel bir yavaşlamaya işaret ediyor. “Dünya ekonomisinde kara bulutlar.. Yeni rüzgârlar - Ergin Yıldızoğlu (Cumhuriyet)) ve yeni bir durgunluk dönemine girildiğinin işaretleri gözükürken iki olay gözden kaçtı.

Birincisi, ABD’nin Irak’ta ve diğer yerlerde ayyuka çıkan “özel güvenlik şirketi” Black Water Bahreyn ile bir anlaşma imzaladı ve 800 kişilik bir ordu kurma kararı alındı. Bu orduda Müslüman asker bulundurulmayacak. Bu ordu asıl olarak Müslüman coğrafyasında kullanılacak. Arap coğrafyasında olanlardan ders çıkarıyorlar.

Kriz ve savaş ilişkisinin devam ettiğini gösteriyor.

İkincisi ve daha önemlisi ise <http://www.defseminar.lk/> web sitesi ile duyurusu yapılan “Terörizmi Yenmek, Sri Lanka Deneyi” başlıklı, Sri Lanka’nın başkenti Colomboda Galadari Hotel’de 31 Mayıs - 2 Haziran 2011 tarihleri arasında yapılan seminerdi. Hürriyet gazetesi BM raporuna dayanarak Sri Lanka’nın savaş suçu işlediğini yazan kısa bir haber yaptı. Haberin içinde buna rağmen Sri Lanka devleti bu semineri yaptı diye yazdı. Uluslararası insan hakları kuruluşları semineri boykot çağrısı yaptı. Sri Lanka devleti 54 ülkeyi davet etti. Davetlilerin listesi yukarıdaki web sitesinden takip edilebilir.

Seminerin içeriği neydi bi bakalım.

- Kapsamlı ve etkin karşı terörizm stratejisi
- Operasyonel ve taktiksel düzeyde ders alınması, saha mühendisliği tıbbi ve düşman hatları arkasında operasyon yapabilme

- Taktik düzeyde eğitimin gelişimi
- Karşı Ayaklanma operasyonlarında İnsan Haklarının rolü
- Eski savaşçıların topluma entegrasyonu için rehabilitasyon programları ve şiddetin yeniden ortaya çıkmaması için önlemler almak.
- Tüm etnik toplulukları uzlaştıracak politik reformlar ve ulusun inşası
- Karşı Ayaklanma için geleneksel modellerin ziyaret edilmesi ve Sri Lanka deneyimi ile karşılaştırmalı değerlendirilmesi ihtiyacı.

Devlet Başkanı Mahinda Rajapaksa Askeri operasyon sırasında an be an Hindistan Hükümetinin bilgilendirildiğini söyledi.

Davetli ülkelerden 12'si daveti reddetti. Sri Lanka hükümeti 60 yakın ülkeden katılımı semineri düzenledikleri açıkladı.

Hindistan 3 albay, Pakistan üst düzey bir generalin sorumluluğundaki bir heyetle, Bangladeş heyetine bir korgeneral sorumluluk ediyordu. Rusya Federasyonu 6 delege ile katıldı seminere.

Seminerin en parlak katılımcısı Sri Lanka Ordusunu modern silahlarla donatan Çin'di. Çin iki askeri silah şirketi ile sergi açtı seminerdi. Çin Poli Teknoloji ve Çin Elektrik ve Teknoloji Şirketi ile boy gösterdi.

12 ülke daveti reddettikleri açıkladılar. Daveti reddedenler içinde olmayan ama davetli ülkelerde olan Türkiye Cumhuriyeti daveti neden reddetmediğini, seminere katıldıysa neden katıldığını anlamak zor değil Kürt sorunun içine girdiği süreç tamamıyla bir tasfiye sürecine odaklandığı için seçimlerde cephe gerisini mümkün olduğunca tahkim ederek uluslararası dengelerin sessizlik onayı ile tasfiye sürecini derinleştirmek.

Daveti reddeden ülkeler ABD, İngiltere, Fransa, Japonya, Avustralya, Hollanda,

Kara kuvvetleri Komutanı Tamil Kaplanları elinde esir bulunan 300.000 binden fazla sivil nasıl kurtardıkların deneyimini konferansta paylaşacak.

Sri Lanka Dışişleri bakanı Prof G L Peiris, Plantasyon Bakanı e Özel İnsan Hakları Gözlemcisi Mahinda Samarasinghe, Devlet Başkanı Sekreteri Lalith Weeratunga, Merkez Bankası Başkanı Ajith Nivard Cabraal ve Küresel Terör uzmanı Dr. Rohan Guneratne seminerde konuşma yapacaklar bazılarıdır.

Küresel terörle mücadelede hangi deneyimlerini anlatacaklar birde bizim gözümüzle bakmakta fayda var.

Linkleri tıklayın ve ayrıca eke bakın.

İmha savaşının kanıtları:

<http://www.warwithoutwitness.com/index.php?option=comhocagallery&view=category&id=39:14th-mav-2009&Itemid=54>

<http://www.warwithoutwitness.com/index.php?option=comhocagallery&view=category&id=38:13thmay2009&Itemid=54>

<http://www.warwithoutwitness.com/index.php?option=comhocagallery&view=category&id=35:camps-apr09&Itemid=54>

17.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 3

KÜRT SORUNU

Sorun olduğunu kabul etmek, sorunun varlığını gösterdiği sosyal, siyasal, kültürel, tarihsel, eğitsel alanların anormal olduğunun kabulü ile eş anlamlıdır. Dolayısı ile sorunun çözümüne anormalliklerin ortadan kaldırılması ile başlanması gerekir. Türkiye’de “ Kürt Sorunu ”nun kabulü de bu bağlamda bir şeylerin normal olmadığının kabulü ile sorunun giderilmesi; eş deyiş ile “çözüm” için ilk adımdır. Kürt sorunu Türkiye’de bir demokrasi ve hukuk devleti sorunsalı kapsamında ele alınmalıdır. Ancak demokrasi her şeyden önce sorunların çözümü değil; sorunun çözümünün demokratik olması meselesidir. Baskı, şiddet, silah son bulduğunda sorun demokratik çözüm kanalına evrilecektir. Toplumsal sorunlar toplumun içinde çözüm bulur. Demokrasi, sorunun çözüm biçimini değiştirir. Türkiye’de barış ortamının gerçekleşmesi de Kürt sorunu ekseninde demokratik, kapsamlı, kararlı ve kalıcı bir siyasi irade gösterilmesini gerektirir. Kürt sorununun çözümü, eşit adil özgür bir toplumun ve barışın egemen olduğu istikrarlı bir Türkiye’nin gerçekleşmesinin olmazsa olmazıdır. Ulusal sorunların çözümünde tek bir yol ya da yöntem yoktur. Her ülkede farklı olmak üzere, çoğulculuğun farklı versiyonlarından, bağımsızlığa kadar uzanan değişik alternatifler kullanılmıştır. Çözüm modelinin biçim ve içeriğine hayat veren, ilgili devletlerin demokrasi alanındaki gelişmişliği, farklı olan grup ve/veya grupların sayısal ağırlıkları, taleplerin kapsamı, bunlar için yürütülen mücadelenin sürekliliği, etki alanının genişliği ve buna bağlı olarak oluşan güçler dengesi, uluslararası konjonktür gibi çeşitli iç ve dış etkenlerdir. Bu dolaylıdır ki, her birinin türdeş yönleri kadar kendine has özellikler gösteren, Bask modeli, İrlanda modeli gibi çözüm modellerinden söz edilmektedir. Kürt sorununun çözüm modelinde de söz konusu modellerin deneyimlerinden olumlu çıkarsamalar yapılacaktır. Ancak birebir, eşit bir model olmayacaktır. Tek ölçüt, demokratik ve barışçı bir model oldukları ortak paydasıdır. Çözümünden söz ederken kast edilenin mutlak bir çözüm olmayacağı aşıkardır. Zira, eşitsizliği oluşturan kapitalist sistem var oldukça, eşitsizlik hali farklı biçimlerle sürecektir. Çözüm diye nitelenen olgu ise, asgari olarak kapitalist sistemde uygulanabilir durumun ifadesidir. Sorunun kapitalist devlete karşı yürütülen ve aynı zamanda bir eşitsizlik ve yoksulluk sorunu olduğunu kabul ederek, çözüm mücadele süreci gözetilmelidir. Bu aynı zamanda şiddetten arınmış, eşitlikçi ve özgürlükçü mücadele evresine geçişe karşılık gelmektedir. İktidar erkinin işgalindeki özgürlük alanının genişletilmesi mücadelesi olarak nitelenebilir ve devletin demokratikleşmesi hedeflidir. Dolayısı ile eşit ve özgür bir dünya yaratmanın nesnel zeminini olgunlaştırma, yarını bugünden kurma mücadelesidir. Bu konudaki yaklaşım öncelikle sorunu başka bir dünyada yaşıyormuş gibi kayıtsız kalarak, ilgiyi teorik saptamalarla sınırlandırmaktan, dışsal bir sorunmuş gibi dayanışmacı yaklaşımlardan da arındırılmış olmalıdır. Kürt sorunu Türkiye Cumhuriyeti devletinin ortaya çıkardığı bir sorun değildir. Osmanlı’dan devralınmıştır. Kürt sorunu tarihine ister son iki yüz yıllık Osmanlı dönemi, ister yüz yıllık Cumhuriyet, isterse çeyrek asırlık savaş esas olarak bakıldığında, çok ağır ve derin sosyal, siyasal, kültürel, etnik,

ekonomik sorunlar ve nihayet savaşın yarattığı yıkımlardan müteşekkil olduğu görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti kurucu iradesi sorunu çözme potansiyeline sahip olmasına karşın, çözmek yerine ret ve şiddet yolu asimilasyon siyaseti izleyerek Osmanlı'dan kalma hak kısıntılarını da çeşitli yasal düzenlemeler ile geri alma sürecine girmiştir. Cumhuriyet'in yaratmak istediği tek millet, tek bayrak, tek devlet üçlüsünün inşası için bu durum kaçınılmazdı. Buna Kürtler tarafından gelen itiraz kendi direnişini yaratmıştır. Bu direnişler çeşitli biçimlerde rejim tarafından kanla bastırılmıştır. Kendi merkezi iktidarını konsolide ederken, 'Kürt yoktur' demiştir ancak kendi iktidarına karşı Kürtler'in gösterdiği kolektif karşı çıkışı da yeniden kodlandırmak durumunda kalmıştır. Bu kodlar bazen Kürt başkaldırılarını "irtica" olarak, bir başka zaman feodalizm olarak, bir başka zaman 'Emperyalizm ile işbirliği yapan genç Cumhuriyet'in düşmanları' şeklinde kodlamıştır. Kuşkusuz ulusallığın saf bir ulusallık bağlamında kalması, bağlam dışı biçimleri (ataerkil, dinsel-toplumsal ilişkileri vb.) tümenden yadsımaz ve dışlamaz. Bu durum ulusal olmanın reddi anlamına da gelmez. Kürt hareketleri bu bağlam dışı özellikleri çeşitli ağırlıklarda kendi içinde barındırmıştır. Barındırmaya devam da etmektedir. 1970'li yıllarda kodlama 'geri kalmış bölge, aşiret yapısı sürdüren bölge' nitelemesine bürünmüştür. Antidemokratik Osmanlı modernleşmeci hareketinin devamı olan Cumhuriyet iktidarının resmi ideolojisi ve kitleselleşerek popülerleşen modernleşme ideolojisi açısından aşiret ilişkilerinin yok edilmesi, akılcılığın gereği ve zorunluluğudur. Bu durumda Kürtler'in geri ilişkilerini, modernliğin rasyonel araçları ile (zorunlu göç, zorunlu iskân, köy yakma, asimilasyon vb.) çözmeye çalışmak meşrulaştırılmıştır. Sorunun ulusal boyutunu reddederken, 'evet bir sorun var ama Kürt Sorunu değil' saikiyle kodlayarak izah getirmiştir. Kürt hareketlerinde içsel olan kimi özellikleri esas alarak kodlamıştır. 'Kürt sorunu yok, irtica sorunu var', 'Kürt sorunu yok, geri kalmışlık sorunu var', 'Kürt sorunu yok, feodalizm var', 'Kürt sorunu yok, emperyalist devletlerin ülkemiz üzerindeki emellerine alet olan bir avuç hain var'. 'Kürt sorunu yok, Ermeni şaşakları var' a kadar varan kodlamalar geliştirilmiştir.

Yaklaşık bir asırdır katlanarak büyüyen bu sorunun çözümü, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmesine, parçalanmasına değil güçlenmesine olanak verir. Özellikle 80 li yıllardan itibaren 40.000 civarında ölümler, 17000 civarında faili meçhuller, 3000 civarında yakılan, boşaltılan köyler, mecralar ve sınır ötesi kamplara göç etmek zorunda kalan binlerce insan, sorunun inkar, asimilasyon, şiddet ve silahla çözülemediğini yakıcı bir biçimde ortaya koymuştur. Geline süreçte Kürt gerçekliğine ve Kürt sorunsalına retçi ve direngen yapısı ile Kürt sorununun ayrılmaz bir parçası olan 'Türk Sorunu' da vardır. Türkiye'de bugün Kürt sorununun çözümünün önündeki en büyük engellerin başında Türk etnik nüfusunun diğer etnik unsurlarla eşitliği kabul etmemesidir. Ne zaman ki Kürt olmadan Kürtlerin, Alevi olmadan Alevilerin, Ermeni olmadan Ermenilerin ve diğer tüm ötekileştirilenlerin, ve haksızlığa maruz bırakılanların eşitliğini, özgürlüğünü ve haklarını savunabilir duruma geleceğiz ancak o zaman kürt sorunu demokratik çözüm sürecine evrilecektir. Aynı zamanda bu sorun sadece Kürtlerin değil; bu sorundan etkilenen ve birleştirici olarak düşündüğümüz tüm Türkiye halklarıdır. Çözümü sadece Kürtlerin üzerine yıkmak, birleştirici olmaktan daha çok ayrıştırıcı olup; içerisine demokrasinin gereği olarak katılımcı bir

şekilde tüm Türkiye halklarının katılımı tespitiyle birlikte sorun çözüme ulaşacaktır. Türkiye’de Kürt sorununun çözümü meclisin ve siyasi partilerin, toplumun demokratik kuruluşlarının , demokratik kamuoyunun, demokrat her yurttaşın sorunu olduğu bilinç gelişimi ile eşgüdümlüdür. Eşitlik, özgürlük, adalet ve barış talebi demokrasi güçlerinin, solun asli talepleridir.Kürt sorununa yerel, ulusal ve evrensel ölçüt olarak bakmak hak ve özgürlüklere bakış açımızdır ki bu bakış açısı bireyin devlet karşısındaki yerini; yurttaşlık kavramını belirler. Hak ve özgürlüklerin gelişimi/evrimi de üçlü bir süreçtir. Bu süreç birey özgürlüğünün güven altına alındığı kişisel güvenlik ve kamu güvenliği, sosyal güvenlik ve sosyal haklar, ekoloji güvenliğidir. Bu bağlamda iktidar-insan hakları dengesi, demokratik devlet, hukuk devleti, Kürt sorununun eşitlik, adalet ve özgürlük temelinde çözümünü üretir.

Kürt sorununa coğrafi bakış açısıyla bakıldığında sadece Türkiye ile sınırlı olmadığı görülmektedir. Irak’ta, İran’da, Suriye’de de bölgesel olarak böyle bir Kürt siyasal varlığı ile yan yana yaşadığımız ortadadır. Bu coğrafya Kürdistan adıyla Osmanlı imparatorluğunda nasıl kabul edilmişse ve bu coğrafyayı ortadan kaldırmak nasıl mümkün değilse Türkiye Cumhuriyeti’nde de “Kürdistan Coğrafyası”ndan söz etmek kaçınılmazdır. Kürt sorunu büyük ölçüde bir kimlik sorunudur ve kimliğin ifadesi de dildir. Çok geniş anlamıyla dil, düşünce, duygu ve güdülerini, doğrudan ya da dolaylı olarak bildirmeye yarayan bir anlatım aracıdır. Okuma, dinleme-anlama, anladığını ifade etme-konuşma ve yazma faaliyetlerinden oluşan bir bütünsel özelliştir. Anadili, bu bütünsel özelliği gerçekleştirirken, etkinliklerini yaparken kullanılan eylem ve etkinliklerin bütünü olarak. tanımlanabilir. Anadili, ulusundan, etnik aidiyet duyduğu topluluk veya kabilelerden, soyundan, yaşadığı ve karşılıklı etkileşim içinde olduğu toplumsal çevreden, ailesinden sistemli veya sistemli olarak doğal süreci içinde öğrenilir. Kullandığımız dil, bireyin kendini tanıması, bulması, anlamlandırması, toplumsallaşması ve birey olarak özgürleşmesini sağlamanın yanında, toplumsal süreçlerin devamlılığı açısından da çok önemli ve etkilidir. İnsanın sosyalleşmesini, geçmişten günümüze biriktirdiği değerleri aktarmasını, insanı ve toplumları sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal yönde etkileyip değiştiren ve geliştiren bir olgudur.Kürt kimliğinin tanınması, “Kürt” kelimesinin telaffuz edilmesi için tüm Türkiye, başta ölümler olmak üzere çok ağır bedeller ödemiş bulunmaktadır. Bugün iktidar hala “Kürt sorunu yoktur”diyebiliyorsa da Türkiye demokrasi güçleri ve demokrat her birey olarak artık “Kürt Sorunu” demeyi başardık. Şimdi PKK’yı da tartışmayı başarabilmeliyiz. Barış, silahları elinde bulunduran taraflarca sağlanabilir. Bu bağlamda çözüm için aynı zamanda sadece devletle PKK ya da ordu ile PKK arasında görüşme/pazarlık da yeterli değildir. Kürt sorunun çözümü açısından görünür hale gelen bir önemli nokta da Kürt gerçeğinin, egemen devletlerin önceden ayırında oldukları gibi, bölgesel bir sorun olduğudur. Beğenelim ya da beğenmeyelim Kuzey Irak’ta oluşan Kürt bölgesel yönetimi, Irak anayasasının bir parçasıdır. Türkiye’nin 2007’deki gibi bir “Kuzey Irak” operasyonu da yapmasının koşulları yoktur. Kürt sorunu bugün artık 1990’lı yılların parametreleri ile tartışılmaz. Kürt kimliğini inkar dönemi geride kaldı; ancak henüz güçlü demokratik çözüm iradesi tam olarak ortaya çıkmadığı için şiddet ve askeri yöntemler de yerini demokratik siyasete bırakamamaktadır. Bu durum, çözümsüzlük isteğini gizlemekten başka bir şey olmadığı

gibi, PKK'nin silahlı eylemlerine devam etme bahanesi de, Kürtlerin en doğal ve evrensel haklarının verilmemesini ve bütün Kürt yurttaşların cezalandırılmasını, Türk, Kürt vb. her bir insanın can kaybını, hiç bir biçimde haklı çıkarmaz. Türkiye demokratik çözüm iradesini ortaya koyar ve kitlelerin desteğini alabilirse o zaman PKK de kendisini silahlı mücadele ve şiddet ortamından uzak tutup ya yeni döneme ayak uydurarak siyasi varlığını sürdürecektir ya da marjinalleşen bir hareket olacaktır. Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi'nde çocuğun anadilinde eğitim görmesinin, toplumsal barış ile özgür iradenin oluşumunda önemine değinilmiştir. Genel kültür ve yetenekleri, bireysel karar verme gücü, ahlaki ve toplumsal sorumluluğu geliştirecek ve topluma yararlı bir üye olmasını sağlayacak eğitim hakkı verilmesi vurgulanmıştır. Ailenin kullandığı anadilinin önemi ifade edilmiş ve bu eğitim süreci gerçekleştirilirken sosyal devletin gereği olarak da bu süreci maddi olarak desteklemesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısı ile anadilinde öğrenme ve eğitim bilimsel ve evrensel bir haktır. Anadilinde eğitim; Bulgaristan'da, Yunanistan'da Amerika'da ya da başka bir ülkede yaşayan bir Türk'ün istediği takdirde Türkçe eğitim-öğretim görmesini ve bunun devlet tarafından düzenlenmesini istemek olduğunu anlatma konusunda bir sıkıntı yaşanmakta ve sadece Kürtçe eğitim isteniyor şeklinde algılanmaktadır. Gerçekte olmayan ama oluşturulmaya çalışılan korkuların aksine dil bölmez, ayırıştırılmaz. Aksine toplumların empati yapmasını, birbirini anlamasını, farklı kültürleri tanınmasını ve kaynaşmasını sağlayarak kendilerini kendi anadillerinde özgürce ifade eden insanların mutlu olmasını sağlar. Dil sadece anlaşmanın değil çatışmanın, savaşmanın, aşağılamanın, dolayısı ile anlaşmamanın da aracı olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında dil manipüle edilebilen bir imgeler topluluğudur. Yıllardır süren savaşın ve çatışma ortamının yarattığı ırkçı, ayrımcı, aşağılayıcı, dışlayıcı dil, birbirini anlama ve diyalog dili ile yer değiştirmelidir. Başta basın yayın yolu ile kurulan ve yaygınlaşan, sosyal yaşamımızın her zerresinde kendini öğreten savaş dili, yerini barışın ve kardeşliğin diline terk etmelidir. Eşit, özgür topluluklar olarak birlikte yaşamak için sorunları barışçıl ve demokratik eksenli çözüme eğilimini başat kılmak için, diyalogun dilini yaratmak bir zorunluluktur. Dilin değişiminin sadece politik aktörler ve medya ile sınırlı olması yetmez. Bu değişim sadece devlete ve medyaya bırakılmayacak kadar önemlidir. Toplumumuzun yapısı çok dilli ve çok kültürlüdür. Anadilinde eğitim temel bir haktır. Öz savunma, ahlaki ve politik toplumun güvenlik politikasıdır. Öz savunma boyutu toplumlar için sadece bir askeri savunma olgusu değildir. Kimliklerini koruma, politikleşmelerini sağlama ve demokratikleşmelerini gerçekleştirme olgusuyla iç içedir. Öz savunma örgütlü topluma dayanır. Örgütlü toplum öz savunmasını en iyi yapan toplumdur. Tüm toplumlarda öz savunma varlığını korumanın olmazsa olmazıdır. Öz savunma askeri tekel olarak değil, toplumu iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların denetimi altında oluşturulabilir. Tüm halklar her tür eşitsiz, ırkçı, ötekileştirici yaklaşımlara karşı bilinçli ve duyarlı olur. Öz savunma bu yönelimler karşısında toplumsal direnişi ifade eder. Öz savunma uluslar arası sözleşmeler ve BM tarafından da tanımlanan bir haktır. Kürtler geçmişten günümüze kadar her türlü inkar ve saldırılara karşı varlığını korumak için öz savunma içinde olmuştur. Türkiye Cumhuriyetinde ortaya çıkan Kürt sorununun çözümü konusundaki genel eğilim artık Türkiye devletinin eski politikayı sürdüremez hale geldiği gibi, Kürt halkının da eski statü altında yaşamak istememesidir. Türkiye Kürt

halkının devlet ile diyalog temelinde gerçekleştirmek istediği demokratik özerklik talebini artık görmezden gelemez. Tüm Türkiye genelinde farklı bölgelerdeki demokratik özerk yönetimler yalnız Türkiye ve Kürtler arasındaki ilişkileri ve Kürt sorununu çözmekle sınırlı değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türkiye'de var olan Türk, Kürt, Alevi, Ermeni, Roman, Yahudi, Çerkez vb. tüm kültürlerin, kimliklerinin, bireylerin, eşit, özgür, adil bir Türkiye'de barış içinde bir arada yaşamasını sağlayacak demokratik bir siyasal yapılanmayı oluşturacaktır. Türkiye devletinin demokratikleşmesinin, tüm sorunların demokratik çözümünün önünü açacaktır. Yetkisini o topraklarda yaşayan bütün halklardan almak yerine onlardan biri olan Türk etnik kimlikten alan yargının bağımsız kalması nasıl mümkün olabilir? Demokratik özerklik, Kürt halkının artık mevcut durumda varlığını tehdit eden bu yönetim altında statüsüz bir halk olarak yaşamak istemediğinin ifadesi olmaktadır. Dünyada Kürtler gibi 40 milyona aşkın gibi nüfusa sahip olan ama, hakları bu denli yok sayılan ve ulusal varlığı yok edilmeye çalışılan başka bir halk yoktur. Demokratik özerklik, Türk devletinin Kürtler üzerinde inkar ve imha politikaları temelinde kurduğu siyasal statüyü reddederek kendi özgürlük ve demokrasisini yaşadığı yeni bir statüye kavuşmayı ifade etmektedir. Bu çözüm modelini tartışmaya açık olduklarını ifade eden DTK (Demokratik Toplum Kongresi) çözümü zenginleştirme çabalarına kapılarını kapatmadığı gibi, önerilerini demokratik bir zeminde müzakere etmeye de hazır olduklarını ifade etmiş bulunmaktadır. Sanıldığı gibi aksine Kürt cephesinde talepler netleşiyorken, Devlet cephesi belirsizlik konusunda ısrarını sürdürmektedir. Demokrasi ve barış yanlısı güçler bu çözüm önerisine teorik ve pratik planda bütün kapasitesi ile katkı sunmalıdır. Aksi halde mevcut hayatın değiştirilmesine, itirazların çoğalmasına katkı sağlamak bir tarafa, bu hayata mecbur kalmamıza istemeden de olsa katkı sağlamış olunacaktır. Kürt özgürlük dinamiklerinin uzun tartışmalar sonucu "demokratik özerklik" olarak tanımladıkları bir çözüm modelinde, kısmen Avrupa yerel yönetimler özerklik şartı da gözetilerek yerel yönetimlerin korunması ve güçlendirilmesinin demokratik ilkelere ve idarede ademi merkezîyetçiliğe dayanan bir sistem önerilmektedir. Kürtlerin toprağa bağlı özerklik değil demokratik özerkliği tercih ederek bir bütün olarak Türkiye'nin demokratikleşmesine katkı koyma rollerini yerine getirme çabasına girdiklerini söylemek abartı olmaz. Demokratik özerklik önerisinin Türkiye'nin idari yapısına ilişkin talepleri dikkatle incelendiğinde, bunların sadece Kürt coğrafyası ile sınırlı olmadığı tüm Türkiye'yi kapsadığı çok net görülmektedir. Bir çözüm önerisi olarak hazırlanan Demokratik Özerklik taslak modeli aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Türkiye siyasi ve idari yapısında demokratikleşmeyi sağlamak amacıyla köklü bir reformu öngörür.
2. Sadece devlet sistemini değiştirerek sorunların çözülemeyeceğinden hareketle, toplumun öz yeterliliğini esas alır.
3. Sorunların çözümünde geliştirilecek yöntemler için, yereli güçlendirme, halkı söz ve karar sahibi kılma felsefesiyle hareket eder.
4. Halkın karar süreçlerine dâhil olması için demokratik katılımı savunur ve tüm yerel birimlerde meclis sistemini esas alır.

5. Salt “etnik” ve “toprak” temelli özerklik anlayışı yerine kültürel farklılıkların özgürce ifade edildiği bölgesel ve yerel bir yapılanmayı savunur.
6. “Bayrak” ve “Resmi Dil” tüm “Türkiye Ulusu” için geçerli olmakla birlikte her bölge ve özerk birimin kendi renkleri ve sembolleriyle demokratik öz yönetimini oluşturmasını öngörür.
7. Demokratik özerk yönetim, “Bölge Meclisi” olarak örgütlenir ve meclislerde görev alan kişiler de “Bölge Meclis Temsilcisi” olarak tanımlanır. Meclis hem meclis başkanını hem de görevli olduğu alandaki işleri yürütecek yürütme kurulu üyelerini ayrı ayrı seçer. Başkan ve yürütme kurulu üyelerinin, meclisin aldığı kararların icrasından sorumlu olmaları öngörülür.
8. Bölgelerin her biri o bölgenin özel adı veya bölge meclisinin yetki sınırları içinde bulunan en büyük ilin adıyla anılacaktır.
9. Demokratik özerklik modelinde il valileri, hem merkezi hükümetin hem de bölge yürütme kurulunun aldığı kararları uygulamakla görevlidir. Bakanlıkların taşra teşkilatları da aynı prosedüre tabi olacaklardır. İl Genel Meclisleri, Belediye ve Muhtarlıklar gibi diğer idari yapılar varlığını korumaya devam edeceklerdir.

Yerel yönetim reformu, yerel yönetimler ile merkezi idare arasında etkin ve uyumlu bir işbirliğinin tesis edilmesinin zeminini güçlendirecektir. Siyasi yönetim tabandan başlayarak köy meclisleri, mahalle, kasaba, ilçe nihayetinde il meclisleri biçiminde demokratik katılımcılık ilkesi çerçevesinde bölgesel ve kentsel sorunların çözümü için merkezi yönetimin vesayeti ortadan kalkacaktır. Tüm ülkede demokratikleşme sürecinin gelişmesi ve toplumun yönetime katılmasının yollarının genişletilmesi anlamına gelecektir. Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde, yurttaşların doğrudan denetiminin kolaylaştırılmasını, katılımcı karar mekanizmalarının oluşmasını sağlayacaktır. Bir ülkede idari, siyasi birtakım yapılara özerklik talebi, zaten demokratik sürecin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır. “Ademi merkeziyetçi” bir yapılanmaya 100 yıldır ihtiyaç vardır. Bugünkü devlet yapısının desantralize edilmesi gerekir. (*Devletin desantralizasyonu özünde yönetsel, siyasi yerelleştirmedir. Ekonomide, üretimin ülke çapında yaygınlaştırılması için, üretim tesislerinin büyük kent ve sanayi merkezlerinden küçük yerleşim birimlerine kaydırılmasıdır. İşletme yönetiminde, verimliliğin, etkinliğin artırılması için karar alma yetkisinin yerel ve alt kademe yönetimlerine devredilmesidir.*) Anayasa, bir devletin temel kurumlarının nasıl işleyeceğini belirleyen yazılı belgelerdir. Ayrıca kişisel hak ve özgürlükler bu belgede belirlendiği için çoğunluğun yönettiği bir toplumda iktidarda olanların sınırlarını belirler.

1982 Darbe Anayasası sorunlu giriş bölümüyle, değişmez ve değişmesi teklif edilemez maddeleriyle; vesayetçi zihniyeti, kurumları ve kurallarıyla; Türkiye'nin çok kimlikli, çok dilli, çok kültürlü, çok inançlı sosyal gerçekliğini dikkate almaksızın Türk milliyetçiliği ve ırkçılığına kaynak teşkil eden temel örgüsüyle; yurttaşlığı Türk etnik kimliğiyle tanımlama bölücülüğüyle; farklı anadillerinde eğitimi ve kamuda kullanımını yasaklayan, farklı inançlardaki yurttaşlara zorunlu din dersi dayatması getiren, toplumun inanç dünyasını devlet eliyle tanzim etmeye kalkan

ve dayatmalarda bulunan kurumsal oluşumlarıyla; özgürlüğü, adaleti ve hakkı lütuf gören pederşahi mantığıyla; artık kabulü mümkün olmayan seçim barajı, adil olmayan hazine yardımı ve siyasal yaşamı cendereye sokan siyasal partiler sistemiyle; insanlığın evrensel değerlerinden ve demokratik normlarından nasibini almamış çağdışılığı ve askeri nizamname formatıyla topyekün değiştirilmeyi ve kenara atılmayı çoktan hak etmiştir.

Başta anayasa, MGK, YÖK gibi kurumlar bugünkü toplumsal ihtiyaçları karşılamaktan uzak, otoriter yapının güçlenmesine sebebiyet vermektedirler. Otuz yıllık “sivil” iktidarlar döneminde bu kurumlara yönelik yapılan kısmi düzenlemelere karşın esasına dokunulmamıştır. Bunun başlıca nedeni esasın iktidarlarca kendi lehlerinde kullanılmak istenmesidir. Bu nedenledir ki ülke bir bütün olarak 12 Eylül’ün karanlık tüneline çıkamamış ve çıkamamaktadır. 12 Eylül Anayasası bu hali ile Kürt Sorununun demokratik çözümüne olanak vermemektedir. Öncelikle 12 Eylül Anayasasının toplumsal bir sözleşmeye dönüştürülmesi yeni anayasanın sadece siyasi erk tarafından değil başta STK, Meslek Örgütleri, Sendikalar olmak üzere Türkiye demokratik yapılanmaları tarafından ortaklaşarak hazırlanması gereklidir. Kürt sorununun çözümü konusunda bugün gelinen tüm bu gerçeklikler temelinde, barışın egemen olduğu, eşit, adil ve özgür bir Türkiye için demokratik çözüm önerileri;

1. Parlatonun, tüm seçmenlerin iradesinin yansıdığı, siyasal meşruiyetin tartışmasız asli mekanı olabilmesi dolayısı ile Kürt nüfusunun da eşit, adil temsiliyetinin de sağlanabilmesi için % 10 seçim barajı kaldırılmalıdır.
2. Toplumumuzun yapısı çok dilli ve çok kültürlüdür. Anadilinde eğitim “eşit yurttaşlık” temelinde bir temel haktır. Resmi dil Türkçenin dışında Kürtçe dahil anadilinde öğrenimin, eğitimin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Çok dilli kamu hizmetini de içeren anadilinde kamusal eğitim-öğretim yaratılmalıdır. Eğitim parasız ve nitelikli olmalıdır. YÖK kaldırılmalıdır.
3. Diğer tüm kültürleri olduğu gibi Kürt kültürünü yaşatmak ve geliştirmek için Kürdoloji enstitüleri kurulmalıdır. Kürt kültürel kimliğinin ifade edilmesinin önündeki yasal engeller kaldırılmalıdır.
4. Türkiye coğrafyasında değiştirilen yer isimleri iade edilmeli; gerekirse yer isimleri konusunda çift dilli kullanım sağlanmalıdır.
5. Milli eğitimin “milli” kısmı kaldırılmalıdır. Nasıl ki milli biyoloji, milli kimya, milli matematik yoksa milli eğitim diye bir kavram da olmamalıdır. Çünkü bu kavramın tekleştirme hedefi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
6. Anaokullarından başlayarak eğitimin ve hayatın her aşamasında ırkçı ve güvensizlik aşıl原因an anlayışlar terk edilmelidir ve ırkçılık yasal olarak suç kapsamına alınmalıdır.
7. Bölgede dağlara yazılan ve Türk etnik kökeninden olmayanları aşağılayıcı, ötekileştirici sloganlar bir daha yazılmamak üzere silinmelidir. Bu yaklaşım ancak farklılıklarla eşit, özgür ve ortak biçimde yaşama niyetinin ortaya konulması ile mümkün olabilir.

8. Köyleri, evleri, ormanları yakılan ya da boşaltılan köylülerin, dönüşleri yasal güvence altına alınarak, kendi mekanlarına dönüş sağlanmalıdır.
9. Hayvanları öldürülen ya da mera yasağı sonucu, hayvanlarını yok paraya satmak zorunda kalan köylülere tazminat ödenmelidir. Nedeni ne olursa olsun geri dönmek istemeyenlere ise savaş tazminatı olarak hayatlarını sürdürmek istedikleri bölgede insanca yaşama koşulları sağlanmalıdır.
10. Mevsimlik olarak yapılan toplayıcılık işveren tarafından sigorta kapsamına alınmalıdır. Toplayıcılık süresince insanca yaşama ve barınma hakkı devlet tarafından düzenlenmelidir.
11. İçeride ya da dışarıda yapılan bütün askeri operasyonlar durdurulmalıdır. Özel güvenlik bölgesi diye tanımlanan alanlar bu statüden çıkarılmalı, mera yasaklarına son verilmelidir. Sınır boyları mayından temizlenmeli, bu topraklar yoksul köylülere dağıtılmalıdır.
12. OHAL döneminin karakteristik özelliklerinden olan jandarma arama noktaları kaldırılmalı, bölgedeki askeri hareketlilik sonlandırılmalı, asker sayısı normal şartlarda olması gereken ile sınırlandırılmalıdır. Adli, siyasi, yargıya intikal eden ve etmeyen bir çok suçta korucuların varlığı göz önünde bulundurulduğunda; bölge insanları arasında husumet, güvensizlik vb. olumsuz etkilere yol açtığı ve ekstra güç kaynağı halinde de yasadışı eylem ve davranışlara zemin oluşturduğu koruculuk denen paramiliter sistem tümünden kaldırılmalıdır. Jitem, Hizbul- kontra vb. gizli savaş odakları dağıtılmalıdır. Kontrgerillanın doğu ayağı da ortaya çıkarılarak dağıtılmalıdır.
13. Toplu mezarların ve faili meçhullerin hepsi gün ışığına çıkarılmalı, dönemin siyasi sorumluları hukuk nezdinde hesap vermelidir. Toprak altında veya karanlıkta hiçbir sır, mazi olmaya mahkum bırakılmamalıdır. Bu çerçevede hakikat komisyonu/ komisyonları kurularak bütün dönem aydınlatılmalıdır. Tarihsel ve toplumsal bir yüzleşme zemini oluşturulmalıdır.
14. Tüm ülkede şiddet, baskı, çatışma ve savaş ortamının yarattığı ve öteden beri süregelen iktisadi, ekonomik ve sosyal eşitsizlik, adaletsizlik giderilmelidir.. Ekonomik ve sosyal yaşam koşulları iyileştirilmeli, istihdam olanakları arttırılmalı; her bölgenin kendine özgü doğal kaynakları korunmalı, geliştirilmelidir. Sadece bölgesel ya da kısmi değil; tüm ülkede çokça üretip, eşit, adil paylaşım anlayışına dayalı , insan ve ekoloji odaklı; kalkınmayı, ekoloji ve sosyal adaleti bütünleştiren; toplum tarafından denetlenebilir ekonomi politikaları uygulanmalıdır.
15. Kürt özgürlük dinamiklerinin hazırladığı demokratik özerklik model taslağı görüşmeye açılmalı ve tartışılmalıdır.
16. Çözümün Öncülü Barıştır. Çözüm, barış ortamına girişle mümkündür. Siyasal yargılamaların bütün sonuçları ile ortadan kaldırılması gereklidir. Bu vesile ile gerek dağdakilerin, gerek siyasi sürgünlerin, gerekse siyasi tutsakların da çözüme katkı sunmaları zemini yaratılmalıdır. Kuzey Irak ve Türkiye

dağlarındaki binlerce insanın yeniden olağan demokratik ve toplumsal yaşama katılımının yollarının açılması sağlanmalıdır.

17. Düşünce bir suç olmaktan çıkarılmalı ve KCK davası ile tutuklanan, Kürt halkının iradesi ile belirlenmiş temsilcileri olan Kürt siyasetleri de serbest bırakılmalıdır.

Bütün bunlar barış ortamının yaratılması için gerekli olan adımlardır. Çözüm bu adımların arkasında kendini var edecektir. Başka bir ifade ile bu adımlar çözümün öncülü olan barışı sağlayacaktır.

Başka bir Türkiye ve başka bir dünya mümkün!

18.)

ŞANLIURFA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 1

KÜRT SORUNU

1. Türkiye’de tüm toplumu büyük çapta sıkıntılara sokan savaşın son bulması için siyasi ve askeri operasyonların durdurulması.
2. Ülkede kalıcı barışın sağlanması için tüm siyasi tutuklular serbest bırakılmalıdır.
3. Türkiye’de tüm toplumu büyük çapta sıkıntılara sokan savaşın son bulması için siyasi ve askeri operasyonları durdurulmalıdır.
4. Toplumsal barış için hakikatleri araştırma komisyonu kurulmalı, faili meçhuller aydınlatılmalıdır.
5. Terörle mücadele kanunu mağduru çocuklar derhal serbest bırakılmalıdır.
6. Bölgede serbest örgütlenme hakkı, ifade ve basın yayın özgürlüğü tam olarak sağlanmalıdır.
7. Bölgede savaşa harcanan para bölge yatırımlarına ayrılmalıdır.
8. Bölge illerinde ayrımcılık politikalarına son verilmeli, yatırımlarda Bölgeye öncelik verilmelidir.
9. Demokratik özerklik ve yerel yönetim modelinin bir an önce hayata geçirilmelidir.
10. Bölgede İl, İlçe, Nehir, Vadi, Belge v.b.önceki (asıl) isimleri geri verilmelidir.
11. Yaşanan savaş ortamında zarar gören savaş mağdurlarının rehabilitasyonu sağlanmalıdır.
12. Mayınlı araziler devlet tarafından temizlenip, topraksız köylülere dağıtılmalıdır.

19.)

VAN/ ÖNERGE NO: 1

GEREKÇE : Türkiye, farklı dilli-dinli kültürleri bir arada yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Etnik ve kültürel sorunların çözümü için siyasi ve idari örgütlenmenin değiştirilmesi gerekmektedir. Bu örgütlenme sorununun çözümü “Özerk Yerel Yönetim” modeli ile mümkündür.

Karar Önergesi a) TMMOB, etnik ve kültürel sorunların çözümü için siyasi ve idari örgütlenmede “Özerk Yerel Yönetim” modelini destekler.

20.)

VAN/ ÖNERGE NO: 3

GEREKÇE : Ülkemizde yaşanan çatışmalar nedeniyle milyonlarca insan zorunlu göçe tabii tutulmuştur. İnsanlar hayvancılık ve tarımdan yani üretimden koparılmış ve bunun sonucunda da ülkemizin en önemli ve en büyük üretim alanları yitirilmiştir. Göçler metropollerde; çarpık kentleşmeler, kültür çatışması, işsizlik ve yoksulluk gibi ciddi sosyo- ekonomik sorunlara neden olmuştur.

Bölgemizde derin yaralara sebebiyet veren koruculuğun kaldırılması ve zorunlu göç mağdurlarıyla birlikte bu kesimlere istihdam sağlanması bölgenin kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Kürtçe yer isimlerinin iadesine gidilmesi bölgede yapılacak çalışmalarda kolaylık sağlaması ve halkın sahiplenmesi açısından önemlidir. Yer isimlerinin değiştirilmesi yetkisi Yerel Yönetimlere verilmelidir.

Karar Önergesi a) TMMOB, güvenli geri dönüşler için koruculuğun kaldırılmasını savunur ve neden olduğu olumsuzlukların giderilmesi için yürütülen çalışmalara destek verir.

Karar Önergesi b) TMMOB, Kürtçe yer isimlerinin iadesine gidilmesi konusunda yürütülen çalışmalara destek verir.

21.)

VAN/ ÖNERGE NO: 4

GEREKÇE : Kürt sorunundan kaynaklı 30 yıla yakın zamandır yaşanan çatışma sürecinin etkisi yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Bu süreçte 40 bini aşkın insanımız canını yitirmiş, 300 milyar doları aşkın bir maddi kayıp yaşanmıştır. Kürt ve Türk halkları, duygusal bir kopuş sürecinin eşğine getirilmiştir. Kürt halkının kültürel ve demokratik haklarının anayasal güvence altına alınması, kalıcı bir barışın tesisi için toplumsal uzlaşının sağlanması her zamankinden daha acildir.

Karar Önergesi a) TMMOB Kürt halkının kültürel ve demokratik taleplerini destekler. Kalıcı bir barışın tesisi için toplumsal uzlaşmayı savunur. Siyasi genel af dahil her türlü seçenek için çaba gösterir.

K- KADIN SORUNU

1.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 2

Gerekçe: Sosyal yaşamdan dışlanması ve eve hapsedilmesi istenen kadınların siyasal, sosyal ve toplumsal yaşamda yer almalarının önündeki engellerin kaldırılması ve her alanda pozitif desteğin hayata geçirilmesi özellikle toplumsal geleceğimiz için önem taşımaktadır. Kadın üye sayısının ve temsiliyetinin az olduğu TMMOB ve alt oda organlarında kadın çalışmalarının güçlendirilmesine gereken özen ve önem verilmelidir. Kadının yönetsel aşamalarda yer alması desteklenmelidir.

Önerge: Meslek odalarının kadın üye sayısı göz önünde tutularak kadın üyelerin yönetimlerde görev alması için pozitif destek uygulanmalı ve hayata geçirilmesi konusunda TMMOB aktif rol almalıdır.

2.)

ADANA/ÖNERGE NO: 3

Önerge 1: Üniversite eğitimi öncesi ve üniversite eğitimi süreçlerinde eril dilin kullanımının yaygınlığı ve bunu besleyen toplumsal yapıda cinsiyet ayrımcılığı söz konusudur. Meslek seçiminden tutun da iş kollarındaki tercihlere kadar cinsiyetçi bir nitelik göstermektedir. Bu anlamda;

- TMMOB kendi özgün gücü ve örgütlü yapısıyla üniversitelerde toplumsal cinsiyet ve mühendislik konulu seçmeli dersin açılması yönünde üniversite, YÖK gibi kurumlarla görüşmeler yapmalı, kamuoyu oluşturmalıdır.
- TMMOB gerek kendi bünyesi ve bağlı odalarında, gerek İKK üzerinden ve gerekse kadın komisyonları üzerinden toplumsal cinsiyet ve farkındalık konusunda çalışmalar yürütür.
- TMMOB kendi kadın üyeleri ve kadın Öğrenci üyelerinin cinsiyet ayrımından kaynaklı yaşadığı sorunlara karşı duyarlı olmalı ve bu konuda çalışmalarını yaygınlaştırmalıdır.

3.)

ADANA/ ÖNERGE NO: 4

Gerekçe: Her ne kadar kadın kendini toplumdaki soyutlayan zihniyete karşı mücadele içinde olsa da, gerek feodal kalıntılar ve gerekse modern kapitalizmin bilinçli toplumun oluşmasının önünde yarattığı engeller dolayısıyla kadının aile içerisindeki rolleri, kadının sosyalleşmesi ve ilerici mücadelesi için ihtiyaç duyduğu zamanı elinden almaktadır.

Önerge: Her meslek odasının şube binası içerisinde, çalışan personel ve yönetici kadın sayısından gelen talepler dikkate alınarak oda faaliyetleri esnasında çocuklarının vakit geçirebileceği odalar bulunmalıdır.

4.)

ANKARA/ ÖNERGE NO: 10

GEREKÇE:

Demokrasi Kurultayı, her tür ayrımcılık konusunu ele almadan sonuçlandırılmamalıdır. Bu bağlamda, toplumun pek çok alanında gözlemlenebilen cinsiyet ayrımcılığı da dile getirilmelidir.

Günümüzde: Git gide artarak artık medyatik bir boyut kazanmış olan kadına yönelik fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet olaylarıyla; mesleki alanda kadının ucuz iş gücü olarak görülmesi ve bazı özlük haklarından faydalanamamasıyla; medya eliyle körüklenen baskıcı geleneklerle ve kadını ikinci sınıf vatandaş olarak tanımlayıp onu 3 çocuk masallarıyla adeta bir kuluçka makinesine dönüştürmek isteyen hükümet politikaları ile karşı karşıyayız.

ÖNERGE:

TMMOB, bir demokratik kitle örgütü, olarak kadın üyelerinin çalışma yaşamındaki haklarını korumakla ve tüm toplumdaki cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak için -kendi etki alanından başlayarak- çalışmalar yapmakla yükümlüdür.

5.)

BALIKESİR/ ÖNERGE NO: 3

Kadın hakları konusunda pozitif ayrımcılık uygulanmalı, kadına feodalite döneminden kalma töre ve adetler eğitim ve yaptırım suretiyle engellenmelidir. Kadına yönelik şiddet ağır şekilde cezalandırılmalı kız çocuklarının eğitimi zorunlu hale getirilmeli ve kadının ekonomik bağımsızlığına yönelik önlemler alınmalıdır.

6.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 12

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 12: Üniversite eğitimi öncesi ve üniversite eğitimi süreçlerinde eril dilin kullanımının yaygınlığı ve bunu besleyen toplumsal yapıda cinsiyet ayrımcılığı söz konusudur. Meslek seçiminden tutun da iş kollarındaki tercihlere kadar cinsiyetçi bir nitelik göstermektedir. Bu anlamda ;

Karar Önergesi 12.1 :TMMOB kendi özgün gücü ve örgütlü yapısıyla üniversitelerde “toplumsal cinsiyet ve mühendislik” konulu seçmeli dersin açılması yönünde üniversite, YÖK gibi kurumlarla görüşmeler yapmalı, kamuoyu oluşturmalıdır.

Karar Önergesi 12.2 :TMMOB gerek kendi bünyesi ve bağlı odalarında, gerek İKK üzerinden ve gerekse kadın komisyonları üzerinden “toplumsal cinsiyet ve farkındalık” konusunda çalışmalar yürütür.

Karar Önergesi 12.3 :TMMOB kendi kadın üyeleri ve kadın öğrenci üyelerinin cinsiyet ayrımcılığının kaynaklı yaşadığı sorunlara karşı duyarlı olmalı ve bu konuda çalışmalarını yaygınlaştırmalıdır.

7.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 13

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 13 : Mühendislik alanındaki eril dilin ve yaklaşımının hakim olması nedeniyle kadın mühendislerin çalıştıkları işyerlerinde cinsiyet ayrımcılığı, mobbing, taciz, şiddet ve benzeri durumlarla karşılaşmaktadır. Bu anlamda;

Karar Önergesi 13.1:Kadın üyelerin yaşadıkları cinsiyet ayrımcılığı, mobbing, taciz, şiddet ve benzeri durumlarda TMMOB kadın üyelerinin söylemini esas almalı ve girişimlerini bu yönde başlatmalı, ayrıca gerekli yasal düzenlemeleri yapmalıdır.

8.)

DİYARBAKIR/ ÖNERGE NO: 14

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 14 : Sosyal yaşamdan dışlanması ve eve hapsedilmesi istenen kadınların siyasal, sosyal ve toplumsal yaşamda yer almalarının önündeki engellerin kaldırılması ve her alanda pozitif ayrımcılığın hayata geçirilmesi özellikle toplumsal geleceğimiz için önem taşımaktadır. Kadın üye sayısının ve temsiliyetinin az olduğu TMMOB ve alt oda organlarında kadın çalışmalarının güçlendirilmesine gereken özen ve önem verilmelidir. Kadının yönetsel aşamalarda yer alması desteklenmelidir.

Karar Önergesi 14.1 :Meslek odalarının kadın üye sayısı göz önünde tutularak kadın üyelerin yönetimlerde görev alması için pozitif ayrımcılık uygulanmalı ve hayata geçirilmesi konusunda TMMOB aktif rol almalıdır.

9.)

DİYARBAKIR/ÖNERGE NO: 19

ÖNERGE TASLAĞI GEREKÇESİ 19 : Kadınların, toplum yaşamında ve siyasette yer almaları önündeki engeller kaldırılmalı, aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir. Kadınlara her alanda pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

Karar Önergesi 19.1: TMMOB, sadece kendi üyeleri için değil tüm kadınların siyasete aktif katılması için mücadele verir.

10.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 35

TMMOB' de Genel Sekreterliğe bağlı sürekli bir Kadın Sekreterliğinin oluşturulması, TMMOB'nin mevcut yönetmelik ve tüzüklerinin kadın haklarına yönelik olarak ulusal ve uluslararası sözleşmeler dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin yapılması,

Gerekçesi

TMMOB gibi demokratik ve eşitlikçi yaklaşımı olan bir örgütün organlarındaki kadın temsiliyetinin düşük olması kabul edilemez bir durumdur. Demokratik siyasetin

alanını genişletmeyi hedefleyen, tüm mühendis, mimar ve şehir plancısının kadın erkek ayrılmaksızın TMMOB' de kadın temsiliyetinin artırılması yönünde çaba göstermesi gerekir.

11.)

ESKİŞEHİR/ ÖNERGE NO: 36

TMMOB Yönetim Kurulu, Genel Kurul Delegasyonu ve diğer organlarda kadın temsil oranının artırılması amacıyla pozitif ayrımcı kota önerilmesi ve bu konuda gerekli düzenlemeler gerçekleşene kadar destek politikalarıyla örgütün tümünde kadın temsil oranının artırılması yönünde çalışmalar yapılması ve pozitif ayrımcılığın ön plana çıkarılması,

12.)

GAZİANTEP/ ÖNERGE NO:11

- Kadına yönelik ayrımcılık, sömürü ve şiddet; eşitsizliğin, sınırsız tüketimin, sömürünün, yoksulluğun sistemleştirildiği kapitalizmin doğal sonuçlarından sadece birisidir. Özgür ve eşit bir toplum yaratılması için egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden cinsiyet ayrımcılığına son verilmelidir.
- Dayanışma okul sıralarından ofislere, şantiyelere taşınmalı, yaşamın her alanında ortak mücadele yan yana sürdürülmelidir.
- İş yaşamında kadın istihdamı teşvik edilmelidir.
- Çocuk, kız olduğu için yok sayılmamalı, başlık parası adı altında metalaştırılmamalıdır.
- Töre adı altında kadın cinayetleri meşrulaştırılmamalıdır.
- Kadına yönelik her türlü ayrımcılık, sömürü ve şiddet son bulmalıdır.
- Kadın toplumsal yaşamın her alanında eşit hak, özgürlük ve sorumluluklara sahip bir düzene kavuşmalıdır.

13.)

İZMİR/ ÖNERGE NO: 9

DEMOKRASİ VE KADIN

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ – KADIN VE DEMOKRASİ

ÖNERGE TASLAKLARI GEREKÇESİ

Demokrasi, insanların yurttaşlık hakları bakımından eşit oldukları bir yaşama biçimini ifade etmektedir. Bu yaşama biçiminin önceki ve farklı siyasal rejimlerden en önemli ayırıcı özelliği, “eşitlik” ve “temsil” kavramlarından kaynaklanmaktadır. İnsanlar, insan olmak bakımından eşittirler. Fakat “İnsan” soyut bir tanımlamadır. Her insanın, doğuştan getirdiği ve sonradan edinilen farklılıkları vardır. Cinsiyet, cinsel

yönelim, ten rengi –ırk-, vb. özellikler doğuştan; etnik köken, dini inanç, mezhep, ait olunan coğrafya vb. özellikler de –sosyal kimlik öğeleri olarak- sonradan edinilen özelliklerdir. Bu özelliklerin tümü, insanları birbirinden farklılaştırır. Bu farklılıkların, hayatın tüm alanlarında eşitsizliğe yol açmaması için, demokrasinin içindeki “temsil” kavramı; bütün grupların yasa ve yürütme açısından eşitliklerinin güvence altında olduğu -olacağı- varsayımına dayanır. Demokrasi; siyasal sistemlerin temsil ve eşitlik ilkesini ne ölçüde hayata geçirdiğine bağlıdır.

- Eşitlik yalnızca kuralların eşitliği ve adalet değildir;
- Eşitlik sadece hak değildir;
- Eşitlik yalnızca güvenceye alınması gereken bir fırsat eşitliği değildir;

EŞİTLİK aynı zamanda; sosyal konumların da denkliliğidir. Somut sonuçları olan ve tüm yaşam boyunca her yerde sağlanması gereken bir ilkedir. Bu hakkın yaşamın içinde somut olarak gerçekleşmesi gereklidir. Üzerinde durduğumuz kavramların çoğu, temsilde eşitsizlik sonucunda ortaya çıkan toplumsal hiyerarşilerle ilgilidir. Bu hiyerarşik toplumsal sistemi ayakta tutan ideolojik yaklaşımlar, sıradan insanların zihniyetlerini biçimlendirme ve genel olarak demokratik olmayan sistemi meşrulaştırmak gibi işlevler görürler. Örneğin toplumsal cinsiyet ideolojisi, doğuştan biyolojik olarak farklı ama eşit iki cinsiyetin, toplumsal eşitsizliği üzerine kurulu sistemi meşrulaştırmak için işletilir. Bu ideoloji kadınların “ikinci sınıf” bir cinsiyet olduklarını ve dolayısıyla “erkek egemen” bir sistemin doğal ve meşru olduğunu dikte eder. Muhafazakarlığın bütün bu sistem içinde en önemli fonksiyonu mevcut düzenin –ki bu düzen eşitsizliğe dayalıdır- muhafaza edilmesinde saklıdır. Bu nedenle muhafazakarlık sadece dindarlıkla, sağcılıkla vb. anlaşılacak bir kavram değildir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, sadece özel alanda kadın-erkek ilişkileri bağlamında ortaya çıkmaz, özellikle “beden politikaları” üzerinden toplumsal hayata geçirilir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kent planlamalarından, mikro mekan politikalarına kadar her yerde görebiliriz.

Dünyadaki temsiliyete baktığımızda aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır;

- Dünyadaki her 100 parlamenterden yalnızca 13’ü kadın
- Dünyada devlet ya da hükümet başkanlığı yapan her 100 kişiden yalnızca 5’i kadın
- Dünyadaki her 100 bakandan yalnızca 12 tanesi kadın
- Dünyadaki 16 meclis dışında kalan meclislerdeki kadınların oranı %25’in altında
- Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) 541 milletvekilinin yalnızca 48’i kadın. Temsil oranı % 9’dur.

TMMOB Organlarında Kadın Temsiliyeti

TMMOB ve bağlı odaların web sayfalarından alınan verilere göre, oda ve şubelerin yönetim kurullarında yer alan kadın sayısı yetersizdir. Yönetim ve karar mekanizmalarında eşitsiz bir temsiliyet söz konusudur. Odalarda erkek egemen/eril yönetimler olduğu görülmektedir.

Toplam Oda Sayısı	: 23
Kadın ODA BAŞKANI	: 2
Kadın 2. BAŞKAN	: 5
Kadın SEKRETER/YAZMAN	: 3
Kadın SAYMAN	: 6
Kadın ÜYE	: 12
Kadın YEDEK ÜYE	: 15

Toplam 43 kadın yönetici

MEVZUAT - TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE DEMOKRASİ

Bireysel hak ve özgürlükler; bireylerin devlet ve diğer bireyler karşısındaki hak ve özgürlükleridir. Bireysel haklar, devlet karşısında anayasalar ile korunur. Yürürlükte bulunan anayasamızda da bireylerin hak ve özgürlükleri düzenlenmiştir.Öncelikle uluslararası mevzuata bir göz atmakta yarar var. Kadın hakları bildirgesi olarak nitelendirilebileceğimiz Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesini (CEDAW) Türkiye Cumhuriyeti de 1986 yılında imzalamıştır.

CEDAW Sözleşmesinin 1. Maddesinde “Kadınlara karşı ayırım” deyimi yer almış ve ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Buna göre; kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama, kadına karşı ayırım olarak nitelendirilmiştir.

Sözleşmenin 2. Maddesi gereğince sözleşme tarafı olan devletlerin, kadınlara karşı her türlü ayırımı kınayıp tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldırıcı bir politika izlemeyi kabul edeceği ve bu amaçla kadın ile erkek eşitliği ilkesini kendi anayasalarına ve diğer ilgili yasalara, henüz girmemişse dahil etmeyi ve yasalar ile diğer uygun yollarla bu ilkenin uygulanmasını sağlamayı;

Kadınlara karşı her türlü ayırımı yasaklayan ve gerekli yerlerde yaptırımları da içeren yasal ve diğer uygun önlemleri kabul etmeyi; Kadın haklarının erkeklerle eşit temelde himayesini, yetkili ulusal mahkemeler ve diğer kuruluşlarla kadının her türlü ayrımcılığa karşı etkin bir şekilde korunmasını sağlamayı;

Kadınlara karşı herhangi bir ayrımcı hareket yapılmasından veya uygulanmasından kaçınmayı ve kamu yetkilileri ile kuruluşlarının bu yükümlülüğe uyumlu olarak hareket etmelerini sağlamayı;

Herhangi bir kişi veya kuruluşun kadınlara karşı ayırım yapma girişimini önlemek için bütün uygun önlemleri almayı;

Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları, değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil, gereken bütün uygun önlemleri almayı;

Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal cezai hükümleri yürürlükten kaldırmayı taahhüt etmişlerdir.

Yine 3. maddede taraf devletlerin kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için, özellikle politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere bütün alanlarda, erkeklerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını ve bu hakları kullanmalarını garanti etmek amacıyla, yasal düzenleme dahil bütün uygun önlemleri alacakları;

7. maddede ülkenin politika ve kamu hayatında, kadınlara karşı ayrımı önlemek için tüm önlemleri alacakları ve özellikle kadınlara erkeklerle eşit şartlarla bütün seçimlerde ve halk oylamalarında oy kullanmak ve halk tarafından seçilen organlara seçilebilmek, hükümet politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevleri ifa etmek, ülkenin kamu ve politik hayatı ile ilgili hükümet dışı kuruluşlara ve derneklere katılma haklarını sağlayacağı hususları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesinde düzenlenen konular ile birebir ilintili "Kanun önünde eşitlik" ilkesi; Devletimizin taraf olduğu CEDAW uluslararası sözleşme hükümlerine uyumlu olarak sırasıyla 5170 Sayılı yasanın 1. maddesi ile 07.05.2004 tarihinde ve 5982 Sayılı Yasanın 1. maddesi ile yeniden düzenlenmiştir. 10. madde hükmüne göre "Kadın ve erkekler eşit haklara sahiptir". Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

Bu değişiklikler, devleti, kadın ve erkeklerin her türden haklar bakımından eşitliğinin gerçekleşmesini sağlamaktan yükümlü kılmaktadır. Pozitif ayrımcılık hak ve imkanlardan eşit olarak yararlanmayanlara bir takım istisna ve ayrıcalıkların tanınması olarak yorumlanabilir. Ancak bu noktada yaşadığımız bir örnek, mevcut siyasi iktidarın "pozitif ayrımcılığı" nasıl şaşırtıcı bir yorum ve amaçla kullanabildiğini ve kullanabileceğini gözler önüne sermiştir. TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu'nun 31.03.2011 tarihli basın açıklaması ile kınanan ÖSYM'nin 27 Mart 2011 tarihinde gerçekleştirdiği YGS sınavında Eyüp ilçesinde 6 okulda kız öğrencilerin tamamının ayrı okullarda sınava sokulması siyasi iktidar tarafından devletin pozitif ayrımcılık anlayışının bir uygulaması olarak savunulmuştur. Daha sonra bu uygulamanın 17 okulda 35 binden fazla kız öğrenciye yapıldığı belirlenmiştir. Bu örnekten hareketle, bir siyasi iradenin "pozitif ayrımcılık" gerekçesi ile yaşama geçirmeye kalkışacağı her türlü uygulamanın gerçekten toplumsal cinsiyet eşitliğine hizmet edip etmeyeceği tartışmalı hale gelebilmektedir. Bu nedenle "pozitif ayrımcılık" kavramının çok iyi tanımlanması gerekmektedir. Her ne kadar "insan hakları evrenseldir, bir bütündür ve birbiriyle ilişkilidir" kuralı olsa da pratik hayatta, eril düşüncenin hakim olması nedeniyle örgütlerde uygulama genellikle kadınların aleyhinedir. Bu gerçeklik örgütümüz olan TMMOB'de kadın temsiline yansımaları bulmaktadır. Örgüt içi toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, büyük ölçüde erkek üyelerde farkındalık yaratılmasına ve onların desteğinin alınmasına bağlıdır.

Toplumsal cinsiyet rolü olarak “annelik” ideolojik bir bakışla kadınların iç güdüsel bir görevi olarak tanımlanmakta ve kadını yalnızca bu rol üzerinden tanımlamak onu toplumdaki diğer alanlardan uzaklaştırmaktadır. “Annelik”, “kadınlık”, “eşlik” rolleri kadınları evden çıkmayı isteyemez hale getirmektedir. TMMOB’de mühendis, mimar ve şehir plancısı kadınlar, her genel kurulda kadın kimlikleriyle mesleki kimlikleri arasında çatışma yaşamak durumunda bırakılmaktadır. Kadın kotaları ya da temsilde eşitlik talepleri gündeme geldiğinde ise ayrımcılık suçlamalarıyla yüz yüze kalmaktadırlar. Oysa gerçek ayrımcılık, farklı olanın görmezden gelinmesi ve kendini ifade etmesine izin verilmemesidir. Partilerde, sendikalarda, odalarda bir kadın olarak yer alındığı zaman örgüt içinde de pek çok mücadele verilmesi gerekmektedir. Çünkü eril düşüncenin dayattığı roller ve düşünce biçimi kadınlar tarafından da benimsenmiş ve kanıksanmış durumdadır. Mühendislik toplumda erkek mesleği olarak kabul edilmekte, bu da TMMOB’yi bir erkek örgütü durumuna sokmaktadır. TMMOB’de, temsiliyet ve örgütsel dil açısından, kadınların etkin bir varlığından söz etmek güçtür. TMMOB’nin genel kurullarında, kurultaylarında vb. toplantılarında bu durum özellikle fark edilmektedir. Bu alanlarda bir şeyleri değiştirmek için var olmaya çalışan kadınlar bile bir süre sonra eril düşünce biçimini benimseyerek değişmekte ve kadın kimliğinden uzaklaşmak zorunda kalmaktadır. Toplumda ve örgütlerde makro olarak aksamakta olan demokratik işleyişin aynı şekilde gündelik ve ikili ilişkilere de olumsuz yansıdığı görülmektedir. Toplumumuzdaki ikili ilişkilerde yönetme, yönetilme ve asgari dominant olmak yönelimi hakimdir. Bu karakteristik özellik karşılıklı olarak birbirini tetiklemektedir. Aile yaşamında da kendisini ağır şekilde hissettiren bu anti demokratik işleyiş kırabilmek için kadınların meslek seçiminden örgütlenmeye kadar her alanda kendilerine güvenmeleri, inatçı, kararlı olmaları önem taşımaktadır. Kadınlar, toplumun diğer kesimlerinde olduğu gibi homojen bir grup değildirler. Kendi içlerinde de demokrasiyi tartışmaları gerekmektedir. Tüm kadınlar, sadece kadın oldukları için aynı sorunlara sahip olmayabilirler. Bu noktada, örneğin başörtüsü takan ya da takmayan kadınlar; anadilde eğitim talep eden veya Türkçe konuşan kadınlar kendi aralarında demokratik ve ortak bir dil kurabilmelidir. Kadınların kendi içinde de demokratik temsilin sağlanabilmesi için farklılığı olan kadınlar da temsil edilebilmelidir. Ülkemizde mühendislik, mimarlık ve şehir plancılığı uygulamaları, sanki tüm toplum yalnızca “30 yaşında ve sağlıklı erkeklerden oluşuyormuş gibi” üretim yapmaktadır. Kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar kentin ve mekanların dokuları oluşturulurken hiçbir şekilde göz önüne alınmamaktadır. Her şey erkeksi ve hiyerarşik olarak düzenlenmekte; kentler binalar, eşyalar, teknoloji hepsi bu hedef kitleye göre planlanmaktadır. Toplumları farklı gruplar oluşturmaktadır. Ülkemiz de din, dil, etnik kimlik, cinsel yönelim gibi farklılıkları barındıran bir ülkedir. Onlar için neyin iyi veya ne kadarının yeterli olacağını çoğunluk azınlığa dikte ettirmeye çalışmaktadır. Farklı grupların, farklı görüşlerin isteklerine saygı gösterilen bir yaşam biçimi, demokrasi ve toplum barışı için gereklidir. Atölye çalışmamızda bu gerçeklerden yola çıkılarak konu irdelenmiş ve aşağıdaki önermeler yapılmıştır.

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ – KADIN VE DEMOKRASİ ÖNERGE TASLAKLARI

1. TMMOB'nin mevcut yönetmelikleri, kadın haklarına yönelik ulusal yasalar ve ülkemizin imza koyduğu uluslararası sözleşmeler (CEDAW vb.) ışığında yeniden gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
2. Oda ve TMMOB yönetim kurul ve organlarında kadın üyelerin eşit temsil hakkını ilkesel olarak benimser.
3. Odalar tarafından TMMOB Yönetim Kuruluna önerilen kadın üyeler kadın çalışma gruplarında görev alan kadın üyelerden olmalıdır.
4. TMMOB'nin ve Odalarının genel politikaları arasında kadın sorunlarının çözümüne yönelik taleplere ve çalışmalara yer verilmelidir. TMMOB, kadının insan hakları konusunda ve meslektaşlarının çalışma alanlarındaki toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik sözünü oluşturarak kamuoyuna açıklamalıdır.
5. Kentleşme ve imar mevzuatında yalnızca eril düşünceyle değil, kadın bakışıyla da toplumun tüm kesimlerinin ihtiyacına yanıt verecek yasal düzenlemeler için çalışılmalıdır.
6. TMMOB ve Odalarında toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları ve demokrasi kültürü konusunda kadın-erkek tüm üyelere eğitim verilmesi ve yayınlar yapılması konusunda gerekli organizasyonlar oluşturulmalı ve bu konuda eğitim bütçelerinden pay ayrılmalıdır.
7. TMMOB, kadınların TMMOB bünyesinde tüm çalışma alanlarında, daha aktif ve daha katılımcı olmaları adına sosyal yaşamları içinde kolaylaştırıcı çözüm önerileri üretmelidir. Bu kapsamda TMMOB, çocukların bakımı, barınması ve eğitimi için projeler üretmelidir.

14.)

ŞANLIURFA/ BİRLEŞTİRİLMİŞ ÖNERGE NO: 4

- TMMOB kendi bünyesindeki kadın çalışmalarını yerel teşkilatlanmalarda da güçlendirmelidir.
- Her oda kendi bünyesinde kadın komisyonları kurmalı ve yönetimlerde kadın mühendislere pozitif ayrımcılık yapılarak temsilliyet hakkı verilmelidir.
- Kadın mühendislerin ve konusal alan çalışan kadınlarımızın kamusal alandaki çalışma koşulları düzeltilmeli, özellikle doğum, hamilelik gibi durumlarda kadın mühendislerin mesleki çıkarları gözetilmeli ve çocuk bakımından annenin birincil vazifesi düşünülerek kamusal alanda pozitif ayrımcılık temelinde yasalar düzenlenmelidir. Kreşler ve sosyal üniteler sağlanmalıdır.
- Topluma kadına yaklaşımda kaynaklı kadınların kendini ifade edememesi, geliştirememesi sorununa çözüm olarak kadın alanlarının genişletilmesi kurs, iş, istihdam alanlarının açılmalıdır.
- TMMOB kadın örgütlülüğü için özel bir bütçe ayarlanmalıdır.
- Çokeşliliğin önüne geçilmeli ve bu tür söylemlerin meşrulaştırılmaya çalışılıp topluma kötü örnek olunmasının önüne geçilmelidir.

- Devletin koyduğu ve sistem tarafından dayatılan taciz, tecavüz ve fuhuş kültürünün ortadan kaldırılması ve suçluların en ağır şekilde en kısa zamanda cezalandırılmasıdır.
- Töre cinayetlerinin önüne geçilmesi meclis çalışmalarının hızlandırılması ve güçlendirilmelidir.

15.)

VAN/ ÖNERGE NO: 7

GEREKÇE : Kadınların, toplum yaşamında ve siyasette yer almaları önündeki engeller kaldırılmalı, aktif olarak katılmaları teşvik edilmelidir. Kadınlara her alanda pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

Karar Önergesi a) TMMOB, kadın üyeleri ile birlikte tüm kadınların siyasete aktif katılımı için mücadele verir.

16.)

VAN/ ÖNERGE NO: 10

GEREKÇE : Sosyal yaşamdan dışlanması ve eve hapsedilmesi istenen kadınların siyasal, sosyal ve toplumsal yaşamda yer almalarının önündeki engellerin kaldırılması ve her alanda pozitif ayrımcılığın hayata geçirilmesi özellikle toplumsal geleceğimiz için önem taşımaktadır. Kadın üye sayısının ve temsiliyetinin az olduğu TMMOB ve alt oda organlarında kadın çalışmalarının güçlendirilmesine gereken özen ve önem verilmelidir. Kadının yönetsel aşamalarda yer alması desteklenmelidir.

Karar Önergesi a) Meslek odalarının kadın üye sayısı göz önünde tutularak kadın üyelerin yönetimlerde görev alması için pozitif ayrımcılık uygulanmalı ve hayata geçirilmesi konusunda TMMOB aktif rol alır.

17.)

VAN/ ÖNERGE NO: 15

GEREKÇE : Kadının toplumda özde cinsiyetçi bakış açısından dolayı uğradığı şiddet, ruhsal, cinsel ve fiziksel hasara yol açmakta ve kadının özgürleşmesi önünde önemli bir engeldir. Toplum içinde ve özel yaşamında baskı uygulanarak kadın ötekileştiriliyor. Ama unutulmaması gerekir ki toplumun ilerlemesi ve dönüşümü açısından kadının rolü göz ardı edilemez. Kadına yönelik şiddet ekonomik düzeyi ve eğitim seviyesi ne olursa olsun toplumun her kesiminde görülüyor. Hatta eğitim seviyesi yüksek olan kadınlar daha çok ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalıyor. Bu kesimdeki kadınlar uğradıkları şiddeti kendi içlerinde saklı tutuyor, içinde büyütüyor ve bunun toplumsal etkileri daha da ağır oluyor.

Karar Önergesi a) Kadın yaşamının her alanında aktif ve eşit kılınmalı ve özgürleşmesinin önündeki tüm engellerin kaldırılması gerekir.

Karar Önergesi b) Kişisel gelişmesini önleyen ekonomik, geleneksel, sosyal ve politik engellerin ortadan kaldırılması ve kadının toplumsal yaşamını kısıtlayan çağdaş olmayan gelenek ve törelerle mücadele edilerek, eşitsizliğin ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerekir.

Karar Önergesi c) Dünyada yaşanan savaşlar, işgaller, etnik soykırımlar nedeniyle yüz binlerce kadının ve çocuğun katledilmesinin, şiddet görmesinin, aç bırakılmasının önüne geçilmelidir.